McGill University Libraries
3 102 535 688 Q

~~MC1~~ ~~.A315~~
INSTITUTE
OF
ISLAMIC
STUDIES
30772
★
McGILL
UNIVERSITY

Ch 68

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir. ancak!

*

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

ASKERE
Din Kitabı

Yazan:

Ahmet Hamdi Akseki

Diyanet İşleri Başkan Muavini

İstanbul — EBÜZZİYA Matbaası

1946

T. C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Yayınlarından
Sayı
20 - B

ASKERE
DİN KİTABI

Yazan:
AHMET HAMDİ AKSEKİ
DİYANET İŞLERİ BAŞKAN MUAVİNİ

İKİNCİ BASIM

EBÜZZİYA MATBAASI
İSTANBUL
1945

ÖNSÖZ

BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHİM

1341 yılında (Erkânı Harbiyei Umumiye Riyaseti = Genel Kurmay Başkanlığı) ndan Diyanet İşleri Başkanlığına aşağıda sureti yazılı tezkere geldi:

No. 4003

Diyanet İşleri Riyaseti Celilesine

Ordunun maneviyat dersleri içinde en mühim kısmı diyanete müteallik tedrisattır. Asker ilmihali olmak üzere yazılmış bazı âsâr varsa da bunlar ya pek mufassal olarak veyahut da efradın anlıyamıyacağı bir üslûp ile tahrir kılınmışlardır. Binaenaleyh sade ve mülâhhas bir ilmihal kitabına ihtiyaç vardır. Ordunun bu ihtiyacının muhtasar bir risale tertib edilerek temin buyurulmasını hassatan istirham ederim. Bundan başka memleketimizde sayü - amel'in ne derecelerde geri kalmış olduğu malûmdur. Orduya gelen gençleri tedrisatı diniye ile sayü - amele teşvik için bu babdaki âyâtı celile ve ahâdisi şerife ile kısaca türkçeye tercümelerinin levhalar halinde askerî dershanelere taliki pek münasip olacaktır. Bu ümniyyenin husulünü teminen o gibi âyât ve ahâdisi şerifenin bil'istihraç irsaline inayeti celilerini ayrıca istirham eylerim efendim.

26/3/1341

Erkânı Harbiyei Umumiye Reisi Müşir

FEVZİ

Bunun üzerine istenilen levhaların ve muhtasar bir ilmihalin hazırlanması bana havale olundu. Âyet ve hadîslerle tercümeleri birer levha şeklinde hazırlanarak gönderildi. Askere Din Dersleri adiyle yazdığım eser de kabul edilerek basıldı ve (Erkânı Harbiyei Umumiye Riyaseti = Genel Kurmay Başkanlığı) tarafından orduya dağıtıldı.

Ordunun maneviyatı üzerinde pek iyi bir tesir yaptığı görülen ve 4 - 5 senedir daha çok sorulan bu eserin Türk harfleriyle tekrar bastırılması arzu edildiğinden eseri yeni baştan gözden geçirdim ve daha sadeleştirdim. Askerin yurt sevgisi, vazife aşkı, kahramanlık menkıbeleri hakkında yeni yeni bahisler koydum.

Şunu da söylemeliyim ki: (Askere Din Kitabı) adını taşıyan bu eser, okuyucularına dünyadan el etek çektirecek ve yalnız kabrin ötesini düşündürecek değil, belki onları Mevlâsına olduğu kadar dünyasına, yurduna ve yuvasına da sımsıkı bağlıyacaktır.

Bu dersler şunu da öğretecektir ki bir müslümanın tenbel ve uyuşuk olması; dinini iyi bilmediğinden, müslümanlık kendisine doğru anlatılmamış olmasındandır. Çünkü müslümanlık, tenbelliğin, uyuşukluğun, bilgisizliğin, ahlâksızlığın ve haylazlığın gerçekten düşmanı olan bir hayat, bir canlılık ve fazilet dinidir.

Kitap, derslere ayrılmış ve bazı derslerin evvelâ bir hülâsası yapılmıştır.

Biz, üzerimize düşen vazifeyi yaptığımıza kani bulunmaktayız. Tevfik ve hidayet Allahtan..

Diyanet İşleri Başkan Muavini
Ahmed Hamdi Akseki

İSTİKLÂL MARŞI

— Kahraman ordumuza —

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, O benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakka tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garbin âfakını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmanı boğar,
«Medeniyet» dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır, sana vâdettiği günler Hakkın..
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri «Toprak» diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır; atanı:
Verme; dünyaları alsan da, bu Cennet vatanı.

Kim bu Cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı canânı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Rûhumun senden, ilâhi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâmahrem eli;
Bu ezanlar - ki şahâdetleri dinin temeli -
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder - varsa - taşım;
Her cerîhamdan, ilâhi, boşanıp kanlı yaşım;
Fışkırır rûhu mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek Arşa değer, belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:

Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hüriyyet;
Hakkıdır; Hakka tapan milletimin İstiklâl.

Mehmed Akif

I. DERS

Askerin Duygusu

Hasan Çavuş Balkan Harbinde bulunmuş, Birinci Dünya Harbine ve Millî Mücadeleye iştirâk etmiş, okuma yazma bilen kahraman bir Türk köylüsüdür. Akşamları ve boş kaldıkça Mehmetçikler onun çevresine toplanır, ona kitap okuttururlar. Bazan imam olur, askere, cemaatle namaz kıldırır, onlara din dersleri, din kitapları, kahramanlık hikâyeleri okur. Bundan ötürü ona «Hoca» derlerdi.

Birgün elinde bir kitap, yanıma geldi, kitabın ne olduğunu sordum: «Askere Din Dersleri» dedi. Bunu ne yapacaksın dedim. «Efendim, dedi. Bunu bana komutanım verdi; bunu arkadaşlarınla okuyun, dedi. Toplandığımız zaman ben okurum, onlar dinler. Ah efendim, içinde neler var! Biz bilmezdik. Talim etmek, nöbet beklemek de en büyük ibadetmiş! Düşman karşısında nöbet beklerken ölen bir askere, kıyamete kadar sevap yazılıyor, şehitlere vâdolunan mükâfatlar veriliyor, kabir azabından kurtuluyor. Bunu Peygamber Efendimiz söylüyor. Biz bunları okudukça asker olduğumuza, nöbet beklediğimize ne kadar seviniyoruz, bilmezsiniz. Askerlikte her vazife bir ibadet olduğunu öğrendikçe, Allaha şükrediyoruz, vazifemizi seve seve yapıyoruz. Allah bu kitabı yazanlardan bin kere razı olsun!».

Hasan Çavuşu komutanı da çok seviyordu. Onunla çokça konuşurdu. Komutan ile onun arasında geçen bir konuşmayı aşağıya yazıyorum:

30172

TEĞMEN İLE HASAN ÇAVUŞ

Teğmen: Hasan Çavuş, vatan bizim nemizdir?

Hasan Çavuş: **Anamızdır.**

S : Vatan nasıl bir anadır?

C : Aşk ve sevgiye; uğrunda can vermiye lâyık mukaddes bir anadır.

S : Sen ananı niçin seversin?

C : Anam olduğu için severim..

S : Peki, vatanını da sever misin?

C : Elbette severim. Çünkü o, en aziz ve en mukaddes anamızdır. Anamızı nasıl aşk ile seversek, vatanımızı da öylece aşk ile seveceğiz, vatanımız olduğu için seveceğiz. Bir de şu var: İnsanda bütün iyilikler Allah sevgisinden ve Allah korkusundan doğduğu gibi, sadakat, fedakârlık, birlik ve kardeşlik de vatan sevgisinden doğar. Sonra Peygamberimiz de «Vatan sevgisi îmandan gelir» buyurmuşlardır.

Bundan ötürüdür ki vatanımı pek çok severim. Ecdadımın kemikleri onun kucağındadır, dinim, namusum, şerefim onunladır.

S : Vatana düşmanın dokunmasını nasıl sayarsın?

C : Anamı çiğnemiş, dinime ırzıma ve namusuma dokunmuş sayarım ve böyle bir hal karşısında kükrerim. Bir Türk ve müslüman buna dayanamaz, çünkü O bunun için yaşar ve bu uğurda ölür.

S : Hasan Çavuş! Huyunda, tabiatında neler var, bana söyler misin?

C : Komutanım! Türk askerinin huyunda ne olur: Mertlik, doğruluk, büyüklere saygı, komutanlarına itaat ve bağlılık.

S : Damarlarında neler çakıyor?

C : Namus hürriyeti, millî şeref şimşekleri!

S : Dilinde ne var?

C : Allah adı, vatan, Allah, Allah der, düşmana saldırırım! Rahmetli Süleyman dede Mevlitte bile şöyle söylemiyor mu? (Her nefeste Allah adın de müdâm — Allah adiyle olur her iş tamam). Allahı unutmamalıyız ki hep işimiz rast gitsin.

S : Üstünde ne var?

C : Ne olacak, askerlik şerefi, Türklüğün yüceliği!

S : Elinde ne var?

C : Millet silâhı, hainler, düşmanlar küsküsü! Hele bir karşıma çıksınlar alimallah kurtulamazlar.

S : Fikrinde ne var?

C : Fedakârlık; hak için, yurt ve ulus için her şeyi göze almak!.

S : Ne görüyorsun?

C : Her vakit zafer!

S : Hak ve millî şeref için ne diyorsun?

C : Düşman karşısında ölmek var, dönmek yok!

S : Hak ve millî şeref için bir şeyler duyuyor musun?

C : Duymaz olur muyum? Düşmandan öc almak! Ah komutanım, içimden neler geçiyor, bilseniz!

İLK DUYGU — ANNE NİNNİSİ

S : Askerlik duygusu sende ne zaman başladı hatırlıyor musun?

C : Tâ beşikte!

S : Beşikte mi, nasıl?

C : Evet beşikte, anam bana şöyle ninni söylerdi: «Allah bu çiçekli dağlarımızın düşman toplarile dağıldığını göstermesin! Alaca kuzularımızın, buzağılarımızın, oğlaklarımızın oynaşa oynaşa yayıldığı yeşil yaylalarımızın düşman atlarile çiğ-

nendiğini, duru sularımızın düşman çizmelerile bulandığını göstermesin! Pâk eşiklerimize yabancı ayağı dokunmasın! Canımıza can katan, yorgunluğumuzu alan, içimizi tazeliyen, ruhlarımızı dinlendiren çamlığımızın, söğütlüğümüzün düşmanlarla kirlendiğini gösterme Ulu Tanrım! Bu cennet yurdumuzun düşman bombalarile harap olduğunu bizlere gösterme Allahım! Düşman süngüsünün vatan bağrına, analar karnına kakıldığını, mini mini yavruların kana bulandığını bize gösterme yüce Tanrım!

Yavrucuğum! Öğütlerim kulağında küpe olsun; yurt ve ulus hakkını öde, titrek ninelerimizin göz yaşları seni boğmasın, vatanın âhı seni tutmasın, Allah sana böyle kara günler göstermesin evlâdım! Dini bir uğruna çalışır da gazi olursun, inşaallah şehit olursun, bu vatana kurban olursun, anamı düşman ayagıyle çiğnenmekten bütün ömrünce korusun, yüz yıllardan beri büyük babalarının beklediği evin, vatanın öz hayırlı bir evlâdı olursun!.»

İşte ben annemden hep böyle ninniler ve öğütler işitirdim. Bana da, kardeşlerime de hep böyle ninniler, gazilere ait kahramanlıklar söylerdi. Tâ o zamandan beri askerlik duygusu içimde yerleşmişti. Küçüklükte söylenen şeyleri insan kolay kolay unutmuyor.

ASKERE GİDERKEN, HASAN ÇAVUŞA BABASININ ÖĞÜTLERİ

S : Peki Hasan Çavuş! Askere gelirken baban sana ne gibi öğütler verdi?

C : Babamın bana verdiği öğütler şunlardır: «Evlâdım! Askere çağırılmadığına acı, çağırıldığına sevinerek koş, askerde senden üstün olanları say, itaatli ol, verdikleri dersleri, söyledikleri sözleri can kulağiyle dinle, zihnine, kafana iyi yerleştir, verilen silâhı öperek başına koy, o sana milletin kutsal bir

emanetidir. Onu korumamak emanete hiyanettir. Emanete hiyanet edenleri Allah da sevmez, Peygamber de. Sakın ona toz kondurma, onu canın gibi koru! Nişancı ol ki tek başına beş on kişiye karşı durasın, sana verilen cephaneyi iyi kullan ki babanın veya dul annenin köyde verdiği vergiyi boşa harcamış olmıyasın, düşman yakınında ne görür ve ne duyarsan hemen üstünlerine, âmirlerine haber ver, ilerlerken ve ateş ederken yolun ve yerin iyisini tut, oradan ayrılma, ileri emrini sabırsızlıkla bekle. Hele, geri, sakın hâ! Şayet böyle bir şey duyarsan bu sözün dönmek için değil, düşmanı yenmek için bir hile olduğunu anla! Böyle emir alırsan onun düşmana arka çevirmek olmayıp, düşmanı zayıflatmak ve daha büyük bir kuvvetle düşmana biraz sonra atılmak için yay gibi gerildiğini unutma; büyük bir tehlike karşısında kalırsan hiç işkillenme, yüreğini bozma, tehlike arttıkça keyfin çoğalsın, cesaretin artsın, yoksuzluk şiddetlendikçe diren, cephanen azaldıkça sabrın ve güvenin artsın! Çünkü erlik ve Türklük sınavı geçireceksin demektir. Savaş için eline verilen kılıcına kısa deme, Allah deyip de ileriye bir adım atınca, uzar! Fakat geri dönecek olursan o uzun kılıcın kısalır. Düşmana öyle bir saldır ki onun yüreği hoplasın, korkudan sinirleri gevşesin, dudakları çatlasın, düşmanı bulduğun yerde yakala, ele geçmezse kovala, sakın peşini bırakma! Unutma ki düşman karşısında gösterilen gevşeklik düşmanın işine yarar, elindeki tüfek bozulup parçalanırsa pazun kuvvetlensin, süngün parlasın, haydi benim sevgili oğlum! Daima savaşa hazır ol. Allah, seninle beraberdir!..»

MEHMET ONBAŞIYA BABASININ ÖĞÜTLERİ

S : Sen şimdiye kadar hiç harbe girdin mi?

C : Hem de kaç kere!..

S : Harbe giderken baban sana ne gibi öğütler verdi?

C : Babamın verdiği öğütler şunlardır: «Oğlum, ben seni bugün için yetiştirdim. Sen benim değil, bu vatanınsın; bugün vatan seni çağırıyor, anandan emdiğin süt temiz ve karışıksızdır; onda haramdan bir damla bile yoktur, soyunda sopunda karışıklık da yoktur. Yiğitlikte, fedakârlıkta, kahramanlıkta kusur etme. Düşmandan korkup da atanı, babanı utandırma, ağlatma, kahretme, «Bu evlât soyumuzdan değildir!.» diye inkâr ettirme. Hısım ve akrabalarının yüreğini dağlama, nice yıllık ocağımızı söndürme. Silâhının şöhretli sesi tâ buradan duyulsun, gazilerden iyi haberler alınsın! Bak; bizim dinimiz ne diyor: En büyük rütbe şehitlik, sonra gaziliktir; bu rütbeleri alırsan işte o vakit köydeki viran evimize nur yağar ve bu ev eşe dosta kutsal bir ziyaret yeri olur. Eğer kötü yüzle eve dönersen ruhum eve koymaz, köy de kabul etmez, hakkımı haram ederim. Sana kırılır, ilenirim. Hele evlât, Allah yolunda, devlet ve ulus yolunda şehit olsan, feda olsan, büyük babalarımızın, rahmetli atalarımızın ruhları şad olur. Doğacak çocuklarımız rütbeli doğar, ocakzade olur, evimiz ışır, yuvamız şenlenir. Oğlum, şunu unutma ki: Allah teâlânın emri olmayınca dünyadan suyun, ekmeğin kesilmeyince ölmezsin: Ecel ile ölmeyi de insanca, türkçe, müslümanca vatan ve hak uğrunda ara! Hayatını öyle ucuza ve değersizce değil, pahalıya sat!.. İşte o zaman evine, fakir baba ve anana, torunlarınıza bir şeref mirası bırakırsın.

«Hem ölümden korkma!. Ölümden korkan, onun ne olduğunu bilmiyendir. Ölüm ruhun sırtındaki yağmurluğu çıkarması, atıvermesi demektir. Ölüm cana değil, tene gelir. Sen kaputunu atmakla nasıl bir şey olmazsan, ruh da yağmurluğu olan teni atmakla bir şey olmaz. Sen çalış ki kaputunu çıkaran, kalıbını atan ruhun ebediyen sıkıntısız, kedersiz, nurlar içinde yaşasın, hiçbir an Cehennem yüzü görmesin, daima cennetlerde ve nimetler içinde yaşasın. Oğul! Allah Kuranda

şöyle buyuruyor: «Sakın siz Allah yolunda öldürülenlere, ölü demeyiniz, onlar diridir, lâkin siz farkında değilsiniz!» Allah sözü haktır, doğrudur, bunda hiç şüphe etme oğlum!.»

S : Baban sana daha ne gibi öğütler verdi?

C : Babamın bana verdiği öğütlerden biri de şudur: «İyilerle arkadaş ol, kötülerin peşinden gitme, onlara öğüt ver, kötülükten vazgeçir, onları doğru yola çevir. Düşmüşlerle bir ol, onlarla beraber yükselmiye çalış. Mazlumların, haksızlığa uğrıyanların dertlerile dertlen, zalimlere karşı kükre, köpür; onlarla, elinle, elin değmezse dilinle, bunu da yapamazsan yüreğinle çarpış; yere düşenlere kollarını uzat, silâhı kırılanın kalkanı, söyliyemiyenlerin ağzı ve dili ol; yürek zevkini, kalb rahatını, dış zevklerinden üstün tut, namusla yaşıyacağın müddetçe dünya ile alış verişin olsun, dünyanı mamur etmek için çalışmaktan geri durma, fakat ahiretini de unutma; tâ ki hayırlı bir nam, kaybolmaz bir ses, hoş ve sönmez bir ışık bırakasın!.» [1]

Teğmen — Allah sizden, ananızdan ve atanızdan razı olsun! İşte Türküm, Müslümanım diyen her ana ve baba böyle olacaktır. Siz de evlâtlarınıza bu öğütleri vermeği unutmayınız.

Şunu iyi biliniz ki: Askerlikte en büyük kuvvet, her erin kulağını subayının emrine, kalbini de Allahın inayetine ve yardımına çevirmesidir. Böyle mert, sabırlı, itaatli ve kalbini Allahına bağlamış olan bir ordunun kendisinden kat kat fazla olan düşmana galip geleceğini kitabımız Kuranıkerim haber vermiştir. Esasen böyle kuvvetli ve silâhına sarılı bir ordusu olan milletin herkes dostudur. Silâhından ayrılan korkakların ise her tarafı düşman kesilir. Peygamber Efendimizin şu mübarek sözünü de unutma: **«Cennet, kılıçların gölgeleri altındadır.»**

---

[1] Maneviyatı Askeriye dersleri.

TÜRK VATANI

Her ülkeden daha nurlu güneşi,
Her ülkeden daha ulu dağları...
Bu vatanın bulunur mu hiç eşi,
Ne şirindir dereleri, bağları....
Tek bir taşı bin elmasa bedeldir,
Bulunur mu toprağının değeri..
Sert dikeni il gölünden güzeldir,
Feyiz yurdu her köşesi her yeri...
Bayrağının ne nurludur gölgesi,
Her dalgası parıldayan bir şafak....
Türk vatanı çimen, çiçek ülkesi;
Ataların hediyesi bir toprak...
Şereflerin kaynağıdır tarihi,
Faziletin lisanıdır öz dili...
Evlâdının ne mesut bir talihi,
Vatanları bu mübarek Türk ili...

VATAN DUASI

Koru Tanrım ululuğun bilen, sayan bu diyarı, vatanı;
Birliğine inananı, buyruğunu mutîâne tutanı..
Koru Tanrım, bu yurdu ki Resulünün ümmetidir halkı hep,
Bu yurdu ki mescidinde, camiinde eksilmedi ezanı..
Koru Tanrım, bu yurdu ki bilir, tanır celâlinin hakkını;
Bu yurdu ki zînet etti kendisine varlığına îmanı.
Koru Tanrım, bu yurdu ki sensin onun ulu, rahîm hâfızı;
Bu yurdu ki evliyadır; şühedadır toprağında yatanı..
Koru Tanrım, bu yurdu ki asırlardır hidayetin burcudur,
Bu yurdu ki düşmanına tevhit oldu, iman oldu kalkanı..

Emin Âli Sipahi
Şanghay 24 Ocak 1942

2. DERS

İslâm Dini

S : Sen hangi dindensin?

C : Allaha şükürler olsun, İslâm dinindenim.

S : İslâm dini ne demektir?

C : Peygamberimiz Hazreti Muhammedin Allah tarafından insanlara öğrettiği ilâhî buyruklar ve gösterdiği doğru bir yoldur; buna islâm ve müslümanlık, bu yoldan gidenlere de müslüman denir. Elhamdülillah ben de müslümanım.

S : Dünyada en doğru din hangi dindir?

C : İslâm dinidir.

S : Bu din insanlara neler öğretiyor?

C : Allahın bir olduğunu ve ondan başka Tanrı olmadığını ve ona karşı vazifelerimizi öğretir. Birbirimize, yurdumuza, ulusumuza ve bütün insanlara karşı borçlu olduğumuz vazifeleri bildirir.

Asker evlâtlarım! Her milletin bir dini vardır, bir tapınacağı vardı. En eski milletlere bakarsak onların da bir dini olduğunu görürüz. Amma eğri, amma doğru, her kavim bir yol tutmuş, aklını bir şeye dayamış, Tanrı diye bir şeye tapmış. Fakat her düşünce, her fikir doğru olmadığı gibi, her itikad, her din denilen şey de doğru değildir. Dünyada nice oymaklar görülmüştür ki aslı, faslı olmiyan şeylere inanmışlar, onlarla kendilerini oyalayıp durmuşlar; kendi ellerile yaptıkları putlara tanrı diye tapmışlar ve bugün de tapanlar var.. Fakat şurası da unutulmamlıdır ki dünyada en doğru din müslümanlıktır. Başka dinler de zamanlarında doğru idi; ancak, onlar bulundukları yerleri aydınlatan bir fenere, veyahut yıldıza ben-

zetilecek olursa İslâm dinine bir güneş demek, doğru olur.

Güneş doğduktan sonra fenerlerin, kandillerin, ayların ve yıldızların nasıl hükmü kalmazsa, İslâm dini geldikten sonra başka dinlerin de hükmü kalmamıştır. Evet, İslâm bir güneştir, her tarafı aydınlatmıştır, herkes o güneşin ışığına muhtaçtır. Bundan ötürüdür ki İslâm dini diğer dinlerin hükümlerini kaldırmıştır.

Dinler insanları olgunluğa, saadete, Allaha ulaştıran bir yoldur. İnsan bir yola çıkınca onun eğrisini büğrüsünü, çıkarını çıkmazını, uzununu kısasını düşünür. Öyle ya, yol var, yolcuk var. Alâ asfalt başka, ıvrım kıvrım, nereden başladığı, nereye çıkacağı belli olmıyan keçi yolu da başkadır. Görünüşte ikisi de yol amma, biri çıkmaz, öbürü çıkar yol; insan asfalt yolu bulduktan sonra öbür yollara dönüp bakar mı? Bir kere asfalta girdi mi, artık hiç korkmasın, varacağı yere ulaşır, o yol onu selâmete çıkarır. Lâkin böyle caddeyi bırakıp da bir çıkmaza sapanlar selâmeti zor bulurlar. Meğer ki onu oradan çıkarıp tâ caddeyi gösterecek bir yol gösteren (kılavuz) olsun. Elinden tutacak biri olmadıkça insan kendi kendine, hele bilmediği bir yol olursa, öyle yollarda çok güçlük çeker, gideceği yere varamaz, günlerce yürür de yine kendisini ilk çıktığı yerde bulur. Her şeyin bir usulü ve bir yolu var.

Dinler de bir yoldur. Peygamberler bu yolun kılavuzlarıdır. Hazreti Musâ'nın, Hazreti İsâ'nın, başka Peygamberlerin kendi zamanlarında getirdikleri din, gösterdikleri yol da zamanlarına göre doğru idi. Onlar o zamanın yolcuları için bir yoldu; onları, sonradan çıkan, çalı dikenlerile kapanmış ufak ve dar bir yola benzetirsek, İslâm dini geniş ve dümdüz bir asfalttır. Bu yola girmiş olanlar hiç şaşmadan, dosdoğru giderek selâmeti bulurlar, Allahın cennetlerine ve nimetlerine kavuşurlar.

Güneş doğduktan sonra fenerlerin, asfalttan sonra ıvrım kıvrım çıkmazların nasıl hükmü yoksa İslâm dininden sonra başka dinlerin de artık hükmü kalmamıştır. Bu geniş yol onların hepsini içine almıştır. Çok şükür, biz Türküz ve Müslümanız. Dinimiz İslâm, kitabımız Kurandır, kıblemiz Kâbedir.

İslâm dini en son dindir. Bu din, insanlara temiz olun, doğru olun, çalışkan olun, ahlâklı olun, faziletli olun; herkese iyilik edin, kötülük yapmayın diyor. Herkesin hakkını tanıtıyor, bir hizmetçi ile efendi, bir paşa ile bir çobanı hak bakımından bir tutuyor. Herkesi okumaya, hüner sahibi olmaya, zenginliğe teşvik ediyor. Askerliğin en yüksek, en şerefli bir vazife olduğunu söylüyor.

İslâm dini askere en yüksek bir paye veriyor: Gazi, diyor, şehit diyor. Müslümanlıkta en yüksek mertebe, şehitlik ve gazilik mertebesidir. İşte bu yüksek mertebe de askere verilmiştir. Ne mutlu o erlere ki Allah onlara Gazilik ve Şehitlik gibi en yüksek bir mertebe vermiştir. Ne mutlu bizlere ki böyle mübarek ve mukaddes bir dine salik bulunuyoruz.

İslâm dini, insanlara zarar verecek şeyleri yasak etmiştir. Dünya ve ahirette insanın yükselmesi; huzur ve rahat içinde insanca yaşaması için gerekli olan şeylerin hepsini göstermiştir. Öyle ise dünya ve ahirette selâmete kavuşmak için dinimizin, kitabımızın dediklerini tutmak, onun gösterdiği doğru yoldan hiç sapmamak gerektir. İşte elinizdeki bu kitap, size islâm dininin temellerini, hükümlerini, onun gösterdiği güzel ahlâkı, bir müslümanın nelere inanması ve nasıl ibadet etmesi lâzım geldiğini anlatacaktır.

3. DERS

Müslümanlığın îtikat kökleri

ÎMAN

S : İmanın şer'î mânası nedir?

C : İmanın şer'î mânası, Allaha ve Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) ın Allah tarafından haber verdiği şeylerin hak ve doğru olduğuna inanmaktır.

Müslümanlığın ilk temeli, îmanın ilk mertebesi budur.

S : İmanın ikinci mertebesi nedir?

C : Allaha, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere inanmaktır. Yâni bunlara ayrı ayrı inanmak ve inandığını söylemektir.

S : Bunlara inanmak müslümanlığın nesidir?

C : Müslümanlığın esasları temelleri ve şartlarıdır.

S : Bunlara inananlara ne denir?

C : Mümin ve müslim (Müslüman) denir. Bunlara inanmiyanlar mümin ve müslüman sayılmazlar.

S : Bunlara sade kalb ile inanmak yeter mi?

C : Hayır, bunlara hem kalb ile inanmak, hem de inandığını dil ile söylemek şarttır. Erkeklik ve kadınlık çağına gelmiş olan her müslüman bunları bilmek, kalbile bu altı şeye inanıp dili ile de söylemek farzı - ayın'dır.

S : Şu halde îmanın rüknü kaçtır?

C : İkidir: Kalb ile tasdik edip inanmak, dil ile ikrar etmek ve söylemek.

S : Demek ki bir insanın müslüman sayılması için bu altı esasa tereddütsüz ve sağlam bir surette inanması ve inandığını dili ile de söylemesi şarttır, öyle mi?

C : Evet öyledir.Kalbi ile bunları tasdik, dili ile de ikrar

eden bir adam hem Allah yanında, hem de kullarının nazarında mümin ve müslümandır.

S : İmanın en kısa düsturu, en kısa bir surette ifade şekli nedir?

C : (Lâ ilâhe illâllah Muhammedün resûlullah) demektir.

S : Bunun adına ne derler?

C : Kelimei Tevhid.

S: Bunun türkçesini bilir misin?

C : Bilirim: Allahtan başka tanrı yoktur; Muhammed onun resûlü, peygamberi ve elçisidir. İşte bunu söyliyen ve buna kalbile inanan bir insan Hazreti Muhammedin Allah tarafından getirip söylediği her şeye toptan îman etmiş sayılır.

S : İmanın bir de başka ve daha uzunca düsturu var, onu da bilir misiniz?

C : Bilirim: (Âmentü billâhi ve melâiketihi ve kütübihî ve rüsülihî velyevmil'âhiri ve bilkaderi hayrihî ve şerrihî minallahi teâlâ...)

S : Bunun türkçesini söyler misin?

C : Söylerim: «Ben, Allaha ve onun Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Ahiret gününe, Kadere, yâni hayır ve şer ne varsa Allah tarafından yaratıldığına inandım ve îman ettim.»

S : Bunun adı nedir?

C : Müslümanlığın «Âmentü» sü, yâni îman ve itikat esaslarıdır.

S : İslâmın şartları kaçtır?

C : Beştir: Namaz, oruç, haç, zekât ve kelimei şehadeti söylemektir.

Asker evlâtlarım! Müslümanlığın ilk temeli «Lâilâhe illallah, Muhammedün resûlullah» dır. Yâni Allahın birliğine ve Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) ın hak peygamber olduğuna inanmak ve dili ile de ikrar etmektir. Biz hepimiz elhamdülillâh müslüman oğlu müslümanız; hepimiz müslüman sovun-

dan gelmişiz, Allahın birliğine, Hazreti Muhammed (S. A. [1]) in hak peygamber olduğuna inanmışız. Allaha ve Hazreti Muhammed (S. A.) in hak peygamber olduğuna inanmış olan her insan gerçekten mümindir ve müslümandır. Îmanın ilk mertebesi işte budur. Bu iki esasa inanmış olan bir insan peygamberin Allahtan getirip söylediği şeylerin hepsine toptan îman etmiş sayılır. Mümin ve müslüman denebilmek için bu kadarcık bir îman lâzımdır.

Îmanın ikinci mertebesi ve daha geniş mânası: (Allaha, Allahın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere) ayrı ayrı inanmak ve inandığını dili ile de söylemektir.

Bu altı şey müslümanlığın «Âmentü» sü, İslâm dininin îtikat kökleri olduğundan bunlara inanan ve bunu dili ile de söylemiş olan bir insan mümindir ve müslümandır. Bunlara inanmıyanlar mümin değillerdir. Müslümanlığa buradan girildiği gibi yine buradan çıkılır. Bunlara inandığını söylediği halde bunu yüreğine indirmemiş, yâni inanmamış ve yalancıktan inanır gibi görünmüş olanlara, münafık denir ki özü başka, sözü başka demektir.

Binaenaleyh, 12 veya 15 yaşına gelen, daha doğrusu erkeklik ve kadınlık çağına gelmiş, erkekliğini ve kadınlığını anlamış olan her müslümana, îmanın şartlarını ve rükünlerini bilmesi, Allahın birliğine ve Hazreti Muhammed (S. A.) in hak peygamber olduğuna îman etmesi farzdır. Her ana ve baba bunları çocuklarına öğretmelidir, öğretmeleri borçtur.

Îman kalpte olduğu için onun görünür bir alâmeti lâzımdır ki,o da Allahın birliğine, hazreti Muhammed (S. A.) in hak peygamber olduğuna inandığını dil ile de söylemektir. Bundan sonra namaz, oruç, zekât ve hac da müslümanlığın görünürdeki alâmetleri ve amelî esaslarıdır. Biz, insanların içinde

---

[1] Bu işaret (Sallallâhü aleyhi vesellem) demektir.

ne dolaştığını bilmediğimiz için onun ne olduğunu sözü ve işlerile biliriz. Dışarda bulunan bu alâmetleri kimde görürsek, biz onun anası babası müslüman bile olmasa, müslüman diye kabul ederiz. Binaenaleyh, îmanın rüknü: Kalb ile tasdik, dil ile ikrardan ibarettir. Şu kadar ki kalb ile tasdik asıl rüküdür. Bu olmazsa müslümanlık olmaz. Dil ile söylemek ise onun görünürdeki alâmetidir.

Bunun içindir ki yerine göre bu olmasa da insan yine müslümanlıktan çıkmaz.

Söz temsili: Bir insan düşman eline düşer ve kendisine müslümanlıktan çıkmasını, Allahın birliğini ve Hazreti Muhammedin peygamber olduğunu inkâr etmesini teklif ederler ve bu teklifi kabul etmediği takdirde öldüreceklerini anlarsa böyle bir zor karşısında bulunan bir müslüman ne yapacaktır? Böyle bir durumda, dediğini yapmıya gücü yeten düşmanın dediğini kabul eder gibi görünür ve yalnız dili ile söyleyiverirse dinden çıkmış olmaz. Çünkü îman kalptedir. Kalbinde olan inanı gevşetmedikçe öyle dil ucuyla ve istemiyerek söylenen bir sözden böyle zamanlarda bir şey lâzım gelmez. Bunun içindir ki dil ile söylemeksizin de îman olabilir. Dil ile söylemek, îmanın asıl rüknü olmayıp dünya işleri ve o kişinin ölümündeki son işleri için gerekli bir şeydir. Binaenaleyh müslüman olmıyan bir adam müslümanlığı kabul eder ve bunu herhangi bir sebepten ötürü gizler ve böyle ölürse o adam Allah katında yine mümin ve müslimdir. Şu kadar ki: insanlar nazarında müslüman sayılmaz. Bundan ötürü ona dünyada müslüman muamelesi de yapılmaz. Öldüğü zaman da cenazesi müslüman cenazesi gibi kaldırılmaz. Çünkü onun müslüman olduğu bizce belli değildir. İşte dil ile ikrar bu bakımdan şarttır.

İmanın üçüncü mertebesi âmentüdeki altı esası ayrı ayrı bilmek ve her birine Allahın ve peygamberin istediği şekilde îman etmektir. İşte bundan sonraki derslerde sıra ile onları anlatmıya çalışacağım.

4. DERS

Allah Teâlâ Hazretlerine îman

İnsanlara düşen ilk vazife, kendilerini yaratmış olan Allah teâlâ hazretlerini tanımak, ona îman ve kulluk etmektir. Bunun için müslümanlığın ilk temeli de Allaha inanmaktır. Biz Allaha şöylece îman ederiz:

«Allah teâlâ hazretleri vardır ve birdir. Onun eşi, ortağı, dengi, örneği yoktur. Her şeyi yaratan, her şeye çeki düzen veren yalnız Odur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Onundur, herkes Ona muhtaçtır; O hiç bir şeye muhtaç değildir.

Olmuşu da, olanı da, olacağı da bilir. Nasıl bilirse öylece diler ve dilediği gibi de yapar.

Her şeye gücü yeter, görür, işitir, söyler; her yaptığını yerli yerinde yapar, hiç bir işi boşuna değildir, her yaptığında bir hikmet vardır.

Allah teâlâ hazretleri doğmamış, doğurmamış, sonradan olmamıştır. Onun bulunmadığı zaman yoktur. Allahtan başka ne varsa onların hepsi sonradan ve Allahın yaratmasile olmuştur.

Allah teâlâ hazretleri hay (diri) ve bâkidir. Varlığı kendisindendir. Bizim gibi sonradan olma, geçici ve göçücü değildir.

Allah teâlâ hazretleri görmüş olduğumuz şeylerin hiç birisine benzemez, aklımıza gelen, hayalimizden geçen şeylere de benzemez; Onun varlığı, birliği, bilmesi, görmesi, işitmesi, dileyip yaratması, söylemesi de bizimkiler gibi değildir. Ne kadar iyilikler, ne kadar güzellikler varsa onların hepsi ve en yükseği Ondadır. Onda hiç bir eksiklik yoktur. O, hiç bir şeye

muhtaç olmıyan büyük bir Allahtır. Biz de her şeye muhtaç bulunan bir takım âciz kullarız. Her şeyden yüce, yüksek ve büyük olan yalnız O dur.»

* * *

Şu insan oğlu ne tuhaf bir mahlûktur!. Cüssesi ufak ama yaptığı şeyler çok büyük. Bir zaman yerde yürümesini bilmezken sonra bakarsınız ki göklere çıkmış, kuşlarla yarış eder; kuşları geride bırakır, uçar gider. Bir vakitler bir damla sudan ürken, bir avuç suda boğulan insan oğlu, denizin dibine inmiş, balıklardan ziyade yüzüyor. Denizlerin dibinde onlardan daha çok koşuyor; beş dakikalık uzakta yahut bir duvar arkasında söylenen sözleri duyamıyan insan, bir zaman geliyor ki beş günlük, beş aylık ve daha uzaklardan söyleneni hemen o dakikada duyar. Daha ne hünerleri var ki, onları burada saymak çok uzun sürer. Acaba bunları yapan insanın nesidir? Eli, ayağı, gözü, kulağı mıdır? Hayır ne odur, ne bu! Bunların hiç birisi kendi başına bu büyük işleri yapamazlar. Onların başında bir kumanda eden var ki, o da akıldır. İnsanda akıl denilen çok kıymetli bir cevher vardır. İnsanın insanlığı bununladır. İnsan bu sayede düşünüp taşınır, görüp işittiklerinden hisse kapar, olan biten şeylerden olacağı keşfeder, geçen şeylere bakarak geleceği anlar. Her şeyin aslını faslını araştırır. Bunu hepimiz biliyoruz değil mi? Öyle ise derlenip toplanalım, aklımızı başımıza alalım da şöyle bir düşünelim: Biz neyiz, nenin nesiyiz?. Bir zamanlar yok olduğumuzu biliriz. Babalarımız, analarımız da öyle. Onların babaları, anaları da öyle, artık sayabildiğiniz kadar sayınız, dünyanın başlangıcına doğru gidebildiğiniz kadar gidiniz, düşünebildiğiniz kadar düşününüz. Her ne görürseniz hepsinin sonradan olduğunu göreceksiniz. Şurasi kesin olarak bilinir ki bir zamanlar bu dünya üzerinde ne insan, ne hayvan, ne de ot, hiçbir canlı yoktu. Hattâ bir vakitler bu dünyamız da yoktu. O da sonradan oldu ve

üzerinde gördüğümüz hayat ve bütün canlılar da sonradan oldu. Bunun böyle olduğunda büyük bilginlerin hiç şüphesi yoktur. Hepsi de böyle söylüyorlar.

İyi amma bir zamanlar yok iken sonradan bu dünyayı kim yarattı? Bizi ve bütün insanları bu dünyaya kim getirdi? Bir damla suyu boylu boslu, akıllı uslu insan kıyafetine sokan, ona el, ayak, göz, kulak, akıl fikir veren kimdir? Bu yerleri döşek gibi altımıza yayan, onun çevresini, şu gördüğümüz gök kubbe ile saran kimdir? Yıldızları, güneşleri yaratan, bunları yerli yerine koyan kimdir? Üstümüze bulutları yığan, yukarıdan yağmurları yağdıran, aşağıdan otları, ekinleri bitiren kimdir? Elbette ki bunları bir yapan, eden, bizi de bu dünyaya bir getiren var. Öyle değil mi? Bunlar kendi kendine oluvermiş değildir ya! Zaten dünyada kendi kendine olan bir şey var mı? Herhangi bir şey ki sonradan olmuştur, elbette onun bir yapanı vardır. Şu içinde birçok asker barınan kışlayı, şurada gördüğümüz camiyi, daha ileride düdük çalan fabrikayı, denizlerde yüzüp giden gemileri, göklerde uçan uçakları, bir düşünelim. Bunlar kendi kendilerine oluvermiş şeyler midir? Yoksa bir yapanı var mıdır? Görüyoruz ki, bunların hepsinin bir yapanı var. Evvelâ mühendisler, ustalar, ölçüp biçmişler, şu kışlanın temeli şurada, kapısı, penceresi şurada, merdiveni şu tarafta; caminin minberi, mihrabı bu yanda olsun, demişler. Sonra duvarcılar, çamurcular, dülgerler gelip temel atmışlar, duvar yapmışlar, taşlarını, çamurlarını, ağaçlarını, çivilerini, yerli yerine koymuşlar da ondan sonra bu hale gelmiş. Bütün bunlar yağmurların, rüzgârların getirip yığmasile ve kendi kendine oluvermiş değil. Ustalar tarafından düşünülmüş, taşınılmış, ölçülmüş, biçilmiş, dülgerler, duvarcılar tarafından da ne lâzımsa hepsi yerli yerine konmuş; sonra düzülmüş, koşulmuş ve gördüğümüz şu kışla, şu cami ve o fabrika meydana gelmiş. Demek ki bunları herhalde bir yapan, penceresini, ka-

pısını, bacasını, mihrabını, minberini, makinesini, yerli yerine bir koyan var. Bir yapıcı olmadan öyle kendi kendine gelişi güzel böyle bir yapının oluvermesi kabil değildir. Gemiler, tayyareler, toplar, tüfekler ve başka şeyler de böyle. Şimdi biri çıkıp ta: Hayır bu kışlanın bir yapıcısı yoktur, yağmurların, sellerin, rüzgârların getirip yığdığı taşlardan, ağaçlardan zaman geçtikçe kendi kendine oluvermiş, derse ona güleriz, akılsız adam der, geçeriz değil mi? Sonra şurada bir ayak izi görseniz orada gördüğünüz ize göre bir insan veya bir hayvan geçtiğine alâmettir. Hayvan veya insan geçmeden, burada kendiliğinden bir iz meydana gelmez. Bunu aklımızla anlıyoruz, düşünce ile buluyoruz. Bunun böyle olduğuna aklımız erdi, başka türlü olmıyacağını kestirip attık, değil mi?

Şimdi bunları bırakalım da bir kere de şu dünyayı düşünelim: Yerlere bakarsanız akıllara durgunluk veren birçok şeyler görürsünüz. Dağlar, tepeler, ırmaklar, pınarlar, denizler, göller; ovalar, çöller; buralarda yaşıyan hadsiz, hesapsız, çeşit çeşit, cins cins hayvanlar, birbirine benzemiyen ağaçlar, çiçekler, otlar, ormanlar; sonra gözümüzü biraz yukarıya kaldırınca, akıllara durgunluk veren ne acayip şeyler var: Aylar, güneşler, yıldızlar, bulutlar, yağmurlar, karlar. Elhasıl nereye baksanız aklınıza, fikrinize durgunluk gelir. Şimdi aklımızı başımıza alıp da biraz düşünelim: Gördüğümüz bu acayip şeyler neyin nesidir. Bunlar böyle nasıl olmuş, nasıl kurulmuş, böyle her birini yerli yerinde kim yapıp yakıştırmış? Bu dünyayı, denizleri, sayısız şeyleri kim yaratmış? Başımızın üstünde dönüp dolaşan bu güneşleri, bu yıldızları, böyle direksiz kaldıran, desteksiz tutan; bunları bir nizam, bir kanun altına alan, yağmur yağdıran, ölmüş topraklara yeniden hayat veren kimdir? Acaba bunların bir yapanı, bir edeni var mıdır? Yoksa hep bunlar kendiliğinden mi oluvermiştir? Bunların sıra ve sayısını

bozmadan, bir idare eden var mı, yoksa rastgele mi oluyor?

Demin hiç bir şeyin, ne bir evin, ne de bir ayak izinin kendi kendine olamıyacağını kestirip atmıştık değil mi? Mademki bir ev kendi kendine olamaz, bunu biliyoruz. Mademki yolda gördüğümüz bir ayak izinden bir insan, veyahut bir hayvan geçtiğini anlıyoruz, bu iz, kendiliğinden olmaz diyoruz, öyle ise bu gördüğümüz dünyanın, kendi kendine olmadığına hükmetmemiz lâzımdır. Ufak bir ev kendi kendine olmazsa, bir ayak izi kendiliğinden meydana gelmezse, bu koskoca dünya, bu sayısız yaratılmışlar, başımızın üstünde akıllara durgunluk veren bu yıldızlar, ışığı her tarafı aydınlatan o güneşler, hiç kendi kendine olur mu? Bu gördüğümüz sayısız şeyler kendiliğinden olmuş, demek için insan biraz kaçık olmak lâzımdır. Demek ki bunların bir yapanı, bir yaratanı vardır ki o da Allah Teâlâ hazretleridir.

Evet bu dünyayı böylece yapan, yok iken var eden, her şeyi yerli yerine koyan ve idare eden Allah Teâlâ hazretleridir. Yerleri, gökleri direksiz, desteksiz tutan Odur. Gündüzün peşinden geceyi ve gecenin peşinden gündüzü getiren Odur. Göklerin, yerlerin hâkimi Odur. Dilediği zaman bulutları üst üste yığan, üstümüzden yağmurlar yağdıran, altımızdan sular fışkırtan Odur. Yerlerden çeşit çeşit otlar bitiren ve onlardan bize rızık yapan Odur. Ön ve son Odur. Her şey Onun kudreti içindedir. Biz hepimiz Allah Teâlâ hazretlerinin kuluyuz. Hepimizi yaratan, terbiye edip büyüten, kemale getiren, olgunlaştıran ancak Odur. Ondan başka Allah, Ondan başka mabut, Ondan başka Rab yoktur. Her müslüman Ona böylece îman eder.

Yine görüyoruz ki Allahın yarattığı şeyler ne hesaba gelir, ne de bunların nasıl olduğuna, ne yolda meydana geldiğine akıl, fikir erer. Siz bunların hepsini bırakın da yalnız şu insan oğlunu bir düşünün. Bakınız, Allah Teâlâ hazretleri ona neler

ihsan etmiş, her şeyden evvel ona akıl denilen kıymetli bir cevher vermiş, o sayede insan oğlu neler yapmıyor, neler icat etmiyor. Bütün dünyayı şöyle bir topaç gibi elinde oynatıp duruyor. Göklerde uçuyor, denizlerde yüzüyor; dağları deliyor, ovaları aşıyor. İşte hep bunlar akıl sayesindedir, ilim sayesindedir, fen sayesindedir.

Sonra Allah insana iki göz vermiş, ortasında göz bebeği denilen ufak bir nokta ile dünyaları görüyor, semaları seyrediyor; kendisinden milyonlarla büyük olan şeyleri o ufak nokta içine alıyor, kaşlar, kirpikler hep birer önemli işler görüyor. Sonra kulağın vazifesi ayrı, bunun vazifesi ayrı, ağzın, dişlerin vazifeleri ayrı, hülâsa vücudümüzdeki binlerce damarların birbirlerine benzemiyen âzanın hep ayrı ayrı vazifeleri var. Hepsi kendine mahsus olan vazifeyi yapmak için yaratılmış, hiç biri ötekinin vazifesini yapamaz. Göz işitmez, kulak da görmez. Demek ki, insanı yaratan Allah Teâlâ hazretleri yarattıklarının ihtiyaçlarına göre kendilerine âza vermiş. Kuşu başka, balığı da başka türlü yaratmış.

Acaba bilmesi, dilemesi, gücü, kuvveti; görmesi, işitmesi.. olmıyan bir zat bunları yerli yerinde yapabilir mi? Hayır, yapamaz.

Öyle ise, Allah Teâlâ hazretleri **«alîmdir»**, olmuşu da, olanı da, olacağı da bilir; Onun ilminden hiç bir zerre kaçmaz; Ona gizli kapaklı bir şey yoktur. Yere giren, yerden çıkan, gökten inen ve göğe çıkan, duran ve yürüyen, her zerreyi, yarattıklarının işlediklerini, işliyeceklerini, gönüllerden geçenleri bilir.

Allah Teâlâ hazretlerinin **irade** sıfatı vardır; **diler** ve dilediği gibi yapar. Onun iradesine karşı durabilecek hiç bir şey yoktur. Bütün iradeler Onun iradesine boyun eğmeğe mecburdur.. Olacak dediği olur, ölecek dediği ölür, Onun işine kimse

karışamaz.

Allah Teâlâ hazretlerinin **kudret** sıfatı vardır. Her şeye gücü yeter, Onun gücünün yetmediği yoktur; yoktan var eder, varı yok eder. İsterse bir anda bütün dünyayı yok eder. Her şey Onun kudreti içindedir.

Allah Teâlâ **işitir** ve **görür.** En yavaş sesleri işitir, en gizli şeyleri görür. Onun duymadığı ve işitmediği yoktur.

Allah Teâlâ hazretlerinin **kelâm = söylemek** sıfatı vardır. Kullarının muhtaç oldukları şeyleri Peygamberlerine söylemiştir. Kuran, Allahın sözleridir.

Allah Teâlâ hazretleri **birdir;** Onun dengi, eşi ve ortağı yoktur. Ondan başka Tanrı yoktur. Bizi de, bizden evvelkileri de, bu dünyayı da yaratan, idare eden hep Odur. Başka türlü olmak ihtimali de yoktur. Allah bir olmasaydı, dünya karma karışık olurdu. Biri şöyle olsun, öbürü böyle olsun der, al bakalım bir gürültü. Artık hangisinin kulu olacağımızı biz de şaşırır kalırdık, değil mi?. Halbuki her şeyin bir intizam, bir düzen altında olduğunu görüyoruz. Demek ki dünyaya hâkim olan tek bir kanun, tek bir iradedir. Ne var, ne yok, hepsi Ona bağlıdır ki O da Allah Teâlâ hazretleridir, Allahın iradesidir. İşte Allahın birliğine de böylece îman ederiz.

Allah Teâlâ hazretleri **Hay'dir**, diridir. **Ezelîdir, Ebedîdir.** Her zaman vardı ve her daim var olacaktır, Onun bulunmadığı bir an yoktur. Hiç bir şey yokken yalnız O vardı. Her şey yok olduktan sonra, yine O var olacaktır.

Allah Teâlâ hazretlerinin varlığı kendisindendir. Hiç bir şeye muhtaç değildir. Fakat her şey kendisine muhtaçtır. Ne uyuklar, ne uyur. İşte biz bunların hepsine böyle îman ederiz, böylece inanırız.

Bunlara böylece îman ettiğimiz gibi şu cihete de îman ederiz: Allah Teâlâ hazretlerinin hiç bir cihetten benzeri yok-

tur. Yarattıklarından hiç birine benzemez; varlığı, birliği bilmesi; görmesi, işitmesi, diri olması, dilemesi, söylemesi, gücü kuvveti; elhasıl hiç bir şeyi bizimkiler gibi değildir. Allahın hiç bir şeyi bize benzemez. Nasıl benzer ki, biz bir zaman yoktuk, bugün varız; yarın yine yok olup gideceğiz. Halbuki Allah Teâlâ hazretleri her zaman vardır. Olmadığı bir an yoktur. Bizim varlığımız başka varlıklara muhtaçtır. Anamız, babamız bize sebeptir. Hiç birimiz kendiliğimizden olmuş değiliz. Biz, nasıl isek, başkaları da öyledir. Hepimiz Allah tarafından yaratılmışız. Allah Teâlâ ise hiç bir şeye muhtaç değildir. Fakat bütün âlem kendisine muhtaçtır. Ne doğmuş, ne doğurmuştur. Kendisine benziyen hiç bir şey de yoktur. «Cenabı Allah acaba şöyle midir, böyle midir?» diye hatır ve hayalimizden geçebilen şeylerin hiç birine benzemez, hatıra gelen her şeyden başkadır. Bizim hatırımıza gelenler hep sonradan olmuştur, cisimdir, Hepsinin az çok bir örneği vardır. Allah Teâlâ hazretleri böyle değildir. O ne cisimdir, ne de cismanidir.

Sözün kısası: **Cenabı Hakkın her şeyi kendisine mahsustur. Allahın varlığına, birliğine, görüp işittiğine, dileyip yaptığına, en yüksek ve en güzel sıfatlar Ona mahsus olduğuna îman ederiz, kesin olarak inanırız. Fakat bunların nasıl olduğuna akıl erdirmiye çalışmayız. Çünkü bizim aklımız o cihete ermez.** Allah Teâlâ hazretleri nasıldır, nasıl bilir, nasıl görüp işitir, bunları anlıyamayız. **«Yücelerden yücedir, kimse bilmez nicedir.»**

Yalnız bu mu ya? Bizim anlıyamadığımız daha nice şeyler var. Aklın erdiği var, ermediği var, eremiyeceği var. Bunlar aklın anlıyacağı şeyler değildir. Bir ölçü ile herşey ölçülemez. Bir terazi her şeyi tartamaz. Bakkal terazisile altın tar-

tılmaz, arşın ile su satılmaz. Biz sade Allahın varlığına, birliğine, her şeyi bilip gördüğüne, her şeye gücü yettiğine.... îman ederiz. İşte bu kadar. Acaba nasıldır, şöyle midir, böyle midir, nasıl görür, nasıl işitir, nasıl bilir, nasıl yaratır, diye uzun uzun düşünmiye gitmek vazifemiz değildir. Allah bize bu kadarını emretmiş. Peygamberimiz böyle tarif etmiş ve «Bundan ötesini düşünmeyin, ne kadar çalışsanız o ciheti anlamıya gücünüz yetmez» demiştir.

Sen de, Allah nasıl emretmiş ise öyle yap. Vazifen olmıyan şeylerle kafanı patlatmıya çalışma.

Öyle ise bizim vazifemiz, bizi yaratan, bizi besliyen, büyüten ve her yaptığımızı bilen Allah Teâlâ hazretlerini, lâyık olduğu ve Peygamberin anlattığı gibi bilmek, öylece îman etmek ve ona göre ibadette bulunmak, dediklerini yapmaktır.

Kuranı kerimden bazı âyetlerin türkçeleri

1 — «*Allah, O Allahdır ki Ondan başka Tanrı yoktur; bâkîdir, her an bütün hilkat üzerinde hâkimdir; ne uyuklar, ne uyur. Göklerde; yerde ne varsa hepsi Onundur; kim tasavvur olunabilir ki kalksın da izni olmaksızın Onun yanında şefaat edebilsin?. Yarattıklarının işlediklerini ve işliyeceklerini bilir; yarattıkları ise Allahın ilminden yalnız Onun dilediğini kavrıyabilir, başka bir şey bilemezler; ilmi bütün gökleri, yeri kucaklar, bunların muhafazası kendisine ağır gelmez. Yüksk, büyük, ancak Odur.* — Bakare sûresi, âyet: 255 —».

2 — «*Görmüyor musun ki Allah göklerde ve yerde olan her*

şeyi bilir. Üç kişi gizli konuşmaz ki dördüncüleri kendi olmasın. Beş kişi gizli konuşmaz ki altıncıları kendi olmasın, bundan daha az olsun, daha çok olsun; nerede olurlarsa alsun, Allah onlarla beraberdir. Sonra Allah yaptıklarını kıyamet gününde onlara haber verecektir. Çünkü Allah her şeyi hakkile bilir.

— Mücadele sûresi, âyet: 7 —

5. DERS

Allah sevgisi, Allah korkusu

«Her iyiliğin başı Allah korkusudur.»
— Hadis —
«Kork, Allahtan korkmıyandan.»
— Atalar sözü —

Atalarımız: «Kork Allahtan korkmayandan!» demişler. Bunun bir de «Allahtan korkandan korkma» şekli vardır. Atalarımızdan kalma öyle sözler vardır ki onların her biri baha yetmez birer incidir. Biraz düşünürsek bunun böyle olduğunu anlarız. Öyle ya! Kalbinde Allah duygusu, Allah sevgisi, Allah saygısı, Allah korkusu olmayanların elinden her fenalık gelebilir. Bunu Peygamber Efendimizin şu hadîsleri pek güzel açıyor:

«Kalb, Allahtan korktukça, Allaha karşı saygı dudyukça el, ayak, göz; kulak fenalık yapmaz; insanlar arasında .kötülük olmaz. Ümmetim arasında masiyetler, kötü işler çoğalmıya başlarsa Allah onları büyük musibetlerle cezalandırır; onlara karşı bir kavmi, yabancı bir milleti musallat eder ve o kavim de onlara yapmadık hakaret bırakmaz!»

Asker evlâtlarım: Sevgili Peygamberimizin bu büyük sözlerinden anlıyoruz ki insanların kalbinden Allah korkusu çıkınca el, ayak, göz, kulak, her türlü fenalığı kolayca işler ve böylece insanlar arasında fenalık yüz gösterir. Fenalık çoğaldıkça felâketler de başlar.. Acaba bu neden böyle olur, diyeceksiniz? Dinleyiniz de anlatayım:

İçinde Allah duygusu, Allah sevgisi, Allah korkusu olmıyan insanlarda, vazife aşkı da bulunmıyacağından onlar,

yalnız kendileri için yaşarlar. Kendi nefislerinden, kendi zevklerinden başka bir şey düşünemezler. Öyleleri, Allahın emri nedir, Peygamber buyruğu nicedir, hak, hukuk, yalan, doğru, helâl, haram nasıl şeydir; din duygusu, yurt ve ulus sevgisi ne demektir; bunların hiç birisini hatırlarına bile getirmezler. Daha doğrusu bunların gerçekliğine inanmazlar. Onlar daima yalnız kendi zevklerini, kendi menfaatlerini elde etmeyi düşünürler. Keyifleri ve zevkleri yerinde olsun da, isterse dünyalar yerinden oynasın; umurlarında bile değildir. Böylelerine göre haram ve helâl yoktur. Gelsin de nereden ve ne suretle gelirse gelsin. Menfaat! Başka bir şey lâzım değil... Pek tabiîdir ki böyle hak, hukuk, helâl ve haram tanımıyanların ne memurundan, ne tüccarından, ne fakirinden, ne zengininden, ne âliminden, ne cahilinden, hiç birisinden hayır umulmaz. Böyle adamlar hangi işin başına geçseler, sonu iyi gelmez.

Atalarımızın, Allahtan korkmayandan korkmalı, demeleri, işte bunun içindir. Yüreğinde Allah sevgisi olmıyan insanlar, azdıkça azar, rahat durmaz. Bunların elinden her fenalık gelir. İnsanlara da, memlekete de hainlik ederler. Allah da ceza olarak bunları felâketten felâkete sürükler, durur. Amellerinin cezasını görürler; yalnız kendileri görse iyi amma, başkalarını da felâkete sürüklerler.

Asker evlâtlarım: Yüreklerden Allah sevgisinin, Allah korkusunun çıkması, dünyada nasıl her türlü felâketlere sebep oluyorsa, her iyiliğin başı da Allah sevgisi ve Allah korkusudur. İnsanı daima doğru yola götüren, kötü işleri işlemekten alıkoyan, hep yüreklere yerleşecek olan Allah sevgisi ve Allah korkusudur. Allahı seven, ona karşı saygılı olur, onun gösterdiği yoldan gider, hoşlanmıyacağı bir iş yapmaktan korkar. Allah'dan korkan insanlar, bir gün gelip de Allah'ın huzuruna çıkacaklarına, Onun mahkemesinde hesap vereceklerine îman etmiş olduklarından dünyada işlerini ona göre tutarlar. Ne

kimsenin kıl kadar hakkını kendilerine geçirirler, ne de kendi haklarını başkalarına çiğnetirler. Vazifelerinde kusur etmezler. Böyle olan adamlar günü gününe, saati saatine vazifeleri başında bulunurlar. Hangi işi üzerlerine alırlarsa, onu başa çıkarmıya çalışırlar. Yüreklerdeki Allah sevgisi ve Allah korkusu, insanda vazife aşkını, yurt ve ulus sevgisini doğurur. Fertlerinin kalbinde Allah sevgisi, Allah korkusu olan bir millet, daima Allahın emrinden harice çıkmıyacağı cihetle sözleri, özleri, işleri dosdoğru olur. Onlar yalan, hile, hainlik bilmezler, böyleleri üzerlerine aldıkları vazifeleri aşk ile yaparlar. Bundan ötürüdür ki bu gibi adamlardan ne başka insanlar, ne de memleket zarar görmez. Böyle adamların elinden iyilik ve doğruluktan başka bir şey gelmez. Çünkü onun içine yerleşmiş olan Allah korkusu kendisinden ayrılmıyan bir polistir, bir gözcüdür.

Asker evlâtlarım: Yukarıdan beri söylediklerimi can kulağiyle dinlediniz değil mi? Öyle ise Allah sevgisini, Allah korkusunu kalbinizin en derin köşesinde saklayınız. Allahı her şeyden üstün seviniz ve Ondan korkunuz. Mümine yakışan da budur.

Kuranı kerimden iki âyetin türkçesi

1) «*Muhakkak ki, Allah kendi yolunda, her parçası kurşunla kenetlenmiş yekpare bir bina gibi, saf bağlıyarak savaşanları sever.*» —*Sâf sûresi, âyet*: 4 —

2) «*Allahtan korkanlar yok mu, onlara şeytanî bir vesvese dokunduğu, fikirlerinden bir kötülük geçtiği zaman Allahı hatırlıyarak hemen gözlerini açarlar ve doğruyu görürler.*» — *A'raf sûresi, âyet*: 200. —

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden

1) *«Bir insan kendisini Allaha sevdirirse Allah onu bütün mahlûkatına sevdirir; Allah bir kulu sevmezse herkesin gönlünde ona karşı bir nefret uyandırır.»*

2) *«Üç şey insanı kurtarır: A) Gizli ve aşikâr her yerde Allahtan korkmak, B) Zenginlikte olsun, fakirlikte olsun pintilikten ve müsriflikten sakınmak, C) Öfkeli iken de öfkesiz iken de adaletten ayrılmamak.»*

6. DERS

Meleklere îman etmek

S : İmanın şartlarından ikincisi nedir?

C : Meleklere inanmak. Meleklere inanmak da müslümanlığın esaslarındandır.

S : Melek dediğimiz nedir?

C : Melek, Allah teâlânın bir çeşit mahlûkudur. Fakat onlar, insanlar ve hayvanlar gibi değillerdir. Onların yemeleri, içmeleri, erkekliği, dişiliği yoktur. Onlar durmadan Allaha ibadet ederler. Allahın her dediğini yaparlar.

S : Melekler nerede bulunurlar?

C : Allah nerede isterse, yerde, gökte, çevremizde ve her yerde bulunurlar, her biri bir vazife görürler.

S : Her yerde bulundukları halde biz onları neden göremiyoruz?

C : Her şeyin kendine göre bir yaratılışı vardır, onlar nuranî ve ruhanîdir. Bizim gözümüz melekleri görebilecek şekilde yaratılmamıştır. Bunun için biz bu gözlerle melekleri göremeyiz.

S : Peki, sen göremediğin şeye inanıyor musun?

C : Evet inanıyorum. Çünkü Kuranı kerim Allah teâlânın melekleri olduğunu haber veriyor. Kuran ne söylerse haktır, doğrudur. Bunun için ben de melek'in varlığına inanıyorum. Sonra Peygamberler melekleri görmüşler ve bize söylemişlerdir. Peygamberler ise hiç yalan söylemezler. Hem gözlerimizle görmediğimiz yalnız melekler midir? Ruhumuzu bu gözlerimizle görüyor muyuz? Peki, gözlerimizle görmüyoruz diye, bunlara da inanmıyacak mıyız? İşte melek de böyledir. Bu

gözlerle görülmez amma Peygamberler bunları haber vermiş olduğu için biz de bunların var olduklarına inanıyoruz. Onlar bizim bildiğimiz ve gördüğümüz şeylere benzemiyen mahlûklardır. Allahın emirlerini, kitaplarını Peygamberlere getiren de onlardır.

Asker evlâtlarım! Allah teâlâ hazretleri canlı ve cansız sayısız şeyler yaratmıştır. Allahın büyük kudretini gösteren mahlûklardan biri de, Meleklerdir. Melekler, Allahın en sevgili, en itaatli kullarıdır. Onlar hiç bir zaman günah işlemezler, Allahın emirlerine karşı gelmezler. Onlar her yerde bulunurlar. Bizlere daima hayır ve iyilik ilham ederler, bizi hayra kılavuzlarlar; biz ne yaparsak onları da zaptederler. Onlar öyle nuranî bir cisim ve kuvvet sahibidirler ki istedikleri şekle girebilirler. Onların yaratılışı bizim yaratılışımıza hiç benzemez. Onun için biz onları göremeyiz. Gözün göreceği var, göremiyeceği var. Hem bizim göremediğimiz sade melek mi? Daha nice şeyler var ki, onların hiç birini göremiyoruz. Hattâ perde arkasındaki bir cismi bile göremiyoruz. Havayı, rüzgârı görüyor muyuz? Daha ne kadar cisimler vardır ki onların varlıklarını çok ince âletlerle ve bazılarını da eserlerile anlıyabiliriz. Uzağa gitmiye ne hacet; bize en yakın olan ruhumuz ve aklımız değil mi? İnsan kendi ruhunu görebiliyor mu? Ne olduğunu biliyor mu? Ancak hareketlerimizle onun var olduğunu biliriz. Görmüyoruz diye, bunları inkâr mı edeceğiz? Bizde ruh ve akıl denilen bir şey yok mu diyeceğiz? Herhangi bir şeyi göremediğimizden ötürü ona yok demek hiç bir zaman doğru olamaz.

Bunun bir örneği de medeniyetin ruhu olan elektriktir. Bu gün bir çok işlerimizi gören telgraflar, telefonlar, radyolar, türlü türlü makineler işleten, binlerce kilometrelik yerden bir anda sesler getiren, haberler ulaştıran nedir? Elektrik kuvveti değil midir? Biz bu kuvveti gözlerimizle görüyor muyuz? Nasıl bir şey olduğunu anlıyor muyuz? Hayır, göremiyoruz. Peki,

elektriği göremiyoruz diye, onu inkâr mı edelim?. Böyle bir şey olsaydı, elbette görürdük mü diyelim?.

Belki içinize şöyle bir şey doğar: «Elektriği pekâlâ görüyoruz. Şehirlerimizi, sokaklarımızı, evlerimizi, odalarımızı aydınlatan elektrik değil mi? Onu biz gözlerimizle görmüyor muyuz?» Eğer size böyle br fikir gelirse biliniz ki o fikir yanlıştır. Çünkü gördüğünüz o şeyler elektriğin kendisi değil, onun çıkardığı ışıktır. Onun sıcaklığı, parlaklığı, hızı ve kuvvetidir. Gaz lâmbası yaktığımız zaman, ışığı veren gazı görüyoruz. Lâkin elektrik ışığını veren kuvveti, yâni elektriğin asıl kendisini, nasıl bir şey olduğunu göremiyoruz. İşte ruh da böyledir, melek de böyledir. Görünmiyen şeylerden bazıları var ki, ruh ve elektrik gibi onların görünürdeki eserlerinden nasıl bir şey oldukları değilse de, varlıkları anlaşılabilir. Kimi de vardır ki ancak Allahın bildirmesile bilinir: Melekler gibi.

Allah, Kuranda haber vermiş, Peygamberler de anlatmışlar ki: Allahın melek denilen mahlûkları vardır. Peygamberler onları görmüşler ve bize de haber vermişlerdir. Peygamberler aslâ yalan söylemezler. Onlar ne söylemişlerse haktır, doğrudur. Biz Kurana ve Peygamberlere îman ettiğimiz için Peygamberlerin haber verdikleri gibi, meleklere de îman eder, inanırız.

Meleklerde erkeklik, dişilik, yemek ve içmek gibi hayvanî şeyler yoktur. Vazifeleri ne ise, hep onu yaparlar, olmaz gibi sandığımız en büyük işleri başarmak, onlara mahsustur. Kimi Peygamberlerle görüşürler, Allahın kelâmını Peygamberlerin işitmelerine vasıta olurlar. Allah ise Peygamber arasında elçilik yaparlar; kimi ruhlarla uğraşırlar, eceli gelmiş olan insanların canlarını alırlar, kimi insanların etrafında dolaşırlar, onları hayra kılavuzlarlar. Böylece her birini Allah dünyada bir işe sebep kılmıştır; her şey bir meleğe, bir kuvvete dayanır.

Allah, bunların hiç birine muhtaç değil iken kudretini ve

kuvvetini böyle göstermiştir. Böyle istemiş, böyle yapmış, onun hikmetinden sorulmaz. Meleklerin içinde mertebesi en yüksek olanlar **Cebrâil, Azrâil, Mikâil, İsrâfil**'dir. İşte biz müslümanlar, meleklere böylece itikad ederiz. Yaratan Allah yarattıklarının her birini bir türlü yaratmış, kimi uçar, kimi kaçar, kimi yerde yürür, kimi sürünür, kimi görünür, kimi görünmez. Bir insan Allahın sonsuz kudretine îman ettikten sonra, onun böyle bir anda dünyaları dolaşacak, Allahtan Peygamberlerine haberler getirebilecek kuvvetler yaratabileceğine de şeksiz, şüphesiz inanır. Bunda inanmıyacak bir şey yoktur.

Yalnız şuna çok dikkat etmeliyiz ki: Meleklerin gelmeleri, gitmeleri, inmeleri, çıkmaları, bir anda yerleri, gökleri dolaşmaları, bizim bildiğimiz adım atmak, kanat açmakla değildir. Sakın böyle bir şey hâtırınıza gelmesin; her şeyin gidip gelmesi, uçup kaçması kendisine göre olur. Meleklerin kanadı var, denildiği zaman hatırınıza tüyden, deriden, etten, sinirden ve kemikten bir kanat gelmesin; kuşun da kanadı var, kapının da kanadı var. Fakat birininki ağaçtan, tahtadan veyahut demirden, diğeri etten ve kemikten. Binaenaleyh, meleklerin kanatları da öyle bizim aklımıza gelen gibi değil, kendisine göre olmak lâzımdır. Meleklerin nasıl bir şey olduklarını bilmiyoruz ki kanatlarını anlamış olalım. Onlar nuranî ve ruhanî bir cisimdir.

İşte bunun içindir ki hıristiyanların kiliselerinde, melek diye yaptıkları kuş kanatlı resimlere biz güleriz, onlara inanmayız, melekler için yapılan bu kanatlı resimler, tam mânasile bir masal, bir hurafedir. Sakın melekleri böyle bilmeyin, onların böyle olduğunu sanmayın.

Melekleri de bizim yaratılışımızda sananlar, Azraili de hiç durmadan, evden eve koşan bir umacı sanırlar ve sonra da «Acaba, Azrail bir saniyede, bir dakikada milyonlarca insanların canlarını nasıl alıyor? Bunlara nasıl yetişiyor?» diye sorup

dururlar. Böyle diyenlere bir kere sormalı: Yahu, sen ruhun ne olduğunu, meleğin nasıl bir şey olduğunu görüp anladın mı? Ruh, kafeste bir kuş, Azrail de bizim gibi bir mahlûk değildir ki, öyle ruhları almak için ordan oraya koşsun. Bir anda dünyanın her köşesinde bulunan binlerce insanın eceli geldiğinde, ruhlarını Azrail alıyor, denildiği zaman, bundan anlamalı ki, ruh da, Azrail de öyle bizim bildiğimiz ve gördüğümüz şeylerden değildirler. Onun nasıl bir şey olduğunu, ruhları nasıl aldığını ancak Allah bilir. Bunun hepsi Allahın emrile değil mi? Allah, isteyince Azrail, bir saniyede yüz binlerce, hattâ milyonlarca insanın canlarını alır, Allaha güçlük mü var?

Bize düşen, meleklerin varlığına ve Allahın en itaatli kulları olduklarına inanmaktır. Bizi kemâle, hayır ve saadete, hak ve fazilete götüren ve yolumuzu aydınlatan, Allaha yaklaştıran bütün sağcı kuvvetler, melektir ve bizim de hep o yolu tutmamız gerektir. Bizi, Allah yolundan, hak ve fazilet yolundan alıkoyan, kötülüğe ve haksızlığa çeken ne kadar solcu kuvvet varsa, onlar da Şeytan'dır, İblis'tir; bu yoldan kaçınmak gerektir. Bunun için daima sağlam bilgi edinmek, ahlâklı ve fazletli olmak Peygamberlerin gösterdiği yoldan ayrılmamak lâzımdır.

Dikkat edilecek mühim noktalar:

1 — Eski milletler güneşte, ayda, yıldızlarda oturan ve insanlar gibi yiyip içen, ara sıra yere inen, halk arasında gezinen, insanlardan beğendiklerile evlenen ilâhlar, periler olduğuna inanır ve onlara tapınırlarmış. Müslümanlıkta böyle bir şey yoktur. Bizim dinimize göre, böyle insan kılığında, yiyip içen, gezip oturan periler ve ruhanî kuvvetler yoktur. Biz böyle şeylere inanmayız. Dinimizin bize verdiği îmana göre her varlık, her olay; olan, büyüyen ve ölen her şey bir melekle, bir kuvvetle, bir sebeple, bir programladır. İçimizde doğan mer-

hamet, şefkat; insaf, adalet ve hakseverlik gibi yüksek duygular da, bu iyi kuvvetlerdendir. Bizden ayrılmıyan, bizim yaptıklarımızı kaydeden meleklere, bu nuranî varlıklara **Kirâmen - kâtibîn** melekleri denir.

2 — Bir şeye itikad etmek, onu kendisinde yaşamak ve yaşatmak demektir. Biz Allahın meleklerine inanmak ve itikad etmekle şunları anlamış oluyoruz:

A— Varlık âlemi yalnız bu gördüklerimizden ibaret değildir. Dünyada bugüne kadar görüp anlıyamadığımız daha ne kadar kuvvetler vardır ki, onları bulup çıkarmak ve onlardan faydalanmak için kafamızı asılsız hurafelerden, kalbimizi kötü huylardan temizliyerek, ilim ve ameli salih ile bezemek gerektir. Allahın yarattığı bu gizli kuvvetler ancak böylelikle bulunur ve sezilebilir.

B — Dünyada iyi ve kötü, hayır ve şer, her ne yaparsak yapalım, onlar asla kaybolmamakta ve hepsi varlığımızdan ayrılmıyan melekler tarafından zaptedilmektedir. Yapmış olduğumuz en ufak bir iyilik veyahut kötülük, günün birinde eksiksiz olarak karşımıza çıkacak ve ondan dolayı ya mükâfat veyahut ceza göreceğiz. Buna böylece inanmış olan bir insan acaba dünyada kötülük yapabilir mi? Haksızlık eder mi?

C — Dünyada hayır ve faziletin, iyiliğin en yüksek timsali melektir. Kötülüğün, çirkinliğin ve fenalığın örneği de Şeytan'dır. İnsan yaratılışı itibarile melekler mertebesine yükselmiye ve hattâ onlardan da yükseklere çıkmağa müsteid olduğu gibi, Şeytan derekesine yuvarlanmıya ve İblislere kılavuzluk edecek hale düşmiye de müsteiddir. İnsanın melek mertebesine yükselmesi, bilgi ile, Allaha ibadetle, güzel ahlâk iledir. Biz, hayır ve şer kuvvetlerine böylece inandığımız için daîma iyi, faziletli ve haksever olmak ister, ve her insanın da böyle olması için çalışmayı kutsal bir vazife biliriz.

7. DERS

Allah'ın kitaplarına îman

S : Müslümanlığın üçüncü temeli nedir?

C : Müslümanlığın üçüncü temeli, Allah teâlâ hazretlerinin kitaplarına inanmaktır. Biz müslümanlar buna şöylece îman ederiz:

«Allah teâlâ hazretlerinin kelâm, yâni söylemek sıfatı vardır.»

«Allah teâlâ hazretleri, Peygamberler vasıtasile kullarına kitap göndermiş, din diyanet, hak hukuk ne demek olduğunu bu kitaplarda bildirmiş, hayır ve şerri, iyiyi ve kötüyü, doğru ve eğri yolu bunlarla talim eylemiştir. Bu kitapların bazıları büyük, bazıları küçüktür.»

Büyük kitaplar dörttür: **Tevrat, Zebur, İncil, Kuranı kerim.** Tevrat hazreti Musa'ya, Zebur hazreti Davud'a, İncil hazreti İsa'ya, Kuranı kerim bizim peygamberimiz hazreti Muhammed (S. A.) efendimize gelmiştir.

S : Bu kitapların hepsi hak mıdır?

C : Allah tarafından peygamberlere gönderilmiş olan kitapların hepsi haktır, hepsi doğrudur. Buna böylece îman ederiz. Fakat Kurandan başkasına, sonradan kul sözü karışmış ve onlar bozulmuştur. Bunun içindir ki Kuran geldikten sonra onların hükmü kalmamıştır. Kuran onların hükümlerini kaldırmıştır. Kuranın hükmü, kıyamete kadar bakidir.

Kuranı kerim peygamber efendimize Allahtan nasıl gelmiş ise, Peygamberimiz insanlara öylece söylemiş ve peygamber efendimizin sağlığında insanlar tarafından ezber edilmiş ve yazılmıştır. Bugüne kadar binlerce hafız tarafından hep

ezber edilmiştir. Onun için kimse Kuranın bir harfini bile değiştirememiştir. Kıyamete kadar da hiç değişmiyecektir. Allah teâlâ hazretleri böyle haber vermiştir. Bundan ötürü biz kitap olarak yalnız Allah kelâmı Kuranı tanır ve onunla amel ederiz. Kuran varken başkasına lüzum yoktur.

Evvelce de söylemiştim ki: Allah teâlâ hazretleri kullarının dünya ve ahirette selâmet ve saadete erişmeleri için ne lâzımsa onların hepsini yine kendi içlerinden seçmiş olduğu peygamberler vasıtasile kendilerine bildirmiştir. Peygamberler Allah teâlâ hazretlerinden aldıkları emirleri, Allahın kendilerine bildirmiş olduğu şeyleri insanlara ulaştırmışlardır. İşte Allahın kitapları, Allah tarafından melek vasıtasile peygamberlere söylenilen ve peygamberlerin insanlara ulaştırdığı emirler, nehiyler, hükümler, kanunlar ve talimlerdir. Onlar bir araya toplanıp kitap olur. Allah kelâmı, Allah kitabı dediğimiz, budur. Allah teâlâ hazretleri bazı peygamberlere yeni yeni emirler göndermiş, kitap ve şeriat indirmiş, bazılarına da yeni bir kitap, yeni bir din ve şeriat indirmeyip, evvelki peygambere gönderdiği din ve şeriata göre yürümesini söylemiştir. Peygamberlere gönderilen bu kitapların bazısı küçük, bazıları da büyüktür. Çünkü Allah her ümmete, her kavme ne kadar lâzımsa o kadar göndermiş, herkesin ihtiyacını gözetmiştir.

Bazı peygamberlere on sahifelik, bazısına otuz, bazısına elli sahifelik kitap göndermiştir. Onlara o kadarı yetip artacaktır. Bir kısmına da büyük kitaplar dolduracak kadar esaslar göndermiş, emirler, şeriatlar vermiştir.

Son peygamber hazreti Muhammed (S. A.) dir. Ondan sonra peygamber gelmiyeceğini, Allah kuranda haber vermiştir. Kitapların da en sonu Kur'andır. Her müslüman îman eder ki: Cenabı Hak tarafından peygamberlere gönderilmiş olan kitaplar haktır. İnsanları vahşetten, karanlıktan, bilgisizlikten kurtarıp aydınlığa bu kitaplar çıkarmıştır.

Kur'andan başka kitaplar belli bir kavme, belli bir zamana mahsus idi. Onların zamanı geçince, hükümleri de kalmadı. **Kur'an** onların hepsinin hükmünü kaldırdı. Kur'an varken onlarla amel etmek caiz değildir. Onlarla insan doğru yolu bulamaz. Doğru yol, selâmet yolu, Kur'an yoludur. Zaten peygamberlere gönderilen kitaplar içinde Kur'andan sağlamı yoktur. Başkaları hep sonradan insanlar tarafından değiştirilmiş, onlara kul sözü karışmıştır. Bugün elde bulunan **Tevrat,** Hazreti Musaya Allah tarafından gönderilmiş olan kitabın aynı değildir. Çünkü bir çok yeri hazreti Musanın ölümünden asırlarca sonra, başkaları tarafından yazılmış ve böylece içine kul sözü karışmış olduğundan elde bulunan **Tevrat'a** Allah kelâmı diyemeyiz. Hıristiyanların kitabı olan **İncil** de öyle; onlar da hazreti İsadan üçyüz küsur sene sonra kabul edilmiş, birbirini tutmıyan şeylerdir. Hıristiyanların elinde ayrı ayrı dört **İncil** var ki bunlar birbirine benzemezler. Halbuki **Kuran** öyle değildir. Dünyanın bir ucundaki **Kuran** ne ise, öbür ucundaki de odur. Bugüne kadar onun bir harfi bile değişmemiş ve kıyamete kadar değişmiyeceğini de Cenabı Allah kendisi haber vermiştir.

Öyle ise Allah tarafından peygamberlere indirilen kitapların hepsi hak olduğuna, fakat bugün **Kuran**dan başka elde bulunan diğer kitapların sonradan bozulmuş bulunduğuna ve **Kuran** geldikten sonra öbür kitapların hükmü kalmadığına inanırız. İşte Allahın kitaplarına îman; bu demektir. Her müslümanın böyle îman etmesi lâzımdır.

S. DERS

Kur'anı kerim

S : Kur'an nasıl bir kitaptır?

C : Kuran Allah teâlâ hazretleri tarafından peygamberimiz hazreti Muhammed (S. A.) e nazil olan, ona indirilen bir kitaptır.

S : Kur'an Peygamberimize nasıl geldi?

C : Allah teâlâ hazretleri, meleklerin büyüklerinden olan Cebrail (aleyhisselâm) ile kendi emirlerini, kendi kelâmını Peygamber Efendimize söyledi. Peygamberimizin Cebrâil vasıtasile aldığı vahiyler ve ilhamlar **Kurandır.**

S : Peygamber efendimize Kuran toptan mı gönderildi?

C : Hayır; âyet âyet, sûre sûre gönderildi; bazen bir âyet, bazan da bir sûre, Peygamber Efendimize Allah tarafından gönderilmiştir.

S : Efendimize bir âyet, veyahut bir sûre geldiği zaman ne yapardı?

C : Allah teâlâdan kendisine gelen âyet veya sûreyi yanında bulunanlara okurdu; onlar da efendimizin emrile âyetleri hem ezber ederler, hem de yazarlardı. Bundan başka, âyetleri yazmak için ayrıca kâtipler de vardı. Onlar peygamber efendimizin sağlığında kuranın hepsini peygamberimizin emriyle yazmışlardır.

İzah: Kuran hakkında biraz fazla bilgi edinmek, onun nasıl bir kitap olduğunu bilip öğrenmek lâzımdır. Şimdi bilmiş olun ki **Kuran** Cenabı Allahın kelâmıdır. Peygamberlere Allahtan emirler, kitaplar getiren Cebrail (aleyhisselâm) dir.

Kuranı kerim de, meleklerin büyükleri olan Cebrail (aleyhisselâm) vasıtasile peygamber efendimize âyet âyet, sûre sûre nazil olmuştur. Cebrail insan değil, melektir. Allahın emrile

peygamberimize gelir ve Allah tarafından söyliyeceklerini söyler, bildireceklerini bildirir. Onlar da peygamberimizin kalbine yazılır ve ezberinde kalırdı. Allah tarafından peygamberlere böylece kitap gelmesine, emir glmesine «**Vahiy**» derler. İktizasına göre bazen bir âyet, bazen iki, bazen de sûre gönderilirdi. Peygamber efendimiz de, Allah tarafından kendisine ne gelmişse, onun harfini bile unutmaksızın ve değiştirmeksizin olduğu gibi ashabına okur ve ashabı da onları orada hem ezber eder, hem de yazarlardı. Allah tarafından gönderilen bu âyetleri, yerli yerinde yazacak ayrıca kâtipler de vardı. Bunlara «**Vahiy kâtipleri**» denirdi. İşte böylece yirmi üç yılda **Kur'anı Kerim** tamam oldu.

Peygamber efendimizin sağlığında ve gözünün önünde ve tarif eylediği tertip ve sıraya göre sahabenin parça parça yazıp ezber eyledikleri **Kuran** sûreleri, peygamberin ölümünden sonra Halife Ebubekir'in emrile bir araya toplanıp **Mushaf** haline getirilmiş ve hazreti Osman zamanında bu Mushafın nüshaları çoğaltılarak her tarafa dağıtılmıştır. Kur'an, peygamberden nasıl alınmış ise, öylece bütün ümmete ulaştırılmıştır. Allah teâlâ hazretleri kurana büyük bir hassa vermiştir. Kolayca ezberlenebilir. Onu her devirde binlerce insan ezber ettikleri için, bugüne kadar bir harfi bile değişmemiştir. Kıyamete kadar böyle kalacaktır. Bugün de binlerce hafız onu ezberlemektedir.

Dünyanın bir ucundaki Kuranı kerim ile diğer köşesindeki Kuran birdir. Eksiklik, fazlalık yoktur. Halbuki başka peygamberlere gönderilmiş olan kitaplar böyle değildir. Onların içine sonradan kul sözü karıştırılmış ve böylece bozulmuştur. Öyle ise Allah kelâmı olarak yalnız **Kuranı** tanımak, kuranı kerim ne söylemiş ise onu dinlemek, gösterdiği yoldan hiç sapmamak gerektir. Kuranın yapın, dediklerinde, her halde bize bir fayda, yapmayın dediklerinde de bir zarar vardır. Müslüman, Kur'anı Kerîme karşı hürmetsizlik göstermez, onu daima

yüksek yerlerde tutar, eline abdestle alır. Kuran okunurken, dinlemek üzerimize borçtur. Peygamberimiz abdestsiz ve cünüp halinde **Kur'anı Kerimi** ellerine almaz ve okumazlardı. Bize de bu yolda emretmişlerdir. Biz de Kurani kerimi elimize abdestle alır ve hürmetle okuruz. Abdestsiz iken kuranı elimize almayız. Fakat abdestsiz iken ezbere kuran okunur. Cünüplük halinde kuranı elimize almayız ve okumayız.

Kuran, insanlara Tanrısını öğretir, dünyasını, ahiretini tanıtır, saadet ve refah yollarını gösterir. Hak nedir, vazife nedir, bunların hepsini güzelce bildirir. Adaletin iyi, zulmün kötü, çalışmanın faydalı, tenbelliğin de zarar olduğunu öğretir. Kuran birbirimize yardım etmeyi, büyüklerimizi tanımayı, küçüklerimize merhamet etmeyi, yurdumuzu, ulusumuzu ve hükûmetimizi canımız gibi sevmeği, düşmana karşı arslan gibi cesur olmayı da talim eder. Askerliğin en büyük ve en şerefli bir vazife olduğunu da açık olarak anlatır. Biz kuranın gösterdiği yoldan gider, dediklerini tutarsak, dünyanın en büyük ve en nüfuzlu insanları oluruz.

Kuranı çok sevelim, onun söylediklerine iyi kulak verelim ve onun gösterdiği yoldan yürümeğe çalışalım.

Kur'anı Kerimden bazı âyetlerin tükçeleri

1— «*Hem Allaha, hem onun peygamberlerine itaat ediniz; birbirinizle uğraşmayınız; sonra korkaklaşır ve kuvvetten düşersiniz; şevketiniz ve nüfunuz da elinizden gider. Bir de sabırlı olunuz, hiç bir düşman, hiç bir tehlike karşısında metaneti elden bırakmayınız, iyi biliniz ki Allah sabredenlerle beraberdir*» — *Enfâl sûresi, âyet:* 46. —

2 — «*Ey müminler; sebat gösteriniz, hem düşmanlarınızdan fazla sebat gösteriniz; daima da muharebeye hazır bulununuz; bununla beraber Allahtan her zaman korkunuz (Onun yasak*

ettiklerini yapmayınız) ki felâh bulasınız.» — Âli imran sûresi, âyet: 200 —

3 — *«Onlara (düşmanlara) karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve harp için yetiştirilmiş atlar hazırlayınız ki bununla hem Allah düşmanlarını, hem sizin düşmanlarınızı ve onlardan başka olup da sizin bilmediğiniz ve Allahın bildiği gizli düşmanları da korkutasınız; siz Allah yoluna ne verirseniz karşılığı size fazlasile verilir, onların mükâfatını görürsünüz ve asla zarar görmezsiniz.» — Enfâl sûresi, âyet:* 60 —

4 — *«Allah yolunda düşmanla savaşırken öldürülenlere ölü demeyiniz, onlar diridirler, lâkin siz farkında değilsiniz.» Bakare sûresi, âyet:* 154 —

9. DERS

Peygamberlere İman

S : Peygamber dediklerimiz kimlerdir?

C : Allah teâlâ hazretlerinin emirlerini ve yasalarını kullarına bildiren büyük insanlardır. Onlar, Allah ile bizim aramızda birer elçidir.

S : İnsan, çalışmakla peygamber olabilir mi?

C : İnsan, çalışmakla dünyada her şey olur amma, peygamber olamaz.

S : Neden olamaz?

C : Çünkü peygamberlik Allah vergisidir, onlar Allahın birer elçisidir. Bu işe kimlerin lâyık olduğunu da, ancak her şeyi yaratan ve her şeyi bilen ve gören Allah teâlâ hazretleri bilir. Bunun için o büyük mansıbı zamanına göre lâyık olanlara vermiş, onlar vasıtasile kendi emirlerini, dileklerini, kullarına bildirmiştir. Öyle çalışmakla, özenmekle, o büyük mertebe ele geçmez.

S : Peygamberler de bizim gibi bir insan değil midir?

C : Evet, onlar da bizim gibi insandır. Şu kadar ki, onlar Allahın en sevgili kullarıdır. Onlar Allahtan açık emirler alırlar, onlar günah işlemezler; asla yalan söylemezler, hainlik yapmazlar. Onlar ne söylemiş ise, hepsi doğrudur; hepsi Allahtandır.

S : En önce gelen peygamberle, en son peygamber kimdir?

C : İlk peygamber Hazreti Âdem, son peygamber de bizim peygamberimiz Hazreti Muhammed (S. A.) dir.

S : Bundan sonra yeni bir peygamber, yeni bir din gelecek midir?

C : Hayır, gelmiyecektir. Allah teâlâ hazretleri, hazreti

Muhammedi son peygamber olarak göndermiş ve ondan sonra o kapıyı tamamen kapamıştır. Bundan sonra ne bir peygamber, ne de bir din gelmiyecektir.

S : Kaç peygamber gelmiştir?

C : Dünya, dünya olalı, pek çok peygamber gelmiştir, onların sayısını Allahtan başka kimse bilmez. Biz buna böylece îman ederiz. Yalnız kuranda isimleri geçenlere de ayrı ayrı îman etmek lâzımdır.

S : Kur'anı Kerimde isimleri geçen peygamber kaçtır?

C : Yirmibeş.

S : Bunların adlarını söyleyiniz?

C : Âdem, İdris, Nuh, Hud, Salih, İbrahim; Lût; İsmail; İshak, Yakup, Yusuf, Eyyub, Şuayb, Musa, Harun, Davud, Süleyman, İlyas, Elyesa, Yunus, Zülkifl, Zekeriyya, Yahya, İsa, Muhammed (Salâtu selâm onlara olsun).

* * *

Allah teâlâ hazretleri, insanları yaratmış, onlara akıl, fikir vermiş, fakat bu kadarla da bırakmamış, «akıl, fikir verdim, bununla her şeyi düşünün, dünyaya ne için geldiğinizi, orada ne yapacağınızı, sonra nereye gideceğinizi kendiniz bulunuz..» dememiş; insanlara bir de peygamber gönderip onlarla kitaplar indirmiş, peygamberler vasıtasile iyiyi, kötüyü, hayrı, şerri, dünyayı, ahireti, hakkı ve vazifeyi bildirmiş. İyilerle kötülerin hiç bir zaman bir olamıyacaklarını, iyilerin son yeri Cennet, kötülerinki Cehennem olacağını, Cennet ve Cehennemin de dünyada iken kazanılacağını söylemiş ve insanları bu iki yolun arasında serbest bırakmıştır; Size iki yolu da gösterdim, kendi arzunuzla bu iki yoldan birini seçebilirsiniz, demiş. Dünyada iken hayır yolunu tutan sonunda Cennete varır, şer yolunu tutan da Cehennemi boylar. İşte bunları bize Cenabı hak, peygamberleri vasıtasile bildirmiştir. Allah teâlâ hazretleri, emirlerini, kitaplarını, hep o büyük peygamberler vasıtasile insanlara tebliğ etmiştir.

Peygamberler, Allah teâlâ hazretleri tarafından insanlara birer elçidir; onlar Allahın sefirleridir.

Bir hükûmet mühim işlerini, emirlerini ancak kendi iyi tanıdığı adamlardan seçtiği kimselere açar ve başkasına söylemez; işte bunun gibi Cenabı hak emirlerini, kanunlarını ancak peygamberlere söylemiş ve peygamberler de aldıkları emirleri insanlara bildirmiştir. Peygamberlik Allah vergisidir. Bir insan, çalışmakla, çabalamakla peygamber olamaz. Allah teâlâ, o makama kimler lâyık olduğunu bildiği için o rütbeyi, kullarından seçtiklerine vermiştir. Onlar, Allah teâlâ hazretlerinin seçme memurlarıdır.

Onların vazifesi Tanrı teâlâ hazretlerinden aldıklarını söyliyerek insanlara mevlâsını tanıtmak, doğru yolu göstermek, hayır ve şerri öğretmek, insanların saadet ve selâmetine çalışmaktır.

İnsanlar, hiç bir şey bilmezler iken her şeyi, her sanatı, her hüneri insanlara peygamberler öğretmiş, dünya ve ahirette rahat yaşamanın, birbirile hoş geçinmenin yolunu insanlara onlar göstermişlerdir.

Peygamberler de bizim gibi insandır. Onlar da yer, içer, yatıp kalkar. Onlar da doğar, ölür. Lâkin peygamberler, dediğim gibi, Allahın sevgili ve en yüksek ruhta yaratılmış seçme kullarıdır. Onlar günah yapmazlar, kötülük bilmezler, asla yalan söylemezler; ne söylemişlerse hepsi Allahtandır, hepsi doğrudur. Oldu, dedikleri herhalde olmuştur, olacak dedikleri de olacaktır. Onların Allahtan getirip söylediklerine inanmak, üzerimize farzdır.

Şurasını da bilmemiz lâzımdır ki: Peygamberlerin dereceleri hep bir değildir. Her birinin kendine göre Allah yanında bir mertebesi vardır. Bunlardan kiminin peygamberliği sade bir yeredir, bir kavmedir. Kiminin de bir kaç yeredir. Hepsi kısa zamanlar içindir. Lâkin bizim peygamberimiz Hazreti

Muhammed (S. A.), öyle bir iki yere olmayıp, bütün dünyaya, bütün insalaradır. Hem de öyle kısa bir zaman için değildir. Getirdiği dinin hükmü kıyamete kadar kalacaktır. O, bütün dünyaya rahmet olarak gönderilmiştir. Bunun için bütün dünya ondan, onun Allah tarafından getirdiği «Kur'an» dan faydalanmışlardır. Hâlâ da faydalanıyorlar ve faydalanacaklardır.

İlk Peygamber Âdem (aleyhisselâm) dır, son peygamber de hazreti **Muhammed** (sallâllahü aleyhi vesellem) efendimizdir. Bu ikisinin arasında pek çok peygamber gelip geçmiştir. Bunların sayısını Allah teâlâdan başka kimse bilmez. Biz, yalnız Kur'anı Kerimde isimleri geçmiş olanları belliyeceğiz.. Onların her birerlerine îman edeceğiz, işte o kadar.

Cenabı hak bizim peygamberimizi son peygamber olarak göndermiştir ve ondan sonra peygamberlik kapısını kapamıştır. Ondan sonra yeniden peygamber gelmiyecektir. Gelmiye ihtiyaç da yoktur. Allah her şeyi Kur'anda bildirmiş; Peygamberimiz de mübarek sözlerile Kur'andaki hakikatleri açmış, din ululari da bunları bize güzelce anlatmışlardır.

İnsanlara düşen, Kur'anın söylediklerini tutmak, onun gösterdiği yoldan gitmek ve o yoldan hiç şaşmamaktır. Bu yolu takip edip gidenler, hem dünyada, hem âhirette selâmeti bulurlar.

10. DERS

Hazreti Muhammed (A. S.)

S : Bizim Peygamberimizin adı ile babasının ve anasının adlarını söyleyiniz.

C : Peygamberimizin adı (Muhammed) dir. Babasının adı (Abdullah), anasının adı (Âmine) dir.

S : Peygamberimiz ne zaman ve nerede dünyaya gelmiştir?

C : Hicrî sene ile bundan (1418) sene evvel Mekke şehrinde dünyaya gelmiştir.

S : Babası ve anası ne zaman öldüler?

C : Kendisi dünyaya gelmezden iki ay evvel babası, dünyaya geldikten altı sene sonra da anası ölmüştür.

S : Peygamberimizin süt anası kimdir?

C : Halimé adında bir kadındır. Efendimiz bu kadının yanında dört sene kaldı, ondan sonra anasının yanına getirdiler.

S : Anası öldükten sonra peygamberimize kim baktı?

C. Sekiz yaşına kadar dedesi **Abdülmuttalip,** o öldükten sonra amcası **Ebutalib** baktı.

S : Kaç yaşında iken peygamberlik geldi?

C : Kırk yaşına girdiği zaman Cenabı Allah tarafından kendisine vahiy ve ilham geldi. Bütün yaradılmışlara peygamber olduğunu, Cenabı Allah kendisine bildirdi, Kur'an gelmiye başladı..

S : Mekke'de insanları kaç sene dine davet etti?

C : On üç sene, ilk önce üç sene gizli gizli davet etti. Ondan sonra Allahın emrile işi açıklattı. Herkesi aşikâr islâm dinine çağırmıya başladı..

S : Mekke'den Medine'ye kaç yaşında göç etti?.

C : 53 yaşında.

S : Medine'de kaç sene yaşadı?

C : On sene. Bu on sene zarfında müslümanlığı her tarafa yaymak için, hiç durmayıp çalıştı. Yirmi bir kere kendisi muharebeye girdi. Ortadan küfrü, putperestliği, zulmü, haksızlığı, cehli, ahlâksızlığı kaldırdı.

S : Öldüğü zaman kaç yaşında idi?

C : Altmış üç.

Asker evlâtlarım! Yukarıda söylemiştim ki islâm dininin başlıca temellerinden biri Allaha, diğeri hazreti Muhammedin peygamberliğine inanmaktır. Dünyada Allahını, peygamberini bilmiyenlere iyi bir insan denilemez. Her insan için Allahını, peygamberini, dinini, kitabını bilmek lâzımdır. Söz temsili. Bir müslümana, sen hangi dindensin, Peygamberin kimdir? Neyin nesidir? Nerede ve ne zaman dünyaya gelmiştir, dünya da nasıl vakit geçirmiştir? diye sorulur da, bu suallere kısaca olsun bir cevap veremezse onun müslümanlığı nerede kalır? İşte bunun için peygamberimiz hakkında da hiç olmazsa biraz bilgimiz olmak gerekli bir şeydir.

Peygamberimiz hazreti Muhammed (S. A.) efendimiz bundan 1418 sene evvel «Mekke» şehrinde doğdu. 571 senesi Nisanının yirmisine raslıyan Rebiülevvel ayının 12 nci pazartesi gecesi sabaha karşı tan yeri ağarmıya başlamıştı, güneş doğmadan efendimiz doğdu ve dünyayı nurlara boğdu.

Efendimizin babası «Abdullah» büyük babası «Abdülmuttalib» dir. Abdülmuttalbin babası «Haşim» dir. Bunlar «Mekke» nin ileri gelenlerindendir. Anasının adı «Âmine» dir. «Âmine» nin babası Medineli «Veheb» dir.

Efendimiz dünyaya gelmezden iki ay önce babası öldü. Mekke ahalisinde öteden beri bir âdet vardı. Yeni doğan çocuklarını havası güzel yerlere, bir süt anaya verirlerdi. Peygamber efendimizin doğduğu sırada «Benî Sa'd» kabilesinden Mekkeye bir çok süt anaları gelmişti. Bunların içinde «Halime»

adında bir kadın da, efendimizi emzirmek için aldı ve kendi yurduna götürdü. Bu kadın «Hâris» adlı bir kimsenin karısı idi.

Efendimiz vardığı yere uğurlu geldi. Halimenin evinde her şey bereketlendi. Bunun için dört yaşına kadar, yanlarından bırakmadılar. Sonra anası kendi yanına aldı. Altı yaşında iken anası da öldü, iki cihan güneşi peygamberimiz, babadan olduğu gibi anadan da yetim kaldı. Bundan sonra dedesi Abdülmuttalip yanına aldı. Sekiz yaşını bulunca dedesi de öldü. Sonra amcası Ebutalib'in evinde kaldı. Amcası ona, bir baba şefkatile baktı Onu her tehlikeye karşı korudu.

Peygamberimiz on iki yaşında iken amcası Ebutalib ile ticaret için Şam tarafına gitmişti. Yirmi beş yaşlarında iken Kureyş'in kişi zadelerinden (Hatice) adında dul bir kadının parası ile tekrar Şam taraflarında ticarete gitti. Bu seferlerinde yanlarında bulunan diğer tüccar kafileleri onda, akıllara durgunluk verecek pek çok haller görmüşlerdi. Her gören akıllı adamlar da onun doğruluğunu, güvenilir bir adam olduğunu ve ahlâkındaki yüksekliği söylerlerdi. Zaten çocukluğundan beri her hali, her hareketi kendisinin bambaşka ve çok büyük bir yaratılışta olduğunu gösteriyordu. Çocukluğu, gençliği hep istikamet ve nezahetle geçti. Ömürlerinde bir defa yalan söylememişler, kimseyi aldatmamışlar, kimsenin kıl kadar bir hakkını üzerine geçirmemişler ve bunun için herkesin kalbini kazanmışlardı. Her sözü ve her hükmü çok yerinde ve mânalı idi. En zor işlerde bile kabilesi onun dediğini kabul ederdi. İşte efendimizin bu gibi hallerini gören ve herkesten duyan «Hatice» hatun onunla evlenmek istedi. Efendimiz de kocası ölmüş ve kendisi dul kalmış olan «Hatice» hatunu nikâh edip aldı.

Peygamer efendimizin dördü kız, ikisi erkek olmak üzere hazreti «Hatice» den altı evlâdı dünyaya geldi. İsimleri şunlardır:

(Kasım), (Abdullah), (Zeynep), (Rukiyye), (Ümmü Gülsüm), (Fatma); Efendimizin (İbrahim) isminde diğer bir oğlu daha vardı. Hazreti (Fatıma) dan başkası Peygamberimizden evvel, Fatıma validemiz Peygamberimizden altı ay sonra ölmüştür.

Efendimize Peygamberlik nasıl geldi?

Hazreti Muhammed (S. A.) efendimiz kırk yaşına girdiği vakit Allah tarafından Peygamberlik geldi. Allahın emirlerini Allahın kitabını insanlara bildirmeğe, Allah tarafından memur edildi. Meleklerin büyüklerinden Cebrail (A. S.) kendilerine göründü. Allahın emirlerini söyledi. (Sen Allah tarafından insanlara bir elçisin, yollarını sapıtmış olan insanlara hak dini talim et, Allahın birliğini söyle, emirlerini bildir, gittikleri yolun fena olduğunu anlat) dedi. O zaman insanlar her yerde Allahı unutmuşlar, evvelki peygamberlerin gösterdikleri doğru yoldan çıkmış, taşlardan ve ağaçlardan yaptıkları putlara tapıyorlardı. Allahtan böyle bir emir alan peygamber efendimiz insanları islâm dinine davet etmiye başladı. Allahın birliğini ve kendisinin hak peygamber olduğunu ilân etti. Kendisinin söylediklerinde doğru olduğunu en evvel tasdik ve söylediklerini kabul eden, kadınlardan Hazreti Hatice, çocuklardan Hazreti Ali, büyüklerden Hazreti Ebubekirdir. Evvelâ gizli gizli davette bulundu. İbadetlerini de gizli yapıyorlardı. Müslüman olanların sayısı Hazreti Ömerle kırkı bulunca peygamber efendimiz işi açıklattı. Aşikâre olarak insanları islâm dinine davet etmiye başladı. Putlara yapmanın şirk ve sapkınlık olduğunu söyledi. Halkın bir kısmı dedelerinden, babalarından kalan sapkınlıkları bir türlü bırakamıyorlar, putlara tapmaktan vaz geçemiyorlar ve peygamber efendimizin dediklerini kabul etmiyerek ona pek çok eziyet ediyorlardı.

Efendimizden mucize isterler, onlara karşı mucizeler gösterir, fakat onlar yine inat ederlerdi. Efendimiz Mekke müşriklerinin bu eziyetlerine katlanarak on üç sene Mekkede oturdu ve müslümanlığı yaymak için geceli gündüzlü çalıştı. Hiç bir şeyden yılmadı, kimseden korkmadı, doğruyu, hakikati söyledi. Bu uğurda çok tehlikelere katlandı. En sonra Cenabı Haktan emir aldı, Mekkeden Medineye göç etti.

Medineliler, efendimizi sevinçle karşıladılar. Onun şerefine şenlikler yaptılar. Efendimiz Medinede durmayıp çalıştı. Müslümanlığı bütün dünyaya yaymak için çok zahmetlere katlandı. Dünyayı cahillikten, zulümden, şirkten, tembellikten kurtaracak temeller attı. Hakkı kabul etmiyen ve islâm güneşini söndürmek istiyenlerle savaşlar yaptı. Böylece müslümanlık nuru her tarafa yayıldı, islâm kemalini buldu. Efendimiz 63 yaşında iken bu fani dünyaya veda edip ahirete gitti. Mevlâsına kavuştu. Allah cümlemizi ona lâyık ümmet edip, onun şefaatine nail eylesin, âmin....

* * *

Peygamber Efendimizin dualarından

1 — *Allahım! Senden vücut sağlığı ve güzel ahlâk isterim..*

2 — *Helâl mal verip haramdan uzak kıl ve kendinden başkasına muhtaç etme Allahım!*

3 — *Yarabbi, fakirlikten, azlıktan; zillet ve hakaretten; zulüm görmekten, zulüm yapmaktan sana sığınırım; beni bunlardan uzak kıl.*

4 — *Ey bizim Rabbimiz; bize hem dünyada, hem ahirette iyilik ve güzellik, dirlik düzenlik ver; Cehennem azabından rahmetinle koru.*

11. DERS

Peygamber efendimizin ahlâkı

Hazreti Peygamber efendimizi Allah teâlâ hazretleri güzellikçe ve ahlakça en yüksek bir mertebede yaratmıştır. Onun hayatı, edep ve terbiyenin, yüksek ahlâk ve faziletin amelî olarak bir görünüşü idi. Onun bütün düşünceleri, insanları dünya ve âhirette huzur ve rahata ulaştırmaktı. Bütün hayatında sözü ile, işi ile ve her hali ile insanlar içinde en güzel ve en yüksek bir fazilet örneği olmuştur. Dünya ve ahirette mesud olabilmek için onu kendimize örnek yapmak, onun ahlâkile ahlâklanmak, onun gösterdiği yoldan ayrılmamak lâzımdır.

Şimdi size peygamber efendimizin ahlâkını biraz anlatayım: Şunu iyi biliniz ki; onun her hareketi akıllıca ve doğru idi. Ömründe hiç yalan söylemediler. Kendi aleyhinde bile olsa doğruyu söylemekten çekinmezlerdi. Yalan söylemeyi çok kötüler, yalan ile îmanın bir yerde eğleşemiyeceğini söylerdi. Kimseye küsmez ve insanların birbirlerine küsmelerini hiç istemezdi. Küsleri barıştırmak için pek çok çalışırdı. «Üç günden fazla küs kalmak müslümanlığa yakışmaz» buyurmuşlardı. (Küsleri barıştırmanın aylarca nafile ibadet etmekten daha faziletli) olduğunu söylerdi. Dünya ve âhirete faydası olmıyan lâkırdılarla vakit geçirdiği görülmemiştir. Bizlerin de dedi kodu ile vakit geçirmemizi istemezdi. Yirmi beş yaşına kadar bekârdı. Fakat iffet ve namusunu hakkile korumuş bir bekârdı.

Efendimiz ticaretle de iştigal etti ve onda da tam tamamına istikamet gösterdi. Ticarette kıl kadar hile yapmazdı. Düzenbaz ve oyuncu değildi. Ailesile çok iyi geçinir ve işlerin-

de onlara yardım ederdi. Çocuklarını da çok severdi, dua ederken bile onları bağrına basardı. Çocuklarla şaka yapar, ailesile ve yanında bulunanlarla lâtifelerde bulunurdu.

Efendimiz çok cesur idi. Yalnız başına ordular sevkeder, bozulmuş olan bir orduyu, bir anda cesarete getirirdi.

Büyüklere karşı çok saygılı, küçüklere merhametli ve şefkatli idi. Yetimleri, dul kadınları pek korur ve onlara yardımda bulunurdu.

Her kimin olursa olsun, işini bitirmeği de çok severdi. (Bir müslümanın işi için koşmak, bir kaç adım yürümek, benim şu mescidimde iki ay îtikâftan, iki ay ibadetten hayırlıdır.) buyururlardı.

Komşu hakkını gözetir ve onları asla gücendirmezdi. Hayvanların haklarını da çok tanırdı. Hayvanlara iyi bakılmasını, takatlarından ziyade yük vurulmamasını sıkı sıkı emrederlerdi.

Efendimiz cömertti. Her kese mertebesine göre ikram ederdi. Utanması çoktu. Hem alçak gönüllü, hem vekarlı ve ağır başlı idi.

Bir kimsenin evine, odasına geldiği vakit, evvelâ kapısını vurur, izin ister, ondan sonra içeri girerdi, izinsiz içeriye girmezdi, içeriye girince selâm vermeden oturmazdı. Her gördüğüne selâm verir ve elini sıkar, bir kapının önüne gelince birdenbire içeri dalmıyarak evvelâ kapıyı vurur, hemen sağ veya sol tarafına çekilirdi.

Bir meclise vardığı zaman, nerede boş yer bulursa oraya otururdu. Bulundukları mecliste yanındakileri tiksindirecek, yahut onlara sıkıntı verecek bir harekette bulunmazdı. Esasen onda iğrenç bir hal görünmezdi. Hafiflik yapmazdı. Herkesle lâtife yapar, lâkin yine vekarını muhafaza ederdi.

Hiç kimseye haksızlık etmezdi. Zalimlere karşı korkmayıp

doğruyu söyliyenleri çok severdi. Kimsenin kusuruna da bakmazdı. Biri gelip de özür dilese, onun özrünü dinler ve suçu varsa suçlarını affederdi. Hiç kimsenin gizli hallerini, ayıplarını araştırmaz ve bunun çok fena olduğunu söylerdi.

Hastaların yanına gidip hallerini, hatırlarını sorar ve hastalık mühim ise hekime, yâni o hastalıktan anlıyanlara gösterilmesini söylerdi. Cenazelerin arkasından kabre kadar gelirdi.

Efendimiz son derece temiz ve pâk idi. Temizliği çok tavsiye ederler ve (temizlik îmandan gelir) buyururlardı. Kendisini temiz tutmıyanın îmanı eksik olduğunu söylerdi. Dişlerin misvakle sık sık yıkanmasına çok ehemmiyet verir ve bunu daima tavsiye ederlerdi. Bütün vücut yıkanmak icap etmese bile haftada bir kere yıkanması gerekli olduğunu söylerdi. Güzel kokuları çok sever ve kendileri de kullanırdı. Saçlarını ve sakalını her vakit tarar ve gül gibi temiz tutardı. Saçını ve sakalını temizleyip taramadan, başkasının yanına çıkmazdı. Fena kokulardan, kirden, pastan hiç hoşlanmazdı. Soğan ve sarmısak gibi kokulu şeyleri yiyenler (ağızlarındaki kokuyu gidermedikçe) camilerimize, mecsitlerimize yaklaşmasınlar, buyururlardı. Yalnız havasına alışmıyan bir memlekette bunları yemeyi tavsiye ederdi. Fakat yine onların kokusunu gidermedikçe, camiye gelmemelerini söylerdi.

Efendimiz herkese karşı tatlı dilli, güler yüzlü idi. Kimseye fena söylemez, bed muamele yapmaz, kimsenin sözünü kesmezdi. Herkesin sözünü dinlerdi. Yumuşak tabiatli ve alçak gönüllü idi. Hizmetçileri pek hoş tutar ve incitmezdi. Kendisi ne yer, ne giyerse hizmetçilerine de onu yedirir ve onu giydirirdi.

Hizmetçilerine (şunu niçin böyle yaptınız) gibi sözlerde bile bulunmazdı. Verdiği sözden asla dönmezdi. Bir insanla alay etmek, bir kimsenin arkasından hoşlanmıyacağı bir şey söylemek, bir adama haset etmek gibi huylardan aslâ hoşlanmaz ve

bunlardan şiddetle menederdi. Çalışkan insanları çok sever, tembellikten hiç hoşlanmaz ve dilenciliği sevmezdi.

İftira ve hafiyelik gibi halleri de sevmez ve bunların müslümana yakışmıyan kötü huylardan olduğunu söylerdi. Sözün kısası: Peygamber efendimiz ahlâkın en yüksek mertebesine çıkmıştı. Biz de onun her hareketini kendimize örnek yapmalıyız. O ne demiş ise tutmalıyız, ne yapmış ise yapmalıyız; dediklerini tutmalı, istemediklerini de asla yapmamalıyız. Dünya ve âhirette en yüksek mertebeyi bulmak, Allahın cennet ve cemaline ermek için, her işte Allahın peygamberini kendinize örnek yapınız. Onun izini bırakmayınız, iyi biliniz ki: onun hayatı, ahlâk ve faziletin tam mânasile umumî bir tecelligâhıdır. O. ahlâk ve faziletin en yükseklerini nefsinde toplamış mümtaz bir şahsiyettir, bir kemâl ve fazilet örneğidir. [1]

---

[1] Peygamberimiz Hz. Muhammed ve «İslâm» adındaki kitaplarımda peygamber efendimizin ahlâkı uzun uzadıya anlatılmıştır.

12. DERS

Peygamber efendimizin verdiği terbiye

Dünyada en güç ıslah edilen bir şey varsa, o da insandır. Her şey kolay kolay ıslah edilebilir, düzenlenebilir, ama insan böyle değildir. Onu, göreneğinden çevirebilmek. yolundan çevirip başka bir yola sokmak ne kadar güçtür. İşte bu güç işi en çok başaranlar, peygamberler olmuştur. Biz insanlar, birine, iki kere söylesek, üçüncüde bıkar, usanır, yorulur ve artık bir daha söylemekten vaz geçeriz. Neme lâzım, kendimi ne yoracağım, deriz. Pakat peygamberler ve hele peygamber efendimiz, böyle yapmadılar. O, yirmi üç yıl bıkmadı, usanmadı, en haydut insanları yola getirmek için çalıştı. Herkes ona düşmandı.' Yahudiler, Hiristiyanlar, putlara tapanlar, sihirbazlar, şairler, kâhinler, Arap kabileleri ve hattâ en yakın akrabaları hep ona düşman olmuşlardı. O, bütün bu düşmanlarla boğuştu, bunları yola getirmek için tek başına ortaya atıldı ve en sonra muvaffak oldu, muzaffer oldu, hepsine sözünü geçirdi, hepsini yola getirdi, doğru yola soktu, onları terbiye ederek temiz, pâk, haksever bir cemiyet, bir millet meydana getirdi. Kendisi bu dünyadan göçüp mevlâsına kavuşalı 1350 yıldan fazla olduğu halde yüzlerce milyon insan, ona candan bir sevgi, bir saygı besliyor, ona ümmet olmayı cana minnet biliyor, onun adı anıldıkça ona selâtü - selâm getiriyor.

Bu, neden böyle diyeceksiniz? Sebebi pek açık; Bugün insanlık neye malik ise hep ona borçludur. Dünyaya geldiği za-

man insanlar birbirini boğazlıyor, can, mal, ırz ve namus emniyet altında bulunmuyordu. Fakirlere yaşamak hakkı verilmiyordu, onun diyarında kız çocukları diri diri mezarlara gömülüyordu. Hazreti peygamber insanlara mukaddes bir kitap koydu. Bu kitap, bir terbiye ve ahlâk, bir ilim ve fazilet kitabı idi; bu kitap Allah kelâmı **Kuran**'dır. İşte bu terbiye kitabı insanlar arasındaki derebeylikleri ortadan kaldırdı, insanlara insanlık ne demek olduğunu öğretti, herkes bu kitabı, okuyordu. Şairler, yazıcılar, öğretmenler, komutanlar, erler, bu kitabı okuyor; bunu ezberliyor, bunun dediklerini yapmıya çalışıyordu. Bu kitap herkesi okumaya teşvik ediyordu. Bilgisizliğin çok kötü olduğunu söylüyordu. Bu kitap (Cana, mala, ırz ve namusa tecavüz etmeyin, yalan söylemeyin, haksızlık yapmayın, doğrulukla çalışın, istikametten ayrılmayın, temiz olun, zengin olun!) diyor. Hazreti Muhammed (A. S.) bu kitap ile bütün halkı terbiye ediyor, islâm çocuklarına okuma, yazma, edep dersleri veriyordu. Onun mescidi bir terbiye okulu ve halk evi idi. O yalnız sivil terbiye değil, belki bunu askerlik terbiyesile beraber yürütürdü. Hazreti Muhammede göre yalnız sivil terbiye ile kalan ve askerî bir terbiye almıyan, ata binmiyen, yüzme bilmiyen, kılıç ve silâh kullanmıyan, iyi nişancı olmıyan gençler, vatan ve millete iyi bir hizmet edemez, tam ve mükemmel bir müslüman olamaz. Memlekete ve millete faydalı olabilmek için, sivil terbiye ile askerî terbiyenin bir gitmesi şarttır. Onun verdiği terbiye budur.

Peygamber efendimizin kendisi, zamanının en mükemmel binicilerinden, atıcılarından ve nişancılarından idi. Yanına en iyi sporcular, okçular, atıcı ve binicileri toplamıştı. Gençlere at yarışı, binicilik, nişancılık ve okçuluk, mızrak kullanma öğretiyordu. Hususî yerlerde, atlar yetiştirmeleri için emirler veriyordu, her iş için tam adamını bulur ve işi ona verirdi. İş için adam seçmek, ona has bir üstünlüktü.

Arabistanın her tarafına islâm esaslarını öğretecek, bu esaslara göre insanları terbiye edecek, halka ders verecek, nutuk söyliyecek, halkı yeni doğan islâm ruhuna ve islâm terbiyesine göre idare edecek öğretmenler, bilginler, memurlar yollardı. Eskidenberi sürüp gelen ve insanları ayrı ayrı istikametlere götüren birbirine zıt terbiyeleri ortadan kaldırıp onun yerine bir tek terbiye koydu. «Lâilahe illallah muhammedün resûlullah = Allahtan başka Tanrı yoktur, ondan başka tapınılmıya, ibadet olunmıya lâyık yoktur; Muhammed, onun peygamberidir.» İşte hazreti muhammed (A. S.) in kurduğu teşkilâtın ilk esasları, maddeleri bu idi. İnsanları bu birlik etrafında topladı ve onlara **Kur'an** terbiyesi verdi. Bu terbiye ile o, ayrı ayrı maksatlar peşinde koşan cemaatleri bir araya topladı. Onun yetiştirdiği fertler, hem **Allaha** kulluk vazifesini yapıyor, hem cemiyete borçlu olduğu vazifelerini yerine getiriyorlardı.

Hazreti Muhammed (A. S.) in verdiği bu yeni terbiyeden birlik, sivil ve askerî spor başta geliyordu. Bundan sonra da yardım faslı gelir. Yetimlere, fakirlere, kimsesizlere, dullara, sakatlara, hastalara yardım için mühim esaslar talim ediyordu.

Hazreti Muhammed (A. S.) umumun sıhhatını korumak ve hayatlarını tanzim etmek için de çok mühim esaslar talim ediyordu. Bu sayede her gün, her saat zil zurna sarhoş olan insanlar, içkiye düşman kesiliyordu. İçki ile birlikte bir çok cinayetler, facialar, intikam duyguları da ortadan kalkıyordu. Temizliği dinin temellerinden saymakla ona ne büyük bir kıymet verdiği şüphesizdir. İnsanlara günde beş defa abdest aldırıyor, ayaklarını yıkatıyor, hiç olmazsa her cuma günü tepeden tırnağa bütün vücudünü yıkamayı da bir usul olarak talim ediyordu.

Sonra iktisad ve tasarruf işlerinde de büyük teşkilât

yaptı. Bunun için sağlam kanunlar koydu, bu sayede ötedenberi ticaret işlerini ellerinde tutan ve böylelikle halkı soyan ihtikârcılar ile faizci yahudilerden halkı kurtardı ve meşru bir kazancın nasıl olduğunu gösterdi, bütün esnaf arasında bir kardeşlik meydana getirdi.

Büyüklere saygı, küçüklere sevgi, âmirlere ve komutanlara mutlak itaati o öğretti. Kadınlara ve analara karşı saygılı olmayı, çocukları çok sevmeyi, dinî bir vazife olarak talim etti. Askerliğin, vatan severliğin en büyük, en mukaddes bir vazife olduğunu da bildirdi. İnsanlara «Bir tek Allaha tapın, bir tek vücut gibi olun, kurtuluş ve saadet bundadır» diyen ve az bir zaman içinde milyonlarca insanı bir vücut haline getiren Odur, Onun vermiş olduğu terbiyedir.

İyi amma, hazreti Muhammed (S. A.) bir mektepten çıkmadı, bir kimseden okumadı, öyle iken bu kadar büyük işleri nasıl başardı?

Bunun cevabı yukarıda geçti. Peygamberleri mektepler değil, Allah yetiştirir. Hazreti Muhammed (S. A.) mektepten çıkmadı, kimseden okumadı, lâkin onu Allah terbiye etti, onu bir mektep değil, Allah yetiştirdi ve kendisine her şeyi Allah bildirdi, Allah talim etti. Bundan ötürüdür ki: onun fikirlerinden, tebliğ eylediği esaslardan dinî, hukukî ve ahlâkî bir çok mektepler, edebiyat, sanat ve idare şekilleri çıktı ve yine bundan ötürüdür ki: bütün dünya darülfünunları Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S. A.) in terbiyesinden bir çok şey öğrendiler. Çünkü onun yetiştirdiği yüksek âlimler, edipler yüzlerce sene dünyaya hocalık yapmışlar, onun öğrettiği terbiye, ahlâk ve idare kanunlarını, nizamlarını ve talimlerini her yere yaymışlardır.

Peygamberimizin mübarek sözlerinden

1 — *İki göze cehennem ateşi dokunmaz: Biri Allah korkusundan ağlıyan, diğeri Allah yolunda bekçilik eden (nöbet bekliyen) göz.*

2 — *Bir gün bir gece, düşman karşısında hudut bekçiliği yapmak, hudutta nöbet beklemek, bir ay nafile oruç tutmaktan ve namaz kılmaktan hayırlıdır. Bu halde ölenlere, yaptığı hayırlı amelin sevabı (Kıyamete kadar) verilir, ve şehitlere vadedilmiş olan rızıklar ihsan olunur. Kabir azabından kurtulur.*

13. DERS

Peygamberimizin Askerliği

Üsteğmen Hamdi anlatıyor: Bir cuma günü Sakarya gazilerile konuşuyorduk. Her vakit olduğu gibi, yine bir çok şeyler sordular, bunlar hep askerliğe, kahramanlığa aitti; hepsine cevap verdim. O sırada Veli onbaşı da şöyle bir şey sordu:

S : Peygamber efendimiz de en büyük askerdi, değil mi komutanım?

C : Evet, Veli onbaşı, bizim peygamberimiz en büyük askerdi. Kendisi de bir çok harplere girdi. Atına binerek, kılıcını çekerek düşman ordularına saldırdı ve nice orduları perişan etti. Hak düşmanlarile savaşırken kaç kere yaralandı, hak, adalet ve hürriyet uğrunda, yirmi üç sene onlarla savaştı, kendisi yirmiden fazla muharebeye girdi.

S : O harpleri bize anlatsanız olmaz mı komutanım?

C : Sırası geldikçe onları da anlatırım amma, şimdi yalnız iki tanesini kısaca anlatayım: Peygamber Efendimizin meşhur muharebelerinden biri, Bedir muharebesidir. Bu, Bedir muharebesi, Mekkeden Medineye hicretlerinin ikinci senesinde ve Ramazan ayında olmuştur, ve müslümanlığın kazandığı ilk harptir.

Mekkede kaldıkları on üç sene içinde Mekkeliler, gerek Peygamber efendimizin şahsına, gerek müslümanlara pek çok işkence yapmışlardı. Peygamberimizle beraber müslümanlar, Medineye yerleştikten sonra da, bunlar müslümanlara rahat vermediler. Bir taraftan Medinede müslüman olmıyan yahudilerden bir kısmını elde ederek gizliden gizliye onları müslümanların aleyhine kışkırtıyorlar, diğer taraftan o civarlarda

oturan halkı da müslümanlar aleyhine çevirmeğe çalışıyorlardı. O kadar ileri gittiler ki şuradan buradan bir takım haydutlar gönderip, Medinenin otlağından deve çaldırdılar. Böylece Medineyi daima tehdit altında bulunduruyorlardı.

Bundan ötürüdür ki: Mekke kâfirlerinin, Medineye ansızın bir hücum yapmalarını önlemek üzere Peygamber Efendimiz ara sıra müslümanlarla birlikte Medineden çıkar, o civarı tarassut ederdi. Yine bu maksatla üç yüz kadar müslümanla birlikte Peygamber Efendimiz Medineden çıkmıştı. Bunun da bir kısmı askerlik vazifesini yapmaya iktidarı olmayan çocuklardı. Dosdoğru silâhları ve binek hayvanları da yoktu.

Peygamberimizin böyle zayıf bir kuvvetle o civarlarda dolaştığını haber alan Mekke müşrikleri, tam bir fırsat, dediler ve hayli zamandan beri mükemmel bir surette hazırladıkları bin kişiden fazla asker ile Medine üzerine yürüdüler. Bu üç yüz kişilik müslüman askeri ile bunların dört misli olan ve o zamana göre mükemmel bir surette teçhiz edilmiş bulunan Kureyş ordusu **Bedir** denilen yerde karşılaştılar. Düşman, daha evvel gelerek oradaki suyu zaptetmişti. Bundan ötürü İslâmlar susuzluktan çok sıkıntı çekeceklerdi. Lâkin ertesi gün sabaha doğru **Allah** bol yağmurlar verdi. İslâmlar da suya kandı.

Peygamber efendimiz askerlerini topladı ve ne yapalım, diye konuştu. Hepsi: «Biz senin yolunda, her şeyimizi feda etmeğe hazırız, ne emir edersen, hiç düşünmeden onu yaparız!» dediler. Peygamberimiz sevindi ve «Allah bizi zafere kavuşturacak, müjdeler olsun ki bizden ölenler şehittir, doğruca cennete gidecektir; ben düşmanlarımızın her birerlerinin öleceksi yeri görüyorum!» dedi. Artık oradaki üç yüz islâmın her biri kükremiş, birer arslan gibi, düşmanın ne zaman hücum edeceğini bekliyodu.

Düşman askerce müslümanların dört misli, silâhca da kat kat fazla idi. Müslüman ordusunda yalnız üç at, yetmiş deve vardı. Müşriklerin ve düşmanların ordusunda ise yüz at, yedi yüz deve olduğu gibi, efradının çoğu da okdan, kılıçtan vücutlarını korumak için demirden elbise giymişlerdi.

Sonra, müslüman ordusunda kuru ekmek bile bulunmuyordu, bir iki hurma ile kanaat ediyorlardı. Müşriklerin ordusunda ise develer kesiliyor, kebaplar, külbastılar pişirilip yeniliyordu. Fakat bütün bunlara mukabil, müslümanların maneviyatı çok sağlam ve kuvvetli idi. Her neferin yüreğinde sarsılmaz bir îman vardı. Hepsi göğsü imanlı, dini bütün müslümandı. Dâvâlarının hak olduğunda hiç şüphe etmiyorlar ve bu uğurda şehid olmayı, yaşamaktan ziyade istiyorlardı.

Düşmanı yeneceğiz, zafer bizimdir! diyorlar ve bunda hiç şüphe etmiyorlardı. İki taraf muharebe edecekleri yerlerde mevkilerini almışlardı.

Peygamber Efendimiz ortaya çıktı, İslâmların saflarını düzeltti. «Ben emretmedikçe, düşman üzerine hücum etmeyiniz, fakat düşmanlar tam ok menziline geldiklerinde ok atınız» dedi. Kâfirlerin reislerinden ve İslâmın en büyük düşmanı ve müşrik ordusunun baş kumandanı olan Ebucehil, durmadan halkı cenge teşvik ediyor ve «Bizler, bir vücut gibi kuvvetli bir bütünüz, üzerine varılmaz ve yenilmez bir cemiyetiz, biz bugün Muhammedden ve eshabından intikam alacağız» diye bağırıyordu. İslâmlar da «Allah-ü ekber, Allah-ü ekber» diye tekbir alarak ortaya çıktılar. Düşman askerlerile karşı karşıya geldiler. O zamanın usulüne göre muharebe başladı. Muharebe, müşrik ordusundan atılan oklarla başladı. Düşmanın ilk oku, İslâm ordusunda duran (Mihc'a) adındaki bir müslümanı şehid etti. İşte İslâmda ilk muharebe şehidi budur. İkinci ok da ordunun gerisinde durarak yapılan ok muharebesini

seyreden (Haris bin Sürake) adındaki müslümanı şehid etti. Düşman tarafından atılan bu ok, öndekilerin üzerinden aşıp bu gencin göğsüne saplandı ve onu yere seriverdi. Müslümanlar bundan büyük bir ders aldılar: Eceli gelmiyen bir adamın ne derece tehlikeli bir mevkide dursa, yine ölmiyeceğini, eceli gelmiş olanın da ne kadar geride bulunsa, ölümden kurtulamıyacağını anladılar ve daha sağlam bir îman ile düşman karşısında sebat ettiler. Bundan sonra iki taraf kılıç kılıca girdi. Artık toz dumana karışıyordu. İslâmlar çok az oldukları halde Kureyş ordusunu perişan ediyorlardı. Bununla beraber, bir taraftan durum çok ciddî idi. Bu harpte müslümanların mağlûp olmaları, islâm dininin yok edilmesi demekti. Bunun için Peygamber Efendimiz, hem muharebe ediyor, hem de bütün varlığile Allahına dönerek, gönlünü Allahına bağlıyarak dua ediyor: «Ya Rab, bana vaad ettiğin yardımı, vaad eylediğin zaferi ver!» diye Allaha yalvarıyordu. Eshab da durmadan hamleler yapıyorlardı. Mekkeliler de bütün kuvvetlerile şiddetli hücumlarda bulunuyorlardı. Peygamberimiz ölenlerin şehid ve cennetlik, sağ kalanların da gazi olduklarını eshabına tekrar müjdeledi. Müslümanlar kendilerinden çok fazla ve kuvvetli olan düşmanın hücumunu, hem püskürttüler, hem de bir hücum ile düşmanı perişan ettiler. Reislerinden bir kaç tanesini öldürdüler. En büyük reisleri olan Ebucehil meydana çıktı ve etrafına aldığı bir çok genç ve dinç adamlarla «Anam beni bugün için doğurdu» diyerek İslâmların üzerine şiddetli bir surette saldırmağa başladı. Artık yeniden kılıçlar parlamış, iki taraf birbirine girmişti, o sırada müslümanlardan «Amrin oğlu Muaz» Ebucehil'i görmüş ve hemen ayağına bir kılıç vurmuş, fakat Ebucehil'in oğlu «İkrime» yetişip Muaz'ı kolundan yaralamıştı. Bu sırada müslümanlardan iki fedai koşarak Ebucehli yere serdiler.

Beri taraftan Peygamberimiz «Acaba Ebucehil ne yapıyor? Kim gidip de ondan bize haber getirir» diye soruyordu. Hemen Abdullah bin Mesut koştu. Ebucehil'in yanına gitti ve can çekiştiğini gördü. Başını kesmek üzere sakalından tuttu, ayağile boynuna bastı. Ebucehil gözünü açıp bunu görünce, yine söğüp saymaya başladı ve galebenin hangi tarafta olduğunu sordu. İbni Mesut, müslümanların muzaffer olduklarını haber verdi ve Ebucehil'i bir kat daha meyus etti. Son nefesinde bile îmana gelmiyen bu zalim düşmanın kafasını kesti, ve Peygamber Efendimize gelerek «İşte Allahın düşmanı Ebucehil'in başı» diye ortaya atıverdi. Peygamberimiz efendimiz de Allaha şükrederek «Bu ümmetin firavunu Ebucehildi, elhamdülillâh o da öldü!» dedi.

Artık kâfir ordusu tamamen bozuldu. Kaçabilenler kaçıp kurtuldular. Kaçamıyanların kimisi esir edildi, kimisi gebertildi ve canları cehenneme gitti. İslâmlar neş'e ve sevinç içinde Medineye döndüler. Bundan sonra müslümanlık daha ziyade kuvvet buldu.

Bu muharebe bir taraftan Mekkelilerin nüfuzuna acı bir darbe indirmiş, diğer taraftan müslümanlığın hak bir din olduğunu düşmanlara da göstermişti. Sayıları müslümanlardan dört misli, ve kuvvetleri kat kat fazla olan Kureyş ordusu perişan olmuş ve en azılı reisleri birer birer gebertilmişti. Askerlikte itaatin ve sebatın ne yüksek bir rol oynadığına Bedir muharebesi canlı bir misaldir. Çünkü Allahın yardımı, daima itaatli ve sebatlı tarafadır. Artık hak ile bâtıl, tamamen ayrılmıştı. Esasen Peygamber Efendimiz on iki sene evvel nâzil olan bir âyette İslâmların muzafferiyeti müjde edilmişti. Fakat bu muzafferiyetin ne zaman olacağı belli değildi. Onun için bu harbde çok sıkılmış olan peygamber efendimiz bir taraftan bütün kuvvet ve maharetile düşmana hücum ediyor, diğer taraftan da gönlünü Allahına çevirmiş, Allahtan yardım

istiyordu. İşte böylece maddî ve manevî bütün sebeplere baş vurdu. Allah da ona, istediği muzafferiyeti verdi. Allahın müslümanlara yardım ettiğini müşrikler de aşikâre görmüşlerdi. Bunu gören ve henüz islâm olmamış bulunan Medine yahudileri «Tevratta geleceği haber verilen son peygamber budur» diye müslüman oldular.

UHUD MUHAREBESİ

Asker evlâtlarım: İşte Bedir muharebesinde en zayıf bir ordu, komutana itaat, harb meydanında sebat etmek ve kalbini Allahına bağlamakla en kuvvetli bir orduya böylece galip gelmiştir.

Bedirde perişan olan müşrikler ölülerinin intikamını almak için Medineye kadar gitmek ve müslümanları bitirmek istiyorlardı. Bütün kabile halkını kışkırtarak bir sene sonra (3000) kişilik bir kuvvet topladılar. Bu kuvvetin (700) ü zırhlı, (200) ü atlı idi. (3000) tane de deve vardı. Yanlarında çalgı takımları ve kadınlar da vardı. Bunlar intikam türküleri söyliyerek, def çalarak erkeklerini gayrete getireceklerdi.

Hicretin üçüncü senesi Şevvalinin 12 nci çarşamba günü bu ordu, Medinenin yakınlarında bulunan (UHUD DAĞI) yanına gelip kondu ve çarşamba, perşembe, cuma günleri orada oturdu.

Peygamber Efendimiz hemen eshabını toplayıp «Ne yapalım, düşman memlekete yaklaştı, nasıl davranalım!» diye onlara danıştı. Peygamberimiz, dünya işlerinde eshabile konuşurdu. Öyle yapmasını Allah kendisine emretmişti.

Bu harpte Peygamberin fikri, Medinede durmak ve şayet düşman hücum ederse kasabanın içinden müdafaa etmekti. Eshaptan bir kısmı da bu fikirde oldukları halde çokları: «Düşmana karşı çıkmak lâzımdır, çıkmazsak düşman, korkak-

lığımıza verir de bütün bütün şımarır» diyorlardı. Kabına sığmaz, ölümden korkmaz bir kahraman ve ilâhî bir arslan olan **Hazreti Hamza:** «Medine dışarısında düşmanlarla muharebe etmeyince yemek yemiyeceği» ne and içiyordu.

Harpte zafer için, hiç şüphe yok ki, erkeklik ve yiğitliğin büyük ve şayanı hayret rolü vardır. Fakat bununla beraber harbin de kendine göre mühim usulleri var. Peygamber efendimiz harbin bütün icaplarını düşünüyordu. Medinede müdafaa halinde durulunca düşman hücuma cesaret edemiyecekti. Etse de sipersiz hücum edeceğinden çok telefat verecekti. Peygamber ve baş kumandan bunları iyice biliyordu. Fakat Bedir'de büyük bir zafer kazanmış olan o fedakâr kahramanların kanları kaynamış, yiğitlik damarları oynamıştı. Her halde dışarı çıkmak, meydan muharebesi yapmak istiyorlardı. Bir askerin komutanına karşı aykırı fikir beyan ve bunda israr etmesinin hatâ olacağını ve hattâ bazı kere felâket doğuracağını o anda düşünemediler.

Peygamber efendimiz eshabın yiğitlik şevkını kırmak istemediğinden Medine dışına çıkarak düşman ile meydan muharebesi yapmaya karar verdi. Cuma günü ikindi namazını kıldıktan sonra evine giderek silâhlandı. Birbiri üstüne iki zırh giydi, kılıcını kuşandı, dışarı çıkıp eshabına «Sebat gösterirseniz bu defa da düşmana galip gelirsiniz» dedi. Bu defa meydan muharebesini istemiyerek kabul eylediği anlaşılıyordu. Eshab, bu işte hatâ ettiklerini anladılar ve Peygambere «Biz hatâ ettik, her nasıl isterseniz öylece emir buyurun, dışarı çıkmadan burada müdafaa edelim» dediler. Peygamber efendimiz de «Silâhlandıktan sonra cenk etmeden dönmek Peygamberlere yakışmaz» dedi, atına bindi ve ordusile birlikte düşmana karşı çıktı, Uhud dağına arka vererek ordugâhını kurdu.

Bedir'de (305) kişi olan islâm ordusu, bu muharebede (1000) kişi idi. İslâm ordusu gece orada kaldı ve düşmanın baskın yapmasını önlemek için karakollar, devriyeler tayin kılındı. Peygamberimiz bu karakol vazifesini çok önemli görür ve bunu bir ordunun hayatı sayardı. Onun için düşman karşısında karakol beklerken ölen bir askerin şehidlik rütbesini kazanacağını söylemiştir.

Ertesi günü sabah namazı kılındıktan sonra Peygamber Efendimiz orduya hareket emrini verdi. Tam bu nazik zamanda orduda bulunan üçyüz münafık, ordudan çekilerek alçakçasına kaçtılar. Bunlar müslüman olan yahudilerdi. Bunlar görünüşte müslümandılar amma gerçekten müslüman değildiler. Bunların başları da (İbni Selûl) adında bir yahudi idi. Buna münafıkların reisi denir. Müslümanlıkta ilk harp kaçağı olmak zilletini işte bunlar kabul ettiler. Halbuki saf yürekli bir müslüman için harpten kaçmak bayağılıktır, alçaklıktır. Gerçekten müslümanın gözü her vakit ileridedir. Düşmana hücum ederken vurulup düşerse arkadaşına ilerisini gösterir, arkasından gelene de: «Üzerime basıp ileriye git, sakın ha dönüp de yaralı gövdemi düşmana çiğnetme» diye öğüt verir. Fakat, şimdi söylediğim gibi, bu herifler gerçekten müslüman olmadıkları halde sözde müslüman görünürlerdi. Dini bütün müslüman olmadıklarından, kaçmak alçaklığında bulundular ve böylece, zaten sayısı az olan islâm ordusunu zayıf düşürdüler. Lâkin onlar ne oldular bilir misiniz? Cinayetlerinin cezasını hakkile gördüler. Gerçi kurşuna dizilmediler, daha ağır bir cezaya çarpıldılar ve tarih sahifelerine, kaçak, diye yazıldılar. Aradan bin üçyüz bu kadar sene geçmiş iken bu gün biz onları **harp kaçağı, münafık** diye tahkir ediyoruz. Bu, ne büyük bir cezadır! Âhirette görecekleri cezanın ne kadar ağır olacağını da yalnız Allah bilir.

Bu kaçaklar ordudan çekildikten sonra geriye kalan yedi

yüz kişiyi Peygamber efendimiz tabiye etti. Bunların da ancak yüz neferi zırhlı, ikisi atlı idi. Bulundukları yerin solunda ve iki dağ arasında bir gedik vardı, oradan düşmanın gelmesi ve müslümanları kuşatması mümkün idi. Peygamberimiz bu tehlikeyi gördü ve **Abdullah ibni Cübeyr**'in maiyetine (50) kadar okçu verip o gediğin muhafazasına memur etti. Gönderirken de «**Ardımızı süvari hücumundan koruyunuz. Düşman galip gelsin, mağlûp olsun, benden emir almadıkça, yerinizden ayrılmayınız!**» diye talimat verdi. Okçular yerlerine gittiler, Öbür askerler de saf bağlayıp iki taraf çarpışmaya başladı.

O zamanın âdetince iki taraftan yiğitler çıkar ve muharebe böyle başlardı. İlk önce düşman tarafından zorlu biri deveye binerek meydana çıkmış ve müslümanlardan er dilemişti. Buna karşı Peygamberimizin halası oğlu **Zübeyr,** piyade olarak ortaya atıldı ve bir anda düşmanın devesinin üstüne sıçrayıp herifin boğazına sarıldı. Bir müddet devenin üstünde boğuştuktan sonra herif âciz kalıp yere düştü, Hazreti **Zübeyr** de üzerine çöktü ve kafasını kopardı.

Asker evlâtlarım: Gördünüz mü kahramanlığı? Fakat bunda hayret edilecek bir şey yok. Dini bütün bir insan, yüreğini dolduran îman kuvvetile akılların almıyacağı harikalar yapar. Tarihte böyle şaşılacak neler var ki onlardan bazılarını yeri geldikçe söyliyeceğim.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz eline bir kılıç aldı. Kılıcın üzerinde şu yazı vardı: «Korkaklıkta ar, ileri gitmekte şeref var. Kişi korkaklıkla kaderden kurtulamaz.» Peygamberimiz «Hakkını vermek şartile bu kılıcı kim alacak?» dedi. Eshaptan bazıları: «Biz alırız!» dedilerse de onlara bakmadı ve sözünü tekrarladı. Nihayet (Ebu Dücane) hazretleri «Ey Allahın resûlü! Bu kılıcın hakkı nedir?» diye sordu. Efendimiz «Bunun hakkı, eğilip bükülünceye kadar düşmanın sura-

tına vurmaktır!» dedi. Ebu Dücane bu şartla ben alırım, dedi, ve Peygamber efendimiz de kılıcı ona verdi. Ebu Dücane, esasen harp meydanlarında pervasızca koşan bir kahramandı. Bu defa hazreti peygamberden böyle bir iltifat görünce hemen kılıcı çekip ileri yürüdü. Cenk meydanına çıkan düşmanların kellesi birer birer uçuruluyordu. Ebu Dücane düşman ordusunun içine dalmış, önüne geleni kılıçtan geçiriyordu. O gün Ebu Dücane'nin gösterdiği cesaret ve kahramanlık herkese hayret verdi.

Peygamberimizin amcası Hazreti Hamza da bir kükreyen arslan gibi düşman ordusuna, girmiş, sağa sola kılıç çalarak düşmanları kırıp geçiriyor ve yanına kimseyi yanaştırmıyordu. Onu gören düşman askeri korkudan kaçıyordu. Artık muharebe bütün şiddetile kızıştı. Düşman ordusu çok gayret gösteriyordu. İntikam, intikam, diye bağırışıyorlardı. Kadınlar intikam şarkısı söyliyerek, def çalarak, erkeklerini muharebeye teşvik ediyorlardı. O kadar gayret gösterdikleri halde İslâm kuvvetinin karşısında, kâfir ordusu erimeğe başladı ve bozuldu. Hattâ gerideki kadınlar da, ağlıyarak tabana kuvvet kaçmağa başladılar ve cenk meydanında her şeylerini bıraktılar. Düşmanın kaçmakta olduğunu gören **Gedik muhafızları** «Düşman bozuldu, kaçıyor, biz burada ne duruyoruz, gidip bıraktıklarını yağma edelim» diyerek, oldukları yeri bırakıverdiler. Komutanları «Peygamber efendimizin emri vardır, ne olursa olsun, buradan ayrılmıyacağız, Peygamberden emir gelinceye kadar bekliyeceğiz!» dedi ise de, dinlemediler. Komutan **Abdullah ibni Cübeyr** hazretleri yedi sekiz sadık neferle orada kaldı. O sırada düşman ordusunun sağ komutanı bunu gördü ve şiddetli bir hücum yaparak oradaki sekiz nefer ile komutanı şehid ettikten sonra, İslâm ordusunu arkadan kuşattı. Müslümanlar birdenbire şaşırdılar. Evvelce bozulan,

kaçan düşman, tekrar toplanıp müslümanlar üzerine her taraftan hücum ettiler.

Hazreti Hamza şehid oldu

Efendimizin amcası, büyük kahraman, hazreti Hamza da bu sırada şehid oldu. Bu büyük kahramana kimse cesaret edip de yanaşamamıştı. Onun için uzaktan vurup da, düşürmenin bir çaresini ararlardı. Nihayet (Vahşi) adında bir Habeşi köleye pek büyük mükâfatlar vadettiler. Vahşi bir taşın arkasında pusuya girdi ve başka kimseye bakmayıp daima hazreti Hamzayı gözledi. Hazreti Hamza ise, kimseden korkmıyarak düşman ordusunun içine dalmış, önüne geleni iki parça ediyordu. Tam o sırada Vahşi'nin pusudan attığı mızrak ile Hazreti Hamza şehid oldu. Allah o büyük arslandan razı olsun.

Vahşi bununla da kalmıyarak Hazreti Hamzanın karnını yardı, ciğerini çıkarıp Ebu Süfyan'ın karısı Hind'e götürdü. Hind, sevincinden ciğeri ağzına alıp çiğnedi ve Vahşi'ye bir çok kıymetli hediyeler verdi. Bundan sonra müslümanlar o derece bozuldular ki birbirini göremez oldular. Bir çokları peygamber efendimizi de görmediler. Şehid oldu sanarak ne yapacaklarını şaşırdılar. Bu sırada peygamber efendimizin öldüğü söylenmiye başladı. Bunu işiten ve düşman karşısında ölümle pençeleşen eshabın çoğu, kendi başı kaygısına düştü. Kimi, etraftaki dağlara çekildi, kimi de yurdun muhafazası için Medineye kadar gitti. Fakat Medinedeki müslüman kadınları bu bozgun askeri taşa tuttular ve memlekete sokmadılar. «Er meydanı önünüzde! Ya harb edin, yahut silâhlarınızı verin de biz harb edelim!» diyerek onları ayıpladılar. Bazı kadınlar da düşman karşısında sebat eden fedakâr gazilere yardım için muharebe mevkiine koştular.

Peygamber Efendimizin yaralanması

Müslümanların böyle bozulmasını fırsat sayan düşmanlar, Peygamberimizin üzerine saldırdılar. Her taraftan kuşattılar, üstüne ok, taş yağdırdılar. Peygamber efendimiz hayvanına binmiş, kılıcını çekmiş, sağa sola hamle ediyor, kâfirleri öldürüyor ve «Yalan yok ben peygamberim, ben Abdülmuttalip oğluyum» diyerek kendisinin ölmediğini ilân ediyordu. O sırada peygamberimize o kadar hücum ettiler ki, mübarek dudağı ile yanağını yardılar, dişinin birini kırdılar; peygamberimiz yüzünden ve mübarek sakalından akan kanları silerek yine hem düşmanlara hücum ediyor, hem de «Ya Rabbi! Kavmim cahil kimselerdir, bunlar doğruyu, eğriyi ayırt edemiyorlar, sen bunlara hidayet et!» diye dua ediyordu. Büyüklüğün bundan ilerisi olmaz, değil mi? Düşmanları onu öldürmeğe çalışıyorlar, hazreti Hamza'nın ciğerini yedikleri gibi, kendisinin de kanını içmek istiyorlarken o yine düşmanlarına dua ediyor, onların iyiliğini istiyor. İşte peygamberlik böyle olur.

Bu bozgunluk arasında birbiri arkasından Hazreti Peygamber efendimize üç defa hücum eden düşmanın üç fırkasını Hazreti Ali şiddetli hücumlarile perişan edip geriye çevirmiş ve bir çoklarını yere sermişti. O gün hazreti Ali, mertçe hücumlarile düşmanların gözünü korkuttu ve amcası Hamza gibi Allahın bir arslanı olduğunu isbat etti. Yine bu bozgunluk arasında «Nesibe» adında bir kadının pek büyük yararlıkları görülmüştü. Peygamberimize hücum eden düşmanların bir kısmını kılıçla yere sermişti. Sahabeden bazıları da pervane gibi, efendimizin etrafında dolaşıyor ve üzerine atılan düşman oklarına kendilerini siper yapıyorlardı. Ebu Dücane, Talha hazreti Peygamberin üzerine kapanıp kendilerini düşman oklarına siper yapıyorlarken pek çok yerlerinden yaralanmışlar

ve hattâ hazreti Talha'nın bir eli çolak kalmıştı. (Sad İbni Vakkas), Hazreti Peygamberin yanından ayrılmıyarak ok cengi yapardı. Hazreti Peygamber dua ederek ona ok verir, o da düşmana atardı. O gün bin ok attığı söyleniyor. Allah hepsinden razı olsun. O gün düşman tarafından bu kadar hücum edildiği halde düşman yine kazanamadı.

Peygamber Efendimiz, yüzüne batmış olan demir halkaları çıkarttı, halkaların çıktığı yerden çok kan aktı, bundan sonra abdest alıp namaz kıldı. Allaha dua ederek yardım istedi. «Allahım! Seni, bir bilen ve yalnız sana ibadet eden şu bir avuç insan helâk olursa yer yüzünde sana ibadet eder kimse kalmıyacaktır. Bana yardım et, düşmanları perişan eyle yarabbi!» dedi.

Allah teâlâ hazretleri, duasını kabul buyurdular. Fırtınalı bir havada dümensiz gemi gibi dolaşan Eshab da Hazreti Peygamberi görerek koşup yanına toplandılar. Bundan sonra müşrikler bazı hücumlar yaptılarsa da hiç bir şey elde edemediler. Kalplerine bir korku girdi, muharebeyi bırakıp hemen Mekke yolunu tuttular. Hazreti peygamber efendimiz şehidleri gezip muayene etti. Müşrikler, müslümanların her birinin burnunu ve kulaklarını kesmişlerdi. Hazreti Hamzanın burnu ve kulakları kesilmiş, karnı yarılmış, bedeni parça parça edilmişti. Bunu görünce, Hazreti Peygamber efendimiz çok mahzun oldu, kederlendi. Bu derece müteessir görülmemişti. Bundan sonra şehidleri gömdüler. Müslümanlar düşmanın arkasından tekrar takibe koyuldularsa da Mekke ordusu bütün kuvvetile yoluna devam edip gitti. Müslümanlar da dönerek Medineye geldiler.

Kıssadan hisse.

Asker evlâtlarım! Bu muharebeden alınacak mühim dersler ve hisseler vardır. Şu muharebede bozgunluk, müslüman-

lar tarafından olmuştur. İlk önce kâfir ordusu perişan olmuş iken, acaba sonradan müslümanlar neden bozgunluğa uğradı? Evet, hayır ve şer, Allahtandır; her işde Allahın dilediği olur. Fakat insan için de tedbirli olmak ve tedbirde kusur etmemek lâzımdır. Tedbirde kusur edip de işi takdire yüklemek, kader böyle imiş, demek, doğru değildir. İşte bu muharebedeki bozgunluğun sebebi de tedbirsizlikten başka bir şey değildir. Bu tedbirsizlik komutanda mıydı? Hayır! Komutanda değil, komutanı dinlemiyen efratta idi.

Dinleyiniz de anlatayım:

Bir ordunun, düşmanlarına galip gelmesi için her şeyden evvel efradın komutanlarına kayıtsız şartsız itaat etmesi lâzımdır. Halbuki **Uhud** muharebesinde böyle olmadı. Daha Medinede iken islâm askeri baş komutanı olan peygamberin düşüncelerine ve tedbirlerine karıştılar.

Sonra düşman süvarisine mukabil, islâm askerinin süvarisi yoktu. Fakat, peygamber efendimiz islâm askerini öyle bir surette tabiye etti ki, düşman süvarisinin hücum edebileceği tek bir yer kaldı, ve onu da okçularla kapattı. İşte bu tedbir sayesinde evvelâ düşman ordusunu perişan ettiler, onlara galip geldiler. Lâkin sonradan peygamberimizin emri ve talimatı hilâfına olarak, okçular mevkilerini bırakıp yağmaya koyuldular, komutanın sözünü dinlemediler ve ordunun bozulmasına sebep oldular. Mademki âmirleri ve komutanları olan peygamber efendimiz her ne olursa olsun, benden bir haber gelmedikçe, bulunduğunuz yeri bırakmayın, demişti; onlar da orada sebat edeceklerdi. İşte komutanın verdiği emre aykırı gitmenin, âmirin ve şefin sözünü dinlememenin böyle pek ağır cezaları vardır. Hem de bu gibi cezalar umumidir. Demek ki: Bir ordunun bozulmasının, düşman karşı-

sında mağlûp olmasının başlıca sebepleri, efradındaki itaatsizlik ve sebatsızlıktır. Düşmana galebe çalmanın, zafer tacını giymenin ruhu: Komutanın ve şeflerin sözlerini tamamı tamamına yerine getirmek ve düşman karşısında sebat etmek ve dikilmektir.

Aziz Türk Askeri! Sen de bunu daima hatırından çıkarma!..

Küçük Dua

Yürüt bizi ey Tanrım,
Nûru sönmez yolundan...
Ayırma hiç bizi sen,
Sevgilin, Resûlundan...

Biliriz ki keremin,
Eksilmez tek kulundan...
Çaresizin, âcizin,
Tutar güder kolundan...

Mahrum kalmaz tevbesi,
Lûtfundan, kabulundan...
Yürüt bizi ey Tanrım,
Resulünün yolundan...

E. Âlî Sipahi

— Cungking 25 Ocak 940 —

14. DERS

Peygamber sevgisi

«Sevgili Resulüm de ki: Allahı seviyorsanız benim gösterdiğim yoldan gidiniz, bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin» — Âli İmran Süresi, âyet: 31 —

Asker evlâtlarım! Her müslümanın, her Türkün, ta çocukluğundan beri **Allah** adı ile yan yana gördüğü, sevdiği ve saygı gösterdiği mübarek bir ad vardır ki o da **Muhammed**'dir. Atalarımız, ninelerimiz o mübarek ad anıldıkça hemen derlenip toplanırlar, selât-ü selâm getirirler, «Sallâllahü aleyhi vesellem, allahümme salli alâ Muhammed» diyerek ona olan saygı ve sevgilerini gösterirlerdi. Günde beş kere minarelerde Allah adile birlikte onun da adı anılır: Dört yüz elli milyon insan hep onun ümmetidir; her gün yüz milyonlarca müslüman namazda onun adını anar, şehadet, selât-ü selâm getirirler. Ona ümmet olmak şerefini kazanamamış olanlar da onun adını saygı ile anarlar. Bu ad, biz Türkler ve müslümanlar için çok mübarek bir addır. Bundan ötürüdür ki: Din, memleket ve millet yolunda canını ve kanını seve seve feda eden kahraman askerlerimizi «Mehmedçik» diye takdis ediyoruz. Yalnız Türkiyede değil, Hindistan'da, Rusyanın Türk şehirlerinde, Çin'de, Afrika'da, Mısır'da, Cezayir'de, İran'da, Afganistan'da ve dünyanın her köşesinde bu isme saygı gösteren, bunun gösterdiği yoldan giden dört yüz milyondan ziyade insan vardır.

Her şehirde, her köyde, her cami ve mescidde Allah adından sonra onun adı okunur. Her minarede, her ezan okunan

yerde günde on defa onun adı anılıyor, onun hak peygamber olduğuna şehadet ediliyor. Müslüman namaz kılarken günde kırk kere onun adını anar. Binaenaleyh dört yüz milyondan ziyade müslüman tarafından en aşağı günde bir kaç yüz milyon kerre onun hak peygamber olduğuna şehadet ediliyor ve yüzlerce milyon kerre ona selât-ü selâm getiriliyor.

Asker evlâtlar! Bu ne büyük adam imiş ki her gün yüz milyonlarca insan onun adını anıyorlar, onun hak peygamber olduğuna şehadet ediyorlar; ona selât-ü selâm getiriyorlar. Acaba neden? Çünkü Allah onu sevmiş, Habibim ve sevgilim demiş; onu sevdiği için bütün cihana sevdirmiş, adını adile yazdırmış. İşte sen de, ey Türk askeri, o büyük peygamberin ümmetisin, Allahın sevgili kulu Muhammed Mustafa'ya ümmet olduğundan ötürü ne kadar öğünsen yeri vardır. Peygamberini sev ve onun gösterdiği yolu bırakma ki Allah da seni sevsin ve rütbeni arttırsın ve seni herkese sevdirsin! Mevlüd sahibi Süleyman Çelebi onu çok sevdiği ve ona âşıkane bir manzume yazdığı için kendi adını da bütün cihana tanıttı. Bugün müslüman Türkler arasında Süleyman Çelebi kadar ismi yaşayan, ruhuna fatihalar okunan bahtiyar bir şair yoktur.

«Eşhedü enlâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh.»

«Şahadet ederim ki Allah'tan başka Tanrı yoktur, yine şahadet ederim ki Muhammed aleyhisselâm Allah'ın kulu ve peygamberidir.»

Allahümme salli alâ Muhammed.

15. DERS

Ahiret Gününe İman

İmanın beşinci kökü Âhirete inanmaktır. Âhirete inanmayan müslüman değildir. Âhiret günü, bu dünyanın ömrü tükendikten sonra yeniden başlayacak olan sonsuz bir zaman demektir. Âhiret gününün başlangıcı bu dünyanın sonudur. Dünyanın ömrü tükenince âhiret başlar. Her şeyin bir ölümü olduğu gibi bu dünyanın da bir ölümü var. Erinde gecinde bu dünyanın, bu yerlerin göklerin tertibi bozulacak, yerde, gökte olanlar hep ölecek, kıyamet kopacaktır. İşte dünyanın ölümü budur. Dünyada bulunan her canlı öldükten ve dünyanın nizamı ve tertibi bozularak yepyeni bir şekil aldıktan sonra Allah insanları tekrar diriltecektir. Buna «Bâ's badelmevt» denir.

Haşir ve neşir, hesap, sual, mizan, sırat, Cennet ve Cehennem işte hep o gün, yani âhirette olacaktır. Kıyamet koptuktan sonra insanlar tekrar dirilip kabirden kalkınca herkes mahşere dökülecek, ve bu dünyada işlediklerinin o gün hesabını verecektir. Bu dünyada yapmış olduğu en küçük bir hayrın mükâfatını, en ehemmiyetsiz sayılan bir kötülüğün cezasını o gün insan görecektir. Sual ve cevaptan, hesap ve kitaptan sonra müminler cennete girer, kâfir ve münafıklar da cehennemi boylar. İşte kıyametin vukuu ile başlayacak ve cennetliklerin Cennete, ve cehennemliklerin Cehenneme girmesine kadar devam edecek olan zaman «Âhiret günü» dür.

Binaenaleyh âhiret gününe iman demek: Her şey gibi dünyanın da ömrü biteceğine ve ondan sonra dünyanın başka bir şekle gireceğine ve daha sonra insanların tekrar dirileceğine, haşir ve neşire, dünyada yaptıklarından dolayı insanların Al-

lah tarafından hesaba çekileceğine, amel defterlerinin verileceğine, sırat köprüsüne, Cennet ve Cehenneme, iyilerin Cennete, kötülerin Cehenneme gireceklerine inanmak demektir.

Bunların hepsini Kur'anı Kerîm haber vermiş, Peygamber Efendimiz de beyan buyurmuştur. Bunların hepsi haktır, hepsi olacaktır. Yalnız şu var ki: Dünya ile Âhiret başka başka şeylerdir. Bunlar da, hüküm süren kanunlar da ayrıdır. Binaenaleyh öldükten sonra insanların görecekleri nimet de azab da bu dünyadakilere benzemez. Onlar bizim görmediğimiz, işitemediğimiz ve hattâ hayalimizden bile geçmemiş olan şeylerdir. Buna da böylece itikat ederiz.

Kahraman asker! Ey Allah'ın yüksek kudretine iman etmiş olan müslümanlar! Hani dedelerimiz, hani kahraman ecdadımız, hani malına, mülküne ve çocuklarına güvenenler, hani asırlarca saltanat sürenler, hani doğuya ve batıya hâkim olanlar, dünyayı kendisine boyun eğdirenler, hani o kudret ve ve kuvvet sahibi Nemrutlar, hani insanları kendisine tapındıran, «Ben sizin yüce rabbinizim» diyen Firavunlar!.

Bizden evvel dünyaya gelmiş olan bu adamlar acaba ne oldular? Nereye gittiler? Bunları şu kara toprak içine alıp ezmedi mi? Onların kemikleri çürüyüp mahvolmadı mı? Demek ki: Bu dünyaya her gelen nihayet ölecek, evvelkilerin gittikleri yere, kalanlar da gidecektir. Şüphe etmiyoruz ki bir gün gelip biz de öleceğiz. Sade biz mi ya, bizden sonrakiler de ölecek ve en sonra vakti, zamanı gelince bu dünya da ölecektir. Evet, bu dünyada bulunan her şeyin bir sonu, her şeyin bir ölümü olduğu gibi bu dünyanın da bir sonu, bir ölümü var ki o da kıyamettir. Dünyanın ömrü tükenince kıyamet kopar. Allah'ın emrile İsrafil sûru üfürünce yer gök yerinden oynar ve her şey alt üst olur. Her şey değişir. Kıyametin zelzelesi, kıyametin kopması öyle müthiş olacak ki bunun dehşetinden o gün herkes kendinden geçecek, korkudan sersemleşecek, em-

zikli kadınlar çocuklarını unutacaklar, gebe olanlar çocuklarını bırakacaklar, her şey, alt üst olacak, o anda yer yerinden oynayacak, dağlar atılmış pamuk gibi dağılacak, göktekiler tarumar olacak, dünyamızı ziyalarile aydınlatan güneşler kararıp dökülecek, denizler kaynayıp birbirine karışacak, yerlerin altındakiler açığa çıkacak. Sözün kısası: Yerlerin göklerin tertibi tamamile bozulacak. İşte kıyamet budur. Kıyamet koptuktan sonra her şey yok olacak, hiç bir canlı kalmayacak. Yalnız Cenabı Allah bâki kalacaktır. Dünya böyle bir müddet bomboş kaldıktan sonra Cenabı Allah ölüleri tekrar diriltecek; Âlem başka bir âlem olacak, her şey değişecek ve hayat o âleme uygun bir şekilde yeniden başlıyacaktır. Uzun bir uykudan uyanır gibi insanlar Allah'ın emrile tekrar gözlerini açacaklar ve görecekler ki: Dünya eski bildikleri dünya değil, her şeyde bir başkalık, her şeyde bir değişiklik var. Artık o anda iş anlaşılacak ve işte o zaman herkes kendi derdine yanmıya başlıyacak, bir ana baba günüdür, gidecek.

Bundan sonra herkes bu dünyada her ne yapmış ise Allahın huzurunda onların hesabını vermeye hazırlanacaktır. Hayır ve şer, her insan yaptıklarını ikrar ve itiraf edecek. Bütün azalar (Ben şunu yaptım; ben bunu yaptım) diye şehadet edecek, her şey meydana çıkacak. O zaman herkes kendi derdine düşmüş, başka birini görecek vakti yok. İnsanlar hesaba çekildikten ve herkes dünyada yaptıklarını itiraf ettikten sonra insanların iyi ve kötü amelleri tartılır. Hayrı şerrinden çok olanların amel defteri sağ eline verilir ve bunlar memnun ve mesrur olurlar. Şerri hayrından çok olanların amellerinin defteri sol eline verilir ki, bunların hali çok haraptır.

Kimi insan olacak ki hesabı zor verecek, kimisi kolay verecek, kimi de hiç hesap görmeden doğruca Allahın Cennetine girecektir. Elhasıl mahşer insanlar için bir ana baba günüdür.

O gün ne mal, ne evlât hiç birinin faydası olmıyacak. Her kim Allah'a temiz yürekle gelebilmiş ise artık kazanmıştır. O gün, Allah teâlâ Hazretleri izin vermedikçe kimsenin ne söz söylemeye, ne de birine şefaat etmeye takati, mecali kalmıyacak. O gün temiz kalp ile, iman ile, güzel ameller ile huzuru ilâhiye çıkabilenlere ne mutlu! Artık onlar en bahtiyar insanlardır. Çünkü insan dünyada iken ne kadar hayır, ne kadar iyilik yapmış ise âhirette nasibi de odur. Dünyada yapılan zerre miktarı hayrın, zerre miktarı şerrin herhalde mükâfat ve cezasını görecektir. Mizan kurulup ameller tartıldıktan ve herkes hesaba çekildikten sonra iyiler Cennete, kötüler de Cehenneme gidecektir. Âhirete iman etmek, islâm itikadının en mühim temellerindendir. Buna îman etmemiş olan bir adam müslüman değildir.

Sakın ha, bazı kendini bilmezlerin dediği gibi «İnsan öldükten sonra tekrar nasıl dirilir?» demeyiniz. Allah teâlâ hazretleri için bunda bir güçlük yoktur. Önce hiç yok iken nasıl yaratmış ise, öldükten sonra da dilediği zaman yine diriltir. Hiç yok iken gökleri, yerleri yaratan, bizi de, başkalarını da var eden Allah teâlâ hazretleri tekrar onların tıpkısını yaratmaya kadir değil midir?. Elbette kadir. «Öldükten sonra tekrar nasıl dirileceğiz, böyle şey olur mu? Bunu aklımız almıyor?» diyenler, her şeyden önce bu dünyaya nasıl geldiklerini düşünsünler. İşte asıl düşünülecek olan budur. Kendimizi şöyle bir düşünecek olursak şaşakalırız. Öyle ya ilk önce pek küçük bir çocuk idik, ondan evvel de ana karnında idik. Daha önce bir et parçası, bir kan pıhtısı, bir damla su idik. Daha araştıracak olursak tarlada buğday, arpa, ondan evvel de toprak... Biz böyle olduğumuz gibi, babalarımız, dedelerimiz ve onların dedeleri de böyle idi. Daha evveline doğru gidecek olursanız, üstünde yaşadığımız bu dünyada bir vakitler hayattan hiç bir eser yoktu. İlim, fen gösteriyor, dinler de söylüyor ki: Bu dünya bir vakitler yok iken sonradan olmuş.. Dünyada gördü-

ğümüz bütün canlıların sonradan oldukları şüphesizdir. Allah teâlâ hazretleri bütün canlıları ve insanları topraktan yaratmış, ve cansız olan toprağa can vermiştir. Şimdi bir kere düşünün; topraktan arpa, buğday, darı ve sair nebatı, hayvanları ve insanı vücuda getiren Allah teâlâ hazretleri bunları öldükten sonra tekrar diriltemez mi?. Ölü toprağa can veren Allah, ölmüş insana tekrar can veremez mi?.

Bir damla sudan nasıl olup da bir adam meydana gelir? İşte asıl düşünülecek olan budur. İnsan hiç yok iken, yer yüzünde hayattan eser bile mevcut değil iken sonradan onu bu dünyaya nasıl ve kim getirmiş ise insan ölüp de toprağa karıştıktan sonra tekrar O getirecektir. Yeniden O diriltecektir. İlk defa yaratan Allah teâlânın emri ile tekrar dirilerek topraktan çıkacaklardır. Amma nasıl dirilecekler? Nasıl olursa olsun orası bize lâzım değil. Orası bizim aklımızın anlıyabileceği bir şey değil. Önce hiç yok iken bu dünyaya nasıl geldiğimize akıl erdirebiliyor muyuz ki, ikinci defa nasıl dirileceğimize, ölmüş, çürümüş insanların yeni baştan nasıl dirilip kalkacaklarına akıl erdirmeğe çalışalım! Yaradan önce nasıl yaratmış ise sonra da öylece yaratır. Ona göre güçlük yoktur. Onun kolayını, onun usulünü, onun kanununu O bilir. Mademki Kur'an haber vermiş, bu mutlaka olacaktır. Allah insanları yeniden diriltecektir. Nasıl dirilteceğini de ancak kendisi bilir.

Biz her gün gözlerimizle görmemiş olsaydık bu dünyaya gelişimize de akıl erdiremezdik. Bir damla sudan bir insanın nasıl olduğuna kolay kolay inanabilir miydik?. Her gün görüp durduğumuz için dünyada insanın nasıl vücuda geldiğini biliyoruz. Bir damla sudan, bir damla meniden yavaş yavaş bir insan oluyor diyoruz. Bunu aklımız alıyor. Alıyor amma her gün görüp durduğumuzdan alıyor. Görmeseydik hiç böyle şey

mi olur?. Bir damla sudan, şu gördüğümüz insan olur mu? derdik, «olur» diyenlere de gülerdik, akılsız, geri fikirli derdik.

İşte âhirette tekrar nasıl dirileceğimizi görmediğimiz için bize güç geliyor. Fakat Allah'a göre güçlük yoktur. İlk önce yaratan O büyük yaratıcı için ikinci defa yaratmak daha kolaydır. Görmediğimiz, akıl erdiremediğimiz herhangi bir şeye olmaz dememeli. Binaenaleyh Allah'a, Kur'ana, Peygambere îmanı olan bir insan âhirete ve öldükten sonra tekrar dirileceğine de inanır. Onun için bize düşen, sadece Âhiret gününe inanmaktır, işte o kadar. Zaten Âhirete inanmıyanlar, öldükten sonra tekrar dirilmeyi akıllarına aldıramıyanlar hep Allah'a îmanı sağlam olmıyanlardır. Allah'ı hakkile bilen onun kudretine, ilim ve hikmetine yürekten inanmış olan bir insan âhirete de şüphesiz inanır, öldükten sonra dirilmeyi de kabul eder. Çünkü bir mü'min, Allah teâlâya göre bunların hiç ehemmiyeti olmadığını bilir.

«Âhirete inanmıyanların hali tıpkı yumurta içindeki civcive benzer. Mümkün olsa da o kabuğun içindeki civcive sorulsa: Sen bu kabuğun içindesin, dışarıdan bir haberin yok, amma bilsen neler var, neler?.. Bir defe senin üstüne titrer durur bir anan var, böbürlenir gezer, bir baban var, kümes var; tünek var, yem var; yiyecek var. Sonra koca bir dünya var. Aylar, güneşler daha neler neler. Çaylâk, bıçak hepsi hazır, hepsi seni bekliyor. Bunlar sana pek yakın. Arada incecik bir kabuk var. Onu bir kırıp da başını çıkarırsan bunları hep görüsün!.

Civciv bu sözlere karşı «Hiç öyle şey olur mu?» der; ne varsa o kabuğun içindekinden ibarettir zanneder. İşte bu bize bir örnektir. Dünya ile âhiret arasında bir kabuk, bir ince zar vardır. O zar bizim etrafımızı almış, basiretimizi bağlamıştır;

öteki dünyayı bize göstermez. İnsanın gözü bir yumulacak olursa o zaman o kabuk, o zar, yırtılır. Cennetile, Cehennemile, sıratile, mizanile hep âhiret meydana çıkar. Artık inanmayan kalmaz amma iş işten geçer.. (1)»

Hulâsa: Kendini düşünen, bilen, görünüşe kapılmıyan Allah'a ve Peygamberine îmanı sağlam olan bir insan kıyamete, Âhirete, öldükten sonra tekrar dirilmeğe de îman eder. Bunlarda asla şüphe etmez, kıyamet, ölülerin dirilmesi, haşir ve neşir, mahşer; sevabın ve günahın tartılması, hesap, sırat, Cennet ve Cehennem.. Bunların hepsi haktır, hepsi olacaktır. Dünyada iken Kur'an'a inananlar, Peygamber Efendimizin gösterdiği yoldan sapmamış olanlar âhirette yüzleri ayın on dördü gibi ak olarak kolayca hesap verirler, Allah tarafından en büyük mükâfatı görürler, artık hep Allah'ın cennetlerinde kalırlar. Orada dünyada gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, gönüllerden bile geçmeyen her çeşit nimete, saadete kavuşurlar. Artık onlar için hiç korku, ölüm ve keder yoktur. Fakat burada iken Kur'an'ın gösterdiği yoldan sapmış, Peygamber sözünü dinlememiş olanların vay haline! En korkunç azap onlar içindir.

Âhiret bahsinde dikkat edeceğiniz pek mühim bir şey var ki o da dünya ile âhiret hayatının tamamen ayrı olmasıdır. Bunu kafamıza iyice yerleştirmezsek yanlış hükümler verebiliriz. Âhirette göreceğimiz bir çok nimetler var ki onların adları da dünyadakilere benziyor. Fakat bu, yalnız isim benzeyisidir. Orada hüküm süren kanun bambaşka bir şeydir. Bundan ötürüdür ki: Âhirette insanın göreceği nimet de, azab da, bambaşka bir şeydir. Oradakilerin hiç biri buradakilere benzemez. Amellerimizin tartılması, hesap, sırat köprüsü, Cehennem ateşi, Cennette insanların göreceği nimetler, Cennet mey-

(1) Asker ilmihali - Ali Vahid

vaları bunların hepsi bu düyada bizim gözümüzün görmediği, kulaklarımızın işitmediği, hatır ve hayalimize asla gelmemiş olan şeylerdir. Onların nasıl olduğunu biz anlıyamayız. Evet, insanlar yeni baştan dirilecekler, iyiler Cennete, kötüler Cehenneme gidecekler. Cehenneme gidenler azap görecek, ateşte yanacak, Cennete gidenler de gönüllerinin her istediğini bulacaklar, mü'minlerden günahkâr olanlar, günahları kadar Cehennemde kaldıktan sonra yine Cennete giderler. Mümin olmıyanlar ise hep Cehennemde kalırlar. Bunlara inanır ve îman ederiz.

Âhiretin mükâfatı da, azabı da ebedîdir. Ardı arkası kesilmez, insan her gün yeni bir nimete, yeni bir saadete kavuşur. Fakat şunu iyi biliniz ki Cennet de, Cehennem de dünyada kazanılır. Onun için hüner dünyada ölüm gelip çatmadan o cennetleri, o sayısız nimetleri kazanmaktır. Mademki: Cennet de, Hûri de hep dünyada kazanılır. Allah bize bu fırsatı vermiştir. Öyle ise dünyada iken Allah'ın ve Peygamberin gösterdiği yolu tutmalı da o ruha safa veren cennetlere, o nimetlere ulaşmaya bakmalıdır. Dünyada iken böyle bir fırsatı kaçıranlar çok ahmak, çok gafil insanlardır.

Yukarıda size demiştim ki: «Kur'anı Kerîm her ne haber vermiş ise hepsi haktır; buna îman etmek bütün müslümanların üzerine farzdır.»

İşte âhirete dair buraya kadar söylediklerimi de Kur'anı Kerîm haber vermiş, Peygamber Efendimiz de bunları böylece anlatmıştır. Öyle ise hiç şüphe etmiyerek îman ederiz ki: Ölüm haktır, kabir azabı haktır, kıyamet haktır, âhiret haktır, öldükten sonra tekrar dirilmek ve hesap vermek haktır, sırat haktır, mizan ve amellerin tartılması haktır, Cennet haktır, Cehennem haktır. Biz Allah'a, Peygambere, kitaba, meleklere inandığımız gibi bunlara da böylece inanır ve îman ederiz.

Kur'anı Kerimden bazı âyetlerin mânaları:

"İnsan görmüyor mu, bilmiyor mu ki, biz onu bir nutfeden yarattık da şimdi o açıkça bir çekişken kesildi, yaradılışını unutarak bize mesel fırlatmaya kalkıştı: «Bu çürümüş kemikleri tekrar kim diriltebilir?!„ dedi. Bunu akıllarına sığdıramayanlara de ki: İlk önce hiç yok iken onu kim yarattı ise yine O diriltir!

(O Allah) hilkatın sırlarını, kanunlarını, inceliklerini bilir... Yoksa gökleri ve yeri yaratanın tekrar onların tıpkısını yaratmıya gücü mü yetmez?. Elbette yeter; O, hilkatın bütün sırlarını bilen büyük yaratıcıdır.„ — *Yâsîn sûresi; âyet:* 77, 78, 79, 81 —

★

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1— *Beş şey gelmezden önce beş şeyin kıymetini biliniz:*
A) *Ölüm gelmeden evvel hayatın,*
B) *Hastalıktan evvel sıhhatin,*
C) *Meşguliyet gelip çatmadan boş vakitlerin,*
D) *İhtiyarlık gelmeden evvel gençliğin;*
E) *Fakirlik gelmeden elindeki zenginliğin ve servetin kıymetini biliniz.*

2— *Dünya âhiretin tarlasıdır, herkes dünyada ne ekerse onu biçer.*

3— *Dünya çok iyi binittir. Ona bininiz, dünyada iyi çalışınız ki âhirete ulaştırsın.*

16. DERS

Kabir ve Ahiret

Âhiret hak olduğu gibi kabir suali, kabir azabı da haktır. dünyada iken Allah'ın emirlerini tutmuş, Peygamberlerin gösterdiği yoldan gitmiş, gösterilen vazifeleri iyi yapmış olanlar, öldükten sonra sıkıntı çekmezler, kabir azabı görmezler. Ölür ölmez onlar Allah'ın nimetlerine kavuşurlar, Cennetlerini görürler. Lâkin dünyada iken Allah'ını, Peygamberini tanımamış, nefsine uymuş, eli ile, dili ile herkese fenalıkta bulunmuş, vazifesini iyi yapmamış, hainlik etmiş olanlar ölünce azap görmeğe, sıkıntı çekmeye başlarlar. İşte kabir azabı budur.

Bunu da Kur'anı Kerim haber vermiş, Peygamber Efendimiz de beyan buyurmuştur. Buna îman etmek **farz**'dır.

Bir insan öldü mü artık onun kıyameti kopmuş demektir. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur. O dakikadan itibaren insan dünyada yaptıklarının cezasını çekmiye başlar. İnsanın ölmesile asıl dünyanın kıyameti kopmasına kadar uzayıp giden bu zamana **«Berzah ahvali»** derler. Dünya ile âhiret arası bir âlemdir. İnsan ölünce dünyadan göçmüştür. Fakat daha asıl âhiret günü de başlamamıştır. Binaenaleyh bu arada insan ne dünyada, ne de âhirettedir. Çünkü insanlar ölmekle öyle büsbütün yok olup gitmezler. Ölüm denilen şey, insanların tenine gelir, canına değil! Öldükten sonra insanların tenleri çürüyerek toprağa karışır, amma ruhları Allah'ın emrile yine kalır. Can, tenden ayrılır ayrılmaz insan azap mı görecek, nimete mi kavuşacak, nasibi ne ise, dünyada hangisini kazanmış ise o andan itibaren hemen görmiye başlar. Dünyada iken Al-

lah'ını, Peygamberini, Kitabını, Dinini sorup öğrenmemiş, Allah'ın emreylediği beş vakit namazı kılmamış, orucunu tutmamış, zekâtını vermemiş, iyiyi kötüyü ayırmamış, hak hukuk gözetmemiş, rasgeldiğini incitmiş olan insanlar ölümün acılarını tadarak kendilerini teneşir tahtasında, tabut üzerinde, karanlık mezarda bulunca artık ne olduğunu anlarlar, korkmaya, sıkılmaya başlarlar. Ruh bunların hepsini görür ve duyar. Dünyadaki fena amelleri de hoşlanmadığı korkunç şekillerle görünür, yılan, çiyan suretinde eziyet etmeye başlar. Sonra bir de **«Münker»** ve **«Nekir»** denilen sual melekleri gelip **«Allah'ından, Peygamberinden, kitabından, kime ibadet ettiğinden»** sorarlar: **Allah'ın kimdir? Peygamberin kimdir? Kitabın nedir? Dinin hangi dindir? Dünyada kime ibadet ettin?»** derler. Dünyada iken Allah'ını, Peygamberini, Kitabını, Dinini öğrenmemiş, Allah'ına ibadet etmemiş, Şeytanın arkasından koşmuş olanlar bu sualler karşısında ne söyliyeceğini şaşırıp sayıklamıya, en korkunç, en şiddetli bir azap görmeye başlarlar. Gözlerinden perde kalkar. Âhirette kendileri için hazırlanan Cehennem azabını görmiye başlarlar.

İşte bu korkunç ve elim haller karşısında kendilerini kaplıyan sıkıntı ve azap içinde tâ kıyamete kadar kalırlar.

Lâkin dünyada iken Allah'ını tanımış, Peygamberin gösterdiği yoldan sapmamış, dinini öğrenmiş, ibadetini yapmış, Allah'ın emirlerini tutmuş olanlar öldükten sonra sıkıntı çekmezler, azap görmezler. Sual meleklerinin sorduklarına tıkır tıkır cevap verirler. Onlar ne ölüm acısını çekeler, ne de kabir azabı görürler. Allah onların gözlerinden perdeyi kaldırır, Cennetlerini, nimetlerini gösterir. Dünyada iken yaptıkları güzel ameller, güzel ibadetler ruhun hoşlanacağı bir takım güzel ve sevimli suretlere girip sahibine neşe verir; dünyada yapmış olduğu güzel amellerin mükâfatı olarak ihsan olunan o Cennetleri, o güzel bahçeleri, o güzel kuşları, o çeşit çeşit çiçekleri,

dünyada hiç görmediği, hiç akıl edemediği, hiç düşünemediği o güzellikleri seyrederken ruh tatlı bir uykuya dalar ve kıyamete kadar böyle safa âleminde kalır. Nasıl ki Peygamberimiz (S. A.) Efendimiz «Kabir, ya Cennet bahçelerinden bir bahçedir; yahut Cehennem çukurlarından bir çukurdur» buyurmuşlardır.

İşte dünya ile âhiret arasında geçen, insan öldüğü dakikadan tâ kıyamet kopuncaya kadar devam edecek olan bu zamana **«Berzah»** derler. Kabir suali, kabir azabı buradadır. Bu arada azabı, yahut safayı duyacak olan yalnız ruhdur. Onun için ceset olmasa da ruh yine göreceğini görür. Cesedi ister balıklar yesin, ister ateşler yaksın; ne olursa olsun ehemmiyeti yoktur. Ruh yine kabir suali, kabir azabı denilen şeyi mutlaka görür. Allah ona göstereceğini gösterir. Bunun için bir kabire gömülmüş olmak da lâzım değildir. Belki hatırınıza şöyle bir şey gelir: Mademki insanlar kabirde azap görüyorlar, yahut nimetlere kavuşuyorlar, biz neden onların çektiklerini duymuyoruz, acaba kabirin başında beklersek, yahut kabrin içine insek ölünün çektiklerini anlıyabilir miyiz? Hayır, hayır; biz ne ölünün çektiklerini anlıyabiliriz, ne de onun gördüklerini görebiliriz. Çünkü insan ölür ölmez bambaşka bir âleme göçüyor. Biz ise başka bir âlemde kalıyoruz. Bizim âlemimiz başka, onların gittikleri âlem başkadır. Onun için biz o âleme dair olan şeyleri anlıyamayız, göremeyiz. Biz başı ucunda otururken ölü, ne nimetlere kavuşur, ne mihnetler çeker de biz onların hiç birinden haberdar olamayız. Bu neye benzer bilir misiniz? Hani bir odanın içinde otururken yanımızda iki adam uykuya varır. İkisi de rü'ya görür. Biri rü'yasında yılanların, çiyanların, kurtların içinde kalır. Ona türlü türlü eziyet ederler, kaçmak ister de bir türlü kaçamaz. Biri de kendisini âlâ bahçelerde, her türlü safalar içinde, zevk ve eğlence yerinde görür; halbuki biz hiç onların gördüklerinden, çektiklerinden haberdar olamayız. Biri rü'yasında günlerce, yıllarca mihnet gör-

müş, ağlamış; diğeri de safalar içinde vakit geçirmiş. Her ikisi de yanımızda amma biz anlamıyoruz, duymuyoruz. Hattâ onların da birbirinin çektiğinden, gördüğünden haberleri yoktur.

İşte kabir suali, kabir azabı da, benzetmek gibi olmasın, bunun gibidir. On kişi, yüz kişi bir kabirde yatar, her biri ayrı ayrı haller geçirir de hiç birisi diğerinin çektiğinden, gördüğünden haber alamaz. Biz de onların yanında bulunuruz da hiç bir şeyler anlamayız. Binaenaleyh kabir azabını Allah'ın ve Peygamber'in haber verdiği gibi kabul ve tasdik ederiz; «Kabirde sual hak'tır.»

Peygamber Efendimizin şu mübarek sözleri kulağında küpe olsun: «Kabir azabının çoğu, temizliğe dikkatsizlik yüzünden, koğuculuktan, insan çekiştirmekten, dili ile başkalarını incitmektendir.» Demek ki bir insan dünyada temizliğe dikkat etmezse, üstüne başına sidik sıçramasına ehemmiyet vermezse kabre girer girmez bundan ötürü azap görecek, birinden lâf alıp öbürüne götürmek, başkalarını incitmek de böyle. Dünyada iken bunlardan sakınmak lâzım.

17. DERS

Kıyamet

(Senden, habibim, kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar. Bunu düşünmekten sana ne? Onu bilmek ancak Tanrı'nındır. Sen yalnız ondan korkana tehlikeleri anlatmakla memursun, Onlar kıyameti gördükleri zaman, dünyada bir sabah, yahut bir akşam kalmışlar sanacaklar. — Naziat sûresi —

Müslüman kardeşlerim: Anladınız ya! Bu dünyanın bir sonu var. Dünyada her şey gibi dünyanın da ömrü tükenince kıyamet kopacak. Yer yerinden oynayacak. Dağlar, taşlar hallaç pamuğu gibi atılacak. Her şey altüst olacak. Dünyanın şimdiki tertibi, şimdiki nizamı bozulacak. Her şey yeniden meydana gelecek, insanlar da yeniden dirilecek, mahşer yerine dökülecek. Peki amma, bu söylediklerimiz ne zaman olacak? Kıyamet ne zaman kopacak?. Yakın mıdır, uzak mıdır?. Bunun zamanı belli değil midir? Kaç sene, kaç yüz sene sonra olacaktır?.

Bu meselede haylıca dedikodu olmuştur. Fakat, siz benden sözün doğrusunu ister misiniz? Bakınız, kıyametin ne zaman kopacağını Allah'dan başka kimsecikler bilmez. Ne Allah, ne de Peygamber kıyametin ne zaman kopacağını asla bildirmemişlerdir. Bunun zamanı belli değildir. İşte sözün doğrusu budur. Bu dersin başında okuduğunuz âyeti kerimenin mânasından anlaşılan da budur. Kıyametin ne zaman kopacağı hiç

kimseye bildirilmemiştir. Bu, ebedî bir sırdır. Bu sırrı Allahdan başka kimse bilmez. Allah teâlâ hazretleri öyle buyuruyor. «Kıyametin ne zaman kopacağını öğrenmeğe ihtiyacınız yoktur. Ne zaman koparsa kopsun. Bundan size ne? Onu yalnız ben bilirim. Üzerinize lâzım olmıyan şeylerle uğraşıp durmayın» diyor. Allah'ın bildirmediği ve bilinmesine de imkân olmıyan bir şey ile uğraşmakta ne mâna var?.

Vaktile Kureyş inatçıları da ikide birde «Kıyamet ne vakit kopacak? Haşir ne zaman vukua gelecek?» diye Peygamberimiz (S. A.) Efendimize bir takım sualler sorarlardı. Bu sualler Efendimizi üzüyor, onun içinde bir düğüm oluyordu. Bunları halletmek, kıyametin ne vakit kopacağına dair bunlara cevap vermek arzusu bir türlü içinden çıkmıyordu. Allah teâlâ hazretleri sevgili peygamberine bunu düşünmekten vazgeçmesini tenbih buyuruyorlar. «Kıyametin ne zaman kopacağını düşünme, onu ancak ben bilirim, sen bunu düşünmeğe değil, ondan korkanlara tehlikeleri anlatmıya memursun» diyor. Demek ki, kıyametin ne zaman kopacağını sorup araştırmak bizim vazifemiz değil, buna ihtiyacımız da yoktur. Bize düşen, sade o korkunç günün güçlüklerini, şedaidini düşünerek yaşadığımız müddetçe salâh içinde, ahlâkî bir yükseklik içinde yaşamak; o günkü hesaba, o günkü sorguya hazırlanmaktır. Böyle dedikodu ile oyalanıp da o gün için hazırlık görmemiş olanlar sonra pişman olurlar.

Sözün kısası, Allah teâlâ hazretleri kıyametin ne zaman kopacağını bildirmemiştir. Peygamber (S. A.) Efendimiz de bunun zamanına dair bir şey söylememiştir. Kim ki Peygamber Efendimiz kıyametin ne zaman kopacağını bildirmiş derse, yalan söylemiştir. Hep bunlar, müslümanları tenbelliğe sevketmek için söylenmiş şeylerdir. Bunların aslı faslı yoktur. Peygamber Efendimiz sade demiştir ki: «Dünyanın geçen ömrü kalan ömründen daha çoktur.» Fakat geçen ömrü ne kadar-

dır?. O cihet hiç kimseye kesin olarak bildirilmiş değildir. Dünyanın geçen zamanı, bir milyon sene mi, beş milyon sene mi, elli milyon sene mi? Ne kadar olduğunu hiç bir bilen yoktur. Bilinmek de kabil değildir. Mademki dünyanın geçen seneleri belli değildir. Onun için bu dünyanın kıyameti ne zaman kopacağını Allah'dan başka kimseler bilmez. Zaten Allah teâlâ hazretleri de öyle buyurmamış mı?. Hem nemize lâzım?. Kıyamet ne zaman koparsa kopsun! Bize ne?. Vakti saati gelince kopar. Hiç bir işimiz kalmadı da bunu mu düşüneceğiz? Ölüm gelince kıyamet kopmuş demektir. Halbuki bu kıyamet bize pek yakındır. Ve hepimizin gözü önünde her gün kopup duruyor. Genç, koca, sağlam, hasta demiyerek bakarsınız ki, hemen gelivermiştir. İşte insanoğlunun asıl düşüneceği kıyamet bu olmalıdır. Başı ucunda her dakika, her saniye dönüp dolaşan kıyameti bırakıp da dünyanın kıyametini düşünmeğe gitmek, onu virdedip durmak akıl kârı değildir.

Aklı başında olan insan her saniye başının ucunda dolaşan kızılca kıyameti düşünerek o kıyamet gelmezden evvel dünyasını da, âhiretini de mamur etmeye çalışır. Peygamber Efendimiz «Kıyamet koptuğu zaman elinizde bir ağaç fidanı olsa yine onu dikmeye çalışınız» buyurmuş. Demek ki insanların vazifesi kıyamet ne zaman kopacak diye araştırmak değil, dünyada yaşadığı müddetçe hem dünyasını, hem âhiretini mamur etmeğe çalışmaktır. Hem Allah'ına, hem de insanlara karşı borçlu olduğu vazifeleri yapmaktır.

Rahmetli Nasraddin Hocaya bir gün sormuşlar: Hoca efendi, demişler kıyamet ne zaman kopacak; şunu bize haber verseniz olmaz mı?

Hoca merhum demiş ki: «Benim karı ölürse küçük kıyamet, ben ölürsem büyük kıyamet kopmuş demektir.»

Rahmetli Hocanın şu sözü o kadar büyük, o kadar mânalı ve yerindedir ki bunun üstüne bir söz daha olmaz. Dikkat

ediyor musunuz, kıyameti sorup duran ahmaklara nasıl kestirme cevap vermiş. Şu Nasraddin Hoca büyük bir adamdır vesselâm! Kısa bir cevap amma, tam cevap. Hoca merhum demek istiyor ki: Kıyametin ne zaman kopacağını kimse bilmez. Hem onu düşünmek benim vazifem değildir. Kıyametten bana ne? Ben ancak kendi kıyametimi düşünebilirim. Faraza benim karı ölecek olsa, evde bir tedirginlik, bir rahatsızlık, bir kızılca kıyamet başlar. Evin nizamı bozulur. Hele iri ufak bir kaç çocuk da varsa artık telâşı seyret! İşte bu, benim için küçük bir kıyamettir. Karının ölmesile benim başıma bir kıyamet kopmuştur. Ben öldüğüm gün ise artık başıma büyük kıyamet kopmuştur. İşte benim düşündüğüm bu iki kıyamettir. Siz de kendi kıyametinizi düşünün de başınıza kıyamet kopmadan evvel hazırlanın ve başkasına karışmayın!.

Kıssadan hisse derler. Artık her insan bundan kendine düşen hisseyi almalıdır.

18. DERS

Cennet ve Cehennem hepsi bu dünyada kazanılır

Dünyaya gelen ergeç ölecektir. Ölen bir insanın kıyameti kopmuş demektir. Her insan dünyada ne ekmiş ise öldükten sonra onu biçecektir. Dünyada iken cennet yolunu tutmuş, ölünceye kadar o yoldan sapmamış ve böylelikle Allah'ın rızasını kazanmış, cennetlerini haketmiş olanlar, öldükten sonra doğruca Cennete giderler. Bu yolu tutmamış veyahut bu yoldan sapmış olanlar da öldükten sonra Cehennemi boylarlar. Cennet, öyle bir yerdir ki insan ne isterse, ne arzu ederse hepsini orada bulacak; gönlüne göre her istediğini, her hoşlandığını, hazır görecek, bir kere oraya girdikten sonra ne ölüm vardır, ne de bir daha oradan çıkmak. Orası rahatlık yeri, Safa yeridir. Cehennem de adamın hiç hoşlanmıyacağı bir yerdir. Orada her türlü azap var, ateş var. İnsanı sıkacak, bunaltacak ne kadar fena şeyler varsa hepsi oradadır; hepsi günahkârlar için hazırdır. Lâkin unutmayınız ki Cennet de, Cehennem de bu dünyada kazanılır. Dünya âhiretin tarlası dedikleri de bundandır. Onun için her insan ölüm gelip çatmadan evvel aklını başına almalı, dünyanın kadrini bilmeli. Mademki dünyaya gelmişiz, dünyanın âhiret için bir tarla olduğunu, Cennet ve Cehennemin de hep bu tarladan hasıl olacak birer meyva olduğunu iyi bilmeli, ve bu tarlayı ona göre ekmelidir. İnsan tarlaya ne ekerse orak zamanı onu biçer, değil mi?. Buğday eken buğday, arpa eken arpa, çavdar eken çavdar, burçak eken de burçak alır. Zamanında tarlasını tımar edip herkesle beraber sürüp tohum atmıyan, sebebine iyi ya-

pışmıyan kimseler orak zamanında hiç bir şey elde edemezler. El biçerken onlar bakakalırlar. Çünkü onun bir zamanı vardır. O zamanda ekmiyen sonra biçemez. Bunu hepimiz her gün görüp duruyoruz değil mi?.

İşte bu, nasıl böyle ise, dünya ile âhiret de böyledir. Onun için dünyanın kadrini bilmeli. İnsan öldükten sonra pişman olur. «Ah bir kere daha dünyaya gelsem de şöyle çalışsam, böyle kazansam, hayır ve hasenat yapsam, Allah'ın emrinden dışarıya hiç çıkmasam» der, amma fayda etmez. İnsan dünyaya bir kere gelir. İnsan ölünceye kadar ne yapabilmiş ise, kendisi ile beraber gidecek olan işte odur. Hayır yapmış olan, gittiği yerde sevabını ve mükâfatını bulur. Şer işleyenler de cezalarını görürler. Onun için dünyanın kadrini bilmeli de ölmezden evvel âhirete yarıyacak hayırlı işlerde bulunmalı.

Zannetmeyiniz ki: Âhirete yarıyacak ameller yalnız namaz kılmak ve oruç tutmaktır. Bazı gafiller böyle sanırlar. Namaz ve oruç gibi ibadetlerden başka her ne varsa hepsi dünya işidir, insanın âhiretine hiç faydası yoktur derler, insanları çalışmaktan vazgeçirirler. Halbuki; iş öyle değildir. İnsan Allah'ına ve Peygamberine inanarak onun gösterdiği yoldan giderse hep âhiret için çalışıyor demektir. İş Allah'ını tanımak, Allah'ını unutmamak, Allah'ına karşı vazifesini yapmak ve Allah'ın gösterdiği yoldan çıkmamaktır. Allah'ına karşı vazifesini yapan bir insanın dünyalık için çalışması, para kazanıp zengin olması da hep Allah için sayılır. Böyle bir adam ne kadar çalışır, ne kadar zengin olursa Allah'ın yanındaki mertebesi de o nisbette yükselir. Âhireti o derece mamur olur. Öyle ise dünyayı hor görmemelidir. Dünyayı sevmeli ve dünyanın kadrini bilmelidir. Dünyayı hor gösterenler, dünyayı kötüleyenler, «dünyayı bırakın da âhireti kazanın» diyenler, dünyanın ne demek olduğunu anlamamış olan kara cahillerdir. Hor görülecek olan dünya, insana Allah'ını ve Peygamberini

unutturan, onları düşünmeğe mâni olan şeydir. Yoksa insanı âhirete ulaştırmaya sebep olan dünya hor görülemez, kötülenemez. Öyle bir dünyayı elde etmiye çalışmak her müslüman için lâzımdır. Asıl müslüman, dünya işine ölmiyecekmiş gibi, âhiret işine de yarın ölecekmiş gibi sımsıkı yapışanlardır. İnsan hangi iş olursa olsun bir kere başladı mı, artık ona iyi sarılmalıdır. İbadet vaktinde ibadet, iş zamanında iş yapmalı; ne dünya için âhireti, ne de âhiret için dünyayı terketmemeli, ve her ikisi için çalışmalıdır.

Evet, dünyanın sonu âhirettir. Dünya fânî, âhiret bakîdir. Dünyada bâkî kalacak değiliz. Fakat bâkî olan âhireti bu dünyada kazanacağız. Onu kazanmak dünyayı hor görmekle olmaz, zamanını boşa geçirmemekle, her işi zamanında yapmakla olur. Öyle, âhireti kazanacağım diye dünyadan elçekip halkın başına yük olmak, halka kendisini besletmek hakikî müslümanlık değildir. Böyle yapanlar dünyadan oldukları gibi, âhiretten de olurlar.

Sözün kısası: Ne âhireti unutup da büsbütün dünyaya tapmalı, ne dünyayı bırakıp da yalnız âhiret için çalışmalıdır. İnsan vaktinde namazını kılar; ve sonra da dünya için çalışır, ve kazandığını yolu ile sarfederse öldükten sora da kendine faydası dokunur. Kendisi ölür gider de meşru bir tarzda kazandığı ve hayırlı yerlere sarf ettiği o paraların sevabı yine kesilmez. Tâ kıyamete kadar amel defterine hayır yazılır. Kıyamet olunca da onun çalışması kendini Cennete götürür.

Bakınız Peygamber Efendimiz ne buyuruyor: *"Âdemoğlu öldüğü vakit işinin arkası kesilir, sevap veyahut günahları yazılan defterleri kapanır. Artık bir şey yazılmaz olur. Yalnız sağlığında yaptığı üç şeyden dolayı amel defteri kıyamete kadar açıktır: Biri sadakai cariye. İkincisi başkalarına faydası dokunan ilim. Üçüncüsü de arkasından kendisi için hayır dua edecek hayırlı bir evlât."*

Şimdi dikkat ediniz! Bir insan sağlığında akıcı bir sadakada bulunmuş, yahut ilim kazanmış ve bu ilimden başkaları da fayda görmüş veyahut iyi bir evlât yetiştirmiş ise, o adam âhireti için de bir hazırlık yapmış oluyor. Kendisi öldükten sonra da bunlardan dolayı yine sevap kazanıyor, amel defterine sevap yazılıyor. Öyle ise dinleyiniz de bunları biraz anlatayım:

Sadakai cariye demek, herkese faydası olan bir iş demektir.

Söz misali: Bir insan tutmuş da bir cami yaptırmış, fakir fıkara için bir hastahane, yahut bir okul yaptırmış, yollarda han, hamam gibi misafirhaneler yaptırmış; bir köye, bir şehire su getirtmiş, çeşme ve kuyular yaptırmış; gelip geçenlerin gölgeleneceği bir takım ağaçlar dikmiş, yahut diktirmiş, bunlar için çalışmış veya para harcamış. İşte bunlar ve bunlara benzeyen ne kadar hayırlı ve millet için faydalı şeyler varsa onların hepsi **sadakai cariye**'dir. Sağlığında böyle halka faydası olacak bir işte bulunan insanın öldükten sonra da hayır defteri kapanmaz. Kendisi kabirde yatarken de onların sevabı yine ulaşır. Demek ki, hep bunlar âhiret ameli imiş; bunları yaparken bir taraftan da kendisi için, âhiretini mamur etmek için çalışmış.

Peki amma, bunlar nasıl yapılır?. Bunlar kendi kendine olacak şeyler mi?. Bunların hepsi çalışıp para kazanmak ile olur. Parası olmıyan bir insan memleketine ve ulusuna faydalı bir işde bulunabilir mi?. Demek ki yerine göre para kazanmak da ibadettir.

Sonra çalışıp ilim kazanmak ve kazandığı ilimden herkesi faydalandırmak da âhiret içindir. Dünyada iken kazandığı ilim ile başkalarını faydalandıran kimseler çok bahtiyar adamlardır.. Böyle adamlar öldükten sonra da ilimlerinin mükâfatını görürler. Bir kitap yazıp halka dinini ve dünyasını öğretmiş olanlar da böyledir. Onların da yazdıkları kitaplardan dolayı

öldükten sonra amel defterlerine sevap yazılır. Onun için dünyada ilim kazanmak, ve ilminden herkesi faydalandırmak en büyük saadettir. Kur'an okutmak ve Kur'an vakfetmek de böyledir.

Sağlığında çocuklarını iyi terbiye eden, dinine ve yurduna hayırlı evlât yetiştiren adamlar da çok bahtiyar insanlardır. Onların da öldükten sonra sevap defterleri açıktır. Sanki hiç ölmemiş de hâlâ hayır yapıyormuş gibi dünyada yaptıkları o hayırlardan dolayı defterlerine sevap yazılır durur.

Onun içindir ki: İnsan sağlığında ne yapıp yapmalı da çocuklarını güzel terbiye etmeli, onları okutmalı, onlara Allah'ını, Peygamberini, dinini, dünyasını belleterek memlekete faydalı bir adam yapmıya çalışmalıdır. İşte bunu herkes yapabilir.

Şimdi anladınız mı? Âhiret ne imiş, dünya ne imiş? Siz, siz olunuz da ölmeden evvel Cennet yolunu tutmaya çalışınız. Allah'ınızı, Peygamberinizi tanıyınız. Onların dediklerinden dışarı çıkmayınız. Allah'a ibadetinizi vaktinde, zamanında yapınız. Sonra da çalışınız, para kazanıp zengin olunuz. Malınızın zekâtını veriniz. Herkese faydası dokunacak hayırlı işler yapınız. Cahil ve fakirlikten kurtulmanın çaresine bakınız. Temizliğe çok dikkat ediniz, üstünüze başınıza bir damla pislik dokunmamasına çalışınız. Kimseye fenalık yapmayınız. Kimsenin hakkına tecavüz etmeyiniz. Bildiklerinizi herkese öğretiniz. Dininize, memleketinize, ulusunuza faydalı işler görünüz. Çocuklarınızı iyi terbiye ediniz. Arkanızdan iyi, hayırlı dua edecek bir halde yetiştiriniz. İnsanlar, bunlardan sade dünyada değil, âhirette de fayda görürler. Çalışma, kazanma, memleketine, ulusuna yarıyacak işlerde bulunma; sonra da âhirette Cennete gireceğim diye ümit et!. Öyle yağma mı var?. Dünyada iken Cennet yolunu tutmamış olan bir adam, âhirette nasıl olur da o nimete kavuşabilir. Kim ki bu dünyada fırsat elde iken çalışır, vaktini boş geçirmez, hayatının kıymetini bilir,

dünya ve âhiretini mamur etmenin yolunu tutarsa, artık o adam kazanmıştır. Âhirette Allah'ın lûtuf ve keremi ona yetişir, onu Cennete götürür. Âhiretin dünyada kazanılacağını bilip de böylece çalışmış olanlara ne mutlu! Dünyada iken Allah'ını tanımamış, onun emreylediği ibadeti yapmamış, zamanını hayırlı işlerde geçirmemiş, dünya ve âhiretini mamur edecek amellerde bulunmamış olanların da vay haline!.

Bu gibiler öldükten sonra çok pişman olurlar amma iş işten geçmiş olur!.

«Herkim dünyada zerre kadar bir hayır işlerse (âhirette) onun faydasını görür; herkim de bir zerre miktarı şer işlerse onun cezasını görür»
(İza zülzileti... sûresi).

19. DERS

Kadere, hayır ve şer Allah'dan olduğuna îman

Müslümanlığın itikat köklerinden altıncısı kader'e, hayır ve şer Allah'dan olduğuna inanmak olduğunu söylemiştim. Sonradan olacak şeylerin hepsini Allah'ın ezelde bilmesi «kader» dir. Biz îman ederiz ki: Allah'dan başka yaratan yoktur; hayır ve şer, acı tatlı, iyi kötü ne varsa her şey Allah'ın bilmesi, takdiri, dilemesi ve yaratmasile olmuştur. Yaratan Allah'dır, kazanan, kendi isteği ile seçip alan da insanın kendisidir. Bundan ötürüdür ki: İnsan her işlediğinden hesaba çekilecektir.

İzah:— Yukarıda söylemiştim ki Allah teâlâ hazretlerinden başka yaratan yoktur, her şeyi yaratan yalnız O dur. Cenabı Hakkın ilmi her şeyi kaplamıştır. İyi ve kötü hiç bir şey Allahın ilminden dışarı kalamaz. Olmuş, olan, olacak, bunların hepsi Allah teâlânın ilmine göre birdir, hiç bir fark yoktur. İyi ve kötü hiç bir şey Allah'ın ilminden gizli kalamaz; Cenabı Hak bir şeyi olmazdan evvel de, olurken de, olduktan sonra da bilir. İşte Allah teâlâ hazretlerinin olmuşu da, olanı da, olacağı da tâ ezelde, olmazdan evvel bilmesine **«kader»** denir. Ezelde, yani olmazdan sayısız zaman evvel nasıl biliyor idiyse zamanı gelince onları evvelce bildiği gibi yaratmasına da **«kaza»** derler. Binaenaleyh biz müslümanlar Cenabı Allah'ın her şeyi tâ evvelden bildiğine ve nasıl biliyorsa öylece irade edip yarattığına îman ederiz.

Yalnız kadere bel bağlamak, oturup da kendini oldum olasıya koyuvermek, kader kısmet ne ise öyle olur diye beklemek

doğru değildir. Bu, böyle olduğu gibi, kaderi bütün bütüne inkâr edivermek de yanlıştır. Bunun her ikisi de «kadere îman» ın ne demek olduğunu bilmemektir. Kadere bağlanacak yer var, bağlanmıyacak yer var. Bunları güzelce ayırdetmiyenler, ya tenbel olur, yahut da korkak ve evhamlı olur; cesaretsiz olur.

Cenabı Allah hayrı da, şerri de yaratmış; amma bize de el ayak, göz kulak; akıl, fikir, irade vermiş; istediğimizi yapabilecek bir takım kuvvetlerle bizi donatmış. Bu kadarla bırakmıyarak bir de kitap indirmiş, peygamber göndermiş, «hayır şudur, şer budur.Dünyada iyilik yapan, hayır işleyen dünyada faydasını görür; âririette de Cennete gider; kötülük yapan, şer işleyen dünyada cezasını bulur; âhirette de Cehennemi boylar; istediğinizi yapmak elinizdedir» demiş, ve böylece bizi Cennet ile Cehennem yolunun arasında hür ve serbest bırakmıştır. Siz, bu yolun hangisini isterseniz ona gidiniz. Bu yol Cennete, şu yol da Cehenneme gider demiştir.

Biz müslümanlar «hayır ve şer her şey Allah'dan olduğuna» da îman ederiz. Fakat bu sözü sakın yanlış anlamayın «hayır ve şer Allah'dandır» demek, dünyada iyi, kötü, acı, tatlı; hayır ve şer ne varsa hepsini yaratan Allah teâlâ demektir. Lâkin bir kere dikkat ediniz. Yaratan Allah ise, kazanan, işleyen ve kendi işile hayır ve şerrin âkıbetine müstahak olan kul'dur. Kul ne isterse Allah da onu yaratır. Hayır yapmak isterse onun elinde Allah iyilik yaratır, onu hayra iletir ve bu yüzden sevap kazanır. Şeytana uyarak yanlış yollara giderse o zaman da şerre gitmiş olur. Allah da onun elinde şer yaratır, o kimse fenalığa atılması yüzünden günahkâr olur. İnsan kendi istemedikçe Allah teâlâ onun kolundan tutup da zorla şerre sevketmez. Evet, Cenabı Hak insanı da, ateşi de, suyu da, kurdu da, kuşu da yaratmış amma insana «git de kendini ateşe, denize atıver, kurtların, yırtıcı hayvanların pençesine teslim oluver» dememiş.

Belki **«Kendinize zarar verecek şeylerden sakınınız, kendinizi tehlikeye atmayınız; sonra cezanızı bulursunuz»** buyurmuştur. Öyle ise hayır yapan kendine, şer yapan da kendinedir. Bir insan hayır isterse Cenabı Allah onu hayra sevkeder; şer isterse şerre yollar. İşte bunun içindir ki; hayır yapan sevap kazanır, mükâfatını görür. Şer yapan da günah işlemiş, kendi zararına çalışmış olur. Allah her şeyi yaratmış, halik bu ya, elbette yaratır. Sana da akıl vermiş, irade vermiş, seni de hür ve serbest olarak yaratmıştır. İnsanı hayra da, şerre de yarayacak, istediğini yapabilecek bir kudrette yaratmıştır. Hayrı şerri anlamak için akıl vermiş, ayrıca da hayır ve şerri Peygamberleri vasıtasile de göstermiştir. Sen adam ol da onlardan iyisini, yani dünya ve âhirette kendine yarayacak olanları al! Hayır varken şerre gitme. İyiliği bırkıp da kötülük yapma... Allah neyi yap dediyse onu yap, yapma dediğini de yapma! İşte, **«hayır ve şer Allah'dandır»** demek budur. Allah teâlâdan başka yaradan olmadığı için hayır ve şer her şey Allah'dandır. Onun yaratmasiledir. Fakat dediğim gibi, bunları kazanan, bunlardan birini seçip alan insanın kendisidir. Allah bizi hür ve serbest yarattığı için arzu ettiğimizi yapıyoruz. Binaenaleyh hayrı bırakıp da şer işleyenler, çalışmayı terk ederek tenbel tenbel oturanlar ve her şeyi kadere yüklemek isteyenler böyledir. Onlar da bu hareketlerinin cezasını görürler. Öyle ise biz mü'minler, hem Cenabı Hakkın her şeyi bildiğine, hayır ve şer hepsini yaratan yalnız Cenabı Allah olduğuna îman ederiz. Hem de çalışıp çabalamayı ve Cenabı Hakkın emirlerini yerine getirmeyi bir vazife biliriz. Kadere îman ancak böyle olur. Bizim vazifemiz; bir taraftan kadere îman, diğer taraftan Allah'ın emrini yerine getirmek, Allah nasıl emretmiş ise öylece yapmaktır.

Söz temsili: Askeriz, düşmanlarla savaşmak lâzım. «Kader ne ise öyle olur» diyerek hiç hazırlanmadan düşmanın kucağına kendimizi atı mı vereceğiz? Hayır! Evvelâ düşmanın kudret ve

kuvvetine göre adamakıllı hazırlanır, siperlerimizi kazar, istihkâmlarımızı yaparız. Zaferi sağlamak ve düşmanı yıldırmak için ne lâzımsa hepsini iyice düşünür, hücum vakti geldi mi işte o zaman **«Allah Allah»** der, hücuma geçeriz. İşte bundan sonra «Kader» ne ise o olacağından; düşmandan korkmak, düşmandan kaçmak para etmez, ve düşmandan korkmakla, ürkmekle kaderin pençesinden kurtulmak mümkün olamaz. Kadere îman etmek ve bununla beraber elimizden geleni de yapmaktan geri durmamak vazifemizdir. Ondan sonrası da Allah'a kalmıştır; kaderdir.

Elhasıl, çalışmak ve kazanmak bizden, yaratmak Allahdandır. Biz sebebine yapışır çalışırız, Allah teâlâ da verir. Yapıp yapmamak insanların kendi elinde olan yerlerde çalışmak, ve işi kadere bırakmamak lâzımdır. Fakat insanın elinde olmıyan, insanın isteğine, arzusuna bırakılmıyan, kulun hiç tesiri olmadan oluveren bazı şeyler vardır ki insanın orada kadere bağlanması zarurîdir.

Söz misali: Bir adam işine gücüne giderken tabancasile oynamakta olan başka biri dikkatsizlik ederek silâh ateş alır. Silâhtan çıkan kurşun gidip, yoluna devam eden zavallı adamcağızı yaralar. Şüphe yok ki o adamın yaralanması bir kaderdir, kadere göre zuhur etmiş bir kazadır. Bunda yaralanan adamın bir kabahati, bir kusuru, bir tesiri yoktur. İşte burada yaralanan adam «Eh ne yapalım kader böyle imiş!» diyebilir. Çünkü elinde bir şey yok!

Lâkin tabancayı karıştıran adam «Benim ne kabahatim var, kader böyle imiş» diyemez. Çünkü silâh olduğu yerde ateş almış değil, karıştırırken dikkatsizlik ettiğinden ateş almıştır. Ona lâyık olan, işi dikkatlice tutup yoluyla yordamile yapmak, her şeyi hesap ederek ona göre davranmaktı. Bunları yapmadığı için «Kader böyle imiş» demiye hakkı yoktur.

Sonra bir yer depremi olur ve bu yüzden bir çok insan ölür, yaralanır, sakatlanır. Yahut yolda giderken, Allah göstermesin, bir kazaya uğrar. İşte bu gibi elinde olmıyan hallerde kadere bağlanmaktan, kader böyle imiş deyip sabretmeden başka çare yoktur. Lâkin hastalık bulaşması çok muhtemel olan bir yere kendi ayağınla gider, orada hastalığa yakalanırsan kader böyle imiş, demiye hakkın yoktur. Çünkü oraya gidip gitmemek kendi elinde idi.

Her şeyi kadere bırakan tenbel, kadere inanmıyan da daima korkak olur; bir işe girişemez, bütün ömrü evham içinde geçer. Kader'e îmanı olan bir asker, kendine düşen vazifeyi ve elinden gelen her fedakârlığı yaptıktan sonra artık hiç bir şeyden yılmaz, düşmana bütün kuvvetile yürür. Çünkü kendisine düşen her şeyi yapmıştır. Bundan sonrası kader'dir, ne olacaksa olacaktır; işte bu noktaya çok dikkat lâzımdır. İşinizde, gücünüzde, evinizde, köyünüzde böyle yapacağınız gibi askerliğinizde de böyle yapacaksınız, bu itikattan ayrılmıyacaksınız. Talimlerinize iyi çalışacaksınız, âmirleriniz ne emir verirlerse onları harfi harfine yerine getireceksiniz; ne öğretirlerse hepsini eksiksiz öğreneceksiniz. Zafer kazanmak, düşmanı altetmek için size ne derlerse yapacaksınız. Bunların yapılması bizim elimizde olduğu için Allah bunları bize bırakmıştır. «**Adam ne olacak, kader kısmet ne ise o olur**» deyip de ufacık bir gevşeklik bile göstermiyeceksiniz. Siz elinizden geleni eksiksiz olarak yaptıktan sonra artık kadere bağlanırsınız. Can ve gönülden Allah'a yönelir ve O'na güvenirsiniz. Güç, kolay demeyip sebat edersiniz. Dişinizi sıkarsınız ve sırası gelince de gözünüzü budaktan esirgemezsiniz. Ölüm, ateş demeyip atılır ve aldığınız emri yerine getirirsiniz. Artık böyle bir durumda ölürseniz de, kalırsanız da sizlere ne mutlu! Birinde şehid, diğerinde gazi! Ecel gelmeden insan ölmez.

Asker evlâtlar: Bir de şu ciheti hiç hatırdan çıkarmayınız

ki, insan harbe girmekle ölmez, eceli gelmekle ölür. Eceli gelmeyen bir adam bin kere harbe girse yine bir şey olmaz, eceli gelince de bir dakika bile durmaz, otururken de ölür. Tarihlerde bunun misali pek çoktur. Burada bir kaçını söyliyelim:

1— Peygamber Efendimizi görmüş büyük müslümanlardan ünlü komutan Velid oğlu **Halid** ölüm hastalığında iken şöyle söylemiş: «Korkakların yüzleri kararsın. Muharebeye girmekle adam ölseydi şimdiye kadar ben ölmeliydim. Bunca muharebelere girdim, düşman ile göğüs göğüse savaştım, harpte aldığım yaralarla vücudum delik deşik oldu da yine ölmedim, şehid olamadım. Şimdi hiç yaram berem yok iken yatağımda döne döne ölüyorum. Ah muharebede ölüp de şehid olamadım, işte ona yanar ve ona ağlarım.»

2— 1294 senesinde Moskof'larla bir muharebemiz olmuştu. İşte o zaman Kars'ın ilerisinde bir meydan muharebesi olmuş ve onun adına **(Gedikler)** muharebesi denmiştir. O muharebede düşmanın elli binden ziyade askeri varmış. Bu meydan muharebesinde bir gün sabahtan akşama kadar bizim asker üzerine kurşun yağdırmışlar. Bundan başka elli bin kadar da gülle atmışlar ve ordumuzun içine düşürmüşler. Bizim de silâhlı olarak otuz bin askerimiz varmış. Muharebe bittikten sonra hesap etmişler, yoklama yapmışlar; bir de anlamışlar ki: Şehid ve yaralı hepsi bin beş yüz kişi; bunun dört yüz küsuru şehid, geriye kalanı yaralı imiş. Bakınız, düşman sabahtan akşama kadar kurşun yağdırıyor, binlerce gülle atıyor da yine dört yüz kişi şehid oluyor. Eğer bu atılan kurşunlar ve mermiler birer insan öldürmüş olsaydı orduda kimse kalmazdı. Halbuki iş öyle değil! (1)

(1) Başımıza gelenler — Mehmet Arif.

3— Alay müftüsü Çorumlu Hafız Hâcı Rüştü efendi: (1)

Ne vakit doğmuş olduğunu kendi de bilmiyordu. Fakat memleketinde icazetini aldıktan sonra, Sultan Aziz zamanında Tabur İmamı olmuş ve Belgrad kalesinde Tuna hududunda işe başlamış, Belgrad kalesinin de boşaltılmasından (1867) sonra Girid'e ve Karadağ'a gitmiş. Hersek ihtilâli zamanında taburu ile Mostar'da, Trebinye'de, Nikşık'te bulunmuş. Duka boğazından vuruşa vuruşa bir daha Karadağ'a inmiş. İskodra'dan, Üsküp'ten geçmiş; Niş'te, Zayçar'da, Timok'ta müsademeler görmüş ve yapmış. İlk demiryolunu Dedeağaç'la Pazarcık arasında görmüş. Hezargrad'da Serdarı Ekrem ordusuna verilmiş. Daha sonra yine Girid'e, Garptrablus'una, Hicaz'a, Yemen'e, Trabzon'a, Alasonya'ya gitmiş; Milona'larda çarpışmış. Fener Yenişehirinde (Larissa) Cemaati Kübra ile gaza namazı kıldırmış ve Dömeke'leri kuşatmış. Daha sonra eski dördüncü orduya, Van'a, Sason'a, badehu Zeytun'a gitmiş. Gitmiş, gitmiş gitmiş... Hemen her bir gidişinden bir madalya, bir nişan veyahut omuzundan, kaburgasından, bacağından ve daha bilmem hangi beden kısımlarından bir ikişer yara ile dönmüş. Yaralarının eserleri, yüzünde, kolunda görülüyor. Gaziliğinden hoşnut, şehid olmadığından esefli; Mahmut Şevket Paşa kanunile (1909) Alay Müftülüğü ile tekaüt olup Çorum'da evine, tarlasına dönmüş. O tarihte yaşını 65 den yukarı hesap etmişler.

Trablus ve Balkan harplerini mühimsememiş; Umumî Harpte müracaatları dinlenmeyip evinde, bağında bırakılmış. Fakat kendisi, beş vaktine beş katarak Devlet ve Milletin selâmetine dualar etmiş.

---

(1) Bu kıymetli yazı, Seyhan Milletvekili, emekli Korgeneral, saygı değer Naci Eldeniz tarafından ihda buyurulmuştur.

Hayatı ve hareketleri, her müslüman için bir imtisal nümunesi olan Hacı Rüştü efendiyi bize anlatmak lûtfunda bulunan sayın Korgenerale en samimî teşekkürlerimizi sunarken merhumun da *Seyyidüşşühedâ* Hz. Hamza ile birlikte haşrolunmalarını Allah'dan niyaz ederim.

Umumî Harbin bitmesile beraber, vatanın, hududuna değil, içine, aziz Anadolunun batılarına yabancı silâhı, yabancı ayağı girdiğini duyunca, artık dayanamayıp en büyüklere telle müracaat etmiş; «Yaşım sekseni aşkın, fakat dincim.

Evvelce kırk sene hizmet ve gaza yollarında çalışmıştım. Bir kaç defa yaralandım.

Şimdi yine vatan yolunda çalışmak istiyorum. Dünyada emelim ve dünyaya lüzumum kalmadı.

Çocuklarımı çoktan evlendirdim ve geçinecekleri kadar toprak sahibi ettim, yetişmiş torunlarım var. İhtiyar zevceme evimi verdim, evlâtları da hayırlıdır. Ben, önce hazreti Allahdan, sonra sizden artık şehid olmak nimeti istiyorum. İzmir'e, Bursa'ya giren yabancıların def'ine ben de çalışmak istiyorum. Atım, silâhım hazırdır; lûtfen beni de harbe çağırın!» demiş; istida vermiş. Bunun üzerine yine hizmete çağırmışlar ve... inci alayın müftülüğüne tayin etmişler (1337 = 1921) Hakikaten iyice bir binek atı ve iyice bir tabancası vardı.

Uzun boylu, keskince yüzlü, seksen şu kadar senenin yaptığı tesirlerle daima biraz öne bükük. En saf surette dindar ve ekseriya Hâlidâne bir edeb ve sükût içinde. Her şeyle temiz surette ilgili. Yokluk ve darlığı ve en ağır çalışmaları hoş gören ve tabiî bulan bir hilkat. Subaylar ve erler ve bütün köylüler kendisine en büyük saygı ve sevgiyi göstermekte; fakat kendisi de onları en büyük tevazu'la karşılamakta; bununla beraber hocalık, müftülük, insanlık ve ihtiyarlık vakalarından en az bile ayrılmamakta.

Uykusu az olduğu için, odasında veya çadırında hemen her gece seccadeciği üzerinde sabahlamakta.

Âdeti az söylemek, fakat sözleri hep hayırdan. Elleri, tırnakları temiz; yüzü temiz, ağzı ve dişleri temiz; gömleği, elbisesi temiz; çantasında deste ile kuru sabun ve misvâk var. Çadırının içinde veya arkasında, kendinin berber leğenile, abdest alır ve leğenini elile götürüp uzakça ve zararsız bir yere dö-

ker. Havlusu, gömleği gibi tertemiz. Hafif, pek hafif belli belirsiz gülyağı kullanır. Kolonya gibi güzel koku ikramını severek kabul eder. Renkli büyük mendilleri temiz. Her şeysi, odasının veya çadırının içi gibi, belli belirsiz gülyağı kokar. On beş günde bir izin alıp bir iki saat cenuptaki kasabanın hamamına gider, sabunlanır. Atla gider, atla gelir; çamaşır bohçacığı beraber. (Hizmetine, akrabasından Çorumlu bir er bakıyor. Er de efendisi gibi temiz ve ahlâklı.)

Yardımsız, eğerin üstüne çıkamıyor; fakat bir defa çıktıktan sonra atın idaresini mükemmel yapıyor ve lâzımsa dörtnal da yaptırıyor. Yere inmekte de yardıma ihtiyacı var. Bu yardımları ona er, subay, komutan, kim yakın bulunursa, şevk ile yapıyorlar.

Az ve basit yiyip içiyor. Tütün ve kahve ile hemen hiç ülfeti olmamış. İkram edilirse nadiren bir kahve, yahut çay kabul ediyor. Fakat kendisinin ıhlamuru var; sıcak ıhlamuru severek içiyor ve ikram ediyor.

Söylemesi âlimce ve hakîmce; sözü sıkmaz. Şark âdabınca harekât ve sekenatı kusursuz. Yeniliğe dost; işittiği veya hükmettiği bir lüzumun tatbikında veya tatbikını istemekte ihmalsiz. Daima «iyi şeyi uyutmamak lâzımdır» der.

Askere va'z ve nasihatleri basit ve kısa; fakat sözde de, tesirde de sehli mümteni. Her subayda, her erde bir gazi, bir mücahid görüyor ve onlara o muameleyi yapıyor. Köy camiinde her Cum'a köylülere va'z ve nasihatinde istihsalin arttırılmasını, kimsenin miskinliğe kapılmamasını söylüyor.

Bu yüksek yaradılışlı, yüksek emelli, saf doksanlık adam, sarığında ve cübbesinin kollarındaki yeşil renkli soluk şeritlerile, bulunduğu yerde edeb ve insanlık ve melekliği suretlendirip yayıyordu. Herkes ona, ister istemez, imreniyordu. O, bazı bilen ve hissedenlere vaktile Vaac ve Yanık suları boylarında zeybek oynayan, Kızılorman (Bukovina) da ve Turla (Dinyester) boyunda kuzu çeviren, Hocabeyi, Azağı, Mahçakaleyi ku-

ran, Şemahiler, Hemedanlar, Maskatlar, Adenler; Zeylalar; Habeşler, Çadlar, Vahranlar, Navarinler ve Banalukalarda mukabeleler dinleyen ahyarı eslâftan bir Veli tesiri yapıyordu. Gûya ki huzurunda — Kanunî Sultan Süleyman tarafından rûyi zemine taraf taraf saldırılan — demir kuşaklı cihan pehlivanlarının kuzulaştığı bir ârif aralarımızda bulunuyordu.

Bu sevimli yaşlı kahraman, 26 Ağustos Cumartesinin arifesi olan 25 Ağustos günü Bazlar köyü camiinde Cum'a namazından sonra, bağlı olduğu yerlerle vedâlaşmış, helâllaşmış ve, sonra işittik, kaybolmuştu. Bir hafta ve daha ziyade onu düşünen olmadı. Nihayet Turgutlu (Kasaba) da yine göründü. Kendi kısa hikâyesi: İlk muharebe sabahından beri muhtelif kıtaların muharebe hatlarında bulunmuş; piyadelerin ve topçuların atış ve ateşlerini teşvik etmiş; ateş yerlerinde yaya ve atla dolaşmış; hiç bir yerde bir kurşun veya gülle parçası gelip de kendisini götürmemiş. Fakat hiç olmazsa bir çok gazilere, ecel gelmedikçe insanın vurulup düşmiyeceğini, ölmiyeceğini göstermiş; hatlarda, ak sakalı ve kısık sesile, ezan okuyup herkese gayret vermiş.

Hacı Rüştü Efendi bu harpte de kendisine şehadet nasip olmadığına yanar, dururdu.

Bu muhterem zat yolda karnından mühimce hastalanıp Manisa hastahanesinde tedavi olundu ve mütarekeden sonra terhisde saygı ve sevgilerle Çorum'una döndürüldü.

1932 şubatına kadar dostları bayramlarda sağlık ve iyilik haberi ile hayır duasını alırlardı. 18 şubat 1932 de sevdiği susanlara karışmıştır. Çorum'un bu hayırlı ihtiyar oğlu nur içinde yatsın ve Çorum onun bu asra uygun benzerlerini de yetiştirsin!.

20. DERS

Hastalıktan Korunmak

Bizim dinimize göre hastalık denilen şey, yeryüzünde Allah'ın bir kamçısıdır. Onunla kullarını te'dip eder. Çünkü hastalık için de, sağlık için de Allah'ın kanunları vardır. O kanunlar değişmez. İnsan sıhhat ve sağlık kanunlarına karşı gelirse ceza olarak başına bir hastalık gelir. Türlü türlü hastalık vardır. Hastalık var ki başkalarına da geçer, başkalarına da bulaşır. Hastalık vardır ki kimseye bulaşmaz. Hastalığı veren de Allah'dır, başkalarına bulaştıran da Allah'dır. Lâkin, durup dururken Allah kimseye ne bir hastalık verir, ne de bulaştırır. Dediğim gibi hastalık bir belâdır, bir azaptır. İnsan o belâyı çok kere kendisi arar bulur. O azaba kendi işiyle müstahak olur. İnsana düşen, hastalığa tutulmamanın çaresine bakmak, kendisini hastalıktan korumaktır. Kendi eli ile belâyı üzerine almamaktır. Bunun için de daima temizliğe dikkat etmeli, üstümüzü, başımızı, evimizi, köyümüzü temiz tutmalı ve Allah'ın emrinden dışarıya çıkmamalıyız. Hastalık, hele bulaşık hastalık en çok pislikten gelir. Hastalık kurdu (mikrop), denilen o göze görünmez şeyler, pis yerlerde yaşar, pis yerlerde ürer.

Hele bulaşık hastalıklardan son derece kaçınmak lâzımdır. İnsan bulaşık hastalık olan yerlere sokulmamalı, öyle insanlarla düşüp kalkmamalıdır. Daima ihtiyatlı bulunmalıdır. Cenabı Allah Kur'anı Kerîm'inde ihtiyatlı bulunmamızı emrediyor: «Tehlikelere karşı ihtiyatlı, tedbirli davranınız... Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayınız» buyuruyor.

Kolera gibi, Tâûn gibi, Veba gibi, Tifo ve Tifüs gibi bulaşan ve başkasına da geçen bir hastalık çıkarsa insan son derece

kendisini korumalıdır. Lüzumsuz yere gidip de hastalarla temas etmemeli. Hekimin sözlerine iyice kulak vermelidir.

Peygambermiz (S. A.) Efendimizin şu büyük emirlerine çok dikkat ediniz ve ona göre düşününüz: **«Cüzzam illetine uğramış insandan arslandan kaçar gibi kaçınız. O, bir vadiye inerse, siz başka vadiye ininiz... Cüzzamlı bir adamla konuşacağınız zaman aranızda bir mızrak boyu mesafe bulunsun, ona yaklaşmayınız.»** Görüyor musunuz! Cüzzamlı bir adamla bir arada oturmaktan Peygamber Efendimiz bizi nasıl menediyor? Cüzzam illeti, Allah göstermesin, kötü bir hastalıktır. Buna Türkçede miskinlik illeti derler. İnsanın vücudunda kötü yaralar, çıbanlar çıkar. Ve bazan olur ki derileri parça parça olur, dökülür. Kötü ve bulaşık bir hastalıktır. Bir gün Hazreti Peygamber Efendimize bir kabile tarafından murahhaslar gelmiş, onların içinde bir de (cüzzamlı) varmış, murahhasların hepsi gelip Efendimizin elini tutmuşlar ve biy'at etmişler: «Kabilemiz adına sizin Peygamberliğinizi kabul ediyoruz, ver elini» demişler. Onlara elini vermiş. Cüzzamlı gelince: Efendimiz, ona mübarek elini vermemişler. Onunla karşıdan karşıya konuşmuşlardı.

Diğer bir defa da sahabeden Malik'in oğlu Enes hazretlerile birlikte Efendimiz bir yaygı üzerinde oturuyorlarmış. Karşıdan bir cüzzamlı geldiğini görünce Efendimiz hemen buyurmuşlar ki: «Ya Enes! Yaygıyı dür ki ayaklariyle üzerine basmasın!»

Görüyor musunuz Peygamber Efendimiz nasıl yapıyor?. «Adam sende ne olacakmış, Allah'ın verdiği hastalıktan kaçılır mı? Kader ne ise öyle olur» diyor mu?.

Hastalık kendi kendine durup dururken insana gelmez ya. Elbette sen kendin sebep olursun da Allah da sana ceza olarak o hastalık kurtlarını, o hastalık mikroplarını üzerine musallat eder. Hastalığı veren de, başkasına geçiren de yine Allah'dır.

Bundan ne çıkar. Senin vazifen elinden geldiği kadar hastalıktan, hastalığa sebep olacak şeylerden kaçınmaktır. Efendimiz diğer bir hadisi şerifinde şöyle buyuruyor: «Bir memlekette tâûn çıktığını işitirseniz oraya gitmeyiniz. Şayet bulunduğunuz memlekette çıkmış ise kaçmak suretile o memleketten harice çıkmayınız.» Dikkat ediyor musunuz, bu ne mühim bir şeydir. Efendimiz hastalık çıkan yere gitmeyiniz diyor. Acaba neden? Demek ki oraya giderse hastalık mikrobu almak ihtimali var da ondan. Sonra bulunduğunuz yerde hastalık çıkarsa oradan başka yere kaçıp gitmeyiniz diyor. Acaba bu neden?. Neden olacak belki sen bulunduğun yerde bir hastalık mikrobu aldın; eğer öylece gidecek olursan gittiğin yerlere de o hastalığı götüreceksin, oraya da bulaştıracaksın!. Eh, herhalde gitmek lâzımsa ne yapmalı? Onun da çaresi var. Peygamber Efendimiz. ne olursa olsun illâki gitmiyeceksiniz demiyor. Kaçak suretile gitmeyiniz diyor. Hani bugün karantina denilen bir korunma usulü var ya. İşte Peygamber Efendimiz onun esasını tâ o zamandan kurmuştur. Öyle ise böyle bir hastalık zamanında ne yapacağız? Aşılanmak lâzımsa hemen hiç vakit geçirmeden aşılanırsınız. Dezenfekte olmak lâzımsa beklersiniz, dezenfekte olursunuz. İşte bunlar hep hastalığa yakalanmamak için evvelden lâzım olan tedbirlerdir. Bunlara çok dikkat ediniz.

Olur ya, her nasılsa insan kendini koruyamamış da hasta olmuş. O zaman ne yapmalı? O zaman ne yapacağımızı da Peygamber Efendimiz bize bildirmiştir. Bakınız ne diyor: **«Allah hangi hastalığı vermiş ise mutlaka onun ilâcını da vermiştir. Ey Allah'ın kulları tedavi olunuz. Derdinizin dermanına bakınız. Çünkü Cenabı Hak hiç bir hastalık vermemiştir ki devasını da vermiş olmasın. Her hastalığa bir deva, bir ilâç vardır. Yalnız bir hastalığın ilâcı yoktur: (O da iyice ihtiyarlık ve ölüm).»**

Şimdi anladınız mı ne yapmak lâzımmış?.

Hastalanır hastalanmaz, hekime mi gideceksiniz? Kime gideceksiniz? Kime gitmek lâzımsa hemen gidip o hastalıktan iyi anlıyan birini bulup ilâcını almalısınız. Hekimin verdiği ilâcı almamazlık yapmayınız. Hekimin nasihatini tutun, vereceği ilâcı da için! Kalbinize kuvvet verecek daha ne varsa onu da yapın. Ondan sonra kalbinize vesvese ve tereddüt getirmeyin ve Allah'a mütevekkil olun, Allah'dan şifa isteyin ve kalbinizi sımsıkı Allah'a bağlayın. İlâçlarınızı alırken de yine şifayı Allah'dan bekleyin!.

Sakın ha bu dediklerimi yapmadan körü körüne tevekkül edip de oturmayın!. Allah ne yazmış ise öyle olur diye beklemeyin.

21. DERS

Tevekkül

Asker evlâtlarım! Bizde her nasılsa yanlış anlaşılmış bazı meseleler vardır. İşte **«Tevekkül»** de onlardandır. Bazı kimseler öyle sanırlar ki: Allah'a mütevekkil olmak demek, çalışmayı bırakarak tembel ve miskin oturmak, rızkım ayağıma gelsin diye beklemektir. Hani «armut piş ağzıma düş» gibi. Halbuki dinimizde böyle bir şey yoktur. Dinimizin bize emrettiği «Tevekkül» böyle değildir. Bizim dinimiz, bizim kitabımız öyle kuru bir tevekkülü emretmez. Dinimizin, kitabımızın bize emrettiği şudur: Evvelâ yapacağımız bir şeyi düşünüp taşınacağız; sebeplerine yapışacağız, yapılacak ne varsa hepsini yapacağız, gücümüzü, kuvvetimizi sarfedeceğiz, adamakıllı çalışacağız. Ondan sonra da «işte sebeplerine yapıştım artık bu sebeplerle bu iş olur» deyip Allah'a mütevekkil olacağız. Allah'a itimat ederek sebat edeceğiz. İşte **tevekkül** budur. Yani gücünün yettiği kadar kuvvetini sarfettikten sonra gerisini Allah'a bırakmaktır. Şimdi bunu misal ile açayım:

Tarladan iyi ekin almak istiyorsunuz. Bunun için ne yapmalıdır. Önce tarlayı güzelce tımar edersiniz. Gübre mi, nadas mı lâzım, ne lâzımsa hepsini vaktinde yaparsınız. Sonra güzel ve temiz bir tohum bulur, tam mevsiminde tarlayı sürer, düzler tohumu atarsın. Sığır sıpa girmesin, sel alıp götürmesin diye ne lâzımsa onu da yaparsınız. Artık bütün bu sebeplere yapıştıktan sonra gerisini Cenabı Allah'a bırakırsınız. Ben emeğimi sarfettim, yapacak bir şeyim kalmadı. Bundan sonrasını da Allah'a ısmarladım. O isterse artık olur diyeceksiniz. Bu kadar emek çektim; herhalde olacak diyemez-

siniz. Çünkü o tohumu bitirip büyütecek olan siz değilsiniz. O tohumu bizim önüne geçemiyeceğimiz âfatlardan koruyan, filizlendiren, başaklandıran, kat kat arttıran Allah teâlâdır. Bu cihette ona mütevekkil olursunuz. Şimdi sizin yapacağınız bir şey kalmadı. Geri tarafı da Allah'a kalmıştır. İstediğiniz olacağına dair Allah'a itimad edersiniz. Sonra ekin çıkar, boylanır, yabanî hayvanlardan, kurtlardan kuşlardan ve saireden korumak için ne lâzımsa onları da yaparsınız. Sonr biçer, demet yapar, harmana yığar, döğer savurur, anbara korsunuz. Burada da sizin yapacağınız bu kadardır. Bundan sonra yine Allah'a tevekküldür. İşte bundan sonra bir şey olursa o zaman «Eh ne yapalım kader böyle imiş» dersiniz. Yoksa tarlaya bakma, tımarını verme, sonra da «adam sende insan biraz da Allah'a mütevekkil olmalı, kaderde varsa kaşıkta çıkar» de. Hiç böyle şey olur mu?. Böyle düşünmek, tevekkülü böyle anlamak çok yanlış bir şeydir. Eğer böyle olsaydı Peygamberimiz (S. A.) Efendimiz, Allah'a mütevekkil olur da yerinde rahat rahat otururdu. Halbuki böyle mi yaptılar? Bir müslüman için en büyük nümune Peygamber'idir, değil mi? Bakınız Peygamber Efendimiz Hendek muharebesinde nasıl yaptılar:

Peygamberimizin kader'i, tevekkül'ü nasıl anladığına Hendek muharebesi en iyi bir misaldir. Ben size onu anlatayım: Peygamber Efendimizin Mekke'den Medine'ye geçtiğinin beşinci yılında idi. Mekke'deki düşmanlar söz birliği ettiler, müslümanlığı ortadan kaldırmaya karar verdiler, on binden fazla asker toplıyarak Medine üzerine yürüdüler. Peygamber Efendimiz bunu duyunca hemen eshabını topladı, ne yapmak lâzım geldiğini konuştu. Fikirlerini sordu. Her biri düşüncelerini söylediler. Selman-ı Farsî adında bir sahabe vardı. İran taraflarından o sene Medineye gelmiş ve müslüman olmuştu. (Ya Resûlâllah, Medine'nin çevresine hendek kazalım, boydan boya derin çukurlar açalım. Biz azlık olduğumuz zamanlar Acemistanda böyle yapardık.) Peygamber Efendimiz de bunun fay-

dalı bir şey olacağını anlayınca hiç düşünmeden hendek kazılması için emir verdi. Herkes toplandı, hendek kazılmaya başlandı. Bütün müslümanlar gece gündüz demeyip çalışırlardı. Sahabe ile beraber Efendimiz de kazmayı, küreği, külüngü eline alıp hendek kazdı. Mübarek sırtlarile toprak taşıdı, hattâ taş kırdı, sahabelerin çıkaramadığı taşları Efendimiz parça parça edip yerinden koparıyordu.

Hazreti Peygamber Efendimiz hendek kazılırken o kadar meşgûl oldular ki bir gün ikindi namazını bile vaktinde kılamadılar ve kazaya bıraktılar. Tam on beş gün böylece gece gündüz çalışıldı. «Ben âhir zaman Peygamberiyim, ey Allahım! Sen düşmanları kahrediver» demedi. Çalıştı, çabaladı; o zamana göre ne yapmak lâzımsa hepsini yaptı, her şeyi yoluna koydu, hiç bir işi eksik bırakmadı. Bununla beraber bir dakika bile Allah'ını unutmadı, hem çalışır, hem de mevlâsından yardım umardı. Hendeğin iyi kazılmıyan bir yeri vardı, oradan düşmanın geçebilmesi akla geliyordu. Orasını Peygamber Efendimiz geceleri hep kendisi bekledi. Sabahlara kadar uyumıyarak müslümanların selâmeti için orada nöbet beklerdi. Bir nöbet gecesi pek ziyade soğuk olduğu halde ona da göğüs gerdiler, ona da tahammül ettiler. Bu gazada bütün nöbet bekledi, karakol gezdi. Bütün bunları yaptıktan sonra da secdeye kapanıp Allah'ına yalvardı, dua ve niyazda bulundu.

O zaman Arabistanda böyle bir şey yoktu. Onun için müslümanlara saldırmak kasdile Medine'ye gelen düşmanlar karşılarına böyle bir hendek çıkınca şaşakaldılar. Her tarafı dönüp dolaştılar, gördüler ki: Ne at geçebilecek, ne de deve atlıyacak. Ne yapalım diye düşündüler, taşındılar, karşıdan karşıya okla muharebe etmekten başka çare bulamadılar.

Müslümanlar ellerinden gelen her şeyi yapmışlar ve yapıyorlardı. Soğuklarda Peygamber Efendimiz başta olduğu halde sabahlara kadar nöbet bekliyorlardı. Yapacaklarını yap-

tıklarına emin oldukları için hiç korkmuyorlar, yılmıyorlar, işin ötesini kadere bırakıp Allah'a tevekkül ediyorlardı. On beş gün böylece Medine'yi muhasara ettiler, muharebe yaptılar ve en sonra düşmanlar hiç bir şey yapamadan Mekke'den getirdikleri ne kadar yiyecek, ne kadar hayvan ve saire varsa hepsini bırakıp kaçtılar, müslümanların da yüzü güldü.

İşte bu, bizim için büyük bir derstir. Allah'ın en sevgili Peygamberi iken «adam Allah iyi yapar, Allah bize yardım eder. Kader ne ise öyle olur, Allah'a tevekkül edip oturalım» demiyor da eline kazma kürek alarak hendek kazıyor, siper kazıyor, istihkâm yapıyor, sırtında kum taşıyor, nöbet bekliyor, karakol ve devriye geziyor. Evvelâ bunları yapıp ondan sonra da secdeye kapanarak «Yârab! Vaad buyurduğun nusreti, zaferi ihsan eyle» diye Allah'a mütevekkil oluyor. Allah'a tevekkül demek; işi gücü bırakmak, rızkı, kuvveti, rahat ve saadeti tenbellikle beklemek, çalışma yerine dua ve niyazda bulunmak mânasına olsaydı acaba Peygamber Efendimiz bunca zahmetlere katlanır mıydı?.

Peygamber Efendimiz bir gün yanına gelen bir bedevîye, «deveni ne yaptın?» diye sormuş «Allah'a tevekkül edip ovaya bıraktım» demiş. Bunun üzerine Efendimiz: «Önce köstekle, sonra tevekkül et.» buyurmuşlar.

İşte tevekkül böyle olacaktır. Maddî ve manevî bütün sebeplerine yapışır ve ondan sonra da Allah'a mütevekkil olur, Allah'a itimad ederek kaderi ve işin âkıbetini beklersiniz. Yoksa öyle sebebine yapışmayıp da kuru kuruya kader ne ise o olur diye Allah'a tevekkül etmek, beklemekle veyahut dua ve niyaz ile iş görmeye çalışmak islâmın söylediği tevekkül değildir, islâmı bilmemektir. İşinizi sağlam tutunuz da ondan sonra Allah'a tevekkül ediniz.

Bir de böyle yoluyla çalıştıktan sonra Allah'a mütevekkil olmak insanın kalbine kuvvet verir. Allah'a mütevekkil olmı-

yan bir insan ne kadar çalışırsa, ne kadar sebebine yapışırsa yine vesveseli olur, cesaretsiz olur. Onun için bir işe de atılamaz. Acaba şöyle mi olur, böyle mi olur derken vakit geçirir, zaman kaybeder. Fakat yoluyla Allah'a tevekkül eden bir insanın kalbi çok kuvvetli olur. Her tehlikeye karşı durabilir.

Meselâ bir askeri düşününüz: Bu asker, güzel talim ve terbiye görmüş, harp etmesini öğrenmiş; gücü yettiği kadar hazırlanmış. Düşmana karşı koymak için ne lâzımsa önceden onların hepsini hazırlamış. Allah'a da iyice bel bağlamış, «İşte ben gücümü kuvvetimi sarfettim, bu hazırlıkla Allah teâlâ bizi muvaffak edecektir» demiş ve «Allah, Allah» deyip düşmana hücum etmiş. Şimdi bunun karşısında kim durabilir?. Kabil değil bu kahraman askerin önüne kimse duramaz. Çünkü önce adamakıllı hazırlanmış. Sonra Allah'a bel bağlamış ve kalbini kuvvetlendirmiş. Maddî kuvveti var, mânevî kuvveti de var, kadere îmanı da var. Artık bunun önüne mi durulur? Fakat kalbini Allah'a bağlamazsa daima vesveseye düşer, evhama kapılır. «Acaba şöyle mi olur, acaba böyle mi olur? Hazırlandık amma bu kuvvetimizle işi görebilir miyiz, göremez miyiz?» diye tereddüt ederken bir iş de göremez.

Sözün kısası, yoluyla yapılan tevekkül, kalbe kuvvet verir, gönlü ferahlandırır, cesareti arttırır.

Hazreti Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1— *Ekiniz, biçiniz; zira ekip biçmek pek iyi bir iştir. Kurtların, kuşların tasallutunu menetmek için korkulukları çokça yapınız.*

2— *Rızkınızın sebeplerine yapışmıyarak oturup da "Yârab! Bana rızık ver„ demeyin. Görüyorsunuz ki gökten ne altın yağar, ne de gümüş.*

3— *Rızk kapıları kilitlidir. Onları açacak anahtar, insanların çalışmalarıdır.*

22. DERS

Çalışmak

Ziraat, Ticaret, Sanat

Müslümanlık insanları âhiret için çalışmaya ne kadar sevkediyorsa, dünya için çalışmayı da öylece emreder. Dünyasız âhiret olamıyacağını, dünya âhiretin köprüsü olduğunu söyler. Cenabı Hak Kur'anı Kerim'de: **«Âhiret için çalışınız, fakat dünyanızı da unutmayın. Yer yüzüne dağılın ve Cenabı Hakkın takdir buyurduğu rızkı arayın»** buyuruyor. Hazreti Peygamber Efendimiz de: **«Dünya için hiç ölmiyecekmiş gibi, âhiret için de yarın ölecekmiş gibi çalışın. İçinizden hayırlınız dünyasını âhirete, yahut âhiretini dünyasına feda eden değil, belki her ikisi için çalışandır.»** buyuruyor.

Binaenaleyh bir müslüman, hem âhiretini, hem de dünyasını mamur etmek için çalışacaktır. Dinimiz; kendi nefakasını, çoluk çocuğunun nefakasını çıkarmak, dinine, milletine, yurduna, yuvasına faydalı olmak için çalışıp para kazanmayı her müslüman üzerine farz kılmış ve bunu büyük bir ibadet saymıştır. Bu niyetle helâlından para kazanmak, Allah yolunda cihad etmek kadar hayırlıdır. Hazreti Peygamber Efendimiz: **«En faziletli iş helâlından para kazanmaktır. Ailesini helâl mal ile geçindirmek için uğraşanlar Allah yolunda cihad edenler gibidir. Dünya için namusiyle çalışanlar şehitler derecesindedirler»** buyuruyor. İnsan namus dairesinde çalıştıktan sonra ne kadar çalışırsa çalışsın, ne derece zengin olursa olsun, Allah'ın ve Peygamberin yanında onun kıymeti o kadar artar. Fakirlikle insan ne yapabilir? Bir fakir, ötekinin berikinin başına yük olmaktan başka ne iş görebilir? Halbuki namuslu bir

zengin her hayrı yapar, hem kendisine, hem ailesine, hem yurduna hayırlı olur. Milletin yükselmesi için çok faydalı işler görebilir. İnsan bu zamanda parasız hiç bir iş göremez. Para olmadıkça yerine göre ne dinini muhafaza edebilir, ne namusunu, ne de dünyasını! Hiç birini koruyamaz. İyi ve namuslu insanlar için para ve zenginlik iyi bir şey olduğunu Peygamberimiz haber vermiştir. Binaenaleyh çalışıp kazanmak üzerimize farz, tenbellik ise haramdır. Peygamber Efendimiz bir gün sahabelerile birlikte otururlarmış. Bakmışlar ki bir genç babayiğit erkenden kalkmış çalışıyor. Eshabdan bazısı «Ne olurdu şu delikanlının çalışması Allah yolunda olsaydı, yani Allah'a ibadet etseydi» demişler. Aleyhisselâtı vesselâm efendimiz de buyurmuşlar ki: «Böyle söylemeyiniz! Eğer bu genç başkalarına muhtaç olmamak için çalışıyorsa Allah yolunda çalışıyor demektir, çalışması ibadettir. Çalışamıyacak bir dereceye gelmiş olan anası ve babası için çalışarak onları besliyor, onlara bakıyorsa yine Allah için çalışıyor. Yok böyle değil de, servetini çoğaltarak ötekine berikine çalım satmak, ben zenginim diye böbürlenmek için uğraşıyorsa şeytan yolunda çalışıyor demektir.»

Efendimizin şu büyük sözlerinden anlıyoruz ki servet, sahibinin niyetine bağlıdır. Niyeti hayır ise ibadettir, sevap kazanır. Fena yerlere sarfetmek veyahut çalım satmak, zulmetmek niyetile mal kazanıyorsa günah kazanmış olur. Zaten her iş böyledir, niyete göre değişir. Şimdi anlaşıldıysa, dünyada güzel niyetlerle çalışmak üzerimize farzdır. Öyle ise çalışıp da bu farzı yerine getirmeyen tenbeller günahkâr insanlar demektir. İnsan hem kendi rahatını temin etmek, hem de günahtan kurtulmak için herhalde çalışıp bir işe yapışmalıdır. Tenbel tenbel oturup da kendisini elâleme besletmek hem ayıp, hem günah! Bir de şunu kafanıza iyice koyunuz ki dünyada kimin emeği çoksa nasibi de çoktur. Kimin emeği az ise na-

sibi de azdır. Allah teâlâ hazretleri herkesin rızkını çalışmasına göre verir. Bu esası talim edip öğreten de dinimizdir. Bakınız Peygamberimiz (S. A.) Efendimiz ne buyuruyor: «**Rızk kapısı, arşı âlâdan yerin altına kadar açıktır. Bunda asla şüphe yoktur. Allah teâlâ hazretleri her kulunu çalışması kadar rızıklandırır.**»

Ticaret.— Çalışmak türlü türlü olur, meselâ ticaret eder para kazanırsınız. Hangi millette ticaret, ziraat, sanat ileri gitmiş ise o mllet yükselmiştir. Şehirleri, köyleri mamur, ahalisi zengin olmuştur. Dinimiz ticareti çok medhetmiştir. Hazreti Peygamber Efendimiz «**Rızkın onda dokuzu ticarettedir**» buyurmuşlardır. Doğru ve emniyetli olan bir tüccarın mertebesi şehid mertebesidr. Allah öyle olan tacirleri çok sever ve onlardan razı olur. Peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki: «**Halkın muhtaç olduğu şeyleri satmak üzere çarşıya ve pazara getirenler Allah yolunda cihat etmiş gibidir. Halkın muhtaç olduğu şeylerde ihtikâr yapanlar Allah'ın rahmetinden tardedilmişlerdir. Allah ve Peygamber o çeşit adamlardan uzaktır.**»

Sözün kısası: Tcaret çok iyi bir şeydir. İnsan ticaret yapmakla hem kendi idaresini çıkarır, hem de başkalarına yardım etmiş olur. Ticarette dikkat edilecek şey, hiyle yapmamak, aldatmamak ve yalan söylememektir. Ticarete bunlar girerse onun bereketi kalmaz. Bir de ticarette korkak olmamak lâzımdır. Peygamber Efendimiz: «Cesur tüccar kazanır, korkak tüccar ise kazanmaktan mahrum olur.» buyurmuşlardır. Ticaret işinde insan cesur olursa kazanır. Şu kadar ki zamana göre ticaret usulleri ne ise onları da herhalde öğrenivermelidir. Çünkü bugün ticarette yeni yeni usuller var. Bunlar öğrenilmezse insan çalıştığı kadar kazanamaz. Belki de elinde avucunda olanı da kaybeder.

Ziraat.— Ziraat da çok bereketli bir şeydir. Fakat göreneğe, âdete saplanıp kalmamalıdır. Bugün ziraat usulleri çok değişmiştir. Günden güne de değişmektedir. İnsan ziraatteki yenilikleri öğrenmez ve dedesinden gördüğü sabanın kuyruğu-

nu bırakmazsa sonra hiç bir şey kazanamaz. Bakınız Peygamber Efendimiz ne buyurmuşlardır: **«Ekiniz, biçiniz, ziraatle meşgul olunuz; zira ziraat mübarek bir iştir. Kurtların, kuşların tasallutunu men için bostan korkuluklarını çokça yapınız!»**

Dikkat ediyor musunuz? Efendimiz bizi yalnız ziraate teşvik etmiyor. Ziraat ile alacağımız hasılatı mahvetmemek, hasılatı ziyade almak için gerekli yollardan gitmemizi de emrediyor. Şu halde bu zamanda ziraat ve ticaretimizin ileri gitmesi ve tarladan fazla mahsul alınması neye bağlı ise onları yapmak da lâzımdır. Pulluk, traktörler, orak ve harman makineleri gibi neler çıkmış ise onları almalıdır. Babamızdan böyle gördük, böyle gideceğiz dememelidir. Böyle diyenler işlerini ilerletemezler. Âlem makinelerle ekip biçerken, binlerce adamın günlerce çalışarak yapabilecekleri bir işi makine ile bir kaç saatte yaparken biz hâlâ eski bildiğimizde gidersek vay halimize!. Milletler nasıl çalışıyorsa biz de öyle çalışmalıyız. Topraklarımızı boş bırakmamalıyız. Mevsime göre ne biterse onu ekmeliyiz. Fakat sakın ha tarlada ve bahçede birbirinizin hukukuna ve sınırına tecavüz etmeyin, bu, pek kötü bir âdettir ve günahı da çok büyüktür.

Sanat.— Bizi kurtaracak şeylerden biri de sanattır; hünerdir. Peygamber Efendimiz: **«Kazancın en iyisi, en helâl insanın kendi elinin emeğidir. Allah teâlâ hazretleri hüner sahiplerini sever» buyurmuşlardır.** Peygamberimiz bu mübarek sözlerile bizi sanata, hüner sahibi olmıya teşvik ediyor. Fakat kimin kulağına girmiş. İnsanın elinde bir hüneri olursa dünyada sıkıntı çekmez. Vaktile bizde de zamanına göre bir takım hünerler varmış, kendimize lâzım olan şeyleri kendimiz yaparmışız. Ne yazık ki bugün kendimize lâzım olan şeylerin çoklarını başka milletler yapıyor da biz de paralarımızı onlara verip yüksek fiatlarla onlardan alıyoruz. «El yapsın ben kullanayım» demekle insan yaşıyabilir mi? Elbiseni başkaları dokusun, kullandığın silâhı başkaları yapıp satsın da sonra

ben yaşıyacağım, de. Böyle şey mi olur hiç! Böylelikle bu zamanda insan yaşıyamaz. Bunu iyi bilelim de çocuklarımızı hüner sahibi yapmaya çalışalım. Hazreti Ali efendimizin çok büyük bir sözü var: **«Çocuklarınızı kendi bulunduğunuz zamandan başka bir zaman için hazırlayın, ona göre talim edip öğretin. Çünkü onlar sizin bulunduğunuz zamandan başka bir zaman için yaratılmışlardır.»** buyuruyor. Düşününüz, bu ne büyük bir sözdür. İnsan zamanına göre hazırlanmazsa yaşıyamaz. Bir demirci, bir kunduracı dedesinden gördüğü gibi gider ve sanatını günden güne ilerletmezse müşteri bulabilir mi? Meselâ dedesinin zamanında pabuç giyilirdi, şimdi ise potin iskarpin giyiliyor, hem de günden güne biçimi değişiyor. Peygamber Efendimiz hüner sahiplerine **«Yaptığını beyendir, hünerini âleme sevdir»** buyurmuşlardır. Bu nasıl olur? Yaptığını herkesin beğeneceği gibi yaparsa olur, değil mi? Bunu yapmak için de zamana göre hüner sahibi olmalıdır. Bugün dünya makine devridir. Bir iğneden en büyük tank ve uçağa kadar hepsini kendi fabrikalarımızda yapmak gerektir. Elbirliği ile buraya varmak için çalışmamız lâzım. Ticaret ve ziraat yapmıyan, hüner sahibi olmıyan insanlardan Allah da razı olmaz, Peygamber de hoşlanmaz. Böyle adamlar ne dünyada, ne de âhirette rahat yüzü göremez. Ona göre düşünün de kahvelerde tenbel tenbel oturmayın!. Dama, tavla ve iskambil başında kıymetli vakitlerinizi öldürmeyiniz.

Sonra dikkat edeceğiniz bir şey daha var. Elinize geçen parayı memleketimizde bırakmıya son derece gayret ediniz. Bu çok mühim ve hayatî bir meseledir.

23. DERS

İslâm İtikadının Hülâsası

S : Hangi dindensiniz?.

C : Elhamdülillâh müslümanım, dinim, İslâm Dinidir; kitabım Kur'andır.

S. Peygamberin kimdir?.

C : Hazreti Muhammed (S. A.) dır.

S : İtikadda mezhebin nedir?

C : Ehli sünnet mezhebidir.

S : Ehli sünnet ne demektir?.

C : Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in ve eshabının gittikleri yolu tutanlar demektir. Benim de gittiğim yol, onların yoludur. Bu yol, Allah yoludur; Kur'an yoludur. Ben de onlar gibi inanır ve onlar gibi îtikat ederim.

S : İslâm îtikadını, yani bir müslümanın nelere inanması lâzım geldiğini kısaca söyler misin?.

C : Söylerim: Her müslüman bilir ve tereddütsüz inanır ki:

Allah birdir, ondan başka Tanrı, ondan başka tapınmaya lâyık bir şey yoktur. Her şeyi yaratan, düzene koyan, idare eden, canlandıran ve öldüren Odur. En yüksek vasıflar onundur. Hazreti Muhammed, Allah'ın kulu ve Peygamberidir. Kur'an Allah sözü ve Allah kelâmıdır, Kur'anın haber verdiği şeylerin hepsi haktır. Alla'ın yarattıklarının sayısı ve hesabı yoktur. Hesapsız mahlûklarından biri de Melek'dir. Melekler, Allah'ın ulvî ve nûranî mahlûklarıdır. Allah kullarına kendi

içlerinden Peygamberler, Elçiler göndermiş ve o Elçiler vasıtasile insanlara kitaplar indirmiş, dünya ve âhiret için muhtaç oldukları şeyleri, eğri ve doğru yolları göstermiş, kendi hükümlerini ve kanunlarını bildirmiştir. Bu Peygamberlerin birincisi hazreti Âdem, en sonraki de hazreti Muhammed aleyhisselâmdır. Ondan sonra ne bir Peygamber, ne de yeni bir din gelmiyecektir. Onun dini, bütün insanlaradır. Ve kıyamete kadar bâkidir. Hazreti İsâ da başka Peygamberler gibi insandır. Peygamberler ne söylemiş ise hepsi haktır, doğrudur. Hayır ve şer ne varsa hepsinin hâliki Allah'dır. Dünyadan sonra âhiret, ölümden sonra başka bir hayat vardır. İnsanlar bu dünyada yaptıkları iyiliğin ve kötülüğün mükâfatını ve cezasını âhiretde mutlaka göreceklerdir. Canlılar yeniden Allah'ın emriyle dirildikten ve herkesin hesabı görüldükten sonra iyi insanlar Cennete, kötüleri Cehenneme gideceklerdir. İslâm, Hazreti Muhammed'in Allahdan tebliğ ve talim eylediği en son dindir. Bu din geldikten sonra başkalarının hükmü kalmamıştır; Hazreti Muhammed Allah'dan ne söylemiş ve ne getirmiş ise hepsi haktır, doğrudur işte sahih ve doğru îtikat budur. Âkil ve bâliğ olan her insanın bu yolda îtikat etmesi, böylece inanıp îman etmesi farzdır; borçtur. Biz müslümanlar elhamdülillâh böyle îtikat ederiz. Herhangi bir kimse böylece îman ve itikad ederse o adam gerçekten, Allah katında mü'min ve müslimdir. Görünüşte ve insanlar yanında da müslüman tanınması ve kalbindeki îmân nurunu daima parlatması için bunları dili ile de ikrar etmesi, namaz kılması oruç tutması, malının zekâtını vermesi ve üzerine borç olursa hacca gitmesi lâzımdır. Bundan sonraki derslerde bu cihetleri de göreceğiz.

İKİNCİ BÖLÜM

İslâm İbadeti

24. DERS

Mükellef ve Mükellef İnsanların İşleri

S : Mükellef kime derler?.

C : Âkil ve bâliğ olan insanlara derler.

S : Âkil ne demektir?.

C : Akıllı, aklı başında olan insan demektir.

S : Bâliğ ne demektir?.

C : Kendine gelmiş, çocukluk halinden çıkarak erkeklik veya kadınlık halini görmüş demektir.

S : Bir insan kaç yaşında kendine gelir?.

C : Adamına ve yaşadığı memleketin sıcaklığına ve soğukluğuna göre değişir. Bazısı on iki yaşında kendisine gelir; bazı adam da var ki on beş yaşında erer. Daha geç erenler de bulunur.

S : Erkeklik veya kadınlık çağına eren bir insanın sözleri ve işleri ile daha bu yaşa gelmemiş olanların sözleri ve işleri arasında bir fark var mı?.

C : Vardır. Bülûğ yaşına varmış ve aklı başında olan bir insan, çocukluk devrini geçirmiş olduğundan böyle bir adam sözlerinden ve yaptıklarından mesuldür. Böyle bir insanın her şeyden evvel kendisini yaratan Allah'ını, dinini, Peygamberini ve Allah'a karşı vazifelerini öğrenmesi gereklidir, farzdır, Allah böyle emretmiştir.

S : Farz neye derler?.

C : Allah teâlâ hazretlerinin kat'î ve kesin olarak emrettiği şeylere denir. Allah'a ibadet ediniz. Anaya, babaya itaat ediniz, «Namaz kılınız, oruç tutunuz, zekât veriniz...» gibi. Allah'ın emirleri kat'îdir, bundan ötürüdür ki bunları yapmak âkil ve bâliğ olan her insanın üzerine borçtur.

S : Farz kaç kısımdır?.

C: İki: Farzıayın, farzıkifaye, her ferdin yapması borç olana **farzıayın** denir: Beş vakit namaz, Ramazan orucu... gibi. Bunlar her ferde borçtur, biri borcunu ödeyince diğeri borçtan kurtulmaz. **Farzıkifaye** ise, ayrı ayrı her ferde değil, topuna birden farzdır; içlerinden bazıları yapınca diğerlerinden borç kalkar: Cenaze namazı gibi. Bir yerde cenaze olursa onu güzelce yakıyıp namazını kılmak oradakilere farzdır. Bu vazifeyi içlerinden bir kısmı yaparsa öbürlerinden de borç kalkar.

S : Haram neye derler?.

C : Haram, Allah tarafından kat'î ve kesin emirlerle yapılmaması söylenmiş olan şeylerdir: «İnsan öldürmeyiniz, namusa tecavüz etmeyiniz, zinâ yapmayınız, hırsızlık etmeyiniz, kumar oynamayınız, yeryüzünde fesad çıkarmayınız...»

Bunlar Kur'anda, kat'î olduğundan bunlardan birini yapmak haramdır. Bir insan bunlardan birini yaparsa dinden çıkmaz amma, haram olan bir şeyi işlemiş, Allah'ın emrini tutmamış ve en büyük günah yapmış olur. Eğer bunların haram olduklarına itikad etmezse o zaman, Allah korusun, dinden, îmandan çıkar. Bu cihete çok dikkat etmek lâzımdır.

İzah — Asker evlâtlarım: Bizim dinimiz İslâm Dinidir. İslâm Dini insanlara üç türlü şey teklif eder: Bunlardan biri itikada, inanmaya dair olan şeyler. Onları buraya kadar size anlattım. Diğeri de işlenmesi lâzım olan veyahut işlenmemesi icap eden şeyler. Namaz kılmak, oruç tutmak; hırsızlık etme-

mek, zinâ yapmamak gibi. Üçüncüsü de ahlâka ait şeyler: Yalan söylememek, kimseyi incitmemek, gibi...

İşte müslümanlık; insanların içini dışını temizlemek ve böylece onları olgunlaştırmak için itikad edilmesi lâzım olan doğru şeylere itikad etmek, işlenmesi lâzım olan şeyleri işlemek ve iyi huylu olmakla mükellef tutuyor. Fakat, bu ne zamandan başlar?. Bir insan hemen doğduğu günden itibaren dinin gösterdiği gibi gitmekle mükellef midir?. O günden itibaren yaptığı işlere bir hüküm verilir mi?. Hayır öyle değildir. O zamanlar yaptıkları işlerden ötürü Allah yanında bi hesap verecek değildir. Her insan yedi yaşına kadar çocuk sayılır. Allah teâlâ hazretlerinin «Şunu yapınız, şunları yapmayınız» tarzındaki emirleri böyle çocuklar hakkında değildir. Bu emirlerin onlara şümulü yoktur. İnsan yedi yaşından itibaren serpilmeğe, biraz akıllanmıya başlarsa da yine bülûğa erinceye kadar şeriat kaydile bağlı değildir. Lâkin hani bir atalar sözü vardır; «Dal ufaktan eğilir» derler. Bunun için çocuklarımıza daha küçük yaşında iken Allah'ını, Pygamberini belletmeli, dinimizin gösterdiği yolu öğretmeli ve o yolda gitmeleri için daima teşvik etmeliyiz. İnsan küçüklüğünde alıştığı şeyleri sonra kolay kolay bırakamaz. Buna çok dikkat ediniz. İnsan çocukluktan çıkarak erkekliği veya kadınlığı belli olduğu zaman bülûğa ermiş denir. Bülûğa erme zamanı ekseriyetle on iki ile on beş arası ise de adamına göre bu iş değişebilir. Binaenaleyh insan ne zaman bülûğa erer, aklı başında olursa o zamandan itibaren yaptığı işlerden Allah yanında mes'uldür. Lâkin, dediğim gibi, daha bülûğa ermezden, kendine gelmezden evvel de bunları öğretmek, yaptırmak ve bunlara alıştırmak gerektir. Bu, ana ve babanın üzerine borçtur.

Artık bir insan bülûğa erince dinimizin emrettiği yoldan gitmek üzerine farz olur, borç altına girer. Bunu yapanlar, Allah'ın emrni yerine getirmiş olur. Yapmıyanlar da vazife-

lerini yapmamış sayılırlar. Binaenaleyh insan bülûğa erdikten sonra sözlerine ve işlerine çok ehemmiyet vermelidir. Bir insan Allah'ın kesin olarak yapılmasını emrettiği şeyleri yaptıkça farzı işliyor demektir. Bir de Peygamber Efendimizin, farz ve vacip değil iken, kendiliğinden işlediği şeyler var. Eğer Peygamber Efendimiz bunları pek az terkederek daima işlemişlerse o gibi şeylere **Sünneti müekkede** denir. Bizim için bunları da bırakmayıp işlemek gerektir. Yapanlara büyük sevap vardır. Efendimiz bazan işlemiş, bazan da terketmiş ise o gibi şeylere de **Müstehab** denir. Bunlara **Sünneti gayri müekkede** dahi denir. Onları biz de vaktimiz oldukça işleriz. Sırası geldikçe bunlardan da bahsedeceğim.

Velhasıl insan bülûğa erdikten sonra Allah'ın emreylediği şeyleri yapmalı, yasak ettiği şeyleri de yapmamalıdır.

Bundan başka Peygamber Efendimizin söylediklerini tutmalı, yaptıklarını yapmaya çalışmalıdır. Böyle olan bir insan daima Allah yolunda gitmiş sayılacağından artık o insan Allah'ın sevgili kulları sırasına geçmiş ve selâmeti bulmuştur.

25. DERS

İslâmın şartı

Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki: «İslâm beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'dan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed (S. A.) in Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğuna şehadet etmek, beş vakit namazı kılmak, malının zekâtını vermek, hac etmek, Ramazan orucunu tutmaktır. —Buharî ve Müslim»—

S : İslâmın şartı kaçtır ve nelerdir?

C : Beştir:

1) Allah'ın birliğine ve ondan başka Tanrı olmadığına Hazreti Muhammed (S. A.) in Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğuna inanmak ve bunu dili ile de söylemek,

2) Namaz kılmak,

3) Ramazan orucunu tutmak,

4) Malının zekâtını vermek,

5) İktidarı olanlar için ömürlerinde bir kere hacca gitmek.

İşte müslümanlığın şartları bunlardır. Bunlar, bir insanın Allah'a bağlandığının, Hazreti Muhammed (S. A.) in Allah tarafından getirip talim ve tebliğ eylediği dini kabul eylediğinin ve müslüman olduğunun görünüşteki alâmetleridir. Bir de bunlar, kalbimizdeki îmanın koruyucularıdır. Kalbimiz-

deki îman nurunu sözlerimizle ve işlerimizle tazelemez ve kuvvetlendirmezsek o nurun yavaş yavaş kararmak ve sönmek ihtimali vardır.

İzah — Asker evlâtlarım: Evvelki derslerde kısaca bellemiştiniz ki: İslâm beş temel üzerine kurulmuştur. O beş temeli her kim muhafaza ederse ona müslüman denir; bunlar müslümanlığın şartlarındandır. İyice hatırınızda kalması için ben şimdi size bunları biraz daha açayım:

Allah'ın birliğini ve Hazreti Muhammed (S. A.) in hak Peygamber olduğunu kalbile tasdik etmiyenler, yani buna inanmamış olanlar müslüman değillerdir. Bunlara kalbile inanmış olanlar mü'min ve müslümandır. Başka bir şey yapmasa yine mü'mindir. Fakat yüreğinde olan îman nurunun parlaması ve kemale ermesi için bu îmanın eseri insanın dilinde ve işlerinde görülmek lâzımdır. Gerçi, Allah'a ve Peygambere inandığını dili ile de söylemiş olan bir insan mü'mindir ve müslümandır, Allah yanında da mü'min ve müslümandır, cemiyet nazarında da!.

Evet; îman insanın gönlünde, yüreğinde, kalbinde bir inanıştan ibarettir. Bu, insanın içini parlatan bir nurdur. Bunu sözü ve işi ile besleyip kuvvetlendirmek lâzımdır. Yoksa yavaş yavaş söner, yok olup gider. îmanın kuvvetli bir surette kalbte kalması ve tatlı meyvalar vermesi için daima Allah'ı hatırımızdan çıkarmayacak, kalbimizi Allah'a bağlayacak bir bağ lâzımdır. Bu ise Allah'a ibadet etmek, Allah'ın emirlerine boyun eğmektir. Bunun için ibadet, îmanı koruyan bir kaptır. İbadetsiz îman tehlike altındadır. Zayıflayarak bir gün kalbten uçup gidebilir.

Bunu size bir misal ile anlatayım: îman açıkta yanan bir kandile benzer. Böyle bir kandil, hafif bir rüzgâr gelse sönüverir. Lâkin o kandili güzel bir fener içine koyarsanız o zaman nereye götürseniz hiç sönmez. İsterseniz dağ başına çıkarı-

nız. İşte îman da böyle bir nurdur, böyle bir ışıktır, ve onun feneri de ibadettir; iyi amellerdir. İnsan Allah'a ibadet ettikçe kalbinde olan îman ve itikadı da sağlamlaşır, Allah'a bağlılığı artar. İtikadı sağlamlaştıkça ibadet etmeğe hevesi artar. Onun için sade îmanla iş bitmediği gibi, îmansız ibadet de beş para etmez. Evvelâ kuvvetli bir îman, sonra da ibadet lâzımdır.

Belli bir şeydir ki: İnsanın işi kalbine tesir eder. İyi iş yaptıkça kalbi de iyileşir. İnsan Allah'a ibadette bulunmaya bulunmaya gönlü kararır, îmanı zayıflar. Bunun işin Allah teâlâ hazretleri bize yalnız îman teklif etmemiş, îmanın yanında ibadeti de farz kılmış. Bana bağlı olduğunuzu sözünüz ve işinizle de gösteriniz demiş. Şurası da iyi bilinmek gerektir ki îman ve ibadet gibi şeyler hep bizim içindir. Bizim ibadetlerimize Allah'ın hiç ihtiyacı yoktur. Öyle ise İslâm dininin emreylediği ibadeti öğrenmek, Allah'a karşı vazifemiz nedir, birbirimize ait muamelemiz nicedir? Bunları da bellemek gerektir. Kanunlarına bağlı olduğumuzu şehadet getirmekle ve ibadetle gösterebiliriz. Bunlara islâmın şartı, islâmın binası denir. Kimin ağzından kelimei şehadet işitilir, yahut namaz kıldığı görülürse onun müslümanlığına hükmedlir.

Bir insan Allah'dan başka Tanrı olmadığını, Hazreti Muhammed Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğunu söyler ve buna kalbile de inanırsa o adam müslümandır.

O adam Kur'ana ve Hazreti Muhammed'in getirmiş olduğu dine îman etmiş, onun her söylediğini yapmaya söz vermiştir. Bundan sonra o adamın üzerine abdest almak, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, haccetmek, askerlik yapmak, hiç kimseye kötülük yapmamak, herkesin iyiliğine açlışmak farz olmuştur.

Elhamdülillâh biz hepimiz müslümanız, müslüman doğmuş, müslüman soyundan gelmişiz, müslüman dininde bulunuyoruz. Buna bin kere şükürler olsun. Mademki müslümanız, müslü-

manlığımızı yerine getirmeliyiz. Bu ise Allah'ın her emrine boyun eğmek, kendimizi Allah'ın kanunlarile bağlı bilmek, ona elimizden geldiği kadar ibadet ve tâat etmekle ve yapamadığımızda da kusurumuzu bilmekle olur. Bunlar bir insanın müslümanlıkta kemâle erdiğini ve olgunlaştığını gösterir. Bundan sonraki derslerde bunları birer birer anlatacağım.

26. DERS

İbadet ve Temizlik

S : İbadet nedir?

C : İbadet Allah teâlâ hazretlerine tapmak ve kulluk etmektir.

S : İbadet yapmakla elimize ne geçer?

C : Hem kalbimizdeki îman kuvvet bulur; hem de Allah teâlâ hazretlerine borlçu olduğumuz kulluk vazifesini yapmış oluruz. Allah teâlâ bizi yaratmış ve bize bunca nimetler vermiştir. Buna karşı şükretmek elbette vazifemizdir. Gördüğümüz iyiliklere karşı şükretmemek nankörlüktür.

S : Müslümanlıkta bu ibadet ne suretle yapılır?

C : Namaz kılmakla, oruç tutmakla, Allah'ın emirlerini yerine getirmekle olur. Namaz en birinci ve en büyük ibadettir. Çünkü namaz, insanın kulluğunu ve Allah'ın ululuğunu gösteren tertipli bir iştir.

S : Müslümanlıkta temizlik nedir?

C : Temizlik namazın şartlarındandır. Îmanın da yarısıdır. Temiz olmayan bir insan namaz kılamaz ve tam müslüman da sayılmaz.

S : Namazın şartlarından olan temizlik kaç suretle olur?

C : İki suretle: 1) Vücudunu, elbisesini ve namaz kılacağı yeri pis ve iğrenç şeylerden temizlemek. 2) Cünüp ise boy abdesti almak; cünüp değil de sadece abdestsiz ise abdest almak.

S : Müslümanlık temizliğe çok ehemmiyet vermiş midir?

C : Müslümanlık temizliğe o kadar ehemmiyet veriyor ki

onu îmanın yarısı sayar. Kendisini, elbisesini, oturduğu yeri tertemiz tutmayan bir adama yarı yarıya îmanını kaybetmiş denir. Böyle bir adam tam müslüman sayılamaz. Müslüman dediğin çiçek gibi tertemiz olacaktır.

Asker evlâtlarım! Buraya kadar size îmandan, itikattan bahsettim. Şimdi de temizlikten, namazdan, oruçtan bahsedeceğim. Evvelâ size bir şey sorayım: İyiliğini gördüğünüz, yahut pek sevdiğiniz büyük bir kimseyi gördüğünüz vakit ne yaparsınız? Herhalde kendinizi çekip çevirirsiniz, onun yanında terbiyeli terbiyeli durursunuz değil mi?

Şayet o kimse size bir şey emredecek, şunu şöyle yap diyecek olursa siz hemen «Peki efendim, başüstüne» der ve onun istediğinden âlâsını yapmağa ve böylece ona kendinizi beğendirmeye, onun sevgisini kazanmaya çalışırsınız. Dediğini tam yapamazsanız ezilir, büzülür «Aman efendim affedersiniz, iyi yapamadım» diye özürler dilersiniz. Kalbi kırıldığını, size gücendiğini hiç istemezsiniz. Her yerde de onun iyililiğini söylersiniz, ona toz kondurmazsınız. Biri onun aleyhine bir söz sarfedecek olsa karşılık verir, söyletmemeye çalışır, onun yap dediğini, ve onun hoşlandığını yapar, yapma dediğini veyahut hoşlanmadığı şeylerden çekinir, böylece daima ona saygı gösterir ve onun rızasını almak istersiniz. Böyle olduğunu hepimiz biliriz, değil mi?.

Mademki bu böyledir, şu halde sizi hiç yoktan yaratıp bunca nimetleri ihsan eden, bize görecek göz, işitecek kulak; tutacak el, yürüyecek ayak, düşünecek kafa veren, akıl ve fikir ile bezeyen Allah teâlâ hazretlerine verdiği bunca nimetlerden dolayı şükretmek, kendimizi ona beğendirmek, saygı göstermek, ona karşı boynumuzu bükmek, eğilmek, edeb ve terbiye ile divanına çıkmak, yalvarmak, rızasını almak, onun hoşlanmıyacağı hareketlerden çekinmek üzerimize kat'î bir borç olmaz mı? Kendimizi Allah'a beğendirmek, onun sevgisini

kazanmak istemez miyiz?. Elbette isteriz. Öyle ise bilmiş olunuz ki Allah'a olan bu borcu ancak ibadetle, namaz ve niyazla, Allah'ın emirlerini yerine getirmekle ödiyebileceğiz. İnsan her şeyden ziyade Allah'ını sevmeli ve ona saygı göstermelidir. İşte bunun içindir ki ibadet üzerimize farz kılınmıştır.

İbadet Allah'a mahsus olan, yalnız Allah'a yapılan bir şeydir. Allah'a kulluğumuzu göstermek için yapılan hususî iştir. Bunun iiçn ibadet yapmakla yaradanımıza olan borcumuzu ödemiş oluyoruz. Hem de Allah sevgisini ve Allah korkusunu kalbimize yerleştirmiş oluyoruz.

Allah'a yapılacak ibadetin en büyüğü «**Namaz**» dır. Çünkü namazda, en büyük bir zata karşı yapılması lâzım gelen saygının hepsi vardır. Namazda Allah'ın kelâmını okuyoruz, Allah'ın büyüklüğünü düşünerek başımızı, belimizi eğiyoruz, yerlere kadar kapanıp secde yapıyoruz; yalvarıp dua ediyoruz... Böylelikle Allah'ın büyüklüğünü ve ona bendeliğimizi itiraf etmiş oluyoruz. Görülüyor ki: Namaz, huzurda durmaktır. Ulular ulusu olan Allah'ın divanına çıkmaktır. Büyük bir huzurda bulunacak olanların temiz bulunmaları gerektir. Onun için namaza durmak isteyen bir insanın her şeyden evvel vücudu, elbisesi namaz kılacağı yer temiz ve pâk olacaktır. Vücudunda, veya elbisesinde, yahut namaz kılacağı yerde bir pislik varsa onu yıkamak farzdır. Abdest yaptıktan sonra temizlenmek ve su ile yıkanmak da kadın ve erkek her müslümana farzdır. Su yoksa başka bir şey ile temizlenecektir. Gübre ile veyahut kemik ile temizlenmek olmaz, su ile yıkandıktan sonra temiz bir bez ile ve yahut eli ile güzelce kurulanmalı ve ondan sonra kalkmalıdır. İşte bu suretle temizlenmeğe «**Necasetten taharet**» denir ki, pislikten temizlenmek demektir.

Ufak abdest yaptıktan sonra yaşlık kesilinceye kadar temizlenmek ve kurulanmak da lâzımdır. Yaşlığın arkası kesilmedikçe insan temizlenmiş sayılmaz. Kalan yaşlık veya pislik

elbisesine bulaşırsa kıldığı namaz olmaz. Buna çok dikkat lâzımdır. Bir de şuna iyi dikkat ediniz: Ufak abdest yaptıktan sonra iyi temizleneceğim diye çeşme başlarında insanların ve çoluk çocuğun göreceği yerlerde dikilerek kurunmaya çalışmamalıdır. Bu, edeb ve terbiyeye uygun değildir. Abdest bozduğunuz yerde güzelce kurulanır, temizlenir ve ondan sonra kalkar abdest almıya gidersiniz.

Müslümanlık temizliğe o kadar ehemmiyet vermiştir ki temiz olmayan bir insanın îmanını yarı yarıya noksan sayıyor. Sade bu kadar da değil: Elbisesi, vücudu gibi evi ve köyü de temiz ve pâk olacaktır. Yemekten evvel ve sonra elimizi ve ağzımızı yıkamak lâzımdır. Peygamber Efendimiz bu yolda emretmiştir. İşte bunu böylece biliniz de her daim evinizi, üst ve başınızı, yiyeceğinizi, içeceğinizi temiz tutmanın çaresine bakınız. Vücudunuzun bir yerine veyahut elbisenize, yahut evinizin bir tarafına pislik bulaştığı vakit hemen su ile temizlemenin çaresine bakın. Sonra da elinizi sabun ile yıkayın, sabun bulamadığınız vakit kül veya toprak ile oğuşturup bol su ile yıkamalıdır. «Bu pislik kendimindir, ya çocuklarımındır , ne olacak» dememeli. Pislik hep birdir, bazı insanlar vardır, eline bulaşan pisliği yıkarken bir iki damla su döküp ellerini birbirine sürüştürüverir, böylelikle temiz oldum sanır. Sakın siz böyle yapmayınız.

Sonra elinizden geldiği kadar çamaşırınızı sık sık değiştirin, bir çamaşırı günlerce sırtınızda sürüyüp de kir pas içinde gezmeyin. Sık sık yıkanın, insan haftayı geçirmeyip herhalde yıkanmalıdır. İyi biliniz ki: Pislik insanın dünyasını da âhiretini de harap eder. Çünkü her hastalık, pislikten hasıl olur. Hastalık kurtlarının yumurtaları pislik içinde yaşar. Bunun için evimizi, üst başımızı, elimizi ayağımızı ne kadar temiz tutarsak hastalıktan kendimizi o kadar korumuş oluruz, her hastalığın başı pislik olduğunu unutma. Sonra bir insan cünüp

olduğu vakit hemen boy abdesti alması, tepeden tırnağa kadar yıkanması lâzımdır. Bu her müslümana farzdır. Aman ha bunda hiç ihmalcilik yapma!. Bilirim, bir müslüman cünüp olarak gezmez; amma yine bunu sıkıca tenbih etmek isterim. Abdestsiz olanların abdest azalarını yıkamaları da farzdır. Bunlara «Hadesten taharet» denir. Gelecek derste bunları da size uzun uzadıya anlatacağım.

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1) *Temizlik îmanın yarısıdır.*

2) *Yemekten evvel ve yemekten sonra ellerinizi ve dişlerinizi temizleyiniz. Zira bu, nezafettir. Nezafet ise îmana davet eder; îman da sahibi ile beraber Cennettedir.*

3) *Cuma günleri vücudunuzu tepeden tırnağa kadar güzelce yıkayınız!.*

4) *Evlerinizin önünü ve etrafını temiz tutunuz.*

5) *Saçı sakalı olan bunları temiz tutsun, tertiplesin.*

6) *Saçlarını karmakarışık, kir pas içinde bırakan, bunu yıkayıp taramıyan kimseleri Allah sevmez.*

7) *Yemek ve et kokusu olan bezleri yattığınız yerden çıkarın. (Çünkü bunlar, muhtelif hastalıklara sebep olan kurtların, mikropların yaşadığı, gizlendiği şeylerdir. Pis tohumlar bunlarda gizlenir.)*

27. DERS

Abdest

S : Abdest almak namazın nesidir?

C : Abdest almak namazın şartlarından biridir. Vücudunu, elbisesini, namaz kılacağı yeri temizlemektir. İkincisi de abdest almaktır. Abdestsiz namaz olmaz.

S : Abdestin farzı kaçtır, ve nelerdir?

C : Abdestin farzı dörttür: Yüzümüzü yıkamak; dirseklerle beraber kollarımızı yıkamak; başımızın dörtte birini meshetmek; topuklarla birlikte ayaklarımızı yıkamak. Bu dört şey bulunursa abdest tamamdır. Bunlardan biri noksan olursa abdest sahih olmaz.

S : Bir adam denizde yıkanıp çıksa da sonra abdest almadan namaz kılsa olur mu?

C : Mademki vücudunun her tarafını yıkarken abdest azalarını yıkadı o adamın namazı sahih olur. Yalnız âdabına göre abdest almamış sayılır.

S : Sünnet ve âdabına muvafık, dörtbaşı tekmil bir abdest nasıl olur? Tarif ediniz?.

C : Evvelâ kollarımı dirseklere kadar sıvarım, abdest almaya niyet ederim, (Eûzü billâhi mineşşeytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm) diyerek ellerimi bileklere kadar üç defa güzelce yıkarım. Yüzük varsa onu ileri geri oynatırım. Ve böylece de kuru bir yer kalmamasına çalışırım. Bundan sonra sağ avucumla üç kere ağzıma su alır ve güzelce ağzımı çalkarım. Misvâk varsa onunla, yoksa sağ elimin baş ve şehadet parmaklarile, yahut fırça ile dişlerimi güzelce oğuştururum.

Sonra üç defa burnuma su çeker ve sol elimle sümkürüp güzelce temizlerim. Sonra yüzümün her tarafını, onra sıra ile sağ ve sol kolumu da üçer kere yıkarım. Bundan sonra sağ elimi ıslatıp başımın dörtte birini meshederim. Yani ıslak elimi hiç bir yere sürmeden onunla başımı silerim. Sonra küçük parmaklarımı kulaklarımın içine sokar ve baş parmaklarımla kulaklarımın dışını ve geriye kalan üç parmağın dış tarafile de boynumu meshederim. Bundan sonra evvelâ sağ, sonra da sol ayağımı topuklarile beraber üçer kere yıkar ve ayak parmaklarının arasını güzelce temizlerim. Elleri, kolları, yüzü ve ayakları birer kere yıkamak farz, üçer kere yıkamak sünnettir.

S : Ayağınızda ayakkabı varsa nasıl edersiniz?

C : Abdestli iken ayaklarıma mes, potin veyahut çizme gibi temiz ve topuklarımı örten bir ayakkabı giymiş isem tekrar abdest alırken onu çıkarmaya lüzum yoktur. Üzerine bir meshederim, yani ellerimin parmaklarını ıslatıp ayakkabılarımın üzerinden ayağımın parmakları üstüne kor ve avuçlarımı ayakkabının üstüne dokundurmaksızın elimin parmaklarını az açarak konçlara doğru bir kere çekerim.

S : Meshin müddeti ne kadardır?

C : Misafir olmayan için yirmi dört saat, misafir için yetmiş iki saattir. Söz temsili: Bu sabah abdest aldın, abdestin bozulmadan ayakkabını giydin, sonraki gün sabaha, yani abdestle ayakkabı giydiğin gün o abdest ne zaman bozulmuş ise o zamana kadar mesh verirsin.

S : Abdest âzalarımızın birinde yara, çıban, yahut kırık çıkık olup da üstü sarılı olursa o vakit ne yapmalı?

C : Eğer sargı adî bir şey ise, yani onu çözüp altını yıkamakta bir zarar yoksa, o zaman sargı çözülüp altı yıkanır. Fakat yara ehemmiyetli olur ve sargı çözüldüğü vakit zarar gelecek olursa sargı çözülmez. Sade sargının üzerine bir defa

mesheder, ıslak elini sürer, işte o kadar. Hattâ sargının her tarafına meshetmek de lâzım değil. Yarısından fazlasına meshedilse de olur.

S : Bir abdestle bir kaç namaz kılınır mı?

C : Bir de kılınır beş de kılınır. Lâkin namaz vakti abdesti sıkıştıran bir adam üşenip de öyle sıkıntı ile namaza durmamalıdır. Hemen bir abdest tazeleyip namazı ondan sonra kılmalıdır.

S : Abdest ne gibi şeylerle bozulur?

C : Ön ve arka avret mahallinden çıkan sidik ve diğer pislik ve yel; vücudun bir tarafından çıkan kan ve irin, ağız dolusu kusmak; dişleri kanıyarak tükrüğe müsavi veya daha fazla kan gelmek, yani ağzının salyası yarı yarıya veya daha ziyade kan olmakla abdest bozulur. Abdesti varken bir tarafa dayanıp uyur, yahut bayılır, veya sarhoş olursa yine abdesti bozulur. Bir yere dayanmıyarak diz üstünde ve hafifçe uyursa abdesti bozulmaz. Namazda iken yanındakiler işitecek kadar gülmek de abdesti bozar. Yeniden abdest almadan namaz kılınmaz. Ağlamak abdesti bozmaz. Vücudun bir tarafından çıkan kan ve irin etrafına bulaşmıyarak çıktığı yerde kalmışsa abdesti bozmaz.

İzah — Asker evlâtlarım! Namaz çok mühim bir vazifedir. Allah'ın divanında bulunmaktır. Bunun için böyle yüksek bir huzura çıkacak olanların evvelâ tertemiz olması, elbisesinde, vücudunda, namaz kılacağı yerde hiç bir pislik bulunması şarttır. Temiz olmıyanlar Allah divanına çıkamazlar. Böylece temizlendikten sonra da ayrıca bir hazırlıkta bulunmak, kendisini çekip çevirmek icap eder.

Bakınız bu neye benzer? Şimdi siz tabur olup divana çıkacak olsanız, yahut komutan istese de yanına gitseniz ne yaparsınız?. Evvelâ üstünüzü başınızı temizlersiniz; komutanın hoşlanmıyacağı bir şeyler varsa onları giderirsiniz. Düğmele-

rinizi ilikler, şapkanızı düzeltirsiniz. Ondan sonra edep ve terbiye ile komutanın huzuruna çıkıp ciddî bir durum takınırsınız. Komutanın huzurunda bulunduğunuz müddetçe hep onu dinlersiniz; öyle hafiflik yaparak sağa sola bakmazsınız.

İşte büyük birinin huzuruna giderken nasıl ki insan alelâde bir yere gider gibi öyle palas pandıras gidivermezse, büyüklerin büyüğü, ululaların ulusu olan Allah teâlâ hazretlerinin divanına çıkarken de evvelâ hazırlanmak, kendisini çekip çevirmek gerektir. Çıkacağımız huzurun, duracağımız divanın büyüklüğünü düşünüp ona göre temizlenmek, ona göre hazırlık yapmak lâzımdır. Eğer hazırlanmadan gidersek bizi huzura kabul etmezler, geriye çevirirler. İşte Allah divanına çıkarken yapacağımız hazırlık da abdesttir. Abdest alarak hazırlanmadıkça huzuru ilâhîye çıkılmaz. Onun için abdestsiz namaza durmak caiz değildir. Abdestsiz namaz olmaz. Abdestsiz ezbere Kur'an okunursa da abdestsiz Kur'anı Kerim'e el sürülmez, sahifeleri karıştırılmaz: Çünkü Kur'anı Kerim bizim mukaddes kitabımızdır, Allah'ın kelâmıdır.

Şimdi anladık ki namaz kılmak için abdestli olmak şarttır, farzdır. Abdestin nasıl alınacağını da yukarıda söylemiştim. Her şey gibi abdest almanın da bir yolu, bir âdabı vardır. Evvelâ abdest alırken abdest suyunu üstünüze başınıza sıçratmamıya çalışmalısınız. Söz temsili: Musluktan abdest alıyorsunuz. Musluktan akan ve yere düşen suların üstüne sıçramamasına çok dikkat etmelisin. Çünkü o sular o kadar temiz değildir. Sonra musluğu çok açma ki, göğsüne ve elbisene su sıçramasın. Bir taraftan temizleneceğim derken diğer taraftan üzerini pisletme!.

Bir de ellerini ve ayaklarını yıkarken suyu üzerlerinden geçirivermekle kalma. Onları güzelce temizle ve hele ayak parmaklarının arasında bir şey bırakma!.

Ağzını burnunu yıkarken de yanındakileri iğrendirecek

damile alınan abdest, insanın hem içini, hem de dışını temizler. derecede tükürme, sümkürme. İşte müslümanlık bizden böyle bir abdest istiyor. Peygamberimizin tarifleri gibi yoluyla yor-

Abdestin pek çok faydası da vardır. İnsan günde beş kere abdest almakla vücudunun temizliğine de dikkat etmiş olur. Günde bir kaç kere ellerini kollarını, ağzını ve dişlerini, yüzünü gözünü yıkamak ne kadar mühim ve sıhhîdir. Hele gece yatarken ayakları yıkamak, ayak parmakları arasındâki pislikleri gidermek ne kadar faydalıdır.

İşte Allah teâlâ hazretlerinin her emrinde böyle bir çok hikmetler, faydalar vardır.

Sonra da bizim dinimiz, kolaylık dinidir. Dinimizde müşkül bir şey yoktur. Her meselede bir kolaylık göstermiştir. Bakınız, insanın bir yerinde yara gibi bir özürü olur da oraya su değdirmek zarar verirse onun üzerini yıkamıyarak hemen sargının üstüne meshedivermek, ıslak el ile onu sıvamak yeter. Sargıyı çözüp de onu yıkayacaksınız demez. Sonra, abdestli iken ayağınıza bir ayakkabı giymiş ve abdestiniz bozulduktan sonra onu hiç çıkarmamış iseniz her abdest aldıkça onları çıkarmıyarak üzerlerine meshediverirsiniz. Bu mesh şöyle olur:

Ellerinizin parmaklarını ıslatıp ayakkapların uç tarafından konçlara, yani ayağınızın topuklarına doğru bir kere o ıslak parmakları çekersiniz ve aşık kemiklerini aşırırsınız. İşte ayakkapları üzerine mesh böyledir. Misafir olmıyanlar yirmi dört saat, misafir olanlar yetmiş iki saat böylece meshederler.

Meshedeceğiniz ayakkapları aşık kemiklerinden yukarı çıkmalıdır. Yalnız iskarpin gibi yarım olursa yani ayakların üzerini aşık kemiklerine kadar örtmezse, ona meshetmek caiz değildir. Sonra meshedilecek ayakkaplarının topuktan aşağısında üç parmak girecek kadar delik, açık, sökük olmamak da

lâzımdır. Eğer olursa meshetmek caiz olmaz. Üç parmak girecek kadar bu delik ve yırtık bir yerde olsun, isterse ayrı ayrı yerde olsun.

Üzerlerine meshetmek caiz olan ayakkabı yalnız mest değildir. Lâpçin, potin, çizme, kalçın, konçlu aba terlik, gayet katı çorap gibi ayakkapları üzerine de, temiz olmak şartile, mesh caizdir. Aşık kemiklerini örtsün ve az vakitte içine su almıyacak kadar kalın bir şey olsun da deriden olmak şart değildir.

Peygamber Efendimizin şu mübarek sözlerine de dikkat ediniz:

"Bir müslüman abdest alıp yüzünü yıkarsa, yüzüne ait olan bütün günahları; ellerini, ayaklarını yıkarsa bunlarla işlediği bütün hatâ ve günahları suyun damlalarile beraber akıp gider, ve kendisi tertemiz kalır. Hattâ tırnak ve kirpik diplerindeki günahlarından bile eser kalmaz. Âdâb ve erkânına riayet ederek abdest alıp da sonra kıbleye dönerek (Eşhedü enlâ ilâhe illâllah vahdehû lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh) diyen bir kul için muhakkak ki Cennet kapıları açılmıştır; dilediğinden girer.„

28. DERS

Gusül - Boy Abdesti

S : Gusul ne demektir?

C : Gusül; tepeden tırnağa kadar bedenin her tarafını yıkamak demektir. Buna boy abdesti de denir.

S : Guslün farzı kaçtır ve nelerdir?

C : Guslün farzı: Birincisi ağzın içini, tâ boğaza kadar yıkamak. Buna «mazmaza» denir. İkincisi burnuna su alıp genzine kadar çekmek. Buna «İstinşak» denir. Üçüncüsü de tepeden tırnağa kadar kuru yer bırakmadan bütün vücudu yıkamaktır. Bu üç şeyden biri noksan olmazsa gusül tamamdır.

S : Bir insan cünüp iken denize düşüp vücudunun her tarafı ıslansa, yahut yıkanmak için denize girerse temizlenmiş olur mu?

C : Ağzına ve burnuna da su almış veya su girmiş ise cünüplükten temizlenmiş olur.

S : Dörtbaşı mamur bir gusül nasıl olur, anlatır mısınız?

C : Önce cünüplükten temizlenmeğe niyet ederim. Sonra ellerimi bileklere kadar yıkarım. Tırnaklarımın arasında birikmiş veyahut üzerine yapışıp kurumuş bir şeyler varsa onları da temizlerim, sonra avret yerimde veya uyluklarımda bir pislik varsa onları da yıkarım. Sonra ağzıma bol su alarak tâ boğazıma kadar ağzımın içini ve dişlerimin arasını çalkarım. Ve bunu üç kere tekrarlarım. Sonra burnuma bol su çekip içini üç kere yıkarım. İçinde kurumuş kir pas kalmasın diye

sol elimle sümkürürüm. Bundan sonra tıpkı namaz abdesti gibi bir abdest alırım. Şayet bastığım yere su toplanıyorsa ayağımı abdest alırken yıkamayıp gusül ettikten sonra çıkarken yıkarım. Abdest aldıktan sonra evvelâ başıma, sonra sağ, sonra sol omuzlarıma üçer defa su döker ve vücudumu yıkarım. Suyu ilk döküşte elimin erebildiği yere kadar vücudumu güzelce oğuştururum.

Sonra her döktükçe yine oğuşturur, hiç bir kuru yer kalmaksızın tepeden tırnağa kadar bedenimi yıkarım.

S : Gusül kimlerin üzerine farzdır?

C : Bir insan her ne suretle olursa olsun «cünüb» olduğu vakit hemen gusletmesi üzerine farzdır. Sonra âdet gören bir kadının kanı kesilip de âdeti tamam olunca onun da gusletmesi farzdır. Lohusa olan kadınların da lohusalığı geçtikten sonra gusletmesi farzdır. Gusul icap ettiği takdirde bunu yapmamak veyahut sebepsiz geriye bırakmak büyük günahtır.

S : Böyle gusletmek iktiza eden bir insan neler yapamaz?

C : Namaz kılamaz, Kur'an okuyamaz, eline Kur'anı Kerimi alamaz, Kâbeyi tavaf edemez. Yıkanıp temizlenmedikçe bunların hepsi de o adama haramdır. Dinimiz bize böyle emretmiştir. Böyle bir sebep yok iken cuma günleri cuma namazı için, bayram namazı için gusletmek sünnettir.

İzah — Asker evlâtlarım! Elhamdülillâh biz Müslümanız. Bizim dinimiz hak din, hakkın dinidir. Bizim dinimiz temizlik dinidir, her daim temiz durmamızı emretmiştir. Temizlik Müslümanlığın birinci şartıdır. Bunun için bir insanın cünüp gezmesini de bizim dinimiz kabul etmez. Bir müslüman, cünüp duramaz; öyle bir hal olunca hemen gusletmesi lâzımdır.

Acaba bir insan nasıl cünüp olur? Şimdi bunu da size anlatayım, bunlar dinî meselelerdir. Bunlarda utanmak, sıkıl-

mak olmaz. Bunları bellemek her müslümana farzdır, borçtur. Bilenler bilmeyenlere öğreteceklerdir.

Bir adamdan her ne suretle olursa olsun şehvetle meni çıkarsa o adam müslümanlık nazarında «cünüp» sayılır. İster rüyasında olsun, isterse başka suretle olsun, bir kimseden şehvetle meni çıkar, yahut kadın veya erkek cinsî münasebette bulunursa işte o zaman gusletmek üzerine farzdır. Cinsî münasebette meni çıkmasa da yine her ikisi de «cünüp» olur. Binaenaleyh böyle bir hal vukuunda da hem erkeğe, hem kadına gusletmek farz olur.

Kadınların «âdet görmesi» diye bir halleri vardır. Her ayın bir kaç gününde kadının rahminden kan dökülür. Buna «Hayiz» denir. Öyle zamanlarda bir erkeğin kadını ile cinsî münasebette bulunması haramdır.

İşte o hal geçtikten sonra da kadının hemen gusletmesi farzdır.

O halde iken namaz kılması, oruç tutması, Kur'an okuması, Kur'ana yapışması ve hacda Kâbeyi tavaf etmesi caiz değildir, zira o zaman kadın temiz sayılmaz. Kezalik çocuk doğurduktan sonra da kadından kan gelir. Buna «Nifas» derler. Bazan bu, kırk gün devam eder. Bu kan kesildikten sonra da gusül yapmak farzdır. Bir de mümkün ise her cuma günü yıkanmak müslümanlıkta çok mühim bir vazifedir. Bunu da yapmalıyız. Peygamber Efendimiz hazretleri her cuma günü, cuma namazından evvel guslederlerdi. Bayram namazlarından evvel de guslederlerdi. Bunun için biz de böyle yapmalıyız. Bunun pek çok sevabı vardır. Siz de fırsat bulursanız her hafta vücudunuzu güzelce yıkayınız.

Asker evlâtlarım! Bu gusül meselesine amanın çok dikkat ediniz. Cünüp olunca gusletmenin Allah'ın emrile boynumuza borç olduğunu unutmayın; öyle pis pis gezmenin günahı pek çoktur. Görmüyor musunuz, öyle bir halde iken insan Kur'an bile okuyamıyor. Demek ki o hal ile durmak bir müslümana

yaraşmaz. Binaenaleyh, insan cünüp oldu mu hemen gusül etmeli, bir an evvel yıkanıp üzerinden o manevî pisliği atmalıdır.

İslâm dinini kabul eden bir insan, Kur'anın her söylediğini dinin her dediğini kabul edecektir. Bu onun boynuna borçtur. Dinimiz «Cünüp olunca vücudunuzun her tarafını güzelce yıkayınız» demiş. Mademki müslümanız, bunu böylece yapmak bizim için dinî bir vazifedir. Bir askerin askerlik kanunlarına riayet etmesi nasıl lâzımsa, bir müslümanın da müslümanlığın emirlerine göre hareket etmesi lâzımdır. Bunda hiç şüphe yok, büyük faydalar ve hikmetler de vardır.

Büyük hekimler diyorlar ki:

«İnsanın başına gusül edecek bir hal gelince: Bütün damarlarda büyük bir sarsıntı olur. Vücudda bir yorgunulk, bir gevşeklik hasıl olur. Damarlardaki bu sarsıntıyı vücuttaki bu yorgunluk ve gevşekliği gidermek için vücudun her tarafını yıkamak lâzımdır. Vücuda ârız olan bu gevşekliğin ve yorgunluğun en büyük, en âlâ, en kuvvetli ilâcı gusüldür.»

Asker evlâtlarım! Hekimlerin bu sözlerinin ne kadar doğru olduğunu hepimiz az çok anlamışızdır. Herkes dikkat etmiştir ki: İnsan cünüp olunca üzerine bir ağırlık çöker. Sanki sırtında büyük bir yük varmış gibi olur. Vücuduna bir kesiklik, kalbine bir kasvet, bir karanlık gelir. Fakat gusleder etmez bakarsınız ki üzerindeki ağırlık kalkmış, vücudundaki gevşeklik gitmiş, gözü gönlü açılıp kalbine bir ferahlık gelmiştir. Demek ki cünüplük hali insanın bütün bedenine yayılır, bütün damarlara sirayet eder. İşte bunun içindir ki cünüp olunca bütün vücudu yıkamak farz olmuştur.

Bizim dinimizin, kitabımızın her söylediğinde büyük hikmetler vardır. Bu yıkanmanın ne büyük faydaları olduğunu Avrupalılar daha şimdi öğrenmişler de onun için hemen bir

çokları her gün tepeden tırnağa kadar yıkanırlar, yıkanmadan edemezler. Halbuki bizim dinimiz bunu tâ bin üç yüz küsur sene evvel söylemiştir.

Öyle ise dinimizin kadrini bilelim de her dediğinî tutmaya gayret edelim.

29. DERS

Teyemmüm

S : Teyemmüm neye derler?

C : Teyemmüm; temiz toprağa, yahut taş, kum ve kiremit gibi toprak cinsinden bir şeye niyetle ellerini vurup yüzünü ve kollarını meshetmeğe derler. Şeriat lisanile teyemmümün mânası budur.

S : Teyemmüm nasıl olur?

C : Evvelâ ne için teyemmüm edeceksem ona niyet ederim. Sonra kollarımı sıvarım. «Eûzü besmele» çekip parmaklarımı açar ve toprağa bir defa vurduktan sonra kaldırıp, yüzümü yıkar gibi, ellerimle yüzümü meshederim. Bundan sonra tekrar elimi toprağa vurup sol elimin içi ile sağ kolumu ve sağ elimin içi ile de sol kolumu dirseklerimle birlikte meshederim.

S : Teyemmümde niyet nedir?

C : Farzdır.

S : Toprağa vurup meshetmek nedir?

C : O da farzdır.

S : Öyle ise teyemmümün farzı kaçtır?

C : İki: Biri niyet, diğeri, toprağa vurup meshetmek.

S : Teyemmüm ne zaman yapılır?

C : Abdest alacak veya gusledecek kadar temiz su bulunmaz, yahut su bulunur amma bir sebeple suyu kullanamıyacak olur veya suyu kullanmak pek güç gelirse, o zaman abdest ve gusül niyetine teyemmüm edilir ve bu teyemmüm abdest veya gusül yerine geçer.

S : Teyemmümü ne gibi şeyler bozar?

C : Abdesti bozan her şey teyemmümü de bozar. Abdest ve gusle mâni olan şeyler ortadan kalkınca, su bulunur ve suyu kullanabilecek bir hale gelince teyemmüm yine bozulur, yani teyemmümün hükmü kalmaz.

İzah — Asker evlâtlarım! Anladınız ya, İslâm dini temizlik dinidir. Dinin temeli, temizlik üzerine kurulmuştur. Bunun için abdest almak, yerine göre gusletmek farzdır. Abdestsiz namaz kılınmaz. Su iktiza edince cünüp gezilmez. Dinimiz böyle şeylere müsaade etmez. Herhalde abdest alacağız, gusül edeceğiz, temizleneceğiz. Su varsa su ile abdest alırız, gusül ederiz. Ya su yoksa ne olacak? Söz temsili: Namaz vakti olup abdest almak, veya su dökünmek ve bütün bedeninizi yıkamak iktiza eyledi. Lâkin o yakınlarda su yok. Yahut suyun başında düşman var, oraya kadar gidersen seni görecek, yahut ancak kendinize ve hayvanınıza yetecek kadar suyunuz var. Yahut su var amma kullanabilecek bir halde değilsin. Şimdi böyle zamanlarda ne yapacaksınız? Sonra siz asker adamlarsınız, kırda, bayırda bulunursunuz. Her zaman yakacak, ısıtacak bir şeyiniz; barınacak bir yeriniz bulunmaz. Kış kıyamet bir taraftan, yersizlik, ateşsizlik de bir taraftan. Böyle bir zamanda düşün azmış, ihtilâm olmuşsun; gusledecek olsanız hasta olacaksınız, hastalığınız artacak, yaranız geç iyi olacak; yahut soğuktan donacaksınız. Şimdi böyle bir özür varsa ne yapmalı? Yıkansan tehlike var, yıkanmasan cünüp cünüp gezmek var. Acaba ne yapmalı? Adam ne olacak, hasta olursam olayım, kader ne ise öyle olur, deyip de su ile yıkanmalı mıdır? Sargıyı söküp de abdest almalı mıdır? Yoksa su yok, su ile yıkanmak da tehlikeli deyip de cünüp cünüp, abdestsiz namazsız gezmeli midir? Hayır, hayır. Böyle bir zamanda ne su ile yıkanmıya çalışmak, ne de cünüp gezmek hiç birisi caiz değildir. Ne öyle sofuluk yaparak boy abdesti alıp da kendinizi tehlikeye atın, ne de cünüp durun. Bunun

ikisi de olmaz. Peki amma ne yapalım? Yapacağınızı ben size anlatayım. Yukarıda da söyledim ya! Bizim dinimiz kolaylık dinidir. İnsana öyle güç gelecek şeyleri herhalde yapacaksınız demez. Her şeyin bir kolay cihetini gösterir. İşte böyle zamanlarda da teyemmümü göstermiştir. Teyemmümde dikkat edilecek bir şey varsa o da «niyet» dir. Eğer teyemmüm sade abdest alıp namaz kılmak için ise ona göre niyet edersiniz. Eğer gusül için ise o zaman gusleder gibi niyet eder, «niyet ettim temizlenmeğe» dersiniz.

Görüyor musunuz, bizim dinimizin gösterdiği kolaylığı.

Dinimiz abdest ve gusül için «illâki su bulacaksınız, hasta olsanız da; soğukta donup geberseniz de su ile yıkanacaksınız» demiyor. Sonra abdestsiz namaz kılmaya, cünüp gezmeye de razı olmuyor. Kolay bir çare buluyor. Öyle ise biz de Allah teâlâ hazretlerinin gösterdiği kolaylıktan istifade etmeliyiz. Dediğim gibi, siz asker adamlarsınız. Gurbet elinde bulunursunuz. Askerlik hali, kırda bayırda düşman karşısında bulunursunuz. Su iktiza etmiş, o anda muharebeye, talime, nöbete çıkacaksınız. Yıkanmaya vakit de yok. Vazifeye çıkmamak da olmaz! Ne yapacaksınız? Hiç durmadan hemen bir teyemmüm eder, temiz temiz işinize gidersiniz. Su ile yıkanmak için ne zaman kolaylık bulursanız o zaman su ile de yıkanırsınız. Kolaylık buluncaya kadar teyemmüm edersiniz. Abdesti bozan her şey abdest niyetile edilen teyemmümü de bozar. Abdest niyetile yaptığınız teyemmümden sonra abdesti bozan bir hal vukubulursa tekrar teyemmüm edersiniz.

Sözün kısası: Herhangi bir özürden dolayı yapılan bir teyemmüm o özürün kalkmasile bozulur. «Bir özürden dolayı caiz olan şey o özrün kalkmasile bâtıl olur.» İşte bir kaide... Hani bir atalar sözü var: «Su bulunmadığı yerde teyemmüm olur, su bulunduğu zaman teyemmüm bozulur» derler.

30. DERS

İslâm Dini, Temizlik Dinidir

Üsteğmen Hamdi bir akşam askerleri toplamış anlatıyordu:

Eski harplerden, yeni harplerden, şuradan buradan anlattıktan sonra bir aralık sözü müslümanlığa getirdi; «Asker evlâtlarım, dedi, müslümanlık tam bir temizlik demektir. Müslüman dediğin de gül gibi tertemiz bir insan demektir. Müslüman içi, dışı, sırtı başı, yediği içtiği tertemiz olacaktır. Görmüyor musunuz, Allah'a bir kulluk vazifesi olan namaz için ilk şart da temizliktir; temiz olmayan, abdestsiz olan bir insanın namazı sahih değildir.

Veli Çavuş söze karıştı:

— İyi Komutanım amma, sade abdest almakla temizlik olmuyor ki! Bazı adamlar abdest alıyorlar, ellerini yüzlerini, ayaklarını yıkıyorlar. Lâkin çorapları pis olduğu halde, ayaklarına giyiveriyorlar, sonra da öylece camiye gidiyorlar. Orada kötü kötü kokuyorlar da herkesi rahatsız ediyorlar.

Üsteğmen Hamdi — Ne adamlar var ki onlar müslümanlığı iyi anlayamamışlar, yahut da onlara müslümanlık iyi öğretilmemiş. Sizin söylediğiniz kimseler de temizlik deyince şöyle böyle bir abdest alıvermek sanıyorlar. Müslümanlığın emrettiği temizlik yalnız bir abdestle, bir gusletmekle olur biter mi sanırsınız?

Ali Onbaşı — Daha ne gibi temizlik yapmak lâzım?

Teğmen — Dinle de anlatayım: Bir müslümanın her şeyden evvel kalbi temiz olacak, içinde kimseye karşı fitne fücur bulunmayacak, kötü bir fikir beslemiyecek; ondan sonra vücudunu temiz tutacak, hiç bir pislik bulunmayacak, ufak bir pislik bulaşırsa hemen yıkayacak. Üstü başı temiz olacak. Elbisesi eski olbilir, fakat herhalde temiz olmak şarttır. Sırtına, başına giydiği elbise, şapka, kasket, ayaklarındaki çoraplar yağlı, kirli olmıyacak. Bunlar kirli ve pis kokulu olursa müslümanlığın istediği temizlik yapılmamış ve eksik kalmış sayılır. Bunları bu şekilde kullanmak müslümanlığa aykırı düşer. Müslümanın kalbi gibi vücudu ve vücuduna giydiği her şey temiz olacaktır. Hele çorapların temiz olmasına pek dikkat edilmesi lâzımdır. Her müslüman bu hususta titiz olmalıdır. Çünkü o çoraplarla camiye gidilecek ve herkesin yanında namaz kılınacaktır. Peygamber Efendimiz «Soğan, sarmısak yiyen, onun kokusunu gidermeden, cami ve cemaate gelmesin» buyurmuştur. Soğan ve sarmısak böyle olursa, yanındakileri iğrendirecek pis kokulu çoraplarla camiye gidenlere Peygamber ne der acaba?!. İşte bunun için temizliğe çok dikkat etmelidir. İç çamaşırlarını da sık sık değiştirmek ve yıkamak lâzımdır. Sonra yatak, yorgan, çarşaf, yastık gibi şeylerin, oturulan, yatılan yerin, yemek yenen yerlerin, sofra takımlarının da son derece temiz tutulması lâzımdır.

Bir gün sahabeden biri gelerek Peygamber Efendimize fakirlikten şikâyet etmiş, Peygamber Efendimiz ona şu cevabı vermiş: «Devamlı surette temizlik yap ki rızkın genişlesin!» Müslümanın kalbi gibi köyü, sokakları, evi ve diğer şeyleri de tertemiz olacaktır.

Ahmet Çavuş — Canım müslümanlık, gördün mü bir kere, her şeyde temizlik ister. Demek ki temizlik ne olduğunu bilmiyenler müslümanlığı da iyi bilmiyorlar!.

Teğmen — Öyle ya! Abdest yalnız ibadet ederken lâzım olan bir temizliktir. Müslümanlığın bizden istediği temizlik

ise sade bu değildir. Bundan başka umumî temizlik de var ki onlar da müslümanlığın medenî şartlarıdır. Yolların, camilerin, mekteplerin, kışlaların, mektep ve kışlalardaki abdesthanelerin temizliği de bunlardandır. Bu yerler herkesin müşterek malıdır. Bunları kirletmek, bunları temiz tutmamak hem ayıp, hem de günahtır. Vaktile atalarımız umumî abdesthanelerin temiz tutulması için vakıflar yapmışlar, buralara hususî adamlar koymuşlardır. Şadırvanlara, abdest aldığı muslukların taşlarına ve hattâ yollara tükürmek, sümkürmek, ağızdan ve burundan çıkanları elâlemin gözü önünde bırakıvermek de ayıptır ve müslümanlığa yakışmayan şeylerdendir. Sakın böyle şeyler yapmayınız! Peygamber Efendimiz bunları yasak etmiştir.

Görüyorsunuz ya, sade abdest almakla, gusletmekle temizlik olmuş bitmiş değildir. Onlar, müslümanlığın bizden istediği temizliğin yalnız iki parçasıdır. Bunlardan başka Peygamber Efendimiz hem ordusuna, hem de sivillere şu temizlikleri muntazaman yaptırırdı.

1— Askerler içinde uzun saçlı, sık ve uzun sakallı olanlara kolayca temizlenmeleri için, saçlarını ve sakallarını kestirip orta bir halde bıraktırırdı.

2— Uylukları, koltuk altları kir tutmasın, terden kokmasın, yara bere olmasın diye oralardaki kılları tıraş ettirirdi.

3— Dişler sağlam kalsın ve ağızda koku yapmasın diye dişleri sık sık yıkattırır, oğdurur ve temiz tuttururdu.

4— Kirli ve yağlı elbise giymelerini yasak eder ve daima temiz elbiseler giymelerini isterdi.

5— Yemekten evvel ellerini, yemekten sonra da hem ellerini, hem de ağızlarını iyice yıkatırdı.

6— Neferlerin yediği yemeklerin artıklarını, et kemiklerini öteye beriye atmayı yasak ederdi.

7— Tırnakları uzatmayı yasak etti.

8— Yollara tükürmeyi, balgam atmayı yasak etti.

9— Her gün bir kaç kere abdest aldırır ve bu sayede eller, ayaklar, ağız ve burun, yüz ve göz gibi çabuk kirlenen yerleri günde bir kaç kere temizlettirirdi.

10— Yukarıda söylediğim gibi, farz olan gusülden başka haftada her cuma günü umumî bir yıkanmayı da sünnet yapmış, umumî bir kaide olarak talim etmişti.

11— Veba gibi başkasına çabuk geçen bir hastalık çıkan yerlerdeki asker ve sivillerin dağılmalarını ve dezenfekte olmaksızın oradan başka yerlere gitmelerini yasak etmiştir. Bundan maksat ise, hastalığın hududunu genişletmemek, başka taraflara geçmesine mâni olmaktır. Bulunduğu yerden çıkmak zorunda olanlar mutlak bir temizliğe tâbi tutulmak gerektir.

Sözün kısası: Müslümanlık her yönden temiz ve pâk olmamızı ister, pâk olmıyanların müslümanlığı yarı yarıya eksiktir. Bunu böylece bilin de şehirlerinizi, köylerinizi, evinizi, kabınızı kacağınızı, sırtınızı başınızı tertemiz, gül gibi yapmaya çalışınız. Temizleri Allah da sever, Peygamber de sever, kullar da sever.

TEĞMEN CEVAD'IN ANLATTIKLARI

Teğmen Cevat şöyle anlatıyor: Ali Çavuş çok harpler görmüş iyi bir askerdir. Ben bununla çokça konuşurdum. Bir gün bana temizlik meraklısı komutanlarından söz açtı. Efendim, dedi, ben öyle komutanlar gördüm ki her gün sabah akşam neferleri muayeneden geçirirler, tırnaklarına varıncaya kadar bakarlar; kirli bir şey görürlerse azarlarlar, tekdir ederler ve onu hemen yıkattırırlar. Sabahleyin erkenden kalkarak abdest alan, namazı kılan, elbiselerini tertemiz tu-

tanları çok severler ve takdir ederlerdi, onlara aferinler verirlerdi. Bilmediklerini de hep öğretirlerdi.

Cevap verdim: Demek o kıymetli subaylar, yalnız silâh talimlerile, askerliğe yarayan talimlerle değil, adamlık öğretmekle de uğraşmışlar. Zaten her subay, neferlere bunları da öğretir ve öğretecektir. Asker ocağı, terbiye ocağıdır. Böyle kıymetli terbiyecilerin elinde olan erler, askerliğini bitirip de köylerine dönünce yurtlarını da tertemiz tutarlar; köydekilere âdeta hocalık ederler. Onlara dinlerini ve dünyalarını öğretirler.

Dinleyiniz de size bir şey anlatayım: Tarihlerde okuyoruz ki, yakın zamanlara gelinceye kadar Avrupa temizlik ne olduğunu bilmezmiş. Kıralların saraylarında abdesthane bile yokmuş, bütün vücudunu yıkayanlardan pek o kadar hoşlanmazlarmış. Herkesin yıkanmasına mahsus hamamlar yokmuş, hattâ elli sene evveline gelinceye kadar Avrupa'da mektep talebesi ancak haftada bir kere ayaklarını yıkarlarmış; kimbilir ayaklar nasıl leş gibi kokardı.

Lâkin son zamanlarda Avrupalılar suyun ve yıkanmanın kadrini o kadar çok bildiler ki bugün Avrupa abdeshanelerinin sokak kenarlarındaki nümuneleri bile mükemmel bir köşk gibidir. Duvarlarda hiç pislik yoktur. Her taraf çinilerle kaplıdır. Böyle yerlere kırk para verilip girilir. El yıkamak için sabun parası bile almazlar.

Ali Çavuş sözlerimi çok dikkatli dinledi ve sonra dedi ki: Efendim, bir subayımız bir gün söz arasında Avrupa bu temizliği evvelâ müslümanlarda görmüş, müslümanların her gün yıkanmalarını beğenmiş de almış dedi. Öyle mi?

— Evet, Ali Çavuş öyle!. Müslümanlık bize temizlik emrediyor, temiz olmayanın dini yarı yarıya eksiktir diyor. Bunun için atalarımız, eski müslümanlar buna çok önem vermişler. Her Türk evinde yıkanmak için ayrıca yerler yaptırmış-

lardır. Hele zengin ve hayır seven adamlar, camilerin yakınlarına abdeshaneler yaptırıp onları her saat, her dakika yıkamak için maaşlı adamlar tayin etmişler; bunların maaşları kesilmesin diye tarlalar, dükkânlar, hanlar vakfetmişler. Sonra herkesin yıkanabilmesi için büyük hamamlar yaptırmışlar. Fakat ne yazık ki biz sonraları bunları bozmuşuz. Son asırlarda biz elimizdekileri bozmuş, sokaklarımızı, şehirlerimizi, abdeshanelerimizi pis bir hale getirmişiz. Avrupalılar ise bizde gördükleri iyi şeyleri almışlar, sade almakla da kalmamışlar: Hüner, sanat sayesinde onlara daha bir çok şeyler katmışlar ve daha iyi bir hale getirmişler. Bugün Avrupalılar orta otellerde bile her odaya bir yıkanacak yer yaptırmaktadırlar. Her gün iki kere tepeden tırnağa yıkananlar pek çoktur. Oralarda mektep talebeleri her vakit yıkanırlar.

İşte, Ali Çavuş, siz bunları biliniz de köyünüze döndüğünüz zaman bunları köylülere anlatın. İnşallah bundan sonra biz de her yönden tertemiz olacağız. Köylerimiz, evlerimiz, şehirlerimiz gül gibi olacak. Sırası geldikçe anlatınız ki: Evini barkını, elini ayağını, ağzını burnunu, üstünü başını pis tutanlar, abdeshanelerini iyice temizlemiyenler müslümanlıklarını yarı yarıya kaybetmişlerdir. Peygamber Efendimiz maiyetinde olanların hepsini tertemiz yıkattırırdı. Sen de O büyük Peygamberin ümmetindensin!.

---

31. DERS

Namaz

Kelimei şehadetten sonra islâmın birinci şartı, birinci temeli Namaz'dır. Âkil ve bâliğ olan her müslüman üzerine günde beş kere namaz kılmak farzdır. Namaz vakitleri, Sabah, Öğle, İkindi, Akşam, Yatsı'dır. Her namazı kendi vaktinde kılmak şarttır. Sabah namazı dört rek'at: İkisi sünnet, ikisi farzdır; önce sünnet, sonra farz kılınır. Öğle namazı on rek'at: Altısı sünnet, dördü farz. Önce dört rek'at sünnet, sonra dört rek'at farz, ondan sonra tekrar iki rek'at sünnet kılınır. İkindi namazı sekiz rek'attır. Dördü sünnet, dördü farz. Önce sünnet, sonra farz kılınır. Akşam namazı beş rek'attır. Üçü farz, ikisi sünnet. Önce farz, sonra sünnet kılınır. Yatsı namazı on üç rek'attır: Önce dört rek'at sünnet; arkadan dört rek'at farz, sonra iki rek'at sünnet, daha sonra üç rek'at vitir kılınır.

Her gün beş vakitte kılınması üzerimize farz olan namaz on yedi rek'attır: İki sabah namazı, dört öğle namazı, dört ikindi namazı, üç akşam namazı, dört yatsı namazının farzı. Yatsı namazından sonra üç rek'at vitir namazı vacib'dir. Sünnet namazlarının hepsi bir değildir. Sabah namazının farzından evvel kılınan iki rek'at, sünet olarak kılınan namazların en kuvvetlisidir. Ondan sonra öğle namazının farzından evvel kılınan dört, farzından sonra kılınan iki rek'atla akşamın ve yatsının farzlarından sonra kılınan ikişer rek'at sünnet gelir. Bunlara Sünneti Müekkede denir. Peygamberimiz bunları devamlı bir surette kılmışlardır. Yatsının son sünnetinden sonra kılınan üç rek'at vitir namazı vaciptir. Onu hiç bırakmadan

kılmak gerektir. İkindinin ve yatsının farzlarından evvel dörder rek'at namaz kılmak da çok sevaplıdır.

NAMAZ NASIL KILINIR?

Dikkat ediniz de namazın nasıl kılınacağını da anlatayım. Söz misali, sabah namazının sünnetini kılacaksınız:

Önce temizlenip abdest aldıktan sonra kıbleye dönüp kılacağın namaza içinizden niyetlenir ve dilinizle de yavaşçacık: **«Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılmaya»** diyerek baş parmaklarınızın uçları kulakların yumuşağına dokunacak kadar ellerinizi kaldırıp **«Allahü ekber»** dersiniz. Sonra sağ elinizin avcunu sol elinizin üstüne koyarak birbirine bağlarsınız. Yani ellerinizi yanlara salıvermeyip sağ elinizin küçük ve baş parmaklarile sol elinizin bileğini tutup böylece göbeğinizin altına koyarsınız. Ayaklarınızın arasını da dört parmaktan fazla açmayıp dosdoğru durusunuz. Evvelâ **«Sübhâneke Allahümme»** duasını okuduktan sonra **«Eûzü besmele»** çekerek Fâtihai şerifeyi sonuna kadar okuyup «Âmin» dersiniz. Sonra bir sûre, yahut üç kısa âyet, veyahut uzunca bir âyet okursunuz. Sonra ellerinizi yanlara salıverip **«Allahü ekber»** diyerek rükûa varırsınız. Rükûda avuçlarınla diz kapaklarını tutup sırtını ve belini dümdüz edersin. Topukların da birbirine yanaşır. O halde iken üç kere **«Sübhane rabbiyelâzim»** dedikten sonra **«Semiallahü limenhamide»** diyerek doğrulur **«Rabbenâ lekelhamd»**, **«Allahü ekber»** diyerek de secdye varırsınız.

Secdeye inerken önce dizlerini, sonra ellerini yere korsun, sonra da başını ellerinin arasına korsun. Alnını ve burnunu yere dokundurursun. Dirseklerini yanlarından açıp uyluklarını karnından uzakça tutarsın. Yani karnını içeriye biraz çekersin. Ayak parmaklarının altını yere yapıştırır ve yerden kaldırmazsınız. Böylece secdede üç kere **Sübhane rabbiyel âlâ»** dedikten sonra **«Allahü ekber»** diyerek secdeden başını kaldı-

rırsın. Bir kere **«Sübhanallah»** diyecek kadar diz çöküp oturduktan sonra **«Allahü ekber»** diyerek yine tıpkı demin anlattığım gibi secde edip üç kere **Süphane rabbiyel âlâ»** dersin. Ondan sonra **«Allahü ekber»** deyip ayağa kalkar ve ellerini evvelki gibi bağlarsın. Yalnız **«Besmele»** çektikten ve Fâtihai şerifeyi sonuna kadar okuduktan sonra bir sûre veya âyet okuyup yine birinci rek'atta olduğu gibi rükû ve secde yaparsın. İkinci secdeden sonra sol ayağını yere döşeyerek üstüne oturur ve sağ ayağının parmaklarının altını yere yapıştırıp dikersin. Bu halde iken **«Ettehiyyatü...»** ile **«Allahümme salli»**, **«Allahümme bârik»**, **«Rabbenâ âtinâ...»** dualarını okur; evvelâ sağ, sonra sol tarafına dönerek **«Esselâmü aleyküm verahmetullah»** dersin. İşte sabah namazının sünneti böylece kılınır. Bundan sonra **«Allahümme entesselâmü ve minkesselâmü tebârekte yâzelcelâli vel'ikrâm»** dersiniz.

Sabah namazının farzı da tıpkı sünneti gibi kılınır. Şu kadar ki, «Sabah namazının farzına» diye niyet edilir. Bir de niyetten evvel **«Kamet»** getirilir.

ÖĞLE NAMAZI

Öğle namazının önce sünneti kılınır. Evvelâ «Niyet ettim» öğle namazının dört rek'at sünnetini kılmaya» diye niyet eder ve sabah namazının sünneti gibi iki rek'at kılıp oturur ve **«Ettehiyyatü»** yü okuruz. Ondan sonra başka birşey okumayarak **«Allahü ekber»** deyip tekrar üçüncü rek'ata kalkarız. Üçüncü ve dördüncü rek'atları da evvelkiler gibi, kıldıktan sonra otururuz. **«Ettahiyyatü»**, **«Allahümme salli»**, **«Allahümme bârik»**, **«Rabbenâ âtinâ»** dualarını okuyup selâm veririz.

Öğle namazının farzı da tıpkı sünneti gibi kılınır. Yalnız sünnet yerine farz diye niyet edilir. Bir de üç veya dört rek'atlı olan farzların üçüncü ve dördüncü rek'atlarında yalnız Fâtiha

okunduktan sonra başka bir şey okumadan rükûa varılır. Öğlenin son sünneti de tıpkı sabah namazının sünneti gibi kılınır. Yalız niyetleri ayrıdır.

İKİNDİ NAMAZI

İkindi namazının farzından önce kılacağınız dört rek'at sünnet için «niyet ettim ikindi namazının sünnetini kılmaya» diye niyet edersiniz. Bu da öğlenin sünneti gibi kılınır. Yalnız ikinci rek'attan sonra oturup «Ettahiyyatü» yü okuyunca hemen üçüncüye kalkmıyarak selâm verecekmiş gibi «Allahümme salli... Allahümme bârik..» ve «Rabbenâ âtinâ..» dualarını da okur, ondan sonra «Allahü ekber» deyip üçüncü rek'ata kalkar, ve namaza yeniden başlıyor gibi «Sübhaneke, Eûzü besmele» sonra Fâtiha okuruz. Farzı tıpkı öğle namazının farzı gibidir.

AKŞAM NAMAZI

Akşam namazından önce kamet edip üç rek'at farz kılınır. öğlenin farzı gibidir. Üçüncü rek'atda yalnız bir Fâtiha okunur. Farzından sonra tıpkı sabah namazının sünneti gibi iki rek'at sünnet kılarız, yalnız niyet başkadır.

YATSI NAMAZI

Yatsı namazında önce tıpkı ikndinin sünneti gibi dört rek'at sünnet, onda sonra öğle ve ikindinin farzı gib dört rek'at farz, farzdan sonra akşam namazının sünneti gibi iki rekat sünnet kılarız. Daha sonra da üç rekt'at vitir namazını kılarız.

VİTİR NAMAZI

İkindi namazının sünneti ile yatsı namazının farzından öncekılınan dört rek'at sünneti Peygamber Efendimiz bazı kere kılmışlardır. Vitir namazı vaciptir.

Vitir namazı şöyle kılınır: İlk önce vitir namazını kılmak için içinizden niyet edersiniz. Dil ile de «niyet ettim vitir namazını kılmağa; Allahü ekber» deyip el bağlar ve namaza dursunuz. Öğle namazının sünneti gibi iki rek'at kılaıktdn sonra oturup, «Ettahiyyatü» yü okursunuz. Sonra ayağa, üçüncü rek'ata kalkarsınız. Besmele çekip Fâtiha, sonra bir

sûre veya üç âyet okursunuz. Ellerinizi kaldırıp iftitah tekbiri gibi bir tekbir alır «Allahü ekber» dersiniz. Sonra ellerinizi bağlar ve şu duaları okursunuz:

«Allahümme inna nestaînüke ve nestağfirüke ve nestehdike ve nü'minü bike ve netûbü ileyke ve netevekkelü aleyke ve nüsnî aleykelhayra küllehû neşkürüke velâ nekfürüke ve nahleu ve netrükü men yefcürük.»

«Allahümme iyyâke na'büdü veleke nusallî ve nescüdü ve ileyke nes'â, ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilküffâri mülhık.»

NAMAZIN ŞARTLARI (Farzları):

Namazın on iki şartı vardır: Abdestli olmak, namaz kılacağı yer ile üstünde başında pislik olmamak, avret mahalli örtülü olmak, kıbleye dönmek, vakit, niyet, iftitah tekbiri, kıyam, kıraat, rükû, sücûd, ka'dei ahirede teşehhüt: yanî «Ettahiyyatü» yü okuyacak kadar oturmak. Sonraki beş şeye namazın rükünleri denir.

S: Namazın şartları demek ne demektir?

C: Bunlardan biri noksan olursa namaz hiç sahih olmaz demektir. Bunların mânalarını size birer birer anlatacağım.

S: Bize namaz vakitlerini da anlatır mısınız?

C: Anlatayım: Sabah namazının vakti tanyeri ağardıktan güneş doğuncaya kadar uzayan zamandır. Sabah namazı bu arada kılınır. Bundan evvel sabah namazı kılınamıyacağı gibi güneş doğuncaya kadar kılınmazsa ondan sonra kaza niyetile kılınır. Öğlenin vakti güneş tam ortaya geldikten biraz sonra başlar ve her şeyin gölgesi iki misli oluncaya kadar devam eder. İkindinin vakti, öğlenin vakti çıktıktan itibaren güneş batıncaya kadardır. Akşamın vakti, güneş battıktan sonra hasıl olan kızıllık kayboluncaya kadar devam eder. Yatsının vakti, akşamın vakti çıktıktan sabah namazının vakti

girinceye kadardır. Bu müddet içinde yatsı namazını kılmak caizdir.

S : Namaz kılmak hangi vakitlerde mekruhtur?

C : Güneş doğarken, güneş tam zevalde iken, güneş batarken namaz kılmak mekruhtur, bu vakitlerde namaz kılmamalıdır. Yalnız o günün ikindi namazını kazaya bırakmamak için güneş batarken de olsa kılmalıdır.

S : Namazın vacipleri nelerdir?

C : Şunlardır:

1) Namaza başlarken «Allahü ekber» lâfzını demek;

2) Namazda herhalde Fâtihai şerifeyi okumak;

3) Farzların ilk iki rekâtı ile vitir namazının ve sünnetlerin her rekâtında Fâtihadan sonra bir sûre veya âyet okumak;

4) Fâtihayı bu sûre ve âyetlerden evvel okumak;

5) Rükû ile secde arasına başka bir iş katmamak;

6) İki secde arasına başka bir iş katmamak;

7) Secdede alınla beraber burnu da yere koymak;

8) Dört rekâtlı namazlarda ikinci rekâttan sonra oturmak ve «Ettahiyyatü...» okumak;

9) Namazdan çıkarken «Esselâmü aleyküm ve Rahmetullah» demek.

S : Bu saydığınız şeylerden biri unutulsa namaz olur mu?

C : Olur amma, sevabı biraz noksan olur. Noksanı tamamlamak için sehiv secdesi yapmalıdır.

S : Sehiv secdesi nasıl olur?

C : Bu saydığım vaciplerden biri unutulsa namazı kılıp da sağ tarafına selâm verdikten sonra soluna selâm vermeden tekrar «Allahü ekber» deyip iki defa secdeye varır. Sonra «Ettahiyyatü..», «Allahümme salli, Allahümme bârik» ve «Rabbenâ âtinâ..» dualarını okuyarak selâm verir. İşte buna «Sehiv secdesi» denir. Eğer bunu da unutursa namaz, yine namazdır. Amma dediğim gibi biraz noksandır.

S : Bir özrü olup da namazı vaktinde kılamazsa ne yapmalıdır?

C : Sonradan onların farzlarını, bir de «Vitir namazı» nı kaza eder. Kaza edeceği namaz hangi vaktin ise ona göre niyet eder. Eğer kazaya kalan sabah namazı ise o gün öğleye kadar sünneti de beraber kaza olunur.

S : Namaz ne ile bozulur?

C : 1) Namazda, her ne suretle olursa olsun söz söylemek, 2) Ah, vah, of demek, 3) Kederinden veya bir tarafındaki ağrıdan ağlamak, 4) Öksürüğü yok iken öksürmek, 5) Elbisesile oynamak veyahut bir iş yapmağa çalışmak ve hariçten bakanlara namazda değil fikrini vermek (1), 6) Yemek, içmek, 7) Kendisi işitecek kadar gülmek, 8) Göğsünü kıbleden çevirmek ve bunlar gibi şeylerden birini yaparsa namazı bozulur.

İzah — Asker evlâtlarım! Bilirsiniz ki: Namaz dinin direği, müslümanlığın temel taşıdır. Namaza ne kadar devamlı olursanız dininizi, Allah'a olan îmanınızı o derece sağlamlaştırmış olursunuz. İmanınız kuvvet bulur, ahlâkınız düzelir, ve gittikçe yükselir. Allah muhabbeti, Allah korkusu kalbinize yerleşir, iliklerinize işler. Bu sayede dünyanız da, âhiretiniz de mamur olur. Çünkü namazcı bir insan kendisini, elbisesini, evini barkını daima temiz tutacak; pislik denilen şeyi yanına uğratmıyacaktır. Aman bir tarafıma pislik dokunmasın diye korkacak ve titreyecektir. Sonra namaz Allah divanına durmak olduğu için insana daima Allah'ını hatırlatır, Allah'ı unutmamıya sebep olur. Namaz kılan bir insan günde beş kere Allah'ın divanına duracak, kendini derip toplayacak, fikrinde fena şeyler varsa onları kalbinden çıkarıp atacak, fenalık ya-

(1) Elbise ile oynamak, fakıhlerin «ameli kesir» dedikleridir. Esasen oynamak tâbiri de bunu gösterir.

pamıyacaktır. Bilirsiniz ya, dünyada her kötülüğün, her fenalığın başı, Allah'ı unutmaktır.

İnsan Allah korusun bir kere Allah'ı unuttu mu artık onun elinden ve dilinden her fenalık çıkar. Halbuki insana Allah'ı unutturacak pek çok şeyler var. İnsan yaradılışı iktizası gece gündüz dünya meşguliyetleri içindedir. Düşünecek, çalışacak, kazanacak, buna mecburdur. Şimdi böyle her dakika meşguliyet içinde bulunmaya mecbur olan bir insana ara sıra mevlâsını hatırlatacak bir şey olmazsa onun aklında fikrinde ne Allah kalır, ne Peygamber, hepsini unutur gider. İnsan bir kere de Allah'ını unuttu mu artık ondan korkulur. Çünkü böyle Allah'ını unutarak yalnız nefsinin istediklerini yapmıya çalışan insanlar yalnız kendi keyfini, kendi çıkarını, kendi faydasını düşünür. Gönlü neyi isterse onu yapmıya bakar. Hak hukuk gözetmez, başkalarının kârını zararını hatırına getirmez. Şimdi bir kere düşününüz! İnsanoğlu bu hale gelirse ne olur? Bu hale gelen insanlara ne hükûmetin kanunları, ne polis, ne jandarma hiç bir şeycik para etmez. Fırsat bulunca istediğini yapar. Polis gizli şeyleri ve insanın içindekileri görecek değil ya, vur patlasın der gider!.

İşte bunun için Allah teâlâ hazretleri herkesin kalbine ayrıca bir bekçi, bir polis koymuş, ki o da namazdır. Çünkü namaz insana mevlâsını hatırlatır. İnsan mevlâsını hatırladıkça, kötülüğe meyil edemez. Akıl fikir, el ayak, göz kulak bütün vücut kendini kötülükten çeker. Başkasının malına, canına, ırzına, namusuna göz dikemez. Allah'ı daima kendisi ile beraber bilir, ve böyle âdilikleri kendine yakıştıramaz. Bakınız, namaz Allah'ı nasıl hatırlatır, insanı her türlü fenalıklardan nasıl çeker çevirir, ben bunu size biraz daha açayım: Namazcı bir insan sabahleyin erken kalkar, sabah namazını kılmak, mevlâsına borcunu edâ etmek için abdest alır, içini dışını temizler; kalbinde ve gönlünde bir fenalık varsa onları atar, temiz bir kalb ile, pâk bir vücut ile mevlâsının huzuruna

çıkar. namazını kılar. Bundan sonra dünya işlerine gider. İş güç arasında birbirine benzemeyen, sözü sohbeti başka başka olan insanlarla görüşür. Türlü türlü sözlere, bahislere girer. Meşrepleri, mezhepleri yekdiğerine zıt adamlarla düşer kalkar. Bunlardan iyi ve fena bir çok lâkırdı işitir. Bu yüzden insanlık icabı, bazan kalbine fenalık gelir. Hırs, haset, öfke, kin, intikam hisleri de başlar. Bunların bazısının hükmünü icra edeceği, zihnine, fikrine gelen fenalıktan bir kısmını yapabilecek sebepleri hazırladığı ve fenalık yapmaya karar verdiği bir sırada bir de bakarsınız ki «Tanrı uludur» diyerek müezzin öğle namazına çağırıyor. Şimdi namazcı olan bu adam ne yapar?. Hiç şüphe yok ki: Aklına gelmiş olan fenalığı, kötülüğü hemen bırakıp namaza koşar. Kalbinden o fena fikirleri, o kötü düşünceleri çıkarıp atarak mevlâsının huzuruna koşar. Bir kaç dakika Allah'ın huzurunda bulunduktan sonra tekrar temiz bir kalb ile işine gücüne gider; insanlarla işe güce başlar. Bu arada yine bir fena fikir gelir ve onu yapmak isterken ikindi olur, yine ezan okunur, yine namaza koşar, fenalık yapmaya vakit ve zaman bulmadan namaz gelir, onu çeker çevirir. Böyle böyle o adamın aklında fikrinde fenalık kalmaz, tertemiz bir hale gelir. Elhasıl namazcı bir müslüman, nefsanî arzularından, meşru olmayan düşüncelerinden hiç birini yapmaya vakit bulamaz. Namazcı bir müslümn için fenalık yapmaya vakit ve zaman yoktur. Günde beş kere namaz kılmak onun kötülük yapmasına meydan vermez. Bir vakit namazının bıraktığı tesir kalbinden çıkmadan diğer vaktin namazı gelip çatar. Onun için namazcı bir insanın kalbinden Allah korkusu, Allah sevgisi hiç çıkmaz. Kalbinde Allah korkusu ve Allah sevgisi olan insan ise hiç bir zaman kötülük yapamaz.

Namaz insanın huyunu, ahlâkını güzelleştirir. Namaz sayesinde insanlar temiz bir kalbe sahip olurlar. Ahlâkı güzel, kalbi temiz olan insanlar arasında geçimsizlik, dirliksizlik ol-

maz, haksızlık olmaz. Onların işleri düzgün gider. Sonra namazcı bir insan kendinden büyüklere, komutanlara da çok itaatli olur. Namaz insanları itaate alıştırır. Temizliğe, intizama alıştırır. Namazcı bir insn hiç olmazsa günde beş kere elini yüzünü yıkar, ayaklarını temizler; icabında baştan ayağa vücudunu yıkar; sırt, başını daima temiz tutar, çünkü bunları yapmaya dinî mecburiyet vardır. Sonra vakti vaktine, saati saatine, dakikası dakikasına namaza gitmeğe, namazı kılmaya alışan bir insan, intizama alışır ve her işinde intizamı sever. Her işini, uykusunu, yatmasını, kalkmasını, işini gücünü intizamına sokar. Namazın sağlığa da pek çok faydası vardır. Bunu da bilgi sahibi, muktedir hekimlerimiz uzun uzadıya yazıp duruyorlar. Sözün kısası: Namaz, insanı her cihetten mükemmel olgun bir insan yapar vesselâm!. Şimdi gördünüz mü namazın faydalarını?. Demek ki namaz bizim gönlümüzde bir bekçidir; o bizi fenalığa salmaz. Bizim ahlâkımızı yükseltir, huyumuzu güzelleştirir, sırtımızın, başımızın temizliğine, vücudumuzun sıhhatine yardım eder, itaatli ve intizamlı olmamızı talim eder. İşte bunun için namaz, en büyük bir ibadettir. Yine bunun içindir ki çocuklarımıza yedi yaşından itibaren namazı belletmek, onları yavaş yavaş namaza alıştırmak bizim için bir vazifedir.

Beş vakit namazın her müslüman üzerine farz olduğunu Kur'anı Kerim haber veriyor, Peygamber Efendimizin mübarek sözleri de bunu apaşikâr beyan ediyor, anlatıyor. Bin üç yüz bu kadar senedir, bütün müslümanlar günde beş vakit namazın farz olduğunda ittifak etmişlerdir. Binaenaleyh namaz kılmak her müslümanın boynuna borçtur. Bu borcu inkâr edenler, «hayır namaz farz değildir» diyenler İslâm dininden çıkarlar. Namazın farz olduğuna inandığı halde her nasılsa bir tenbellikten dolayı kılmıyanlar dinden çıkmazlarsa da günah işlemiş olurlar. Bunun için çocuklarımızı yedi yaşından itibaren namaza başlatmalıyız. Onlara namazı belletmeliyiz.

Namazın nasıl kılınacağını da Peygamber Efendimiz bizlere tarif etmişler ve «Namazı benden gördüğünüz gibi kılınız» buyurmuşlardır. Binaenaleyh Peygamber Efendimiz nasıl anlatmış ve kendisi nasıl kılmış ise biz de namazı öyle kılarız ki onu da yukarıda anlattım.

Namazın şartları — Fakat namaza başlıyabilmek için bir takım şeyler de lâzımdır. Bunlar bulunmadıkça namaz sahih olmaz. Her şeyden önce vücudumuz, elbisemiz, namaza duracağımız yer temiz olacak ki buna **necasetten taharet** denir. Sonra erkeklerin göbeğinden diz kapağına kadar, kadınların - yüzlerile ellerinden ve bir de ayaklarından başka - bütün vücutları namazda kapalı olmak da şarttır. Buna **«Setri avret»** denir. Bir özrü yok iken bunlardan biri açık olursa namaz olmaz. Sonra namaz kılarken Mekkei Mükerreme'deki Kâbe tarafına döneceğiz. Buna da **«İstikbali kıble — Kıbleye dönmek»** derler. Eğer kıblenin nerede olduğunu bilemez ve soracak birini de bulamazsak o zaman düşünür taşınır, kıblenin hangi tarafta olduğuna gönlümüz yatarsa o tarafa döneriz.

Vakit — Namazın şartlarından biri de vakittir. Her namazı kendine mahsus vaktinde kılmak lâzımdır. Vaktinden evvel kılınan namazlar hiç olmaz, sonra kılınırsa kaza olur. Bununla borç ödenirse de sevabı vaktinde kılınan gibi değildir. Hem özrü yokken namazı vaktinden geriye bırakmak günahtır. Her şey vaktinde yapılmak gerektir.

Niyet — Namaza dururken hangi namaza durduğumuzu hatırlıyarak lisanımızla da söyleyeceğiz. Buna «Niyet» denir. Söz temsili: Sabah namazının sünnetini kılacaksınız. Evvelâ içinizden niyet edersiniz, sonra dilinizle de «Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılmağa» dersiniz.

Buraya kadar saydıklarımdan biri bulunmazsa namaza başlanamaz. Bunlar namazın dışında olan şartlardır. Bu şartlar tamam olduktan sonra da sıra ile bir takım şeyleri bir

araya getirmek lâzımdır. Evvelâ ellerinizi yukarı kaldırıp baş parmaklarınızın uçlarını kulaklarınızın yumuşağına dokundurur ve parmaklarınızı kıbleye doğru açar ve «Allahü ekber» dersiniz. Buna **«İftitah — Başlama»** tekbiri denir. Artık bu tekbir ile namaza girmiş oluyorsunuz. Namaz bitinceye kadar dünya kelâmı, dünya işi haramdır. Bunun için bu tekbire «Tahrime» de denir. Bu tekbir; **farz'dır** (1). Sonra her rekâtta üç kısa veyahut bir uzun âyet okuyacak kadar ayakta durmak da **farz'dır**. Buna **«Kıyam»** denir Ayakta durabilecek bir durumda oldukça herhalde ayakta durmak lâzımdır.

Bir sûre veya üç kısa âyet, yahut uzunca bir âyet okumak da **farz'dır**. Buna da **«Kıraat»** denir. Kur'andan âyet okumadan namaz sahih olamaz. Âyet okuduktan sonra evvelâ **rükû'a**, sonra **secde'ye** varmak, namazın sonunda yani selâm vermeden evvel «Ettahiyyatü» okuyacak kadar oturmak da **farz'dır**, bunlar namazın rükünlerindendir. Namaza başlamak için bulunması iktiza edenlere **şart**, başladıktan sonra edâsı lâzım olanlara **«rükün»** denir. Öyle ise namaz kılacak bir insan herhalde bu şartları ve farzları yerine getirmelidir. Bunlardan biri noksan olursa namaz olmaz. Yeniden kılmak lâzımdır. Eğer vaciplerden biri noksan olursa namazı yeniden kılmayıp selâm verdikten sonra bir «sehiv secdesi» yaparız. İşte o kadar.

S : Bu farzlar yukarıda namazın farzları ve rükünleri dediğimiz on iki şeyden ibarettir, değil mi??

C : Namazın farzları kolayca bellenmek ve ezberlenmek için on ikide toplanmış ise de namazın sahih olması için lâzım olan şeyler şu suretle yirmi yediye çıkarılmaktadır:

1— Hadesden taharet,

(1) Sahih olan, tahrim yani iftitah tekbiri rükün olmayıp şarttır. İmamı Âzam ve İmamı Ebu Yusuf kavli budur. İmamı Muhammed, Rükün olduğuna kaildir.

2— Namaz kılacak adamın bedeninde, elbisesinde ve namaz kılacağı yerde pislik olmamak,

3— Namaz kılacak adamın namazda ayak basacağı yerde namazın sıhhatine mâni bir pislik olmamak,

4— El ve dizlerinin geleceği yerde de, sahih kavle göre, pislik olmamak,

5— Alnını koyacağı yer temiz olmak, İmamı Âzamdan menkul olup iki rivayetten esah olan da budur. İmameyn kavli de böyledir.

6— Avret yerini örtmek, (bunun farziyeti mücmeünaleyhdir.)

7— Kıbleye dönmek,

8— Beş vakit namaz için vaktin girmesi,

9— Vaktin girdiğini yakinen bilmek,

10— Cenabı Allah'a hulûs ve ibadet kasdile namaz kılmağa niyet etmek,

11— Tahrime, yani iftitah tekbirini almak,

12— Nafile namazların gayrisinde ayakta olmak,

13— Farz olan namazların ikişer rek'atinde Kur'andan hiç olmazsa bir âyet okumak,

14— Nafile namazların her rek'atında Kur'andan bir âyet okumak,

15— Vitir namazının her rek'atında okumak,

16— Rükûa varmak,

17— Secde etmek,

18— Secdede başını koyduğu yer katı olmak, pamuk, şilte gibi yumuşak bir şey olmamak,

19— Secde yeri ayak basıldığı yerden yarım arşından ziyade yüksek olmamak (bir camide cemaat kalabalık olur da secde edecek yer bulunmazsa arka saftakiler, öndekilerin sırtına secde edebilirler.

20— Secdede iken iki ayağının parmaklarından bir miktarının üst tarafını, sahih kavle göre ellerile dizlerini kıbleye

çevirmek. (Ayak parmaklarının uçlarını kıbleye çevirmek yani yere üst tarafını yapıştırmak, secdenin sahih olması için kâfi değildir.)

21— Rükün, ve sücudun sıhhati için rükûu secdeden evvel yapmak,

22— Birinci secdeden oturacak bir vaziyette başını kaldırmak,

23— Tekrar ikinci secdeye varmak,

24— Namazın sonunda oturmak,

25— Son oturuş namazın rükünlerinin en sonunda yapmak,

26— Namazın rükünlerini ve rükün olmıyanı uyanık iken edâ etmek,

27— Beş vakitte kıldığı namazların ve sairelerini bilip ayırmak, (sabah namazının iki rek'atını, öğlenin dört rek'atı gibi) bunların içinden dördü bilittifak rükündür.

Kıyam, kıraat, rükû, sücüt, namazın sonunda teşehhüt miktarı oturmak da rükün'dür. Mamafih, buna şart ve tahrimeye rükün diyenler de olmuştur. Bunun için dördünün rükün olduğunda ittifak vardır. Diğerlerinin bazısı namaza başlamak sahih olması için, bazısı da namazın sıhhatinin devamı için şarttır. Şürünbilâlî bu suretle tafsil etmiş ise de on ikide hulâsa etmek, hıfzetmeğe daha kolaydır.

S : Sehiv secdesini de biraz daha şöyle bizim anlayacağımız gibi izah eder misiniz?

C : Peki! Biraz önce söylemiştim ki sehiv secdesinin sebebi; namazın vaciblerinden birinin unutulmak suretile terkolunması, yahut sonraya bırakılması veyahut evvel yapılmış olmasıdır. Yahut bir vacibin ziyade edilmesidir. Bir rüknün tehir veya takdimi de bunlardan birine dahildir. Şimdi sehiv secdesi nelerden lâzım geldiğini size madde madde ve biraz uzunca anlatayım:

1) Farz namazların ilk evvelki iki rek'atında, nafile namazlarla vitir namazının herhangi bir rek'atında Fâtihanın

hepsini, yahut yarıdan ziyadesini okumayı unutmak, (İmamı Âzam'a göre Fâtihadan bir âyet dahi unutsa sehiv secdesi vacibdir.)

2) Sûreyi Fâtihadan evvel okumak,

3) Birinci ve ikinci rek'atlarda Fâtihadan sonra bir sûre, yahut üç kısa veya bir uzun âyet okumayı unutmak,

4) Fâtihayı, yahut Fâtihadan sonra bir sûre veya âyet okumayı unutur ve rükûda iken hatırlarsa, tekrar doğrulup unutmuş olduğu şeyi okur. Eğer unuttuğu Fâtiha idiyse Fâtihayı okuduktan sonra sûreyi de tekrar okur ve tekrar rükû ederek sonunda sehiv secdesini yapar,

5) Vitir namazının tekbirini veyahut kunutunu unutarak rükûa eğilir ve rükûda iken hatırlarsa doğrulup da kunut yapmaz; sonunda sehiv secdesi yapar,

6) Unutarak Fâtihayı, sûreden evvel, iki defa okumak, «çünkü bu, sûreyi yerinden sonraya bırakmak oluyor.»

7) Sûreyi farzların son rek'atlarında, okumak, (Ebu Yusüfe göre).

8) Dört rek'atlı namazlarda ikinci rek'attan sonra oturmayı unutarak üçüncü rek'ata kalkmak. Eğer üçüncüye iyice doğrulup kalkmış ise tekrar yere oturmayıp namazını kılar ve sonunda sehiv secdesi yapar. Böyle iyice kalktıktan sonra oturacak olursa namazı fasit olur. Eğer tamamen kalkmamış ve oturma haline yakın bir halde iken hatırlarsa oturması vacibdir. Sonra sehiv secdesi de etmez. Eğer tamamen kalkmamış ve fakat kalkmış hale yakın idiyse kalkar ve sonra sehiv secdesi yapar.

9) Gerek selâm verecek vakit oturduğunda ve gerek dört rek'atlı namazların ikinci rek'atından sonra oturduğu vakit «Ettahiyyatü» yü unutmak,

10) İkinci rek'attan sonra oturup Ettahiyyatüyü okuduğu zaman hemen üçüncüye kalkmayarak Salâvatı okumaya başlamak (Allahümme salli alâ Muhammed ve alâ âli Mu-

hammed) dedikten sonra hatırlamış ise sonunda sehiv secdesi lâzımdır. «Allahümme salli» deyince hemen hatırlar ve kalkarsa sehiv secdesi lâzım değildir.

11) Kunutu veya tekbirini unutmak,

12) Bayram namazında imamın ikinci rek'atın rükû tekbirini unutmak,

13) İmamın açık okuması vacip olan yerde içinden, içinden okuyacağı yerde dışından okuması, «bu, dua ve senânın gayrisinedir. Bunlardan birini açıktan okumak secdei sehvi icap ettirmez.»

14) Rükû ve sücutta tumaniyeti (tadili erkânı) terk ederse, sahih kavle göre, sücüdü sehiv vacibdir.

Namazda sehiv secdesini icap eden bir kaç şey yaptı ise hepsi için tarif edilen şekilde bir defa sehiv secdesi yapmak lâzım gelir.

(Namazda okurken âyet ve sûrelerin tertibi namazın vacibatı asliyesinden olmayıp nazmı Kur'anın vacibindendir. Binaenaleyh sücüdü sehiv lâzım gelmez. Zâhir mezhebe göre, besmeleyi unutmaktan da lâzım gelmez, Zilî vacib demiş ise de.)

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

"Beş vakit namaz, kapısı önünde akmakta olan ve her gün beş kere içine dalınıp yıkanılan tatlı bir ırmak gibidir. Artık her gün beş kere böyle bir suda yıkanan adamın yüzünde, sırtında, başında pislikten bir şey kalır mı?. İşte bunun gibi günde beş kere namaz ile kalbini yıkayan bir adamın da içinde pislikten bir şey kalmaz.„

32. DERS

Cemaatla kılınan namazların fazileti

«Cemaatle kılınan namaz, yalnız kılınan namazdan yirmi yedi derece efdaldir, sevabı o kadar çoktur.»

— Hâdis —

Üzerimize farz olan beş vakit namaz, yalnız olarak kılınabildiği gibi, cemaatle de kılınır. Hattâ cemaatle kılmak daha faziletlidir. Cemaatle kıldığımız namazların derecesi, yalnız başına kıldığımız namazlardan çok yüksektir. Yirmi beş derece, yirmi yedi derece fazladır. Mükâfatı, sevabı o kadar çoktur. Onun için pek büyük bir özür olmadıkça beş vaktin farz namazlarını cemaatle kılmak, camii şerifte kılmak vacip derecesindedir. Camiden, cemaatten uzaklaşmamak için Peygamber Efendimizin çok sıkı emirleri vardır. Amma insanın bir özrü, bir mânii olur da gidemez o başka! Hiç bir özrü yokken insan, mümkün oldukça, cami ve cemaati terketmemelidir. Bunda hem Peygamber Efendimizin emirlerine riayet var, hem de yirmi yedi derece fazla mükâfat var. İnsan bile bile bunu terkederse çok ziyan ediyor demektir. Kazanmak varken ziyan etmek akıl kârı mıdır?

Acaba cemaatle kılmakta neden bu kadar fazilet var?. Peygamberimiz bunu neden dolayı sıkı sıkı tenbih etmiş? Cemaati terkedenleri neden azarlıyor, niçin tekdir ediyor? Bu-

nun sebebi şudur: Bizim dinimiz vahdet dini, birlik dinidir; daima bizim toplu bulunmamızı ister. Birbirimize yanaşmamızı, birbirimizden ayrılmamaklığımızı ister. Bunun için ibadetlerimizi de bir araya gelerek yapmamızı emrediyor. Bir köy halkı, bir mahalle ahalisi her gün sabah, öğle, akşam, gece camii şerife toplanarak bir imamın arkasında namaz kılacak olurlarsa, onların arasındaki sevgi artar. Birbirine yardım duyguları ziyadeleşir, birbirine yan bakmak olmaz. Birbirleriyle görüşürler, konuşurlar. Yekdiğerine dertlerini dökerler, ihtiyaçlarını söylerler. Camide göremedikleri komşuları sorup soruştururlar. Acaba ne oldu, bugün neden camiye gelmedi diye ararlar. Hasta ise yanına giderler, derdine derman ararlar. Bir ihtiyacı varsa onu komşular görmeye çalışırlar. Öyle ya günde beş kere bir arada yanyana, omuz omuza durup da Allah'a yalvaran bir cemaat arasında sevgi ve samimiyet olmaz mı? Bunun içindir ki, bir özrü olmadıkça insan cami ve cemaati bırakmamalı, cemaatin dağılmasına sebep olmamalıdır.

Cemaatle namaz kılmak, bir komutanın her emrine harfi harfine itaat etmek lâzım geldiğini de fikirlerimize iyice yerleştirmektedir. Çünkü yüzlerce, binlerce kişi, önde bulunan bir imamın hareketlerini tamamı tamamına taklit etmektedir. İmam eğilince eğilmek, doğrulunca doğrulmak, yatınca yatmak, kalkınca kalkmak ve en küçük bir harekette bile onun yaptığının dışına çıkmamak. İtaat bakımından bu, ne kadar mühim bir şeydir.

Burada size bir şey anlatayım: Müslümanlığın ilk devirlerinde İranlılarla bir muharebe olmuştu. Bir gün İran kumandanlarından biri müslümanları cemaatle namaz kılarken görmüş. Öne biri geçmiş, o ne yaparsa arkadakiler de aynı hareketleri bir intizam içinde yapıyorlar. Bunun ne olduğunu soran kumandan şu cevabı almış: Bu, müslümanların namazıdır, müslümanlar günde beş kere böylece namaz kılarlar.

Bunun üzerine komutan şöyle demiş: Çocukluğundan beri bu yolda terbiye almış olan bir cemaat, bir millet yenilmez; komutana itaat, bunlara göre dinî bir vazifedir. Komutanına bu derece itaatli bir ordu ile biz başa çıkamayız. İşte bunun içindir ki namazı cemaatle kılmanın fazileti ve sevabı pek çoktur.

Şimdi cemaatle namaz nasıl kılınır? bunu da anlatayım: Cemaatle namazlarda sünnet namazları kendi başımıza kılarız. Farzları imam ile kılarız. İmam öne geçer, biz de arkadan bir hizaya sımsıkı saf bağlarız. Kılacağımız namaz hangi namaz ise ona göre niyet eder ve imama uyarız. Söz temsili: Sabah namazını kılacağız: Evvelâ kendi başımıza iki rek'at sünnet kılarız. Sonra müezzin ayağa kalkarak cemaatin işiteceği bir sesle «Kamet» alır. İmam ayağa kalkar, imam olmayı niyet eder. Tekbir alır. Biz de içimizden sabah namazını imam ile kılmaya niyet eder ve tekbir alırız. İmam içinden «Sübhâneke» yi «Eûzü» ve «Besmele» yi okur. Biz de içimizden okuruz. Sonra cemaatin işiteceği bir surette Fâtihai şerifeyi okumaya başlar, cemaat bir şey okumıyarak sade dinler. Fâtihadan sonra bir sûre veyahut bir kaç âyet daha okur. Bundan sonra imam açıktan «Allahü ekber» deyip rükûa varır. Cemaat de içinden «Allahü ekber» der. Rükû ve secdelerde okunması lâzım olan şeyleri imam ve cemaat her ikisi de içinden söyler. Rükûdan başını diğrulturken «Semiallahü limen hamide» der. Biz de içimizden «Rabbenâ lekelhamd» deriz. Evvelâ imam, sonra da biz secdeye varırız. Secdeler bitince ikinci rek'ata kalkarız. İmam Fâtihadan başlar, evvelki gibi yine okur. Biz de sade dinleriz. İkinci rek'at da tamam olunca oturur ve «Ettahiyyatü, Allahümme salli, Allahümme bârik, Rabbenâ âtinâ» dualarını okuruz. Bunları imam da, cemaat de içinden okur. Sonra imam açıktan «Esselâmü aleyküm ve rahmetullah» der. Biz de içimizden öyle deriz.

Eğer kıldığımız namaz öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazları gibi üç veya dörder rek'atlı ise ikincide Ettahiyyatüden sonra imam tekrar kalkar, biz de beraber kalkarız. Üçüncü ve dördüncü rek'atlarda biz yine bir şey okumayarak duruyuruz. İmam da yalnız içinden Fâtiha okur. Öğle ve ikindi namazlarında imam hep içinden okur. Sabah namazında, akşam, yatsı namazlarının ilk iki rek'atında, Cuma ve Bayram namazlarında cemaatin işiteceği kadar açık okur.

Camii şerife geldiğiniz zaman imam farzına durmuş ise sünnet kılacağız diye, uğraşmayınız, hemen tekbir alıp siz de imama uyarak imam ile farzı kılın. Yalnız sabah namazı ise evvelâ sünnetini behemehal kılınız, ve imama ondan sonra uyunuz. Eğer son rek'atta, hattâ «Ettahiyyatü» yü bitirmeden imama uyabileceğinizi aklınıza kestirebiliyorsanız yine sünneti kılmaya bakın; yok baktınız ki sünnete duracak olsanız hiç yetişemiyeceksiniz, siz sünneti kılıncaya kadar imam selâm verip çıkacak, işte o zaman sünneti bırakır ve doğrudan doğruya farza niyetlenip imama uyarsınız. Eğer kıldığınız sabah namazı değilse dediğim gibi sünnete hiç durmıyarak doğru imama uyarsınız. İmam ile namazı kılıp bitirdikten sonra öğle namazında evvelce kılamadığınız sünneti tekrar kılarsınız. İkindi ve yatsı namazlarında kılmazsınız.

İmam rükûdan doğrulmadan evvel tekbir alıp imama uyabilen bir kimse, o rek'atı imam ile beraber kılmış sayılır. İmam ile namaz kılan bir adam böylece namazın evvelinden sonuna kadar imam ile bulunmuş ise imam selâm verirken o da selâm verir. Yok, birinci rek'at kılındıktan sonra imama uymuş ise imam selâm verince kendisi selâm vermiyerek tekrar kalkar: «Sübhâneke, Eûzü besmele, Fâtiha ve bir sûre veya âyetle» birinci rek'atı tamamlar, oturup «Ettahiyyatü, Allahümmeler, Rabbenâ» dualarını okur, sonra selâm verir. Eğer o kimse, imam ikinci rek'atı kıldıktan sonra gelmiş ise,

imam selâm verdikten sonra kalkarak Fâtiha ve bir sûre okuyarak iki rek'at daha kılıp ondan sonra selâm verir. İmam üç rek'atı kıldıktan sonra gelmiş ve dördüncü rek'atta imama uymuş ise imam selâm verdikten sonra kendisi selâm vermiyerek ayağa kalkar: «Sübhâneke, Eûzü besmele, Fâtiha ve sûre veya âyet» okuyarak bir rek'at kılıp oturur, o Ettahiyyatü» yü okuyup Allahü ekber der ve tekrar kalkar. Besmele, Fâtiha, sûre veyahut âyet okuyarak rükû ve secdelerden sonra tekrar kalkar. Besmele, yalnız Fâtiha ile üçüncü rek'atı da kılarak rükû ve secdelerden sonra oturur. «Ettahiyyatü, Allahümmeler, Rabbenâ âtinâ» dualarını da okuyarak selâm verir. Bu suretle namazını tamamlamış olur.

Üç rek'atlı olan akşam ve vitir namazlarının üçüncü rek'atında imama uymuş olan bir kimse imam selâm verdikten sonra kalkarak Fâtiha ve bir sûre ile bir rek'at kıldıktan sonra oturup «Ettahiyyatü» yü okur, bundan sonra tekrar ayağa kalkıp yine böylece ikinci rek'atı da kılarak oturur. «Ettahiyyatü, Allahümmeler, Rabbenâ âtinâ» dualarını da okuyup selâm verir. Selâm verdikten sonra:

«Allahümme entesselâmü ve minkesselâm tebarekte ya zelcelâli vel'ikram». Bundan sonra Peygamberimize bir salâvat getiririz. Bundan sonra da şu duayı okuruz.

«Sübhanallahi velhamdülillâhi velâilâhe illâllahü vallahü ekber ve lâ havle velâ kuvvete illâ billâh-il-alliyyilâzîm.» Sonra Eûzü, Besmele ile «Allahü lâ ilâhe...» âyeti kerimesini okuruz. Bundan sonra otuz üç kere «Sübhanallah», otuz üç kere «Elhamdülillâh», otuz üç kere «Allahü ekber» deriz, tesbih çekeriz. Bundan sonra «Lâilâhe illâllahü vahdehû lâ şerike leh; lehülmülkü ve lehülhamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr» deriz. Bundan sonra ellerimizi açar, yürekten bir dua ederiz. Allah'tan isteyeceklerimizi isteriz. Temiz ve pâk bir kalb ile yerimizden kalkıp işimize gideriz. Şunu da bilmek

lâzımdır ki: İki kişi bir araya gelerek biriniz imam, diğeriniz de cemaat olup namazı cemaatle kılarsanız yine cemaatin sevabını alırsınız.

Çok mühim bir nokta — Cemaatle namaz kıldığımız zaman pek ziyade dikkat olunacak çok mühim bir nokta vardır. Cemaatle namaz kılmak demek, namaz kılarken bir imama uymak, onun arkasından gitmek demektir. Biz önümüzdeki imama tâbi olacağız. Binaenaleyh namaza başlarken evvelâ imam tekbir alır, biz de imamdan sonra alırız. Rükûa giderken, rükûdan kalkarken, secdeye yatıp kalkarken de böyle. İmamdan evvel tekbir almak imamdan evvel rükûa varmak, imamdan evvel rükûdan veyahut secdeden başını kaldırmak caiz değildir. Bazı insanlar vardır. İmam rükûdan doğrulmadan hemen başını kaldırır. Halbuki Peygamberimiz (S. A.) Efendimiz böyle yapmaktan şiddetle nehiy buyurmuşlardır. İmamdan evvel tekbir alan, imamdan evvel rükûdan kalkan, imamdan evvel secdeye yatan, secddden kalkan kimselerin namazı yoktur; buyurmuşlardır. Binaenaleyh bu noktaya dikkat etmek, böyle yapanları görünce onlara münasip bir lisan ile nasihat eylemek her müslümanın üzerine vaciptir. Bir de cemaatle namaz kılarken saflara çok dikkat etmeli, safları güzel yapmalıdır.

Burada daha mühim bir mesele var ki ona da dikkatinizi çekmek isterim. Bir müslüman namaz kılarken temiz olmak şart olduğu gibi cami ve cemaate giderken daha ziyade temiz olmasına dikkat edecektir.

Hele çoraplarının tertemiz ve kokusuz olmasına çalışmak lâzımdır. Peygamber Efendimiz bizi böyle görmek istiyor. Yanı başımızdakini tiksindirecek hallerden son derece sakınmamız lâzımdır.

33. DERS

Cuma, Bayram, Teravih, Cenaze namazları

S : Cuma namazı nasıl bir namazdır ve nasıl kılınır?

C : Cuma namazı iki rek'atlı bir farzdır. Cuma günleri öğle vaktinde bir camide cemaatle kılınır ve öğle namazının yerine geçer.

Öğle namazının vakti girince ezan okunur, sonra tıpkı öğle namazının sünneti gibi dört rek'at sünnet kılınır. Bundan sonra camiin içinde bir ezan daha okunur. Ezandan sonra hatip minbere çıkarak bir hutbe okur. Bu hutbe farzdır.

Cemaatle iki rek'at farz kılınır. Hutbeden evvel olduğu gibi, Cumanın farzından sonra da dörder rek'at namaz kılmak sünnettir. Bunlar cumanın ilk ve son sünnetleridir.

S : Cuma kimlerin üzerine farzdır?

C : Âkil ve bâliğ olup da gözü, vücudu ve ayakları sağlam olan, misafir ve esir olmayan erkekler üzerine farzdır. Kadınlara, yolculara, hastalara, âmâ ve kötürümlere, esirlere ve hürriyeti kendi elinde olmıyanlara Cuma namazı farz değildir. Bunlar sade öğle namazı kılar ve böylece borçlarını ödemiş sayılırlar. Bunlardan biri camiye giderek cuma namazını kılacak olursa ayrıca öğle namazını kılmaya lüzum kalmaz.

S : Bayram namazı nedir, kimlere vaciptir?

C : Cuma namazı farz olanlara senede iki Bayram namazını kılmak da vaciptir.

S : Bayram namazları kaç rek'attır ve nasıl kılınır?

C : İki rek'attır, bu da cemaatle kılınır. Bayram namazının vakti girince cemaat saf bağlayarak «vacip olan bayram namazına» diye niyet edilir. İmam «Allahü ekber» deyince cemaat de ellerini kaldırıp tekbir alır. Ondan sonra herkes içinden «Sübhâneke» yi okur. Sonra imam biraz fasıla ile, birbiri ardı sıra ellerini kulaklarına kaldırıp açıktan üç kere tekbir alır. Cemaat de öyle yapar. Birinci ve ikinci tekbirlerde eller yan tarafa sallanır, üçüncüden sonra göbeğe bağlanır. İmam içnden yavaşçacık «Eûzü besmele» çeker. Sonra açıktan Fâtiha ve bir sûre veya âyet okur. Bundan sonra, diğer namazlarda olduğu gibi, imam ile rükû ve secde yapar ve ikinci rek'ata kalkarız. İmam besmele çekerek Fâtiha ve sûreyi açıktan okur. Sûre bitince birinci rek'atta olduğu gibi üç kere tekbir alınır ve üçüncüden sonra eller bağlanmadan Allahü ekber diyerek rükûa gidilir.

S : Bayram namazında hutbe nedir?

C : Sünnettir, namazdan sonra okunur.

S : Teravih namazı kaç rek'attır ve nedir?

C : Yirmi rek'attır, **Sünneti müekkededir.**

S : Teravih namazı ne zaman ve nasıl kılınır?

C : Ramazanı şerifte yatsı namazından sonra kılınır. Cemaatle kılmak sevaplıdır, yalnız olarak da kılınabilir. Yalnız kılınacak olursa diğer namazlar gibi âyetler ve dualar tamamen okunur. Cemaatle kıldığımız zaman âyetleri imam okur, biz de sade dinleriz.

S : Kaç rek'atta bir selâm verilir?

C : İki rek'atta bir selâm vermek sünnettir. Eğer iki rek'atta selâm vermeyip de dört rek'atta bir verirse tıpkı yatsının sünneti gibi birinci Ettahiyyatü'den sonra «Allahümmeler», üçüncü rek'ata kalkınca da «Sübhâneke» okunur.

Ramazanda vitir namazı teravihden sonra kılınır. Tera-

vih cemaatle kılınırsa o da cemaatle kılınır. Yalnız kılmak da caizdir.

S: Cenaze namazı nedir?

C: Cenaze namazı farzı kifayedir. Din kardeşlerimizden biri ölünce yıkanır, kefene sarılır, sonra musallâya konur. (Allah için namaza meyyit için duaya) niyet edilir. İmam «Allahü ekber» deyip ellerini kulağına kaldırır. Biz de beraber ellerimizi kaldırıp içimizden tekbir alırız. Ondan sonra «Sübhâneke» yi sonuna kadar okuruz. Yalnız «veteâlâ ceddük» ten sonra «vecelle senâüke ve lâilâhe gayrük» deriz. İmam ellerini kaldırmadan «Allahü ekber» der, biz de tekbir alıp «Allahümme salli ve bârik» dualarını okuruz. Sonra bir tekbir daha alıp cenaze için dua edilir. Duasını bilenler onu okurlar. Bilmeyenler «Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azebennâri birahmetike yâ erhamerrâhimîne» yi okur. Bunu da bilmeyenler dua niyetile Fâtihayı okurlar. Bundan sonra dördüncü tekbir alınır ve selâm verilir.

İzah — Asker evlâtlarım! Cuma günü müslümanların çok büyük, çok mübarek bir günüdür. Cuma'nın gecesi de, gündüzü de pek hayırlıdır, pek şereflidir. Her saati mü'min için rahmettir. Her mü'min Cuma'yı Bayram tanımalı, bu Bayramın kadrini bilmelidir. Tanrı teâlâ hazretleri Cuma günü cemaatle hep bir araya gelerek namaz kılmayı üzerimize farz kılmıştır.

Beş vakit namaz farzdır, amma onları herhalde cemaatle kılmak farz değildir, sünnettir. İnsan beş vakit namazı evde de kılar; dağda da. Yalnız da kılar, cemaatle de kılar. Erkeği de kılar, kadını da; beyi de, paşası da; uşağı da kılar, efendisi de!. Hepsine farzdır. Lâkin Cuma namazı böyle değil, onu mutlaka cemaatle kılmak farzdır. Hem de başka cemaate benzemez. Namazdan evvel bir hutbe okumak da farzdır. Demek oluyor ki: Cuma çok ehemmiyetli, çok mübarek bir gündür. Bir müslüman hiç olmazsa bu mübarek günde olsun camii

şerife gidip cemaatle namaz kılmalı, Kur'anı Kerim ve hutbe dinlemelidir; bu her müslümanın boynuna borçtur.

Her müslüman, Cuma gününü bayram geliyor gibi karşılamalı, o gün yıkanıp temizlenmeli, temiz elbiselerini giymeli, başkalarını rahatsız edecek kokar şeyler yememeli, tertemiz, gül gibi olup namazdan evvel camii şerife koşmalı. İnsan böyle yaparsa hiç olmazsa haftadan haftaya yüreğinin pası silinir, bir haftalık günahları temizlenir; bir mahalle, bir köy, beş köy halkı da haftada birer kere birbirlerile konuşup görüşürler. Öyle ise bu kadar mübarek olan bir günü boşa geçirmeyip ibadetle geçirmek, Cumaya koşmak lâzımdır. Bugünü hepimiz ganimet bilmeliyiz.

Cuma namazından evvel «niyet ettim Cumanın ilk sünnetini kılmaya» deyip dört rek'at sünnet kılarsınız. Ondan sonra hatip menbere çıkıp hutbe okur. O zaman hiç bir şey yapmayıp hatibi dinlersiniz; lâkırdı filân söylenmez, yanındakilere yavaşçacık da olsa bir şey söylemiyeceksiniz, hep hatibi dinleyeceksiniz. Hutbe bittikten sonra müezzin kamet getirir. Ayağa kalkıp Cumanın farzını imama uyarak kılarsınız. «Niyet ettim Allah rızası için imama uyarak Cumanın farzını kılmağa» dersiniz. Diğer farz namazlar gibi bunu da kılarsınız. Bundan sonra yalnız başınıza dört rek'at son sünnet kılarsınız. Bundan sonra eğer vaktiniz varsa dört rek'at daha kılarak en sonra geçirmiş ve kılamamış olduğunuz öğle namazına niyetlenirsiniz. Eğer vaktiniz yoksa bunu kılmıyarak yalnız iki rek'at vakit sünneti kılarsınız. Buna da vaktiniz yoksa sade Cumanın son sünnetini kılar, işinize gücünüze gidersiniz.

Vakti olan bir müslüman Teravih, Cuma ve Bayram namazlarını hiç geçirmeden kılmalıdır. Senede bir iki kere gelip geçen bu gibi fırsatları kaçırmak akıl kârı değildir. Ölmek üzere bulunan bir insanın yanında kelimei şahadet getirmek

sünnettir. Fakat hastaya kelimei şahadet getir, diye emretmemeli, hastayı üzmemelidir. Yalnız hâtırına getirmelidir. Bir insan ölünce onun gözlerini kapamak, çenesini bağlamak, ellerini yan tarafına koymak, ayaklarını uzatmak lâzımdır. Bunlar yapılır, elbiseleri soyulur, üzeri güzelce örtülür. Şişmemesi için karnının üstüne bir demir parçası gibi bir şey konur. Üzerine Mushaf filân koymamalıdır. Sonra teneşir tahtasına konularak yıkanır, kurulanıp kefenlenir. Erkeğin kefeni yensiz, yakasız, dikişsiz bir gömlek, bir don ve eteklik, bir de sargı olmak üzere üç kat bezdir. Kadının kefeninde erkeğin kefeninden fazla olarak bir baş örtüsü, bir de göğüs örtüsü olur. İşte sünnet olan kefen budur. Kefenin beyaz bezden olması müstahabdır. Bu söylediğim şeyler hal ve zaman müsait olursa demektir. Hal ve zaman müsait olmazsa, yani zaruret zamanında erkek ve kadın, her ne bulunursa ona sarılır. Güzelce yıkanıp kefenlendikten sonra cenaze namazı kılınır ve ondan sonra kabre konur. Şehidin nasıl gömüleceği, şehid bahsinde gelecektir.

Müslüman kardeş! İnsan bu dünyada ne kadar çok yaşasa, ne kadar zengin olsa, ne kadar evlât ve mülk sahibi olsa, ne kadar saltanat sürse yine bir gün bu dünyaya vedâ edecek! Buradakileri bırakıp gidecek! İnsanoğ'u dünyada ne kadar yaşasa ergeç ölüm denilen o korkunç, o soğuk şeyi görecek, çok sevdiği dünyasını, hısım ve akrabasını, evlât ve ayalini, malını ve mülkünü burada bırakıp âhirete göç edecek!. Bugün, bu saat beraber yaşadığınız bir arkadaşınız bir de bakarsınız ki, birdenbire size gözlerini kapamış: vedâ edivermiş. Şimdi buna karşı ne yapmak lâzımdır? Ebediyen bizden ayrılmış, bir daha açmamak üzere gözlerini kapamış olan akrabalarımıza, arkadaşlarımıza, din kardeşlerimize karşı o anda yapacak bir vazifemiz yok mudur? İşte bizim ulvî ve mukaddes dinimiz insanın dirisi gibi ölüsünü de mükerrem ve

2— Pilevne muharebesi ve Gazi Osman Paşa.

Askerler! «Pilevne» bugün Bulgaristanda bir kasabadır. Oraları vaktile bizimdi. Bulgaristanın bulunduğu yerlere «Tuna» vilâyeti denirdi. 1294 tarihinde, yani bundan altmış altı yıl önce elimizden gitti.

Bu pek acıklı bir hikâyedir: Moskoflar iki yüz senedenberi İstanbula göz dikmişlerdi. Bu yüzden Türkleri hiç rahat bırakmak istemezlerdi. İkide birde yoktan bahaneler icat ederek bizi yok etmek için üstümüze saldırırlardı, zorları İstanbulu almaktı. İstanbulu alamadılar; lâkin memleketimizi parçaladılar. Bizi zayıf düşürdüler. Nihayet Tuna vilâyetlerinde oturan Bulgarları ayaklandırdılar, binlerce müslüman kestiler. Arkadan kendileri de hücuma başladılar.

Moskof ordusu bizimkinden on kere daha çoktu. Öyle iken yine bizden korktu, tek başına yürüyemedi. Sırpları, Karadağlıları beraber aldı.

O zaman **«Gazi Osman Paşa»** adında bir kahraman kumandanımız vardı. Ordusu ile (Pilevne) ye geldi. Şehrin çevresinde bir sıra tepeler bulunuyordu. Buralarda siperler kazdırdı; istihkâmlar yaptı. Ruslar en büyük ordularile geldiler; (5 Eylûl 1293) günü buraya hücum ettiler; lâkin pek fena bozuldular; Moskoflardan binlerce insan telef oldu, binlerce de yaralı verdiler. Biz topu topu otuz beş bin kişi idik. Onlar yüz binden fazla idiler. Ruslar geri döndüler. Bu sefer büyük toplar getirdiler ve tekrar siperler kazdılar. (8, 11, 18) Eylûl günlerinde tekrar hücumlarda bulundular. Düşmanla pençe pençeye, boğaz boğaza kavga ediyorduk. Rus Çarı Aleksandır da ordusunun başında bulunuyordu. Bu kadar büyük kuvvetlere malik olan Ruslar, Osman Paşaya karşı bir şey yapamıyacaklarını anlayınca Çar Aleksandır Romanya kıralına baş vurdu ve Romanya ordusunu da çağırdı. Aman mahvoluyoruz, hıristiyanlık da gidiyor, bize yardım edin diye onlardan yardım is-

tediler. Romanya ordusu ile birlikte Moskoflar Pilevneyi tamamile sardılar. Biz düşmanın gayet büyük toplarına karşı küçük sahra toplarile karşılık veriyorduk. Askerler aç da kalmıştı.

Moskoflar ve Rumenler durmuyorlar; saldırıyorlar; lâkin o, küçük Türk ordusu karşısında adım adım yer kazanıyorlardı. Düşmanın telefatı çoğaldı, kış basmıştı. Hastalıktan da çok kırıldılar.

15 Teşrinisani günü bize: «Silâhlarınızla buradan çıkın, şehri teslim edin» dediler. Osman Paşa, o büyük kahraman, bunu şiddetle reddetti. «Memleket düşmana verilmez» dedi. Gazi Osman Paşanın etrafı büsbütün kuşatılmıştı. İmdat gelmek ümidi yoktu. O, şimdi düşmanı yoruyor. Ölmeden, vurulmadan teslim olmak istemiyordu. **Kahraman Türk askeri!** Osman Paşa adında bir Türk kahramanının (Pilevne) adındaki bir köyü böyle kahramanca müdafaa etmesi koca bir Rusyayı sındırması ve Rus Çarını «imdadımıza yetişmezseniz mahvoluruz, bütün hıristiyanlık da mahvolacak» diye sağa, sola başka kırallara müracaata mecbur etmesi açık gösterir ki: İmanlı ve namuslu kumandanlar arasında harp eden Türk askerinin gösteremiyeceği hârikalar yoktur. **Türk askeri!** Günün birinde yol düşer de İstanbula uğrarsan o büyük kahramanın mezarı önünden geçerken yaptıklarını hatırla ve ruhuna bir Fâtiha oku!.

10 Kânunuevvel günü, artık ne yiyecek, ne de cephane hiç bir şey kalmamıştı. Sabahleyin erkenden düşmanın muhasara hattını kırmak, buradan çıkıp kurtulmak istedi: Askerlerimiz (Allah, Allah) diyerek öyle şiddetle saldırdılar ki düşmanın birinci sıra siperlerini yardılar ve ikinci sıraya girdiler. Son bir sıra kalmıştı; fakat düşman pek çoktu. Bizim küçük ordumuz ezildi.

Osman Paşa iki ayağından vuruldu, düştü. Ordumuz esir edildi; lâkin kendi rızasile teslim olmadı.

Moskoflar, bu kahramanlığa hayran oldular. Yaralı arslanı, Rusya Çarı (1) yanına çağırdı; esirler kılıç taşımazken Çar, Osman Paşayı takdir etti ve kılıcını taşımasına müsaade eyledi.

Anladınız mı, îmanın, sebatın ve cesaretin kıymetini?!. Böyle bir kahramanın önünde düşmanlar bile eğiliyor. Bugün o şanlı Gazi, o arslan yürekli Gazi Osman Paşa İstanbulda Fatih camii avlusunda kubbeli bir türbede yatıyor. Onun adı her yerde saygı ile anılıyor. Bütün şehidlerimizle birlikte ruhuna bir Fâtiha okuyalım!.

(1) Rus hükümdarlarına o zaman Çar denirdi.

35. DERS

Oruç

«Ey mü'minler! Oruç sizden evvelkilere farz kılındığı gibi sizin üzerinize de farz kılındı ki (Oruç sayesinde nefsinize hâkim olarak günahlardan) korunabilesiniz. Sayılı günlerde (farz oldu), sizden her kim (bugünlerde) keyifsiz veyahut yolcu ise tutamadığı günler sayısınca başka günlerde (oruç tutar), orucunu güçlükle tutabilecek, dayanıp kalacak kimseye bir yoksul taamı olarak fidye lâzımdır. Her kim hayrına fidyeyi arttırırsa onun için hayırlıdır: Bununla beraber oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır. Eğer bilseniz.

«Ramazan ayı öyle bir aydır ki insanlar için hidayet (kaynağı) olan; insanları doğru yola yönelten, hak ile bâtıl arasını ayıran Kur'an bu ayda indirildi. Binaenaleyh sizden her kim Ramazan ayına erişirse onu oruçla geçirsin, her kim keyifsiz veyahut yolcu ise tutamadığı günler sayısınca başka günlerde oruç tutar. Allah sizin için kolaylık istiyor, yoksa güçlük istemiyor.» — Bakara sûresi âyet: 182, 184, 185. —

İslâmın beş temelinden biri de Ramazanı şerifte oruç tutmaktır. Oruç da namaz gibi bir ibadettir. Oruç demek tanyeri ağarmaya başladığı zamandan tâ güneş batıncaya kadar, niyetlenip, hiç bir şey yememek, içmemek, kadın erkek cinsî münasebette bulunmamaktır.

Âkil ve bâliğ olan kadın ve erkek her müslümana Ramazan ayında niyetlenip oruç tutmak **Farz**'dır. Ay, bazan yirmi dokuz, bazan da otuz olur. Âkil ve bâliğ olmayanlara namaz gibi oruç da borç değildir. Lâkin henüz bâliğ olmamış çocukları da yavaş, yavaş oruca alıştırmak, oruca heveslendirmek lâzımdır.

Hastaların, yolcuların, gebe kadınların, emzikli kadınların, düşkün ihtiyarların Ramazanda oruç tutmamalarına dinî müsaade vardır.

Hastalar iyi olduktan sonra, yolcular misafirlikten çıktıktan sonra Ramazanda tutamadıkları oruçlarını gününe gün kaza ederler. Gebe kadınlarla emzikliler de sonra gününe gün kaza ederler, oruç tutarlar. Zorluk ve güçlük olmaz ve zayıf düşürmezse Ramazanda herkesle beraber tutmak misafirler, yolcular için daha hayırlıdır.

Lohusa kadınlar ile ay başında âdet gören kadınlar o hallerinde iken namaz da kılamaz, oruç da tutamazlar. Onların oruç tutmaları, namaz kılmaları câiz değildir. Lâkin o halleri geçtikten sonra oruçlarını günü gününe kaza ederlerse de namazlarını kaza etmezler. Ramazan orucunun edası da, kazası da farzdır.

Oruç tutmaya takati olmayan, vücutça günden güne düşmek üzere olan ihtiyarlamış kimseler de oruç tutamıyacaklarından fidye verirler. Yani Ramazanın her günü için bir fakirin karnını doyururlar. Yahut her gün için fakire bir fitre verirler. Askerler de tutup tutmamakta serbesttir. Oruç tutmakta güçlük yoksa tutar, varsa tutmayıp memlekete döndükten sonra kaza eder. Gündüz kuşluk vaktine kadar o günün orucuna niyet etmiş olmak lâzımdır. Bu müddet içinde her ne zaman niyet edilse sahihtir. Ramazan orucunu kaza ederken niyeti sabahtan sonraya bırakmamak lâzımdır. Etraf aydınlandıktan sonra Ramazanın kazasına yapılan niyete iti-

bar olunmaz. Ramazanda sahura kalkmak da niyet sayılır. Ayrıca Ramazan orucuna diye tayin etmeye hacet yoktur. Fakat başka günlerde Ramazan orucunu kaza ederken Ramazan orucunun kazası olduğuna geceden, yani akşamdan sonra, niyetlenmek lâzımdır.

Niyet denilen şey, asıl insanın kalbindedir. Yarın oruç tutacağınızı içinizden geçirmek niyettir. Ramazan ayında bir müslüman böyle niyetten hâli değildir. Oruç ayı girip de oruca başladıktan sonra her gün akşam iftar edince yarın oruç tutacağına tabiî niyetlidir.

Oruç bozan şeyler— Oruç bozan şeylerin başlıcası: Yemek, içmek, kadın ve erkek cinsî münasebette bulunmaktır. Oruçlu bir insanda oruç bozan hallerden, biri vaki olursa bazan yalnız kaza lâzım gelir. Bazan hem kaza, hem de kefaret lâzım gelir. Bazan da hiç bir şey lâzım gelmez.

Orucu bozmayan haller— Bir insan oruçlu olduğunu unutur da bir şey yiyip içerse onun orucu bozulmaz. Amma şu şart ile: Yiyip içerken oruçlu olduğunu hatırlayınca hemen bırakıp ağzını yıkamalı. İşte böyle yaparsa o zaman orucu bozulmaz. Eğer böyle yapmaz, yani aklına geldiği zaman bırakmayıp da nasıl olsa bozuldu zanneder ve ağzını silmiyerek yine yer içer, keyfine bakarsa o zaman oruç bozulur. Nasıl olsa bozuldu zannederek yiyip içtiği için gününe gün kaza etmesi lâzımdır.

Gününe gün kaza— Unutarak değil de yanlışlıkla orucunu bozmuş, hiç istemezken orucunu bozacak bir işde bulunmuş olan kimseye bir güne bir gün kaza etmek lâzım gelir. Söz temsili: Oruçlu olduğu hatırında olan bir insan ağzını yıkarken boğazına su kaçırsa, yahut yemeğin tuzuna bakarken boğazından aşağı gidiverse, yahut denizde yıkanırken ağzından ve burnundan su girerse bu adamın orucu bozulur. Amma isteyerek değil, yanlışlıkla olduğundan bir güne bir gün kaza eder. Nasıl olsa bozuldu diye yememek şarttır.

Kefaret— Oruca niyetlendikten sonra gündüz bile bile bir şey yiyip içerse, yahut cinsî münasebette bulunursa, Ramazandan sonra biri biri ardısıra tam iki ay bir gün oruç tutmak o adamın üzerine farz olur. Bir günü yediği gün için, iki ayı da cezadır. Eğer hastalıklı veyahut yaşlı olup da iki ay ardısıra oruç tutmaya vakti olmazsa, altmış fakiri bir gün doyuracaktır. Bir fakiri sabahlı akşamlı altmış gün doyursa da olur. İsterse yemek vermez de o kadar para verir. Ramazan Bayramının birinci günü ile Kurban Bayramının dört gününde oruç tutmak haramdır. Bu günlerde ne edâ, ne de kaza hiç bir oruç caiz olmaz.

Biraz izah— Asker evlâtlar! Allah teâlâ hazretlerinin farz kıldığı ibadetlerin faydası hep bize olduğunu söylemiştim. Oruç da bir ibadettir ve sırf bizim faydamız için farz olmuştur.

Allah teâlâ hazretleri her derde bir derman verdiği gibi, her fenalığa karşı da bize bir siper, bir kalkan vermiştir ki o da ibadettir. İbadet fenalığa karşı insanı koruyan bir kalkandır.

Her fenalığın başı Allah'ı unutmak değil midir? İşte buna karşı en büyük kalkan, daima insana mevlâsını hatırlatacak, kendisine her daim Allah'ın huzurunda olduğunu düşündürecek olan ibadettir. Namaz, oruç bu ibadetlerin başlıcalarındandır. Namaz Allah'ı nasıl hatırlattığını yukarıda görmüştük. Acaba oruç böyle midir? Şimdi onu da anlamaya çalışalım. Oruç ne demekti? Allah'ın emrini yerine getirmek maksadile sabahtan akşama kadar yememek, içmemek, kadın ve erkek cinsî muamelede bulunmamak, nefsinin istediği şeylerden elini, eteğini çekmek. Öyle değil mi? Evet öyle. Demek ki oruç tutan bir insan, her dakika Allah'ın huzurunda olduğunu düşünüyor. Hiç bir dakika onu hatırından çıkarmıyor. Allah teâlâ böyle emretti diye nefsinin istediği şeylerden elini eteğini çe-

kiyor. Yazın en sıcak günlerinde hararetten ciğeri yanıyor da oruçlu olduğu için suya bakmıyor. Açlıktan takati kesilse de yiyeceğe el uzatmıyor. Bunu birisinden korktuğu için değil, Allah'ın emri bu yolda olduğu için yapıyor. Şimdi böyle, bir ay sabahtan akşama kadar nefsine uymamayı âdet edinmiş olan bir adam düşününüz karnı aç, iştihası tamamile yerinde iken gözünün önünde duran tatlı yemekleri, Allah'ın emri olmadığı için muayyen dakika gelmedikçe yemeyen, hararetten yanıp tutuştuğu zamanlarda yanında duran buz gibi suya dönüp bakmıyan ve bunda sebat gösteren bir adam ne olur? Helâl ve mübah olan şeylerden, kendi arzusile kendi istediği vakit yemeyi, içmeyi itiyat edinmiş olan bir adam haram şeylere göz diker mi? Başkalarının haklarına tecavüz eder mi? Bu gibi kötülüklere, hile ve cinayet gibi alçaklıklara, adiliklere tenezzül eder mi? Allah'ın emirlerine karşı böyle nefsini ayak altına alan bir insan, nefsine her daim hâkim olmaz mı; elbette olur. Nefsine hâkim olan bir adam ise hiç bir zaman kötü olamaz.

İnsan bir kere nefsine sahip oldu mu artık o adamdan fenalık gelmez. Çünkü dünyada her fenalık; Allah'ı unutarak nefse uymaktan, nefsinin her istediği yere gitmekten ileri gelir.

Halbuki oruç tutan bir insan, nefsinin her dediği yere gitmemeye nefsinin her istediğini, istediği zaman vermemeye, Allah'ın emri olmayan şeyleri işlememeye kendisini alıştırmıştır. Binaenaleyh oruç insanı her fenalıktan alıkor; insana kötü şeylerden elini eteğini çektirir; insanı âdeta melekler mertebesine çıkarır. Bunun için Tanrı teâlâ hazretleri senenin belli bir ayında orucu tutmayı üzerimize farz kılmıştır. Ramazan ayının gündüzü de gecesi de hayırlı ve mübarektir. Gündüz orucunda, gece teravihinde bambaşka bir hal var; hiç doyulmaz bir lezzet, bir neşe vardır. Hele oruç tutan-

lar, teravih kılanlar iyi bilirler ki: Bu mübarek ayda ikindiden sonra oturup iftar beklemek kadar dünyada tatlı ve heyecanlı bir şey yoktur. Sakın ha bu mübarek ayı gafletle geçirmeyin!

Bir de şu mühim cihete dikkat ediniz: Nefsinizi yiyip içmekten menettiğiniz gibi, fikrinizi ve gönlünüzü de bu gibi fenalıktan çekiniz. Kalbinizi kötü düşüncelerden, kötü niyetten, kin ve haset gibi şeylerden, dilinizi kötü lâkırdılardan, yalandan, gıybetten, koğuculuktan uzak tutunuz! Şurada burada dedikodu yapmayınız.

Çünkü bu gibi şeyler orucun sevabını giderir. Binaenaleyh bu mübarek ayda oruçla, namazla, niyazla kalbinizin pasını silip Mevlânıza yaklaşın! Hem şunu da muhakkak biliniz ki oruç, Allah'ın yanında çok büyük bir ibadettir. İbadetlerin sevapça en büyüğüdür. Buna verilecek sevabı Allah'tan başka kimse takdir edemez. Oruç işte bu kadar sevaplı bir ibadettir.

Oruç, insanlarda şefkat ve yardım duygularını da uyandırır. Oruç tutan bir adam, zamanın muhtelif mevsimlerinde açlığın kendi nefsinde yaptığı tesiri duydukça her gün bu acıya, bu yoksulluğa katlanmağa mecbur olan zavallıların halini düşünür, onları göz önüne getirir. Yiyecek bulamıyarak yarı aç, yarı tok gezmeğe mecbur olan fakirlere merhamet, şefkat ve yardım etmek duygusu ziyadeleşir. En zengin bir aile içinde, zengin bir ana ve baba kucağında büyümüş, yetişmiş olan bir müslüman oruç sayesinde açlığın; susuzluğun, yoksulluğun bütün acılarını duyar ve anlar. Birlikte yaşadığı diğer insanların çektiği ıstırapların bir kısmına vâkıf olur. Onlara karşı insanî ve ahlâkî vazifelerini yapmaya çalışır, elinden gelen yardımı esirgemez. **«Tok acın halinden bilmez»** derler ki doğru bir sözdür. Daima karnı tok olanlar, açların halinden anlıyamazlar. Açlık ve tokluk göze görünür bir şey değildir. İnsan tatmadıkça anlıyamaz. Açlığın ne demek olduğunu oruç

tutanlar bilirler. Ve böylelikle fakirlere şefkat ve merhamet gösterirler.

Oruç insana nimetin kadrini bildirir. İnsanoğlu elinde, avucunda bol bol var olan şeylerin kadrini bilemez. Lâkin o nimet bir kere elinden giderse onun kıymetini o zaman anlar. Amma iş işten geçtikten sonra kaç para eder. Meşhur sözdür: **Nimet gitmeden kadri bilinmez,** derler. Onun için oruç insanlara nimet yoksulluğunun ne demek olduğunu, bir insan nimetin kadrini bilmez de nimeti muhafaza edemezse sonu ne olacağını göstereu güzel bir misaldir. Açlığın ne demek olduğunu tadan bir insanın gözünde nimetin kıymeti yükselir. Elinde avucunda bulunan şeyleri israf edip de şuraya buraya savurmaz.

Oruç insanı sabır ve tahammüle de alıştırır. Nefsinin arzu eylediği güzel güzel şeyleri yememeye, içmemeye alışan nefsini bu yolda terbiye eden bir insan ahlâkın en yüksek derecesine çıkmış sayılır. Çünkü böyle bir adam, istediği zaman, istediği şeye, istediği kadar sabır edebilecek demektir. Çocukluğundan beri nefsini bu yolda terbiye etmiş olan bir insan, dünyada tahammülü zor olan şeylere de istediği zaman sabır edebilir. Böyle olan insanlar, yerine göre zamanın her türlü acılarına, yoksulluklarına karşı metanetle mukabele ederler, sabır ve tahammül gösterirler. Hakkı müdafaa etmekten yılmazlar. Hak uğrunda günlerce aç ve açık kalmak gibi mihnetlere, meşakkatlere göğüs gerebilirler. Düşman karşısında yılmazlar, fütûr getirmezler.

Orucun sıhhate de çok faydaları vardır. Peygamber Efendimiz «Oruç tutunuz ki sıhhatinizi muhafaza edesiniz» buyurmuşlardır. Bugün mesleğinde mâhir hekimler söylüyorlar ki: Âdâbına güzelce riayet edilerek tutulan oruçların vücuda çok faydası vardır. Sıhhatlerini koruyarak dünyada en çok yaşayanlar, çok oruç tutanlar olduğunu da yine hekimler söyleyip

dinlendiğini, nasıl kuvvetlendiğini de büyük olgun hekimler duruyorlar. Oruç tutmakla insanın midesi, bağırsakları nasıl uzun uzadıya kitaplarında yazıyorlar. Bunlar gittikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

İşte orucun böyle pek büyük faydaları vardır. İnsana dünyasını da, âhiretini de kazandıran bu ibadeti her müslüman seve seve yapmalı, çoluğunu çocuğunu da bu ibadete vaktinde alıştırmalı ve böylece Allah'ın emrini yerine getirmelidir.

ORUCUN HER MEVSİME GELMESİNİN HİKMETİ

Bazı insanların hatırına belki böyle bir şey gelir: «Acaba oruç senenin yalnız bir zamanında tutulsa olmaz mı idi? Allah teâlâ hazretleri neden bunu muayyen bir zamanda farz kılmamış? Her sene daima bir mevsimde tutulsa; meselâ; güz mevsiminde, yahut kış mevsiminde, veyahut ilkbahar gibi daha başka münasip bir mevsimde tutulsa ne olurdu?.»

İyi kulak veriniz de bunun hikmetini ve sebebini anlatayım. Cenabı Allah'ın her işinde büyük bir hikmet vardır. Biz onu bazan birdenbire göremeyiz, amma biraz düşününce bazı işindeki hikmetleri anlıyabiliriz. İşte orucun muayyen bir zamana tahsis edilmemesinde de pek büyük hikmetler vardır. Oruç ayı her sene on gün evvel geldikçe oruç tutacağımız zamanlar da değişir. Bazan yaz, bazan kış, bazan da bahar ve güz mevsimlerine gelir. Böylelikle oruç tutan bir insan her mevsimde açlığın acısını tadar; bu mevsimlerde aç ve susuz kalan zavallıların halini düşünebilir. Uzun günlerde, kısa günlerde, mutedil günlerde aç ve susuz kalmak ne demek olduğunu iyiden iyiye farkeder. Her zamanın, her ayın, her mevsimin tesirlerini anlar. Çünkü her mevsimin, her günün insanlar üzerinde

kendine göre bir tesiri vardır. Her mevsimde nefse sahip olabilmek, her mevsimde aç kalanların haline vâkıf olmak için insan o mevsimlere göre kendisini hazırlamalıdır. İşte orucun muayyen bir zamanda farz kılınmamış olması bize her mevsimin halini, tesirini anlatıyor. Sonra, oruç ayı senenin muhtelif zamanlarına geliyor ve böylelikle biz de senenin her ayında oruç tutmuş, her gününde nefsimize sahip olmuş oluyoruz. Her gününde, her saatinde aç kalmış olan kardeşlerimizin haline vâkıf olmuş, her gün ve her saatte görülebilecek mihnetlere kendimizi hazırlamış bulunuyoruz.

ORUÇ AYI VE RAMAZAN

Orucun Ramazanı şerifte farz kılınmasının da hikmeti vardır. Bilirsiniz ki: Kur'anı Kerim Peygamber Efendimize ilk defa Ramazanı şerifte nâzil olmuştur. Müslümanlığın başlangıcı bu aydır. Bunun için Ramazanı şrif ulvî ve mukaddes bir aydır. İşte bir aydan ibaret, farz olan oruç da bu mübarek aya tahsis edilmiş ve bunun kadri bir kat daha yükseltilmiştir. Biz bu ayda oruç tutmakla Kur'anın Peygamberimize ne zaman vahyolunduğunu, müslümanlığın başlangıcını da daima hatırımızda tutmuş olacağız.

Hulâsa: Ramazanı şerif çok mukaddes bir aydır. Ramazanı şerifte oruç tutmak da bizi dünya ve âhiret saadetine ulaştıran büyük bir ibadettir. Her müslüman bu mübarek ayın kıymetini bilmeli ve bu ayda gündüzleri oruç tutmalı, geceleri de ibadet ve tâatle vakit geçirmelidir. Meşru bir özürü olmadıkça oruç tutmamazlık yapmamalıdır.

RAMAZANDA ORUÇ TUTMAMAK, YAHUT TUTTUĞU ORUCU BOZMAK İÇİN SEBEPLER

Ramazanı şerifte oruç tutmamak için, meşru olan mazeretleri size anlatayım da ona göre davranın!. Hastalık, hangi çeşit olursa olsun, isterse baş ağrısı, göz ağrısı ve yara hastalığı olsun, oruç tutmamak veyahut tutmuş olduğu orucu bozmak için meşru bir özürdür. Hasta olan bir insan oruç tuttuğu vakit hastalığı ziyadeleşmesinden, yahut daha ziyade uzamasından veya başka bir hastalık daha gelmesinden korkarsa, yani bunu evvelce geçen tecrübesile biliyorsa, yahut mütehassıs doktor bunu söylerse, Ramazanda isterse oruç tutmaz ve iyi olduğu zaman kaza eder. Oruçlu iken hasta olursa yine böyledir. Yani, o kimsenin orucunu bozması ve sonra gününe gün kaza etmesi caizdir. Ramazanda hastalığı kalmamış amma hastalıktan kalktığı için hâlâ zayıflığı gitmemiş, mesleğinde mahir bir doktor «eğer oruç tutarsan zayıflığın artacaktır.» demiş, veyahut kendi tecrübesile böyle olacağını anlamış olan bir adam da Ramazanı şerifte tutmıyarak sonra gününe gün kaza eder. Hastabakıcılar da hasta gibidir. Onların da sonra kaza etmek üzere Ramazanda yemeleri caizdir. Dinimiz hastalara bu müsaadeyi vermiştir. Lâkin şurasını da biliniz ki: Hastalık böyle ehemmiyetli olmadığını bilen bir adam için Ramazanı şerifte herkesle beraber oruç tutmak daha hayırlıdır. Allah teâlâ hazretleri böyle buyurmuştur.

Yolcular, yani misafirler de isterlerse Ramazanı şerifte tutmayarak sonra gününe gün tutarlar. Lâkin misafirlik zahmeti yoksa tutmaları daha hayırlıdır.

Gebe ve emzikli kadınlar da şayet çocuğunun veyahut kendisinin hastalanacağından veya sütünün azalacağından

korkar; bunu kendi tecrübesile veyahut doktorun ifadesile anlarsa bunların da Ramazanda oruç tutmayarak sonra kaza etmeleri caizdir. Bunlar için de müsaade vardır.

Vücutça günden güne düşen ve daima aşağı giden, oruç tutmaya takati kalmamış olan ihtiyarlar her günün orucu için fakir bir adama fidye, yani Ramazanda oruç tutmadığı için otuz fakire birer fitre verirler, veyahut otuz gün sabahlı ve akşamlı bir fakirin karnını doyururlar. Böyle oruç tutmaya takati olmıyan bir adam, fidye veremiyecek derecede fakir olursa o zaman fidye vermeye kalkışmayarak Cenabı Allahtan af talep ve istiğfar eder.

İnsan bir kere oruca niyetlendi mi artık akşama kadar onu bozmamalıdır. Bile bile oruç bozmanın cezası pek ağırdır. Hem ne demek? Aklı başında olan bir insan azminden döner mi? Bir kere yapmıya niyet ettiği şeyden vazgeçer mi?

Bir insan geceden cünüp olsa da böylece oruca niyetlense ve cünüp olarak sabahlasa bu yüzden oruç bozulmuş olmaz. Oruçlu iken güzelce gusül abdesti alır; ağzını, burnunu da yıkar. Sade genzine ve boğazına su kaçırmamağa dikkat eder. Oruçlu olan kimse uykuda iken cünüp olsa oruç bozulmaz, yine oruç oruçtur.

Oruçlu iken denize girse de kulağına su kaçsa, yahut dişine koyduğu veya ağzını çalkaladığı ilâcın tadı boğazına gitse yine orucu bozulmaz. Bu şeylerden şüpheye düşüp de acaba orucum bozuldu mu dememelidir. Dişlerin arasında kalan nohut tanesinden ufak bir şeyi yutmak, ihlile ilâç akıtmak, ve sonda salmak da orucu bozmaz. İstemiyerek boğazına giden toz duman, sinek de böyledir. Onlar da orucu bozmaz. Çiçek koklamak, yahut güzel kokulu bir şey koklamak, sürme çekmek, kan aldırmak da orucu bozmaz. Kendisi istemediği halde kusmak, ağız dolusu bile olsa orucu bozmaz. Kendiliğinden gelen ve yine kendiliğinden geriye giden ağız dolusu kusmak

da orucu bozmaz. Kendisinde gıda, yahut devâ, veyahut tad olan bir şeyi bile bile yutmakla oruç bozulur.

Kimsenin cebir ve ikrahı yok iken kendi isteği ile, bile bile yemek, içmek yahut cinsî münasebette bulunmak suretile orucunu bozan bir insana hem kaza ve hem de kefaret lâzımdır.

Böyle olmaz da başkasının cebir ve ikrahı ile olursa o zaman kefaret lâzım gelmeyip yalnız gününe gün kaza lâzım gelir. Ağzını çalkalarken boğazından aşağıya su kaçmak ile de oruç bozulur. Ancak sonra gününe gün kaza eder. İhtikan yapmak, burnunun kemiğine vasıl olacak bir ilâç çekmek, kulağına yağ akıtmak, ilâcı içeriye isâl etmek, içeride olan bir yaraya ilâç akıtmak, kendi arzusu ile ağız dolusu kusmak, dişleri arasında kalan nohut tanesi kadar bir şeyi yutmak, imsâk vaktinden sonra sabah olmadı zannile yemek, güneş batmamış iken battı sanarak iftar etmek.. İşte bunların hepsinde de yalnız gününe gün kaza lâzım gelir; kefaret lâzım gelmez.

KAZA VE KEFARET

Kaza, bozulmuş olan veyahut herhangi bir mazeretle vaktinde tutamadığı bir orucu sonra gününe gün, yani bir güne mukabil bir gün tutmaktır. Ramazanda oruç tutamamış olanlar, bilâhara gününe gün oruç tutarlar. On gün tutmamış olan on gün oruç tutar. Bunu birbiri ardınca tutmak şart değildir. Ara vererek de tutsa olur.

Ramazanda oruç tuttuktan sonra orucunu bozmayı mucip hiç bir sebep yok iken akşam olmadan bile bile ve kendi arzusu ile oruç bozan bir insana bozduğu güne mukabil bir oruç tutmak lâzım olduğu gibi, ceza olmak üzere ya bir köle âzat etmek, yahut iki ay oruç tutmak da lâzımdır. Bu iki ay oruç, birbiri ardınca olup arada fasıla bulunmıyacaktır. Bir kaç gün tuttuktan sonra araya hastalık vesaire gibi bir özür girerse yeni baştan tekrar tutmak lâzımdır. İşte oruç kefareti budur.

Kadınların hayız günleri araya girince yeniden başlamak icap etmez. Hayız gününe kadar kaç gün kefaret orucu tutmuş ise, hayız günleri bittikten sonra evvelki günleri tamamlar; kalan günleri de tutar, ve böylece iki ayı ikmal eder. Böyle oruç bozmuş olan adam eğer ihtiyarlık veyahut hastalık gibi bir sebepten ötürü iki ay mütemadiyen oruç tutmaktan âciz ise altmış fakiri bir gün akşamlı sabahlı doyurur. Yahut bir fakiri altmış gün sabah ve akşam doyurur. Böyle yapmayarak bunun bedelini vermek, yani altmış fakire birer sadakai fitir vermek veyahut bir fakire altmış gün birer sadakai fitir de vermek caizdir.

YEMİN KEFARETİ

Burada çok mühim bir şey var. Bizim dinimizin her hükmünde mutlak surette insanlara ait bir iyilik, bir fayda vardır. Bakınız bir insan yukarıda saydığımız şer'î özürlerden biri yokken Ramazanda tutmuş olduğu orucunu yemek içmek veyahut kadınla münasebette bulunmak suretlerinden birile bozarsa ona bir ceza veriyor. Lâkin, dikkat ediniz ki o cezayı verirken de fakirlere en büyük bir hisse ayırmıştır.

Çünkü bu şekilde oruç bozmanın cezası evvelâ bir köle âzat etmektir. Bir takım insanlar vaktile köle diye satılırmış. Müslümanlık bir insanın böyle köle diye bir mal gibi satılmasını muvafık bulmadığından bu kötü âdetin kalkması için bazı esaslar koymuştur. Bu esaslardan biri de böyle oruç bozan bir insan eğer vakti varsa köle diye satılmış veya esir edilmiş olan adamı para ile alıp serbest bırakmak ve hürriyetini eline vermektir. Demek ki bu, sırf insanlık ve hürriyet namına bir hükümdür. Şimdi kölelik olmadığından oruç bozan bir insanın cezası evvelâ iki ay oruç tutmaktır. Bu ağır cezayı çekmeğe gücü yetmiyenler, ya altmış fakiri sabahlı akşamlı doyuracak, yahut bir tek fakiri, bir yetimi, bir kimsesiz dul kadını, bir fakir talebeyi, bir zavallı ihtiyarı altmış gün besleyecektir. Gördünüz mü müslümanlık halkı nasıl gözetiyor? Demek ki bütün ibadetlerin faydası Allah'a değil, bizedir. Çünkü bizim ibadetlerimize Allah'ın ihtiyacı yoktur. Dikkat edilince görülür ki, bizim dinimiz böyle hükümlerile insanların arasında ahlâksızlığın azalmasına, insanlık şerefinin korunmasına, muhtaçların ve kimsesizlerin yardım görmesine, cahilliğin azalmasına hizmet etmiştir. Nasıl ki vara yoğa yemin eden ve yeminini tutmayan insanlara da böyle cezalar tayin etmiştir.

Bir de yemin kefareti vardır. Bir adam şöyle yapacağım, yahut şöyle yapmıyacağım, şöyle olursa şöyle edeceğim» tarzında yemin eder ve böylelikle kendisini bağlar ve sonra da sözünde sebat etmez, yeminini tutmazsa o adama kefaret lâzım gelir. Yeminin kefareti, üç suretle olur:

1— On fakiri sabah ve akşam bir gün doyurmak, veya sabah ve akşam karınlarını doyuracak kadar ellerine bir şey vermek.

2— Böyle yapmayıp da on fakire elbise yapmak.

3— Bir köle âzat etmektir. Eğer bunlardan birini yapmağa muktedir değilse birbiri ardınca üç gün oruç tutacaktır. İşte yemin edip de yeminini tutmayanın cezası budur.

Şu halde öyle olur olmaz, her şeye yemin etmemelidir. Yemin ederken niçin yemin ettiğini bilmeli ve yeminini unutmamalıdır. Yaptığı yemin günah olan bir şeyi işlemek veyahut bir hayrı yapmamak için değil ise o yeminde sebat etmeli, onu bozmamalıdır. Şayet yemin eder ve sonra da bozarsa derhal kefaret vermelidir. Görülüyor ki burada da fakirlerin menfaati gözetilmiştir.

Nezir.— Nezir, adamak demektir ki üzerine vacip olmayan bir şeyi kendisine vacip kılmaktır. Filân işim olursa, yahut şu tehlikeden kurtulursam, üç gün oruç tutacağım; yahut on fakirin karnını doyuracağım, veyahut bir kurban keseceğim demek nezirdir. Türkçede buna adamak derler. Böyle bir şeyi adayan insan o işi olunca adamış olduğu ne ise onu yerine getirmelidir. Çünkü o şey, kendi adamasile üzerine borç olmuştur. Nezirde zaman, mekân, para, fakir tayini mânasızdır.

Söz temsili: Muharrem ayında oruç tutmayı adamış olan bir adam o ayda tutmayıp başka bir ayda tutacak olsa, bir camide namaz kılmayı nezretmiş iken orada kılmayarak diğer

bir camide kılarsa, filân fakire yüz kuruş vermeyi adamış olan adam, ona vermeyip de başka birine verirse, filân yerde kurban keseceğini nezreder de başka bir yerde keserse yine caizdir. Yer, zaman şahıs tayin etmek mânasızdır. Maksat adamış olduğu şeyi yapmaktır. Namaz adamış olan namazını kılmalı, kurban adamış olan kurbanını kesmeli, sadaka adamış olan sadakayı vermelidir. Nerede kılarsa kılsın, nerede keserse kessin hangi fakire verirse versin. Onun ehemmiyeti yoktur.

Elhasıl oruç, farz, vacip, nafile olmak üzere üç kısımdır. Ramazanın edâsı ve kazası farzdır. Kefaret ve nezir oruçları vaciptir. Bunlardan başka oruçlar nafiledir. Şu kadar ki nafile olarak başlamış olduğu orucu tamamlamak vaciptir. Nafile olarak tuttuğu orucu bozarsa onu kaza etmek de üzerine vacip olur.

36. DERS

Vazifeyi vazife olduğu için ve en iyi bir şekilde yapmalıdır

İnsan, kendisine verilmiş olan herhangi bir vazifeyi seve seve yapmalıdır. Dünyada en kötü bir şey varsa o da vazifeyi benimsememektir. Vazife, her ne suretle olursa olsun, en mukaddes bir şeydir. Ona ehemmiyet vermemekten, onu benimsememekten pek çok zararlar doğabilir. Bu zararlar, bazan vazifesini iyi görmiyen fertlerin şahıslarında kalır, bazan da umumu ilgilendirir. Onun için insan kendisine tevdi edilmiş, verilmiş olan bir vazifeyi en iyi yapmaya çalışmalıdır.

Söz temsili: Namaz ve oruç dinî bir vazifedir. Bu vazifeleri güzelce ve hakkile yapan bir insan evvelâ Allah'ın emirlerini yerine getirmiş olur. Bu ise başlı başına bir vazifedir ve düşünmeden yapılacak bir şeydir. Sonra bu vazifeleri güzelce yapanlar kendilerini pek çok fenalıktan korurlar. Çünkü Allah'ın emrettiği, Peygamberin anlattığı gibi namaz kılan, oruç tutan bir adam kimseye kötülük yapamaz; böyle bir adam eğer bakkal ise tartısı ve ölçüsünü eksik yapamaz. Başka esnaf da böyledir. Memur ise vazifesinde gevşeklik gösteremez, kendisine emanet edilen işlerde hile yapamaz.

Hulâsa: Hakkile namaz kılan, oruç tutan bir insanın ister esnaf, ister memur, isterse işçi, hangi sınıftan olursa olsun işlerinde haksızlık ve hile olamaz, onun elinden ve dilinden hiç bir kimseye zarar gelmez. Çünkü o, her gün kendini Allah divanında görüyor, kötülük yapmanın namaza ve oruca zararı

olacağına ve belki de namazını ve orucunu Allah'ın kabul etmiyeceğine inanıyor. Eğer bir insan hem namaz kılar, oruç tutar, hem de yalan söyler, yalan şahitliği yapar, yetim malı yer, haksızlıktan, başkasına kötülük yapmaktan geri kalmaz, dilile, elile şunu bunu incitirse, bilinmelidir ki o adam namazı baştan savma kılmış, orucun zevkine varamamıştır. Vazifelerini eksik yapmıştır. Binaenaleyh, o adam Allah'a tevbe ve istiğfar etmeli, namazı daha dikkatlice kılmalı, orucundan zevk almağa çalışmalıdır. Yoksa kıldığı namazdan, tuttuğu oruçtan bir fayda göremez.

Asker evlâtlarım! Vaktinde orucunuzu tutmaya, namazınızı iyi ve dürüst kılmaya çalışınız!.

Fakat oruç tutamıyanları, namaz kılamıyanları da sakın hor görüp de incitmeyiniz! Çünkü Allah yanında kimlerin ve ne gibi amellerin makbul olduğunu kimse bilmez. Namazında, kusuru görülen bir kimse, olur ki Allah'ın seveceği iyi bir iş yapar da o yüzden bütün günahları affedilir. Nice namaz kılanlar da olur ki namazlarından hiç bir hayır göremezler. Onun için herkes kendi kusuruna bakmalı ve kendi eksiklerini görmiye çalışmalı ve elinden geldiği kadar başkalarına iyilik yapmalı ve onları da güzel sözlerle ikaz etmeye çalışmalıdır. Allah ile kul arasına girilemez. Lâkin çoluğuna çocuğuna dinî vazifelerini, abdestini namazını güzelce belletmek ana ve babanın vazifesidir. Onun için namaz vakti gelince hemen namazı kılmalı, oruç ayında oruç tutmalı ve çocuklarını da namaz kılmaya, oruç tutmaya alıştırmalıdır. Allah böyle emretmiş, Peygamber Efendimiz de böyle söylemiştir. Çocukların ana ve baba üzerindeki haklarından biri de işte budur. Çocuklarına dinî vazifelerini öğretmiyenler vazifelerini yapmamış olacaklarından Allah'ın huzurunda çocukları kendilerinden dâvacı olurlar ve bu yüzden hesaba çekilirler.

37. DERS

Dinin misafir dediği kimlerdir ?

Üç günlük (yani on sekiz saatlik) bir yere gitmek için niyet edip de köyünden, kasabasından çıkan yolculara şeriat dili ile **misafir** denir. Bu on sekiz saat, karada deve yürüyüşü ile, denizde, orta havada giden bir yelken gemisi ile takdir olunur. Bu söylediklerimle on sekiz saatte gidilen bir yere vapur ile, tren veya başka vasıta ile iki üç saatte gidilse yine misafirdir.

En aşağı on sekiz saatlik bir yolculuğu aklına koymadan yola çıkan bir insan misafir sayılmaz. Hattâ yakın bir yere gideceğim sanarak köyünden, kasabasından çıksa da bugün beş saatlik, yarın on saatlik derken dünyayı dolaşsa yine misafir sayılmaz.

On sekiz saatlik bir yere gitmeye niyet edip de köyünden çıkan bir adam köyünden çıktığı saatten itibaren misafirdir. Bu adam vardığı yerde on beş gün oturmağa karar verirse o zaman misafirlikten çıkar. Vardığı yerde on beş gün veyahut daha ziyade oturacağı bilinmez de orada durmaya karar vermezse orada, bugün gideceğim, ha yarın gideceğim derken, on sene dursa yine misafirlikten çıkmaz.

Söz temsili: Asker oldun, askere gittin. Köyünden çıkarken gideceğin yolun on sekiz saatten ziyade olduğunu biliyor-

dun. Misafirliğe niyet ettin. Şimdi misafir oldun. Geldiğin yerde on beş gün ve daha ziyade oturacağın belli ise ikamete niyet edersin. Misafirlikten çıkarsın. Fakat askerlik bu ya, orada kaç gün oturacağın belli değilmiş. Ha bugün, ha yarın derken iki sene, üç sene oturdun. Mademki kaç gün oturacağınız belli değil idi yine misafir olursunuz. Misafirlikten çıkamazsınız, velevki on sene orada kalsanız da. Esasen misafirliğe niyet sahih olabilmek için vereceği kararda müstakil olmak, kendi başına düşünebilmek ve düşündüğü gibi kararını verebilmek şarttır. Halbuki askerlikte böyle değildir. Askerlikte karar vermek âmire, mafevk komutana aittir. Onun için askerin misafirliği de, misafirlikten çıkması da âmirin emri ve niyeti ile olur. Çünkü asker, âmirine tâbidir. Kocası ile yolculuk yapan kadınlar da kocalarına tâbidirler.

MÜSLÜMANLIĞIN MİSAFİRLER HAKKINDAKİ HÜKÜMLERİ

Dinimiz misafirler hakkında ayrıca bir kolaylık göstermiştir. Misafir olan bir insan abdestle giydiği ayakkabına, onu ayağından hiç çıkarmadan, üç gün üç gece mesheder. Bu, dinimizin misafirler hakkında gösterdiği bir müsaadedir. Amma isterse her abdest alırken ayakkabını çıkarır ve ayaklarını da yıkar. O, herksin kendi bileceği bir şeydir. Sonra, dört rek'atlı farz namazları ikişer kılar. Sünnetleri isterse kılar, isterse kılmaz. Cuma ve Bayram namazlarına gitmese de olur. Ramazan orucunu isterse herkes ile birlikte tutar, isterse Ramazanda yer de memlekete döndüğü zaman tutar. Mutlaka Ramazanda tutması lâzım değildir.

Misafir olan bir adam namaz kılarken misafir olmıyan imama uyarsa imamla beraber dört rek'at kılar.

Misafir olmayan cemaat, misafir bulunan imama uyarsa imam iki rek'atta selâm verir, cemaat imamla selâm vermiyerek kalkıp geriye kalan iki rek'atı kendileri tamamlar. Akşam namazının farzını misafir de üç rek'at olarak kılar. Dört rek'atlı farzları herhalde iki rek'atlı olarak kılacaktır. Namaz, oruç gibi değildir. Ramazan orucunu isterse misafir iken de tutabilir. İsterse misafirim diye tutmaz da sonraya bırakır. Şu kadar ki güç gelmezse tutması hayırlıdır. Fakat namaz böyle değildir. Dört rek'atlı farz namazları isterse dört kılamaz. Her halde iki kılması lâzımdır.

38. DERS

Zekât

İslâmın beş temelinden biri de zekâttır,- Zekât, mal ile yapılacak bir ibadet olup zengin olan müslümanların seneden seneye mallarının kırkta birini müslüman olan fakirlere vermelerinden ibarettir. Zengin olan her müslümanın altın, gümüş, koyun, keçi, sığır, manda, deve gibi şeylerle hangi çeşit olursa olsun alıp sattığı malların her sene zekâtını vermesi farzdır. Bu borcu ödemek mutlaka lâzımdır.

ZEKÂT VERECEK ZENGİN KİMLERDİR?

Borcundan, (bir sene geçineceğinden, giyineceğinden, oturacağı evinden ve ev eşyasından) fazla ister ticaret için olsun ister olmasın altın, gümüş veyahut başka parası olan bir müslüman şer'an zengin sayılacağından bunun kırkta birini zekât olarak fakirlere vermesi lâzımdır. Yalnız zekât lâzım gelen paranın yıllanmış, yani üzerinden bir sene geçmiş olması da şarttır. Alım satım mallarının kıymeti bu yolda hesap edilip zekâtı verilmek icap eder. Kırk davarı, yahut otuz sığırı veya mandası olan veyahut beş devesi bulunan bir adam da şer'an zengin sayılacağından ona da zekât vermek farz olur. Bunların da yine borcundan (ve bir sene geçineceğinden) fazla olması şarttır. Bu gibi hayvanları olan kimseye zekât borç olması

için o hayvanların senenin çok zamanında kendi başına otlağa, kıra, çayıra salıverilmiş ve orada güdülmüş olmaları şarttır. Kırk tane veya daha ziyade koyun ve keçisi olana zekât lâzımdır. Aşağısına lâzım değildir. Otuz sığırı veya mandası veyahut beş devesi olan kimseye de zekât lâzımdır. Aşağısına lâzım değildir. Beş devenin zekâtı bir koyun veya keçidir. Otuz sığırın zekâtı, tam bir senelik buzağıdır. Kırk koyunun zekâtı, bir koyun veya keçidir.

ZEKÂT ŞUNLARA VERİLİR:

1— Şer'an zengin sayılmayan züğürtlere,

2— Hiç bir şeyi olmayan fakirlere,

3— Hürriyeti elinde olmayanlara. Böyle olan kimseleri esaretten ve kölelikten kurtarıp hürriyetine kavuşturmak için kendilerine zekât verilir.

4— Borçlular. Bir borçluyu borçtan kurtarmak için ona zekât vermeyi dinimiz meşru kılmıştır.

5— Allah yolunda kalmış olanlar. Yani Hac için, veya cihat için memleketinden çıkıp da parasızlıktan dolayı yolda kalmış olanlar. Binaenaleyh, fakir askerlere zekât verileceği gibi, memleketinde zengin olup asker ocağında parasız kalmış olan askerlere de zekât vermek caizdir. Harbe yarayacak şeyler almak için gazilere, kendilerini ilme vermiş ve böylece başka iş yapmaya vakti olmayan talebeye de zekât vermek caizdir.

6— Bir insanın kendi memleketinde malı, parası çok olsa da gurbet ilinde fakir ve muhtaç düşse, öylelerine de zekât verilir. Bir kimse zengin olsa da anası babası, yahut büyük anası ve büyük babası veya çocukları, torunları fakir düşse zekâtını onlara veremez. Lâkin muhtaç olan kardeşlerine, am-

casına, dayısına, halasına, teyzesine ve sair akrabalarına zekâtını verebilir. Hattâ böyle muhtaç akrabası varsa evvelâ onları düşünmesi ve onlara vermesi daha münasiptir. Zekât verirken zekât diye içinden niyet etmek farzdır. Zekât müslümana verilir. Davarın ağnamını verirken zekâtına niyet ederse olur. Gümrükten mal getirilir iken verilen gümrük parasına da zekât niyet etse yine olur.

Asker evlâtlarım! Dünyada müslümanlık kadar bütün insanları birden düşünen bir din yoktur. Bakınız şu bizim dinimizdeki yüksekliğe, bakınız şu müsavata, şu şefkat ve merhamete!. Bizim dinimiz herkese çalışmayı, para kazanmayı emreder. Tenbel insanları dinimiz hiç de sevmez, en hayırlı insanlar dünya ve âhiretini mamur etmek için durmadan çalışanlar, geceyi gündüze katanlardır. Fakat dünyada her insanın aklı bir olmaz. Bazı insan çalışır zengin olur. Bazısı da fakir kalır, muhtaç düşer. Sonra dünyanın bin bir hali vardır. Bakarsınız ki bugün zengin olan bir adam, yarın fakir ve muhtaç olmuş!. Bugün sapasağlam gezen bir insan yarın her hangi bir sebepten sakat olmuş, çalışamıyacak bir hale gelmiş. kazanacak vakti yok. Şimdi böyleleri ne yapacak? "Adam neme lâzım" deyip de onları öyle görmiyecek miyiz? Yiyip içip kendi keyfimize mi bakacağız? Hayır, hayır. Atalardan kalma büyük bir söz vardır: «Biri yer biri bakar; kıyamet ondan kopar» derler. Bu söz gerçekten çok doğru bir sözdür.

Öylelerine bakmamak hem insanlığa yakışmaz, hem de insanlar arasında haset uyandırır. Onun için bizim dinimiz bunları da düşünmüş, bunların da halini göz önüne getirmiş, hali vakti yerinde olanların üzerine zekâtı farz kılmıştır. Hali vakti yerinde olan müslümanlar bunları gözetecek ve geçinmelerinden fazla olan mallarının kırkta birini onlara verecektir. Bu suretle fakirler zenginlere karşı haset beslemezler,

zenginlerle fakirler arasında geçimsizlik yüz göstermez. Binaenaleyh hali vakti yerinde olanlar zekâtını vermeli, fakirlerin halini düşünmeli, onların ihtiyaçlarını bir dereceye kadar azaltmalıdır.

Söz temsili: İhtiyacından fazla olarak yıllanmış altı yüz kuruşu olan bir müslümana kırkta bir hesabile on beş kuruş zekât lâzım gelir. Kırk lisası olana bir lira, dört yüz lirası olana on lira, dört bin lirası olana yüz lira zekât vermek farz olur.

Peki! Borcundan, bir senelik ihtiyacından fazla dört bin lirası olan iki bin zengin olursa onların verecekleri zekât acaba ne tutar?

Tam iki yüz bin lira tutar değil mi? Evet iki yüz bin lira tutar. Sonra yüz bin lirası olan kırk kişi bulunursa bunların zekâtı da yüz bin lira tutacaktır. İşte bu paralar, hep yukarıda saydığımız fakirler ve muhtaçlara verilecektir. Şimdi bir kere düşünün! Her sene yoksullara, yetim çocuklara, dullara, fakir talebeye devletin resmî yardımından başka bir de zenginler tarafından bu yolda yardım edilir, daha doğrusu bunlara yardım etmeyi kendilerine borç bilirlerse memleket ne hale gelir? Zenginlerle fakirler arasında ayrılık ve âhenksizlik olur mu?.

Zekâtın farz olmasında çok büyük hikmetler vardır. Evvelâ, insan zekât vermekle insan bencilik ve pintilik denilen kötü huydan nefsini temizler. Sonra zekât ile hem fakir insanların ihtiyacı, hem de umumun faydası göz önüne alınmıştır. Zengin olanlar mallarının kırkta birini muhtaçlara vermekle hem onların ihtiyaçlarını gidermiş, hem de umumun faydasına çalışmış oluyorlar. Çünkü bir memlekette ihtiyaç çoğaldıkça, o memlekette yaşayan bütün insanların rahatları kaçar. Muhtaçlar ne kadar azalırsa memleketin sükûn ve istirahati de o kadar yerinde olur.

Züğürt ve yoksulları dilenmekten, şuraya buraya avuç açtırmak zilletinden kurtarmak ne büyük şeydir. Sonra kölelik ve esirlik de insanlar için çok büyük bir zillettir. Allah insanı hür yaşamak için yaratmıştır. Herhangi bir suret ve bahane ile hürriyeti elinden alınmış olan ve bu hürriyetini tekrar para ile almak isteyen bir zavallıya zekât vermeyi ve böylelikle onu hürriyetine kavuşturmayı dinimiz meşru kılmış, hem de bunu büyük bir ibadet saymıştır. İşte bizim dinimizin farz kılmış olduğu ibadetlerde böyle hep insanî maksatlar vardır. Zekâtını vermiş olan bir insan hem Allah'ına ibadet etmiş olur, hem de insanlığa çok büyük bir hizmet yapmış olur. İbadetlerimiz yalnız âhiretlik değil, dünyaya da yarar, âhirete de yarar.

Borçlulara yardım etmek de insanî bir vazifedir. Dünyada düşmez kalkmaz bir Allah'dır. Onun için gırtlağına kadar borç içinde kalmış bir adama, mal ve emlâki olsa bile borcundan fazla olmazsa, yine zekât verilir. Böylelikle o adamın borçtan kurtulmasına yardım edilmiş olur. İşte bu da müslümanlığın büyüklüğüne, müslümanlıkta yardımın ne kadar mühim bir vazife olduğuna ayrıca bir delildir.

Vaktile bir çok zenginler Ramazan gelince kendi mahallesinde bilip tanıdığı namuslu borçluların bakkallardaki borç defterlerini getirtir, haberleri olmadan borçlarını ödeyiverirlermiş. Bir çok mahallelerde böyle Allah'ına bağlı, yaptığı hayrı yalnız Allah rızası için yapan temiz yürekli zenginler bulunurmuş. O zenginler sayesinde o mahallede Ramazanlar geldiği zaman sevinmiyen şehit anaları, gözü yaşlı dul kadın, kitapsız, elbisesiz fakir çocuk kalmazmış. Bunu da dedelerimizden işitirdik.

Elhasıl: Zekât verecek kadar bir mala sahip olan âkil ve bâliğ her müslüman zekâtını vermeli ve bunda ihmalcilik yapmamalıdır. Çünkü zekâtlık olan bir para o adamın değil, fa-

kirlerin, muhtaçlarındır. O hakkı arayıp sahiplerine vermelidir. Bunu vermedikçe vebalden, günahtan kurtulamaz. Malının zekâtını vermiyenlerin başına musibet gelir. Fakirlerin ahı dünya ve âhirette o adamı yakar, kül eder. Bu borcu veren bir insan, sade borcunu vermiş olmayıp dünya ve âhirette büyük menfaatler de görür. Onun için insan böyle bir borcu seve seve ödemeye bakmalıdır. Her sene hesap edip zekâtını veren bir insan hem kul borcunu ödemiş, hem Allah'ına ibadet yapmış, hem Allah'ın verdiği mal nimetine karşı şükrünü edâ etmiş olur. Bununla beraber nefsini bahillik denilen pislikten de temizlemiş olur. Memleketinin fakirlerini, düşkünlerini; muhtaçlarını gözetmekle memleketine de çok büyük bir hizmet etmiş olur. Pekâlâ! Faydası bu kadar umumî, bu kadar geniş olan bir vazifeyi yapmaktan insan hiç kaçar mı? Kur'anı Kerimde otuzdan ziyade âyeti kerime zekât vermeyi emredip dururken ve zekâtı vermekte böyle yüksek faydalar varken nasıl olur da tam müslüman olduğunu iddia eden bir insan zekâtını vermekten kaçınır?!.

Zekâtını vermemek dünya ve âhirette ne derece büyük bir mesuliyeti icap ediyorsa, üzerine zekât vacip olan bir adamın hile ile zekâttan kurtulmaya çalışması da o derece günahtır (1).

FİTRE

Zekâttan başka bir de fitre dediğimiz şey vardır. Bu da hali vakti yerinde olanlar tarafından, kendilerine zekât verilmesi caiz olan kimselere verilecek bir sadakadır. Orucun Allah yanında makbul olması için bunun da verilmesi lâzımdır.

(1) Bu bahis, İslâm Dini adındaki kitabımda uzun uzadıya anlatılmıştır.

Fitre Ramazan Bayramı sabahından, yani Bayram Namazı kılınmadan verilmelidir. Hali vakti yerinde olanlar, kendileri, çocukları ve hizmetçileri için fitre vereceklerdir. Sadakai Fıtır dört cins şeyden verilir: Buğday, arpa, kuru hurma, kuru üzüm. Buğday ile unundan her insan için (520) dirhem = (1667 Gram), diğerlerinden ise iki misli, yani (1040) dirhem = (3334 Gram) dır. Bunlar aynen kendilerine verilebileceği gibi, bu miktarın parası ne ise o da verilebilir. Zamanın ihtiyacına göre fakirin menfaati hangisinde ise onu gözetmek efdaldir, daha sevaptır.

MÜSLÜMANLIKTA MUHTAÇLARA YARDIM TEŞKİLÂTI

İyi incelenirse bizim dinimiz baştan başa insanlığa hizmet gayesini güden bir dindir. Bakınız zekâttan, fitreden başka daha bir çok yardımlarda bulunmayı da her vesile ile zenginlere ahlâkî bir ödev olarak göstermiştir. Dinimiz, yoksulluğu gidermek, yetimlerin ve şehit yavrularının acılarını dindirmek, kimsesizlere bakılmak ve böylece insanlığa hizmet edilmek üzere bir takım çareler de göstermiştir. Kur'anda ve Peygamber Efendimizin hadislerinde bu yoldaki yardımların sevabı öyle çok gösterilmiştir ki bunlardan bir çok yardım müesseseleri doğmuştur.

Meselâ:

1) Muhtaçlara ve fakirlere, fakir talebeye, fakir ameleye parasız çorba dağıtılması için vaktile yapılmış olan imarethaneler;

2) Kimsesizlere, fakirlere, gariplere, yolculara, talebeye parasız bakılmak için zenginler tarafından yapılmış hastahaneler, askerî hastahaneler;

3) Herkesin parasız temiz su içebilmeleri için getirilmiş vakıf sular, binlerce çeşmeler;

4) Yine vaktile fakir çocukların okumaları, terbiyeleri için yapılan vakıf mektepler;

5) Vakıf kitaplar ,vakıf kütüphaneler,

6) Vaktile ilim adamlarına ders vermeleri için zenginler tarafından yaptırılmış olan medreseler,

7) Kimsesiz kızlarla erkekleri evlendirmek için yapılan vakıflar;

8) Fakirlere, yetimlere, dul kadınlara, sakatlara, körlere bakılmak üzere yapılan vakıflar;

9) Hayır sahipleri tarafından yaptırılan yollar ve köprüler,

10) Yollarda yolcuların yatmaları için hanlar yaptırmak, susamış olan yolcuların ve hayvanların su içmeleri için çeşmeler yaptırmak, kuyular kazdırmak...

İşte bunlar ve bunlara benzeyen daha pek çok insanî ve medenî şeyler vardır ki bunların hepsi dinimizin **Sadakai Cariye** dediği ve zenginleri her vesile ile teşvik ettiği yüksek ruhtan doğmuştur. Bizim dinimiz, öyle şefkatli bir dindir ki yalnız insanları değil, hayvanları bile düşünmüş ve onlara yardım için esaslar koymuştur. İşte İslâm dini böyle yüksek bir dindir!.

39. DERS

Hac

İslâmın beşinci temeli de Hacdır. Hac; senenin belli bir gününde Kâbei Muazzamayı ziyaret etmek ve Arafatta durmak (vakfe) dir. Hac; vücutça ve malca iktidarı yerinde olan âkil, bâliğ ve hür olan müslümanlara farzdır. Böyle olan müslümanın ömründe bir defa Hac etmesi üzerine borçtur.

Bir insanın üzerine hac borç olmak için o adamın borçlanmadan evinden ve eşyasından, her mülk sahibinin kendisine lâzım âlât ve edevatından, Hicaza gidip gelinceye kadar evlât ve iyalinin nafakasından fazla parası olmak lâzımdır. Öyle, bazı akılsızların yaptığı gibi, evini, barkını, malını ve mülkünü satarak hacca gitmek, hac edeceğim diye çoluğunun çocuğunun nafakasını kesmek hiç bir veçhile caiz olamaz. Böyleleri hacca gitmekle ibadet değil kabahat yapmış sayılırlar, üzerine hac farz olan her insana o anda hemen edâsı da farz değildir. Haccın edâsı farz olmak için bir takım şartlar vardır. Bir kere ârazdan salim olmak, kötürüm olmamak, yollarda emniyet ve asayiş bulunmak lâzımdır. Sonra kadın ise yanında kocası veya mahremi olmalıdır. Üzerine hac farz olan bir insan bu şartlar bulunmadıkça haccı ifa edemez. Yani haccı ifa etmek üzerine vacip değildir.

Hac sahih olmak için niyet edip Ehrama girmek, Zilhicce ayının dokuzuncu günü öğle vaktinden onuncu yani Bayram

gününün tanyeri ağarmazdan biraz evveline kadar «Arafat» denilen hususî mahalde bulunmak, bir de Bayram günü Arafattan dönüşte «Kâbei Muazzama» yı tavaf etmek, yani ibadet niyetile Kâbenin etrafında yedi kere dönmektir.

***

İkinci Bölümün Hülâsası

(GEÇEN DERSLERE AİT SORULAR VE CEVAPLARI)

S : Hangi dindensin?

C : Elhamdülillâh müslümanım.

S : İslâmın şartı kaçtır?

C : Beş: Namaz, Oruç, Hac, Zekât, bir de Kelimei Şahadet.

S : Namazda Kur'andan bir âyet okumak nedir?

C : Farzdır. Âyet okumadan namaz sahih değildir. Bir özrü olmadıkça âyetler ayakta okunur ki buna Kıyam denir, bu da farzdır.

S : Rükû nedir?

C : Farzdır. Rükûsuz namaz sahih değildir.

S : Secdeye varmak nedir?

C : O da farzdır, secde etmeden namaz sahih değildir. Demek ki namaz, bunlardan ve yukarıda saydığımız rükünlerden bir araya gelmiş hususî bir iştir ve ibadettir. Bunların birisi eksik olursa ona namaz denilmez. Hepsi bir araya gelecek ki o zaman namaz denilebilsin.

S : Günde beş vakit namazın farz olduğu ne ile malûmdur?.

C : Kur'anı Kerimin 2—238; 11—114; 17—78; 20—130; 30—17, 18; 50—39, 40; 76—25, 26 âyetleri ile Peygamber Efendimizin bu âyetlerin mânalarını beyan edip açıklatan kavlî ve filî sünneti (sözleri ve işleri) ve ümmetin amelî icmaı

beş vakit namazın farz olduğunu beyan etmektedir.

S : Günde beş vakit namaz kılmak ne zaman farz oldu?

C : Beş vakit namaz, Hicretten iki sene önce yani Peygamber Efendimiz Mekkede iken Mirac gecesi farz oldu. Peygamberimiz Mevlâsına kavuşuncaya kadar beş vakit namazı Allah'ın emrettiği gibi kıldı ve cemaate kıldırdı. Her gün yüzlerce, binlerce müslüman Peygamber Efendimizle birlikte namaz kılardı. Kabileler müslüman oldukça onlara hocalar gönderir ve namazın nasıl kılınacağını talim ederlerdi. Hattâ ölümünden üç ay kadar önce yüz yirmi bin kişi ile Vedâ Haccı yaparak bu muazzam cemaatle birlikte her gün sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kıldı, «Ben namazı nasıl kılmış isem siz de benden gördüğünüz gibi kılınız» buyururlardı. Binaenaleyh farz olduğu gündenberi binlerce, milyonlarca, milyarlarca müslüman beş vakit namazı kılmışlar ve kılmaktadırlar. Namaz, işlenen ve yapılan bir şey olduğundan yüz binlerce insan onu Peygamberden nasıl görmüşlerse öylece yapmışlar ve nesilden nesile öylece devam edip gelmiştir.

S : Bir iş üzerine böyle herkesin birleşmesine ne denir?

C : Ümmetin, milletin icmaı, yani toplanması denir. Hem de amelî bir icma' ve ittifaktır. Yani Peygamber Efendimiz, Kur'anda beş vakit namazın farz olduğunu bildiren âyetlerin mânalarını ve namazın nasıl kılınacağını, vakitlerini hem dili ile tarif etmiş, hem de ölünceye kadar müslümanlarla birlikte öylece namaz kılmış ve Peygamberin tarif ettiği ilk gündenberi bütün müslümanlar namaza öylece devam etmişlerdir.

S : Demek ki beş vakit namazın farz olduğu hem Kur'an, hem Peygamberin sözleri ve işi, yani bizzat kılması, hem de Peygamberin bu yolda kıldığı hakkında o günden bugüne

kadar milyarlarca müslümanın ittifak etmeleri, söz ve iş birliği yapmaları ile sabittir, öyle mi?.

C : Evet öyledir, bunda hiç bir kimsenin şüphesi yoktur ve olamaz da. Çünkü dünyada bu kadar kuvvetli bir şey yoktur.

S : Oruç nedir?

C : Oruç da namaz gibi bir ibadettir ve islâmın şartlarındandır.

S : Ne zaman farz kılınmıştır?

C : Hicretin ikinci senesinde farz kılınmıştır.

S : Zekât nedir?

C : İslâmın şartlarındandır ve para ile yapılan bir ibadettir. İslâmın şartlarından biri de Hacdır.

TÜRKÇE EZAN [1]

Tanrı uludur, Tanrı uludur; Tanrı uludur, Tanrı uludur.
Şüphesiz bilirim bildiririm, Tanrı'dan başka yoktur tapacak.
Şüphesiz bilirim bildiririm, Tanrı'dan başka yoktur tapacak.
Şüphesiz bilirim blidiririm Tanrı'nın elçisidir Muhammed.
Şüphesiz bilirim blidiririm Tanrı'nın elçisidir Muhammed.
Haydin namaza, haydin namaza. Haydin felâha, haydin felâha.
Tanrı uludur, Tanrı uludur. Tanrı'dan başka yoktur tapacak.

[1] Sabah namazında (haydin felâha haydin felâha) dan sonra iki defa (Namaz uykudan hayırlıdır) denecektir.

Kamet de ezanın aynıdır. Yalnız (Haydin felâha haydin felâha) dan sonra (namaz başladı namaz başladı) denecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

40. DERS

Ahlâk ve Vazife

«Üzerinde Allah'a ait hak var, nefsine ait hak var, misafirliğe ait hak var, binaenaleyh her hak sahibine hakkını ver...

«Nefsinden başla ve ona hakkını ver, sonra ailene ondan sonra hısım ve akrabana, ondan sonra da yine bu tertip üzere vazifene devam et.

«Kendin için sevdiğin, arzu ettiğin şeyi başkaları için de sev... Sizden biriniz nefsi için istediği hayrı, kardeşi ve başkaları için de istemedikçe esahtan mü'min değildir.»

(Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden)

Kur'anı Kerim ile Peygamber Efendimizin hadislerinden ve sünnetlerinden öğreniyoruz ki: Dinimiz bizi beş kısım vazife ile mükellef tutuyor.

1) Allah'a ait vazifeler,
2) Nefsimize ait vazifeler,
3) Aile vazifeleri,
4) Memleket vazifeleri,
5) İçtimaî ve insanî vazifeler.

Bu vazifeler üzerimizde birer borç demek olduğundan bunları ödemek, sahiplerine vermekle mükellef bulunuyoruz. Bir bakımdan bunlar birer haktır, bunları sahiplerine vermezsek mesul oluruz. Bunları sıra ile anlatalım.

Bilirsiniz ki: Her nimetin karşılığında bir de külfet vardır. İnsan bir hak sahibi olunca, onun karşılığında bir de vazifesi olmak gerektir. Mademki biz insanız, Allah bize bir çok nimetler vermiştir. Bu nimetlerden dolayı bizim de Allah'a karşı bir takım vazifelerimiz olmalıdır. Nimeti vereni bilmek, tanımak, ona sevgi ve saygı beslemek hem aklî, hem de vicdanî bir borçtur. Allah'a ait olan vazifelerin nelerden ibaret olduğunu birinci ve ikinci bölümlerde görmüştük.

Gerek Allah'ımıza ve gerek kullarına vazifelerimizi iyi yapabilmek için evvelâ kendimizi, o vazifeleri güzelce yapabilecek bir hale getirmemiz lâzımdır. Bunun için dinimiz, nefsimize karşı bir takım vazifelerle mükellef olduğumuzu söylemiş ve bunların her vazifeden önce geldiğini de bildirmiştir. Peygamber Efendimiz de «Evvelâ nefsinden başla; onun muhtaç olduklarını ver» buyurmuştur.

Yine Peygamber Efendimizin talimlerinden öğreniyoruz ki: Nefsimize ve şahsımıza karşı iki çeşit vazifemiz vardır: A) Şahsımızı maddî ve ruhî her türlü hastalıktan korumak. B) Bedenimizin ve ruhumuzun inkişafına, olgunlaşmasına çalışmak ve böylece vazifelerimizi en iyi bir surette yapabilecek bir mertebeye yükseltmek. Binaenaleyh her insan için evvelâ bedenini terbiye edip sağlamlaştırmak, kendisini hasta edecek, zayıf düşürecek, vücudunu yıprandıracak her şeyden sakınmak bir vazifedir. Her insan elinden geldiği ve yapabildiği kadar bu vazifeyi, beden terbiyesi vazifesini yapmalıdır.

Yalnız bu kadar da değil! Maddî hastalıklardan korunmak, vücudunun inkişafına çalışmak nasıl bir vazife ise ruhî

hastalıklardan korunmak ve ruhunun inkişafına, ahlâkının yükselmesine çalışmak da bir vazifedir.

İnsan kendisine bakmıyacak olursa ne Allah'ına karşı borçlu olduğu vazifeleri, ne de ailesine ve memleketine karşı olan borçlarını ödeyebilir. Allah'ımıza, ailemize, memleket ve milletimize, ve Allah'ın bütün yarattıklarına karşı borçlu olduğumuz vazifeleri yapabilmek için nefsimizi, hem madde, hem ruh bakımından, korumak ve inkişaf ettirmek lâzımdır. Eğer bu vazifemizi yapmazsak mühim bir borcu ödememiş olacağımızdan kıyamet gününde en öice bundan sorguya çekiliriz. Peygamber Efendimiz: **«İnsan kıyamette en önce sıhhatini muhafaza edip etmediğinden sorguya çekilecektir.»** buyurmuşlardır. Vücudumuzu veya ruhumuzu hasta edecek, zayıf düşürecek her şeyden sakınmak nasıl bir vazife ise, cismen ve ruhan sağlam ve gürbüz olmak için çalışmak da bir vazifedir.

Binaenaleyh bu suretle nefsine ait borçları ödeyenler, selâmet yola girmişler ve öbür vazifeleri yapabilecek bir hale gelmişler demektir. Bundan sonraki bahislerde bunları ayrı ayrı izah edeceğim.

Yalnız burada çok mühim gördüğüm bir noktaya da işaret etmeden geçemeyeceğim. Görüyoruz ki bizim dinimiz sıhhate çok ehemmiyet vermiştir; Peygamber Efendimiz dualarında kuvvetli bir îmandan sonra vücut sağlığı isterdi. Müslümanlıkta sağlık ilmi, din ilminden önce gelir. Müslümanlıkta intihar haram olduğu gibi, yavaş yavaş insanı intihara veya ölüme götüren şeyler de haramdır.

Yine biliriz ki: Bir milletin kuvvetli ve sağlam olması, ailelerin kuvvetli olmasına bağlıdır. Ailenin kuvveti ise ancak fertlerinin kuvvetinden doğar. Bugün memleketimizin ve milletimizin en büyük kuvvet kaynağı, hiç şüphe yok ki köylümüzdür. Binaenaleyh biz o kaynağı, ne kadar korursak milletimiz de o kadar sağlam olur ve o nisbette çok yaşar; şan

ve şeref sahibi olur. İşte bunun içindir ki köylülerimizi her türlü hastalıktan bilhassa, kolera, frengi, tifo, tifüs gibi bulaşık hastalıklardan korumak lâzımdır. Hele frengi denilen ve bulaştığı yeri çürüten, eriten, insanı insanlıktan çıkaran, timarhanelere düşüren o pis hastalığın köylerimiz için nasıl zehirli bir musibet olduğunu anlatmak grektir. Köye giren bir frengi yalnız bir aileyi değil, bütün bir köyü ve şehri mahveder. Çünkü bu kötü hastalık insandan insana çabuk geçer. Bir fenanın yedi komşuya zararı olur derler. Frengili bir insan yedi değil, yetmiş değil, belki yedi yüz komşuya zarar verir. Şu da muhakkaktır ki: Frengi denilen bu bulaşık ve zehirli hastalık kötü kadınlardan ve orospulardan geçer. Bunlarla düşüp kalkan bir insan için ileride erkekliği düşmek, burnu çürümek, gözü kör olmak, delirmek, yanağı çürümek tehlikeleri vardır. Aklı başında ve dini bütün olan bir müslüman Allah'ın haram kıldığı bu gibi tehlikelerden daima uzak kalmak gerektir. Allah teâlâ hazretleri Kur'anda şöyle buyurmuştur: «Kendinizi tehlikeye atmayın, tehlikeli olan yerlere sokulmayın.»

Tehlikenin en büyüğü ise yukarıdanberi söylediklerimdir. Bunları bütün köylülerimize değil, bilenlerin bilmeyenlere öğretmesi bir vecibedir, borçtur. Açıktan açığa tehlike olan yerlere değil, tehlike olacağı hatıra gelebilen yerlere bile sokulmamalıdır. Müslümanlığın emri böyledir.

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1— *Allah'tan âfiyet isteyiniz, çünkü hiç birinize, imandan sonra, vücut sağlığı kadar büyük bir nimet verilmemiştir.*

2— *İnsanların eğlenceleri içnde Allah'ın çok sevdiği: At ve ok yarışıdır.*

3— *İki nimet vardır ki insanların çoğu onların kıymetini bilmezler: Vücut sağlığı, kalb rahatı.*

41. DERS

İçkinin zararları

«Ey îman eden kimseler! Hiç şüphe yok ki: İçki, kumar, putlar namına kurban kesmek, oklarla fal açmak çok iğrenç ve şeytanî bir iştir. Öyle ise bunlardan sakınınız ki felâh bulasınız.» — Mâide Sûresi —

Allah'a îman ve ibadet nasıl bir vazife ise, şahsımızı her türlü hastalıklardan korumak ve onun inkişafına çalışmak da bir vazife olduğunu söylemiştim. Vücuda zarar veren ne varsa onların hepsini dinimiz haram kılmış, yasak etmiştir. Müslümanlıkta haram olan şeyler herhalde insanın vücuduna, aklına, nesline ve dinine zararı olan şeylerdir. Binaenaleyh onlardan uzak kalmak dinî bir vazifedir. İşte bu âyette yasak edilen şeyler de bunlardandır.

Allah teâlâ hazretleri bu âyeti kerime ile dört şey yasak etmiş ve bu yasağın hikmetini, bunları neden haram kıldığını izah buyurmuştur. Haram olduğu bu âyetlerde bildirilen dört şeyden birincisi içki, ikincisi kumardır, üçüncüsü putlara kurban kesmek, dördüncüsü de oklarla fal açmaktır. İçki lle kumar, malî ve içtimaî kötülüklerden, diğer ikisi de itikada ait hurafelerdendir. Şimdi size müslümanlığın haram kıldığı bu şeyler hakkında biraz izahat vereyim.

Müslümanlıktan önce Mekke müşrikleri taştan bir takım putlar yaparak onları Kâbenin çevresine dikerler ve onlara tapınırlardı. Onlara adaklar adar, kurban keserler ve böylelikle

onlardan bir fayda geleceğini sanırlardı. Onları, hâşâ Allah yerine koyarlar ve Allah'dan istenilmesi lâzım gelen şeyleri onlardan isterlerdi ve yahut onları vasıta yaparlardı. O zamanın insanlarında bir itikat daha vardı: Bir işe niyet ettikleri vakit oklarla evvelâ bir fal açarlardı. Üç köşeli bir okları olurdu, bir tarafında «Rabbim emretti». diğer tarafında «Rabbim yasak etti» yazılır, bir tarafı da boş bırakılırdı. Emrettiği tarafı çıkarsa o işe teşebbüs ederler, yasak ettiği tarafı çıkarsa o işten vazgeçerler; boş tarafı çıkarsa öylece amel ederlerdi. Şüphe yok ki gerek bu, gerek putlara tâzim ve saygı göstermek şirktir, Allah'a bir arkadaş, bir denk kabul etmektir. Bunlar akılsızlığın, ahmaklığın son derekesidir, böyle şirk ve hurafat kabilinden olan bir şey müslümanlığa yakışmaz. Bunları bir müslüman yapmaz. Bu böyle iken Allah teâlâ mü'minlere hitap eylediği bu âyeti kerimede bunları da sayıyor ki bundan maksat, içki ile kumarın da diğerleri gibi olduğunu bildirmektir. Putlara tapmak, muayyen oklarla fal açmak ve işlerini, kısmetlerini ona göre aramak nasıl şirk ise, ne derece bozuk bir itikt ise; müslümanlıkta yeri olmayan içki ile kumar da öyle olduğunu, onların da müslümana yakışır bir şeyler olmadığını bildirmiş oluyor. Allah'dan başkasına tapmak nasıl insanlığı zillete düşüren bir şey ise, falcılara kapılmak da insanın düşüncelerini altüst eden bir şeydir. Bunun her ikisi bozuk bir itikadın mahsulüdür. Müslümanlıkta böyle şeyler yoktur. İşte Kur'anı Kerim, akıllı bir müslümanın bunları yapmıyacağını anlatıyor. Allah teâlâ hazretleri buyuruyor ki: «Ey bana îman etmiş olanlar; içki, kumar ve putlara kurban kesmek, oklarla fal açmak gibi şeyler çok iğrenç, pek çirkin işlerdir. Bunlar şeytanın fit vermesinden husule gelen en kötü bir iştir. Bunlar fenalıktan başka bir şey değildir. Putlara hürmet, putlara tapmak, oklarla fal açmak müslümanlığa ne kadar uzak ise, içki ile kumar da müslümanlığa yakışmıyan, fenalık da ötekilerden geri kalmayan şeylerdir. Öyle ise bunlardan sakının.

Bunları yapmak şöyle dursun, oldukları yere bile yanaşmayın, öyle yerlerden alarga durun ki, felâh bulasınız. Şunu muhakkak biliniz ki: Şeytan bunlarla sizin aranızı açmak istiyor. Sizi aldatarak, bir kere içki ve kumara başlatır ve sonra da birbirinize düşürür. İçki ile aklınızı başınızdan alır, kumar ile sizi iyice kızdırır, hiddete getirir, bundan sonra da birbirini tahkir etmeler, döğüşmeler, içindekini dışarı atmalar başlar. Böylelikle her nevi günahı yapar. Sonra dinin direği olan namazdan, niyazdan alıkor.»

Şimdi bir kere düşünelim:

Şahsî, dinî, içtimaî, dünyevî, uhrevî bu kadar zararı olan bu çirkin işe insan bile bile kendisini kaptırmalı mıdır?. Çünkü herhangi cihetten bakılsa bunda zarardan başka bir şey yok!.

Size bundan evvel geçen derslerde demiştim ki; her şeyin başı sıhhattir; vücut sağlığıdır. Sağlık olmazsa insan hiç bir şey yapamaz. Allah'ına ibadet bile yapamaz. Onun için insan her şeyden evvel vücuduna bakmalı, sıhhatini korumalı; sıhhatine zararı olan şeylerden sakınmalıdır. Dinimiz böyle emrediyor.

Müslümanlıkta sıhhatin kıymeti bu kadar büyük olduğu için vücuda zararı olan her şey dinimizde haramdır. İşte dinimizin haram kıldığı içki de bunlardan biridir. Binaenaleyh insanı sarhoş eden, insanın aklını başından alan her içki mutlak surette haramdır. Şarap olsun, konyak olsun, rakı olsun, ne olursa olsun. İster az olsun, ister çok olsun, neden yapılırsa yapılsın!. Sarhoş ediyor mu haramdır.

Yapılan uzun tecrübelerle anlaşılmıştır ki, içki insanlara bütün bütüne zarardır. Her neden yapılırsa yapılsın zarardan başka bir şey değildir. Azı da zarar, çoğu da zarardır. Evet, içki öyle bir dert, öyle bir hastalık, öyle bir belâdır ki: Bunun yaptığı zararı hiç bir şey yapamaz. Salgın hastalıklar bile içki felâket ve musibeti kadar zarar yapamazlar. Onlar da bunun kadar tehlikeli değildir. Onlar da bunun kadar ocak söndüremezler. Bir memlekete veba gelir, kolera gelir, tifüs gelir binlerce adamı götürür. Bir çok ocakları söndürür. Fakat o âfetler gittikten sonra hiç olmazsa ortalık tertemiz kalır. Giden gider, geriye kalan da kurtulur. Halbuki içki bunların hiç birine benzemez. Bu öyle bir âfet, öyle bir musibettir ki: Bir defa musallat oldu mu artık kolay kolay ondan kurtuluş yoktur. İnsan bir kere içkiye dadandı mı, akşamcılığa başladı mı, artık geçmiş ola!. Bir daha ona el - aman vermez. Hayatından, malından, çoluğundan çocuğundan, dininden, îmanından, dünyasından, âhiretinden olur. Bunların hepsini yok eder de yine onu kabil değil bırakamaz. İçki içenler çok defa buna kendi iradeleri dışında alışıyorlar. Başka birinin teşviki, herhangi bir dostunun ısrarı ile başlıyorlar. «Adam ne olacak, bir fincan şeyden ne çıkar. Bir kadeh ile ne olur? Zehir değil ya! Muhabbeti bozma!» diyerek zavallıya ısrar ederler. İradesizlik gösterir, onların ısrarına dayanamazsa artık geçmiş ola! Kadeh bir iken iki olur, ikiden üçe çıkar... Derken bir de bakarsınız ki zavallı adam bir daha bırakamaz. Bazı adamlar da vardır ki: İçki vücuda kuvvet, akla kudret vereceğini zannederler, böylelikle kendilerini aldatırlar. Bazı biçareler de kederli zamanlarında içki içerlerse elemlerini, kederlerini unutturacağını zannederler. Herhangi bir ayyaştan böyle işitmiş olacağın-

dan o zehirden medet umar. Halbuki içki ne vücuda kuvvet verir, ne de elemleri, kederleri giderir. Bilâkis o, musallat olduğu insanları maddeten ve mânen öldürür. Dünyanın en büyük hekimleri, en büyük doktorları hep bir ağızdan şöyle söylüyorlar:

«İçki ne gıdadır, ne de devadır! İyilik namına onda hiç bir şey yoktur. Fakat fenalık namına ne varsa hepsi içkide mevcuttur. İçki musallat olduğu insanları tımarhanelere, hapishanelere, mezarlara sürükleyen bir âfettir. İçki vücuda girince bedenimizin eczasında hafif ve geçici bir uyanıklık olur; bir neş'e, bir keyif olur. Fakat pek az süren bu uyanıklığı içkinin hakikî tesiri olan uyuşukluk hali takip eder. Yani içki evvelâ bir yalancı neş'e verir. Bu hemen geçer, arkasından adam akıllı bir uyuşukluk gelir. İşte asıl içkinin tesiri budur. Demek ki içki vücuda uyanıklık vermiyor, bilâkis vücudu uyuşturuyor, öldürüyor. Soğuk zamanlarda içki içmek suretile ısındığını söyleyenlerin sözlerine de inanmayınız. İçki vücuda girdiği zaman derilerimiz üzerindeki damarlar genişler; birdenbire dışarıya kan hücum eder; muvakkat ve geçici bir sıcaklık olur. Fakat ondan sonra sıcaklık çabucak uçar ve zavallı adam titremeğe başlar. Fakat mütemadiyen içince kendisini kaybedip sızdığı için tabiî hiç bir şeyden malûmatları olmaz. Vücudunda olan biten şeylerin farkına varmaz.»

«İçki insana iştiha da vermez. İştiha verir dediklerinin de aslı yoktur. Bilâkis içki mide mayalarını, midenin dahilî zarını harap eder. Bunun içindir ki: İçki içenler mide ağrılarından, sabah kalktıkları zaman bulantılardan şikâyet ederler. İçki ilk defa mideye girince geçici bir kamçılama yapar. İşte zavallı ayyaşlar ona inanarak içki iştiha verir, iştihayı arttırır

sanırlar. Halbuki hakikatte mideyi, iştihayı öldüren bir zehirdir. Zaman geçtikçe ayyaşların mideleri, karaciğerleri, damarları, kalbleri bozulur. Kalblerini yağ bağlar. Çatlar, birden ölüverirler. Sektei kalbden ölenlerin çoğu ayyaştır. Karaciğer iyi çalışamaz, böbrekleri iyi idrar süzemez, vücutlarına su toplanır, karınları, hattâ bütün gövdeleri tulum gibi şişer, böyle vücudunu saran sular içerisinde acıklı bir tarzda can verirler. Bir çoklarının damarları çatlar. Selâmün kavlen dedikleri nüzul isabet eder; felç olup sürünürler.

İçkinin en mühim bir zararı da sinirlerimizedir. İçkiye müptelâ olan sarhoşların hali deliden farksızdır. Dimağ hücrelerini zehirleyen içki, aklı da çalar. Hele tahammülü olmayanlar bir kadeh içmekle çıldırırlar. Bazısı da birdenbire değil, yavaş yavaş zehirlenir. Sonra çıldırır. Bunun için içki içenlerin çoğu, ya tımarhaneye, yahut hapishaneye düşer. Yalnız bu kadar mı? İçkinin nesle olan zararı da ayrı! Velhasıl içki insanın vücudunu harap eder. Aklını başından alır. Parasını kesesinden çekip çıkarır. Huyunu fenalaştırır. Ağzını bozar. Türlü türlü hastalıklara tutulmasına sebep olur. İçkiye dadanmış olanlar sinir, verem, kalb, ciğer, dalak, böbrek, mide; kansızlık, delilik gibi bir çok hastalığa tutulurlar. Hastahanelere, tımarhanelere, hapishanelere gidenlerin çokları içki düşkünü insanlardır. Buralardakiler ya sarhoştur, yahut sarhoşların evlâtlarıdır. Aptal, deli, saralı, mecnun, hırsız kabilinden ne kadar bozuk insan varsa yüzde seksen içki düşkünleri ve yahut bunların evlâtlarıdır. Bu kadar müsbet, bu kadar muhakkak fenalıklarını saydığımız içkiden sakınınız. Bazı ayyaşlar diyecekler ki: Ben o kadar zaman içki içtim de dediğiniz olmadı. Hayır, sakın ha ayyaşların bu sözlerine inanmayınız. İyi biliniz ki bunu söyleyenler bilmeyenlerdir. Esasen «herke-

sin mayası bir değildir. İçki sebebi ile az az zehirlenen birisinde bir gün bakarsınız ki anî olarak, yani birdenbire cinnet, delilik meydana çıkıverir. Sonra onlara bakıp, akşamcılara aldanıp içkiye alışan diğer bir bedbahtta ise felâket daha çabuk başgösterir..»

İşte buraya kadar söylediklerim hep büyük hekimlerin, büyük doktorların sözlerinin hulâsasıdır. Hekimlerin bu sözleri çok doğrudur. Zaten bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S. A.) Efendimiz içkiden sakının; çünkü o, her fenalığın başıdır; her kötülüğün anasıdır buyurmamışlar mı?. Binaenaleyh işret, her kötülüğe sebeptir. Onun başı altından her fenalık çıkar. Bir kere sarhoş oldu, kafayı tütsüledi mi, artık her felâket, her kötülük onun tarafında hazırdır. Kendi halinde bir adam iken arkadaşlarının iğfalile, onların ısrarlarile içkiye alışan ve sarhoşluk halinde en sevdiği arkadaşını yaralayıp öldüren kimselerin ergeç gidecekleri yer hastahane, hapishane, yahut tımarhaneden başka ne olabilir?.

Bu kadar da değil! Sarhoşların ailesine ve çocuklarına da faydası yoktur. Onların terbiyesine de iyi bakmaz. Faydası şöyle dursun, onlara ziyanı vardır. Vakti zamanile onların terbiyesine bakmaz. Onlara fena bir nümune olur. Bulduğunu içkiye verir, o zavallıların sırtına başına da bakmaz.

Bir de içki ile kendisini çürütmüş, sinirlerini bozmuş, vücudunu paçavraya çevirmiş olan insandan doğacak çocuğun ya aklında, fikrinde, yahut da başka yerinde elbette bir kusuru, bir derdi bulunacaktır. Bir çok delilerin kendileri değilse de babaları ve yahut dedeleri sarhoş olduğu Avrupada ve bizim tımarhanelerimizde yapılan tecrübelerle, istatistiklerle anlaşılmıştır. Demek ki içki büyük bir musibettir. İnsanı her türlü

belâlara, felâketlere sürükleyip götürür. Bununla beraber yalnız insanın kendi nefsine değil, şimdi söylediğim gibi çocuklarına, ailesine; memleketine de çok büyük zararı vardır. Onları da mahvediyor, onları da felâkete sürüklüyor. Bu yüzden ne kadar gürbüz vücutlar mahvolmuş, ne kadar aile ocakları sönüp gitmiştir.

İçkinin daha ne zararları vardır! Bir kere insanlar arasına dargınlık, düşmanlık sokar. İnsanları biribirine düşman yapar. Güle oynaya kadeh kaldıranlar, bir müddet sonra bir de bakarsınız ki birbirlerine tabanca çekmişler, kama saplamışlar. Masa başından ayrılırken kimi mezara, kimi de hapishaneye dönmüş! Bir de içki, insanı namazdan, niyazdan alıkor. Artık bir kere dadandı mı, namaz nedir, niyaz nedir, hepsini unutur. Zaten şeytan bir taraftan fit verip duruyor. Onu zıvanadan çıkarıyor. Onun için o dakikada iyi ve fena her ne söylerseniz onun fenasına gider, barut gibi patlar.

İşte, her fenalığa sebep olan bu musibetten insanları korumak için bizim dinimiz (1300) bu kadar sene evvel içkiyi haram kılmıştır. Bu musibete, bu şeytan işine yakalanmamak için sıkı sıkı emirler vermiş, içkinin başı altından her kötülüğün çıkabileceğini, her felâketin onun yüzünden geleceğini haber vermiştir. Esrar, afyon, morfin gibi şeyler de böyledir. Bunlar da vücudu bitirir, insanı harabeder. Onun için bunları kullanmak da memnudur, müslümanlıkta yasaktır. Binaenaleyh vücudunun sıhhatini isteyen, Allah'a ve Peygambere îmanı olan, dinini seven, çoluk çocuğunun refahını, saadetini, neslinin bekasını, milletinin kuvvetli olmasını arzu eden adam içki kullanmamalıdır. Aklı başında olan bir insan üç beş dakikalık bir neş'e için devamlı bir sıkıntı, elîm bir sefalet içinde bulunmaya razı olur mu? Öyle ise dinimizi, dünyamızı harap eden, nüfusumuzu azaltan, soyumuzu bozan bu musibete karşı ne kadar mümkün ise o kadar düşman olmak ve bununla uğraşmak, bu şeytan tuzağını kırıp atmak ve insanları bundan ko-

rumak her müslümanın boynuna borçtur. Dinimizin bin üç yüz bu kadar sene evvel, fenalığını, zararlarını haber verdiği, bugün dünya hekimlerinin de zararlarını söyledikleri bu şeytan tuzağına yaklaşmaktan her müslüman sakınmalı, genç yavrulara bunun fenalıklarını erkenden anlatmalı, onları içkisiz ve temiz olarak yetiştirmeli ve diğer insanlara da buna yaklaşmamaları için nasihat etmeli, bu tuzağa yaklaşanların bir daha kolay kolay kurtulamıyacağını münasip bir tarzda anlatmalı. Bugün Avrupanın bir çok yerlerinde içki düşmanlığı ilerlemektedir. Bunun için cemiyetler teşekkül etmiştir. Bütün dünya buna doğru gidiyor. Halbuki bizim dinimiz (1300) bu kadar sene evvel bunu yasak etmiş; artık nasıl olur da bir müslüman içki kullanır? Nasıl olur da bu belâyı kendi elile üzerine alır? Maatteessüf - her nedense - son zamanlarda bu musibet memleketimizin her tarafına yayıldı, çocuklara, kadınlara bile geçti. Mademki bunun fenalığı bu kadar aşikârdır, mademki dinimiz haram kılmış; mademki doktorlar bunun aleyhinde söylüyorlar; bunu içmemek her müslümana borçtur. Bunu kendimiz yapmamalı ve yapanları da iyi sözlerle bundan vazgeçirmeye çalışmalıdır. Herkes böyle yaparsa memleket ve millet bu musibetten çabuk kurtulur.

42. DERS

Kumar

Şimdi size biraz da kumardan bahsedeyim: Allah teâlâ hazretleri Kur'anı Keriminde içki ile kumarı bir arada zikrediyor ve bunların her ikisi de fena şeylerdir, buyuruyor. Gerçekten öyledir. Kumar da içkiden aşağı kalır bir belâ değildir. O da insanın aklını başından alan, insanı âdeta sarhoş eden, deli divane yapan, aile ocaklarını söndüren, insanı kıymetli malından, aziz canından, mukaddes bildiği dininden, imanından, şerefinden, haysiyetinden eden büyük bir belâdır.

İnsan bir kere kumara dadandı mı artık felâkettir. Onun aklına iş güç, evlât ayal, mal mülk hiç bir şey gelmez. Kendisi gırtlağına kadar borca girer. Sefil olur, perişan olur, çoluğu çocuğu aç kalır da o yine bunları hiç düşünemez. Hep gözü yine masada!. Başına gelen türlü belâları görüp dururken yine ondan bir türlü vazgeçemez. Onun için, bu çok korkulacak bir musibettir. Evet kumar da insanın aklını başından alan, servetleri dağıtan, ocaklar söndüren bir belâdır, büyük bir musibettir. İnsan bir kere kumara, bu hastalığa yakalandı mı artık geçmiş ola. Onun zehirlerile sersemleşmiş olan o zavallının gözüne hiç bir şey görünmez, utulacakmış, serveti gidecekmiş, çoluğu çocuğu aç kalacakmış, ailesi sefil olacakmış, şeref ve haysiyeti kırılacakmış, bunların hiç birisi hatırına

bile gelmez. Kumarda insan kazansa da belâ, utulsa da belâdır. Çünkü kazandıkça daha kazanayım der. Utuldukça, aman şu acıları çıkarayım der. Böylelikle varını, yoğunu ortaya döker. Kazanır, biraz daha kazanayım, der. Utulur, kaybettiklerimi geri alabilsem der. Böylelikle bakarsınız ki yine utulur. İşte böyle nihayet elinde, avucunda ne varsa hepsi biter, sonra birinden yalvarıp ödünç alır, o da gider.

Artık işte o sıra seyreyle sen gümbürtüyü! Kavga kıyamet hazırdır. Ona ne iyi, ne kötü hiç bir şey söylemeğe gelmez. Barut gibi birden parlar. Bunun için kumarcılar çok kere güzel güzel, güle oynaya oyuna başladıkları halde sonunda bakarsınız ki birbirine kızmış, birbiri ile kavga etmiş, birbirine girmiştir.

Bazan içki ve kumar yüzünden arkadaşlar arasına giren soğukluk ileride bir çok felâketlere sebep olur. Zaten Kur'an da haber veriyor ki: Şeytan bunların peşini bırakmaz. Kaybettiklerinin acısını çıkarmak için daima fit verir, daima gerginliği körükler.

Sözün kısası:

Kumar da büyük bir musibettir. Kumar yüzünden nice aileler perişan olur, ne kadar servetler mahvolur, nice ev bark yıkılarak biçare yavrucukların boynu bükülür. İşte bunun içindir ki dünya ve âhiret perişanlığına sebep olan kumarı da dinimiz yasak etmiştir. Zaten önce de ben size söylemedim mi? Bizim dinimizin yasak ettiği şeyler herhalde insanlar için fenadır, zararlıdır, demedim mi? İşte dinimiz her ne ki yasak etmişse hepsi böyledir. Amanın onlardan kendinizi iyi korumaya bakın. Yalnız kendinizi korumakla kalmayın, elinizden geldiği kadar başkalarını da korumaya çalışın. Yolunu bulup herkesi bu belâlardan kurtarmaya çalışmak vazifemizdir. Müslüman dediğin böyle olur, herkesin iyiliğine, herkesin faydasına çalışır.

43. DERS

Ruh terbiyesi

Dinimiz beden terbiyesine, ne kadar ehemmiyet vermiş ise ruh terbiyesine de o derece ehemmiyet vermiştir. Yalnız beden terbiyesine ehemmiyet verip de ruh terbiyesile uğraşmıyanlar, yahut sadece ruh terbiyesine bakarak beden terbiyesine kıymet vermiyenler müslümanlık nazarında bir taraflı ve eksik sayılırlar. Binaenaleyh müslüman dediğin bunun her ikisine lâyık oldukları kıymet ve ehemmiyeti verecektir.

Ruh terbiyesi demek ruhî melekelerimizi, ruhî kuvvetlerimizi ve iç duygularımızı terbiye etmek ve böylece duygularımızın ve düşüncelerimizin, vereceğimiz kararların ve hükümlerin daima iyi ve temiz olmasını sağlamak yaradılışımızdaki vicdan ve kalb temizliğini korumaktır.

Bunun için de dört şey lâzımdır:

1) İtikadını düzeltmek, bu ise tek bir Allah'a iman etmek ve kalbini buna bağlıyarak hiç şaşmadan onun gösterdiği yoldan gitmekle olur.

2) Ruhunu evham ve hurafe denilen manevî pislikten temizlemek,

3) İyi bilgilerle dimağını doldurmak,

4) Güzel ahlâk ile kalbini bezemek.

İşte ruh terbiyesi böyle olacaktır.

Şimdi bunları birer birer anlatayım.

Güzel ve doğru itikat ve îmanın ne demek olduğunu bu

kitabın birinci bölümünde görmüştük. Onu burada tekrara hacet yok. Duygularımızın ve düşüncelerimizin temiz ve doğru olması için her şeyden evvel öğrendiğimiz şeylerin iyisine, kötüsüne dikkat etmemiz lâzımdır. İlmî bir esasa dayanmıyan, dinde hiç yeri olmayan ve hattâ yasak olan öyle asılsız şeyler vardır ki bir çok insanlar onları belleyerek onlara inanırlar ve böylece fikirlerini, düşüncelerini altüst ederler.

Söz misali: Horozun gece yarısı, yani vaktinden evvel ötmesini, yahut bir baykuşun bir eve konarak orada ötmesini, sabah bir yere giderken önünden bir tavşanın geçivermesini uğursuz saymak; fala baktırıp falcının söylediklerine bir hakikat gibi inanmak, talihini tecrübe için kuş uçurtmak, kuşa kâğıt çektirmek ve bunlara inanmak, salı günü çamaşır yıkamamak, yola çıkmamak, evden biri gurbete gidince o evi üç gün süpürmemek, bazı ayları bazı işler için uğursuz saymak gibi bir çok şeyler var ki bunların aslı faslı yoktur. Böyle şeylere inanmak, insanı bir çok faziletlerden alıkor, maneviyatını kırar, ruhan zayıf düşürür; kederli, düşünceli ve korkak yapar. Bunlara inanmak insanlar arasında dargınlık ve düşmanlık vücuda getirir. Böyle şeylere inanmak, yılanların dişine, arslanların pençesine düşmek kadar korkunç ve öldürücüdür. Her söylenen söze, ele geçen her kitabın yazdıklarına hiç düşünmeden inanıvermek de böyledir. Hususî maksatlarla yazılmış ne kadar, ne kadar kitaplar vardır ki onlar okuyucularını yavaş yavaş doğru yoldan çıkarıp felâket uçurumuna sürükler; itikadını, îmanını gevşetir, temiz fıtratını ve temiz ahlâkını bozar da haberi bile olmaz. İnsan maddî olan gıdasının iyisine ve fenasına nasıl dikkat ederse, fikrî ve manevî gıdası olan malûmatının, bilgisinin doğrusuna ve çürüğüne de öylece dikkat etmesi lâzımdır. Her bulduğunu kıtık yastık doldurur gibi midelerine dolduranlar o nazik ve mühim uzvu nasıl bozarlarsa, her gördüğünü, her duyduğunu, her eline geçeni malûmat ve bilgi diye dimağına dolduranlar da o kıymetli

uzvu sadece berbat etmekle kalmazlar, aynı zamanda itikatları ve vicdanları üzerinde de bunun mühim ve menfî tesirlerini görürler.

İşte bunun içindir ki: Dinimiz bir taraftan itikadımızı sağlam esasa dayamamızı emrederken diğer taraftan aslı ve esası olmıyan şeylere inanmamayı, kafamızı doğru bilgilerle, yüreğimizi güzel huylarla bezemeyi emrediyor. Çünkü dünyada maddî ve ruhî her hastalığın başı ya bilgisizliktir, yahut bildiğini iyi bilmemektir, bunun da bilgisizlikten farkı yoktur. Binaenaleyh, doğru bilgi sahibi olmak dünya için de, âhiret için de her insana lâzımdır. İşte asıl ilim dediğimiz de budur.

TEĞMEN CEVDET İLE VELİ ÇAVUŞ

(Birinci Dünya Harbinde İstanbul'da)

Teğmen — Veli Çavuş! Seni dündenberi biraz durgun görüyorum, neşen yok, hayır ola, keyifsizliğin mi var, yoksa memleketten fena haber filân mı aldın?.

Veli Çavuş — Hayır komutanım keyifsiz filân değilim, fena bir haber de almadım! Fakat!.

— Niçin durdun, söyle de derdini anlayalım; yoksa sıkılacak bir şey mi yaptın?. Haydi söyle!.

— Hayır komutanım öyle bir şey de yapmadım. Mademki emrettiniz söyliyeyim. Hani Memiş onbaşıyı biliyorsun ya, işte o bizim köylüdür. Vaktile köyde iken bir şeyler olmuştu da aramız açılmıştı. Sonra yine barıştık, aramızdaki şeyleri unuttuk, birbirimizi kardeş gibi seviyorduk. Şimdi öğreniyorum ki Memiş onbaşı arkamdan benim kuyumu kazmaya çalışıyormuş, bana bir fenalık yapmak için fırsat kolluyormuş.

Bunu öğrenince çok üzülmeye başladım. Hiç ummazdım, amma ben ondan daha güçlü kuvvetliyim. Bana ufak bir şey söylerse yapacağımı bilirim!.

— Bunu sana kim söyledi? Memiş onbaşının sözlerinden, yahut gidişinden böyle bir şey anladın mı?. Yoksa bu, senin kendi kendine bir kuruntun mu?.

— Bana karşı kötü bir sözünü, kötü bir hareketini ne gördüm, ne de işittim; amma biliyorum ki fena bir fikir besliyor.

— Canım nereden biliyorsun? Hem görmedim ve işitmedim diyorsun, hem de biliyorum diyorsun, bu nasıl söz?!.

— Komutanım çok iyi bir yerden haber aldım.

— Sen her adamın sözüne inanma, Veli çavuş! Olur ya, sizi çekemiyenlerden biri aranızı açmak için böyle bir şey söylemiştir.

— Hayır komutanım, hayır! Bunu bana söyleyen ne onu bilir, ne de beni, ne de aramızda geçenleri.

— Bu adam kimdir yahu?. Bu, demek ki keramet sahibi bir veli!.

— Komutanım müsaade et de anlatayım: Dün izinli çıkmıştım, Cuma namazını Fatihte kıldık. Dönüşte Bayezitten geçerken orada kuşa kader kısmet kâğıdı çektiren bir adam gördük. Kafes gibi bir şeyde kuşlar var. Kuşun sahibine on para verince kuş o kâğıtlardan bir tanesini çekiyor. Arkadaşlarla birlikte ben de kuşa bir kâğıt çektirdim, sonra kâğıdı açıp okudum, içinde şimdi söylediklerimi yazıyor! «Bir düşmanın var, arkandan kuyunu kazıyor, ondan kendini iyi kolla, sana iyi görünmeye çalışıyorsa da onun tatlı sözlerine inanma. O hâlâ eski izleri bir türlü unutamıyor» diyor. Ben de düşündüm, bu olsa olsa Memiş onbaşıdır, dedim. İşte düşüncemin sebebi budur.

— Aman Veli Çavuş, bu nasıl lâf? Sen böyle şeylere inanıyor musun? Ben seni iyi bir müslüman bilirim. Müslüman dediğin böyle şeylere inanmaz. Bunlar aslı faslı olmayan şeylerdir, falcılıktır. Bakla ile fala bakmak ne ise bu da o!. Bu gibi esassız şeylere inanmak, insanın ahlâkını bozar, insanı şüpheye düşürür; insanın maneviyatını kırar, içine korkaklık, başkalarına karşı düşmanlık sokar. Bak işte, durup dururken fala inanmak yüzünden içine bir takım şüpheler girdi, arkadaşından işkillenmeye başladın. Köylün ve arkadaşın ile düşman olacaksın. Herif para kazanmak için bir takım kâğıtlar yazmış oraya koymuş, kuşu da onları çekmek için alıştırmış, çünkü o kâğıtların birini çekince arkasından ona bir kaç tane yem verecek. Aklı başında bir insan böyle şeylere inanır mı? Hem gaibi Allah'dan başka kim bilir?

Sonra sen bilmiyor musun ki bizim dinimiz, bizim Peygamberimiz böyle şeyleri yasak etmiştir! Böyle şeylere inanmanın insanın dinine zarar olduğunu söylemiştir. Bakınız Peygamber Efendimiz ne buyurmuşlardır: **«Ayda, günde, kuşun uçmasında, baykuşun geceleri ötmesinde uğursuzluk yoktur. Gulyabani masalları asılsızdır. Kuş uçurup ondan mânalar çıkaran, kader ve kısmet için birine söyleyip de kuş uçurtan, kâhinlik ve falcılıkla gaipten haber veren veya haber almak isteyen (kuşa kâğıt çektirmek de bunlardandır), büyü yapan veya yaptıran bizden değildir; benim ümmetimden değildir.»**

Görüyor musun, Veli Çavuş! Peygamber Efendimizin bu kadar ağır sözlerinden sonra dini bütün bir müslüman böyle şeylere inanır mı? İnanır da işinden gücünden kalır mı?. Dostu ile düşman olur mu?. Böyle şeylerin peşinde koşar mı? Şakın ha bir daha böyle şeylere inanma, sonra dinine, imanına da zararı olur, insan böyle neyin nesi olduğunu bilmediği şeylere kıymet vere vere bir gün dininden çıkar da haberi bile olmaz.

— (Veli Çavuş bir müddet düşündükten sonra) Aman komutanım beni uyardın, ben bunları bilmiyordum. Demek ki böyle şeylere inanmak insanın sade dünyasını değil, âhiretini de harap edecektir. Bak işte ben o günkü kâğıttan ötürü arkadaşımla hiç yoktan bir kavga çıkaracaktım. Gerçekten dediğiniz gibi bu gibi şeylere inandıkça insanın iradesine bir gevşeklik geliyor, içine korku ve tereddüt düşüyor. Fakat neden bilmem çok insanlar inanıyor, ben bundan sonra böyle asılsız şeylere inanmam; ben şimdi işin doğrusunu anladım, dilimin döndüğü kadar arkadaşlarıma da anlatacağım, hele Peygamber Efendimizin o mübarek sözlerini duyduktan sonra!.

— Veli Çavuş, bunlar hep bilgisizlikten ileri gelir. Böyle şeylerin dinimizde yeri olmadığı güzelce anlatıldıktan sonra hiç bir müslüman bunlara kıymet vermez, elverir ki anlatılsın! Hani bazı ulu ağaçlara çivi çakmak, kırmızılı mavili bezler bağlamak, bazı türbe ve kabirlerin pencerelerine, eşiklerine, topraklarına yüz göz sürmek de işte bu kabildendir. Sözün kısası: Her şeyin başı sağlam bilgidir. Her zarar da bilgisizliktendir, yahut bildiğini doğru bilmediğindendir. Esahtan bilgi, dünya ve âhirette saadete, selâmete kavuşturan bilgidir. İnsanı fenalığa götüren, yahut kötülükten ve zararlı şeylerden alıkoymayan bilgi ise, esahtan bir bilgi değildir. İşte insanı asılsız şeylere inanmaktan alakoyacak olan da böyle bir bilgidir. Dimağınızı sağlam ilim nuru ile aydınlattıkça ruhumuz hurafelere, aslı olmayan şeylere inanmaktan uzak kalır. Sen diyorsun ki bir çok insanlar böyle fallara inanıyorlar. Hayır, akıllı insanlar böyle fallara baktırsalar da ona inanmazlar; alay olsun, eğlence olsun diye baktırırlar. Şakın ha bu gibi fallara sen de inanmayasın!.

YÜZBAŞI CEVDET İLE HASAN ÇAVUŞ

(Millî Mücadelede)

Hasan Çavuş — Komutanım, ben bir kitapta okumuştum, vaktile Peygamber Efendimiz muharebede esir edilen düşman askerlerini yoklarmış, eğer içlerinde okuyup yazmışlar varsa onları memleketlerine daha önce yollarmış; acaba bunun sebebi nedir?

Yüzbaşı — Onun sebebini ben sana anlatayım: Peygamber Efendimize Kur'andan ilk gelen âyet, okuma ve yazmayı emreder. Müslümanlık okumayı her insanın üzerine farz kılmıştır. Çünkü ruh terbiyesi için dimağımızı ilimle parlatmak lâzımdır. Ruhî hastalıkların en tesirli ilâcı sağlam ilimdir, bundan ötürüdür ki okuyanların rütbelerini bizim dinimiz çok yükseltmiştir.

Vaktile Araplarda okuma yazma yoktu. Muharebelerde esir alınan düşman askerlerinde müslüman askerlerinden daha iyi okuyup yazan olursa onlardan her birinin yanına sekizer onar nefer islâm askeri verirdi. Esirlerden hangisi okuma yazmayı İslâmlara daha çabuk ve daha iyi öğretirse, bir mükâfat olmak üzere, onları esirlikten daha önce kurtarıp memleketine yollarmış. İşte vaktile senin okuduğun da bu olacaktır. Müslümanlık ilme o kadar önem vermiştir ki bildiğini bilmeyenlere öğretmek bir nevi ibadet sayılır.

— Komutanım, şu asker ocağı ne bereketli bir yerdir. Ben de okuma yazma bilmeyen neferlerden pek çoklarına okuma yazma öğrettim. Haftada üç gece alfabe öğretirdim. Neferler altı ayda okuyup yazmaya başladılar. Kur'an okurlar,

kitap okurlar, mektup yazarlar, hesap yaparlardı. Bazı iyi bilmeyenlere, namaz sûrelerini, namazda okunacak duaları da belletirdim; böylelikle askere gelirken hiç bir şey bilmeyenler de bir çok şeyler öğrenerek köylerine dönerlerdi.

— Ne iyi, sen hem askerlik yapmış, hem de hocalık etmişsin. Gördün mü, işte böyle olmalı, insan bildiklerini bilmeyenlere de öğretmelidir. Cahillik çok kötü bir şeydir; dünya için de, âhiret için de bilgi lâzımdır. Peygamber Efendimiz öyle buyurmuştur.

— Ben Balkan harbinde de bulundum. Orada da neler gördük neler! Sekiz arkadaş nöbet beklerken bir gece çokluk bir Bulgar hücumuna uğradık, hemen silâhlarımıza davranıp üçünün canını cehenneme yolladık, amma bizden de iki arkadaş şehit oldu. Bulgarlar pek çoktü. Sonunda bizi tuttular ve bir köye götürdüler. Sulh oluncaya kadar o köyde esir kaldık. Köydeki Bulgarlar hep cahil kimselermiş. Fakat dört seneden beri seyyar bir hoca gelirmiş, kış günleri onları kilisenin bir odasında okuturmuş, böylelikle o köyde yazı bilmeyen kalmamış. Diyorlar ki Mithat Paşa vaktile oralarda çok hizmet etmiş, onu Bulgarlar iyi tanıyorlar; Tuna valisi iken köylere dört beş ay için hocalar yollarmış. Yazın tarlalarda, ormanlarda, çayırlarda, bahçelerde iş gören köylüler ve çocuklar kışın böylece hep okurlarmış. Bundan ötürü oralarda cahil köylü pek az. İnsan meram ederse neler yapmaz, meramın elinden ne kurtulur?

— Hasan Çavuş; sen bilirsin ki bizim Türk köylüleri kendilerini sayan, kendisini sevdirmesini bilen hocaları ve muallimleri çok severler. Onlara iyi bakarlar. Bizim öğretmenler de meram ederlerse Türk köylerinde bir tek cahil bırakmazlar. Onlar memleket bilgilerini, Kur'an okumasını, namazını, niyazını, hesabını kitabını, hepsini öğretirler. Hem de boş vakitlerinde bunların hepsini yaparlar. Köyden izzet ikram da

görürler. Ben ne köyler bilirim ki hoca için gönül hoşluğu ile köycek tarla, bahçe ekerler. Tek o hoca gitmesin diye neler yaparlardı. Elverir ki köyün mizacına, huyuna, tüyüne göre gitmesini bilsin, köye kendisini sevdirsin. Bir kere kendisini sevdirdikten sonra onları uyandırmak kolay olur.

44. DERS

Kalbimizi güzel huylarla bezemek

Bundan evvelki derslerde de işaret ettiğim gibi, ruhun manevî hastalıklardan korunması için sadece ilim yetmez. İlim ile beraber güzel ahlâk da lâzımdır. Çünkü ilim, iki tarafı keskin bir silâh gibidir, insana ahlâkî fazilet destek olmazsa - ne kadar ilmi olursa olsun - pek çok fenalıklar yapabilir. Binaenaleyh insanda hem ilim, hem de ahlâk olmak gerektir. Zaten müslümanlık demek, ahlâk güzelliği demektir. Peygamber Efendimiz Allah'a şu yolda dua ederdi:

«Yarab! Beni ahlâkın en güzellerine götürecek yola kılavuzla. Çünkü en güzel ahlâkı bildirecek ancak sensin Yarab! Kötü ahlâkı benden uzaklaştır, zira kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak ancak sensin.» Allah'tan sıhhat ve âfiyet isterken de güzel ahlâkı da beraber isterdi. Şu mübarek sözler de Peygamber Efendimizindir:

1— Güzel ahlâk, Allah teâlânın yarattığı en büyük şeydir.

2— Güzel ahlâk cennete yarayan amellerdendir.

3— Güzel ahlâk, dinin kabıdır; bir kimsenin dini, ahlâkının güzelliği ile ölçülür.

4— Kıyamet gününde insanın amel terazisine konulacak şeyler içinde güzel ahlâktan daha ağır hiç bir şey yoktur. Zira güzel ahlâk sahibi olan adam oruç ve namaz sahibinin derecesini elbette bulur.

5— Dinden sonra aklın başı, kendisini halka sevdirmek ve herhangi iyi veya kötüye karşı bol bol hayır yapmaktır.

6— Güzel ahlâktan ayrılma, çünkü ahlâk bakımından insanların en iyisi, din bakımından en güzelidir.

7— Müslümanlık, güzel ahlâktan ibarettir.

8— Allah teâlâ hazretleri bir kulunun hem görünüşünü, hem de içini ve ahlâkını güzel yaratıp da sonra onu ateşte yakmaz. (Cehenneme sokmaz).

9— Siz insanların hepsine mallarınızla iyilik etmeye yetişemezsiniz. Öyle ise güler yüzlülükle, güzel ahlâk ile yetişiniz, böylelikle bütün insanlara iyilik yapabilirsiniz.

10— İçinizde en sevdiklerim ve kıyamet gününde bana en yakın olanlarınız, ahlâkı en güzel olanlarınızdır.

11— İman bakımından en olgun mü'min, ahlâkı en güzel olanlardır ki, bunlar kendilerile hoş geçinilir; insanlarla ülfet eder ve kendilerile ülfet olunur.

12— Allah teâlâ hazretleri güzel ve yüksek ahlâkı sever, kötü ahlâkı sevmez.

13— Bir kimsede Allah'a günah yapmaktan kendisini alakoyacak bir korunma, sefihe karşı gelebilecek bir yumuşaklık, insanlar arasında kendisini hoş yaşatacak güzel ahlâk, yahut hiç olmazsa bunlardan biri bulunmazsa o kimsenin işlerinden hiç birine itimat etmeyiniz.

14— Şüphe yok ki doğruluk üzere olan bir müslüman, güzel ahlâkı ve yüksek seciyesi ile, daima oruç ve namaz ile vakit geçirenin mertebesini bulur.

15— Bir kul, ibadeti az olduğu halde, güzel ahlâkı sayesinde âhiret derecelerinin en büyüklerine ve konakların en şereflisine erişir; ibadeti çok olan bir kul da, kötü ahlâkı yüzünden cehennemin en aşağı derekesini boylar.

16— Sirke balı bozduğu gibi kötü ahlâk da insanın iyi

amellerini bozup fenalaştırır; güneş karı nasıl eritirse güzel ahlâk da günahları öylece eritir.

17— Bir insan ,ahlâkı kötü oldukça Allah teâlâdan hep uzak kalır.

18— Dilile, elile insanları incitmeyen, başkaları kendisinden emin olan bir mü'min ve müslüman îmanın ve müslümanlığın en yüksek mertebesini bulmuştur.

19— Bir kul ahlâkını güzelleştirmedikçe, öfkesini yenmedikçe, kendisi için sevip istediğini başkaları için de istemedikçe olgun bir mü'min değildir.

20— Bir kimsenin kalbi dilile beraber, dili de kalbi ile beraber olup sözü işine aykırı olmaktan kurtulmadıkça, komşusu şerrinden emin olmadıkça gerçekten mü'min değildir.

21— Merhameti olmayan merhamet görmez.

22— Büyüklerini saymayan, küçüklerine şefkat ve merhamet göstermeyen bizden değildir.

23— Yeryüzündekilere merhamet ediniz ki göktekiler de size merhamet etsinler.

Ahlâk hakkında Peygamberimizin binlerce vecizeleri vardır ki onların hepsini buraya yazmak mümkün değildir. Türkçelerini yukarıya yazdığımız bir kaç vecizeden de anlaşılır ki: İslâm dini, ahlâk ve fazilet dinidir. Güzel ahlâk sahibi olmıyanlar, ne kadar ibadet ve taatla meşgul olsalar yine olgun ve kâmil bir müslüman sayılmazlar.

Bir gün Peygamber Efendimizin yanında «her gün oruç tutan, bütün gece namaz kılan bir kadından bahsetmişler ve onu övmüşler. Sonra da; «yalnız huyu kötü, dilile komşularını incitir, rahatsız eder» demişler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz de: «O kadında hayır yoktur, cehennemliktir.» buyurmuşlar. Bu da gösterir ki islâm dininde güzel ahlâkın çok büyük bir mevkii vardır. Esasen Peygamber Efendimiz de

Ben ancak yüksek ahlâkı tamamlamak için gönderildim, Peygamberlik vazifemin hedefi budur» buyurmuştur.

GÜZEL AHLÂK VE ŞAHSÎ FAZİLETLER:

Şimdi size biraz da güzel huyları kısaca anlatayım.

1— Sözü ve işleri doğru olmak, yalancı ve hilekâr olmamak.

2— İçi dışı bir olmak, sözü özüne uymak, münafık olmamak.

3— Herhangi bir işde itimat ve emniyet edilebilir olmak, kendisine bir şey emanet edildiğinde ona hiyanet etmemek.

4— Utanmak duygusu olmak, hayasız ve arsız olmamak (utanmak duygusu denilen ve aklın ve şer'in çirkin ve haram bildiği şeyleri yapmaktan teessür duymak faziletin başıdır. Kendilerinde fazilet bulunmıyanlar her türlü kötülüğü yapmaktan sıkılmazlar.)

5— Dili ve eli ile kimseyi rahatsız etmemek.

6— Her yönden afif olmak, haysiyet ve namusa dokunacak şeylerden daima uzak kalmak (İffet sahibi olan bir insan meşru olmayan her türlü nefsanî ve şehvanî arzulardan, her türlü israftan, akıl ve hikmete uygun olmayan hallerden kendisini korur. Onun için iffet, ahlâkî faziletin en yükseklerinden sayılmıştır.)

7— Şecaat, sabır ve sebat (bunlar ayrıca izah edilecektir.)

8— Alçak gönüllü olup kibirli olmamak,

9— Kanaat sahibi olmak (yani kendi hakkına razı olarak başkasının elindekilere göz dikmemek, bu güzel ahlâka sahip olanlar her vakit afif yaşarlar, kimseye haset etmezler, gönülleri hep rahat içindedir. Çalışır, çabalar, kazanır ve meşru olarak kazandığına razı olur.)

10— Herkese karşı nazik, güler yüzlü ve tatlı sözlü olmak.

11— Yapamıyacağı bir şey hakkında söz vermemek, verdiği sözde durmak.

12— Herkesle hoş geçinmek, kimsenin aleyhinde söylememek, birinden söz alıp başkasına götürmemek. (Birinden söz alıp diğerine götürmek en kötü bir huydur, buna kovuculuk denir. Müslümanlık bunu yasak etmiştir. Bir adamın gıybetini yapmak da onun ölüsünün etini çiğnemek kadar kötüdür.)

13— Boşboğaz olmamak, kimsenin gizli ayıplarını ortaya dökmemek (başkalarını araştıran ve bunları ortaya dökmek isteyen bir kimseyi Allah eninde ve sonunda rüsvay eder.)

14— Komşularını, her kim olursa olsun, incitmemek ve onlarla daima hoş geçinmek, kendi nefsi için sevdiklerini komşuları için de sevmek. (Müslümanlık bilhassa komşu hakkına pek çok ehemmiyet vermiştir.)

15— Hısımlarını arayıp sormak, yetimleri ve dulları korumak, onlara karşı şefkatli olmak.

16— Büyüklere karşı saygılı, küçüklere karşı şefkatli olmak.

17— Allah'ın yarattığı bütün canlılara karşı merhametli olmak.

18— Herkese iyilik yapmaya çalışmak, dargınları barıştırmak.

19— Kimseye haset etmemek, dargın durmamak.

20— Cömert olmak. (Cömertlik güzel huy, pintilik ise kötü bir huydur.)

21— Elinde ve avucundakini ulu orta saçıvermemek.

22— Öfkesini yenebilmek, suçluları affetmek.

23— Başkalarının ayıbını örtmek.

24— Herkesi iyi bilmek ve hiç bir kimseye karşı içinde kötülük beslememek.

25— Daima Allah korkusunu, Allah ve Peygamber sevgisini gönülden çıkarmamak ve herkese, elinden geldiği kadar iyilik etmek, öğüt vermek, herkesi iyiliğe ve hayıra kılavuzlamak.

26— Herhangi bir işde adaletten ayrılmamak.

27— Hakka, vazifeye karşı saygı ve sevgi göstermek.

45. DERS

Aile vazifeleri

Ana, Baba, Çocuk, Kardeş, Hısım ve Akraba

«Rabbin kat'î olarak ferman buyurdu ki: Yalnız kendisine ibadet ve analarınıza, babalarınıza iyilik edesiniz, şayet onlardan biri, yahut her ikisi birden yanında kocar (ve elinize bakacak bir duruma düşer) ise sakın onlara üf, aman, deme!. Bıkkınlık gösterme, yüzlerine bağırma, sert söyleme, onlara tatlı sözler söyle; onlara karşı merhamet (ve saygı) kanatlarını aç (yerlere kadar yay) ve de ki: Rabbim! Onlar beni küçük yaşımda iken nasıl merhametle beslemiş, büyütmüşlerse sen de onlara merhamet et.

«Rabbiniz kalbinizdekini, ananıza, babanıza karşı içinizde beslediğinizi, daha iyi bilir, onlar hakkında iyilik ederseniz Allah sizi yarlıgar; çünkü O, günah yaptıkça tevbe edenler hakkında gafurdur.»

«Hısımlara, yoksullara, yolda kalmışlara haklarını ver, (yardım ve iyilik et); fakat malını ulu orta saçıp dağıtma, çünkü saçıp dağıtanlar şeytanın kardeşleridir, şeytan ise Rabbisinin nimetlerine karşı nankör olmuştur. — Sûre: 17, Âyet: 24, 25, 26, 27. —

Aile, insanın içinde doğup büyüdüğü ufak bir cemiyet demektir. Bu cemiyet, karı koca, ana baba, hısım ve akrabadan meydana gelir. Medenî toplulukların ilk şekli ailedir. İnsan

vatanına, milletine karşı borçlu bulunduğu saygı ve sevgi duygularını ilk önce burada alır. Aile, bütün sevgilerin, her türlü faziletin kaynağıdır. İnsan büyüklere saygılı, küçüklere merhametli, bütün insanlara karşı faydalı ve hayırlı olmayı... sözün kısası: Hem Allah'ına, hem onun yarattıklarına karşı vazifelerini her şeyden evvel ana kucağında, baba ocağında öğrenir ve öğrenmesi gerektir. Öyle ise aileyi vücuda getirenlerin birbirlerine karşı mükellef bulundukları vazifeleri de kısaca gözden geçirelim.

EVLÂT OLMAK İTİBARİLE ANA VE BABAMIZA KARŞI VAZİFELERİMİZ:

Ailenin ilk temeli ana ile babadır. Bu dersin başına yazdığımız âyetler dikkatle okunursa anamıza ve babamıza karşı çok mühim vazifelerimiz olduğu görülür. O âyetler çok açık olarak bize bildiriyor ki: Allah teâlâ hazretleri her insandan ilk önce kendini tanımasını ve yalnız kendisine ibadet etmesini, kendisinden başka bir ilâh, başka bir mâbud tanımamasını istiyor. Ondan sonra da insanın anasına ve babasına karşı olan vazifelerini tayin ediyor ve o vazifelere riayet etmelerini kendilerinden kat'î olarak istiyor. Demek ki müslümanlıkta ana ve baba hakkı pek mühimdir.

Hep biliriz ki: Bu dünyaya gelmemize sebep ana ile babamızdır. Biz bu dünyaya geldikten sonra da onlar ne emekle bizi besleyip büyütmüşler, bugünkü halimize getirmişlerdir. Anamız ne zahmetlerle bizi dokuz ay karnında taşımış, bin türlü eziyetle doğurmuş, bizim için uykusuz kalmış, sabahlara kadar beşiğimizin üstünde durup meme vermiş, hep bizim rahatımızı düşünüp kendisi rahat yüzü görmemiştir. Babamız da kışın soğuklarında, yazın sıcaklarında hep bizim için çalıştı;

hep bizi düşündü. Onlar bizim için çalışırken, zamanına göre günde bir kaç defa temizliğimizi yapar, sökük lerimizi diker, yatağımızı hazırlarken hiç bir kere burun kıvırmadılar; yüz ekşitmediler. Hep sevdiler, okşadılar. Aman evlâdım bir şeycik olmasın diye üstümüze titrediler. «Yavrum!» dedikçe ağızlarından ballar aktı. Arasıra darıldılar, surat ettilerse onları da içlerindeki sevgiden yaptılar.

Biz muhtaç iken onlar bize baktılar; bizim için her acıya katlandılar. Her şeye göğüs gerdiler ve bunu candan, yürekten yaptılar. Bizden bir şey bekliyerek değil, evlâdım diye yaptılar. İşte bunun için ana ve baba hakkı pek büyüktür. Onların haklarını ödemek de çok güçtür. Mademki: Bizim üzerimizde onların bu kadar hakkı vardır. Onların bu hizmetlerini, bu iyiliklerini bilip ona göre hizmetlerinde bulunmak boynumuzun borcudur. Bu borcu ödememek en büyük günahtır. Bu borç nasıl ödenir?. Kitabımız Kur'anı Kerim bunu bize bildirmiş, Peygamberimiz de beyan buyurmuştur. En büyük günah Allah'a küfür etmek, sonra anaya babaya itaatsizlikte bulunmaktır

Binaenaleyh her şeyden evvel onlara karşı daima minnet duygularile mütehassis olmamız lâzımdır. Sonra sözlerimiz ve işlerimizle hep onlara iyilikte bulunacağız. Sakın ha, onların kalblerini kıracak bir söz söyleme; öyle bir iş yapmamak, yüzlerine öfkeli bakmamak, hattâ (üf, aman) dememek lâzımdır. Onlara karşı hep güler yüzlü, tatlı sözlü olmamız, sözlerinden ve işlerinden bıkkınlık, göstermememiz gerektir ve Allah'a ibadetten sonra birinci vazifedir.

Hele onlar bize muhtaç olurlarsa kendi hizmetimizden evvel onların hizmetine koşacağız. Onları kendimizden hoşnut etmek için her iyiliği yapacağız. Onlara karşı şefkatli, çok saygılı, alçak gönüllü, edepli ve terbiyeli davranacağız. Yaptığımız iyilikleri başlarına kakmayacağız, onlar bize ağır da

söyleseler yine sözlerini güzel güzel dinliyeceğiz, cevap vermek icap ederse yumuşak ve güzel sözlerle cevap vereceğiz. İzin ve müsaadelerinden dışarı çıkmıyacağız. Ayrı evde oturursak sık sık ziyaretlerine gideceğiz, uzak memlekette iseler mektupla, hediye ile hatırlarını soracağız, onların sevdiklerini seveceğiz, dostlarını arayıp soracağız ve daima onların izinde yürümeye çalışacağız. İşte böylelikledir ki ancak onların haklarını bir dereceye kadar ödeyebiliriz. Anasına babasına surat edenler; sözlerile, işlerile, durumlarile onların kalblerini kıranlar, dünya ve âhirette rahat yüzü göremezler. Bu gibilerinden ne Allah razı olur, ne de Peygamber!. Bununla beraber ettiklerini kendi çocuklarından herhalde görürler. Buna çok dikkat ediniz ve sağlıklarında onların duasını almıya bakınız. Şunu da unutmayınız ki ana hakkı, baba hakkından daha çoktur ve daha önce gelir. Bir gün ashaptan biri Peygamber Efendimize «insanlar arasında iyilik etmek için kimler daha lâyıktır?» diye sormuşlar. Peygamber Efendimiz de: «Anan» buyurmuş ve bunu üç kere tekrar etmiştir. O zat, ondan sonra kime iyilik edeyim demiş «Babana, sonra da derecelerine göre diğer akrabana» buyurmuştur.

BABA VE ANA OLMAK BAKIMINDAN ÇOCUKLARIMIZA KARŞI VAZİFELERİMİZ

Çocuklarımızın da bizim üzerimizde hakları vardır. Onları dünyaya getirmek iş değil, asıl mühim olan, dünyaya geldikten sonra onlara bakmaktır. Her şeyden evvel çocuğun sıhhatini gözetmek, bedenî ve fikrî terbiyesine dikkat etmek, yurduna ve milletine faydalı olmasına çalışmak, dinini ve dinî vazifelerini belletmek, terbiye ve ahlâkını yükseltmek, büyüdükten sonra denklerini bulup evlendirmek ana ve babaya borçtur. Evvelce de söylediğim gibi insan ilk terbiyeyi aile ocağında, ana kuca-

ğında alır. Onun için evlâdını iyi terbiye etmemiş, din ve dünyası için muhtaç olduğu şeyleri belletmemiş olanlar vazifelerini iyi yapmamış sayılırlar. Böyleleri Allah yanında da hesaba çekilirler, vazifelerini yapmadıklarından ötürü mesul tutulurlar.

KARDEŞLERİN BİRBİRİNE KARŞI VAZİFELERİ

Kardeşlerimiz vücudumuzun parçaları demektir. Onun için kendimizi nasıl seversek onları da öylece seveceğiz. Büyük kardeşlerimize karşı saygılı olmak, kalblerini kırmamak, yüzlerine gelmemek, küçük kardeşlerimize şefkatli olmak lâzımdır. Böylece kardeşler de birbirine kuvvetli bir surette bağlı olmak gerektir. Servet gibi, miras ve saire gibi ehemmiyetsiz ve maddî şeylerle kardeşler birbirine küsmemeli, birbirinden uzak durmamalıdır. Sonra aileyi yekdiğerine bağlıyan bağlar çözülür, aile perişan olur. Binaenaleyh kardeşlerimize, kardeş çocuklarına, amcalarımıza, dayılarımıza, halalarımıza; teyzelerimize, süt anamıza, süt kardeşlerimize ve bunların çocuklarına, hulâsa; mertebelerine göre, bütün akrabalarımıza hürmet etmek, iyilik etmek, şefkat ve saygılı olmak, ziyaretlerine gitmek, mektupla hatırlarını sormak da bizim için mühim ve ahlâkî bir vazifedir. Böylelikledir ki aile bağları kuvvetleşir, aile ne kadar kuvvetli olursa onlardan doğan milletin de o nisbette kuvvetli olacağı şüphesizdir.

BÜYÜKLERE KARŞI VAZİFELERİMİZ

Her kim olursa olsun kendimizden büyük olanlara karşı saygılı, küçüklere şefkatli ve merhametli olmak da İslâm ahlâkının emrettiği bir vazifedir. Peygamber Efendimizin şu mübarek sözleri ne kadar yüksek bir mânayı ifade ediyor: «Ken-

dinden büyük olanlara itaat et, saygı göster ki küçüklerinden itaat ve saygı göresin. Büyüklerine karşı saygılı, küçüklerine şefkatli olmıyanlar bizden değillerdir.»

HOCALARIMIZA VE BİZİM TERBİYEMİZLE UĞRAŞANLARA KARŞI VAZİFELERİMİZ

Bize bilmediklerimizi öğreten ve böylelikle ahlâk, ruh ve fikir bakımından bizim yükselmemizi sağlamış olanlar bizim hocalarımız ve mürebbilerimizdir. Bu hayattaki muvaffakiyetlerimizi, çok zaman, onlara borçluyuz. Binaenaleyh onlara karşı da saygı göstermek lâzımdır.

HİZMETÇİLERE KARŞI VAZİFELERİMİZ

Aileden olmadığı halde, evimizde bize hizmet edenlere karşı da ahlâkî vazifelerimiz vardır. Fazilet ve insanlık dini olan müslümanlık, onları katiyen hakir bir duruma düşürmemiş ve onları da aile efradından saymıştır. Binaenaleyh onlara kendi yediklerimizden yedirmek, giydiklerimizden giydirmek, tahammüllerinden fazla iş teklif etmemek, kalblerini kırmamak islâm ahlâkının emrettiği bir vazifedir. Buna da çok dikkatli olmak lâzımdır.

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1 — *Cennet anaların ayakları altındadır.*

2 — *Allah'a şirk koşmak, ana ve babaya âsi olmak, haksız yere insan öldürmek, yalan yere yemin etmek, bir de Allah'ın ismini yâd ile mahkemede yemin ederek bunuunla - velev ki sivri sineğin kanadı kadar olsun - başkasının hakkını üzerine almak büyük günahlardandır. Bunlar insnın kalbinde kıyamete kadar silinmez siyah bir nokta bırakır.*

3 — *Ananıza babanıza iyilik yapınız ki çocuklarınızdan iyilik göresiniz; afif olunuz ki kadınlarınız da afif olsunlar.*

4 — *Allah'ın rızasını ve sevgisini kazanmak için ana ile babanın rızasını ve sevgisini kazanmak gerektir.*

5 — *Üç dua hiç şüphesiz, Allah yanında kabul olunur: a) Babanın evlâdına duası, b) Misafirin duası, c) Zulüm gören kimsenin duası.*

6 — *Yazıklar olsun, yazıklar olsun, yazıklar olsun o kimseye ki anası; yahut babası veya her ikisi kendisinin yanında kocar da o kimse cennete giremez [yani böyle ihtiyar hallerinde onlara hizmet etmek ve bu sebeple cennete girmek fırsatını bulduğu halde onlara hizmet edip de cenneti hak edememiş olanlara yazıklar olsun!]*

7 — *Babaya itaat, Allah'a itaattir, babaya âsi olmâk Allâh'â âsi olmaktır.*

8 — *Beni Peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki: Anasına babasına âsi olan kimse cennetin kokusunu koklıyamaz.*

9 — *Babasının dostları ile münasebeti devam ettirmek babasına iyilik yapmaktır.*

10 — *Her kim babasını öldükten sonra ziyaret etmek isterse babasının dostları ile buluşsun ve onlara iyilik etsin!*

11 — *Anasının babasının kalbini kazanmış olanlara müjdeler olsun ki Allah onların ömürlerini bereketlendirecektir.*

12 — *Çocuklarınız, Allah'ın size en güzel bir hediyesidir, binaenaleyh onları haram lokma ile beslemeyiniz.*

13 — *Evlâd kokusu, cennet kokusudur.*

14 — *Çocuklarınıza suda yüzmeyi, ok atmayı; ata binmeyi öğretiniz.*

15 — *Çocuklarınızı ahmak kadından emdirmeyiniz, çünkü onun ahmaklığı süt ile çocuğa da geçer.*

16 — *Allah'dan korkun ve çocuklarınız hakkında (velevki sevmekte olsun) adaletten ayrılmayın.*

17 — *Bir kimse üç kız çocuğunu güzelce terbiye edip onları evlendirirse o kimse cenneti kazanmıştır.*

18 — *Babanın çocuklarına bırakacağı en büyük miras, onu güzel terbiye etmesidir.*

19 — *Çocuklarınızın ahlâkının güzel olmasına çalışınız ki Allah'ın mağfiretine erişesiniz.*

20 — *Çocuğun baba üzerindeki haklarından biri de: Okuyup yazmayı, suda yüzmeyi; atıcılığı belletmesi; helâl ve temiz olmıyan bir rızık ile büyütmemesidir.*

46. DERS

Karı, Koca

Karı koca «Nikâh» ile birbirine bağlanmış olan erkekle kadın demektir. Bu bağ ise âdi bir bağ olmayıp çok kutsî bir bağdır. Ailenin ve milletin temeli bu kutsal bağla birbirine bağlanmış olan karı kocadır.

Karı ile kocanın da birbirlerine karşı dinî ve ahlâkî vazifeleri vardır. Aile yuvasının bozulmaması için her iki taraf vazifelerini güzelce yapmalıdır. Nikâh ile bağlandığı kocayı, evin ve yuvanın reisi tanıyıp ona itaat etmesi, onun izninden çıkmaması, mal ve mülkünü koruması, namus ve iffetini muhafaza etmesi kadının üzerine borçtur. Kocası ister yanında bulunsun ister bulunmasın kadın bu vazifelere riayet edecek, kocasının kazandığını telef etmiyecek, kocasının razı olmadığı ve istemediği şeyleri yapmıyacak ve söylemiyecektir. Kocanın izni ve rızası yokken nafile, yani ramazan orucundan başka oruç bile tutamaz. Evine, yuvasına sahip olmıyan ve kocasını saymıyan kadın, müslümanlık nazarında iyi bir kadın değildir. Kıyamet gününde kadının evvelâ namazından, sonra da kocasına itaat edip etmediğinden sorulacaktır. Namazını kılan, orucunu tutan, nefsini haramdan saklıyan, kocasına itaat eden kadının gideceği yer ise doğruca «Cennet» dir. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.

Erkek de nikâh ile kendisine bağlanmış olan kadının yi-

yip içeceğini, giyip kuşanacağını ve evin her masrafını tedarik edecek; kadının mevkiine göre, ne eksiği varsa hepsini tamamlıyacaktır. Karısına, çoluk çocuğuna ve evine bakmak erkeğin boynuna borçtur. Bunları yapmayıp da karısına yaptırmak «zulüm» dür, haksızlıktır. Erkek evin reisi, kadın onun muavinidir. Herkes kendi vazifesini görmek, kendi borcunu ödemiye çalışmak lâzımdır. Bununla beraber erkeğin bütün mânasile evine ve karısına bağlı olması, aile şeref ve haysiyetini kıracak hareketlerde bulunmaması da lâzımdır. Çünkü karı ile koca hayat arkadaşlarıdır. Sonra, kadınlar çok zamanlar mizaçları ve yaradılışları itibarile biraz fazla asabî olurlar! Ufak bir şeyden alınırlar, belki aşırı lâflar söylerler. Buna karşı erkeğin, ağır başlılık gösterip karısının bazı aşırı sözlerine kulak vermemesi, onları duymayıvermesi ve hoş görmesi lâzımdır.

İşte böylece karı ile kocadan her biri kendi vazifesine iyice mukayyet olmalı, erkek erkekliğini, kadın kadınlığını bilmeli ve hiç biri haddini aşmamalı. Eğer böyle olmazsa geçim olmaz. Aradaki bağ çözülür, aile ocağı söner. Evlilikten maksat, bu kutsal bağın ölünceye kadar çözülmemesi ve her gün bir kat daha kuvvetlenmesidir. Bu bağı gevşetecek sözlerden ve işlerden son derece uzak kalmak lâzımdır.

Peygamber Efendimizin büyük sözlerinden:

1 — *Sizin hayırlınız ailesine hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı sizin hayırlınızım. Kerim ve iyi olanlardır ki kadınlara lûtuf ve nezaketle muamele ederler. Kadınlara ihanet ve kötü muamele edenler de kendini bilmez ve kötü huylulardır.*

2 — *Başkalarının kadınlarına kötü gözle ve kötü niyetle bakmayınız ki kendi kadınlarınız da iffetlerini muhafaza etsinler. Babalarınıza iyilik ediniz ki evlâdınızdan iyi muamele göresiniz.*

3 — *Kadınlar erkeklerin yarısı, yani onları tamamlayıcıdır.*

4 — *Kadınların eksiklerini ve hatalarını araştırmayınız.*

5 — *Namuslu bir kadına zina veyahut zinayı andıran bir şey isnad etmek; yüz senelik amel ve ibadeti mahveder.*

6 — *Evlenen, imanının yarısını kemla erdirmiş ve korumuştur; diğer yarısını da helâl rızık aramakla korusun.*

7 — *Evlenin, boşanmayın; çünkü talâktan arşı âlâ titrer.*

8 — *Evlenin ve çoğalın; çünkü kıyamet gününde ben sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere öğünürüm.*

9 — *Müminlerin imanca en olgunları, ahlâk bakımından güzel ve ailesine lâtif ve nazik olanlardır..*

10 — *Evlenmek iktidarında olup da evlenmiyenler bizden değildir.*

11 — *Evlilik bereket, çocuk da rahmetdir.*

12 — *Evli olanın iki rek'at namazı; bekârın yetmiş rek'atından efdaldır.*

13 — *Soysuz ve fakat güzel bir kadın, mezbelede biten görünüşü güzel bir yeşilliğe benzer; görünüşü güzel de olsa aslı ve mayası kötüdür; böylesinden sakınınız!*

47. DERS

Hükûmet ve memlekete karşı vazifelerimiz

Ey mü'minler! Allaha itaat ediniz, Peygambere itaat ediniz, sizden olan ulûlemre de...

— Nisâ sûresi, âyet: 58 —

Hükûmet; bir arada yaşıyan insanların canlarını, mallarını, ırzlarını, namuslarını, haklarını, yurtlarını muhafaza ve rahatlarını temin etmek için insanların yine kendi içlerinden seçtikleri bir heyettir.

Dışarıdaki düşmanlara karşı yurtlarımızı korumak, memleket içinde haksızlığa meydan vermemek, hırsızlık gibi şeylerin önüne geçmek, yurtlarımızı mamur eylemek, cehaleti kaldırmak, haklıyı haksızı ayırdetmek hep hükûmetin vazifelerindendir. Bütün bu işleri muhtelif memurları ile yapar.

Söz temsili: Haklıyı haksızı ayırdetmek, haksızlığın önüne geçmek için mahkemeler kurar. Ahalinin cahil kalmaması için mektepler açar. Memleketin her yerinde ilim yuvaları kurar. Hırsızlık ve uğursuzluğun önünü almak için jandarmalar, polisler kullanır; memleketi düşmandan korumak için asker besler, fabrikalar açar, bizim rahatımız için yollar yaptırır, şimendiferler işletir, sokakları temizletir, hastahaneler yapar, doktorlar tutar. Böylelikle hem yurdumuz mamur olur, hem de kendimiz rahat ederiz. Çobansız koyun nasıl yaşamazsa, insanlar da hükûmetsiz yaşıyamazlar, hükûmet bu vazifelerini yaparken bize de bir takım şeyler teklif eder ki onlar da bize düşen vazifelerdir; binaenaleyh biz de hükûmete olan vazifelerimizi yapacağız. Hükûmete karşı birinci vazifemiz, onun

kanunlarına itaat etmek ve hiç bir bahane ile ona karşı gelmemektir. İkinci vazifemiz de hükûmete vergi vermektir. Hükûmete iki çeşit vergi vermek boynumuzun borcudur: Biri mal vergisi, diğeri de can vergisidir. Hükûmete herkes haline münasip bir para vermek lâzımdır ki, bu mal vergisidir. Hükûmet bu para ile yollar, şimendiferler, hastahaneler, toplar, tüfekler yapar. Mektepler, mahkemeler açar, memleketin ve milletin rahatı için ne lâzımsa hepsini yapar. Sonra bir de yurtlarımıza göz diken düşmanlara karşı koymak lâzım, bunun için de malımızı verdiğimiz gibi, hükûmet ne zaman isterse düşmanla çarpışmak, düşmanı yurdumuza sokmamak için vücudumuzu siper yapmak da bize düşen vazifelerdir; binaenaleyh biz de hükûmete olan vazifelerimizi yapacağız. Hükûmet bu vazifelerini yaparken bize de bir takım şeyler teklif eder ki onlar da boynumuzun borcudur. İşte buna da can vergisi derler ki bu da askerliktir.

Hükûmete bu vergiler verilmezse yurtlarımız mamur olamaz. Yurtlarımızda ne bir yol yapılır, ne bir mektep açılır, ne de hastahane ve köprü gibi şeyler vücuda gelir. Memleket içinde hırsızlık, uğursuzluk meydan alır, düşmanlar yurtlarımızı çiğner. Ne rahat para kazanabiliriz, ne de rahat rahat uyku uyuyabiliriz. Biraz daha izah edelim:

Bilirsiniz ki insanlar dünyada yalnız başına yaşıyamazlar. Hepimiz birbirimizin yardımına muhtacız. Bir lokma ekmek nasıl olur azıcık düşününüz. Tarladan buğday almak için rençber lâzım, un yapmak için değirmenci lâzım, sonra fırıncı lâzım, fırına odun lâzım. Böyle bir çok insanlar bir araya gelip çalışacaklar da o bir lokma ekmek meydana gelecek. İnsanın muhtaç olduğu şey yalnız ekmek mi ya, daha pek çok şeylere muhtaçtır. Sırtına sokacak elbise, kendisini kışın soğuklarından, yazın sıcaklarından koruyacak bir kulübe lâzımdır.

Daha neler, neler... Şimdi insan tek başına bunları elde

edebilir mi? Hayır! İşte bunun için insanlar bir arada yaşamıya mecburdurlar. Lâkin bir şey daha var: Böyle bir arada yaşıyan insanlar arasında bazan kavgalar, gürültüler olur. Öyle her insan kendi hakkına razı olmaz, haksızlıklar meydana gelir. İşte bunların olmaması için bir hükûmet lâzımdır. Hükûmet, bizim seçtiğimiz, topluluğa ve memlekete ait işleri kendilerine bıraktığımız vekillerimiz demektir.

Onları bizim içimizden seçeriz. Aramızda haksızlık, memleketimizde fenalık olmaması, yurtlarımızın mamur olması, yurtlarımıza düşman girmemesi ve bizim rahat rahat yaşamamız için ne lâzımsa onlar düşünürler. Memleket işleri yolunda gitmek için kanunlar yaparlar. Biz de onların gösterdiği yoldan gider, nizamlara, kanunlara göre hareket ederiz.

Onlara asla karşı gelmeyiz. Hükûmet kendi vazifesini yapar, biz de kendi vazifemizi yaparsak, o zaman memleketimiz mamur olur, biz de rahat ederiz.

Görüyorsunuz ya, hükûmetin işi çok büyük, çok geniş. Bir kere haklıyı haksızı ayırdedecek, haksızlığa meydan vermiyecek. Bunu nasıl yapacak? Bakınız, bunun için mahkemeler yapacak, o mahkemelere hâkimler koyacak, o hâkimler hükmedecek, haklı haksız orada anlaşılacaktır. Onun için mahkeme ne hükmderse biz ona itaat edeceğiz.

Sonra memleket içinde hırsızlık ve uğursuzluk olmamasına çalışacak, bu yolda gezen insanları tutacak. Bunun için jandarmalar, polisler lâzım. Hükûmet bu işi onlara yaptırır. Bunlar hükûmetin adamlarıdır. Jandarma ve polisin emrine de itaat edeceğiz.

Bununla beraber memleketin yollarını yaptıracak, hastalara bakmak için hastahaneler yapacak, doktorlar kullanacak; cahilleri okutmak için mektepler açacak, bunlara memur ve öğretmen bulacak. Sonra memleket içinde yollar yapılacak, trenler işliyecek, bunlar için de pek çok memurlar ve masraf-

lar lâzımdır. Daha sonra yurtlarımıza düşmanları sokmamak lâzımdır. Bunun için top tüfek lâzım, gemi lâzım, tayyare lâzım... Düşmanda ne çeşit silâh varsa onların hepsini yapmak lâzım. Bu silâhları, bu gemileri kullanacak adam lâzım. Bunları sizden isterim der. İşte o zaman biz de pekâlâ «işte para, işte adam! Bunları al da şu işleri gör» deriz. Bunun birisine vergi, birisine de askerlik derler. Fakat düşünülürse ikisi de vergidir: Biri mal vergisi, diğeri de can vergisidir. Binaenaleyh Hükûmetin kanunlarına, Hükûmetin emirlerine itaat etmek boynumuzun borcudur. Hükûmetin kanunlarına, Hükûmetin memurlarına karşı gelmek isyandır. İsyanın dünya ve âhirette cezası çok ağırdır. Tam bir müslüman Hükûmetin kanunlarına, Hükûmetin jandarmasına, polisine, askerine karşı gelmez. Gel dediği yere gelir, git dediği yere gider. Vergisini zamanında verir. Askere çağırılınca koşa koşa gelir.

48. DERS

Kur'anıkerim vatan müdafaasını emreder

«Düşmanlarınıza karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve harp için beslenip terbiye edilmiş atlar hazırlayınız ki bununla Allah'ın düşmanlarını ve sizin düşmanlarınızı ve Allah'ın bilip de sizin bilmediğiniz diğer düşmanları korkutasınız. Siz Allah yolunda her ne verirseniz **mükâfatını tamamen görürsünüz**, verdikleriniz zayi olup da zulüm olunmazsınız.»

— Enfâl sûresi, âyet 60 —

Bilirsiniz ki: İnsanların tabiatlarında hırs denilen bir şey vardır. Bu hırs dolayısiledir ki bazı insanlar kendi haklarına razı olmazlar. Başkalarının hakkına da göz dikerler. Karşılarındakini zayıf bulunca onların haklarına da tecavüz etmek isterler. Bu hırs ve tama, bazı milletleri komşusu bulunan diğer milletlerin memleketlerine hücum etmeye, mülkünü elinden almaya kadar sevkediyor. Kendisinden zayıf olan milletleri esarete sokmaya, topraklarını kendi memleketinin istifadesine atmaya teşvik ediyor. İşte insanların tabiatlarında böyle haksızlıklar vardır. Bu tıynette olan insanlara göre yaşamak hakkı yalnız kuvvetli olanındır. O halde dışarıdan gelebilecek olan düşman tahriklerini, ecnbi hücumlarını def'e her vakit hazır bulunmak üzerimize farzdır.

Kendi haklarına razı olmıyan haris insanların hırslarını durdurmak için kuvvetli olmak, lüzumunda onlara hadlerini bildirecek her türlü vasıtaya malik bulunmak lâzımdır. Memleketin müdafaası, mülkün muhafazası için icap eden şeyleri hazırlamakta gevşek davrananlar, düşmanların coşkun bir dere gibi memleketlerini basmak istiyen hırslarının önüne geçemezler; böylelikle hem memlektlerini, hem kendilerini felâkete sürüklemiş olurlar. Bu o kadar açık bir hakikattir ki ahmak da anlar, akıllı da; cahil de farkına varır, âlim de!... Binaenaleyh memleketi düşman hücumundan koruyabilmek, düşmanın hücumuna meydan vermemek, memleketin yükselmesine, her suretle ileri gitmesine engel olan şeyleri kırıp atmak, memlekette hür ve müstakil yaşamak için daima kuvvetli bulunmak lâzımdır. Yakın ve uzak komşularımız nasıl çalışıyorlarsa, bizim de öylece çalışmamız, öylece yükselmemiz icap eder. İşte bunun içindir ki: Allah teâlâ hazretleri «Gücünüz yettiği kadar, çalışarak düşmanı korkutacak kuvvet hazırlayın!» buyuruyor.

Bakınız, Allah'ın bu emri ne kadar mühimdir! Allah bir taraftan «Kuvvet» hazırlayın buyuruyor, mülkü düşman tecavüzünden ancak bu suretle muhafaza edebileceğimizi, etrafımızda fırsat kollayan düşmanları ancak böylelikle yıldırabileceğimizi söylüyor. Diğer taraftan da hazırlanacak kuvvetin ne olduğunu bildirmiyor. Hazırlanacak kuvvet nedir? Kılıç mı, kalkan mı, ok, yay, süngü mü? Mızrak mı? Top tüfek mi? Yoksa bunların hepsi mi? Yahut bunlardan başka bir şey mi? İşte bunların hiç birini tayin etmiyor. Yalnız diyor ki: Memleketinizde gözü olan, bir fırsat bulup da size saldırmak isteyen düşmanlarınızı korkutmak, onları kımıldamaya cesaret ettirmemek için bütün kudretinizi sarfederek «Kuvvet» hazırlayın!. Hem de öyle yalan yanlış, az muz değil, gücünüz yetiştiği kadar çalışın!. Ne yapmak lâzım gelirse, ne sarfetmek

icap ederse hepsini yapın! Evet, o kadar hazırlanın ki sizin için daha ötesi yok. Düşmanın cesaretini kıracak, düşmanı korkutacak kuvvet hazırlayın! İşte Allah teâlâ hazretleri bu yolda bize kat'î bir emir veriyor. Son derece çalışın, düşmanı korkutacak kuvvet hazırlayın buyuruyor. Bu, kat'î ve açık bir emirdir, bunda hiç şüphe yok. Lâkin hazırlayacağımız kuvvetin ne ve nasıl olacağını bize tayin buyurmuyor. O kuvvetin derecesini, ne çeşit olduğunu, miktarını takatin müsaadesine, zamanın iktizasına, hücumundan korkulan düşmanın haline bırakıyor. «Düşman ne çeşit kuvvet hazırlıyorsa, zamanın son sistem harp kuvvetleri ne ise, mülkü muhafaza nasıl olacaksa siz de bütün takatinizi sarfedip o kuvveti hazırlayın, kuvvetli olmak için ne gibi sebepler varsa, maddî ve manevî her sebebe yapışın demek istiyor. Âyeti Kerimeden bu açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü Allah, kuvvet hazırlamak emrediyor. İktiza edecek bir zaman için, hâcet vakti için önceden iyi hazırlanınız diyor ve bunu bir kelime ile ifade ediyor. Gördünüz mü Allah kelâmını?. İşte Allah sözü böyle olur, böyle mânalı olur. İşte dünyalar durdukça hiç değişmeyen bir kanun, bir kanunu ilâhî!.

Evet, memleket kuvvetle müdafaa edilir, kuvvetle muhafaza olunur. Fakat «kuvvet» denilen şey zaman ile de değişir. Fikirler değiştikçe, ilim ve fen yükseldikçe o da değişir. Bir zaman ok yay olur, kılıç kalkan olur, bir zaman top tüfek olur, gülle olur, şarapnel olur. Bir zaman bunların hiç biri işe yaramaz bir hale gelir, Atom bombası ortaya çıkar. İşte, zaman neyi icap ettiriyorsa onu hazırlamak ve onu kullanmak lâzımdır. Bundan dolayıdır ki Vacib teâlâ hazretleri memleketi muhafaza için bize şunu veyahut bunu hazırlayın demeyip; düşmanı korkutacak «kuvvet» hazırlayın buyurmuştur. Peygamberimiz (S. A.) Efendimize eshabı, bu âyetteki kuvvetten maksat ne olduğunu sormuşlar: «Ya Resulâllah, Allah,

mülkü muhafaza için düşmanları korkutacak kuvvet hazırlayın buyurmuştur. Bu kuvvetten maksat nedir? Düşmanı korkutacak kuvvet nelerdir. Bize anlatınız da ona göre hazırlanalım?» Peygamber Efendimiz de şöyle cevap vermişler: «İyi biliniz, gözünüzü açınız ki: Kuvvet, atmaktır, Kuvvet atmaktır, Kuvvet atmaktır!» Amma neyi atmak? Ok mu, top mu, kurşun mu, bomba mı, Atom kuvveti mi? Karadan mı, denizden mi, gökten mi? İşte onu tayin buyurmamışlar. Onu zamanın iktizasına bırakmışlardır. Her zamanın kendine göre bir silâhı vardır. Her zaman düşmana atılacak bir şey vardır. Kuvvet, o silâhı hazırlamak ve onu kullanmak, o şeyi düşmana atmaktır.

Öyle ise, biz müslümanlar için, Allah'ın bu emrini tamamı tamamına yerine getirmek farzdır. Dünyada İstiklâli ile, şerfi ile hür yaşamak için her yönden kuvvetli olmak lâzımdır. Bunun için de uzak ve yakın komşu devletler, komşu milletler nasıl çalışıyorlarsa bizim de aynı suretle çalışmamız icap eder. Atalardan kalma bir söz var: «Adamın dostu bir ise düşmanı bindir», «Su uyur, düşman uyumaz», «Düşman biricik de olsa yine düşmandır», «Düşmanın karınca da olsa hakir görme» derler. Atalarımızın bu sözleri kulağımızda küpe olsun! Düşmanı hakir görüp de aldırış etmemek olmaz. İnsanlık hali bu ya!. Bugün dost görünürken bir de bakarsınız ki yarın birdenbire sana düşman kesilivermiş. Sen hesabını iyi yap, işini sağlam tutmaya bak. Allah'ın bu kat'î emri karşısında bulunan bir müslümana gaflet yakışmaz. Etrafımızda bulunan milletler memleket müdafaası için, mülkü muhafaza için ne yapıyarlarsa biz de onu yapmaya mecburuz. Onlar ne çeşit «kuvvet» hazırlıyorsa, onları biz de hazırlıyacağız. Denizde, karada, yerde, gökte, her nerede muharebeye hazırlanıyorlarsa biz de orada muharebe etmek için lâzım olan şeyleri önceden hazırlıyacağız, böylece hazırlanmak üzerimize farzdır. Biz de insa-

nız, her şeye kabiliyetimiz vardır. Çalıştıktan sonra nelere kadir olamayız. Allah'ın inayetile akıllara durgunluk verecek şeyler yapabiliriz. Onun için biz de gücümüzü, kuvvetimizi sarfederek herkesle beraber yürümeliyiz. Hiç bir milletten geri kalmamalıyız. Bugün görüyorsunuz ki; milletler (tayyareye = uçağa) pek büyük ehemmiyet veriyorlar. Her millet geceyi gündüze katarak, tayyare yapıyor. Elinde, avucunda ne varsa bu uğurda sarfediyor. Uçak denilen bu yeni icat, eski harp usullerini altüst diyor. Bunda hayvanlarla, araba ile aylarca mühimmat taşımak yok. Bunun, ne demiryoluna, ne şoseye hiç birine ihtiyacı da yok. Aylarca uzak mesafeye bir de bakarsınız ki bir kaç saat zarfında binlerce uçak gelmiş, memleketin havasını kartal gibi sarmış, bombalar, kurşunlar, şarapneller püskürüyor; ateş ve ölüm yağdırıyor ve memleketin her şeyini altüst ederek orasını cehennemî bir hale sokuyor. Düşünün bir kere şimdi buna karşı durulabilir mi? Gökten yağan bu ateşlere yerdeki toplar ve tüfekler fayda verir mi? Hayır, yüz bin kere hayır! Bunun önüne geçecek, yolunu kesecek olan yine tayyaredir, uçaktır. Binaenaleyh bütün dünya gibi bizim de bugün tayyareye çok ehemmiyet vermemiz üzerimize farzdır. Başka suretle kendimizi koruyabilmek, memleketimizi düşman hücumundan muhafaza etmek mümkün olamaz.

Sözün kısası: Dinimiz, kitabımız kuvvet hazırlamamızı emrediyor. Binaenaleyh bu zamanda «kuvvet» ne ise onların hepsini hazırlamak, onları yapacak her çeşit fabrikalar vücuda getirmek, tersaneler yapmak ve onları idare edecek adamlar yetiştirmek üzerimize farzdır. Muhtaç olduğumuz kuvvetleri, lâzım olan silâhları her vakit yabancılardan almakla vazifemizi yapmış sayılmayız. Gemilerimizi, tayyarelerimizi, topumuzu, tüfeğimizi, tanklarımızı; elhasıl **Kuvvet** mefhumunun şümulüne girebilen şeylerin hepsini kendimiz yapmadıkça emin olunuz ki, hepimiz günahkârız. Yabancılara muhtaç olmamak için bütün kudret ve kuvvetimizi sarfedeceğiz, kuvvet kaynaklarımız-

dan faydalanmak için bütün varlığımızla çalışacağız, çabalıyacağız, her şeyimizi kendimiz yapacağız. Coşkun bir dere gibi yabancı memleketlerden akıp gelmek istidadında olan her çeşit hücumlara başka suretle karşı duramayız. Bu hücumları olduğu yerde tutabilmek için kuvvetli olmak, ahlâklı, ilim ve hüner sahibi olmak lâzımdır.

Bu âyetten de anlıyoruz ki, hür yaşamak ve mülkü muhafaza etmek için kuvvetli olmak lâzımdır. Öyle ise memleketimizi muhafaza ve her yönden yükseltmek için var kuvvetimizle çalışalım; memleketimizde gözü olanların gözlerini çıkaracağımızı bütün dünyaya karşı daima isbat edelim. Memleketimize, hürriyet ve istiklâlimize, şeref ve haysiyetimize hiç kimsenin, hiç bir suretle göz dikmesine asla meydan vermiyelim. Memleketimizin yükselmesi, milletimizin yüzünün gülmesi için malımızla, canımızla çalışmak, bu uğurda her türlü fedakârlığı göze almak, her birimiz için en birinci ve en mukaddes vazife olmalıdır. Böyle yaparsak mülkümüzü her türlü tecavüzden muhafaza ederiz. Mülkümüzde daima hür ve müstakil olarak yaşarız. Mülkümüzdeki servet kaynaklarından hakkile istifade ederiz. Dünyada refaha, saadete kavuşuruz. Âhirette felâh ve necat buluruz. İyi biliniz ki; bu uğurda vereceğimiz her şeyin sarfedeceğimz bir emeğin on misli, yüz misli, bin misli ve belki daha fazla mükâfatını görürüz. Emeklerimiz asla boşa gitmez. Bunda şüphe etmemeliyiz.

49. DERS

Askerlik

Asker; düşmanlara karşı yurdumuzu, ırz ve namusumuzu müdafaa, muhafaza eden ve bu uğurda canını fedaya hazır olan silâhlı bir kuvvettir. Memleket ve millet uğrunda her ferdin sarfedeceği gayret ve fedakârlık ne kadar büyük olursa olsun bunun hiç birisi askerlik ile ölçülecek bir mertebede değildir. Çünkü askerlik kan ve can vergisidir. Bunun için askerlik çok mukaddes bir vazifedir. Allah'ını, Peygamberini, yurdunu seven, ırz ve namusun kıymetini bilen her insan askerliğini seve seve yapar. Bizim dinimizde askerliğin mertebesi çok yüksektir: Ölürse **Şehid,** sağ kalırsa **Gazi**'dir.

Askere çağırılınca koşa koşa, sevine sevine gitmek lâzımdır. Çünkü Peygamberimiz (S. A.) Efendimiz «Silâh altına çağrıldığın zaman hemen git» buyurmuşlardır. Peygamberin bu emrini tutmak boynumuzun borcudur.

Askere çağırıldığı zaman kaçanlar doğrudan doğruya Allah'a ve Peygambere karşı gelmişler demektir. Bunlardan Allah razı olmaz, Peygamber de hoşnut olmaz.

Asker evlâtlarım! Tarihin her devrinde insan zekâsı bir taraftan kendi nevini daha mesut bir hayata yükseltmeğe çalıştığı halde, diğer taraftan insanlar birbirlerini yok etmeğe, birbirlerinin yurtlarını elinden almaya çalışmışlardır. İnsan hayatı ile birlikte başlıyan, insanla beraber yürüyen hekimlik tarihi, insanların uğradıkları tehlikelere karşı hayat ve sıhhatini korumak için her asra ait çetin ve uzun bir çalışma mah-

sulü ve çok feyizli ilerleme hamleleri kaydederken, öbür taraftan insanoğlunun felâketli savaşlarla ve o savaşlarda kullandığı çeşit çeşit öldürücü vasıtalarla boğuştukları görülmektedir. Medeniyet ilerledikçe yeryüzünde harplerin kalkacağını sananların bunda ne kadar aldanmış oldukları bugün apaçık anlaşılmaktadır.

Esasen müslümanlık, cihadın kıyamete kadar yeryüzünden kalkmıyacağını ve memleketi müdafaa ve muhafaza edebilmek için kuvvetli ve uyanık olmak lâzım geldiğini belirtmiştir.

Bir milletin asayişi, hürriyeti, şeref ve haysiyeti, her türlü hakları, menfaatleri, başkaları tarafından bozulmak, çiğnenmek istendikçe, milletin bu yüksek haklarını müdafaa edecek kuvvet, ancak askerdir. Böyle zamanlarda yurtlarımızı çiğnenmekten, haklarımıza tecavüz edilmekten koruyabilmek için Hükûmetin kara, deniz ve hava ordusuna ve zamanına göre ordunun kullanacakları her çeşit kuvvete ve silâha ihtiyacı vardır.

Peygamber Efendimizin bir hadisi şerifinde beyan buyurulduğuna göre İslâmın şartlarından biri de «Cihad = Askerlik» tir. İslâmın öbür şartları ancak bununla tamam olur, bununla muhafaza olunur.

Bunun için askerlik çok yüksek, pek büyük bir vazifedir. Böyle yüksek, böyle mukaddes bir vazifeye çağırıldığımız zaman sevine sevine gitmek hepimize bir borçtur. İslâmda her fert askerdir. İcabında erkek ve kadın her ferdin bu vazifeyi görmesi dinî bir vecibedir. Binaenaleyh, askere gitmemek için bir takım bahaneler icadetmek, kendisini hasta göstermeğe çalışmak alçaklık ve bayağılıktır. Böylelerine insan denilmez. Zaten böyle adamlardan ne Allah razı, olur, ne de Peygamber hoşnut olur. Böylelerinin dünya ve âhirette hali haraptır. Hele silâh altına çağırıldığı vakit şuraya buraya kaçmak isteyenlerin cezaları çok büyüktür. Dünyadaki cezaları malûm, ondan

bahsetmek istemem. Fakat bu kadarla kalacaklar mı? Bir de âhirette görecekleri ceza var. Allah teâlâ hazretleri, silâh altına çağırıldığı zaman kaçanların âhirette pek şiddetli bir azap göreceklerini haber veriyor. Lâkin sevine sevine askere koşanların dünya ve âhirette görecekleri nimetlere de baha yetmez. Çünkü bunlar Allah teâlâ hazretlerinin rızasını, Peygamberin hoşnudisini kazanmışlardır. Bunlar için dünyada da, âhirette de hiç korku yoktur.

CENK ŞARKISI

Yurdunu Allaha bırak, çık yola;
"Cenge!„ deyip çek ki vatan kurtula.
Böyle müyesser mi gaza her kula?
Haydi levend asker, uğurlar ola.

Ey sürüden arkaya kalmış yiğit!
Arkadaşın gitti, yetiş sen de git,
Bak ne diyor ceddi şehîdin? işit:
"Durma git evlâdım.. Uğurlar ola.

Durma git evlâdım açıktır yolun.
Cenge sıvansın o bükülmez kolun;
Süngünü tak, ön safa geçmiş bulun.
Uğrun açık olsun, uğurlar ola.

Yerleri yırtan sel olup taşmalı!
Dağ demeyip, taş demeyip aşmalı!
Sendeki coşkunluğa el şaşmalı!
Haydi git evlâdım, uğurlar ola.

.....

Düşmana çiğnetme bu toprakları,
Haydi kılıçtan geçir alçakları!
Leş gibi yatsın ..... bayrakları!
Kahraman evlâdım; uğurlar ola.„

.....

.....

Eş hele bir dağları örten karı:
Ot değil onlar, dedenin saçları!
Dinle: Şehit sesleridir rüzgârı!
Durma levend asker, uğurlar ola.

Ey vatanın şanlı gaza mevkibi,
Saldırınız düşmana arslan gibi.
İşte Hüda yâveriniz, hem Nebî.
Haydi gidin, haydi, uğurlar ola.

Mehmed Âkif

50. DERS

Askerlikte itaat

Asker ocağına geldikten sonra bir askerin en büyük vazifesi komutanına ve kendisinden yüksek rütbede bulunanlara itaat etmektir. Allah'ın ve Peygamberin emirleri böyledir. Cenabı Hak «Allah'a ve Peygambere ve âmirlerinize itaat ediniz» buyuruyor. Peygamber efendimiz de «Âmirlerine itaat eden bana itaat etmiş, âmirlerine itaat etmeyen bana âsî olmuş sayılır» buyuruyor. Demek ki âmirlere itaat etmek, Peygambere itaat etmektir. Onlara karşı gelmek Peygambere karşı gelmektir. Vazifesini iyi yapan, âmirlerine, komutanlarına itaat eden bir asker hem dünyada, hem de âhirette büyük nimetlere kavuşur. İtaatsiz bir askerin dünya ve âhirette göreceği ceza da pek ağırdır. Askerin vazifesi âmirine itaattir. Âmiri neyi emretmişse onu yapmıya mecburdur. «Dur» dediği yerde duracak, «Git» dediği yere gidecektir. Âmirinin izni olmadıkça başka bir yere kımıldanamaz. Sonra Allah korusun, ordunun bozulmasına, memleketin harap olmasına sebep olur (1). Askerin vazifesi mutlak olarak kayıtsız şartsız âmirine itaattir. Âmiri «burada bekliyeceksin» dedi mi orada sevine sevine bekliyecek. «Şuraya gideceksin» dedi mi oraya da koşa koşa gidecek, «Şu işi şöyle yap» dedi mi hiç düşünmeden o işi yapacak. Çünkü düşünecek olan komutandır, âmirdir. O düşünür, her tarafını ölçer biçer, karar verir, ondan sonra emreder. Asker de hiç düşünmeden o

(1) 72 — 80 sahifeleri bir defa daha okuyun.

emri hemen ifa eder ve onun haricine çıkmaz. Bu emir faydalı mıdır, değil midir? diye düşünmek, yapıp yapmamakta tereddüt etmek asla caiz değildir. Hülâsa: Yurdun, dinin, devletin ve milletin, mukaddesatın selâmetini istiyen her insan silâh altına çağrılınca hiç durmadan koşa koşa gitmeli ve asker ocağında âmirlerine, zabitlerine, komutanlarına itaat etmelidir.

İtaat hakkında bir iki misal:

Hicretin sekizinci senesinde bazı kabilelerin Medine'ye ve İslâmlar üzerine ansızın bir baskın yapacakları haber alınmıştı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber efendimiz onlara Âmr bin Âs'ın kumandasında bir müfreze gönderdi. Müfreze yalnız geceleri yürümek şartile düşmana yaklaştı, düşmanın tahminden ziyade çok ve kuvvetli olduğunu anlayan kumandan, Medine'ye bir adam gönderip yardım istedi. Peygamber efendimiz Ebu Ubeyde kumandasında 200 kişilik bir müfreze imdada yolladı. Bu ikinci müfrezenin içinde Hazreti Ebubekir ve Hazreti Ömer gibi eshabın büyükleri de vardı. Ebu Ubeyde asıl karargâha geldi ve namaz vakti olunca namazda kendisi İmam olmak istedi. Fakat Âmr bin Âs, derhal müdahale etti:

— Sen yardım için geldin, asıl kumandan benim, imam olmak da hakkımdır, dedi.

Ebu Ubeyde eshabın büyüklerinden ve Bedir gazasında bulunup cennetlik olduğu müjdelenen ilk müslümanlardandır. Sonra Ebubekir ve Ömer gibi islâmın direği sayılanlar da kendisinin kumandası altına verilmişti, böyle iken Âmrın imam olması yakışmaz gibi görünürse de iş böyle değildir. Çünkü asıl kumandan Âmr'dır, askerin rapt ve zaptı da kumandana aittir. O zaman namazı da kumandan kıldırır ve o imam olurdu. Başkasının imam olmasına müsaade ettiği takdirde kumanda hususundaki salâhiyetini azaltmış olacaktı. Halbuki bir kumandanın

kendisine ait salâhiyeti azaltılması doğru değildi. Bunu Ebu Ubeyde takdir ettiğinden «Pekâlâ, sen bana uymaz ve arkamda namaz kılmazsan ben sana uyarım» dedi ve arkasında namaz kıldı.

Sonra bir hâdise daha oldu: Arabistan çöllerinde gündüz ne kadar sıcak olursa gece de o nisbette soğuk olur ve Araplar azıcık bir soğuktan titremeğe başlarlar. Bir serin gecede Ömer'in maiyetindeki askerler üşüdüler ve ısınmak için ateş yakmak istediler. Âmr, ateş yakılmasını yasak etti ve:

— Her kim emrimi dinlemez de ateş yakacak olursa onu yaktığı ateşin içine atarım! dedi.

Asker, bunun hikmetini anlıyamadıklarından gidip Hazreti Ömer'e şikâyet ettiler. Hazreti Ömer de birdenbire parladı:

— Ne demek?... Bu adam, bu kadar insanı soğuktan öldürmek mi istiyor? diye söylendi. Fakat yanı başında bulunan Hazreti Ebubekir:

— Ya Ömer! Peygamber, onu bize kumandan tayin etti. Kumandanın işine karışılmaz, o ne derse itaat etmek lâzımdır. Yapın dediğini yapacağız, yapmayın dediğini de yapmıyacağız.

Bunun üzerine Ömer sustu.

Halbuki kumandanın bundan maksadı, düşmana kendi ordusunun kuvvetini anlatmamaktı. Nasıl ki kumandanın bu tedbiri sayesinde mikdarı ne olduğu düşman tarafından anlaşılmamış olan İslâm askeri, sabahleyin şiddetli bir hücum yaptı ve kendilerinden birkaç misli fazla olan koca bir kabile halkını darmadağın etti ve birçok ganimet alarak Medine'ye döndü. Âmr'ın yaptığı Peygambere arzedilince onun bu hareketi Peygamber tarafından takdir olundu.

Demek ki ordunun ruhu, kumandanın verdiği emirlere mutlak surette itaattir. Öyle ise sen de kalbini Allah'a, kulağını da âmirlerinin, komutanlarının emirlerine ver ve onun haricine çıkma!

Asker Şarkısı

Cenge giderken

Ben bir Türküm; dinim, cinsim uludur;
Sinem, özüm ateş ile doludur.
İnsan olan vatanının kuludur.
Türk oğluyum, evde durmaz, giderim!

Yaradanın kitabını kaldırtmam;
Ertuğrul'un bayrağını aldırtmam;
Vatanıma ben düşmanı saldırtmam,
Tanrı evi viran olmaz, giderim!

Bu topraklar ecdadımın ocağı;
Evim, köyüm hep bu yerin bucağı.
İşte vatan, işte Tanrı kucağı..
Ata yurdun alan olmaz, giderim!

Mevlâm şahit, duracağım sözümde;
Vatanımdan başka şey yok gözümde;
Milletimin sevgileri özümde..
Yar yatağın alan olmaz, giderim.

Ak gömlekle göz yaşımı silerim:
Vatan için yücelikler dilerim.
Kara taşla bıçağımı bilerim.
Bu dünyada kalan olmaz giderim.

Mehmed Emin YURDAKUL

51. DERS

Talime çıkmak, nöbet ve karakol beklemek bir ibadettir.

Dünyada her şey ilim ve hüner sayesinde olur. İlimsiz, talimsiz hiçbir şey olamaz. Söz temsili: Ekmek yapmak, yemek pişirmek bir işdir. Bunun nasıl olacağını öğrenmeden ortaya atılan bir insan dosdoğru yemek pişiremez, ekmek yapamaz. Çiftçilik de böyle, berberlik de böyle, terzilik de! Her şey böyle. Her şeyin kendine göre bir usulü, bir yolu vardır. Onu öğrenmek gerektir.

Herkes bilir ki, askerlik en büyük bir meslektir. Yurt o sayede muhafaza olunur. Din, ırz ve namus, millî şeref ve haysiyet onunla muhafaza olunur. Bunun için askerliğe ne lâzımsa onların hepsini öğrenmek bir askerin üzerine farzdır. Çünkü zaferi sağlıyacak olan kuvvetlerden birincisi askerin talim ve tatbikatla meşgul olmasıdır.

Hazreti Peygamber efendimiz **«Çocuklarınıza ok atmayı, ata binmeyi ve at yarışlarını, denizde yüzmeyi öğretiniz, asker yürüyüşünü talim ediniz»** buyururlardı. Bunları öğrendikten sonra unutmak günah olduğunu da söylerlerdi. Bize dinimiz düşmanı korkutacak «Kuvvet» hazırlamayı emrediyor. Düşmanı korkutmak için ne lâzımsa onu yapmak, onu hazırlamak üzerimize farzdır. Kur'anı Kerimin emri ve Peygamber efendimizin beyanı veçhile düşmanı korkutmak, düşmanı kırıp geçirmek

için zamana göre lâzım olan her silâhı hazırlamak nasıl lâzımsa, onların nasıl kullanılacağını öğrenmek de lâzımdır. Zira talim ve terbiye görmemiş olan bir asker - ne kadar silâha malik olursa olsun - hiçbir şey yapamaz. Binaenaleyh Kur'anı Kerimin emri mucibince askerin talim ve terbiyesi de farzdır.

İslâm dinine göre bir askerin talime çıkması büyük bir ibadettir. Allah'ın sevdiği, Peygamberin hoşnut olduğu salih amellerdendir. Talimden kaçmak, en mühim bir vazifeyi terketmektir, işi benimsememektir. Dinini, memleketini seven bir asker kat'iyen talimden kaçmaz. Hele talime çıkmamak için yalandan hasta olmak çok büyük bir günahtır. Böyle bir asker, hem Allah'ın haram kıldığı yalanı irtikâp eylemiş, hem de Peygamber efendimizin talim hakkındaki emirlerine karşı gelmiş, onları dinlememiş sayılır.

Allah'ın ve Peygamberin emirlerine karşı gelen bir insanın dünya ve ahirette hali çok haraptır. Sakın ha! Böyle, Allah'ın ve Peygamberin hoşlanmadığı bu gibi çirkin şeyleri işlemeyesiniz. Şurası muhakkak ki bugün düşmanda kaç çeşit muharebe aleti varsa onların bizde de bulunması için çalışmak üzerimize farzdır. Başka türlü ne memleketimizi muhafaza edebiliriz, ne de dinimizi. Sonra düşman ne gibi talim yaptırırsa biz de onları öğreneceğiz. Atış talimi, yürüyüş talimi... Elhasıl her çeşit talimi yapmak lâzımdır. Hem bizim dinimize göre mademki talim de bir ibadettir, artık bunu seve seve yapmak gerektir.

Sonra, bilirsiniz ya, askerlikte bir de nöbet bekleme vardır. Bu nöbet bekleme de pek büyük bir ibadettir. Peygamber efendimiz buyuruyorlar ki:

«İki göze ateş dokunmıyacaktır. Biri Allah korkusundan ağlayan göz, diğeri Allah yolunda gece vakti karakol bekliyen, düşmanı gözleyen göz!»

Peygamber Efendimizin bu mübarek sözlerinden anlıyoruz ki: Gece vakti vazifesine dikkat ederek, uyumıyarak karakol beklemek, pek büyük bir ibadettir. Fakat dikkat edilecek bir şey var ki, o da: Baştan savma olmamak. Nöbet beklerken uyuyan bir nefer vazifesini yapmamış sayılır. Nöbette uyuyan neferle nöbetten kaçan nefer ikisi de birdir, ikisi de günahkârdır. Nöbette uyumak, bulunduğu karakolu düşmana teslim etmek, en büyük bir cinayettir. Dini bütün bir islâm askeri kat'iyen böyle bir cinayeti irtikâp etmez. Ona yakışan, şimdi söylediğim hadisi şerif mucibince nöbette gözünü açmak ve bu suretle cehennem ateşinden kurtulmaktır. Nöbet beklemenin fazileti bu kadar da değildir.

Seve seve, can ve gönülden, aşk ve şevkle bir gece nöbet beklemek, sevap niyetile bin gün nafile oruç tutmaktan ve bin gece namaz kılmaktan daha hayırlıdır, daha efdaldır. Sakın ha bunu ben kendiliğimden söylüyorum sanmayınız. Bunu da sevgili Peygamberimiz (S. A.) efendimizin sözlerinden alıyorum. İşte şu mübarek sözler Peygamber efendimizindir:

«Allah rızası için düşman karşısında bir gece nöbet beklemek, gecesi namaz, gündüzü oruçla geçen bin geceden daha hayırlıdır. Bir gün hudut boyunda Allah rızası için nöbet beklemek, bir ay oruç tutup namaz kılmaktan hayırlıdır. Eğer nöbette iken ölürse kıyamete kadar hudutta beklemiş gibi sevaba nail olur, şehitlere vâdedilen rızk, kıyamete kadar kendisine de verilir, kabir azabından kurtulur, sorgu sorulmaz; kıyamet gününde kabrinden şehit olarak kalkar.

Kıyamet gününde her göz ağlıyacaktır. Yalnız harama bakmıyan, Allah yolunda nöbet bekliyerek uyumayan, bir de Allah korkusundan ötürü yaşlar döken göz ağlamayıp sevinecektir. Allah korkusundan ağlıyan, Allah rızası için uyumayıp nöbet bekliyen, harama bakmıyan ve Allah yolunda muharebe ederken sakatlanan veyahut çıkan göze ateş haramdır. Cenabıhak

bu gözlere cehennem ateşini göstermez. Atıcılık usulünü öğreniniz, çünkü her iki hedef arası cennet bahçelerinden bir bahçedir.»

Asker evlâdlarım! Peygamber efendimizin şu mübarek sözlerine iyice dikkat ettiniz, bunları can kulağile dinlediniz değil mi? Şimdi siz de anladınız ki: Talim ve nöbet en büyük ibadettir. Tam fırsatı ele geçirmiş iken koşa koşa talime çıkınız, seve seve nöbet bekleyiniz, Allah teâlâ Hazretlerinin en sevgili kullarından olmak isterseniz Allah'tan korkunuz, onun emirlerini dinleyiniz, harama bakmayınız, talim ve nöbet vazifelerini güzelce yapınız, ondan sonra Allah'ın en sevgili kulları olacağınıza hiç şüphe etmeyiniz!

52. DERS

Şecaat ve Cesaret

«Korkaklıkta âr, ileri gitmekte şeref ve izzet var, kişi korkaklıkla kaderden kurtulamaz.»

Askerlikte maddî kuvvet ne kadar mühim ise, manevî kuvvet de o derece ve belki de ondan ziyade mühimdir. Manevî kuvveti olmıyan bir ordunun maddî kuvveti ne olursa olsun yine kıymeti yoktur. Çünkü maddî kuvvet ancak manevî kuvvetle fayda verir. İstiklâl mücadelemiz bunun en büyük bir misalidri. Burada büyük kumandanlardan bazılarının sözlerini nakletmeyi faydalı buluyorum:

«Harp hakikatlerinin yarısından çoğunu manevî kuvvet teşkil eder.» **— Napolyon —**

«Bana ölümden korkmıyan askerler veriniz ki ben size en mükemmel tâbiye ve sevkulceyş vücuda getireyim.»

— Gl. Dragomirof —

«Bir asker azim sahibi, ciddî, hakikat sever ve dindar olmalıdır. Ey asker Allah'a ibadet et! Çünkü bizi sevk ve idare eden kuvvet, ilâhî kuvvettir; kumandanı âzam ancak Cenabı Hakdır.» **— General Sovarof —**

Almanyanın şevket ve kudretini mânen vücuda getirenlerden ve son asrın büyük filozoflarından Fihte de şöyle diyor:

«Muzafferiyetleri kazandıran ne ordunun kuvvet ve heybeti, ne de silâhların intizam ve mükemmeliyetidir; muzafferiyetleri sağlıyan, kalb ve ruhun kuvvetidir.»

— İlmi ahlâk, M. Fadıl —

Görülüyor ki: Manevî kuvvet olmadıkça maddî kuvvetle iş görmek imkânı yoktur. Manevî kuvvetin başında hiç şüphe yok ki, ölümü hiçe sayacak kadar kuvvetli bir îman ve Allah'a bağlılık gelir. İşte şecaat ve cesaret dediğimiz yüksek fazilet de bundan doğar. Bundan ötürüdür ki: Müslümanlıkta şecaat ve cesaret en büyük bir fazilettir. En yüksek ahlâktır. Dinimiz bunu çok öğmüştür. Cesaretin zıddı korkaklıktır, bu ise İslâm ahlâkına yakışmayan kötü bir huydur.

Cesaretin bir de tehevvür ve atılganlık tarafı vardır ki o da makbul değildir. Çünkü tehevvür, önünü ve sonunu düşünmeden, hesabını kitabını yapmadan birdenbire parlamak ve atılmaktır. Şecaat ise, korkaklık ve tehevvürün tam ortasıdır. Cesur bir asker, emir vermek mevkiinde bulunduğu zaman, hiç korkmadan ve telâşa düşmeden bütün etrafile düşünür ve bundan sonra emrini verir. Emri icra etmek mevkiinde bulunan cesur bir asker ise verilen emir ne kadar ağır olursa olsun düşünmeden ve telâş etmeden emri icraya geçer.

Acaba şecaat ne demektir ve kimlere cesur denilir?. İşte bu derste bunu anlatmak istiyorum:

Şecaat, kalbin kuvveti, iradenin metaneti demektir. Cesur bir adam demek de kuvvetli bir kalbe, sağlam ve sarsılmaz bir iradeye malik bir insan demektir. Dünyada her şey cesaret ve şecaatle elde edilebilir; herhangi bir hakkı koruyabilmek ve müdafaa etmek de cesaret sayesinde olur. İnsanları bulutların üstünde uçuran, denizlerin diplerinde gezdiren de hep cesarettir; kalbin kuvveti, iradenin metanetidir. Dünyada karşılaşılan elemlere, kederlere karşı irkilmeden metanet göstermek de şecaat denilen faziletle olur.

Şecaat denilen bu yüksek faziletin her insanda bulunması lâzımdır. Bu fazilete sahip olanlar, hiç bir şeyden korkmazlar, zatî olan şereflerini kimseye çiğnetmezler, fakirlik ve zenginlik onlar için birdir. En büyük felâketleri bile metanetle karşılarlar. Şecaat bir çok faziletlerin anası olduğundan kendisinde bu fazilet bulunmayan bir insan ahlâk bakımından eksiktir. Askerlik ise baştan başa bir kahramanlık, bir şecaat ve cesarettir.

Asker demek, hiç bir şeyden yılmayan bir kahraman, düşman ile karşı karşıya geldiği zaman kalbinin kuvveti, iradesinin sağlamlığı ile kükreyen bir arslan, gözü pek bir yiğit demektir. Binaenaleyh düşman ile karşı karşıya gelindiği zaman kalbine yılgınlık getirmemek, düşman ne kadar çok ve kuvvetli olursa olsun, ondan korkmamak ve telâşa düşmemek bir asker için en bariz vasıflardandır. Cesur olmıyan bir askerin gönlünde korku olur. Gönlünde korku olan asker silâhını iyi kullanamaz. Pazunun kuvveti, kalbin kuvvetli olmasına bağlıdır. Kalbi kuvvetli olanın pazusu da kuvvetli olur. Kalbi ve ruhu kuvvetli olan bir asker, harbin en korkunç zamanlarında düşman karşısında asla korkmaz, şaşırıp kalmaz, telâş ve endişeye kapılmıyarak tam bir metanetle kararını verir ve elindeki silâhını adamakıllı kullanır. Cesur bir asker Allah'ına bağladığı kuvvetli kalbi ile düşmana karşı metin bir kale gibi dayanır. Korkak asker ise ne yapacağını şaşırır ve kendisini ölümün pençesine düşürür. Kalbi kuvvetli, iradesi sağlam asker, hiç şüphe yok ki, düşmanı yener ve muharebeden muzaffer olarak çıkar. Korkak asker, düşmanı cesarete getirir. Hele bir Türk, bir müslüman, her mânasile ve her yönden şecî ve cesur bir insan demektir. Çünkü o, Allah'ın birliğine îman etmiş, Allah'ın kitabına inanmıştır. Allah'ın kitabı ise «Allah'ın yazdığı dakika gelmedikçe kimsenin ölmeyeceğini; eceli gelenlerin de bir saniye bile duramıyacaklarını» haber veriyor. Bundan ötürüdür ki Türk askeri korkaklık ne demek olduğunu bilmez. O

yalnız Allah'ından korkar. Başka korkular onun kalbinde yer bulamaz. Cesaret ve kahramanlık onların en mümeyyiz vasıflarındandır. Neden korksunlar ki, korkunun ölüme faydası yoktur. Düşman karşısında neden cesur olmasınlar ki ölürlerse **Şehid**, kalırlarsa **Gazi** olduklarını Peygamberleri haber vermiştir. Garbın büyük filozoflarından Bakon şöyle der: «Çocuklar gölgelerinden nasıl korkarlarsa, bayağı insanlar da ölümden öylece korkarlar; halbuki çocuk kaçtıkça gölge peşini bırakmaz. Lâkin insan kaçtıkça ölüme doğru koşar ve her adımda ona yaklaşmak keyfiyeti artar.»

Müsaadenizle geçmiş muharebelere ait burada bir kaç vaka anlatayım:

1— Peygamberimizi görmüş ashabdan ve meşhur bahadırlardan Hâkîm bin Cebele namında bir zat vardı, bu zatın bir muharbede harbederken bir ayağı kesilmiş. Fakat bu, onun cesaretini kırmamış ve hemen kesilen ayağı alıp onunla kendisini kesen adamı öldürmüş, ve demiş ki: «Ey benim ayağım! Sen hiç korkma, kolum benimle beraberdir!» Bu kahraman, bir ayağı kesildiği halde yine harbi bırakmadı, telâş etmedi ve metanetle harbe devam etti. Nihayet dermanı kesildi ve ayağını kesen adama dayandı. Kendisine seni kim vurdu diye soranlara «dayandığım yastık» cevabını veriyor ve hiç yılgınlık bile getirmiyor, iyice dermanı kesilinceye kadar üzerine aldığı vazifeyi bırakmıyor. İşte her askerin şecaat ve cesareti böyle olacak, korku denilen şeyin ne olduğunu asla bilmiyecektir.

2— Çok kere cesur komutanın bir sözü, muharebe meydanında bozulmaya yüz tutan askeri geri çevirmiş ve onların kalbine kuvvet vererek yeni baştan harbe sevketmiştir. Bir askerin vazifesi, düşmana nisbetle her yönden zayıf bile olsa, yılgınlık göstermemek, kendini yürekli yiğit göstermektir. Cesur asker düşmanı sındırır, korkak asker düşmanı arslan yapar ve kendi üzerine saldırtır. Bilirsiniz ki: Vaktile Endülüste

çok müslüman vardı. İspanya komutanı müslümanları Afrikaya koğmak sevdasına düştü. Çok miktarda asker ile gelip müslümanların etrafını kuşattı. Düşmanın kuvveti çok, islâm askeri azdı. Bundan dolayı islâm askerinin kalbine tereddüt geldi. Bu kadar çok kuvvetle başa çıkılıp çıkılamıyacağına dair fikirlerine şüphe gelmeye başladı. İslâmların başlarında olan komutanı bunu anlayınca hemen emretti, sahilde bulunan kendi gemilerini yaktırdı. Geldikleri yere gitmekten ümitlerini kesti. Sonra dönüp askere şöyle bir nutuk verdi:

«Ey gaziler! Söyleyiniz nereye gideceksiniz? Nereye kaçacaksınız? Önünüz düşman, arkanız deniz deryadır. Ne yapsanız hiç kurtuluş yoktur. Şimdi size yakışan, cesaretinize dayanarak meydanda durmak, **Allah**'ın vâdeylediği nusratı, zaferi istemek, düşmanı mahvedinceye kadar çarpışmaktır. Başka kurtuluş yoktur.» Bunun üzerine asker sebat etti, düşman ile öyle bir çarpıştı ki neticede büyük muzafferiyet elde etti ve düşmanı yendi.

3— Fatih Sultan Mehmed, Edirneden ordugâhını İstanbul'a kaldırdığı sırada söylediği bir nutukta şöyle demişti:

«Ölüm adama bir kere gelir, korku ise ölüm gelene kadar her vakit gelip duracağından korkaklara her an bir ölüm acısı hissettirir. Bundan ötürüdür ki korku, ölmekten hem zor, hem acıdır.»

4— Belgrad muharebsinde (Fatih Sultan Mehmed) yaralandığı cihetle orduda bir dereceye kadar bozgunluk alâmeti görülmüştü. Bunun üzerine Fatih Sultan Mehmed, hemen tekrar atını meydana sürdü ve şöyle söyledi: «Askerler! Düşman mermileri korkanlarla saklananlara erişiyor. Demincek biraz saklanır gibi oldum, derhal düşman mermisi beni buldu. Bakın şimdi göğsümü geriyorum, önünde geziyorum da bana gelmiyor! Sanki mermiler de benden korkuyor. İşte her cesur kimseden de böyle korkarlar. Ulvî cisimlere, süflî maddeler erişemez!.»

Koca Fatih, askerlerine böyle bir nutuk verdikten sonra tekrar muharebeye girmiş ve gösterdiği cesaretle düşmanı perişan ederek zafer kazanmıştı. İşte cesaret böyle hârikalar yaratır. **Allah**'ını bilen ve **Allah**'ına dayanan ve cesaretini kaybetmeyen, itaatli ve göğsü îmanla dolu bir ordu **(Allah, Allah)** diyerek bir kere düşman ordusuna hücum etti mi ona düşmanın ne topları, ne süngüleri, ne mitralyözleri, ne tankları, ne telörgüleri, ne siperleri, ne de yağmur gibi gökten yağdırdığı bombaları!. Hiç bir şey tesir etmez. Kükremiş bir arslan gibi düşmanın kalbine saldırdıkça düşmanı şaşırtır, siperleri, istihkâmları kolay kolay zaptediverir. Düşmanın karşısında perişan ve müteredditbir halde değil, âdeta metin bir kale gibi durur. Bunun içindir ki Peygamber Efendimiz cesur olanlara «**Allah**'ın **kılıcı**» derdi. Hele komutan o kadar cesur olmalı ki: Onun adı sanı düşmanın kalbine korku vermeli. Böyle bir komutan, böyle îmanlı bir ordu alîmallah dünyaları yerinden oynatır.

Çok uzaklara gitmeye ne hâcet. İşte Çanakkale harbi, işte Anadolu İstiklâl Savaşı, dünyanın en güçlü, kuvvetli devletleri zırhlılarile, mitralyözlerile, denizaltılarile, tayyarelerile; son sistem toplarile, tüfeklerile, tanklarile, velhasıl her şeylerile üzerimize saldırdılar. Fakat sonu ne oldu? Bunların hepsi Türk dilâverlerinin, Türk arslanlarının kuvvetli îmanı, metaneti, cesareti karşısında kar gibi eriyip mahvoldu. Allah'ın kılıcı karşısında kim durabilir. İşte onlar da her şeylerile birlikte eridiler, dünyaya rezil ve maskara oldular. Bunların hepsi Türk kahramanlarının sarsılmaz îmanları, cesaret ve şecaatleri sayesinde oldu. Çanakkalede dünyanın en büyük, en kuvvetli ordusuna karşı metin bir kale gibi sebat etti. Hiç bir şey onu yıldırmadı. Hiç bir şeyden korkmadı. Hiç bir şey onu tereddüde düşürmedi. Millî Mücadelede ayni suretle ve ayni cesaret ve şecaatle dayandı. Sonra düşmana öyle saldırdı ki: Düşmanın ne emeklerle üç senede işgal ettiği yerleri on beş gün içinde

düşmana mezar yaptı ve düşmanı içine gömdü, yerin dibine geçirdi. Bu kahramanların cesaret ve şecaati önünde düşmanın hiç bir silâhı, hiç bir kuvveti dayanamadı, eridi gitti. İşte bunların hepsi îman, cesaret ve şecaat sayesinde oldu.

Ey Allah'ın arslanı! Ey kahraman müslüman ve Türk askeri! İşte her zaman böyle olacaksın! Düşmanın kuvveti seni asla yıldırmasın! Allah teâlâ hazretlerinin, kendisine îman eden ve bununla beraber düşman karşısında sabır ve metanet gösterenlerle beraber olduğunu asla hatırından çıkarma! Bir de kuvvetin ne kadar çok olursa olsun yine ona mağrur olmayıp Allah'ına güven ve daima O'ndan yardım iste, kuvvetin çokluğu sana Allah'ını unutturmasın!.

53. DERS

Şecaat ve Kahramanlık Menkıbeleri

Her vesile ile söylediğim gibi şecaat ve kahramanlık bir ordu için bitmek tükenmek bilmeyen manevî bir kuvvet kaynağıdır. Tarihimiz, hak yolunda, Allah yolunda, vatan ve millet uğrunda gösterilmiş olan kahramanlıklarla doludur. Çünkü dinimiz bu yolda emrediyor, bir insan için malı ile, canı ile fedakârlık ve kahramanlık göstermeyi en büyük meziyet sayıyor.

İnsanlığın en yüksek ve en mükemmel örneği olan Peygamberimiz Hazreti Muhammed (S. A.) den terbiye görmüş, ondan feyiz almış ilk müslümanlar, şüphe yok ki, en büyük insanlardı. Onların yaptıkları işlerin ne kadar yüksek ve kendilerinin ne derece büyük olduklarını tarih sayfaları bize söyleyip duruyor.

Peygamberin devri öyle bir zamandı ki şimdi hârika ve mucize gibi hayretle bakabileceğimiz büyüklükler o devir müslümanlarına çok sade ve pek tabiî görünürdü. Peygamber Efendimiz, Mekke'den Medine'ye hicret ettiği gece, evi muhasara altına alınmıştı. **Hazreti Ali** bunu bildiği halde ölümü gözüne almış ve Peygamber Efendimizin yatağına girerek düşmanları o suretle meşgul etmekten çekinmemişti.

Geçen derslerde de gördüğümüz gibi Bedir, Uhud, Tebük ve Huneyn muharebeleri baştan başa birer kahramanlık destanıdır.

1-- Uhud muharebesinde komutana itaatsizlik yüzünden müslüman ordusu bozulduğu zaman, Hazreti Peygamber, etrafında bulunan on kahraman ile yapayalnız kalmıştı. Bu buhranlı dakikalarda herkes, Peygamberi vurulmuş sanarak beyninden vurulmuş gibi olduğu yerde donmuş kalmıştı. Bu dakikada **Hazreti Ali** ile bir kaç arkadaşının kılıçları bir şimşek gibi parlıyor, düşmanı yerlere seriyordu; fakat arkadaşları Allah'ın o sevdiği simâyı bir türlü göremiyorlardı.

Şu atalar sözünü hiç unutma: **Kovalayan kaçırır, kaçan ise kovalanır..**

Hazreti Enes'in amcası **(İbni Nadır)** «Peygamber öldüyse biz bu dünyada neye yaşayalım?» diyerek düşman saflarını delmiş, bir taraftan öte tarafa geçerek düşmanla harbede ede şehit düşmüştü. Sonradan ölüler arasında bulunduğu zaman bu kahraman şehidin vücudunda seksen kılıç, ok ve mızrak yarası görülmüştü. Bunlar dile kolay amma, olur olmaz insanın yapabileceği kahramanlıklardan değildir. Hazreti Peygamber ise, miğferi başında kılıcı elinde durmadan düşmana hücum ediyordu. Düşmanların hepsi de onu öldürmek için başına üşüşmüşlerdi. Her taraftan kılıçlar şakırdıyordu. Oklar sağanak sağanak onun üzerine yağıyordu. Bu sırada hazreti **Ali, Ebudücane, Talha, Sa'd bin Ebî Vakkas** gibi eshab, Peygamberin etrafında bir daire teşkil etmişler, kendilerini bu kılıçlara ve oklara kalkan yapmışlardı. Bu harpte sade erkekler değil, kadınlar da büyük kahramanlık ve fedakârlık göstermişlerdir. Hazreti **Ayişe,** hazreti Enesin anası **(Ümmü Süleym),** Ebu Sa'dın anası **(Ümmü Süleyt)** bu harpte çok yararlıklarda bulunmuşlardı. Vücudunu Peygambere siper yapan kadınlar da vardı.

Hazreti Hamzanın parça parça edilerek şehid olduğunu görenler bu faciayı kız kardeşinden saklamıya çalıştılar ve Hamzanın cesedini ona göstermek istemediler. Fakat **Safiyye**

bunlara karşı: «Kardeşimin şehid olduğunu biliyorum. Zararı yok; bu, Allah uğrunda pek büyük bir fedakârlık değil» diyordu. Safiyye, şehidler ulusu olan hazreti Hamzanın parça parça edilen cesedinin yanına varınca yürekleri dağlayan bu manzara karşısında Safiyye sadece: (İnnalillâhi ve innâ ileyhi râciûn) diyerek Cenabı Hakkın af ve mağfiretini niyaz eylemişti.

Ensardan bir kadın da bu harpte babasını, kardeşini ve kocasını kaybetmişti. Kadına bu hâdiseler birer birer haber verildikçe o, hep hazreti Peygamberi sormuş, onun selâmette olduğunu anlayınca hemen yanına giderek: «Sen selâmette olduktan sonra her felâket hiçtir.» demişti. Bütün bunlar çok nadir insanlara nasip olan kahramanlık ve fedakârlıklardır. Bunu yapabilmek için kuvvetli ve sarsılmaz îmana sahip olmak lâzımdır. Böyle kahramanlıklara yüzlerce, binlerce misaller bulmak işten bile değilse de burası o kadarına müsait değildir.

Uhud meydan muharebesini kazanan müşrikler sevinçle Mekke yolunu tutmuşlar ve müslümanları şöyle kesip böyle biçtiklerine dair sohbete koyulmuşlardı. Bu atıp tutanlara karşı büyüklerinden biri «sanki ne yaptık? Muharebeyi kazanmışken neticesine varamadık; gelin dönüp Medine'ye gidelim, müslümanları bir tane kalmayıncaya kadar yok edelim» dedi.

Bir çok müzakerelerden sonra Medine üstüne gitmeğe karar verildi. Bunların şu kararı Medinede duyuldu ve Peygamber Efendimiz hemen «dünkü muharebede bulunanlar silâhlanıp gelsinler, düşman üzerine gidilecektir» diye bir tellâl çağırttı

Uhud gazileri birer birer gelip mescidin önünde toplandılar. Fakat bunların bir çoğu Uhud cenginde yaralanmış olup yaraları sarılı idi. İçlerinde 9, 10, 15, 20 ve hattâ (**Talha bin Abdullah**) gibi yetmiş bu kadar yerinde yarası olanlar da vardı. Hazreti Talha'nın yaralarından yedi tanesi göğsünde bulun-

duğu ve sağ elinin iki parmağı kesilmiş ve kılıç tutamıyacak bir durumda olduğu halde yine bunlara ehemmiyet vermiyor ve yalnız Peygamberin yaralarını düşünüyordu. Çünkü Peygamber Efendimizin de alnı, yanakları, dudağı, dizkapakları yaralı ve omuzbaşı ile vücudunun bir çok yeri bereli idi. Mübarek dişlerinden biri de kırılmıştı.

Bir gün evvelki muharebede başkumandanile beraber erlerinden pek çoğu böyle yaralı, bereli olan ve hepsi altı yüz küsur kişiden ibaret bulunan bu kuvvet, düşman ile muharebe etmek için hemen hareket etti ve Medine'ye sekiz on mil uzakta bulunan (Sahrayı el-es'ad) mevkiine gelip kondu. Orada üç gün üç gece kaldı. Lâkin Medine'yi basmak ve müslümanları yok etmek isteyen düşmandan eser görünmedi. Çünkü, Peygamberin bu hazırlığını görenlerden biri düşman ordusuna yetişip bunu haber vermiş ve onlar da «başımızı bir belâya sokmıyalım» diye kararlarından vazgeçip yollarını değiştirmişler ve Mekke yolunu tutup kaçmışlardı. Peygamber Efendimiz bunu anlayınca Medine'ye döndü.

Kıssadan hisse: Bir gün evvel muharebede bozulmuş, bir çok kahramanları şehid olmuş ve geriye kalanların çokları yaralı ve bereli bir halde bulunan islâm ordusu eğer bu halinden ümitsizliğe düşerek düşmana karşı çıkmaktan vazgeçecek olsaydı, düşmanın yapacağı baskın ile tamamen yok olmak ihtimali kuvvetli idi. Fakat ölümü göze alarak düşmana karşı durulursa kurtulmak ümidi vardı. İşte Peygamber Efendimiz bunu düşündü ve düşman üzerine yürüdü. Bu bir avuç müslümanın harikulâde cesareti düşmanı büsbütün korkuttu ve kaçırttı. Demek ki ordusu bozulmuş bir kumandanın ümitsizliğe düşmesi, ipin ucunu salıverip eli böğründe şaşırıp kalması doğru değildir. Onun vazifesi bütün gayreti ile kuvvetini yeniliyerek düşmana karşı durmaktır.

Bundan alınacak dersin biri de askerlikteki itaattir.

Bir gün evvel harbetmiş, harpte bir çok yaralar almış olan o arslanlar «biz daha dün harbettik, bu kadar yaralandık, nöbetimizi savdık» diye bahaneler icat etmediler. Hattâ yürümekten âciz olanlar bile Peygamberin harbe çağırdığını duyunca birbirine dayanarak ve bazan biri diğerini arkasına alarak düşmanla bir daha çarpışmak üzere ordunun konduğu yere kadar geliyorlardı. Bunlar düşmanı bulup da savaşamadılar. Fakat bunun mükâfatını dünyada gördükleri gibi âhirette de göreceklerini Kur'anı Kerim haber vermiştir.

Demek ki dini bütün bir müslüman (silâh altına) çağırıldığında hemen hazırlanıp koşacaktır. Harpte insan, âciz de olsa düşmana karşı yılgınlık göstermemeli, yürekli ve kudretli görünmeğe çalışmalıdır. Böyle yaparsa en zorlu bir düşmanı kedi gibi sındırır ve tilki gibi düşündürür. Böyle yapmayıp da ufak bir ödeklikte bulunursa en miskin düşmanı, kükremiş bir arslan yapar. Bakınız üç bin kişilik bir müşrik ordusu altı yüz küsur müslümanın îman kuvveti ile gösterdiği cesarete dayanamadı, Medine'yi basmak ve müslümanları yok etmek isterken soluğu Mekke'de aldı.

İlk müslümanların akıllara hayret veren bu gibi kahramanlıkları sonraları da daima görülmüş şeylerdendir. Bunun en yakın misalleri de son Balkan Harbi ile Millî Mücadelede görülmüştür. Balkan Harbinde bazı hainlerin hıyanetleri yüzünden bozula bozula Çatalcaya kadar gelmiş olan Türk ordusu nihayet gösterdiği bir azim ve gayretle, düşmanın eline geçmiş olan Edirne şehrini geri aldı. Millî Mücadelede ise Anadolunun tâ göbeğine kadar girmiş olan düşmanı on beş gün içinde sürüp çıkardı ve girdiği yerleri düşmana mezar yaptı. İşte cesaret her vakit böyledir.

2— Mısır diyarı, hazreti Ömer'in halifeliği zamanında

Âs'ın oğlu Amr'in kumandası altındaki mücahitler (askerler) tarafından fethedilerek İslâm ülkesine katılmıştı. İslâm mücahit (asker) leri Mısırın fethinde pek çok güçlüklerle karşılaşmışlardı. Bir ay süren çetin bir muharebeden sonra islâm ordusunun kumandanı hükûmet merkezi olan Medine'den yardım istemek zorunda kaldı. Hazreti Ömer, Mısıra tekrar bir kuvvet gönderdi ve kumandana şöyle bir mektup da yazdı: «Sana bu kere dört bin kişi gönderdim ki onların içinde her biri bin kişiye bedel olabilecek dört kahraman da vardır: Zübeyr, Mikdad, Übade, Mesleme».

Bunun üzerine kumandan muhasarayı şiddetlendirdi. Mancınıklarla kale içine taş atmaya ve kalenin önündeki hendek kenarından oklar yağdırmaya başladılar. Bununla beraber kaleye yaklaşıp da onu zaptetmek mümkün olmıyordu. Çünkü kale çok sağlam, önündeki hendek de genişti. Kaleye yanaşınca düşman yukarıdan oklar yağdırıyordu. Nihayet hazreti Zübeyr, serdara rica etti: «Bana müsaade ediniz, ben fedaîlik ederek şu kaleye tırmanacağım; ya içeriye gireceğim, yahut Allah yolunda can vereceğim» dedi. Kumandan müsaade etti. Zübeyr bir merdiven ile birlikte hendeği geçmeğe muvaffak oldu ve merdiveni duvara dayayıp kalenin üstüne çıktı. Elinde yalın kılıcı ile **«Allahü-ekber»** diye nâra atarak kalenin iç tarafına atıldı. Bu kahramanın tekbir sadasını işiten ve kaleye girdiğini gören diğer islâm mücahitleri de hemen hendeğe atılarak merdivene sarıldılar ve kaleye yükseldiler. Kalenin içindeki düşman, elinde yalın kılıçla yıldırımlar saçan ve gökten bir belâ gibi başları üstüne inen kahraman Zübeyr'in birdenbire kaleye inmesinden ve içeriden ve dışarıdan gelen **«Allahü-ekber»** sadalarından şaşırıp öteye beriye kaçmaya başladılar. Zübeyr hazretleri hemen kale kapısını açtı ve diğer mücahitler de yalın kılıçlarile içeriye dolup etrafa kahramanlık ateşleri saçtılar. Artık kurtuluş çaresi kalmadığını gören Mısırın

o zamanki hükümdarı kumandana bir adam gönderip sulh istedi, uzun müzakerelerden sonra Mısır hükümdarı ile sulh yapıldı. O zamanki Mısır hükümdarı olan Mukavkıs, İslâm fedaîlerinin her birinin kendi askerlerinden yüz kişiye bedel olduklarını söylüyordu.

İşte şecaat ve kahramanlık!.

3— Yine bir muharebede düşman, müslümanların hücumuna dayanamıyarak hemen kaleye çekilerek kalenin kapısını kapattı ve içeriden müslümanlara ok yağdırmağa başladı.

O zman şimdiki gibi top filân olmadığından kale dışındakiler içeridekilere bir şey yapamıyorlardı ve böylelikle iş uzadı. Kaleyi muhasara eden müslümanlar da sıcaktan sıkıntı çekmeğe başladılar. Günlerce beklemek güçtü, buna herhalde bir çare bulmak gerekti.

Uhud muharebesinde kendi vücudunu kalkan yerine koyarak Peygamber Efendimize atılan okları kendine saplattıran meşhur **Ebu Dücane** hazretleri de bu harpte hazırdı. Bu kahraman zat, işin böyle uzayıp gideceğinden üzüldü. Hemen yanındakilere dönüp: «Allahınızı severseniz ne yapıp yapıp beni şu kalenin içine atın; ben evvel Allah kapıyı açarım.» dedi. Olurdu, olmazdı derken nihayet bir kolayını buldular, duvarın münasip bir yerinden (Ebu Dücane) kendini içeriye attırdı.

Asker evlâtlar! Bakın şu arslanlığa, şu fedakârlığa, şu kahramanlığa! Kalenin içindeki düşman, kargı, kılıç, taş, ağaç, ölüm ve ateş... ona vızgeliyor. İnsan böyle tehlike dolu düşman içine değil, hiç kimse olmayan bir yere bile böyle atılmağa kalkışamaz. Nice benim diyenler vardır ki, böyle tehlikeli bir vazifeye verilecek olursa «çoluk çocuk sahibiyim, beni affedin» diye ağlamaya başlar, ayağınızın altını öpmeye razı olur. Halbuki (Ebu Dücane) beni düşmanın içine atın diye yalvarıyor, Allah'a and veriyor.

Ne ise sözü uzatmıyalım: (Ebu Dücane) kale denilen duvardan içeriye düşünce bir ayağı kırılıyor; lâkin o, başını

ayağını düşünecek kahramanlardan değil!. Zaten böyle düşünen böyle bir işe girişir mi? Düşman bunu görünce evvelâ şaşar kalır. Sonra akılları başlarına gelip hemen Ebu Dücane hazretlerine hücum ederler. O mübarek arslan da hem üzerine hücum edenlere kılıç sallarmış, hem de tek ayakla sekerek, sürünerek kapıya doğru gitmeğe bakarmış. Böylece müslümanlara içerden kapıyı açmış ve o sırada kendisi de orada şehid düşmüş, müslümanlar da o yeri alıp düşmanı perişan etmişler.

Gördünüz mü kahramanlığın, fedakârlığın derecesini! Askerliğin, şehitliğin büyüklüğünü ve yüceliğini anlamamış olanlar, kabil değil, böyle şeyler yapamazlar. Lâkin dini bütün bir müslüman için bunlar seve seve yapılan işlerdendir. Çünkü onun için böyle bir ölüm, aranıp bulunmıyan en büyük bir saadettir.

Bu yoldaki kahramanlıklar bizde hiç eksilmeden bugüne kadar devam edip gelmiş, tâ kıyamete kadar da devam edecek ve etmelidir. İşte bir misal daha:

4— Türkler (Kanije) kalesini muhasara ettikleri zaman düşman müdafaadan âciz kalarak islâm ordusuna bir elçi gönderin kalenin teslim olacağını bildirmiş. Lâkin kale teslim oluncaya kadar ünlü gazilerden Peçevili **Koca Sinan** Çavuşun rehin olarak kaleye gönderilmesini istedi. Halbuki serdar ve askerin başbuğu bunu kabul etmek istemedi. Çünkü düşmanın sözünde durmayarak Sinan Çavuşu geriye göndermeyip belki de öldürmeleri ihtimali vardı.

Bu düşünceyi Sinan Çavuş işitince kükremiş aslan kesilerek öfke ve hiddetle serdarın huzuruna geldi, eteğine sarıldı ve «Paşa, yarın Allah'ın huzurunda senin böylece eteğine sarılacağım, senden dâvacı olacağım. Sana bir kale veriyorlar da benim gibi bir ayağı çukurda bir ihtiyarı rehin etmeyi kıskanıyorsun! Bir kale uğruna beni feda etmekten ne çıkar?» diyerek şecaat ve kahramanlığını açıktan ortaya koydu. Mec-

liste, serdar ve diğerleri bu sözlerin dehşetinden ağlamağa başladılar. Serdar da şöylece cevap verdi: «Hakkın var babacığım, iktiza ederse, lüzum görülürse ben de rehin olarak giderim, Allah yardımcımız olsun» dedi, serdar, muvafakat gösterdi. (Kanije) kalesi de tarihte belli olan şartlarla fetholundu.

⁂

BİN SENE ÖNCE ANADOLU GAZALARINDAN

Malatya erenleri

5— Hüseyin Gazi çok ünlü pehlivandı. Yedi kere Kayserden haraç aldı. Altı pâre şehrini ve on iki pâre kalesini aldı. Şehrin seraskerliğini kendisine verdiler. Kayser Hüseyin'in korkusundan yedi mil yaptırdı. Hüseyin ile şöyle eyledi kim ol millerden geçmeye. Armağanlar ve haraçlar gelirdi, Hüseyin dahi ol tarafa varmazdı amma daim şikâr ederdi. Hiç avdan hâlî olmazdı. Bir gün Malatya beylerile oturur iken şehrin beyi olan Numan'a oğlun doğdu diye müjdelediler. Numan sevindi, şâd oldu; adını Ömer kodular. Yedi gün şenlik eylediler. Bir gün Hüseyin Gazi av avlardı bir geyik gördü münakkaş atlastan çul üzerinde. Atını sürdü geyik kaçtı. Hüseyin etti komazam seni ele getürmeyince; tâkim Numan'ın oğluna armağan iletem dedi ve kovaladı. Geyik kaçtı geldi bir mağaraya girdi. Belürsüz oldu. Hüseyin atından aşağı indi. Mağaraya girdi bir iki kademe ileri yürüdü. Gördü: Bir sarı at, eğeri ve dizgini üzerinde. Bir süngü, atın önünde yere saplanmış bir azamet gürz. Hüseyin onu gördü hayran oldu. Etti bunun gibi at aceb bunda neyler. İleru yürüdü ki atı tuta. At önüne geldi. Bir çifte salladı. Hüseyin gerusuna sıçradı nicekim cehdeyledi tutmağa, âciz kalup tutamadı. Mağara köşesinden

bir âvaz geldi kim: Ya Aşkar, ol yiğide mutî ol henüz dahi vakit olmadı kim ben çıkam, seni Hak teâlâ Cafer'e gönderdi kim gele yeryüzünü küfür karanlığından kurtara, ol yiğide mutî ve münkad ol dedi. Çünkü ol at bu âvazı işitti. Bir yerde karar edip durdu. Hüseyin Gazi yanlarına bakup dört etrafında hiç kimseyi göremedi ilerledi atın yularını eline aldı süngüyü yerden çekti çıkardı gördü kim yazılmış (Bu süngü senindir) ve bir tarafında gördü kim Âdem Peygamberin iki bölük saçı ve Davud Peygamberin zırhı ve İshak Peygamberin Çukalı, Emirülmü'minîn Hazreti Hamza'nın silâhı hazır her bir âletin üstünde adlı adile yazılı idi. Hüseyin Gazi şâd olup sevindi. Yine kendi atına bindi Aşkar devzadeyi yedeğine aldı yola revân oldu yolda fikir eder kim: Yarab, Cafer kimdir ki bunun gibi at ve bunun gibi alât ona verile deyu fikirde iken uyku galebe eyledi, atından aşağı indi, atı bağladı, yattı uyudu, düş gördü: Bir pir gelür eder yâ Hüseyin beşaret olsun sana kim ol Cafer senin oğlundur az kaldı kim zuhura gele temamet Rumu (Anadoluyu) Müslümanlık ede, işler edekim hiç pehlivanlar etmemiş ola dedi. Hüseyin Gazi uyandı, secdei şükür kıldı duru gelip atına bindi şehre geldi, bir zaman bunun üzerinden geçti. Numan öldü, oğlu Ömer yerine geçti, beylere hil'atlar geydirdi. Bu şâdlık ile oturdular. Hüseyin Gazi'nin bir kulu vardı, gayet pehlivan idi, adına Tevabil derler idi. Kapudan içeri girdi Hüseyin Gazi'nin kulağına müjde eyledi, Hüseyin Gazi şâd oldu. Tevabil kapudan taşra çıktı gitti. Emir Ömer sordu kim, ey pehlivan haber nedir, bize dahi bildir, dedi. Hüseyin Gazi dua kıldı, etti bendenizin bir oğlu vücuda gelmiş, dedi. Emir Ömer usturlap ilmini yahşi bilirdi, usturlaba baktı, taliin gördü, kevakiplere nazar kıldı, taliin gayet kuvvetli gördü etti kim yâ Hüseyin Gazi bu oğlan gayet pehlivan kopa ve hem dindar ola işler ede kim hiç kimse elinden gelmemiş ola ve bunun adı Cafer olsun, dedi. Bir kaç dualar yazdı verdi, etti, başına bağla andan sonra Hüseyin Gazi dahi

ziyafet eyledi. Şehrin beylerin ve âyanların cem eyledi, üç gün yemek döktü; andan sonra Cafer büyüdü, üç yaşına girdi, her kim görse altı yaşında sanırdı, şunun gibi hûb oldu kim naziri yok idi her kim eline alsa yere bırakmazdı Hüseyin Gazi dahi her gün şikâr ederdi Kayser dahi her yıl haraç verirdi Hüseyin Gazi dahi tuhfeler ve armağanlar alırdı bir gün Hüseyin Gazi hazretleri Mamuriye tarafına şikâre çıktı. Üç gün oldu gelmdi, nagâh önünde bir geyik çıkageldi. Bir atlas çul üstünde kıymetli taşlar perkitmişler, Hüseyin Gazi eder bu geyiği dirice tutayım Cafer'e armağan götüreyim, dedi. Bir kaç kemend attı, geyik kaçtı, bu geyiği kovalıyarak bir dağ ortasına aşırdı. Hüseyin Gazi ardınca dağın üstüne çıktı, aşağı nazar kıldı, gördü kim bir kal'a. Kal'anın eteğinde bir şehri azîm, şehrin önünde kırk bin kadar asker konmuş. Atlar üzerinde ve adamlar önünden zehreler çâk olur. Bu şehir hod Mâmûriye imiş, şehrin beyine Mihriyayıl derler imiş. Kayser Rum avretinin karındaşı imiş, bunlar üç karındaş idi. Ululari Mihriyayıl idi, ortancası Mihran, küçükleri Şamseb idi. Ol geyik Mihriyayıl'ın imiş, her kande gerekse yürür idi, kimsenin zehresi yok ana nazar kıla. Pes geyik seğirde seğirde yorulmuş geldi. Mihriyayıl'ın çadırına düştü. Mihriyayıl baktı gördü kim geyik terlemiş, gazaba geldi ve etti tiz görün kim bu makbul geyiği koğan kimdir, aman virmen başını kesin dedi kulları tez seğirttiler aşağı yukarı gördüler kim bir şahıs tepe üstünde durur. Ettiler hey sen deli misin bu padişahın sevgili geyiğini niçin kovdun dediler. Hüseyin Gazi etti ben Hüseyin Gazi'yim varın edin kim ol geyik benim gönlüme hoş geldi bana versin yok derse kendi bilür. Sonra bu âlemi başına dar ederim dedi pes kulları seğirdip Mihriyayıl'a geldiler haber verdiler korkudan kanı kurudu buyurdu tamam askeri küffar bindiler Hüseyin Gazi'yi ortaya aldılar Hüseyin Gazi'nin silâhı yok idi kendi kendine etti gör-

dün mü, boş bulundum dedi bir kez Allahü ekber nârasını urup hamle kıldı kalbe urdu kâh kılıç ile ve kâh süngü ile ve kâh gürz ile dövüştü kâfirin kanın mânendi sel akıttı. Akşam namazına değin cenk eyledi iki defa Mihriyayil'e uğradı birer darpla yıktı geçti. Kendi dahi zahimli oldu. Zahminden kan kati çok aktı takati kalmadı kim askerden çıkup gide. Kazayı âsümanî yetişti glüv kıldılar kemendler atup ol arada Hüseyin Gazi'yi şehid ettiler andan sonra nice kim cehdeylediler atını tutamadılar at kızıl kana gark olup Malatya yolun tutup revan oldu bir gün yarenler Abdüsselâm ve Ali bin Haşim ve Yahya bin Mansur ve Emir Ömer ve Abdülvahab oturmuşlardı gördüler kim Hüseyin Gazi'nin atı kızıl kana gark olmuş çıka geldi aceba bu işi kim etti ola? dediler pes gördüler kim Yahya bin Münzir geldi Mü'minlerin yiğidi Ömer bin Ümeyye oğlanlarından idi ol haber verdi kim Mâmûriyede gördüm Hüseyin Gazi'yi Mihriyayıl kırk bin asker ile ortaya aldılar üç gün âzîm cenk kıldılar âkıbet şehid eylediler dedi andan sonra yedi gün müminler yas ve matem tuttular ve mâtem donların geydiler dahi etrafa nameler yazdılar Abdüsselâm'ı serasker kıldılar ve Kayser'le muharebe ettiler; Hüseyin Gazi'nin öcünü aldılar on yıl bunun üzerine geçti.. Ez în canip râviler öyle rivayet ederler kim çün kim Cafer on üç yaşına girdi azîm kaddükamet çekti dört kitabı yâd kıldı ilim sahibi oldu hitabetî Cafer'e verdiler Cuma günü oldu Cafer minbere çıktı hutbe okudu andan sonra silâhşorluğa heves kıldı Gadban adlı bir silâhşor var idi gayet hünermend idi Cafer ona çok hizmet eyledi tâ haddi gayetine erişti silâhşorlukta hiç bir manendî yok idi at seğirttirmekte ve süngü oynamada. At seğirdirken at altından geçmekte, gürzde ve kılıçta ve güreşte ve bunun emsali nesnelerde bir dahi naziri yok idi bir kaç arşın kaddükamet çekti bir gün kendi yârenlerile teferrüce çıktı bir su kenarında abdest alup namaz kıldılar ilmi tefsir ve ehadisî nebevîden bahs eylediler ne kadar ulular var ise cümlesin

mülzem kıldı ondan sonra bugün Cafer bize biraz silâhşorluk ede bir teferrüc kılalım ve hem görelim nicedir deyip tez bir at getirdiler üzerine bindi bir müddet silâhşorluk gösterdi görenler cümle dualar kıldılar aferin eylediler, ettiler Atasından hünerli kopmuş pes bu, Atasının Gazilik mansıbını niçün talep etmez dediler. Cafer, (Babasının yerini tutmak içün gaza yapmağa karar verdi Müslüman düşmanı «Mihriyayıl» üzerine gidecekti Cafer'in lalası onu tanıyordu.) Mihriyayılı sordu Tavabil etti birader ol Mihriyayıl, uzun boylu karayağız heybetlû pehlivandır naziri yoktur Kayseri Rum avretinin karındaşıdır yavuz mel'undur zinhar bu sevdadan fariğ ol nice nice müslümanlar öldürmüştür deyu nasihatler etti çün gece yarısı oldu hemen Cafer Atasının siyah atını ahırdan çıkardı eğerledi kılıcın beline kuşandı gürzün eline aldı âlâtı harp ile kendini âreste kıldı isneyn gecesi idi anası biçare ağladı işbu vakit nereye gidersin deyu gördü. Çare olmadı heman himmetin benim ile bile olsun dedi yola revan oldu erteye değin bir çeşme sare erdi indi **abdest aldı** namaz kıldı yine atına bindi revan oldu. Ezîn canip = bu taraftan müezzin ezan okudu halâyık, mescide cem oldular amma Cafer gelmedi ulular ve beyler Cafer'in evine adamlar gönderdiler anası etti gece yarısında atına bindi gitti dedi Emir Ömer, tez namazı kılın ardınca gidin varın olakim azmı Rum kıla ol kâfirin halini bilmez nagâh anda helâk ola dedi iki yüz atlı ardınca gönderdi dağı taşı dereleri ve tepeleri aradılar çare olmadı. Bulamadılar. Ezîn canip çün kim Cafer ol gün bir kiliseye rast geldi bir kale gibi ak mermerden yapılmış, bir demir kapusu var bir rühban damda durur çün yakın geldi rühban taşra çıktı Cafer'e karşı vardı selâm verdi etti hoş geldin yâ Cafer bu gece babanı düşümde gördüm bana etti sabah oğlum Cafer gelir benim kanım talep eder ana yer ver ve nasihat kıl dedi. Cafer bunun sözüne hayran kaldı atından inip rühban ile görüştü ol rühbanın adı Şemmas idi içeru girdiler oturdular ekmek üzüm ve

pekmez getirdi yediler çün akşam oldu Cafer'le bir kapıya geldiler, içeri girdiler, yer altında bir mescid ve bir mihrap düzülmüş ve kandiller asılmış. Rahle ile bir Mushaf, mihrabda durur. Cafer ileri yürüdü, Mushafı açtı gördü kim babası hattile yazılmış, yüzüne gözüne sürdü. Şemmas pir dahi rahip donların çıkardı, bir kat sofiyane donları giydi, ezan okudu, Cafer imamlık eyledi, namazı kıldılar, Cafer Mushaftan bir nice âyeti Kur'an okudu, tefsir eyledi. Şemmas hayran oldu. Şemmas pir, Rumun hikâyelerin ve Mihriyayılın kıssaların bir bir söyledi ve çok nasihatler etti. Erteye değin sohbet kıldılar, çün erte oldu, yine sabah namazın kıldılar, Cafer atlandı; Şemmasa veda kıldı, Allah'a tevekkül edip yola revan oldu. Şikâr ederdi. Haktealâdan istianet isterdi ve ederdi ey Halik nola bu biçare miskin kula lütfü ihsan edip yardım kılasın, kiliseler yerine mescidler, medreseler yapam der idi, nagâh karşıdan bir süvari çıkageldi, bir tamamet atı ve silâhı ve donu kızıl altuna garkolmuş, çünkü Caferi gördü ileri yürüdü, çağırdı hay ne kişisin, gelişin kandendir? Ve bu yana kande gidersin dedi. Cafer dedi, Çindenim; adıma Kanatos Nerker derler, silâhşorluğa heves kıldım dedi, etti ya oğlan, devletin yâri kıldı; ben Mihriyayılın karındaşıyım, benim adım Şamseb'dir, Rumda, Şamda benim gibi silâhşor olmaya çün kim bana eriştin benim katımda dur. Seni şol silâhşorlardan yeğ edem ki âlemde söyleyeler benim adım âlemlere yayılmıştır, heybetimden Halife, gece Bağdad'da uyuyamaz dedi. Cafer etti ben dahi nesne bilmez değilim, gürz oyunundan dahi bilirim, gerekse bir sataşsak dedi, Şamseb etti güzel deyip elindeki gürzün havale kıldı, Cafer sabreyledi, gürz inerken pek tuttu, Şamseb baktı gözü kana döndü, Cafer kuvvet edip çekip Şamseb'in gürzün elinden aldı eli ayası derisi gürz sapında kaldı, lâin hayrete daldı, geldi kim geçe. Cafer iki bağrın arasına bir gürz vurdu lâinin iki ayağı üzengiden boşandı, tepesi

üzerine muallâk yıkıldı. Cafer sıçradı, sinesine çöktü, oturdu, sakalına yapıştı, hançeri boğazına kodu, Şamseb gözün açtı, Cafer; Şamseb'i dine davet eyledi, gördü kim kabiliyet yok, başın gövdesinden cüda kıldı, derhal gövdesin defneyledi, gene saadetle atına bindi yola revan oldu, ol gün gitti, sabah namazı vaktinde bir tepeye erişti, öte tarafına nazar kıldı gördü kim bir kal'a, önünde bir şehri muazzam. Kalabalık asker konmuş. Sâyebanlar kurulmuş orta yerde bir kızıl sâyeban çekilmiş. Acebledi, bu ne asker ola dedi, gördü bir kişi gelir, ana sordu ki bu ne askerdir ve bu ne şehirdir dedi, ol kişi etti buna şehri Mâmuriye derler, bu asker, Mihriyayıl'ın askeridir. Hüseyin Gazi'yi şehid kıldılar, şimdi kasıdları oldur kim Malatya üzerine asker göndereler, şehri harap edeler, kavmini kıralar, tâ varup Kâbelerin oda yakalar dedi, ol kişi gitti. Cafer dahi aşağı indi, sahrada lâtif bir yere geldi, bir azim büyük bahçe var idi, dolaştı kapusuna geldi, içeri girdi: Cennete benzer, türlü türlü yemişler, gül gülistân. Bağın orta yerine geldi, bir pınar kenarında bir ulu ağaç dibinde bir kürsü kurulmuş, önünde bir şadırvan ve bir ulu havuz. İçi dolu balıklar oynar. Cafer atın koyuverdi, kendi kürsü üstüne çıktı oturdu, teferrüç ederken uyku galebe eyledi, etti biraz bunda yatayım, andan kalkıp kendimi Allah'a ısmarlayup bu askere urayım inşaallahü taalâ fırst bulam dedi. Meğer bu bahçe Mihriyayıl'ın teferrücgâhı idi daim gelirdi, sohbet ederdi, yine beyler ile çıkageldi, kürsüyü ortaya aldılar, Caferi yattığı yerden temaşa kıldılar. Mihriyayıl etti beyler acep bu ne oğlan ola, beyler ettiler garibe benzer. Etti garip olmasa bunun gibi küstahlığı eder mi dedi, pes âvaz galebesinden Cafer uyandı, gördü beyler tahtı ortaya almışlar çepçevre dururlar, ortalarında Mihriyayıl durur. Cafer sıçradı, aşağı indi, el bağlayup karşı durdu, hizmet kıldı, Mihriyayıl bunu görünce kahkaha ile gelip tahta oturdu, beyler çepeçevre oturdular. Buyurdu, avda alınan geyiklerden kebap kıldılar. Mihriyayıl

Caferi ileru çağırdı, etti kimsin, gelişin kandendir. Cafer etti Çin vilâyetinden gelirim, adıma Serçayil derler, ben dahi ata binmeğe ve silâhşorluğa heves kıldım, Rum'da silâhşor çok olur dediler, ben dahi bu tarafa azmeyledim dedi. Mihriyayıl güldü ve etti senin talihin yâr kıldı ki benim katıma düştün, bana Mihriyayıl derler, Kayseri Rum seraskeriyim ve hem cihan pehlivanıyım, benim gibi pehlivan dahi yoktur. Şâmü Şâmât benim heybetimden asayiş kılmazlar. Yüz kulum vardır, çümlesi silâhşordur, her biri kendüyi yüz kişiye urur. Ve sen dahi bana kul ol. Seni cümlesinden âlâ eyleyem deyip çok lâf urdu. Çün Cafer hizmet eyledi, kebapları ve şarapları getirdiler, Mihriyayıl Caferi ileri çağırdı şarap verdi, Cafer etti ahdlıyım ol vakit ki atam katından gittim, sakalım gelmeyince şarap içmeyim amma sâkilik edeyim dedi, çünki bir kaç kadeh içtiler, mest oldular, ol lâin, Caferin yüzüne nazar kıldı bir hob suret görüp meyil eyledi kim bir kaç şeftali ala. Durdu tahtından aşağı indi Caferin elin eline aldı bahçenin bir kenarına gitti, bir halvet yere vardılar ki hiç bunların ahvaline kimse muttali değildi, diledi kim bir kaç öpe. Cafer gördü ki hal başka türlü kendi kendine hüner göstermek vakti oldu dedi. Bu lâin elin uzatmağa başladı ki iki elin boynuna dolaya. Cafer dört yana baktı kimesne görmedi. Atan kanın al deyip yumruğun dikdi ya Allah deyip göğsüne bir muşta urdu mel'un tepesi üstüne muallâk yıkıldı. Cafer sinesi üzerine çıktı şol eşek kuyruğu gibi sakalına yapışıp eline toplayup hançeri boğazına koydu, Mihriyayıl gözün açtı, aklın başına cem eyledi etti hay dedi, Cafer etti sana benim işim vardır. **Ben Hüseyin Gazi'nin oğluyum adım Cafer'dir** Atam kanın almağa geldim, şimdi ğer müslüman olursan kurtuldun, yok dersen başını keserim dedi. Kâfir herzeye başladı. Cafer gördü kim kabiliyet yok îmana gelmez başını gövdesinden cüda kıldı, canı cehenneme gitti, andan geldi yine iki ulu beylerden çağırdı, gelin sizi Mihriyayıl ister deyip getirdi başların kesti, iki dahi

çağırdı anları dahi kesti, filcümle on dört adı belli beyleri öldürdü. Eflehun adlı bir kul kaldı, anı dahi iletti ol başları ona gösterdi, etti Ben Hüseyin Gazinin oğluyum adım Caferdir, tez Müslüman ol yoksa seni dahi bunların gittiği yola gönderirim dedi. Eflehun yüzün yere koydu Müslüman oldu, ol on dört başları heybeye koydular. Esvabların ve atların ve cemi silâhların aldılar gecenin nısfı geçmişti çıktılar gittiler, üç günde Malatya'ya eriştiler. Ezin canib bu taraftan asker Mihriyayıl'ın halinden haberdar oldular, feryad-ü figan kopardılar. Ondört bey ile Mihriyayıl'ın başsız gövdelerini buldular. Hiç bilmediler ki bu işi kim işledi. Ondan Kayser'e nâme yazdılar ki Mihriyayıl'ı ondört beyi ile öldürmüşler ve kim öldürdüğü bilinmedi deye bu hali bildirdiler. Ol vakit Kayser Herkül idi. Çünki nâme geldi okudular kim hal başka. Kayser tacını yere urdu, şol boğazlanmış tavuk gibi kendini yerden yere vurup eşek gibi yuvarlandı, çok zarilik etti. Tamam Rum halkı kırk gün ye'sü matem tuttular (1).

(1) [Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetince] açılan müsabakada birinciliği kazanarak 1928 de basılmış olan M. Cevdetin (Askeri Din Dersleri) adlı kitabından aynen alınmıştır.

Alparslan

6 — Alparslan, hicretin (450) senelerinde padişahlık tahtına geçen ve birçok memleketler ve hükümdarlar kendisine baş eğen ve böylce ünü dünyayı tutmuş olan bir Türk ve İslâmdır. Bütün İran kıtasile Anadolunun bir kısmı kendi elinde bulunan arslan yürekli kahraman, bazı memleketleri fethederek kendi ülkesine ilhak ederken günün birinde Rum imparatorlarından Kayser Romanos'un sayılmayacak derecede çok askerle Anadoluya geçtiğini ve Ahlat civarında Malazgirt yakınlarına geldiğini duydu. Bu sıralarda Alparslan İranda Hoy şehrinde idi ve yanında ancak hassa askerleri bulunuyordu. Askerini toplamak ve her taraftan kabileleri cihada çıkarmak için memlekete dönmeyi uygun görmedi. Veziri Nizamülmülk'ü ve karısını ağırlıklarile beraber Tebriz'e gönderdi. Kendisi seçme adamlarından on beş bin süvari ile kaldı. Her bir süvarinin bindiği atından başka yanında yedek atı bulunuyordu. Rum Melikinin yanında ise (300,000) üç yüz binden ziyade asker olup bunlar Rum, Rus, Goz; Kıfçak; Gürcü; Ebhar; Hazer; Frenk ve Ermenilerden ibaretti, Sultan Alparslan asker toplamak maksadile yavaş davranacak olursa vakit kaybedeceğini, halkın yükü ağırlaşacağını anlıyarak vakit geçirmeden güzide askerile atlandı ve düşmanın geldiği tarafa koştu. Alparslan, askerlerine şöyle dedi: **«Nefsimi Allah yoluna feda edip ecir bekliyeceğim. Eğer Şehid olmak saadetine erişebilirsem, uçan toz yığınından teşekkül eden kabrim, yeşil kuşların havsalasında (yani Cennette) dir. Eğer galip olursam ne bahtiyarım ki bugünüm dünden hayırlı olarak geceye girmiş olurum. (1)»**

(1) «Bugünü dünden hayırlı olmıyan kimse aldanmıştır» mealindeki hadise işaret ediyor.

Bundan sonra Alparslan kalbini Allah'a bağladı ve keskin azmile yürüdü. Rum Meliki yirmi bin süvari ile, ileri gelen Rus reislerini önden göndermişti. En büyük Haçları da bunlarla beraber idi. Bunlar, belâ yağdırarak uğradıkları memleketleri yağma ederek ve esir alarak Ahlat diyarına eriştiler. Ahlat askeri bunlara karşı çıktı ve onlarla kahramanca savaşarak düşmanın pek çoğunu öldürüp kumandanlarını esir etti.

Fakat arkadan mütemadiyen Rum askeri geldi ve Ahlatı muhasara etti. Ve bir gün sonra bütün ahalisini esir ederek binbir işkence ile memleketine yolladı. Tam bu sırada da Sultan Alparslanın yola çıkardığı pişdarları da yetişti. Ve iki askerin öncüleri muharebeye tutuştular ve nihayet Rumların askerleri bozuldu ve reisleri esir edildi. Rumlar **Malazkirt** ahalisinin bir çoklarını da öldürmüşlerdi. Bir gün sonra, yani Perşembe günü sabahleyin, **Sultan Alparslan** eriştı ve nehir üzerine indi. Yanında Türk savaşçılarından onbeş bin kahraman vardı.

Rum meliki de Ahlat ile Malazkirt arasında Zühre denilen bir yere inmişti. Yanında da kara kalbli sıyrık yüzlü (200,000) iki yüz bin süvari vardı.

Alparslan kan dökülmesin diye Rum melikine evvelâ bir elçi gönderdi ve sulh isteyip istemediğini sordu. Rum meliki Alparslanın bu teklifini kabul etmedi ve sulhü Rey kasabasında yaparız diye cevap verdi. Demek istedi ki: Ben sizi mağlûp ederek memleketinizi işgal ettiğim zaman sulhü orada yaparız.

Bu, Alparslan'a pek acı geldi ve hiddetlendi. Bunun üzerine Alparslanın İmamı Buharalı Mehmed bin Abdülmelik Alparslan'a şöyle dedi: «Sultanım, hiç müteessir olma, senin dinin Allah'ın üstün edeceğim diye vâdettiği bir dindir. Ve sen Onun için ve Onun yanında harp ediyorsun, binaenaleyh öyle umulur ki Allah bu fethi, bu galibiyeti senin adına yaz-

mıştır. Şimdi Cuma günü öğleden sonra düşman ile harbe tutuş ki o saatte bütün hatipler minberlerde sana dua ederler ve o saatte dualar makbul olur.»

Tam o saat gelince Alparslan, askerile beraber namaz kıldıktan sonra ellerini kaldırıp Allah'a yürekten öyle bir dua etti ki bu duanın tesirile hem kendisi, hem de binlerce halk heyecana geldiler ve göz yaşları döktüler. Bundan sonra Alparslan askere dönerek: «Burada Sultan yoktur, şimdi ben de sizin gibi bir neferim, içinizde düşmandan çekinen ve ölümden korkan varsa geri dönsün; Allah yolunda can feda etmek istiyen benimle beraber gelsin» dedi ve yayını filân attı. Yalnız kılıç ile topuzunu aldı ve kendi elile atının kolanını sımsıkı bağladı; eğerini, dizginini ve yularını düzeltti. Askeri de onun gibi yaptılar. Alparslan arkasındaki sırmalı elbiseyi çıkarıp beyazlar giydi «Ölürsem kefenim budur» dedi. Askeri dahi hep onun gibi ölüm eri oldular.

Hepsi Allah yolunda savaşarak ya düşmanı yok etmek, yahut bu uğurda şehid olmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Alparslan, bir nefer gibi ileri hareket etti; asker de onun peşinden yürüdü. Yürümeden önce askerini çok iyi bir şekilde tertip ve tanzim etti.

Rumların dağlar, sahralar almaz bir sel gibi akıp gelen ordusuna bu bir avuç kahraman yaklaştıklarında Alparslan (Allahü ekber, Allahü ekber) diye tekbir alarak kükremiş arslanlar gibi düşman üzerine atıldı; askerleri de onun gibi yaptılar ve tekbir alarak yürüdüler. On beş bin dilâver (300,000) düşmanın içine girdi; kılıçlar parladı, «Allah, Allah» sadaları tâ arşı âlâya çıktı ve arşı titretti ve ekin biçer gibi düşman askerini doğraya gördü; gökte melekler de bu arslanları seyrediyor ve bunların yanında gaza etmek istiyordu. Ruhülkudüs yerlere inmiş Alparslan'la beraber yürüyor ve onunla birlikte gaza etmeyi cana minnet biliyordu. Malazkirt ovası kâfir cesetlerile

dolmuş, ölmeyenler de kâmilen esir edilmişti; nihayet Rum meliki de generallerile birlikte esir edilerek elleri ve ayakları kelepçelenip Alparslan'ın yanına getirilmişti.

Alparslan Rum meliki Kayser Romanos'a sordu:

— Galip gelip de beni esir etseydin ne yapacaktın?

— Esir aldığım askerlerinizi köpeklerle hapis edecektim ve seni esir ettiğim takdirde senin için bir fırın yakacaktım.

— Benim sana ne yapacağımı sanırsın?

— Ya öldüreceksin, yahut İslâm memleketlerinde teşhir edip beni rüsvay edeceksin. Mal alıp da beni salıvereceğini zannetmiyorum.

— Benim bu üçüncü şıktan başka bir niyetim yoktur.

Bundan sonra Romanosla, bir buçuk milyon altun vermek ve Rum diyarındaki İslâm esirlerinin hepsini salıvermek şartile elli senelik bir sulh muahedesi yaptılar.

Alparslan Romanos'u ayrı bir çadıra kondurdu, ikram ve ihtiram gösterdi ve ona on bin altun harlçık verdi. Kumandanlarından esir olanları da salıverdi ve sonraki gün ona hil'at giydirdi.

Romanos Türk Sultanından gördüğü bu insanî muameleden dolayı âdeta şaşırdı; ve kendisine muharebede galip gelen Alparslan'ın ahlâk bakımından da galip bulunduğunu ve bunun da ancak Müslümanlığın talim eylediği edep ve terbiye sayesinde olduğunu anladı. Bunun üzerine İslâmların kıblesi olan (Kâbe) ye dönüp istavroz çıkardı. Bundan sonra Alparslan onun yanına asker koşup emin bir mahalle kadar ulaştırdı.

O vakit şairler bu büyük ve emsalsiz zaferden dolayı Alparslan hakkında pek çok şiirler söylediler ve bugüne kadar da bir çok şairler bu zafer hakkında şiirler söyleyegelmişlerdir. Çünkü Malazkirt meydan muharebesindeki zafer, dünyada pek az vukubulmuş zaferlerdendir.

ALPARSLAN VE KAYSER ROMANOS

Alparslan adını taşıyan hâkan
Onun buyruğuna her yer baş eğdi
Ordusu zafreden zafere daldı
Bunların hepsinde adı okundu
Romanos denilen Kayser davrandı
Kayserin gözünü gaflet bürüdü
Malazkird'e kadar yürüyen ordu
Bu geçiş etrafa dehşet salmıştı
Vâkıa onun da askeri çoktu
Başında on beş bin süvari vardı
On beş bin atlıyı çabucak derdi
O hafif süvari, o cirit atlı
(Ahlat) yanındayken bir kısmı onun
Türklerin kılıcı düşmanı biçti
Bizansın zırhları kana dalmıştı

Olmuştu İran'da ulu bir Sultan
Şerefli sancağı göklere değdi
Bağdad'ı, Hicaz'ı, Kudüsü aldı
Bizans'a Kudüs'ün fethi dokundu
İki yüz bin kadar asker toplandı
Bu korkunç orduyu çekti, sürüdü
Yaktı, yıktı bütün geçtiği yurdu
Alparslan Hoy'dayken haber almıştı
Lâkin o sırada yanında yoktu
Düşman geliyordu, vakit pek dardı
Onlara hareket emrini verdi
Birer yıldırımdı, ziya kanatlı
Çarpıştı öncüsü iki ordunun
Dikeni çiğnedi, ileri geçti
Galebe meydanı Türk'e kalmıştı

* * *

Kan akmasın diye nafile yere
«Payitahta gidip ordum girince
Cevabını alıp elçisi geldi
Okunu, yayını kaldırdı attı
Sırtına beyaz bir elbise giydi
Sıçradı atına, döndü askere
Yiğitler; bugün ben ölüm eriyim
Bildiğiniz hâkan olmuştur şimdi
Zırhsız, otağasız bir (dalkılıç) ım
Gideceğim böyle düşman üstüne
Şerefle ölecek geçsin ileri
Sözünü bitirdi, atını tepti
Yüreklerde erlik odu tutuştu
O asker değildi, akar ateşti
Yanar volkan gibi düşmana aktı
Az müddet içinde o koca ordu
Orduyla beraber bitince savaş
Türk payitahtına girecek olan
Evvelce olmuşken çenesi zağlı
Titriyordu yere dikmiş gözünü
Bir kaç dakikacık bağrı üzüldü
Affı müjdesini ondan işitti

Alparslan yolladı elçi Kayser'e
Sulhu konuşuruz inceden ince»
Bu söz, Alparslan'ın bağrını deldi
Kılıcı kınını kırdı, fırlattı
Ölüme giderken o kefeniydi
Dedi kendisine bakan erlere:
Sultanlık bertaraf, sizden biriyim
Gördüğünüz gibi bir (serden geçti)
En sağlam siperim göğsümde hıncım
İsteyen buyursun benle düğüne
Yaşamak dileyen çekilsin geri
Türk'ü coşturmaya bu, bir sebepti
On beş bin süvari hep birden coştu
Taşları eritti, dağları deşti
Her yandan kapladı kavurdu yaktı
Yıldırım vurgunu bir tarla oldu
Eğilmişti öne haşmetli bir baş
Hâkan karşısında kalmıştı hayran
Şimdi duruyordu elleri bağlı
Beklerdi hâkandan ölüm sözünü
Lâkin birdenbire bağı çözüldü
Yerlere kapandı teşekkür etti

Tahir Olgun - Tahirülmevlevî

7— Zamanında pek çok metanetli olan **(Hereke)** kalesi düşmanın toplandığı yerdi. Kendisine güvenen ve Türk kılıcından kurtulan düşmanlardan sekiz dokuz yüz kişi oraya girerek islâm askerlerinin harp işlerine engeller çıkarmaktan hâli kalmazlardı. Gazi Sultan Osman, İzmit'i fethetmeğe kat'î kararını verdiği sırada yüz kadar seçme dilâver ile ünlü kahramanlardan (Gazi Ali Bey) i Hereke'nin zaptına gönderdi. (Gazi Ali Bey) oraya varır varmaz, kalenin metanetine, içindeki düşmanın çokluğuna, kendi yanında bulunan bahadırların azlığına bakmadan hemen ayağının tozile:

— Dinini, Devletini seven arkamdan ayrılmasın!.

Diyerek yalın kılıç kaleye hücum etti. Şan ve er meydanında kimseden geri kalmamayı hamiyet vazifesi bilen Türk bahadırları da Gazinin arkasından ayrılmayarak kaleye hücum ettiler, dört saat içinde kaleyi aldılar. Hücum sırasında büyük kahraman (Gazi Ali Bey) in sağ gözüne bir ok geldi. Şecaatin canlı bir timsali olan (Ali Bey) hiç telâş etmeyerek gözüne saplanmış olan oku elile çekip attı. İnsanın gözüne bir ok batmak, şüphe yok ki, büyük bir faciadır. Fakat (Gazi Ali Bey), bu facia karşısında azmine hiç gevşeklik getirmedi. Halbuki yanında bulunan genç bir gazi, buna çok telâş ediyordu. (Ali Bey), bunu görünce:

«Noldun yiğit! Bir başa bir göz elvermez mi? İki göz olup da birile arkasına bakmaktan ise bir gözle bir yürek sahibi olup ileri bakmak daha hayırlıdır» diye mertçe ve kahramanca sözlerile o genç gaziyi de teşci ediyordu.

8— Rahmetli Reşit Paşanın Mora muharebelerinde düşmanın yapmış olduğu tabyaların alınmasına kat'î olarak karar verilmiş ve bunun için hücuma hazırlanıldığı bir sırada komutanlardan biri askerin ilerisine çıkarak:

«Bu tabyaları almağa ve yürüyüşten yüz çevirmemeğe gerçekten karar verdiniz mi?. Eğer niyetiniz sahih, kararınız

kat'i ise bu iş öyle uzaktan tüfek ve tabanca atmakla başarılamaz. Bu maksada, ancak kılıçlarımızı ve bıçaklarımızı düşmanların kafalarına vurmakla erişebiliriz. Onun için işte ben, tüfek ve tabancamın taşlarını attım ve kılıcı da çektim düşman üzerine yürüyorum, siz de benim gibi yapınız ve arkamdan yürüyünüz» yollu bir nutuk söyledi ve askerin şecaat ve kahramanlık damarlarını tahrik ve onları iyice heyecana getirdikten sonra «Allah, Allah» diyerek düşman üzerine yürüdü; asker de onun peşini bırakmadı ve alınması güç görünen tabyalar ile diğer yerler kolayca ele geçirildi ve düşmanın kafası tüfek ve tabanca ile ezildi. Böyle yiğitlik şüphe yok ki bize mahsustur ve bunun binlerce misali vardır.

9— Kanije kalesinin muhasarasının on beşinci günü kuşluk vakti idi. Kale içinde esir bulunan bir islâm neferi serdarın attığı gülleden açılan deliği kapamak üzere hizmete gönderildi. O sırada düşman cephaneliğinin kapısını açık bulan ve dini bir uğruna cenk eden bu asker, her nasılsa eline geçirebildiği bir yanık fitili bin kantardan çok olan barutun içine bırakarak düşmanın üç binden çok askerini cehenneme yolladı. Kendisi de dini ve devleti uğrunda yaptığı büyük fedakârlıkla cennete ve Mevlâsının rahmetine kavuştu.

İşte şecaat, işte yiğitlik, işte kahramanlık ve fedakârlık!.

10— SIRP SINDIĞI:

Hicretin 767 yılına doğru idi: (Papa Beşinci Orben) Hazreti İsa'nın mutlak vekili iddiasile yeni bir (Ehlisalip) ordusu teşkil etmek için hıristiyanları Türkler ve Müslümanlarla harbe teşvik ediyordu. Maksatları Rumelide bulunan müslümanları oradan sürüp çıkarmaktı (!) bu mukaddes teşvik üzerine Macar kıralı, Bulgar Çarı birleştiler ve (100,000) kişilik bir kuvvetle on bin kadar mevcudü olan Türk ordusuna doğru yürümeğe başladılar.

Rumeli muhafızı, başkumandan (Lala Şahin Paşa) bunu işitince asker komutanlarının en kıdemlisi ve en tecrübelisi olan (Hacı İlbeyi) bu kuvvetli düşman sürüsüne karşı (4000) süvariden ibaret bir kuvvetle ileri gönderdi. (Hacı İlbey) tuğyan edip taşmış bir sel gibi Meriç ovasını kaplayan muazzam düşman kuvvetini uzaktan gördü. Düşmanı çok görüp de kaçmak, tehlikeden geri dönmek Türklerin mertlik şiarına ve müslümanlığın emirlerine uygun değildi. Bunun için (Hacı İlbey) de zafer kazanmadan geriye dönmeyi erkekliğe yediremedi, orada durdu ve plân gereğince geceye kadar kendisini göstermedi.

Gece olmuş, karanlık her tarafı kaplamıştı. Kuvvetine mağrur olan düşman şarabını içmiş ve Meriç boyuna yayılmıştı. Yüz bin kişilik kuvvetli bir ordunun ne korkusu olabilirdi?. Yanında az miktarda ve bir keşif kolundan ibaret bulunan askeri gece yarısında güzel bir şekilde taksim ederek her bir kısmını düşmanın dört tarafına uzaktan tâbiye eder ve hepsine bir anda «Allah, Allah» sadalarile düşmana hücum etmelerini emreder. Muayyen saat gelince bir avuç fedakâr, plân gereğince tâ arşa kadar yükselen «Allah, Allah!» sadalarile dört taraftan düşman ordusuna hücum etmiş ve bir kaç saat içinde bu koca ordudan leşler ile çadırlardan başka bir şey kalmamıştı. **Çünkü dinli ve itaatli olan bu kahramanlara karşı durmak isteyenler kılıçtan, davranıp kaçabilenler de Meriçten geçmişti.** Dört taraftan gelen (Allah, Allah) sadaları düşman ordusunu şaşırttığından tâ sabah oluncaya kadar birbirlerini kılıçtan geçirmişlerdi.

Bu kanlı ve şanlı muharebenin olduğu yere de hâlâ (Sırp Sındığı) denilmektedir. İşte Allah'ın yardımı ile azın çoğa galebesi, işte kahramanlık nümunesi!.

11— Hicretin 791 yılında Kosova'da büyük ve tarih sayfalarını hakkile ziynetlendiren bir meydan muharebesi kazan-

mıştık. Bu şanlı zaferden biraz sonra (798) de Macar kıralı diğer kırallar ve prenslerle yeni bir ittifak yaparak Türkleri Rumeli'den çıkarmak hulyasına düşmüşlerdi.

Hakikaten bu kıral, teşebbüslerde bulundu. Ulah voyvodası (Mirçe) ile Fransa, Almanya, Belçika, Felemenk, Lüksenburg, İsviçre, Venedik, Rodos şövalyelerinden büyük bir ordu teşkil edildi. Her boydan, her soydan, her ilden ve her dilden bir araya gelmiş olan bu zırhlı ordu, Tuna'yı geçip Niğbolu kalesini sardı. Sanıyorlardı ki bir kaç gün içinde o arslan yuvası teslim oluverecek! Bilmiyorlardı ki o yuvada (Doğan Bey) gibi bir arslan muhafız bulunuyor, Yıldırım gibi bir kahraman da yardıma geliyordu.

Kalenin önünde yüksekten atıp tutmaya başlayan düşman, çok geçmeden tozu dumana katan bir fırtına koptuğunu, gözleri kamaştıran şimşekler çaktığını, kulak zarlarını patlatan gürültüler başladığını gördüler ve duydular. Çünkü Türk ordusu gelmiş, Türk kılıcı (Allah, Allah) seslerile işe başlamıştı.

Az vakitte bu koca ordu perişan oldu ve başlarında Burgonya Dükası olmak üzere bir alay şövalye reisleri esir edilerek Türk komutanının huzuruna çıkarıldı. Bu mağrur cengâverlerden bir kısmı, bir daha Türkler aleyhinde silâh kullanmamak üzere yemin ettiklerinden affolundu.

KADİROĞLU SADIK, ÇANAKKALE'DE NE YAPTI?
(Birinci Dünya Harbinde)

12— 17 Ağustos 1331, Kerevizdere, Kurtkuyuları.

Gazi diyor ki: Harbin en müthiş ve en ateşli bir gününü yaşıyorduk. Düşmanın piyade ateşine, bombalarına alışmıştık. Onlar artık bize oyuncak gibi geliyordu.

Üzerimizden geçen kurşunları hemen el ile tutacak gibi idik...

Fakat bugün düşman; ölüm fırtınaları koparan koca mermilerini o kadar çok savurdu ve o kadar çok torpil attı ki, nasıl olup da siperlerimizin altüst olmadığına onlardan ziyade biz şaşıyorduk.

Gece olmuştu. Bölüğümün birinci takım Çavuşu bana yaklaşarak:

— Efendim, dedi. Bizim takımdan «Kadiroğlu Sadık» şimdi siperden fırladı, düşmanın gündüz attığı torpillerin patlamayanları var; onları kucaklıyor, düşman siperlerinin önüne götürüp bırakıyor, kendisine o kadar söyledik: «Etme be Sadık! Gel.. Tehlikedir» dedik; amma dinlemedi, ve elile göstererek:

— İşte, dedi, bakın..

Meğer bizim Sadık, karanlıkta torpilleri tâ düşman siperlerinin önüne taşıyor, yerleştiriyormuş.

Çağırdım:

— Sadık ne yaptın? dedim, yarın yine bize atsın diye mi düşmana torpil taşıyorsun?

— Hayır Beyefendi, dedi, onları kendi kazdıkları kuyuya düşüreceğim.

— Nasıl? Onlara cephane, mermi, torpil taşıyarak mı?

— Kusura bakma, Beyefendi, dedi; bana yarın sabaha kadar müsaade et.. O zaman düşman siperlerinde kazılacak kuyuları görürsün...

Maksadını anlamıştım; bu yiğit Türk'ü teşvik ederek «Peki Sadık göreyim seni!» dedim.

Şafak atar atmaz düşmanın karşımızdaki iki siperi müthiş gürültülerle altüst oldu.

Sadık gece yerleştirdiği torpilleri, tam isabetli endahtlarile patlatmağa muvaffak olmuşu. Hemen yanına gitim. (Aferin Sadık) diyecektim: O daha evvel, Beyefendi bak, dedi. Akşam dediğim kuyuları görüyon mu ne oldu?. Ne yazık ki akşam üzeri bir kurşun, bu arslan çocuğu şehid etti. Ne mutlu ona ki tarihe geçti. Böyle kıymetli evlâtları memleket unutmaz.

(Askere Din Dersleri)

ÇANAKKALEDE MUSTAFA ÇAVUŞ

(Birinci Dünya Harbinde)

13— Kanlısırt'daki düşmanın ileri siperlerinden birinde, tek bir mitralyöz vardı ki fırkanın bütün cephesini rahatsız ediyordu. Daha siper yollarımızdan bazıları bu mitralyözün ateşi altında idi. Arasıra acı haberler alıyorduk: Üçüncü bölüğün emir neferi sipere gelirken vurulmuş.. Dördüncü mangadan bir nefer şehid olmuş.. Yüzbaşı yaralanmış..

Artık bu mitralyöz bizim için belâ olmaya başlamıştı, hattâ bombalardan, torpillerden daha büyük belâ. Çünkü bu silâhların az çok huyunu biliyorduk. Meselâ, büyük torpil makinesi haftada iki gün bizim cephemizi ziyaret ediyordu. Bombalar, akşamdan sonraki ziyaretçilerimiz arasında idi. Lâkin bu mel'un mitralyöz, öyle değildi. Her an kelle koparıyordu.

Bir gece toplanmış konuşuyorduk. Söz bu uğursuz silâh üstüne idi.

— Ey.. Bu mitralyöz tahrip edilemiyecek mi?

— Siperler yakındır, topçu ateş edemez.

— Bir hücum yapsak...

— Kumandan, müdafaada kalmayı tercih ediyor.

— Sen ne dersin, Mustafa Çavuş; can sıkmağa başlamadı mı bu mitralyöz?.

Çavuş cevap vermedi; derin, derin düşünüyordu. Fakat doğrusu ya, en babayiğitimiz de kendisi idi. Derken Mustafa Çavuş bir heykel gibi karşımızda dikildi. «Ben bunu gidip getürürüm!.» dedi. «Satmıyorlarmış galiba!» diye lâtife ettik. Çavuşun «ben o mitralyözü getiririm!» sözünü ciddî söylediğine kani değildik.

Fakat o hiç tavrını bozmadı. Gülümsemedi bile. Yalnız siperin üstüne fırladı. O zaman anladık ki hakikaten mitralyözü almak için gidiyor. Kendisini en çok seven iki hemşerisi arkasından koştu. Biraz sonra bu üç yiğit Türk, diğer bütün gecelerden daha korkunç, daha siyah bir gecenin enginlerine doğru dalıp gitmişlerdi.

Hepimiz asabiyetten sararmıştık. Avuçlarımızdaki tüfekleri sıkıyorduk. Şu dakikada hücuma kalkmak için öyle dayanılmaz bir arzu duyuyorduk ki... Hey Yarabbi, eğer gidenler gelmeyecek olurlarsa!.

Kulaklarımız toprağa yapışmış, karanlıklar içinde gittikçe artan kurşun seslerini, bomba uğultularını dinleyerek tam bir çeyrek bu vaziyette bekledik...

İnanılmaz şey! Mustafa Çavuş, arkasında bir mitralyözle geliyordu. Yanında bir kişi vardı. Sonra anladık ki, üç arkadaş görünmeksizin ilerlemişler, mitralyözlerin bulunduğu siperin içine atlamışlar, bir kaç süngü darbesinden sonra, büyük bir baskın verildiğini zanneden düşman dağılmaya başlamış, Mustafa Çavuş mitralyözü omuzlamış, dönerken arkadaşı, alnına isabet eden kurşunla şehid düşmüş...

Mustafa Çavuş arkasında zaptettiği mitralyöz, gözleri

yaşla dolu, yanımıza geldi. Kaybettiği arkadaşının teessürü ile titreyen bir sesle:

«Alın şu uğursuzu, dedi. Bana pahalıya oturdu!.»

Cesur Türk neferleri, Allah sizi bu vatana bağışlasın.

(M. Cevdet; Askere Din dersleri)

ÜSTEĞMEN ZAHİT

14— 1915 yılı sonlarına doğru idi. Çanakkale muharebelerindeki başarıları ve yılmaz çarpışmaları ile ün almış olan 62 inci Piyade Alayı Kerevizdere'de muharebe ediyordu. Bu alayın birinci taburu ve hele bu taburun üçüncü bölüğü Kerevizdere'nin Şühedâ tepesinde çok kanlı muharebeler yapmışlardı. Gerek bu mıntakada, gerekse bütün alay cephesinde düşman siperlerine en uzak mesafesi 30 metreye güç varan siperlerimiz, bazı yerlerde karşı tarafın ilk hattına kadar yaklaşıyordu ki âdeta alınan her nefes düşman tarafından duyulmaktaydı. Düşman tarafındaki her ses, her nefes de bizim ilk hat siperlerimizden öylece duyuluyordu. Buralarda her iki taraf arasındaki siper mesafesi üç - dört metreye kadar iniyordu. Bu durum karşısında havada bir «hallaç yayı» çizerek atılan her el bombası karşı tarafın siperleri içine düşüyor, her bomba bir kaç insanı muharebe edemez bir hale koyuyordu. Siperlerden siperlere sık sık süngü hücumları ve baskınlar yapılıyor; boğaz boğaza çarpışmalar sürüp gidiyordu. İki taraf siperleri de el bombalarile yer yer çöküyor; en çok bizim taraf siperleri düşmanın bomba toplarile attığı «Karakedi» lerle yıkılıyordu. İşte 62 inci alayın cephesindeki siperlerimizin böylece harap hale getirildiği bir sırada bu alayın 4 üncü taburunun bölük komutanlarından birisi de şehid olmuştu. Onun yerine yukarıda bahsettiğimiz Şühedâ tepesinde çok büyük başarılar göstermiş genç bir subay, 62 inci alayın birinci taburunun 3 üncü bölüğü takım komutanlarından Üsteğmen Zahit bu bölüğün komutanlığına tayin olunmuştu. Zahit uzun boylu, sarışın,

çok genç, yakışıklı bir subaydı. Üst dudaklarını süsleyen, uçları yukarıya doğru kıvrılmış sarı bıyıkları bu genç ve «tığ gibi» delikanlının erkek güzelliğini büsbütün arttırıyordu. Zahit emir ve komutasını eline yeni aldığı bölüğünde de yorulmak bilmez bir tutumla işe başladı. Düşman tarafından yıkılmış olan bütün siperleri, kendisi de kahraman erlerile birlikte çalışmak suretile, bir gece içinde onarttı; yeni baştan düzeltti. Fakat düşman her gece yapılan siperleri ertesi günü tekrar yıkıyor, harap ediyordu; fakat o geceleri uyumuyor, bunları yeniden yaptırıyordu. Böylece günler, haftalar geçiyordu. Bir gün yine bölüğün bütün siperleri yıkılmış, fakat Zahit onları tekrar yaptırmıştı. Bu siperlerden yalnız bir tanesi henüz yarı yarıya onarılabilmişti ki alay komutanı Bay Nazmi (şimdi milletvekili Nazmi Toker) 62 inci alayın ileri hat siperlerini teftişe çıkmıştı. Bu arada üsteğmen Zahid'in yeni bölüğünün cephesine de uğramış olan alay komutanı bu çalışkan ve yılmaz Türk subayının ödevini pek güzel yapmış olduğunu, gezip gördüğü bir kaç siperden anlıyarak geriye dönüyordu. Bu sırada Zahit onun karşısına dikilerek:

«— Komutanım, yalnız bir siperim yarım kaldı, onu da bu gece bitireceğim. Buyurun, şimdiki durumunu göstereyim.»

Diyerek önüne düştü ve karşı tarafınkilere üç - dört metre mesafedeki bu siperlerden düşmanın vaziyeti, kuvveti, her türlü silâhlarının yerleri hakkındaki bilgilerini anlattı. Zahid'in sırtını baba sevgisile okşayan alay komutanı, şimdi dar siperler içinde kıvrıla eğile geriye dönerken Zahid'i, alayın en kıymetli subaylarından olan bu yiğit çocuğu, bir kaç gün için nasıl dinlendirebileceğini düşünüyordu. Çünkü onun bulunduğu mıntaka ve hele yarısı henüz yıkık olan siper düşmanın o kadar burnu dibinde, ateşi altında ve o kadar tehlikeli durumdaydı ki kahraman çocuğun burada, o tek siperi de onarmağa uğraşırken elden çıkmasından korkuyordu. Alayın muharebe idare yerine varınca komutanın ilk işi Zahid'in bölüğünün ihtiyattaki bölükle

değiştirilmesi için tabur komutanile görüşmek oldu. Tabur komutanı işi genç subaya anlatınca yiğit delikanlı hemen cevap verdi:

— Ben bu mıntakaya alıştım. Girdisini, çıktısını iyice öğrendim. Bizim yerimize gelecek bölük çok güçlük çeker. Alay komutanının ellerinden öperim ve çok rica ederim, beni değiştirmesin. Bölüğümle burada çok iyi işler görebilirim. Şayet beni buradan alırlarsa çok üzülürüm.

İçten gelen bu cevap üzerine, onun bu ricasını kabul etmişlerdi. Aradan geçen her gün hakikaten Zahid'in bu mıntakada yeni bir başarısile sona eriyor ve onun o bölgenin en cesur subayları arasındaki ününe ün ve şan katıyordu. Günün birinde «daha dikkatli olmaları» için kıtalara emirler verildi. Çünkü düşman tarafında bir takım şüpheli hareketler seziliyordu. Zahid'in düşman durumunda ne gibi değişiklikler olduğunu anlamak için küçük küçük baskınlar yapıp esir almağa çalıştığı bir gece kendi bölüğünün siperleri karşı tarafın çok sıkı bir ateşine tutuldu. Bu ateş belki de çekilmek üzere olan düşmanın kaçırmaya hazırladığı büyük kuvvetlerini kurtarmak için yaptığı gayretleri örtmek maksadile yapılmakta idi. Bundan şüphelenen Zahid vakit kaybetmeden başına geçtiği bölüğünü hücuma kaldırmış ve bölük, etrafı inleten «Allah, Allah!.» seslerile düşman üzerine saldırmıştı... Şimdi bölük cephesinde çetin bir çarpışmadır gidiyor, tüfek, bomba, makineli, tabanca ateşleri arasında göğüs göğüse gelen iki tarafın çelik süngüleri çatırdıyordu. Bir taraftan «Hurra!» sadaları, öte tarafın «Allah.. Allah!.» sesleri göklere yükseliyordu. Birini devirip ötekine saldırıyor, kaçanı kovalıyan, düşmanın gırtlağına yapışan; kendinden geçmiş halde, yalnız zaferi düşünen insanlar arasında, «Denize, denize!. Peşlerini bırakmayın, denize sürün!.» diye arkadaşlarını büsbütün gayrete getiren yaralılar ve bunların en başında da Üsteğmen Zahid görülüyordu..

Yüzü, gözü toz toprak... Üstü başı kan içinde...

Halinden belliydi ki yarası ağırdı. Biraz önce başında koştuğu bölüğünü şimdi artık ancak gözlerile takip edebiliyor. Gittikçe donuklaşan bakışlarında ne gam var, ne keder.. Göklere dikilen gözleri sanki gülümsüyor.. Çünkü artık düşmanın aylarca süren inadı kırılmış, Çanakkalenin öz Türk toprakları temizlenmiştir. Yurdumuza saldıranlar, Türk Çanakkale'den geçilemiyceğini anlamış, çetin muharebelerden artakalan kuvvetlerini kurtarmak sevdasına düşmüşlerdi. İşte tam bu sırada ruhunu Allah'a teslim eden Zahid Çanakkale'nin son şehidlerindendir. Onun şehit ruhundan hem yetim, hem öksüz kalan cesedini gömmeden önce ceplerini arayan arkadaşları, üzerinde bir vasiyetname buldular. Bu vasiyetname açıldığı zaman içinde karısına yazdığı bir mektup çıktı. Bu mektubun zarfı açıktı; bu sebeple içinde yazılı şeyleri, Çanakkale'nin son ve büyük zaferini o gün tadan bütün alay subayları öğrenebildiler. Zahid mektubunda eşine şöyle diyordu:

«Bugünlerde her zamankinden daha önemli muharebelere gireceğim. Bilirsin, her muharebeye giren ölmez. Fakat eğer ben ölürsem sakın gam yeme!. **Beni ve seni yaratan Tanrı bizi nasıl dünyada birbirimize nasip ettiyse benden şehitlik rütbesini esirgemediği takdirde, elbette, ruhlarımızı da birbirine kavuşturur. Vatan yolunda şehid olursam bana** ne mutlu... Ancak, sana vasiyetlerim var:

Birincisi, benim için katiyyen ağlama!.

İkincisi, eşyanın listesi ilişiktir. Bunları sat, ele geçecek paradan «mihri muaccel» ve «müeccel» ini al, üst tarafile bana bir mevlût okut. Eğer bunlar sana borcumu ödemezse hakkını helâl et ve ilk gece aramızda geçen sözü unutma!.

Bu mektubun içinde kırmızı kordelâya bağlı bir de saç demeti çıkmıştı. Saçın tazeliği bunun mini mini bir yavrunun başından kesilmiş olduğunu anlatıyordu.

Nasıl ki bu saç demetinin, Zahid'in, Nâdide ismindeki yavrusunun saçları olduğu sonradan anlaşıldı. 62 inci alayın en itaatli ve uysal fakat, en cesur, en vakarlı, terbiyeli; ince ruhlu subayı olan kahraman Zahid'in evli olduğunu alayında hemen de kimse bilmiyordu. Çünkü o bu cepheye gelmezden önce de ne bir gün olsun izin istiyerek evine gitmeyi düşünmüş, ne de söz arasında evinden bahsetmişti. Yurdun tehlikeye düştüğü bu harp içinde onun kahraman ruhu tamamen bölüğündeki, cephedeki vazifesine bağlı kalmış; bütün fikri düşmanın vatandan sürülüp atılmasını görmek emeline bağlanmıştı. Zahid şehidlik mertebesinin büyüklüğüne îman etmiş bir Türk çocuğu idi. Onun içindir ki, Kerevizdere'nin en tehlikeli siperlerinden geriye gitmek istememişti. Fakat o şehid olmayı sadece düşman karşısında ölmek sananlardan da değildi. Vatan yolunda büyük işler görmek uğurunda savaşırken ölmenin ancak şehidlik olacağını iyi biliyordu. Tanrı kahraman Zahid'in gönlüne göre verdi ve onu, Çanakkale zaferinin kazanıldığı gün, bölüğü ile düşman üzerine saldırdığı sırada şehidlik rütbesine eriştirdi (1).

GÖZCÜ ALİ

(Birinci Dünya Harbinde)

15— Galiçya'da 17 Eylûl taarruzunda, sahra bataryalarımızdan birisi, ilerideki sık ormanlığa bir gözcü göndermişti. Gözcü Ali onbaşı yüksek bir ağaç seçti. Üzerine çıktı. Bu yüksek mevkiden düşmanın siperlerini ve taarruz edecekleri sahayı, bir kartal gibi gözetiyor ve neticesini telefonla batarya komutanlığına bildiriyordu.

(1) Celâl Dinçer — Kahramanlık menkıbeleri.

Öğleye doğru düşman piyadesi taarruza kalktı. Bunun üzerine kıtalarımız düşman taarruzunu boşa çıkarmak maksadile ileri araziyi terketmiş ve geri çekilmişlerdi. Çekildikleri siperler de, Ali onbaşının hayli gerisinde idi. Piyadelerle pek fazla temas etmeyen Ali onbaşı, işte burada yanılmıştı. O, bizim piyadeleri daha ilerideki siperlerde zannediyordu.

Bir aralık ormandan bir takım sesler gelmeğe başladı. Ali onbaşı bunu evvelâ bizim kıtalardan biri zannetti. Kulak verdi, fakat söylenen sözler hiç de Türkçeye benzemiyordu. Belki Avusturyalı ve Almandır diye biraz daha bekledi. Bir de ne görsün, sürü sürü düşman piyadesi, bulunduğu ağacın biraz ilerisinden ilerleyip gitmiyor mu?

İlk önce içine hafif bir ürperme, bir korku düştü. Bu binlerce düşmanın içerisinde tek başına ne yapacağını, (şimdi telefon telini bulurlar da, benim ağacın altına gelirlerse ne işlerim) diye düşündü, bir kaç saniye durakladı. Fakat o sık ve minare boylu ağaçlar arasında ne kimsenin kendisini farketmek ve ne de ince telefon kablosunun görülmek ihtimali bulunmadığına kanaat getirdikten sonra, her topçu gözcüsünün görmesi mümkün olmıyan, öndeki manzarayı ve bundan istifadeyi düşündü. Telefonu eline aldı, yavaşçacık düğmesine bastı. Arı sesini andıran vızıltı işitildi. Demek ki bataryası ile hâlâ irtibatı vardı. Gayet yavaş sesle konuşmağa başladı:

— Alo, komutanım.

— Ne var Ali onbaşı?

— Ben düşman içinde kaldım komutanım.

— Nasıl düşman içinde?

— Yaniya Rusların arkasında, yanımdan hinci oölük bölük geçiyorlar.

— Sen neredesin Ali onbaşı?

— Şu Kocadereden tabur karargâhına inerken sol tarafa hani kırmızı topraklı bir kıvrım yok mu? Oradan yukarı çıkınca en yüksek ağaçlar var ya, işte onların üzerindeyim.

— Hay Allah iyiliğini versin be çocuk. Sen ne arıyorsun oralarda? Bizim piyadenin oradan çekildiğini bilmiyor mu idin?

— Bilmiyordum komutanım.

— O halde orada bekle, ben o civara ateşe başlıyacağım, diğer bataryalara da haber vereceğim. Sen oradan ateşimizi idare eder ve bize malûmat verirsin.

— Başüstüne komutanım. Yalnız benim ağacı gözetleyin.

Kapalı ormanda hiçbir taraftan görülmediklerini zannederek, rahat rahat ilerliyen düşman piyadesi, ansızın bir top mermisinin civarlarına düşmesini hayretle gördüler ve bunu tesadüfen düştü sandılar. Fakat mermiler gittikçe yaklaşıyordu. Çünkü ağaç üstündeki Ali onbaşı boyuna:

— Yüz metre daha uzalt, 50 metre daha kısalt.

Diye yavaş sesle söylenip duruyordu.

Beşinci ve altıncı mermi tamamile düşman yürüyüş kolunun içerisine düştü ve Ali onbaşı artık kendini tutamıyarak bağırdı:

— Tam isabet, gurup ateşine geçin.

Ali onbaşının bataryası gurup ateşine başladı, dört top hiç durmadan, ateş püskürüyordu. Batarya komutanı, gözcüsünün düşman gerisinde bulunduğunu ve ateşi oradan tanzim ettirdiğini, diğer bataryalara haber vermişti.

Hedef görmedikleri için düşmanın ileri siperlerimize çatmasını bekliyerek sükût eden Türk, Alman, Avusturya bataryaları birden ateşlerini bu sahaya çevirmişlerdi.

Ali onbaşı şimdi bu müthiş ateşin düşman hücum kollarını ormanda nasıl çil yavrusu gibi dağıttığını görmekle, neşeden

kabına sığamıyor, bir taraftan da boyuna komutanına bağırıyordu:

— Aman komutanım, altımdaki ağaç zıngıldıyor, bahtıma düştüm gayri.

Bu sırada birden Ali onbaşının sesi kesildi. Mütemadiyen telefonun ziline basıldığı halde, artık ondan bir cevap alınamadı.

O gün akşam yaklaştığı için, bizim mukabil taarruzumuz da ertesi güne kaldı.

Ertesi sabah başlıyan mukabil taarruzumuz, düşmanı önüne katarak ilerideki yüksek ağaçlıklı ormanı silip süpürdüğü zaman piyade kıtaları yukarıdan bir ses işittiler. Ağaç üstünde bir adamı gördüler ve seslendiler:

— Sen kimsin hemşeri?

— Yanılıp da, benim yanıma geldikleri için dehhe şuracıkta zıbarıp kalmış o düşmanların canına ot dıhıyan topçu gözcüsü Ali onbaşı (1).

Tayyareci Yüzbaşı Fadıl

16 — Uçakçılığın en büyük ve en ileri adımlar attığı yıllar son dört-beş yıldır. Halbuki bundan 30-32 yıl önce Fransa ile İngiltere arasındaki Manş (Manche) denizini uçakla aşabilmiş olmak, o zamanın en büyük başarısı sayılıyordu. Lâkin dünyanın kara ve deniz silâhlarının icadında ve ileri gidişinde daima ön safta yer almış olan Türkün bu yönde geri kalması gerekir miydi?... Gerekmiyeceği içindir ki, bundan otuz yıl önce batı Avrupa milletlerinin bu uğurda en ileri giden o zamanki havacılarına Fethiler, Sadıklar, Nuriler, Salimler, Kemaller İstanbuldan taa... Mısır'a uçmak için havalanmakla cevap vermişler:

(1) Millî Kahramanlık menkıbeleri _ Yüzbaşı Behçet Özdemir.

Manş denizinden daha geniş olan Marmara'yı aşan ve Bursa civarına inen Mehmet Aliler ortaya atılmışlardı. Havacılığın ilerlemesi ve insanlığa büyük hizmetlerde bulunmak imkânını kazanması yolunda Fethisini, Sadıkını, Nurisini Suriye topraklarında şehit veren Türk uçakçıları daha o zaman Toroslar gibi - bugünkü uçaklar için bile tabiat engelleri sayılan - yüksek dağları aşmışlar ve Mısır'a ulaşmışlardır. Bu sayede de uzun uçuşta dünya üçüncülüğünü elde etmişlerdir.

Derken birinci cihan harbi geldi, çattı ve ağabeylerinin kahramanlıklarına daha üstün örnekler katmak isteyen yeni yeni Türk çocukları onların izleri üzerinde yürüyerek o harpte, yokluk içinde, büyük varlıklar gösterdiler. İşte bunlardan biri:

1918 yılı sonbaharındayız. Birinci cihan harbi artık sonuna ermek üzeredir. Bunu, cepheleri ve cephe gerileri bozulan harp ortaklarımızın durumlarından anlıyoruz. İstanbulun Yeşilköyü civarlarındaki Safra köyünde bir uçak meydanı... Buraya İstanbulu ve civarını korumaya memur edilmiş bir uçak bölüğü yerleşmiştir. Bölükte o zamanın en kuvvetli av tayyarelerinden Foker - 9 lar da var. Lâkin bu uçaklar bizim harp ortaklarımızdan birinin havacı subaylarına ayrılmış. Bizimkilere daha eski tipler verilmiş.. Aylardan İlkteşrindeyiz. Günlerden Cuma'dır. Meydana acele bir haber geliyor: «Bir düşman hava filosu İstanbul üzerine uçmaktadır...»

Hava meydanında da bir konuşma... Motör gürültüleri... Birkaç dakika içinde üçlü bir av filosu havalanıyor, döne döne yükseliyor ve biraz sonra İstanbul istikametine doğru uçmağa başlıyor. Motör gürültüleri şehir halkının başlarını göke çekmiştir. Bu sırada Safra köyünden gelen uçaklar Sarayburnu üzerlerinde beş düşman tayyaresile karşılaşmışlardı. Fakat... Tuhaf şey!.. Uçaklarımızdan ikisi filodan ayrılıyorlar. Acaba

ne oldu?.. Belki bir motör bozukluğu... Bunlardan birisinde, hem de en kuvvetli av uçağında, harp ortaklarımızdan birinin bir subayı vardır... Lâkin şimdi başka şeyler düşünmeğe vaktimiz yok; gözlerimiz tek başına kalan uçakta.. Bu, 1917 tipinde bir Albatros D-3 av uçağıdır. Ve av uçağı olduğu halde düşman keşif uçaklarından pek üstün yapıda değildir. O kadar ki, bugün öyle bir uçakla, hava muharebesine girişmek değil ya, uçmak bile bir cesarettir. Acaba o da bozuk mu? Yok, hayır!.. İşte düşmanın beş uçağının ortalarına doğru saldırıyor. Bizimkinin tek silâhına karşı şimdi düşmanın beş makineli tüfeği işlemeğe başlamıştır. Havada bir kaçma ve kovalama yarışıdır gidiyor. Tek Türk avcısı beş tehlikeli avın kâh üstlerine çıkıp tepelerine dikiliyor; kâh arkalarına dolaşıp yanlarından saldırıyor ve üzerlerine makinelisinin mermilerini yağdırıyordu. Bu sırada düşman tayyarelerinden biri, birdenbire, yana yatar gibi olmuş ve keskince bir dönüş yaparak geldiği tarafa doğru dönüp uzaklaşmıştı. Derken, bir ikincisi... Şimdi İstanbul halkı bu tek Türk uçağını candan alkışlıyordu. Fakat işiden kim?.. Onu kullananın gözleri düşman uçaklarında, kulaklariyse motöründe... Düşman makinelilerinin ateşlerinden, uçağının tahta gövdesinde birçok delikler peyda olmuş.. Fakat o buna aldırmıyor ve üçüncü düşman uçağına saldırmak üzere manevra yapmağa çalışıyor... Âlâ... Bu da ne demek?. Lövye'yi ve âletleri tutamıyor... Göz atınca bir de ne görsün?... Elleri kan içinde değil mi?... Ayrıca da kuvvetten düştüğünü hissediyor. O zaman, dişlerini sıkıp düşman uçaklarına bakarak: Ah!... diyor, bari parmaklarım yaralanmasaydı, gösterirdim ben size!... Fakat ne çare?. Makine artık bana itaat etmiyor..» O, bu sözleri söylerken ne yapacağını da kararlaştırmıştır: Mademki çarpışmaya devam edemiyecektir, dönmek, iyileşmek ve yeni bir hava muharebesine hazırlanmak lâzım! Bu kararını, vücudunun en son kuvvetini ve ruhunun çelik kudretini kullanarak, yerine getiriyor: Şimdi uçağiyle Safraköy üzerine doğru süzülmeğe

başlamıştır. Bu hava kartalının kendilerini rahat bırakması öteki düşman uçaklarına nefes aldırmıştır. Şimdi onlar da, taşıyıp getirdikleri birkaç bombayı İstanbul üzerine boşaltarak acele geriye dönüyor ve biraz sonra gözden kayboluyorlar.

Bu sırada Safraköy uçak meydanındakiler telâş içindedirler. Çünkü süzüle süzüle gelip meydana konan her zamanki gibi uçmuyordu, onda yaralı bir kartal hali vardı. Koşar adımlarla seğirtip biraz sonra onun yanına gelenler bu, artık eskimiş tipteki av uçağının içinde kanlara bulanmış ve baygın bir halde yatan Yüzbaşı Fazılı güç halle dışarıya çıkardılar. Safraköy hava istasyonunun hekimi Yarbay Eyüb'ün eliyle onun yaralarını çok bilgili bir dikkatle sardıktan ve hayatını kurtardıktan sonra kendisini Gülhane hastanesine getirdiler. Fazıl o gün beş düşman uçağından ikisini kaçırmıştı. Bunlardan birinin pilotu da aldığı yaralardan sonradan ölmüştü.

Kısa bir zaman sonra imzaladığımız Mondros mütarekesile Birinci Cihan Harbi bizim için de sona ermiş, İstanbula yabancı askerleri ayak basmıştı. O günlerden birinde Gülhane hastanesinin kapısından içeriye yabancı hava subaylarından dört kişi giriyordu. Bunlar doğruca hastane başhekiminin yanına giderek:

— Biz burada yatan yaralı Türk hava subayını görmeğe geldik, dediler.

Biraz sonra tayyareci Fazıl'ın yatağının başı ucundaki iskemlelere yerleşen yabancı subaylar ona hayranlıkla bakıyorlar ve:

— Tebrik ederiz, bizimle iyi dövüştünüz; dedikten sonra soruyorlardı:

— Beş uçağa karşı hücumunuz çok tehlikeli bir şeydi. Hem artık siz de biliyorsunuz ki harp bitmek üzereydi. Neden bu tehlikeye atıldınız?...

Fazıl, onların bu sorularını yersiz bulmuş gibi, hafifçe gülümsedikten sonra cevap verdi:

-- Harpleri hükûmetler ilân ederler, bittiklerini de askerlere onlar bildirirler. Bizim vazifemiz «Ateş kes!» emrini alıncaya kadar çarpışmaktır. Hem, beş uçağa karşı tek uçakla hücum size güç mü geliyor?... A canım, biz karada olsun, havada olsun, denizde olsun.. ne zaman başbaşa kuvvetle muharebe ettik ki?... Sonra siz yurdumuza saldırıp bombalar atarken biz size «Hacıbekir şekeri» mi hediye edecektik?.. Vazifem muharebe etmekti; onun için havalanmıştım. Ya ölecek, yahut öldürecektim; başka ne yapabilirdim?.. Şimdi mademki hükûmetlerimiz «Ateş kes!» emrini verdiler ve bir mütareke imzaladık, inşallah namuslu bir sulha varırız... Buyurun, size birer sigara vereyim.

Yabancı hava subayları Fazıl'ın bu sözlerini dinlerken başlarını eğmiş düşünüyorlardı.

Karalarımızda, denizlerimizde beşe, ona, hattâ yirmiye karşı bir kişiyle saldırıp bize zaferler kazandıran adları, sanları bilinen ve bilinmiyen dünkü kahramanlarımızın içinde barış devrinde ayni zamanda insanlığa, harp devrindeyse yurda hizmette karacı ve denizcilerimizden hiç de geri kalmıyan havacılarımız vardır. İşte kahraman Fazıl bunlardan biridir. Bugünün yeni yetişmiş olanlarile yetişmekte bulunanların da ağabeylerinin yerlerini tutmağa ve gerektiği anda tarihimize şanlı kahramanlık destanları yazmağa hazırlanmakta olduklarını biliyoruz ve Türk harp havacılığının parlak yıldızı Fazıl'ın aziz ruhunda - havacıları, denizcileri, karacılariyle birlikte - bütün aziz şehitlerimizi bir kere daha saygı ile anıyoruz. (1) (Allah, hepsine rahmet etsin!)

(1) Celâl Dinçer - Kahramanlık menkıbeleri.

Benim neslimin büyük günahı tarihini bilmemek, tarihine inanmamak ve bilhassa tarihinden kendinden bir şey devam ettiğine inanmamaktı. Gördüğümüz feci terbiyenin tesiri altında bir mezar ve bütün vekayii birer ceset gibi düşünüyorduk. Mazimiz bir dağdı: Onu çıkmıştık, şimdi inmekle meşgul idik. ve talihin bizi iniş tarafında dünyaya getirdiğine kızmaktan başka yapacak bir şeyimiz yoktu. Kendimizle mağrur olmaktan utanıyor gibiydik, fakat bunlar öyle cürümlerdi ki eğer bu harp olmasaydı, belki yokuşu tamamlamakla cezasını görecektik.

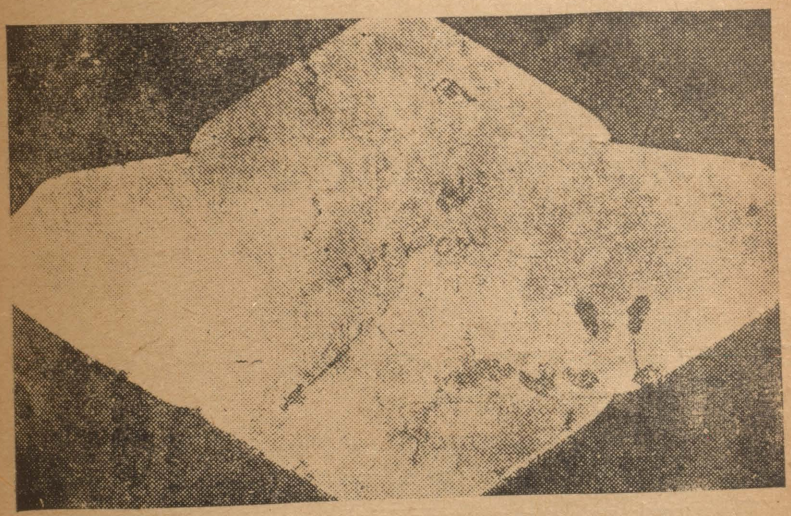

Ateş hattında vazifesi başında Cennete ayrılan bir zabitin yarasından akan kanla boyanmış bir zarf üstünde bölüğüne son emri: (Bölük intikamımı alsın.)

Denebilir ki bu millet hakikaten bir harbe muhtaçtı. Fakat buna arazi kazanmak, fazla bulduğu bir takım insanları feda

etmek için değil, sadece kendisine inanabilmek için ihtiyacı vardı. Ve hiçbir şey bu zamanda Çanakkale kadar, Irak kadar, mukaddes Kafkasya kadar bize faydalı olamazdı. Şimdi tamamen mağrur olarak söyliyebiliriz ki bütün dünya bize inandı ve biz de kendimize inanıyoruz.

Bittabi bu neticeyi yalnız, Çanakkale, Irak, Kafkasya hududu gibi üç yuvarlak kelimeden çıkarmıyoruz; ayni zamanda o korkunç günlerin binlerce teferruatını, asil sevgiler için bikayd-ü-perva ölen insanları ve bu insanların kudsî menkıbelerini düşünüyoruz.

İşittiğimiz menkıbeler bize anlatıyor ki yalnız tarih değil, esâtir bile henüz ölmemiştir. Filhakika harp hudutlarında çarpışan ordunun öyle vekayii var ki bir şairin dediği gibi; tarihi aşıp esâtire karıştı.

28/Haziran/332 tarhili Tanin gazetesini alınız, onun yarım sütun ile, sade cümleler ve basit kelimelerle anlattığı bir menkıbe var: Harp saflarında kurşunla vurulup düşen bir zabitin son nefesi anlatılmaktadır. Bu zabit, hayat ile, insanlar ve dünya ile veda dakikasında olduğunu hissetmişti. Bu his korkunçtur. Maddî ıztırap yanında bütün manevî ıztıraplar; aile, çocuk ve geride bırakılan şeylerin ıztırapları duyulur. Fakat o zabit bütün melekelerini, bütün neş'elerini ve ıztıraplarını yalnız iki noktaya toplamıştı: Din ve Vatan.

Zaten kahraman olmak için bu lâzımdı. Maksat uğruna ölmek için her şeyden evvel bütün ölümlerin yekûnunu, maksatta mağlûp olmak acısının yanında hiçe saymak ve bütün düşüncelerini, duygularını, ümit ve ihtiraslarını bu maksat etrafına toplamak lâzımdı. İstanbullu Muzaffer Bey böyle bir insandı; son nefesinde sesinin artık çıkmadığı, gözlerinin bir şey anlatamadığı dakikada cebinden bir zarf çıkardı ve üzerine yazdı: (Kıble ne tarafta?) Evvelâ Beytullah ile, dini ve mukaddesatile karşı karşıya kalmak istiyordu, onu kıbleye çevirdiler; sonra

yazmağa devam etti: (Bölük intikamımı alsın!) Şimdi gözünün önünde Vatan, ona son nefesini bile ateşle, duman ve kanla boğulmuş havasından veren toprak vardı. Bu zabitte en büyük

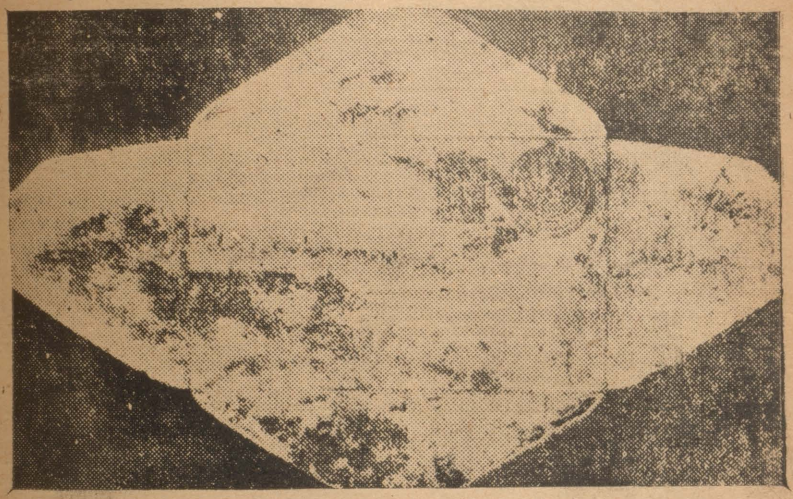

Ayni kudsî zarfın öbür yüzü: Kelime'i Şehadetle yine ayni emirler; mübarek ruhunu teslim ederken bile intikam azmini efradına tekrar tekrar telkini unutmuyor ve en sonunda: «Kıble ne taraftadır» diye soruyor (1)

kahramanların en büyük kudreti olan feragat ve fedayı nefs duyguları yaşıyor. O maksat için ölüyordu ve ölürken bir in-

(1) Bu kahraman asker zarfın öbür tarafına da yine «bölük intikamımı alsın» dedikten sonra son söz olarak Kelimei şahadeti yazıyor. «Eşhedü en lâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden Abdühû ve Resulüh» deyip ruhunu Allahına teslim ediyor. Bütün vazifelerini sadakatla yaptıktan sonra son nefesinde kıbleyi sormak, Kelimei Şehadetle çene kapamak büyük insanlara nasip olabilecek bir ölümdür. Din ve vatan için savaşan bir askere nasip olacak bir ölüm de bundan başka olamazdı.

sanın dünyadan çekildiğini düşünmüyordu, mukaddes gayenin müdafaasız kalmasından korkuyordu ve devam etti: «Bölük intikamımı alsın!» O zaman bölük ateşler içinde, ayakları kana saplanmış ve alnı dumanla kararmış, onun ceset olmaya başlayan vücudu etrafında çarpışıyordu. Üçüncü cümlesini imzalamak isterken İstanbullu Muzaffer Bey hayata veda etti.

Muzaffer Beyin son nefesile toprağa, bu toprağın tarihine, yaşayan nesle ve yaşayacak nesillere yaptığı hizmet milyonlarca insanın bütün hayatları ile yapacağı hizmetlerden büyüktür.

Bir çocuğunda bu kadar asîl heyecanlar yaşatmağa muvaffak olan bir tarih devam etmek, mazisi ile istikbali arasında kazılmış uçurumları hiç endişe ve müşkülât hissetmeden atlamak hakkını ve kuvvetini kazanmış demektir.

Irakın ateşîn seması altında son nefesini vatan ve maksat hicranile teneffüs eden bu genci ve Çanakkalede, Kafkasyada aynı duygu ve emellerle fedayi nefseden vatan gençlerini unutmayalım, onlar kendi fedakârlıklarile bizim fânî insanlığımızı, şu toprağı, şu tarihi ve çok, pek çok ağlıyan millî namusu kurtarıyorlar ve ebedîleştiriyorlar.

F. R.

MİLLÎ MÜCADELE VE ALEMDAR

17— Zonguldak Millî Mücadelemizin hedef tuttuğu kurtuluş yolunda bir çok engellere göğüs gere gere ilerlerken günün birinde direğinde şanlı Türk bayrağı dalgalanan küçük bir gemi limana girmişti. Bu, Alemdar isimli ufacık bir kurtarma gemisiydi ve İstanbuldan gelmişti. İstanbul limanının o sırada bir çok yabancı devletlerin harp gemilerile dolu olduğunu ve büyük, küçük hiç bir geminin boğazlardan bu yabancıların izni olmadan girip çıkmadığını bilenler bu küçücük teknenin nasıl olup da oradan Karadenize çıkabileceğine hâlâ hayret ederler. Geminin o zamanlar orta yaşlı bir denizci olan süvarisi Ahmet kaptan (1), geminin ateşçisi, çarkçısı, serdümeni, makinisti ve bir iki kişiden ibaret mürettebatı ile sözleşip anlaşarak ve düşman çemberini yararak gemisile Karadenize açılmış ve bir gün Zonguldak limanına demir atmıştı. Gemi limana demir atar atmaz Ahmet Kaptan evvelâ Zonguldak ve dolayları Jandarma Komutanı binbaşı Remzi (Bey) i, ondan sonra da Mutasarrıf Nusret (Bey) i (2) görmeğe gitmişti ve şöyle diyordu:

«Türkün Millî Mücadelesine yalnız kara kuvvetleri değil, damarlarında Barbaros'ların, Turgut'ların kahraman ve asil kanlarını taşıyan Türk denizcileri de katılmalıdırlar. Ben gemimle Karadenizin dost limanlarından ordumuza silâh, cephane taşımaya geldim.»

Ahmet Kaptanın bu teklifi hemen Ankaraya bildirilmiş ve alınacak talimatı yerine getirmeğe yarıyacak tedbirlere başvurulmuştu.

Bu sırada Alemdarın İstanbuldan kaçışı oradaki yabancı kuvvetler tarafından haber alınmış ve Zonguldaktaki Fransız

(1) Sağdır şimdi . . . de yaşamaktadır. Güç geçinir durumda olduğunu sanıyorum.

(2) Şimdi Devlet Şûrası azasındandır.

kuvvetleri komutanlığına bildirilmiş olacak ki, harp gemiciliği dilinde şassör (chasseur) adı verilen ve şimdiki hücumbotlarının daha küçüğü olan toplu ve makineli tüfekli bir motör liman sularını yara yara bu fedakâr teknenin üzerine doğru gelmiş, birdenbire ona rampa etmişti. Motörden çıkan silâhlı, süngülü, tabancalı yabancı askerler geminin içine atılmışlar; hem Ahmet Kaptanı, hem de bütün mürettebatı kıskıvrak bağlamışlardı. Bunun üzerine Yüzbaşı Tilly ismindeki Fransız subayı emrindeki denizci erlerle birlikte, Alemdarın idaresini eline almış ve gemiye İstanbula doğru dümen kırdırmıştı. Maksat gemiyi ve onu İstanbuldan kaçıranları oradaki düşman kuvvetlerine teslim etmekti. Şimdi Zonguldaktaki Fransız komutanlığından İstanbuldakilere müjde telleri çekiliyor, Alemdarı götüren yabancı subaylarla askerler de gidecekleri yerde geçirecekleri eğlenceli günlerin hulyasına dalarak gemide yan gelip yatıyorlar, keyif çatıyorlardı.

Bu esnada Zonguldak ve dolayları Jandarma Komutanı binbaşı Remzi Bey Kastamonu dolayları komutanlığına şifreli tel çekerek şu teklifte bulunuyordu:

«Düşman kuvvetleri Alemdarı ele geçirdiler, İstanbula götürüyorlar; Kefken civarında bulunan İpsiz Recep milis müfrezesi, elindeki motörlü takalarla gemiyi önlesin ve kurtarsın.»

Bu şifreli tel Kastamonuya çekile dursun; Zonguldaktaki yabancı kuvvetlerin; karargâhından denizi dürbünle seyredenlerin gördükleri manzara şuydu: Alemdar birdenbire rotasını değiştirerek İstanbul yolundan ayrılmış, iskeleye dümen kırıp Ereğliye doğru yol almağa başlamıştı.

Bunun üzerine, bir kaç saat önce Zonguldak limanında Alemdarı bastırmış olan şassör, motörünü tekrar işletmiş ve saatte 18 mil yolla onun peşine takılmıştı. Alemdar, kazanlarını fayrap etmiş, bacasından kızıl dumanlar çıkara çıkara

kaçıyor; şassör de denizi yara yara onu kovalıyordu. Fakat, belliydi ki, kaçanın hızı kovalıyanınkinden azdır. Çünkü, denizin yüzünde kayıp giden şassörün çizdiği beyaz köpüklü iz, Alemdarın bacasından çıkan kızıl dumanlara gittikçe yaklaşmaktaydı. Bu kovalama ve kaçma uzun sürmedi; az zaman sonra şassör avına yaklaştı, fakat, birdenbire ateşle karşılandı. Bunun üzerine o da 37 milimetrelik topunu ve makineli tüfeklerini Alemdara çevirdi; ateşe başladı. Bu çarpışma sürüp giderken Alemdarın bacası bir top mermisile uçmuş, şassörde de iki kişi ölmüştü. Lâkin ne kaçan «pes» etmek» ne de kovalıyan vazgeçmek niyetindeydi. Böylece Ereğliye doğru yaklaşıyorlardı. Lâkin biraz sonra Alemdarın bordasından Fransız şassörüne atılan kurşunlar bu düşman motöründekileri adamakıllı bunaltmıştı. Bu hal, motördeki kargaşalıklardan anlaşılmaktaydı. Derken motör, bu deniz çarpışma alanını topsuz, makineli tüfeksiz Alemdara bırakarak birdenbire geriye dönüp geldiği tarafa doğru bütün hızile kaçmağa başlamıştı.

Ne olmuştu? Alemdarı İstanbula götürmek üzere gemiyi Zonguldak limanında bastıran ve idaresini eline alan yabancı subayla yanındaki askerler neredeydi? Bunu uzun sözlerle anlatmağa lüzum yoktur. Onlar şimdi, Alemdarın bir köşesinde, elleri ve kolları bağlı, yatıyorlardı. Biraz evvel onların şimdi bulundukları durumda olan Ahmet Kaptanla arkadaşları ise tekrar kendi şerefli komuta ve idare yerlerine yerleşmişler; gemiyi Ereğli önünde demirlemişlerdi.

Tarihin büyük korsanlarını imrendirecek kadar becerikli bir idare ve büyük cesaretle başarılan bu işte Türkün en uzak dedelerinden en son torunlarına şerefli bir miras halinde akıp gelen denizcilik ruhunun ve geleneğinin kuvvetini, kudretini sezmemek mümkün müdür? Elleri, kolları bağlı bir halde düşmanın süngülü nöbetçilerinin gözü önünde yerde yatan Ahmet

kaptanla, çarkçı, ateşçi, serdümen ve bir iki kişilik tayfa bu durumdan nasıl kurtulmuş ve gemiyi ellerine tekrar nasıl geçirmişlerdi?

Bunların hepsi yerde, upuzun yatıyorlardı. Fakat Karadenizin azgın dalgalarile çarpışa, didine büyümüş olan bu çetin Türk çocukları kaş, göz işaretlerile çabucak anlaşabilmişler; bir fırlayışta bağlarile birlikte ayağa kalkıp, küme halinde, süngülü nöbetçilerin üzerine saldırmışlardı. Böylece, şaşıran nöbetçileri yere yuvarlıyarak gırtlaklarına çöküp onların süngülerile kendi bağlarını kesmişler; bu bağlarla çabucak nöbetçileri bağlayıp ötekilerin üzerine saldırmışlardı. Bunların da hakkından geldikten sonra hepsi eski yerlerine koşmuşlardı. Şimdi yabancı askerlerile bunların subayları, esir olarak, yerde yatıyorlardı. Üstelik düşman silâhlarını da bizimkiler ellerine geçirmişler, gemilerini muharebe edebilecek duruma sokmuşlardı.

Şu bir kaç satıra sığdırılan bu işin yalnız dile kolay geldiğini söylemeğe lüzum var mı?

Böyle bir çarpışmaya girişmek için insanda Türkün yüreği olmak gerekti. Gemiyi tekrar ele geçirmekle iş bitmiş olsaydı neyse.. Arkadan, bir de toplu, makineli tüfekli şassörün (avcı botunun) hücumunu püskürtmek zorunda kalmıştı. Bu çarpışmada Alemdarın - yazık ki ismini öğrenemediğimiz - Rizeli serdümeni vurulmuş, bu deniz muharebesinin biricik şehidi olmuştu. Böylece geminin, hem içinden, hem de dışından hücum eden düşaman kuvvetlerine karşı çetin birer savaş yapmış ve sonunda ikisinden de zafer ve şan kazanarak çıkmış olan Alemdarın kahramanlığını ellerindeki binbir çeşit silâhlarile kıyıya üşüşmüş olan Ereğli halkı seyretmekteydi. Buna sebep de bu fedakâr geminin düşman tarafından ele geçirildiğinin Zonguldak ve dolayları jandarma komutanı binbaşı Remzi Beyin Ereğli jandarma komutanı üsteğmen Arife bildirmiş olmasıy-

dı. Bu genç subay «şayet Alemdar Ereğliye uğrarsa onu halkın yardımile zaptetmek lâzımdır» kararını vermiş ve ona göre tedbirler almış, halk da bu karara candan katılmıştı.

Gemi demirledikten biraz sonra içindeki yabancı subayları ve askerleri karaya çıkarmışlar, Ereğlinin köylerinden birine göndermişlerdi; bunlar şimdi, orada, İstanbulda içeceklerini düşündükleri şampanya yerine yağlı ayran içiyorlardı.

Bir kaç zaman sonra Zonguldak limanı önüne İstanbuldan Valdek Ruso (Valdeck - Rousseau) isimli büyük Fransız harp gemisi gelerek demirlemişti. Bu gemide Dümenil (Dumenyl) isimli Fransız amirali vardı. Gemisinin büyük çaplı toplarına güvenen amiral, yapılan işlerden dolayı, mutasarrıflığa şiddetli bir protesto yollamış ve ayrıca da haber göndererek mutasarrıfla birlikte Zonguldak ve dolayları jandarma komutanı Remzinin gemiye gelmelerini istemişti. Maksat seziliyordu: Ereğli köylerinden birinde misafir edilmiş olan Fransız subayı ile askerlerini serbest bıraktırmak için mutasarrıfı ve komutanı tuzağa düşürüp harp gemisinde alıkoymak istiyorlardı; Zonguldak'ın çok yurtsever ve becerikli mutasarrıfının düşman gemisinin toplarından kılı bile kapırdamamış, amiralden haber getirenlere bir taraftan:

«Görüşmek istiyorsa kendisi buraya gelsin!»

Cevabını gönderirken diğer taraftan da düşmanın şehre ateş açması halinde yapılacak işler hakkında gerekenlere emirler vermiş, icap ederse çarpışmaya girişmeyi göze almıştı.

Bütün bu işlerden Ankaraya, Millî Hükûmete de haber verilmiş ve hattâ oradan alınan cevapta «Mutasarrıfın yaptıklarının beğenildiği» bildirilmiş; hattâ Fransız amiraline çok acı bir protesto yazılarak bunun kendisine verilmesi mutasarrıftan istenmişti. Fakat o, yabancı kara ve deniz kuvvetlerinin hiç bir hareketini gözden kaçırmıyor, ne düşündüklerini âdeta onların yürüyüş ve bakışlarından anlıyordu. Zonguldak-

taki hazırlıkları gören karşı tarafın, gürültüye papuç bırakılmıyacağını sezdiğinin iyice farkına varmıştı. Yabancı kuvvetlerin başındakilerde yelkenler yavaş yavaş suya iniyordu; bükemedikleri eli öpmeğe hazırlandıkları kıymetli mutasarrıfın tecrübeli gözlerinden kaçmıyordu. Bunun için o Ankaradan gelen çok ağır protestoyu onlara hemen vermemiş, işi karşılıklı konuşmalara dökerek nihayet Fransız amiralini de ayağına getirtmiş ve bizim için çok elverişli siyasal sonuçlara yol açmıştı.

Kısa bir zaman sonra Zonguldaktaki yabancı askerler burayı asıl sahiplerine bırakıp gidiyorlar ve Ankarada doğan Millî Hükûmetin kudreti önünde boyun eğiyorlardı. İşin bu sonuca dökülüşünde Alemdarın hissesi pek büyüktü.

Gerek bu bakımdan, gerekse deniz çarpışmasında gösterdiği büyük kahramanlık bakımından denilebilir ki, Alemdar, Türk denizciliğinin, Barbaros'tan ve Turgut Reis'den yüz yıllarca sonra, yeniden kalkınma ve gelişmesinin Millî Mücadele ruhuna lâyık ilk özlü adımını atmıştır.

Şurasını da unutmamak lâzımdır ki Alemdar kendisini kovalıyan toplu, makineli tüfekli Fransız motöründen, ancak geminin içindeki yabancı askerlerin ellerinden alınan silâhlar sayesinde kurtulmuştu. Türkün kendi alınterinin ve emeğinin kazancile silâh tedarik etmesini bilen bir millet olduğunda kim şüphe edebilir? Fakat bizim erkek ellerimize her milletten daha çok yakışan silâhları ve her türlü muharebe vasıtalarını, gerektiği anda, düşmanların elinden alıp onlara karşı kullanmasını da pek güzel başaran millet olduğumuza, bu parça kadar, koskoca tarih de şahittir (1).

(1) Celâl Dinçer — Kahramanlık menkıbeleri.

54. DERS

Müslümanlıkta her fert askerdir

İslâmda sade erkekler değil, yerine göre kadın erkek herkes askerdir. Bunun içindir ki kadınlar da askerlik vazifesini yapmışlar ve cihada iştirâk ederek harp meydanlarında en büyük kahramanlığı göstermişlerdir.

İslâmın ilk zamanlarında Uhud muharebesinde Hazreti Ayişe ile, Enesin annesi **Ümmü Süleym,** Ebu Said'in annesi **Ümmü Süleyt** olanca gayretlerile çalıştılar, sırtlarında matralarla askere su taşıdılar, yaralılara baktılar. Yine bu muharebede **«Nesibe»** hatun, harp meydanına atılarak gayet merdane cenketti, bahadırlığını yâr ve ağyara beğendirdi ve nice bahadırları utandırdı. Uhud günü Peygamberi öldü sanarak eshap dağıldığı, islâm askeri mağlûp olduğu bir sırada Peygamberin etrafında kalan beş on mücahidin yanında Nesibe hatun da vardı. Peygamberimizin üzerine hücum eden bir fırka düşmana karşı koyan ve düşman fedaîlerinin bir kısmını öldüren **Nesibe** hatun idi.

Düşman ordusunun en azılı fedaîlerinden olup Peygamberimizi öldürmek vazifesini üzerine alan ve mütemadiyen Peygamberimize hücum ederek bir kaç yerinden yaralıyan (İbni Kamie) ye karşı çıkarak ona üç kere kılıç çalan, onu yaralıyan ve kendisi de omuzundan yaralanan **Nesibe** hatun idi. Bu asîl ve fedakâr kadın bu harpte bir kaç yerinden yaralanmıştı. Fakat vücudundan kanlar akarken yine hiç korkaklık göster-

meden kocasını ve iki oğlunu da durmadan muharebeye teşvik eden Nesibe hatun, Peygamber Efendimizin takdirlerini kazanmış ve Efendimiz şöyle dua buyurmuşlardır. «Yarab! Bu kahraman fedakârları bana Cennette refik eyle!» Hazreti Enesin annesi Ümmü Süleym, Huneyn muharebesine de iştirâk etmiş ve eline bir hançer alarak «düşmandan her kim bana yaklaşmak isterse şu hançerle karnını deşeceğim» diye düşmana meydan okumuştu. Peygamber Efendimizin karısı ve mü'minlerin sevgili annesi cihada gider ve harbe iştirâk eder, mücahit askerlere canile, başile yardım ederse bugünkü müslüman kadınlarının uhdelerine de elbette çok büyük vazifeler terettüp etmekte olduğunda şüphe yoktur. Eshabı Kiramın kadınları da kısmen harp yerlerinde çalışırlar, bir kısmı da memleketlerinde kalarak askerin geri ihtiyaçlarını sağlarlardı. Peygamber Efendimizle birlikte yedi kere muharebeye gitmiş, ve düşmanla savaşmış kadınlar vardır.

Yermuk harbinde de islâm kadınlarının çok yararlıkları görülmüştür. Burada hepsini yazmaya imkân yoktur.

KARA FATMA

Kara Fatma, Erzurumlu bir Türk kadınıdır. Vaktile düşman ordusu Erzurumu muhasara ettiği zaman Kara Fatma, Aziziye tabyasındaki Türk askeriyle beraber idi. Askere su, yiyecek getiren, askerin yaralılarını omuzunda taşıyan, yaralarını saran bir Türk anası idi.

Hücum ile ve zorla Türkün elinden tabyası alınmaz olduğunu anlayan düşman hiyle yoluna sapmış ve gece yarısı askerimizin koğuşuna yakın yere bir nefer sokarak tüfek attırıp koğuşun lâmbasını söndürmüş ve askerimizi sabaha kadar birbirine, düşman sanarak, kırdırmış ve bundan sonra gelip rahatça tabyayı zaptetmişti.

Bu acıya dayanamıyarak öcalmak derdine düşen Kara

Fatma, hemen Erzuruma dönmüş, orada boş bulabildiği çoluk çocuk, ihtiyar Türkleri başına toplamış, evlerden aldırdığı balta ve satırla topladığı bu bir avuç Türkü önüne katarak Aziziye tabyasına hücum etmiş, düşmanın gülle ve kurşun yağmurları Fatma kadına yüz çevirtmemiş ve girdiği tabyada doğramadık düşman komamış; tabyayı ölü yığını altında tekrar zaptederek şehitlerinin intikamını almıştır.

Erzurumdaki şehid mezarlığında yalnız erkek gönüllüleri değil, nice kadın fedaîleri de vardır. İşte Kara Fatma da o kahramanlardan biridir.

Millî Mücadelemizde de en büyük fedakârlık gösteren kadınlarımız vardır.

Dünya bilir ve bilmelidir ki, erkeklerimiz kadar kadınlarımız da arslandır. Bu arslanları kızdırmaya gelmez ve bunlara asla dokunulmaz.

55. DERS

Arkadaşlarla İyi geçinmek

«Haberiniz olsun ki, Allah kendi uğrunda, taşları kurşunla kenetlenmiş bir bina gibi, sâf bağlayarak çarpışanları sever.»

(Sâf sûresi, âyet: 4)

Evet asker; dinini, vatanını, milletini, memleket şeref ve namusunu müdafaa için düşmana karşı duran muhkem bir kale demektir. Bu kalenin bir taşı yerinden oynarsa, hattâ azıcık gevşerse mukavemet kudreti azalır. Muhkem bir kale nasılsa asker de erleri ve subaylarile tek bir vücuttur. Müslümanlıkta birlik esastır; birliği bozacak olan her şey bozgunculuktur ve yasaktır. Ailede, cemiyette her şeyde fikir birliği, îman birliği, iş birliği Kur'anın emrettiği bir şeydir. Ailenin bütün fertleri, taşları ve bütün cüzleri kurşunla kenetlenerek yekpare bir cisim haline gelmiş bir bina gibi, birbirine sımsıkı bağlanmış olmak lâzımdır. Aile böyle olduğu gibi, bu ailelerden gelen içtimaî heyet de böyle olacaktır.

Bu içtimaî heyeti her türlü tecavüzlerden koruyacak olan askerin de kuvvetli bir bağ ile birbirine bağlanmış, kenetlenmiş ve kaynamış sağlam bir saf teşkil etmeleri ve böyle bir saf halinde çarpışmaları lâzımdır. Bu vücudun yeknesak bir şekil ve nizam ile terbiye edilmeleri ve inzıbat altında bulun-

maları ne kadar lâzımsa, maksatlarının ve îmanlarının bir kelime çevresinde toplanarak birbirlerini sevip tutmaları da öylece lâzımdır. Binaenaleyh, bu vücudu zayıf düşürecek, aradaki birliği ve sevgi bağlarını gevşetecek her şey bir ahlâksızlıktır ve müslümanlıkta yasak edilmiş, haram kılınmıştır. Kur'anı Kerim, muharebe meydanlarında düşmana galip gelmek için bir orduyu teşkil eden bütün fertlerin birbirine sımsıkı bağlı olmaları lâzım geldiğini söylüyor. Asker arasında sevgi ve saygı, zaferin başlıca âmillerindendir. Asker arasında geçimsizlik, birbirini çekememezlik, birlik ruhunu öldürür. Çünkü asker arasında geçimsizlik olursa kavga çıkar, dirlik kalmaz; dirlik olmıyan yerde birlik de olmaz. Birlik olmazsa kuvvet kalmaz, kuvvet kalmayınca da düşmana karşı durulmaz. İşte bunun içindir ki asker arasında birbirine hasedetmek; birbirini çekememek gibi haller hiç bulunmamalıdır. Rütbesine göre küçük büyüğe karşı daima saygı; büyük de küçüğe karşı sevgi beslemelidir. Hele komutana karşı tam bir itaat ve saygı şartsız ve kayıtsız lâzımdır.

Herhangi bir sebep ve bahane ile arkadaşlarını çekememek, onlara haset etmek, kin gütmek, haksızlıkta bulunmak, arkasından lâkırdı yapmak, ayıplarını araştırmak gibi kötü huylar bir askerde bulunmamalıdır. Bunlar öyle kötü huylardır ki - Allah göstrmesin - koca bir orduyu, hattâ bir memleketi tehlikeye düşürür. Bir neferin ve yahut bir zabitin kazandığı şöhreti diğerleri çekemiyecek olursa bundan, büyük büyük felâketler meydana gelir. Sakın böyle bir şey yapmayın. Şayet arkadaşlar arasında bir dargınlık olursa hemen toplanmalı, aralarını bulmalıdır. Sonra hiç kimsenin, hele arkadaşlarınızın arkasından gıybet etmeyiniz, çekiştirmeyiniz. Çünkü insan çekiştirmek, bayağı insanların kârıdır ve müslümanlıkta haramdır. Ahlâkı iyi olan bir insan kendi kusurlarını bırakıp da başkalarının ayıplarını araştırmıya kalkmaz. Ar-

kadaşlarınızla alay etmemeli, kalbini kıracak sözler söylememeli, yardıma muhtaç oldukları zaman yardımda bulunmalı. Kendiniz için neleri sever ve neleri isterseniz arkadaşlarınız için de onları sevin ve onları isteyin. Kendiniz için neleri sevmiyor ve istemiyorsanız arkadaşlarınız için de onları istemeyin. İşte size Peygamber Efendimizin en büyük nasihati!

Peygamberimizin eshabından **Huzeyfe** hazretleri anlatıyor: «Yermuk muharebesi sona ermişti. O sırada amcamın oğlunu görmediğim için eğer yaralıların içinde ise bir su vereyim dedim ve elime bir kap su alarak yaralıların içine girdim. Amcamın oğlunun gerçekten yaralı olup ölüme doğru yaklaştığını ve canını vermek üzere olduğunu gördüm. Yüzünü sildim, gözlerini açtı; «su ister misin» dedim. Elile «evet isterim» işaretini verdi. Tam suyu dudaklarına götürürken öteden bir yaralı yürekten ve acı bir (Ah) kopardı. Hemen amcamın oğlu «suyu ona götür» işaretini verdi. Götürdüm, içeceği anda öteden başka bir (Ah) sesi geldi. O da bu (Ah) karşısında suyu içmeyip «ona götür ve imdadına yetiş» dedi. Koştum, ben varıncaya kadar ruhunu Allah'ına teslim etmiş. Geriye döndüm, beriki de gitmiş, amcamın oğluna koştum, o da Allah'ın rahmetine ulaşmış, hepsi kendisinden çok arkadaşını düşünen bu aziz şehitlerin hiç birine su vermek nasip olmadı.»

Gördünüz mü? Birbirlerine olan şefkat ve sevgi duygusunun büyüklüğünü. Can çekişirken ve ölümle pençeleşirken bile kendisini değil, arkadaşlarını düşünüyor, onların hayatlarını kendi hayatına tercih ediyor.

Bunlar bize hayatımızda en büyük örnek olmalıdır. Çeşmede biraz su azalsa, sıramıza razı olmaz ve birbirimizi kırıp geçiririz. Halbuki onlar, ölümün harareti ile yanıp kavrulurken de kendilerini değil, arkadaşlarını düşünüyorlar. İşte müslümanlık ve işte insanlık!.

Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden:

1 — *Geçinmesi lâzım olan insanlarla iyi geçinmiyenler akıllı değildir.*

2 — *İnsanların kötüsü kendi ayıbını bırakır da arkadaşlarının gizli ayıbını araştırır.*

3 — *Arkadaşlarına fenalık edenler bilsinler ki o fenalık kendisine aittir.*

4 — *Lüzumunda arkadaşlarına yardım et.*

5 — *Üç günden ziyade küs durmak helâl değildir.*

6 — *Nâsın hayırlısı kendilerile görüşülebilir bir halde bulunanlardır.*

7 — *Mü'min o kimsedir ki: Nâs ile iyi geçinir, nâs da kendisi ile iyi geçinir; hem ülfet eder, hem ülfet olunur. Ülfet etmiyen, kendisile ülfet olunmıyan kimselerde hayır yoktur.*

8 — *Arkadaşınla asla kavga etme, arkadaşına eza verecek şakalarda bulunma.*

56. DERS

Millet malı bir emanettir

«Bilmiş olunuz ki: Allah, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmederken adalet ve hakkaniyetle hükmetmenizi size emrediyor. Allah bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüpheniz olmasın ki Allah hem işitir, hem görür.»

— Nisa' sûresi, âyet: 58 —

Bu âyette Allah teâlâ hazretleri emanetleri ehline veriniz buyuruyor. Emanetin pek çok kısımları varsa da hepsini iki şeyde toplayabiliriz:

1— İnsanların Allah'a, kendi nefislerine ve birbirlerine karşı olan vazifeleri. Bu vazife ve işler birer emanet olduğundan bunları ödemek, emaneti ehline vermek demektir. Söz temsili: Millet işleri bir emanettir, onları ehline vermek ve onları eksiksiz yapmaya çalışmak emaneti ehline vermektir ve bu da en mühim bir vazifedir. Binaenaleyh emanetin birinci kısmı vazifeler ve işlerdir.

2— Malî emanet: Bir insana muhafaza için verilen para veya herhangi bir şey onda bir emanettir. Sahibi isteyinceye kadar onu muhafaza etmek ve ister istemez vermek bir vazifedir.

Üzerimize aldığımız herhangi bir vazife de emanettir, onları hakkile yapmamak, emanete hıyanettir.

Millet malı da bir emanettir. Bu emaneti iyi muhafaza etmek milletin her ferdine borçtur. Bize emanet edilen millet malından ne bir şey alınır, ne de başkasına verilir. Askere emanet edilen herhangi bir şeyi güzelce muhafaza etmek de askerin boynunun borcudur. Çok olsun, az olsun, eski olsun, yeni olsun, her ne olursa olsun mademki emanettir, onu korumak vaciptir. Kendi malımızı nasıl muhafaza ediyorsak, millet ve devlet malını da ondan daha ziyade muhafaza etmeliyiz. Çünkü emanettir, emanete hiyanet edenleri Allah da sevmez, Peygamber de sevmez. Millet malını, devlet malını muhafaza etmemek, onu kendisi almak veya başkalarına vermek alçaklıktır, hainliktir. Dini bütün bir müslüman kendisine emanet edilen millet ve devlet malına asla hainlik etmez. Onu kendi malından ziyade korumaya çalışır. Sana emanet edilen bir atı, bir arabayı yahut herhangi bir yere sarfedilecek para ve eşyayı iyi muhafaza etmemek, yerine vermemek, yahut kendisi kullanmak millet malına hiyanet etmek demektir.

Peygamber Efendimizin damadı hazreti Ali, Halife olduğu zaman bir gece millet işlerile meşgul bulunuyormuş, o sırada birisi hususî bir iş için yanına girmiş ve lâkırdıya başlamış. Hazreti Ali, hemen ayağa kalkarak orada yanmakta olan mumu söndürüp başka bir mum yakmış. Bu hal misafirin tuhafına gitmiş. O da mum, o da; durup dururken birini söndürüp de ötekini yakmada ne mâna vardı? diye sormuş. Hazreti Ali, buyurmuşlar ki: «Söndürdüğüm mum millet parasile alınmıştır. Seninle hususî görüşürken onu kullanmıya hakkım ve salâhiyetim yoktur. Onun için o mumu söndürdüm, kendi param ile aldığım mumu yaktım..» İşte millet malını korumak böyle olur; millet malı diye yemiye, şuraya buraya dağıtmaya hakkımız yok. Millet malı, bütün milletten toplanan mallardır. Bu malların bir zerresini bile yok yere sarfetmeğe salâhiyetimiz yoktur.

Öyle ise Allah'ını seven, Peygamberini seven, milletinin yükselmesini istiyen her müslüman, Hazreti Ali gibi olmalı, milletine ait olan malı son derece muhafaza etmeli, ona asla hainlik etmemeli ve hainlik edenlere taraftar da olmamalıdır.

Şurasını da unutmamalıdır ki: Millet malına hıyanet edenler onmazlar. Ergeç her halde onun cezasını çekerler. Dünyada çekmezse âhirette çekeceği şüphesizdir. Fakat emin olunuz ki hıyanetinin cezasını dünyada da görür. Kendi görür, oğlu kızı görür; görür vesselâm.

Burada ibret alınacak bir vak'ayı söylemek isterim:

Emevîler devrindeki ilim adamlarından bir zat şöyle hikâye ediyor:

«Emevî halifelerinden adaletile bütün dünyada ün almış olan **Ömer bin Abdül'aziz** ölüm döşeğinde iken yanındakiler şöyle bir teklifte bulundular: Sen büyük bir hükümdar olduğun halde çocuklarına hiç bir servet bırakmadın, zavallılar el elde, baş başta kalıyorlar!...»

Bunun üzerine hükümdar çocuklarını yanına çağırttı. Ondan fazla olan ve içlerinde hiç birisi bâliğ bulunmıyan çocuklar geldiler. Bunları görünce gözleri yaşardı ve dedi ki:

— Çocuklarım! Allah'a yemin ederim ki ben sizi ne hakkınızdan mahrum ettim, ne de milletin malını size bırakmak zilletini irtikâp ettim... Sizler iyi, yahut kötü olursunuz. Eğer iyi olursanız iyilerin hâmisi Allah'tır, onları her halde O himaye eder. İyi olmadığınız taktirde ise kötü yollarda heder edeceğiniz bir serveti size bırakmayı hiç bir vakit istemem, haydi gidiniz!..

Bu zat sözlerine şöyle devam ediyor:

— «Sonradan gözlerimle gördüm ki bu hükümdarın çocuklarından bazıları mücahit askerlere yüz at ihsan etti.» Demek ki doğrulukları ve kendi çalışmalarile zengin olmuşlardı.

«Başka bir hükümdarın çocukları babalarından kalan mirası taksim ederlerken de yanlarında bulundum. Her çocuğa altı yüz bin dinar düştü. Fakat sonra bunların el açarak dilendiklerini gördüm.»

Bu hususta aklı başında olanlara ibret olacak hikâyeler, olaylar ve görünenler pek çoktur. Size bir vak'a daha anlatayım:

Peygamber efendimiz zamanında Hayber kalesi muharebe ile alındıktan sonra ele geçen ganimetler toplanıp askere taksim olundu. O sırada muharebede bulunan eshabdan birinin öldüğü Peygamber efendimize haber verildi. Efendimiz:

--- Gidin, namazını kılın, buyurup kendisi onun namazında bulunmadı. Bu zatın akrabası ve arkadaşları bundan çok üzüldüler ve sebebini sordular. Peygamber efendimiz de:

— «Arkadaşınız, ganimete hıyanet etti de onun için namazına gitmedim» dedi. Bunun üzerine o adamın yükünü aradılar, taksim edilen ganimetler arasına girmemiş ve saklanmış bir gerdanlık bulup çıkardılar.

Sakın ha bu gerdanlığı öyle, şimdikiler gibi kıymetli taşlardan bir araya gelmiş yüzlerce, binlerce lira edecek bir gerdanlık sanmayınız. Hayır, hayır, böyle gerdanlık ne gezer! O, boncuk nevinden iki kuruş etmiyecek derecede bayağı bir şeydi. Fakat, her nasıl olursa olsun, saklanmış ve onun saklanılmasile emanete hıyanet edilmiş olduğu için alan adamın cenaze namazı Peygamber tarafından kılınmamıştı.

Bu olay dini bütün bir müslüman için çok düşünülecek ve ibret alınacak bir şeydir. Böyle devlet ve millete ait iki paralık bir şeyi sakladığından dolayı Peygamber cenaze namazına gitmezse, hiç hakkı yok iken millet malını ölçüsüz, tartısız, hesapsız, kitapsız kendi üzerine geçirenlerin, yahut vazifesini iyi yapmıyarak millet malına zarar verenlerin hali ne olacak?!. Öyleleri hem Allah'ına, hem Peygamberine, hem de vatan ve

milletine hıyanet etmiş olacaklarından bunların cezaları pek ağır olacaktır. Hattâ böylelerine Peygamber efendimiz imansız demiştir.

Asker evlâd, sakın millet ve devlet malına hıyanet etme, onun bir parasına bile göz dikme; sana emanet edilen şeyleri de kendi malından daha ziyade koru! Çünkü bunlardan dolayı Allah'ın huzurunda hesap vereceksin, sorguya çekileceksin.

Peygamberimizin mübarek sözlerinden

1 — *Münafıkın alâmeti üçtür: Söylediği vakit yalan söyler, verdiği sözde durmaz, emanete hıyanet eder.*

2 — *Emanete hıyanet edenin îmanı, kâmil değildir.*

3 — *Emanet ve emniyet denilen seciye kalktığı zaman kıyameti bekleyin.*

4 — *Birisi sana bir şey söylerken etrafına bakınırsa o söz emanettir, onu başkasına söyleme!.*

57. DERS

Yalancılık en kötü bir huydur

«Ey îman edenler! Allah'tan korkun ve sağlam, doğru söz söyleyin ki işinizi yoluna koysun ve günahlarınızı mağfiret buyursun, affetsin...»

— Ahzab sûresi, âyet: 70, 71 —

Bildiği ve düşündüğü şeyin aksini söylemek yalandır.

Söz temsili: Sizin burada olduğunuzu bilen bir kimsenin sizi soranlara yok demesi, yahut sapasağlam bir insanın hastayım demesi, bir yalandır. Yalan haramdır. Peygamber efendimiz: «Yalandan sakınınız, yalan bir tarafta, iman bir tarafta» buyurmuştur. Bundan anlaşılır ki yalan insanın imanına da zarar verir.

Çünkü bile bile yalan söylemek, kendi inanmadığını başkalarına inandırmaya çalışmak, başkalarını aldatmak demektir. Bu ise büyük bir ahlâksızlıktır. Bunun için müslümanlıkta yalan haramdır. Dinimiz yalan ile imanın bir arada duramıyacaklarını söylüyor. İman ile bir arada bulunmıyan şeyin ne derecede kötü olduğunu düşünmiye hacet var mı?

Demek oluyor ki yalan en kötü, en çirkin bir şeydir. İnsan kendi aleyhinde bile olsa yine doğrudan ayrılmamalı. Hem ne lâzım, yalan değil mi ergeç meydana çıkacaktır. Hani bir atalar sözü vardır: «Yalancının mumu yatsıya kadar yanar» derler. Bu, çok doğru bir sözdür. Yalan mı, kaç ondan!

Bugün olmazsa yarın meydana çıkar, onu söyliyen de rezil ve rüsva olur. Artık bir kere yalancı olduğu anlaşıldı mı onun söylediği doğru sözlere de kimse kulak vermez. «Yalancının evi yanmış da kimse inanmamış» dedikleri çok doğrudur. Zaten yalancıya ceza: Onun söylediği doğru sözlere de inanmamaktır. Ne olursa olsun yalanın hepsi haramdır. Hepsi çirkindir. Fakat bir de yalan yere şahadet etmek, mahkemeye gidip de yalandan «Bu böyledir» demek, yalan yere yemin etmek, var. İşte yalanın en çirkini, en fenası budur. Artık bundan büyük alçaklık olamaz.

Mahkemeye gidip de yalan yere «ben gördüm filân adam filânın malını çaldı, yahut filânın ırzına tecavüz etti, filânın canına kıydı» diye şahadet edenler, yalan yere yemin edenler, dünyanın en kötü insanlarıdır. Allah böylelerine lânet eder. Hele askerlikten kurtulmak, yahut talime, nöbete çıkmamak için yalan söylemek, kendini yalandan hasta göstermek de yalanın en çirkinlerindendir. Yalandan kendini hasta gösterenler bir gün gelir de o hastalığa tutulur. Onun için insan dâima doğruyu söylemeli. Öyle hasta değil iken «hastayım, şuram ağrıyor, buram sızlıyor» gibi şeyler söylememelidir. Doğrudan ayrılmıyanlar hem Allah'ın yanında, hem de insanların yanında azizdir, sevgilidir. Yalancılık iki cihanda yüz karasıdır. Bir asker en merd insan demek olduğundan Allah'ın haram kıldığı böyle çirkin şeylerden daima uzak kalır ve kalmalıdır.

Burada çok mühim bir noktaya işaret edeceğim. Dikkat ediniz, gayet lüzumludur: Dinimiz yalan söylemeyi pek fena göstermiş ve bunun iki cihanda yüz karası olduğunu söylemiştir. Yalnız bazı yerler var ki onlarda bildiğini söylemiyerek hilâfını söylemesini, yani yalan söylemesini caiz görmüştür.

Söz temsili: Bir takım caniler, haramiler; haksız yere bir adamı öldürmek, yahut malını almak veyahut ırzına geçmek

istiyorlar. O adamı arıyorlar. Sen de onu biliyorsun. Sana rasgeldiler, sordular. Şimdi doğrusunu söylersen o adamın canı, yahut malı, yahut ırzı zarar görecek. Söylemezsen kurtulacak. Burada ne yapmak lâzımdır?.

İşte burada doğrusunu söylemiyeceksin, o zavallıyı kurtarmak için ne söylemek lâzımsa söylemeli ve onu ele vermemelidir. Sonra iki adam birbirine küsmüş. Bunları barıştırmak için yalan söyliyebilirsiniz. Bir âileyi barıştırmak için de birine bir türlü, öbürüne başka türlü söylemek caizdir. Çünkü küsleri barıştırmak en büyük ibadettir. Sonra askersiniz, harbi kazanmak için düşmana hile, hud'a yapacaksınız, bildiğinizi söylemiyeceksiniz. Düşman yakalar da size askerin vaziyetine dair bir şeyler sorarsa kat'iyyen doğrusunu söylemiyeceksiniz. İstediğin kadar yalan söyle, hile yap, işte buralarda söylenen şeyler yalan sayılmaz.

Bunlarda mühim maslahat vardır. Böyle olan yerlerde yalan, yalanlıktan çıkar. Peygamber Efendimiz «iki kişinin arasını bulan üçüncü adam, yalancı değildir» buyurmuşlardır.

Peygamber efendimizin mübarek sözlerinden

1— *Doğrudan ayrılma, çünkü doğruluk insanı iyiliğe, iyilik de cennete götürür. İnsan doğru oldukça Allah onu doğrular zümresine, doğrularla beraber yazar. Yalandan son derece sakın! Çünkü yalan, insanı doğru yoldan çıkarır ve Cehenneme götürür. Yalancılıkta devam eden bir adam, nihayet Allah yanında yalancılar defterine geçer.*

2 — *Yalan ile îman bir arada durmaz.*

3 — *Yalancılık münafıklık alâmetidir. İnsan yalancılığı bırakmadıkça, kâmil ve olgun mümin olamaz.*

4 — *Yalancılık, kalbin kararmasına sebep olur.*

5 — *Seni yaksa bile doğruluktan ayrılma.*

6 — *En büyük günahlardan birincisi Allah'a şirk koşmak ve O'ndan başkasına tapınmak, ikincisi anaya babaya âsi olmak, üçüncüsü de yalan şahitliği yapmaktır.*

7— *Yalan şahidi, şahitlik ettiği yerden kımıldamadan lâyık olduğu cezayı hakeder, Cehennemdeki yerini hazırlar.*

8 — *Şahitlik için çağrıldıkları halde bildiklerini saklıyanlar yalan şahitliği yapanlar gibidir.*

MUSTAFANIN HİLESİ

Büyük harpte (Birinci Dünya Harbi) Türk askeri bütün cihanda saygı ile anılan, gerek düşmanlarımız ve gerek dostlarımız tarafından olsun daima takdir edilen eşi emsali bulunmaz bir varlıktır. Onun mert tabiati, en korkunç ve tehlikeli anlarda daima muhafaza edebildiği soğukkanlılığı ve ince zekâsile, yaratıcı kudretile, Mehmet bir hârikadır.

Mustafanın menkıbesini bölük komutanının hâtıra defterinden okuyalım:

— Hiç unutmam, bir sabahtı, fakat pek gürültülü bir sabah... Hattâ, günşi bile bu kadar erken kaldıran gürültülerdi diyebilirim... Komuta mahallinde oturuyordum. Bölük erlerinin bağırtılarını işittim.

— Vay Mustafa, ülen bunlar ne? Nereden? diyorlardı.

Nihayet Mustafayı katırile beraber içeri tıktılar. Mustafa kabalağının sivri tarafından fıldır fıldır bakan, al yanaklı, ince burunlu, tostoparlak bir erdi.

Sert bir tavırla elini alnına götürdü, bekledi.. Gözlerinde korku ile karışık bir «affet komutanım» deyişi vardı ki, «rahat dur» demeye mecbur oldum.

— Nereden geliyorsun, seni buraya niçin getirdiler? dedim... Eliyle işaret ederek tâ... Öte yandan, diye cevap verdi. Komutanım diyordu, yolu kaybettim, zabaha karşıydı. Tabura su lâzım geldi, gatıra fıçıları yükledim. dereye indim. Çıkarken düşman gene zamzuma başladı. Hele şöyle siper alayım dedim, göz açtırmadı.. Önüme çalılık bir yol çıktı. Hayvanı çektim,

meğer bayırmış, ikimiz de kendimizi tutamadık, güle gibi indik içlerine, düşman (fan, fin, fon) diye bağırıştılar. Gözün kör ola Mustafa dedim, dedim emme velâkin iş işten geçmişti.. Herifler etrafımı sardılar, velâkin kurtuldum, gatırı tekrar yükledim...

Sonra bir yarım sağa döndü. Uzunca kulaklı bir katır, arkasında duruyordu ve safiyetle devam etti. Vallahi çocuklar, ne devenin, ne de balığın güldüğünü görmedimse de bu katır sırıtıyordu.. Bu kadar yükten bu katırın beli nasıl kırılmamıştı bilmem. Su fıçıları inmiş, onun yerine çikolata kutuları, gevrekler, bonbonlar, peynirler, pastalar, konserveler; reçeller konmuştu.

— Bunlar ne, diye bağırdım... Rengi solarak:

— İte, kaka beni sürdüler, bağladılar.. Tekme, tokat, yumruk gırla gidiyordu.. Bir iki ben de yerleştirdim emme neyleyim çokluktular. Gatırın ipi elimde, bırakmıyordum.. Gitgide bol ışıklı bir yere, gözü tek camlı bir İngilizin karşısına diktiler. Sırmasından anladım, subaydı. Resmi selâmı ifa edemedin. (Ülen çözün beni) diye bağırdım. Etrafına bir şeyler söyledi. Tercüman getirdiler. Herife dedim ki: (Gomutana söyle, kendisine bir diğeceğim var.) Bunun üzerine beni çözdüler, hemen zıpladım. Resmi selâmı ifa ettim. İri dişlerini gösterip güldü. Emme ben de dayağı yirken ne işleyeceğimi gurmuştum. Tercümanla sorup suale başladı:

— Gaçak mısın? dedi.

— Gabul etmem, dedim

— Nerelisin? dedi.

— Gastanbolluyum, dedim.

— E, burada ne halt ediyordun, dedi.

— Ağzını bozma, depelerin dedim. Silleyi patlatacaktım emme önüme geçtiler. Ülen sen beni bırak, Yüzbaşıya bir diyeceğim var dedim. Meramımı onun diline çevirdi. Ben de hilemi

gıvırmağa başladım. Bir güzel öksürdüm, sonra dedim ki: Beğim ben kırba eriyim. Yaniya bölüğe su daşırın. Bizim tarafta Cenabı Mevlâya çok şükür, sudan bol ne var? Emme sizin tarafta çok eksik. Bizim Binbaşı beni çağırdı:

— Mustafa fıçıları doldur, gatıra yükle.. Tâ karşı siperde düşman susuzluktan ölüyor, biz karşımızda süngümüzle geberecek düşman isteriz. Susuzluktan değil.. Yüzbaşıya selâm söyle, seni geriye bırakmak, gayrı onun erliğine kalmış bir şey... Haydi yolun açık olsun dedi.

Amanın... Bir çığlıktır koptu: Herifler sağlam gızdılar, depeliyecekler dedim emme baktım ki, sıçraya sıçraya biri bağırup, biri sarılarak suratımı öpücük içinde bıraktılar. Hele durun beyahu dedim. Ülen beni avrat mı sandınız demeye galmadı subay güle güle yanıma yaklaştı. Garşısına oturttu. Deman beni depmeleyip doğatlıyan heriflere şöyle bir yan baktım. Subaya söyleyip hepsine birden bir sopa attırmak işten bile değildi emme gine hadi gammazlık etmeyeyim dedim.

Erin biri, tövbe tövbe istağfurullah, rakı dolu bir maşraba dayamasın mı?

Eyvallah emme haramdır, hem de bize yasaktır dedim. Subay tercümanla dedi ki:

Vay Türkoğlu, korkuyorsun ha? Güllelerimizden, tüfeğimizden, gemilerimizden gorkmuyon da; zehirimizden gorkuyon ha öyle mi? İşte biz insanoğlunu mutlaka bir şeyle gorguturuz demez mi?

Vallahi gorkan köpektir diye bağırdım. Mevlâm affetmiştir. İstersen öldür. Subayla bir toha ettim, bir yudumda çektim. Allah'ın belâsı gözümden alev çıkarttı emme, İngilize: Türk içkiden ağlıyor dedirtmemek için yaşımı göstermedim.

Erler el çırptılar. Subay bana beraber yemek yiyelim dedi emme ben gabul etmedim; sonra öğle üstü beni aldılar, sakallı bir komutana götürdüler.

Etrafında sırmalı subaylar fırıl fırıl dönüyorlardı. Anladım ki bizim generallar gibi bir şey; ona da zokayı yutturdum, herifle de tohalaştık.

Binbaşına selâm eyle; bizim hediyeyi de o gabul etsin dedi. Resmi selâmı ifadan sonra çıktım, yakalandığım yere geldik.

Orada bizim yırtık palanlı gatır nah böyle geline dönmüştü.

Bunlar ne dedim?

Yemiş, yemiş dediler.

Biz, hediyeye hediye gabul etmeyiz dedim.

Olmaz darılırız dediler.

Heriflerin canına okuyoruz bari dargın öldürmiyelim, galpleri gırılmasın, dedim, gatırı çektim.. Yola düştük.. Subay yanıma biraz daha sokulup elime bir kese sıkıştırmağa kalkmasın mı? Geri verdim.

Biz su satmıyoruz dedim.. Şaşırdı.

Artık bizim siperler yakındı. Arkamdan:

Eyvallah eyvallah diye bağırıştılar.

Ben de döndüm: Gugguk diye bağırdım (1).

(1) Millî kahramanlık menkıbeleri — Yüzbaşı Behçet Özdemir.

58. DERS

Asker arasında fesat çıkaracak hareketlerden sakınmak ve sırları söylememek

« . . . Yeryüzünde fesat çıkarma, fesada âlet olma; çünkü Allah, fesatçıları sevmez.»

— Kasas sûresi, âyet: 77 —

Asker arasında fesat çıkarmak, askere gevşeklik verecek, onu harpten alıkoyacak yalan sözler yaymak, pek büyük bir hıyanet ve memlekete karşı bir cinayettir. Çünkü bu gibi sözler ve hareketler, askerin mâneviyatını gevşetir. Mâneviyatı gevşeyen bir ordu perişan olur, memlekete ve millete hayrı kalmaz. Bunun için böyle bir işe girişmiş olanlar, müslümanlık nazarında hem hain, hem canidirler.

Esasen, insanları birbirine düşürecek, insanlar arasında fesat çıkaracak kötü lâkırdılar yaymak, asılsız havadisler uydurmak müslümanlıkta yasaktır, haramdır.

Kur'anı Kerim; bizi fesat çıkarmaktan, fesada âlet olmaktan nehyediyor. Binaenaleyh asker arasında salâhın, düzenin, kardeşliğin, birliğin devamına çalışmak, müfsitlerin yoluna gitmemek; düşman propagandasına kapılmamak asker için ve her insan için en büyük vazifedir.

Asker arasında fesat çıkaranlar hem dünyada, hem ukbâda umduklarından mahrum kalırlar. Böyle olan adamlar hem

haindir, hem de münafıktır. Bunları ne Allah sever, ne de Peygamber. Sakın ha askerin maneviyatını sarsacak asılsız, esassız lâkırdılar yaparak ordunun bozulmasına sebep olmayınız. Sonra hainler, münafıklar sırasına geçer ve Allah'ın gazabına uğrarsınız. Harp esnasında boşboğazlık etmek, askerî harekâta dair ağzından - velev ki en ufak - lâf kaçırmak da neticesi bakımından bir hıyanet ve fesat sayılabilir. Çünkü böyle bir şey de düşmana ipucu vermektir. Esasen askerlikte boşboğazlık etmek hiç caiz değildir. İyi biliniz ki her duyduğu kötü lâkırdıyı yaymak yalanın en çirkinlerindendir.

Asker dediğin son derece saklayıcı olmalıdır. Şurası da iyi bilinmelidir ki: Bir söz iki dudak arasından çıktı mı artık o her tarafa yayılır.

Bunun için insan her duyduğunu başkalarına söylememeyi kendisine âdet edinmelidir. Ordunun ahvaline dair düşmanın kulağına gidecek derecede boşboğazlık yapmak, orduyu ve memleketi mahvetmek demektir.

Binaenaleyh dini bütün bir asker; en büyük hıyanet ve cinayet demek olan asker arasına fesat sokmaktan, askerin işlerine dair başkalarına malûmat vermekten, askerin maneviyatını sarsacak asılsız şeyler yaymaktan son derece sakınır. Esasen insanın selâmeti boşboğaz olmamaktadır. Boşboğazlığı kendisine âdet edinmiş olanlar, istemedikleri halde, bazan en gizli şeyleri de söyleyiverirler. Bunun içindir ki dinimiz gizli kalması gereken şeyleri söylemeyi ve boşboğazlığı ahlâksızlık sayar, bunu yapanlar müslümanlık nazarında kötü insanlardır. Hele bir asker için, bir hükûmet adamı için bu çok lâzımdır. Gizli kalması lâzım olan bir şeyi başkasına söylemek, emanete hıyanet etmektir.

Burada pek mühim ve ibret alınacak bir vaka anlatacağım: Hazreti Peygamber zamanında Handek Muharebesi denilen

bir muharebe olmuştu. O muharebede düşman ordusu Medine'ye kadar geldiği halde muharebe sonunda mağlûp ve perişan olarak geldikleri gibi kaçıp gitmişlerdi. Peygamber Efendimiz bu harpten evlerine dönüp silâhlarını çıkarır çıkarmaz Benîkureyzâ denilen ve Medine'nin yakınlarında bulunan Yahudiler üzerine gitmek için tekrar silâhlanmak zorunda kaldı. Çünkü bunlar, Handek muharebesinde Müslümanların tam sıkıştıkları bir anda aradaki muahedeyi bozarak müslümanlara hınayet etmişlerdi.

Müslüman ordusu Benîkureyzâ'nın kalesini muhasaraya alınca içindeki Yahudiler çok bunaldılar ve görüşüp konuşmak üzere (Ebulübabe) adındaki sahabenin elçi gönderilmesini istediler. Bu sahabenin malı, çoluk ve çocuğu da o kalede bulunuyordu.

Ebulübabe, Peygamberimizin müsaadesile gidip kaleye girdi. Kadın, erkek, çoluk, çocuk başına üşüşüp ne yapalım; kaleden dışarıya çıkalım mı, çıkmayalım mı? Çıkarsak ne olacağız diye sordular.

Heriflerin perişanlığı Ebulübabe'nin merhametini çekti, Handek muharebesindeki hıyanetlerini unuttu, askerî harekâta dair düşmana malûmat vermenin hainlik olduğunu da düşünmedi ve dilile:

— Çıkınız! dedi ve aynı zamanda elini boğazına götürerek çıktıklarında idam edileceklerini de kendilerine anlattı. Bunun üzerine yaptığı işaretin fenalık ve orduya hıyanet olduğunu hemen anladı ve:

«Allah ile peygamberine hıyanet ettim» diye ağlamağa başladı. Fakat iş işten geçmişti. Bunun üzerine Peygamberin yanına gelmiyerek doğruca Medine'ye gitti, mescide girdi, kalın bir zincir ile kendini direğe bağladı ve Allah tarafından affedilinciye kadar bozmamak üzere oruç tuttu.

Peygamberimiz Efendimiz Ebulübabe'nin dönmdiğini ve sebebini sordu ve meseleyi anladı. «Mademki yaptığı işin bir hıyanet olduğunu anlamış ve bana sormayarak kendiliğinden gidip bağlanmış, Allah affedinceye kadar çözmem» buyurdu.

Ebulübabe bir hafta gündüz güneşin, gece gök kubbenin altında durmak üzere aç ve susuz kaldı ve Allaha yalvardı. Bu müddet içinde namaz vakitleri karısı veyahut kızı gelip zinciri çözüyor ve namazdan sonra yine götürüp direğe bağlıyordu.

Vakit geçtikçe Ebulübabenin tahammül edecek hali kalmadı. Hattâ bir kere namaz kılmak için çözüldüğü sırada kendini kaybederek yüzü koyun kapandı. Nihayet bir sabah namaz vakti Peygamber Efendimiz, mescide geldi ve tevbesinin Allah yanında kabul olunduğunu müjdeleyip bağlarını kendi mübarek ellerile çözdü.

Kıssadan hisse:

Asker evlât! Bu hikâyeye çok dikkat et!. Ebulübabe, Peygambere ilk îman edenlerden ve ilk müslümanlardandır. Peygamber Bedir harbile diğer bir harpte Medine'ye onu kaymakam bırakmıştı. Derecesi bu kadar yüksek olan bir zat, askerlik hakkında düşmana ufacık bir işarette bulunduğu için Allah'ın itabına uğradı. Peygamber tarafından terkolundu; bundan dolayı bir hafta, on gün kadar cami direğine kendisini bağladı, aç susuz kaldı, can ve gönülden göz yaşları dökerek yaptığı işe pişman oldu, tevbe ve istiğfar etti. Allah'tan merhamet istedi; nihayet tevbesi kabul olundu da çekmekte olduğu maddî ve manevî ıztıraptan kurtuldu.

Şimdi bir kere düşününüz! Büyük bir sahabenin askerî harekât hakkında ufak bir işarette bulunması bu derece ağır bir cezayı icap ettirirse, ordunun hazırlığına, ordunun ahvaline dair düşman kulağına gidecek derecede boşboğazlık edenler, yahut düşmana haber veren hainler Allah yanında acaba nasıl bir ceza göreceklerdir?

İşte şu âyet de bu gibi boşboğazlar hakkında nâzil olmuştur:

«Ey Mü'minler! Allah'a ve Peygambere hainlik etmeyiniz ve size emniyet edilen şeyler hakkında, bilerek, hıyanet etmeyiniz.»

— Enfal sûresi, âyet: 37 —

59. DERS

Dini bütün bir asker, düşmandan kaçma

«Ey îman edenler! Ordu halinde kâfirlere çattığınız, onlarla harp için karşı karşıya geldiğiniz vakit (kaçıp da) onlara arkalarınızı dönmeyin; her kim böyle bir günde tekrar hücum niyetile, yahut diğer bir fırkada yer almak ve ona yardım niyetile yani plân gereğince geri çekilmek gibi haller hariç olmak üzere onlara arkasını dönerse muhakkak ki Allah teâlâ tarafından büyük bir gazaba uğramış olur ve onun son yeri Cehennemdir. Cehennem ne kötü varılacak yerdir.»

(Enfal süresi, âyet: 15, 16)

Yukarıda söylemiştim ki askerlikte mutlak itaat lâzımdır. Bir asker, âmiri ve komutanı hangi işe memur etmiş ise o işin başında durması, oradan ayrılmaması asker için en büyük vazifedir. Bulunduğu yer tehlikede dahi olsa komutanından emir gelmedikçe orayı bırakıp da başka tarafa gidemez. Düşman ile harbe tutuşup da düşmanı çok görerek veyahut herhangi bir sebeple düşmandan yüz çevirmek, durmaya mecbur olduğu yeri bırakıp kaçmak ise büyük bir zillettir. Eroğlu er için utanılacak bir şeydir. Böyle bir zilleti kabul edenler müslümanlık nazarında haindir, münafıktır.

Kıt'adan kaçan bir asker; en büyük alaçklığı kabul etmiş, sefil bir mevkie düşmüş demektir. Böyleleri hem Allah'ına,

hem Peygamberine, hem de millet ve memleketine hainlik etmiş olur. Bunları Allah da sevmez, Peygamber de! Bununla beraber bunlar çok sevdiği canlarını da korktukları ölümün pençesinden kurtaramazlar. Bizim Kur'anımız kaçmanın ölüme asla fayda vermiyeceğini söylüyor. Kaçak bir asker, kaçmakla ölümden kurtulamaz, bilâkis ölümün kucağına bir an evvel kendini atmış olur. Bu hareketi ile Allah'a ve Peygambere de âsi olduğundan böylelerinin son yeri Cehennemdir. Çünkü kaçmakla en büyük bir günah işlemişlerdir. Peygamberimiz bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: «Düşmanla cihad için bir saat durmak, komutanın gösterdiği vazifede bir saat beklemek altmış senelik ibadetten efdaldir.» İşte kıtada, komutanın gösterdiği vazife başında beklemek ve oradan ayrılmamak bu derece sevaplıdır. İster muharebe zamanında olsun, ister muharebe zamanında olmasın vazife başında ölen bir asker **«Şehit»** dir. Artık bundan büyük nimet mi olur? Şimdi bu kadar nimeti teperek vazifesini bırakan bir adam hain olmaz mı? Elbette öyle bir adam haindir, münafıktır. O, lâyık olduğu cezayı bulur. Bulunduğu kıt'ayı terkedivermek, ordu da intizamın bozulmasına ve belki de yerine göre ordunun mağlûp olmasına sebep olur. Geçen derslerin birinde size anlatmıştım. Peygamberimiz zamanında Uhud muharebesinde okçular bulundukları kıt'ayı terketmekle İslâm ordusu büyük bir bozgunluğa uğramıştı.

Dinimiz bize diyor ki: Muharebe meydanında sebat eden kazanır, sebat etmeyen kaybeder. Bununla beraber kötü nam alır. Muharebede düşmana arka çeviren, düşmandan kaçan bir askerin gideceği yer ancak Cehennemdir. Onun günahını başka bir yer temizleyemez.

Ölürse şehid, kalırsa gazi olacağı muhakkak olan bir askerin gözü arkada değil, daima ileride olmalı ve düşman siperlerinin, düşman istihkâmlarının üstünü altına getirip zaferi elde edinceye kadar dayanmalıdır.

Temiz yürekli bir Türk, bir Müslüman muharebe meydanından kaçmak bayağılığını kabul etmez. Bir müslümanın, bir Türk askerinin gözü her vakit ileridedir. O, hücum ederken vurulup düşrse arkadaşına ilerisini gösterir, arkasından gelene de «üzerime basıp ileriye git; fakat dönüp de yaralı gövdemi düşmana çiğnetme» der. Geri dönmeye kalkışmak değil; onu hatırına bile getirmez. Böyle bir asker için de zafer tacını giymek şüphesizdir.

Böyle dini bütün bir askerin söz birliği, öz birliği, cesaret ve şecaat, komutana itaat, sabır ve sebat ile kendisinden beş on misli çok olan düşmana, Allah'ın yardımile galip geleceğinde şüphe edilmemelidir. Kitabımız Kur'anı Kerim böyle haber vermiştir.

Binaenaleyh göğsü îmanlı bir Türk, bir Müslüman harp meydanında düşmandan korkup da ona arka çevirip kaçmaz; meğer ki kaçar gibi gösterip düşmanı çekmek ve sonra tam fırsatı gelince istediği yerde ona darbeyi indirmek veya plân gereğince geride bulunan kıt'aya iltihak etmek gibi maksatlarla olsun.

İşte Kur'anı Kerim, düşmandan ancak bu gibi harp oyunları ile yüz çevirebileceğini, başka suretle düşmandan kaçmanın caiz olmadığını ve düşman karşısında tam bir itaat ve sebat etmek gerekli olduğunu pek kesin olarak bildirmekte ve zaferin ancak bu suretle sağlanacağını haber vermektedir. Tarihlere bakacak olursanız düşman karşısında sebat edenlerin ne hârikalar gösterdiklerini, kaçanların da ne acı felâketlere uğradıklarını görürsünüz.

BİRİNCİ DÜNYA HARBİ VE ÇANAKKALE

Dost, düşman, herkes teslim eder ki: Birinci Dünya Harbinde Çanakkale ve Boğaz harbi, harp tarihinde kahramanlığın ve cesaretin canlı bir misalidir. Orada biz dünyanın yetmiş iki buçuk milleti ile savaştık. Büyük Şair Mehmed Âkif'in kudretli kalemi bunu şöyle tasvir ediyor:

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesîf orduların yükleniyor dördü beşi,
— Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya —
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya
Ne hayasızca tahaşşüt ki ufuklar kapalı!
Nerde — gösterdiği vahşetle "bu: bir Avrupalı„
Dedirir — yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi;
Varsa gelmiş; açılıp mahbesi, yahut kafesi!
Eski Dünya, yeni Dünya; bütün akvâmı beşer;
Kaynıyor kum gibi... Mahşer mi, hakikat mahşer.
Yedi iklimi cihanın duruyor karşında,
Osturalyayla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk;
Sade bir hâdise var ortada: vahşetler denk.
Kimi Hindû, kimi Yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani; tâûna da züldür bu rezil istilâ!
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûku asîl,
Ne kadar gözdesi mevcut ise, hakkiyle sefil,
Kustu Mehmet'ciğin aylarca durup karşısına;
Döktü karnındaki esrarı hayasızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyet denilen kahpe, hakikat, yüzsüz.
Sonra mel'undaki tahribe müvekkel esbâb,
Öyle müthiş ki: eder her biri bir mülkü harab.
Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor âmâkı;

Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında Cehennem gibi binlerce lâğam,
Atılan her lâğamın yaktığı: yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müthiş tipidir: savrulur ankazı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdilere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller,
Yıldırım yaylımı tûfanlar, alevden seller.
Veriyor yangını, durmuş da açık sînelere,
Sürü halinde gezerken sayısız tayyare.
Top tüfekten daha sık, gülle yağan mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehdide güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'amı göğsündeki kat kat îman?
Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sisi ilâhî o metîn istihkâm.
Sarılır, indirilir mevkii müstahkemler,
Beşerin azmini tevkif edemez sun'u beşer;
Bu göğüslerse Hudânın ebedî serhaddi;
"O benim sun'u bedîim; onu çiğnetme.,, dedi.
Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmusunu, çiğnetmiyecek.
Şühedâ gövdesi, bir baksan a, dağlar; taşlar...
O, rükû' olmasa, dünyada eğilmez başlar...

Sonra ne oldu?. Ne olacak, bu kadar kuvvetli bir îmana sahip, bu derece azimli, sebatlı bir ordunun karşısında kim dayanabilir?. Karşısına çıkan, Cehennem de olsa dönmeyip onu göğsünde söndüreceğine azmetmiş olan kahramanların karşısındaki düşman ne olursa olsun elbette bu îmanın önünde eriyecek ve yok olacaktı. Nasıl ki öyle oldu. Çanakkale Boğazı ve

boğazın kıyıları düşmanlara mezar oldu ve boğazdan bir neferi bile geçemedi. Acaba dünyada o zamana kadar hemen hemen bir eşi görülmemiş olan bu korkunç savaşta Mehmetcikler ne yaptılar?. Düşmanların bu kadar üstün kuvvetleri karşısında onların azimleri, sebatları gevşedi mi?. Acaba yılgınlık gösterip de düşmandan yüz çevirdiler mi?. Yahut akıllarına böyle birşey getirdiler mi?. Bunların cevabını da o zaman Boğazda savaşan kahraman Mehmetçikler dilinden yine büyük şairimiz Mehmet Âkif veriyor, bakınız kahraman askerlerimiz ne söylüyorlar:

Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz;
Bu yol ki hak yoledur, dönme bilmez yürürüz!
Düşer mi tek taşı, sandın, harîmi namusun?
Meğer ki harbe giren son nefer şehid olsun.
Şu karşımızdaki mahşer kudursa, çıldırsa;
Denizler ordu, bulutlar donanma yağdırsa;
Bu altımızdaki yerden bütün yanardağlar,
Taşıp da kaplasa âfâkı bir kızıl sarsar;
Değil mi cephemizin sînesinde îman bir;
Sevinme bir, acı bir, gaye aynı; vicdan bir;
Değil mi sînede birdir vuran yürek... yılmaz!
Cihan yıkılsa, emin ol, bu cephe sarsılmaz!
Nasıl ki yarmadan âfâkı pâre pâre düşer,
Hudayı boğmak için saldıran cünunu beşer;
Nasıl ki nûru hakikatla çarpışan evham;
Olur şerarei gayretle âkıbet kemnam,
Şu karşımızdaki mahşer de öyle haşrolacak.
Yakında kurtulacaktır bu cephe...

— *Kurtulacak!..*

Demek yıkılmıyacak kıblegâhı âmâlim!.
Demek ki ölmüyoruz...

— *Haydi arkadaş gidelim!*

60. DERS

"Hırsızlık, yağmacılık, ırz ve namusa tecavüz..

«Ey îman edenler! Gönül hoşluğu ile yapılan ticaretten gayri ve meşru olmayan bir sebeple mallarınızı aranızda yemeyin; nefislerinizi öldürmeyin, muhakkak ki Allah, hepinize rahîmdır.»

— Nisâ Sûresi, âyet: 29 —

Dinimiz haksız yere başkalarının malını almayı haram kılmıştır. Bir insanın canına kıymak nasıl haram ise malına göz dikmek, malını almak ta öylece haramdır. Mal kazanmanın doğru ve meşru yolları vardır. Zengin olmak için o yollardan yürümek lâzımdır.

Bir insanın parasını, malını, mülkünü gizlice almak hırsızlıktır ve haramdır. Zorla elinden almak da haramdır. Şunun bunun ceplerini habersizce, duyurmayarak karıştırıp ne bulursa aşırmak yankesiciliktir, bu da haramdır. Bir adamı bin türlü yalanla, dalavere ile, düzenle kandırıp malını, vermemek üzere, elinden almak dolandırıcılıktır, haramdır. Aldığını vermemek, hakkını inkâr etmek de batakçılık olduğundan bu da haramdır. İşte bunlar hep bir çeşit hırsızlıktır. Hırsızlık ise, hangi suretle olursa olsun haramdır. Hırsızlığın büyüğü küçüğü olmaz; hepsi birdir.

Bir köylünün bağına, bahçesine girmek ve sahibinin izni yokken oradan bir şey koparmak da hırsızlıktır. Bütün bunla-

rın hepsi ahlâksızlıktan, alçaklıktan ileri gelir. Hırsızlığı âdet edinen bir adam Allahın lânetine uğrar, dünya ve âhirette cezasını bulur. Dini bütün bir müslüman, hele hakkı gözeten ve hak için muharebe eden bir asker hiçbir zaman böyle bir rezaleti kabul etmez. Böyle bir alçaklığa tenezzül eylemez. Helâlinden kazanmanın cihad olduğunu bilir ve az olsa da helâlinden olmasına çalışır.

Muharebede yağmaya koyulmak, çapulculuk edip kapışmak da caiz değildir. Bunu yapmamak için dinimiz çok sert emirler vermiştir. Yağma olunan bir et parçasını bile yemeye dinimiz müsaade etmiyor.

Peygamberimiz; yağma ile ele geçen bir malın ölü etinden farkı olmadığını, çapulculara tam müslüman denilemiyeceğini söylüyor. Muharebe devam ederken yağmaya koyulmak, ordunun bozulmasına sebep olur. Zaptolunan şehirleri ve köyleri yağmaya başlamak çok zararlı bir şeydir. Galip bir ordu yağmaya başlayınca mağlûp olur. Bunun emsali çok görülmüştür. Ganimet almak başka, yağmacılık da başkadır.

Size «Uhud» muharebesini anlatmıştım. Uhud muharebesinde önce İslâm askeri galip gelmiş, düşman ordusunun sancakları yere serilmiş, düşman kaçmaya başlamış iken islâm okçuları kıtalarını terkedip yağmaya başlar başlamaz, askerde nizam ve intizam kalmadı. Düşman tekrar hücum ederek islâm askerini mağlûp eyledi. Sonraki harplerde de bunun misalleri vardır. Hulâsa: Müslümanlıkta yağmacılık ve çapulculuk yasaktır.

Irz ve namusa tecavüz de böyledir. Her insanın malı da, canı da, ırzı da çok azizdir ve saygıya lâyıktır.

Bir insanın, kim olursa olsun, malına göz dikmek; canına kastetmek; ırzına geçmek caiz değildir. Müslümanlık bunları yasak etmiştir. Milletinin haklarını, ırzını, canını düşmandan muhafaza etmek, bunlara el dokundurmamak için harp eden

kahraman bir asker hiçbir zaman namusa tecavüz etmez, ırza geçmez. Namus meselesi çok mühimdir. Namusu kirlenmiş olan bir insan, manen ölmüş sayılır. Bir insanın namusunu kirletmek çok alçaklıktır, çok âdiliktir. Başkasının namusuna tecavüz etmeden evvel insan bir kere kendisini yoklamalıdır. Acaba kendi namusu kirletilirse gönlü razı olacak mıdır? «iğneyi kendine batır da çuvaldızı başkasına» derler ki çok doğru ve yerinde bir sözdür.

Bir asker namusa tecavüz ederse artık o asker ölmüş sayılır. Namusa tecavüz eden, ırza geçen bir askerden hayır umulmaz. Sözün kısası her hangi bir adamın ırzına geçmek, namusunu kirletmek çok günahtır.

Dünyada ve âhirette cezası pek ağırdır.

Dini bütün bir müslüman, hakkı seven bir asker ne kendi namusunu kirlettirir, ne de kendisi başkalarının namusunu kirletir.

Kendisininkini nasıl muhafaza ederse, başkalarınınkini de öylece muhafaza etmiye çalışır; ırz ve namusun dünyalar değer bir ziynet olduğunu ve buna asla paha yetmiyeceğini hatırından çıkarmaz.

Askere giden kahramanlarımızın memleketlerindeki işlerini görmek, onların mallarını, mülklerini kendi malımız gibi muhafaza etmek, ırzını ve namusunu korumak da geride kalanlar için bir vazifedir. Asker aileleri, kendi ailemizdir. Onları böyle görmek lâzımdır.

Dinimiz, esirlere de iyi muamele yapılmasını, onlara işkence edilmemesini emreder. Bunun içindir ki, yaralılar ve esirler en iyi muameleyi her vakit bizden görmüştür. Allaha yüz binlerce şükürler olsun ki askerlerimiz arasında böyle yüz kızartacak haller görülmemiştir.

Hazreti Ebu Bekir Efendimizin ordu kumandanlarına verdiği öğütler

1 — Kiliselerde Allah için nefsini hapseden rahiplere ilişme,

2 — Muharebeye teşvik eden ve muharebeye karışanları öldür,

3 — Harbe katılmayan çocukları öldürme,

4 — Harp etmiyen kadını öldürme,

5 — Harp işinde düşüncesi ve sözü ve yardımı olmayan ihtiyarlara dokunma,

6 — Meyvalı ağacı kesme, hurma ağacını yakma (şu kadar ki harbe engel olanları kesmek caizdir.)

7 — Ganimet alınan mallara hıyanet etme,

8 — Harp işinde korkaklık gösterme.

9 — Fesat çıkarma, âsi olma,

10 — Sözünde dur,

11 — Hayvanları faydasız yere telef etme,

12 — Zulüm yapma, burun kulak kesme, göz oyma; şehirleri harap etme.

Askerlerimiz en galip zamanlarında bile bu islâmî ve insanî öğütlere riayet etmişlerdir; kadınlara, ihtiyarlara, çoluk çocuğa tecavüz etmek şöyle dursun, çok zaman mislile mukabeleden bile vazgeçmek gibi yüksek ve erişilmez bir asalet göstermişlerdir.

61. DERS

Zafer, sabırla, sebatla elde edili

«Ey mü'minler sabredin, hem düşmanlarınızdan çok sebat gösterin; daima da muharebeye hazır bulunun, bununla beraber Allah'tan her zaman korkun, Allah'ın emirlerine aykırı hareket etmekten sakının ki felâh bulup kurtulasınız.»

(Âli İmran sûresi, âyet: 200)

«Eğer siz (mü'minler) den sabredecek yirmi kişi olursa iki yüz düşmana galip gelirler. Eğer sizden yüz kişi olursa onlardan binine galebe ederler..»

(Enfâl sûresi, âyet: 65)

Sabır ve sebat denilen şey, her insan için en büyük bir fazilettir. İnsan, maksatlarına sebat ile erişebilir. Her muvaffakiyetin esası sabır ve sebattır. Bunun içindir ki Kur'anıkerimin pek çok yerinde Allah sabredenleri övmüş, onların hesapsız mükâfatlar göreceklerini bildirmiştir.

Hayatta maddî ve manevî ne kadar müşküller vardır ki bunları yenebilmek için, muhakkak ki, sabır ve sebat sahibi olmak lâzımdır. Ancak dikkat edilecek bir nokta var:

«Tevekkül» gibi «sabr» ı da yanlış anlayanlar vardır. Halbuki: Müslümanlığın övdüğü ve büyük bir fazilet dediği sabır;

mahkûm olmaya, esir yaşamaya, dövülmeğe, sövülmeğe, her türlü hakarete tahammül etmek değildir. Böyle bir hal karşısında «Ne yapalım, sabrın sonu selâmettir» diyerek eli böğründe oturmak, Kur'anıkrimin övdüğü sabır değildir. Buna meskenet derler, zillet derler. Asıl sabır, bu gibi insanlık şerefini lekeliyecek olan şeylere maruz kalmamak için her türlü mahrumiyetlere, sıkıntılara katlanmaktır.

Şimdi bunu birkaç misal ile izah edeyim: Bilirsiniz ki cahillik çok fena bir şeydir. İnsan cahillik yüzünden ağır hakaretlere uğrar; ölünceye kadar unutamayacağı sözler işitir. Ağır ve aşağılık işlerde kullanılır. İşte cahil kalıp ta bunlara katlanmamak için okumak ve okurken her türlü güçlüklere, sıkıntılara göğüs germek tam manasile bir «sabır« dır.

Sonra memleketine düşmanı sokmamak, düşman hâkimiyeti altında yaşamamak için her türlü güçlüklere, mahrumiyetlere ve sıkıntıya katlanmak da «sabır» dır. Bu uğurda nefse çok ağır gelecek mihnetlere, sıkıntılara göğüs germek, günlerce, aylarca aç ve açık kalmaya tahammül etmek, karın ve sıcağın altında nöbet beklemek, talime çıkmak, velhasıl hatır ve hayale gelmiyen zorluklara katlanmak, Kur'anın övdüğü «sabırdır.» «Sabrın sonu selâmettir» diyerek esarete razı olmak, mahkûmiyete, haksızlığa, sefalete, cebir ve şiddet ve cehalete karşı tahammül etmek fazilet değildir. Bunlara karşı tahammül değil, yoliyle mücahede etmek ve uğraşmak lâzımdır. Çünkü bunlar çalışmakla ortadan kaldırılabilecek hallerdendir. İnsan çalışırsa düşman tahakkümünden, esaret zincirinden de, cehalet boyunduruğundan da kurtulur. Haksızlığa da galebe eder, sefaletin, cebir ve şiddetin de hakkından gelir.

Ancak Allah tarafından gelen ve önlenmesine çare olmayan bazı felâketler, kazalar vardır. Geldikten sonra onlara tahammül etmek, o gibi haller karşısında ah vah etmemek, kendini üzmemek, tahammül göstermek gerektir. İşte bu da Kur'anıkerimin övdüğü «sabır» dır. Bunlara sabretmek fazilettir.

Bir İnsanın öfkesine mağlûp olmaması, birlikte yaşadığı kimselerin bazı kusur ve kabahatlerini hoş görmesi, günah olan, meşru olmayan şeylere dönüp bakmaması, onların vereceği refaha ve geçici lezzetlere aldanmaması da «sabırlı» olmasına bağlıdır. Dinimiz bu gibi yerlerde de sabırlı olmamızı emrediyor. Sabredecek yerlerde sabırlı olanlara Cenabıhak hadsiz, hesapsız sevap ve mükâfat vâdeylemiştir. Hele talim ve nöbetin, askerliğin sıkıntılarına, mihnetlerine, eziyetlerine katlanmak, tam Kur'anıkerimin istediği **sabır** dır. Binaenaleyh bu yüzden askerin göreceği mükâfatın, kazanacağı sevabın hesabını Allah bilir.

Görülüyor ki: Sabır ve sebat denilen ahlâkî meziyet, her insana lâzımdır. Onsuz hayatta muvaffakiyet, hemen hemen yok gibidir. Her insan için bir zaruret olan bu meziyet, bir asker için, bir ordu için her şeyden önce gelir.

Sabır ve sebat sahibi müslümanların on misli düşmana galebe edeceğini Allah Kur'anda haber vermiştir. Bunun için düşmanın hiçbir vâdine, hiçbir propagandasına aldanmıyarak daima sabır ve sebat göstermeli, komutanın emrine, ne kadar acı ve ne kadar güç de olsa yine itaat etmeli ve daima ilerlemenin çaresini düşünmelidir.

Bir de düşmanla temasa gelindiği zaman daima Allahı anmalı ve O'nun büyüklüğüne, sonsuz kudret ve yardımına sığınmalı, O'ndan yardım istemeli, kuvvetimize mağrur olmamalı. Çünkü en müşkül ve en korkunç dakikalarda imdadımıza yetişecek olan, ancak O'dur. Ondan başka sığınacak hiçbir yer yoktur. Allah, sabır ve sebat göstererek kendisine iltica edip de yardım isteyenlere merhametini ve yardımını esirgemez. Daima **Allah, Allah;** deyiniz, Allahı dilinizden bırakmayınız. Daima «Yarabbi bize sabır ve sebat, yardım ve zafer ihsan et, düşmanlarımızın kalbine korku ver» diye dua ediniz.

Azın çoğa galebesi: Yermûk harbi:

Peygamber Efendimiz öldükten sonra müslümanların başına hazreti Ebu Bekir geçmişti. Devlet reisi o idi. O zaman bir çok yerlerde isyanlar başgöstermişti. Bir taraftan da merkezi İstanbul olan Şarkî Roma İmparatorluğu ile Fars hükûmetine de harp ilân etmek zorunda kalmış ve her iki hükûmet üzerine asker göndermişti. Bu iki hükûmet ise o tarihlerde hükûmetlerin en kuvvetlisi idi.

İmparator (Herakliyüs) İslâmların günden güne çok kuvvet kazandıklarını görünce telâşa düşerek İstanbuldan çıkıp Suriyeye gelmiş ve (300,000) kişiye yakın ve her cihetten mükemmel bir ordu ile islâmlar üzerine yürümüştü. Büyük generaller ile imparatorun biraderi de bu orduda idi.

Bu kuvvetli orduya karşı duracak olan islâm ordusu da (46,000) mücahitten ibaret idi. İslâm askeri (Yermûk) vâdisinde toplandı. Düşman, pek mükemmel bir nizam ile harp meydanına çıktı. Peygamber tarafından kendisine **Allah'ın kılıcı** denilmiş olan hazreti Halid de askerini öyle muntazam bir şekilde tertip ve tâbiye etti ki o güne kadar hiç bir vakit o derece muntazam olarak Araplar harp meydanına çıkmamışlardı.

Kimisi, askeri cenge teşvik eden nutuklar söylüyor, kimisi Kur'an okuyarak askeri heyecana getiriyordu. Halid emir verdi ve cenk başladı. Rumlar ilk önce fevkalâde şiddetli hücumlar yaparak yerinden kopan yanar dağlar gibi üzerine yıkılıp islâm ordusunu yerinden kaldırdı ve ricat hattı üzerinde bulunan İkrime üzerine düşürdü; böylece islâm ordusunun bir kısmı şehid oldu, bir kısmı da yaralandı. Bunun üzerine hazreti Halidin tensipleri ile İkrime tarafından bir fedaî alayı teşkil edildi ve orduda bulunan islâm kadınları da harp saflarının arkasına kadar getirildi. Ertesi gün bir taraftan Halid, diğer taraftan dört yüz kişilik bir fedaî alayı düşmana öyle

bir hücum yaptılar ki bunun karşısında ovalara sığmayan düşman ne yapacağını şaşırdı. Dört yüz fedaiden pek az kimse kaldı ki onlar da yaralı ve bereli idi. O gün islâm kadınları da gerçekten merdane cenk ettiler. İslâm askerinden geriye dönmek istiyenleri kadınlar hemen çadır sırıklarile karşılayarak «gayretsiz adamlar! Nereye gidiyorsunuz? Bizi düşmanların eline sir mi vereceksiniz?» diyerek harp saflarına çeviriyorlardı. Bu şiddetli hücumlarla düşman kuvvetleri bitap düşmüştü.

O sırada Allah'ın kılıcı hazreti Halid, düşmanın kalbgâhına daha şiddetli bir hücum yaparak süvarilerile piyadelerinin arasına girdi. Süvariler piyadeleri bırakıp kaçtı, piyadeleri atların ayakları altında ezildi, orduları büsbütün bozuldu. İslâm askeri bunların arkasına düştü. Bu kahramanların kılıcından kaçıp kurtulmak isteyen düşmanın bir çoğunu kaçarken islâm kadınları öldürdü, pek çoğu uçurumlardan yuvarlandı, sulara ve çamurlara batarak öldü. Bir çok komutanlar ve imparatorun kardeşi de ölenler arasında idi. Bu suretle Rumların telefatı (150,000) kişiyi buluyordu. İslâmlardan şehid olanların sayısı da (3000) kadar idi.

Bu harpte düşmanlar kılıçla başa çıkamıyacaklarını anladıklarından ok atmak tedbirine başvurmuşlar ve islâm askerine yağmur gibi ok yağdırmışlardı. Onun için islâm askerinden sağ kalanlarda yaralanmamış kimse hemen hemen yok gibi idi. Okların bir çoğu da göze isabet ediyor ve kör bırakıyordu. Fakat islâm askerindeki sebat bunun hepsini hiçe saydı ve kendisinden altı misli çok olan bir orduyu ezdi ve zafer tacını aldı.

İşte sabır ve sebat sayesinde azın çoğa kahir ve kat'î bir galebesi!.

Yukarıda kahramanlık menkıbelerini yazarken de bunun misallerini görmüştük.

Öyle ya! Bir ordunun ki mümeyyiz vasfı şecaat, hamaset, doğruluk, komutanlarına ve şeflerine mutlak surette itaat, harp meydanlarında sabır ve sebat, azim ve tevekkül; ölümü hiçe saymak, şehitliği cana minnet bilmektir; böyle bir ordunun önüne kim durabilir? Böyle bir ordu, her zaman galiptir; zafer tacını giymek her zaman onun hakkıdır.

* * *

"Ey îman edenler! Bir düşman kümesile karşılaştığınız vakit sebat edin ve Allah'ı anın ki felâha erebilesiniz, selâmete çıkasınız. Hem Allah'a, hem Peygamberine itaat edin ve birbirinizle boğuşmayın, sonra içinize korku düşer, devletiniz ve kudretiniz elden gider; sabırlı olun ki Allah sabredenlerle beraberdir.,,

(*Enfal sûresi, âyet*: 46)

GARRAF KAHRAMANLARINDAN

Memik Çavuş

(Birinci Dünya Harbinde)

1915 - 1916 yılları arasında Irak cephesinde çok sürekli, çok kanlı ve çok şiddetli muharebeler olmuştu. Bu muharebelerin şiddetini sayın General İsmail Berkok şöyle anlatıyor:

«Dehşeti hâlâ hatırımda yaşayan, düşündükçe ve gözümün önünde canlandıkça beni heyecana düşüren...»

Sayın Korgeneral Nazmi Solok da o muharebeler hakkında şöyle diyor:

«52 gün devam eden Garraf muharebelerinde öyle sahneler hasıl olmuştur ki Cehennem, o günlerin yanında belki Cennet sükûneti gibi bir şey ifade eder. Bunu mübalâğa sanmayınız! Bugün bile tüylerim ürperiyor, gözlerim yaşarıyor..»

İşte aşağıdaki satırlar da o muharebeye ait eşsiz kahramanlıklardan biri:

1916 yılı sonkânun ayının on ikinci günü idi. Üçüncü piyade alayının birinci taburunun üçüncü bölüğü, cehennem ateşlerini gölgede bırakan şiddetli topçu, makineli tüfek ve tüfek ateşleri altında pek çok insan kaybına uğramış, âdeta erimişti. Bölük erbaşlarından, kıvraklığı ve cesareti kadar nişancılığı ile de ün almış olan Antepli Memik Çavuş kendi çabuk ve isabetli ateşile bölüğün zayıflıyan ateş kuvvetini tekrar arttırmağa çalışıyor; mavzerini, sanki makineli imiş gibi, çabuk ve kolay kullanarak düşmanın muharebe hatlarında gedikler açı-

yordu. Bu sırada düşman da kâh ileri siperlerimizden birine giriyor, kâh üç beş erlik fakat her biri birer bölüğe bedel gurupuçkların süngü hücumlarile geriye püskürtülüyordu. Bölüğün komutanı da, subaylarile birlikte, kahraman erlerine cesaret örneği oluyor; tabancası elinde, bu üç - beş erlik gurupların önünde düşman üzerine atılıyordu. Bu atılışların birinde bölük komutanı, siperlerimizin önünde ağırca yaralanmıştı. Yüzbaşının bu durumu Memik Çavuşun gözüne ilişmiş, onu bir an duraklamıştı. Bu duraklamanın sebebi, onun zihnini çelen şu sorgu idi:

Ateşini kesip bölük komutanını mı kurtarmalıydı, yoksa onu kendi haline bırakıp ateşine devam mı etmeliydi?.

Memik Çavuş bu sorguyu çabuk cevaplandırmak zorunda idi. Çünkü muharebe durumunun gecikmeye tahammülü yoktu. Bu durum şöyleydi:

Üç beş kişilik Mehmetçik gurupları süngülerile, kendilerinden sekiz - on misli üstün düşman askerleri üzerine atılmışlar; siperlerin yirmi adım ötesinde akıllara durgunluk verecek kadar kahramanca bir süngü muharebesine girişmişlerdi. Fakat bu sırada düşmanın yeni hücum dalgaları yaklaşmaktaydı. Memik Çavuş da, şimdi ateşini bu dalgalar üzerine çevirmiş bulunuyor; bu suretle, çok üstün sayıdaki düşmanla süngüleşmekte olan yiğitleimizi korumaya ve yine düşman dalgalarının da gelip öndekilere katılmalarına engel olmıya çalışıyordu. Ancak aklı, fikri yaralı bölük komutanındaydı. Elleri tüfeğini, sanki kendi kendine doldurup omuzuna götürüyor; sağ gözü alışkanlıkla nişan alıyor; sağ elinin şahadet parmağı tetiği kendiliğinden çekiyordu. Bir taraftan ateşini büsbütün hızlandırarak her mermide bir düşman erini yere devirirken, Memik çavuş, kendi kendine şöyle söyleniyordu:

«Allah'ım!. Ne yapayım?. Ateşe devam edip komutanımı kendi haline mi bırakayım? Ya düşman eline kalırsa?.

Yoksa ateşi kesip onu mu kurtarayım?. İyi amma, o zaman, kendi hücum dalgalarını kuvvetlendirmeğe gelen düşmanı kim ateşe tutsun?.»

Memik çavuş, aklını çelen bu iki sorunun ikisinde de haklıydı. Çünkü komutan düşman eline düşerse bu, bölüğün namusuna dokunacaktı. Kendi üstünü, hattâ herhangi bir silâh arkadaşını düşmana bırakmak Türkün şanına yakışmazdı. Burası böyle.. Fakat Yüzbaşısını kurtarmak için ateşini keserse iş nereye varırdı?. Zaten süngü süngüye çarpışılan düşman kuvvetleri sekiz - on misli üstün sayıdaydı. Güzel nişan alan ve çabuk ateşile her mermide bir düşman erini muharebe dışı eden Memik Çavuşun tüfeği de susarsa geriden gelenlerle büsbütün kuvvetlenecek olan düşmanın üstünlüğü bire karşı yirmiye, otuza çıkamaz mıydı?. O zaman bu süngü muharebesinin sonucu ne olurdu?.

Memik Çavuş hem bunları düşünüyor, hem de gittikçe artan bir hızla ateşine devam ediyordu ki, ağır yaralı bir erin, emekliye sürüne, siperlerimizden geriye doğru gitmeğe çabaladığı gözüne çarptı. Onun bu durumu, Memik Çavuşun kafasında, şimşek gibi çakan, bir fikir doğurdu ve hemen yaralı ere seslendi:

— Yüzbaşı yaralandı. 15 adım sol taraftaki kum yığını yanında yatıyor. Çabuk, ona yardım et, sargı yerine birlikte gidin!.

Birden, zaten kendi yarası yüzünden güçlükle hareket edebilen bu, adını sanını bilmediğimiz yiğitin anlatılan tarafa doğru yaralı bir arslan gibi seğirttiği görüldü. Biraz sonra o, Yüzbaşısını sırtına yüklenmiş, yine emekliye sürüne, geriye doğru çekilmeye çalışıyordu. Bunu gören Memik Çavuşun yüzünde şimdi bir ferahlık belirmiş, beyninden ve vücudundan

büyük bir ağırlık kalkmıştı. Etrafına düşen ve tozu dumana katıp kum tanelerini yüzüne, gözüne fırlatan düşman topçu mermilerinin patlayışları arasında ateşine, tekrar makineleşen bir hız verdi. Kendi piyadelerinin süngü hücumunun sonuç vermediğini ve geriden yardıma sürülen yeni kuvvetlerin kolayca ilerleyip hücum dalgalarına katılamadıklarını gören düşman topçusu şimdi hemen bütün toplarının ateşini buraya çevirmiş; siperlerimizi hallaç pamuğu gibi atmağa başlamıştı. Bu arada etrafa fırlayan kol, bacak ve gövdeler, sanki göklerde birleşen ruhlara ulaşmak istiyorlarmış gibi, havada uçuyorlardı. Derken.. bir düşman ağır topçu mermisi Memik Çavuşun bir kaç metre ötesine düşmüş ve siperlerimizden birinin içini allak bullak etmişti. Merminin patlayışı o kadar kuvvetli olmuştu ki, Memik Çavuş üstüne yığılan kumların altında kalmıştı. O, deprene deprene, bu kum yığınının altından güçlükle çıktığı zaman yanındaki son fişek bağlarının yok olduğunu görmüştü; patlayan topçu mermisi bunları kimbilir nereye fırlatmıştı?. Şimdi ne yapacaktı?. Bu sırada siperlerin önündeki süngüleşme son hızını bulmuştu. Kahraman Mehmetçikler düşman hücum dalgalarında yer yer gedikler açıyorlar; kâh süngülerile, kâh tüfek dipçiklerile, sağlarını sollarını saranlara karşı saldırışlarını büsbütün hızlandırıyorlardı. Siperlerin önündeki göğüs göğüse çarpışmanın şiddeti arttıkça iki taraftan da düşenlerin sayısı artıyor, lâkin geriye kalanların süngüleşmeleri daha çetinleşiyor, daha çabuklaşıyordu. Şimdi Memik Çavuş yine güç bir durumda kalmıştı; çünkü cephanesizdi. Bu durum içinde onun işlek kafasından, bir anda, şu düşünce geçti: Tüfeği kapıp süngü hücumuna katılmak. Zaten sekiz on kişiye bir Mehmetçik düşen bu çetin çarpışmada kendisinin de yer alması elbette bizimkilerin yükünü hafifletecekti. İşin buraya kadarı iyi.. Amma, ya arkadan gelip yaklaşmakta olan yeni düşman hücum dalgalarını ne yapacağız?. Eğer onları ateş altına alan olmazsa, on beş dakikaya varmaz, bun-

lar siperlerimizin önüne ulaşıp kendi hücum saflarını destek-lerlerdi. O zaman düşmanın sayı üstünlüğü 3 — 4 misli daha artardı. Mehmetcikler zaten süngü, dipçik sallamaktan yor-gun düşmüşlerdi. Karşılarına böyle taze ve çok sayıda bir kuvvetin çıkışı işleri birdenbire bozabilirdi.

Memik Çavuş, bir kaç saniye süren bu düşüncesini bir karara bağlamak için muharebe durumunu incelerken kendisi-nin kum yığını altında kaldığı ve bu sebeple ateşinin kesildiği bir kaç dakikalık zaman içinde yardımcı düşman kuvvetlerinin hayli ilerlemiş olduklarını gördü. Bu kuvvetler o kadar ileriye yanaşmışlardı ki, artık bizim topçumuz da bunları kolay kolay, sıkı bir ateş baskısı altına alamazdı. Çünkü topçu ateşleri için gereken emniyet mesafesi azalmıştı, kısa düşecek mermiler bizimkilere de zarar verebilirdi. Eğer piyademiz bu taze düş-man kuvvetlerini yakından ateş altına alıp kendi ateşlerile durduramazsa iş işten geçmiş olacaktı. Belki de süngü muha-rebesini kaybedecektik.

Issız çöllerde susuz kalmış insanın bir yudum suya olan hasreti gibi Memik Çavuşu da, şimdi cephanesizlik yakıyordu. O, bu hasretin, içine acı kattığı ateşli bakışlarile son bir defa daha etrafına göz atmıştı ki, birdenbire şu manzara ile karşı-laştı:

Kendisini kum yığını altına alan büyük çaplı düşman topçu mermisinin yaraladığı anlaşılan Seydişehirli Mustafa oğlu Halil: bir eliyle ekmek torbasını işaret ediyor, pınarları yaşarmış gözleride de, Memik Çavuşun dikkatini kendi üzerine çekmek ister gibi, ona bakıyordu. Memik Çavuş, Mustafa oğ-lu Halilin bakışlarındaki çekici kuvvete kendini kaptırmış gibi, bir sıçrayışta onun yanına seğirtti ve hemen elini, yiğit deli-kanlının al kanlarına bulanmış olan, ekmek torbasına daldırdı. Torbanın içi fişek dolu idi. Sevincinden Halilin boynuna atılıp onun yüzünü gözünü öpmeğe çalışan Memik Çavuş birdenbire

irkildi. Gördüğü manzara müthişti: Düşman topçu mermisi Seydişehirlinin kafa tasını uçurmuştu.

Siperler önündeki boğuşma her an kızışıyor, süngülerin çarpışmasından, Mehmetciklerin Allah, Allah! seslerinden, karşı taraftakilerin anlaşılmaz bağrışmalarından çıkan gürültüler etrafı kaplıyordu. Geriden yanaşmakta olan yeni düşman hücum dalgaları ise artık 100 metrenin berisindeydiler.

Memik Çavuş Seydişehirli Mustafa oğlu Halilin ekmek torbasından aldığı fişeklerden ilk bağı tüfeğinin haznesine sürüp ateşe başlar başlamaz yaklaşmakta olan düşman hücum dalgalarında yeni boşluklar belirdi ve bütün dalgalar yeniden yere kapandılar. Bu arada, tüfeğine yeni bir bağ sürmek üzere olan Memik Çavuşun gözleri yeni baştan Halile ilişmişti. Bu yiğitin demin, pınarları yaşlı olan gözlerinde şimdi bir sevinç ışığı parlıyordu. Memik Çavuşun kendisine ilişen bakışlarını görür görmez Seydişehirlinin sağ eli, vücudunda kalmış olan son hayat kudretile, kalbinin üzerine gitmiş ve aynı zamanda dudakları hafifçe kıpırdamıştı. O, gülümseyen bakışlarile ve kıpırdayan dudaklarile Memik Çavuşa teşekkür ediyor; göğsünün sol tarafına götürdüğü eliyle de «artık rahat yürekle ölebilirim» demek istiyordu.

Memik Çavuşa gelince, ölürken bile cephanesini silâh arkadaşına teslim etmek suretile olsun, yurduna hizmetten başka bir şey düşünmeyen bu arslan yürekli Türk çocuğunun yanı başında şimdi daha çabuklaşan ve daha çok isabetli bir hal alan ateşile, yardımcı düşman kuvvetlerini kırıp geçiriyordu. Üçüncü fişek bağını tüfeğine sürerken gözleri yeniden ona ilişmişti: Halil, geçici dünyadaki ödevini namusu ve alın akkiliğile tamamlamış her insan gibi, gülümseyen bir çehre ile son nefesini Allah'ına teslim etmişti. Memik Çavuş, Mustafa oğlu Halilin gözlerini öptü; sonra bu yiğitin temiz kanlarile kızıla boyanan alnını, bir öç anıtı gibi dikerek, bir an kesilen ateşine

tekra başladı. Artık ince nişan almaya bile lüzum görmüyor; küme küme hedeflere yönelttiği tüfeğinden çıkan kurşunların her biri, en az, bir kişiyi yere seriyordu. Düşmanın yardımcı hücum dalgalarında, böylece, yer yer sarsıntılar belirirken siperlerimizin önünde süngüleşenler arasında birdenbire kargaşalık başgöstermişti. İnsan sayısınca bize 8—10 misli üstün oluşunun da büyük tesirile, doğrusu, o gün çok cesur bir döğüş yapan düşman, siperlerimizin bir kısmına atlamıya fırsat bulmuştu. Lâkin dakika geçmeden bir avuç adsız kahraman bu siperlere girenlerin üzerine atılmış, Memik Çavuş da şimdi buradaki tehlikeyi daha büyük görerek, onlara katılmıştı. Bu atılış o kadar kuvvetli ve şiddetli olmuştu ki, süngüleşme çok uzun sürmemiş, siperlerimize giren düşman kuvveti geriye püskürtülmüştü.

Taze kuvvetlerile sayısı büsbütün artan düşmanın yarısından fazlası da, ölü ve yaralı olarak, siperlerimizin içinde ve önünde kalmıştı. Bunların geriye püskürtüldüğü, siperlerimizin diğer kısımları önünde hâlâ süngüleşmekte olan düşman kuvvetlerini de ürkütmüş ve şimdi onlar da yüz geri etmişlerdi. Bu sırada geriye atılanların ardından kovalama ateşimiz başlamıştı. Bu ateş düşmanın, eski mevzilerine çekilmesine kadar sürmüş ve topçumuz da işe karışmıştı. Artık piyade tüfeğine iş kalmadığını gören ve komuta ettiği takıma, yeni bir düşman taarruzu belirmesi ihtimaline karşı, gerekli tedbirleri aldıran; şehitlerin gömülmesini, kendileri yürüyemiyen ağır yaralıların sargı yerine gönderilmesini sağlıyan Memik Çavuş artık, bir dakika bile hatırından çıkmamış olan bölük komutanını arama zamanının geldiğini sezerek onu 30 adım kadar geride yarı baygın bir halde bulmuştu. Yüzbaşının yanında adsız bir şehid yatıyordu. Bu, kendi ağır yarasından akan bol kanların sebep olduğu takatsizliğini bir an bile hesaba katmadan bölük komutanını oraya kadar sırtında taşımış olan kahraman Mehmetçik. Komutanını daha gerilere götürmeğe takati yetmemiş

ve oracıkta son nefesini vermişti. Onu da temiz alnından öpen Memik Çavuş bölük komutanını sırtlıyarak sargı yerine kadar götürmüş ve zaman kaybetmeden tekrar takımının başına koşmuştu. Artık akşam oluyor, ağır bir yenilgeye uğrayan düşmanda, yeni bir taaruz hazırlığını belirtecek hiç bir hareket sezilmiyordu. O günkü muharebenin ne kadar kanlı olduğunu anlatmak için uzun söze lüzum yoktur. Şu kadarını söylemek yeter: Üçüncü piyade alayının birinci taburunun ikinci bölüğünden sağ kalan insan sayısı yalnız bir tek erden ibaretti. Memik Çavuşun bölüğü de bir buçuk manga kuvvetine düşmüştü.

* * *

Garraf muharebelerinin en büyük önemi, az insanla, az silâhla, az malzemeyle, bol silâhlı, bol malzemeli çok üstün insan sayısındaki ordulara karşı kazanılmış olmasındadır. Cehennemi gölgede bırakan ateşlere arslanca göğüs geren, en iyi kararları zamanı geçmeden verebilen Memik Çavuşları; kafa tası uçmuş, bir kaç saniyelik ömrü kalmışken bile cephanesini arkadaşına teslim edip düşmanın önlenmesine hizmetten başka bir şey düşünmeyen Seydişehirli Mustafa oğlu Halil'leri; kendi ağır yaralarını hiçe sayarak yaralı komutanını, düşmana bırakmamak için sırtında taşırken şehid düşen adsız Mehmetcik'leri ve bunların 18 milyonunu yetiştiren bir ulus kendisini dünyanın en kahraman milleti olarak tanıtmakta elbette haklıdır. Hele bu gerçeği bütün dünya da böyle bilir ve bugünün dostları olan o zamanki düşmanlar bile bunu her fırsatta böylece belirtirse.. (1).

(Allah teâlâ hazretleri hepsinden hoşnut ve razı olsun. Burada, bütün şehitlerimizin ruhlarına birer fâtiha okuyalım.)

(1) Kahramanlık menkıbeleri — Celâl Dinçer.

KASAP RAMAZAN

«Bitlisli kasap Ramazan cezası tecil edilenler meyanında hapishaneden çıkarılarak askerliğini yapmak üzere tabura verilenlerden olduğu için ona hiç kimse iyi gözle bakmamıştı. Yüzbaşı:

— Bu hapishane kaçkını kimbilir nasıl şeydir, onu ben bölüğün içerisine alamam. Ağırlığa gönderin dedi, ağırlıkta da Ramazanın eskiden kasap olduğu anlaşılınca âşe zabiti onu hemen tabura verilen koyunların arkasına takıştırıverdi.

Ramazanda itiraz âdeti yoktu. Ne ağırlığa atılışına, ne koyunların arkasına takılışına, hattâ ne de aylarca bu işte kalışına bir şey söylemedi. O uzun yürüyüşlerde hem koyunları tabur ağırlığının arkasından sürer, hem karınlarını doyurtur, hem de akşam ve gece demez, yorgunluk demez varılan konakta taburun o gün kesilecek bütün koyunlarını keser, derilerini yüzer, ahçıya teslim ederdi. Bu işlerde o kadar uğraşırdı ki bazan bir konaktan ötekisine gitmek lâzım geldiği vakit Ramazan henüz başını yere koymamış ve gözlerini kapamamış vaziyette bulunurdu. Buna rağmen o gene itiraz etmezdi, hemen kalkar, koyunlarını sürer ve tabur ağırlığını gözünden kaybetmiyecek şekilde arkadan takip ederdi.

Ramazanın hizmeti asıl kışın anlaşıldı. Şark cephesinin karlı mevsimlerinde bütün diğer taburların hayvanları zayıflamış, ölmüş bir vaziyette iken Ramazanın koyunları besili, semiz ve bereketli idi. Karda, kışta, insanların bile aç kalmaya başladığı o mevsimde Ramazan koyunlarının karnını gene do-

yurur, bir aşk halinde onlara bakar ve sonra sıraları geldikçe kesip tabur ahçısına teslim ederdi.

Koyunlar kesile kesile bitti, Ramazana yenileri gelmez oldu, bu yolsuz arazide bir taraftan kışın soğuğu, öte taraftan açlık insanları bile götürmeğe başladı, bölüklerin mevcudu azaldı ve nihayet geride işsiz kalan Ramazan yüzbaşının aklına geldi.

— Ne yapıyor o hapishane kaçkını?

— Ne yapsın efendim, garip iyi açlışıyordu amma, koyunlar kalmadı garik.

— Eh onu da bölüğe gönderin.

Ramazan bölüğe geldi, eline silâhını aldı, burada da gene sessiz, sadasız, itirazsız vazifesine başladı.

Bölük çok azalmıştı. Koca cepheyi bu karda kışta bir avuç insan tutmak icap ediyordu, neferlerin ileri karakolda, kar üstünde uzun zaman beklemesi lâzım geliyordu, bu vazife Ramazana da düşüyor ve hattâ o sessiz ve itirazsız olduğu için ötekilerden biraz daha fazla bekliyordu. Bunların hepsine boyun eğiyordu. Fakat bir şey vardı ki o Ramazanın boynunu büküyordu: **Açlık.** Tekmil arkadaşlarile birlikte o da açtı. Geriden gelen yarım kara ekmekle bir avuç bulgur pilâvı onun koca vücudunu beslemeğe kâfi gelmiyordu. O da arkadaşları gibi tedricen ve fakat devamlı olarak eriyip göçüyordu.

Bir gün, karla örtülü sonsuz tepelerin üzerini güneşin pırıl pırıl ışıldattığı bir gün Ramazan ileri karakolda nöbet bekliyor ve yüzbaşı da ileri kaakoldaki neferleri teftiş ediyordu. Ramazanın yanına geldi, ilerideki düşmana dair malûmat sordu. Ramazan gözleri ileriki yüce düşman sırtlarında, eli sağ yanında tuttuğu tüfeğinin kondağında, memleketinin katı ve erkek lehçesile hayli anlattı:

— Şu sivri tepeden dört kişi geriye gitti, yanındaki boyun noktasından bir top atıldı ve solumuzdaki bölüğün cephe-

sine düştü, alevini gördüm, top boyun noktasının hemen arkasındadır. Düşmanın bir devriyesi önümüzdeki dereye kadar indi, ateş ettik, geri çekildi, ilâh... Ramazan tekmilini bitirdi ve gene başını ve gözünü düşman istikametinden ayırmadan sustu. Yüzbaşı bu uzun kara bıyıklı, uzun siyah kirpikli, dağ parçası gibi vücutlu neferinin de açlıktan solan yüzüne, çöken avurtlarına baktı, yüreği sızladı, gayri ihtiyarî içini çekti ve sordu.

— E sen nasılsın bakalım Ramazan?

Ötekisi duraladı, birden her gün alıştığı basmakalıp kelimeyi, iyiyim efendim sözünü tekrar edemedi, o da içini çekti:

— Valla begim acım dedi.

— Ne yapalım oğlum, hepimiz acız, sabredeceğiz, şu gâvuru atacağız, ancak ondan sonra memleket kurtulacak ve biz doyacağız.

— Valla begim sen istesen, sen müsaade etsen ben de doyarım, arkadaşlar da..

— O nasıl lâf? Öyle bir imkân olsa ben müsaade etmez miyim?

— Valla begim vardır.

O vakit Ramazan silâhını sol eline aldı, sağ eliyle yüzbaşıya önlerindeki düşman sırtının gerisindeki vâdide görülen koyunları gösterdi, sen şimdi müsaade et, ben gider onlardan birisini alır, getiririm dedi.

— Ramazan ben müsaade ederim amma, Ruslar müsaade etmez. Açlıktan sen delirdin galiba, hiç düşman hattının gerisine güpegündüz gidilir de koyun kaçırılabilir mi?.

— Valla begim ben yaparım, haman sen müsaade et.

Yüzbaşı başını salladı:

— Diyorum ya Ramazan ben müsaade ederim amma, Ruslar müsaade etmez.

Ramazan fikrinden asla dönmüyordu:

— Valla begim sen müsaade et yeter, ötesi kolaydır diyordu.

Yüzbaşı başını salladı, açlığın vücudun her uzvuna tesir ettiğini görmüştü ve biliyordu amma, dimağ üzerinde de böyle mühlik tesirler yaptığı, hezeyanlara sebep olabileceğini asla aklına getirememişti. Nöbetçi çavuşuna Ramazanın nöbetini artık kâfi görmesini ve değiştirmesini emrettikten sonra bir kere daha derin nefes aldı ve öteki nöbetçilere doğru yürüdü.

Bölüğün ileri karakol cephesi çok genişti, ancak yedi sekiz nöbetçinin bulunduğu bu hattın nihayetine varabilmek için bu karlı arazide tam iki saat yürümek icap etmişti. En son neferin yanına vardıkları zaman güneş de adamakıllı batıya yaklaşmıştı. Ortalıkta çıt yoktu. Derin kar tabakalarile kapalı bu dağlık arazide tabiat iki ordu arasında zorla mütareke yaptırmış gibiydi.

Beyaz örtü ile kapalı tepelerin gerilerine doğru her iki tatarafta da siyah lekeler, yollar, kapılarının önü görülebilen zeminlikler göze çarpıyordu. Fakat tesiri olmadıktan ve arkasından bir taarruz gelmedikten sonra zaten güçlükle nakledilebilen cephaneleri israftan her iki taraf da çekiniyordu.

Yürümekten yorulmuş yüzbaşı son nefere de mutad sualleri sorduktan sonra kalın sopasına dayandı ve Rusun tesirinden kurtulmuş olan bölüğünün iç düşmanla, açlıkla boğuşmasındaki fecaati düşünmeğe başladı, onun da gözü neferlerinki gibi ileride, düşman tarafında olduğu halde fikri; kendi içinde, kendi arslan neferlerini için için solduran, hattâ sık sık aralarından alıp götüren açlığın korkunç neticelerine takılıp kalmıştı.

Tam bu sırada sağ yanda bir piyade ateşi başladı. Bir iki tüfek oldukça ısrarlı bir ateş yapıyordu. Fakat bu ateş tam düşman ileri karakollarının bulunduğu hatta değil de bunların gerisinde idi.

Yüzbaşı dürbününü gözlerine götürdü ve araştırmaya başladı, birden aklına Ramazanın deminki hezeyanı geldi, nöbetçi çavuşuna:

— Sen Ramazanı değiştirip geri gönderdin mi? dedi.

— Ramazanı değiştirttim amma o geri gitmek istemiyordu. Sizin onu Ruslardan koyun almak için değiştirttiğinizi söylüyordu, ona bu iş için müsaade etmişsiniz.

— E, sen de buna inandın mı?

— Tabiî efendim.

— Desene ki hezeyan hepinizde başladı. Yahu bu güpegündüz, düşman hattı gerisinden koyun getirilebilir mi?

— Vallahi efendim Ramazan bunu çoktan beri aklına koymuş imiş, fakat zatınıza söylemekten çekiniyormuş, o herhalde ben gidersem getiririm diyormuş. Hattâ dereye kadar inip kollamış, düşman içerisine gizli olaak giden bir yol bile keşfetmiş, bu yolun üzerinde hiç Rus nöbetçisi yokmuş Yüzbaşı bir kaç defa:

— Hey Allahım diye, başını salladı ve dürbününü gene gözlerine getirdi.

Ateş iki saat evvel Ramazanın gösterdiği düşman gerisindeki vâdide ve koyunların yanından geliyordu ve dürbünde de burada bir kargaşalık görünüyordu.

Biraz sonra buradan iki hat arasındaki dereye doğru bir karaltının koşmaya başladığı görüldü, yüzbaşı dürbünle dikkat etti, bu koşan şey iki ayaklı olduğu için insan olması lâzım gelirdi, fakat kafa tarafında insan başına benzer bir alâmet yoktu. Tostoparlak, yusyuvarlak bir şey vardı.

Bu acayip mahlûk dereye gelebilmek için hayli koştu ve arkasından hayli kurşun yedi. Arada sırada yere yuvarlandı, gene kalktı, gene mütemadiyen koştu.

Dereye yaklaşınca bu defa yandaki sırtlardan münferit

ateş değil, makineli ateşi, mangaca, takımca yaylım ateşi başladı.

Yüzbaşıyı telâş aldı. Onlar da çavuşla beraber soluk soluğa sağ yana, ateşin geldiği, acayip mahlûkun yaklaştığı dere parçasına doğru koşmaya başladılar. Bereket versin tepeden aşağı doğru gidiyorlardı ve ileride olup bitenleri görebiliyorlardı.

Ramazanın tâ kendisi olduğunda artık şüphe kalmayan firarî iki taraftan gelen bu kesif ateşe rağmen ileriledi ve kendisinin evvelce keşfetmiş bulunduğu gizli yola girdi, dik kayaların içinde kayboldu. Fakat henüz tehlike atlatılmış sayılamazdı. Nitekim üç beş saniye sonra kendisinin gösterdiği boyun noktasındaki batarya da ateşe ve bu yakın mesafede kayaların altını üstüne getirmeğe başladı.

Nihayet çöken akşam karanlığı altında o da ateşi kesti. Tam bu sırada yüzbaşı ile nöbetçi çavuşu, ve arkalarına aldıkları iki nefer de dereye yaklaşmış bulunuyorlardı.

Bir batarya topun darmadağınık ettiği, mermilerin taze barut kokuları hissedilen kayaların arasından gene iki ayaklı ve gene tostoparlak, yusyuvarlak bir şey taşıyan acayip mahlûk zuhur etti. Fakat bu defa bu yuvarlak şey artık üstü yünle örtülü bir koyun değil, derisi nizamî şekilde soyunmuş bir külbastılıktı.

★

Yüzbaşı Ramazanın bu delicesine cesaretine şaşmakla beraber onu bu usulsüz hareketinden dolayı tekdir için, hattâ hafif bir ceza da vermişti. Fakat aradan bir hafta geçtikten sonra ordu kumandanlığından son vaziyetin anlaşılması için mutlaka sağlam bir esir yakalanması emri gelince aklına ilk gelen de Ramazan oldu. Onu çağırttı:

— Ramazan geçen sefer delice bir cesaret gösterdin amma bu nihayet bir koyun yakalamak, arkadaşlarınla birlikte

karnını doyurmak içindi, fakat şimdi bak kumandan diri diri bir Rus yakalamayı emrediyor, bu bütün ordu için çok lüzumlu imiş, ne dersin bu işe hazır mısın?

— Hazırım begim.

— Amma bak bu koyun değil, silâhlı, tüfekli bir Rus askeri olacak, bu işi nasıl yapabilirsin?

— Sen emret begim, ben ötesini yaparım.

Yüzbaşı emretti ve dünkü çoban Ramazanın emrine bir de manga verdi. Akşam karanlık bastıktan sonra da ileriye doğru selâmetledi:

— Ramazan boş dönmek yok ha...

— Hayır begim.

Manga Ramazanın arkasından alaca karanlıkta dereye indi, Rusların geceleyin ileri karakollarının sürüldükleri hattı geçti, Ramazanın tahmini üzere Rus bölükleri karakollarını henüz ileri sürmemişlerdi.

Bu hattı geçtikten sonra ileri karakolların her gün gidip gelmesinden hasıl olan ince yolu takip ederek düşman taraflarının yamacını tırmanmanaya başladılar. Ramazan önde, tüfeği elinde, diğer neferler yakından onu takip ederek yürüyorlar. Arada bir:

— Onbaşı, yahu Rus karakolları nerede ise şimdi karşımıza çıkar, böyle esir yakalanır mı diyecek oldular, Ramazan hiç bir şey yokmuş gibi yalnız:

— Siz susun ve benim arkamdan gelin diyordu, başka lâf dinlemiyordu.

Nihayet küçükçe bir kayanın yanına geldiler, şiddetli rüzgâr kaya üzerine düşen karları silip götürmüş, onu bu bembeyaz saha ortasında simsiyah heybetile bırakmıştı. Ramazan:

— Geldik dedi.

Sonra neferlerini birer birer bu kaya üzerine çıkartarak yerleştirdi, kendisi hareket etmeden kıpırdamamalarını, hiç ses

çıkarmamalarını, hele katiyen tüfek atmamalarını, kendisi ne yaparsa onu taklit etmelerini tembih etti ve sonra seslerini keserek beklemeğe başladılar.

Bu dondurucu soğuk alında bekleme bereket versin ki uzun sürmedi. Dar yolun üzerinde birbiri gerisinde on, on beş kişilik bir müfreze ilerliyordu. Havanın kapalı olmasına ve mehtap bulunmamasına rağmen bu bembeyaz örtünün yıldızlardan aksettirdiği ziya gelenleri birer birer tefrik etmeğe kâfi geliyordu. Önde bir kişi hafif hafif ıslık çalıyorlar, arkadan gelenler tüfeklerini ellerine almışlar, öteki ellerini kaputlarının ceplerine sokmuşlar, kulaklarını ve yüzlerini iyice kapamışlar, donmuş yol üzerinde kaymamaya çalışarak tüfeklerinin dipçiklerini yere dayayarak yürüyorlar.

Ramazan son dakikaya kadar ses çıkarmadı, gelenlerin çokluk olmasından ürken bir iki arkadaşının kendi kaputunun ucunu çekmelerine aldırmadı, baştan ayağa dikkat kesilmiş bir halde gelenlere bakıyordu.

Rus müfrezesi kayanın tam altına geldi, iki kişi kayanın da hududunu geçti ve dereye doğru inmeğe başladı, tam üçüncü düşman neferi kaya hizasına gelmişti ki Ramazan üç metre yükseklikteki kayadan **ALLAH** diye kendisini aşağı bıraktı ve bir top gibi Rus neferinin omuzuna oturdu.

Ramazanın tepesine indiği Rus bir pide gibi yere serilmişti. fakat afallayan yalnız bu değildi. Bunun arkasındakiler ve öndekiler de bu kayadan kopan mahlûkun ne olduğunu anlayamadılar, geriye doğru kaçmaya başladılar. Ramazanın arkadaşlarının açtığı ateş bunları bütün bütün şaşırttı ve dağıttı, her birisi bir kovuğa girdiler ve fakat Ramazanın yakasından yakaladığı nefer kendinden geçmiş, bitkin bir halde yerde yatıyordu. Onu kaldırdılar ve dereye doğru geçmiş, hayretten oldukları yerde sinmiş, donakalmış bulunanları da yakaladılar ve bölük karargâhının yolunu tuttular.

Yalnız bir canlı esir istiyen yüzbaşı karşısında biri ezik, diğer ikisi dipdiri üç canlı düşman askeri görünce şaşaladı, Ramazanın alnından öptü, öteki:

— Begim bu da bir şey mi, istersen ben size her gün bunlardan bir iki tane getiririm diyordu.

Bu hikâyeyi anlatan ve Kafkastaki Ramazanın bölük kumandanlığını yapmış olan arkadaşım buraya kadar geldikten sonra sordum:

— Sonra ne oldu Ramazan?

O bu sual üzerine bir daha içini çekti:

— Onu hiç sorma dedi. Ramazanın sonu yürekler acısıdır. Dünyada korku nedir bilmeyen bu kahraman çocuk bir gün gene Rus karakollarile boğaz boğaza kapışmışken yaralandı ve yarası hayli ağır olduğu için arkadaşları onu sedye gibi tuttukları bir kaputun içine yatırdılar, kanları sıza sıza geriye getirirken Ruslar hâlâ ateşi kesmemişlerdi ve boyuna kurşun yağdırıyorlardı. Bir kurşun daha Ramazanın tam kalbine geldi ve bir daha açmamak üzere gözlerini kapadı.»

Allah Ramazana rahmet etsin!.

İKİ ÇAVUŞLAR

Tabur kumandanı Mustafa Bey tabura ilk geldiği gün hepimize sordu:

— Çocuklar bölüklerinizde Bozkırlı var mı?

— E eksik değil efendim.

— O halde ne kadar Bozkırlı nefer varsa hepsini bana gönderin.

— Ne yapacaksınız efendim?

— Çavuşlarımı arayacağım, benim eski bölüğümün çavuşları, Halil ile Mehmet.

Bozkırıl neferler toplandılar, tabur kumandanının karşısına çıkarıldılar ve fakat Halil çavuşla Mehmet çavuşu doğru dürüst bilen çıkmadı veyahut o kadar Halil çavuş, o kadar Mehmet çavuş bilen çıktı ki tabur kumandanı bu işin içinden çıkamadı.

Fakat Mustafa Bey bu araştırmadan hiç de yılacağa benzemiyordu. Kaza kaymakamına, askerlik şubesi reisine mektup yazdı, diğer fırkalara tamimler göndertti, hulâsa dört bir tarafa haberler saldırdı, arada sırada biz:

— Efendim belki esir olmuşlar, hattâ belki şehid olmuşlardır dedikçe:

— Hayır hayır diyordu, ben esir giderken onlar bölüğün takımında idiler ve mutlaka kurtuldular, kalbim bana sağ olduklarını söylüyor.

Ve çavuşlardan haber çıkmadıkça da:

— Ah birinin adresini yakalasam, ötekisi nerededir mutlaka haberi vardır diyordu.

Mustafa Beyin dediği çıktı, neden sonra askerlik şubesi birisinin bulunduğu yeri haber verdi, bir sürü muameleler başladı, resmen istedik vermediler, Mustafa Bey fırka, kolordu kumandanı demedi dolaştı, Halil çavuşu aldı, kanaat etmedi:

— Bu daha ziyade geri hizmetlerine elverişlidir diyordu, muharebe için asıl Mehmet çavuşu bulmalıyım.

Halil çavuş Mehmet çavuşun da yerini haber verdi, bir sürü uğraşmalardan sonra binbaşı onu da tabura aldı ve ancak o vakit rahat edebildi. Gece, gündüz, yürürken, talim yaptırırken hulâsa her an, her dadika iri yarı, yağız suratlı çavuşlar Mustafa Beyin arkasından ayrılmazlar, bir gölge gibi onu takip ederlerdi. o da fırsat düştükçe yavaşçacık kulağıma fısıldardı:

— Bunların kıymetleri asıl sıkışık zamanlarda anlaşılır..

Sonra iki çavuşların hikâyeleri birbirini takip eder, Mehmet çavuşun yağmur gibi ateş arasında ilerideki takım zabitine emrini nasıl ulaştırdığını, yaralanan zabitlerini bir çocuk gibi kucağında nasıl geriye getirdiklerini, Halil çavuşun en fena zamanlarda bile bölüğünü nasıl aç bırakmadığını anlatır, anlatır bitiremez ve sonra da gene tekrar ederdi:

— Halil cephe gerisi, Mehmet cephe ilerisi için bulunmaz askerlerdir.

İki çavuşların teçhizatı da ömürdü. Kendi seyis beygirlerinden başka yedeklerinde çektikleri bir de mekâre vardı. Bu üç hayvanın üzerinde yarım takımın kullanacağı kadar cephane, tabur karargâhının bir kaç hafta muhasarada kaldığı zaman yiyeceği kadar erzak, bir balta, bir kazma ve bir kürek, testere ve bazı marangoz edevatı, ip, demir halat ve saire. Biz

bunlara bakıp hafif tebessüm ettikçe tabur kumandanı:

— Daha siz anlamazsınız derdi. Sıkışık vaziyet gelsin de o vakit benim çavuşların ve bunların, teçhizatının neye yarayacağını anlarsınız.

Eh İstiklâl Savaşında sıkışık vaziyetin kıtlığı yoktu ya. Bidayette hep Halil çavuşun ihtisasını teşkil eden cephe gerisi işleri zuhur etmeğe başladı. Tabur çok az olan nakil vasıtalarına rağmen boyuna yer değiştiriyor, bir cepheden ötekine, şimalden cenuba ve tekrar cenuptan şimale çıkıyordu, o vakitler yığılan cephane sandıkları veya koca bir öbek tutan erzak çuvalları karşısında tabur kumandanı hiç üzülmez:

— Siz Halile bırakın, o getirir derdi. Ve biz rahat rahat Halil çavuşa bırakır, tasalanmadan, üzülmeden yeni vazifemize giderdik. Halil kâh köylülerle ahbaplık eder, yalvarır, kâh gâvur bastıracak diye korkutur, hislerini tahrik eder, kâh nokta çavuşunu kandırır veya olmazsa nokta kumandanile çekişir, kolordu kumandanının karşısına çıkarak şikâyet eder ve fakat ne yapar yapar arkamızdan bıraktılarımızı yetiştirirdi.

Bunların bu vasıtasızlık içinde ne güç şeyler olduğunu bildiğimiz için binbaşının Halil çavuşu yanına almak hususunda neden bu kadar gayretler sarfettiğini yavaş yavaş anlamaya başlamıştık. Fakat bir gün Halil çavuş tekmil bu faaliyetlerinin rekorunu gene kendisi kırdı:

Bizim kolordu Sakaryanın şimalinde harekât yapıyordu, bu harekât esnasında benim de dahil olduğum tabur karargâhı, kolordu karargâhına iltihak etmişti. Bir ara Sakarya üzerine fırkaların muhtemel bir geçit harekâtı için bir köprü kurmak lâzım geldi. Henüz elimizde köprücü takımları olmadığı gibi fırkaların istihkâm bölüklerini de bu mıntakaya çekmek istenilmiyordu. O vakit bizim binbaşı hiç tereddüt etmeden kolordu kumandanına:

— Ben köprüyü yaptırabilirim dedi. Ötekisi hayretler içinde kaldı:

— Hangi bölükle?

— Benim iki çavuşla..

Bu cevap karşısında yalnız kolordu kumandanı değil, fakat bizzat işin içinde bulunan ben de şaşmış kalmıştım. Halil iyi, becerikli, Mehmet çavuş güzel yapılı ve cesur, fakat yüz metreden fazla köprü büyle şeylerle olup bitmez ki..

Mustafa Bey kolordu kumandanının yanından ayrıldığı zaman ben hâlâ hayretten kendimi alamamış, bu verilen sözün bu iki çavuşla nasıl başarılacağını bir türlü kavrıyamamıştım. Binbaşı hiç tasalanmıyordu:

— Bak nasıl ve ne kolaylıkla olacak diyordu.

Yarım saat sonra binbaşı, ben, iki çavuş ve yedeklerindeki mahut mekâre Sakaryaya doğru yola çıktık. İkindiye doğru gene bu dört kişi Sakarya kenarına geldik. Düşman tarafından gaz dökülerek yakılan eski köprü enkazının karşısında ben hazin hazin bakınırken binbaşı da emirlerini vermeğe başladı:

— Haydi bakalım Halil. Sen yakın köylere git, delikanlıları, ustaları al getir, Mehmet çavuş sen de şu baltayı al, kavakları devirmeğe başla.

İş bana hâlâ masal gibi geliyor, köyden gelecek delikanlılarla, devrilecek yaş kavaklarla bu koca köprünün nasıl yapılacağını aklım bir türlü almıyordu.

Ertesi gün Halilin getirdiği köylülerle köprü yeri bir panayır manzarası almıştı. Onun şen, neşeli, kinayeli sözlerine köy delikanlıları yüksek perdeden gülüyorlar, ihtiyar dülgerler ayak keserlerile kavakları dört köşe kiriş haline koyuyordular. Biraz sonra Halil çavuş beline kadar soyundu, gene mahut mekkâre üzerinde taşınan yedek aletlerden zincir şeklindeki portatif testereyi çıkardı ve binbaşının tarifi üzere su hizasına kadar batmış olan köprü ayaklarının üst yüzlerini kesmeğe başladı ve nihayet öğleye kadar geçen müddet köprünün iki günde bitebileceğine bende de kanaat hasıl ettirdi. Halil çavuş köylü babalarla delikanlıları coşturdukça coşturdu, meşalelerin

aydınlığında gece de çalıştırdı ve ertesi günü öğle üzeri eski köprü ayakları eklenerek, üzerleri döşenerek yapılan köprünün fırkaları geçirmeğe hazır bir vaziyette bulunduğunu bildiren binbaşının raporunu Mehmet çavuş bir rüzgâr gibi kolordu karargâhına götürürken Mustafa Bey bana:

— Sen asıl Mehmet çavuşun marifetlerini görmelisin diyordu. Onun işi cephededir ve onun için de Halilinkinden yamandır.

★

Dedim ya, İstiklâl Savaşında sıkışık vaziyetin kıtlığı yoktu. Mehmet çavuşun marifetlerini de yakında göreceğimiz muhakkaktı. Geyveye geldikten ve bizim tabur karargâhı alay karargâhı vaziyetine terfi ettikten sonra Osmanelindeki bir çete alayının başına gitmiştik. Bunlar halis muhlis nizamiye haline kalbedilecekti. Bu çete müfrezelerinde alabildiklerine, canlarının istedikleri şekilde kumanda etmeğe alışmış olan milis kumandanlardan bazıları bu vaziyetten gocundular, el altından bir çete taburunu bize karşı isyana teşvik ettiler, başlarına gelen muvazzaf zabitleri kabul ettirmediler, tedip için elimizde yakın bir kıta yoktu, tedbirle bu taburu yola getirinceye kadar beklemek zarureti vardı. Fakat bu esnada yalnız bu çete taburunun değil, bütün alayın aleyhimizde olduğunu anlamak güç değildi. Binlerce çeteye karşı biz iki muvazzaf zabitle iki ahbap çavuş icabında müdafaa etmek, kendi canımızı korumak mecburiyetinde kalmıştık.

O günlerde Halil çavuşla Mehmet çavuşun ne bulunmaz arkadaşlar olduğunu daha iyi anlamıştım. Bütün gece ikisinin gözüne uyku girmez, tüfekleri kucaklarında otururlar veya birisi karargâh kapısının önünde nöbet beklerken ötekisi bizim yattığımız yerleri gözetlerdi. Binbaşı gene o kat'î emniyetini takınmış:

— Sen uyu derdi. Mehmetle Halil kapının önündeler ya..

Kâfi, bütün çeteler hücum etseler ölmeden birisini içeri salı-vermezler der ve kendisi hakikaten rahat ve müsterih uyurdu.

Ben bazı geceler kontrol edeyim derdim. Yatağımdan kalkmamla çavuşlardan birisini karşımda bulmam bir olurdu.

Nihayet bu korkulu günler de geçti, alay tam mânasile kuvvetli, diğer alaylar kadar itaatli ve cesur muvazzaf bir alay haline geldi, büyük taarruzda şimalden hücum eden ve Bursa üzerine yürüyen en yaman kıt'alardan birisini de bu alay teşkil etti. Bütün taarruz müddetince Mehmet çavuş cephede ve tam kendi ihtisası olan işlerde dehşetli hizmetler görmüş, kan ve ateşe boğulmuş taburlara boyuna emir götürmüş, onlardan haber getirmiş, çok defa terkisinde bir yaralı veya önünde bir kaç esirle avdet etmişti. Fakat alay kumandanı onun hâlâ büyük cesaretini gösterememiş, bunun için fırsat bulamamış olduğuna kaniydi ki Mehmet çavuş şu fecî vaziyetin karşısında kaldı:

İznik gölünün iki tarafındaki sarp dağların düşmesinden sonra ve Bursa ovasına doğru inişin devam ettiği günlerden birisinde idi. Alay karargâhı önde, taburlar bunun gerisinde ilerliyor, düşmanın artık bir muharebe vermesi ihtimal dahilinde görülmüyordu. Tam bu sırada alay kumandanının gözüne yolun yanında silâh çatmış oturan bir bölük göründü. Bu bölüğün hangi kıt'aya mensup olduğu, neden orada istirahat ettiği alay kumandanınca meçhuldü, belki yan tarafta yürüyüş yapan üçüncü kolorduya mensuptu da keşif maksadile kendi hududunu taşmıştı, her ne olursa olsun anlamak gerekti, arkasından hiç eksik olmayan Mehmet çavuşa:

— Bak dedi şu bölük hangi kıt'adan ve niçin burada bekliyor?

Mehmet çavuş atını koşturdu, az bir müddet sonra bölüğe yaklaştı, yanlarına vardı, bölük hâlâ eski vaziyetinde ve silâh çatılarının etrafında oturuyordu.

Birden bir karışıklık oldu, garip bir hisle bölükten şüphelendiği için arkadaşından gözünü ayırmamış bulunan Halil çavuşun ağzından gayri ihtiyarî bir ses çıkardı, alay kumandanile beraber yanındakiler de başlarını Mehmet çavuşa çevirdiler. Çavuş bir anda atını silâh çatılarının içine sürdü, bir kaç el silâh birden patladı, sonra bölük karıştı, Mehmet çavuş içlerinde kayboldu, bölük hemen yere yattı ve alayın arkadan gelen taburlarına karşı ateşe başladı. Bunun yolunu şaşırmış bir Yunan bölüğü olduğunu anladık, biraz sonra bölüğün arkasından daha başka düşman kıt'aları belirdi, onlar da geldiler, beriki bölüğün yanına yattılar.

Bizim alay makinelilerini indirdi. Taburlara yeni meydana çıkan düşman kıt'alarına karşı hedefler gösterildi, bizimkiler de yayıldılar, hücuma kalktılar, topçular mevzi aldılar, ortalık bir anda bir cehennem manzarası aldı, her taraftan tüfek, makineli tüfek, bomba ve top sesleri yükseliyordu, bu esnada alay kumandanı bütün cesaretile kıt'alarını düşman üzerine sevkederken diğer taraftan da boyuna söyleniyordu:

— Eyvah eyvah Mehmet çavuş gitti.

Sonra gene muharebeye dalıyor, emirler gönderiyor veya yukarıya raporlarını bildiriyor ve her fırsat düştükçe söyleniyordu:

— Çanakkaleden kurtul, Kafkastan kurtul, bütün İstiklâl Savaşını yap da, tam zafer kazanıldığı gün, bir hiç uğruna git. Vah zavallı Mehmet çavuş, vah zavallı Mehmet çavuş.

Alay kumandanını teselli etmeğe kimsede mecal yoktu. Bir kere ölümü muhakkaktı. Koca bölüğün içerisine girmiş, kaybolmuş ve bir kaç el de silâh patlamıştı. Sonra alay kumandanının bu emektar çavuşunu evlâdı gibi sevdiği de malûm. Esasen bu cesur adamı sevmeyen de yoktu ki...

Öğleye kadar hep bu düşünce ve kederle geçti, düşman tuttuğu mevzilerden söküldü, daha gerilere atıldı, muharebe

faaliyeti biraz tavsadı ve alay karargâhı bir sırt gerisinde oturup o sabahki muharebenin yorgunluğunu gidermek üzere dinlenmekte idi ki gene Halil çavuş bağırdı:

— Efendim Mehmet çavuş geliyor.

Hepimiz gayri ihtiyarî Halilin gösterdiği tarafa baktık. Hakikaten Mehmet çavuşa benziyen iri yarı bir adam, elinde silâhı, terkesinde heybesi at üstünde bize doğru ilerliyordu, fakat yalnız kendi üstündeki elbise ile atın rengi sabahkine benzemiyordu. Boz renkli bir elbise ile gitmiş, şimdi koyu hâki bir elbise ile geliyordu, giderken atının rengi doru, gelirken yağızdı.

E âhiretten dönüp gelenlere inanmış bir kimse olsaydım bu haller ve bu geliş karşısında mutlaka telâşa düşerdim. Mehmet çavuş telâşsız, acelesiz geldi, atından indi ve sonra alay kumandanının karşısında durarak selâm verdikten sonra:

— Geldim efendim dedi.

— Nereden geldin Mehmet çavuş, âhiretten mi?

— Ne âhireti efendim, basbayağı Yunan içinden.

— İyi amma koca bölüğün içinden nasıl kurtuldun?

— Güçlük mü var? Bölüğe yaklaşınca baktım ki bizimkilerden değil, meğer gâvurmuş.. Eh dönmek olamaz, arkamdan kurşun atıp vuracaklar, kurşunu arkadan yemektense önden yemek daha iyidir dedim, hayvanımı silâh çatılarının üzerine sürdüm. Hani ortalığı karıştırarak telâşeye vermek istedim. Bir taraftan da önüme gelenlere bastım kurşunu. Tahminim yanlış çıkmadı, oturanlar şaşaladılar, yerlerinden bile kıpırdaşamadılar, yalnız ağaç altında oturan sarı benizli bir zabit davrandı ve tabancasını bana doğru çevirmişti ki kurşunu yedi, bölüğün nihayetine varınca hayvan üzerinde durmanın artık tehlikeli olduğunu anladım, kendimi yere attım ve bir hendeğin içine çömeldim, yaklaşana bastım kurşunu. Sizin taraftan da ateş açılınca beni boşladılar gayrik. Hendekten

hendeğe sürüne sürüne bir selâmete çıktım. Fakat beygirim geride kaldı ve vuruldu, heybem onun üzerinde, üstüm başım parça parça oldu, bu vaziyette karşınıza gelmeğe doğrusu cesaret edemedim. Bekledim, gâvur kaçtı, kendime bir elbise tedarik ettim, bir de Yunan süvari hayvanı yakaladım, heybemi buldum, işte karşınıza da geldim.

O vakit alay kumandanı güldü, başını salladı ve bana döndü:

— Ben sana demiyor muydum ki Mehmet çavuş asıl cevherini göstermek için henüz fırsat bulmamıştır. Şimdi sen de inandın mı? [1].

(1) Ahmed oğlu Ahmed Savaş Hikâyeleri. — M. Şevki.

62. DERS

Sancak

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak!
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

İstiklâl Marşı — Mehmed Âkif —

Sancak, bir milleti tek bir fikir çevresinde birleştiren kutsal bir alâmettir. Bu birlik noktası; milletin şerefi, namusu, vatanın duvağıdır. Evet o, bir milleti ve bir vatanı temsil eder. Onun serbestçe dalgalanması, milletin hürriyet ve istiklâlinin bir ifadesi, bir remzi demektir. Bunun içindir ki bir alayın son neferi şehid olmadıkça onun sancağı düşman eline geçemez.

«Askerin en mukaddes malı Sancaktır. Sancak Büyük Türk Milleti tarafından askerin namus ve haysiyetine teslim edilmiş değerli bir emanet ve alayın geçmiş zamanlardaki kahramanlıklarını hatırlatan büyük ve manevî bir varlıktır. Sancak ayni zamanda lüzumunda askerin altına toplanacağı bir alâmettir. Asker sancak altında zafer bulur.»

«Bir alaya sancak verildiği zaman Sancağı teslim alan alay komutanı Sancak elinde olduğu halde alaya yüzünü dönerek Sancağı alaya gösterip «Sancak millet tarafından alayımıza emanet edildi. Sancağımızı canla başla muhafaza edeceğiz, muharebenin en sıkışık zamanlarında Sancağı hatırlaya-

rak yurda ve millete karşı olan vazifemizi yapacağız ve sancağımızın müdafaası için kanımızı son damlasına kadar akıtacağız ve alayda tek sağ bir kişi kalsa düşmana bırakmıyacağız» tarzında sözler söyler.

(Ordu Dahilî Talimat Kanunu)

Asker evlât! Sancağa hürmet, doğrudan doğruya onun temsil ettiği millete hürmettir. Onun uğrunda ölmek, ölümlerin en mukaddesidir. Ölürken bile onu yere düşürmemek en birinci vazifendir. Dinleyiniz de size bir vak'a anlatayım:

Peygamber Efendimiz, Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra cihan hükümdarlarına birer mektup gönderip onları müslümanlığa davet etmişti. Bu mektuplardan biri de Bizans imparatorluğunun himayesinde bulunan (Havran) emiri (Amiroğlu Şurahibl) e gönderilmişti. Elçiye zeval yok iken bunlar, götüren elçiyi öldürmüşlerdi. İslâm elçisinin öldürülmesi ehemmiyetsiz görülecek bir olay değildi. Herhalde onlara hadlerini bildirmek lâzımdı. Bunun için Peygamber Efendimiz (3,000) mücahit hazırlayarak **Haris'in oğlu Zeyd**'e bu müfrezenin komutanlığını verdi. O zamanın usulünce harp esnasında sancağı bizzat ordunun komutanı taşırdı. Peygamber Efendimiz sancağı kendi eliyle Zeyd'e teslim ederken «Eğer şehid olursan sancağı **Ali**'nin kardeşi **Cafer** alacak, o da şehid olursa **Abdullah bin Revaha**'ya teslim olunacak, o da şehid düşerse içinizden birini komutan seçin» dedi.

İslâm ordusu Medine'den hareket ettikten sonra casuslar düşmana bunu haber vermişlerdi. Buna karşı düşman Bizans imparatoru Kayser'den de yardım istiyerek (100,000) kişilik mükemmel bir ordu hazırlamıştı. Düşman ordusunun öncüleri Şam civarında İslâm askerine karşı çıktı ve cenge girişilerek düşman askeri perişan edilip kumandanı da öldürüldü. Müslümanlar oradan kalkarak (Maan) denilen yere vardıklarında (100,000) kişilik bir ordunun üzerlerine gelmekte olduğunu

anladılar. Orada iki gün kaldıktan sonra (Mote) ye vardılar ve düşman askerlerile karşılaştılar. Silâh, mühimmat ve sayı bakımından bu kadar çok bir orduya karşı durmak mümkün değildi. Bununla beraber geri çekilip kurtulmak imkânı da yoktu. Bu durum karşısında asker nutuklar söylenerek gazaya teşci ve teşvik edildi. Her biri kükremiş arslanlar gibi gaza meydanına koşmayı cana minnet biliyorlardı. Saflar teşkil edildi ve harp başladı.

Kumandan hazreti Zeyd sancağı eline alarak tekbir getirdi. İslâmlar da onun çevresinde saf bağlayıp durdular. Zeyd (Radiyallahü anh) hazretleri düşmanla hayli çarpıştıktan sonra nihayet düşman mızrağile vurulup şehid oldu. Hemen Cafer hazretleri koştu ve sancağı eline aldı.

Peygamberin amcası Ebu Talibin oğlu ve hazreti Ali'nin kardeşi olan Cafer, muharebe meydanına atıldı; hiç korkmadan, yılmadan düşmanla arslanlar gibi savaştı ve düşmanın içine korku saldı. Bu sırada pek çok yerinden yaralandı. Lâkin sebat etti, hücumlarını gevşetmedi. Nihayet düşman kılıcı ile sağ eli kesildi, hemen sancağı sol eline aldı ve harbe devam etti; düşmanın çok kuvvetli ve amansızca hücumu ile sol eli de kesildi. Fakat Cafer, sancağı yine yere düşürmedi ve kesik kolları ile sancağa sarıldı ve göğsü üzerinde sımsıkı tuttu ve böylece şehid olup uğrunda can verdiği Allah'ına kavuştu. Sonradan gördüler ki bu şehid arslanın vücudunda tam doksan yara var. Harp meydanında doksan yerinden yaralanan ve düşman kılıcı ile iki kolu kesilen Cafer, bu halde iken yine sancağı yere düşürmüyor, aziz ruhu göklere uçup giderken sancağı da kesik kolları arasında sımsıkı tutuyor ve başkumandan olan Peygamber Efendimizin emrini yerine getiriyor, sancağı Cafer'in kolları arasından Revaha'nın oğlu Abdullah alıyor.

İmanın, fedakârlığın, kahramanlığın bu derecesine tarihte çok az tesadüf edilir ve belki de hiç!

Cafer böylece şehitlik mertebesini aldıktan sonra Abdullah bin Revaha seğirtti ve sancağı alıp harbe devam emrini verdi ve muharebe meydanına girdi. Bu büyük asker de bir müddet savaştıktan sonra şehit oldu. Peygamber efendimizin isimlerini saydığı komutanların hepsi şehit olduğundan islâm ordusu başbuğsuz kaldı ve asker dağılmaya başladı. Fakat sancak yere düşmesin diye ensardan (Ebu Yüsr) hazretleri sancağı aldı ve seçilecek olan başbuğa verilmek üzere onu muhafaza etti.

İslâm askeri geri dönüp giderken (Halid bin Velid) hazretleri önlerine çıktı ve dönmemeleri için çok çalıştı ise de fayda vermedi. Fakat kendisi bir yer seçerek orada dayandı.

Bundan sonra (İbni Amr) askerin önüne geçip «Ey islâm cemaati! Kaçarken ölmekten ise pençe pençeye mertçe cenk ederek can vermek hayırlıdır» sözlerile bozgun askeri geri çevirdi ve hepsi birden (Halid bin Velid) i başbuğ seçtiler.

Bu kadar kuvvetli ve otuz mislinden çok düşman karşısında bir avuç islâm askerinin böyle mertçe fedakârlığına düşman hayret içinde kaldı ve gözü yılmaya başladı.

Bununla beraber islâmlar için durum çok vahim idi. Düşmanın niyeti sonraki gün islâm askerini her taraftan çevirip birden yok etmekti. Bu buhranlı dakikada bir avuç islâm mücahidlerini 100,000 kişilik düşmanın pençesinden kurtarmak, şüphe yok ki, büyük bir muvaffakiyet idi. Halid, askerlikteki mehareti ile bunu düşünmüş ve buna muvaffak olmuştu.

Filhakika; Halid, sabah erkenden islâm askerini tanzim ve tabye ettiği sırada durumunu değiştirdi; pişdarı dümdar, dümdarı pişdar yaptı; sağ cenahtaki askeri sol cnaha, sol cenahtaki askeri sağ cenaha geçirdi. Bunun için düşmanın her fırkası, kendi önünde bir gün önce görmüş olduğu askerden başka asker görüyor ve müslümanlara yardım için taze asker gelmiş sanıyor ve bundan bir kat daha ürküyordu. Onlar bu

halde iken Halid birdenbire şiddetli bir hücum yaparak düşmanı bozdu. Düşman muharebe meydanında birçok silâh ve ölü bırakarak geri çekildi.

Fakat düşmanın gerisi pek çoktu. Harp ilminde çok mahir olan Halid, düşmanın bozulmasını fırsat bilerek hemen geri çekildi. Sancağını ve askerini kaptırmadan hemen döndü ve Medine'ye girdi. Bundan sonra Halide Allahın kılıcı lâkabı verildi. (1)

Sancak, bayrak nihayet bir hilâli taşıyan bir bezdir. Fakat o hilâl, uğruna yüz binlerce güneşler feda edilen kutsal bir HİLÂL'dir. Büyük şairimiz Mehmed Âkif bunu şu beyti ile ne güzel anlatmıştır:

Yaralanmış temiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, ya rab, ne güneşler batıyor!

(1) Kumandanların birer birer şehid olacakları bir mucize olarak Peygamber Efendimize önceden bildirilmiş olduğundan tavsiyelerini ve emirlerini ona göre vermişti.

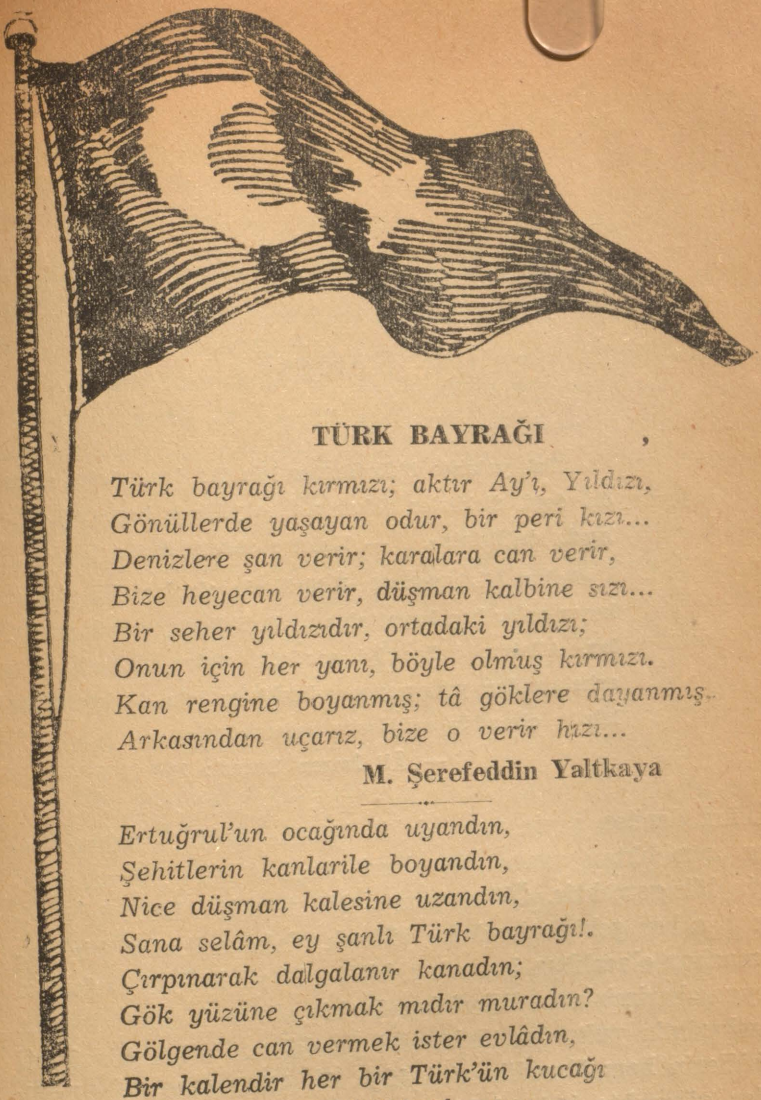

TÜRK BAYRAĞI

Türk bayrağı kırmızı; aktır Ay'ı, Yıldızı,
Gönüllerde yaşayan odur, bir peri kızı...
Denizlere şan verir; karalara can verir,
Bize heyecan verir, düşman kalbine sızı...
Bir seher yıldızıdır, ortadaki yıldızı;
Onun için her yanı, böyle olmuş kırmızı.
Kan rengine boyanmış; tâ göklere dayanmış.
Arkasından uçarız, bize o verir hızı...

M. Şerefeddin Yaltkaya

Ertuğrul'un ocağında uyandın,
Şehitlerin kanlarile boyandın,
Nice düşman kalesine uzandın,
Sana selâm, ey şanlı Türk bayrağı!.
Çırpınarak dalgalanır kanadın;
Gök yüzüne çıkmak mıdır muradın?
Gölgende can vermek ister evlâdın,
Bir kalendir her bir Türk'ün kucağı
Ey şerefin, büyüklüğün fermanı,
Ey kavgalar tarihinin destanı
Seni ister şu toprağın her yanı,
Sensiz tütmez Türk'ün evi, ocağı.

İbrahim Alâeddin

63. DERS

Şehitlik Rütbesi

«Allah yolunda öldürülenler için ölü demeyiniz; onlar ölü değil diridirler, fakat siz (o yüksek hayatın) farkında değilsiniz.» — Kakare sûresi, âyet: 154 —

«Sakın Allah yolunda öldürülmüş olanları ölü sanma, hayır onlar hep hayattalar ve Rabbileri yanında yaşarlar. Allah'ın bahşettiği saadetle şâdan ve şehadetle arkalarından yetişmeyen mücahitler için de korku ve hüzün olmadığı müjdesile mesrurdurlar.»

— Âli İmran Sûresi: 169, 170 —

Ölüm denilen şeyin ruha değil, bedene geldiği, ruhun bedenden ayrıldıktan sonra yine ölmiyeceği Allaha imanı olanlar için bir gerçektir. Ölüm cana değil, tenedir. Bu böyle olmakla beraber şehidlerin daha yüksek, daha mümtaz bir hayata mazhar olacakları ise çok tabiidir. Nasıl ki Kur'anıkerim ile Peygamberimizin hadisleri bunda hiç şüphe bırakmamıştır. Kur'anıkerimin yukarıya türkçesini yazdığımız diğer bir âyeti de şehidlerin hem ölmediklerini, hem de Allah yanında büyük nimetler görmekte bulunduklarını haber veriyor.

Hep biliriz ki: Asker, milletinin haklarını tanıtmak, namusunu, şerefini müdafaa etmek, yurdunu düşmana çiğnetmemek için ortaya atılan, hak yolunda, Allah yolunda canını feda etmekten çekinmiyen bir kahramandır. Böyle bir vazife-

nin ne kadar mukaddes, ne derece yüksek olduğu şüphesizdir. Bunun için dinimiz, kitabımız bu büyük ruha sahip olan kahramanlardan vazife uğrunda ölenlere **Şehid,** vazifesini yaparak sağ kalanlara da **Gazi** rütbesini vermiştir.

Şehidlik, Peygamberlik rütbesinin bir altındadır. Peygamberlik rütbesinden sonra en yüksek rütbe, şehidliktir; Allah rızası için, memleketi düşman hücumundan korumak için vazife başında can veren bir asker **şehid**'dir. Vazifesini yaparak Allahın rızasını kazanmak gibi ulvî bir maksat güden asker, ister düşman ile çarpışırken can versin, ister nöbet beklerken, ister talim yaparken, her hangi bir vazifede olursa olsun **Şehid**'dir. Bu mukaddes yolda canını feda etmiş olan şehidler, en yüksek ruhlara vâdedilmiş olan ulvî hayata yüzbin kere lâyıktırlar. Dünya âhiretin bir tarlası değil mi? Burada ne ekilirse ötede o biçilmiyecek mi? Öyle ise hak yolunda, Allah yolunda ölenlerin, yani bu mübarek toprağa hayatını ekip onu kanile sulayanların âhiret ve hesap gününde biçecekleri mahsul, ebedî ve nurlu bir hayattan başka ne olabilir?

Evet, hiç tereddüt etmeden îman ediyoruz ki: Bizim bir kurşun tanesi ile, bir gülle parçası ile, bir bomba ile, bir kılıç ile, bir süngü ile, bir şerapnel ile öldü sandığımız o mübarek insanlar Allah yanında diridir. Allah onları her türlü nimetler içine boğmuş, onlar kendilerine mahsus bir hayat yaşıyorlar. Lâkin biz onları görmüyoruz, onların nasıl yaşadığının farkında değiliz de **«bir kurşun tanesi geldi öldü gitti»** diyoruz. Halbuki Allah bize onların ölmediklerini, onların diri olduklarını haber veriyor. Allah yolunda canını veren o mübarek insanlar o kadar yüksek bir mertebede bulunuyorlar ki o mertebeye çıkamamış ve toprak üzerinde kalmış olan bizim gibiler onları asla anlıyamazlar. Şehidin bulunduğu yüksek mertebeyi, Allahın yanında şehidin gördüğü nimet ve itibarı anlamak için şehid olmak lâzımdır. Şehid olmayanlar bunu nasıl anlar-

lar? İşte bunun için Cenabıhak «Şehidler diridir, fakat siz farkında değilsiniz.» buyuruyor. Gerçekten öyledir! Biz farkında değiliz. Farkına varmamız da mümkün değil.

Söz temsili: Dünyada bir kulübede oturan fakir bir adamla saraylara, kâşanelere sahip ve saraylarda her türlü zevk ve safaya malik ve böylece vakit geçiren bir kimseyi düşününüz. Zavallı fakir adam, o saraylardaki zevk ve safanın nasıl olduğuna vâkıf mı? Oralarda geçen hayatın nasıl olduğunun farkında mıdır? Oraya mahsus zevk ve safaları görmeyince ne bilsin. O yalnız, görenlerin, orada bulunanların söyledikleri kadarını bilir. İşte şehidlik mertebesi de - benzetmek gibi olmasın - öyle yüksek bir rütbedir ki, o rütbeyi alamamış, o yüksek mevkie çıkamamış olanlar ondan bir şey sezemezler, öldü gitti sanırlar. Halbuki Şehid canını verdi, fakat Allahından «Cennet» aldı.

Allah yolunda düşman ile çarpışırken şehid olmak ne büyük bir rütbedir ki: Peygamber Efendimiz bile tekrar tekrar şehid olmayı diliyor. İşte şu mübarek sözler efendimizindir: **«Ah ne olaydı! Allah yolunda öldürülseydim, sonra dirilip yine öldürülseydim; sonra dirilip yine öldürülseydim!»** Görüyor musunuz! Peygamber Peygamberken yine şehid olmak, hem de birkaç defa şehid olmak istiyor. Şehid olanlara ne mutlu!

Öyle ya, yığın yığın insanlar bu dünyada yaşamayı kendilerince bir gaye bilerek, onu elden çıkarmamak için, çok zamanlar, insanlığın alnını karartacak kadar rezil yaşayışlara ve vazifeden kaçmak zilletine katlanır dururken pek muazzez, pek mukaddes bir gaye uğrunda hayatlarını ehemmiyetsiz bir vasıta gibi feda ediveren o pâk ruhlar en yüksek bir hayata lâyık olmazlar mı?..

Sırası gelince hak yolunda hayatını feda edemeyenler, şehidlere vâdedilmiş olan ebedî hayatı bulmak şöyle dursun,

yaşadıkları müddetçe mümkün değil saadet yüzü göremezler. Bir ferd, yahut bir cemaat için, nasıl olursa olsun, yaşamak arzusu yegâne emel sırasına geçerse; sefil, rezil, şerefsiz, namussuz bir hayat, şanlı bir ölüme tercih edilirse o ferdin, yahut o cemaatin kıyamete kadar alnı esaret ve zillet damgasından kurtulamaz.

Allaha yüz bin kere şükürler olsun ki milletimizin yüreğindeki şehamet ruhu ölmemiştir. Bundan sonra da «Ölürsem şehid, sağ dönersem gazi olacağım, her iki rütbe ise Allah yanında en yüksek rütbedir» ruhunu öldürmemek için ne lâzımsa esirgememeliyiz. Zira dünyamız bu ruh ile, âhiretimiz ise dünyamızla durur. Hattâ dünya âhiretten önce gelir.

Yalnız burada çok dikkat edilecek bir şey var: Şehid olacağım diye öyle körü körüne ölmek doğru bir şey değildir. «Adam ne olacak ölürsem şehid olacak değil miyim» diye düşmanın kucağına atılıvermeyin! Böyle yapan bir adam şehid olmaz. Asker ölmek için değil, öldürmek için harbe girişmelidir. Maksat, hak uğrunda milletin şerefini kurtarmak, yurdu düşmanlara çiğnetmemektir. Bu uğurda asker vücudunu düşmana siper yapacak, düşmanla son noktaya kadar boğuşacak, düşmanı yok etmek için nasıl hareket etmek lâzımsa öyle hareket edecektir.

İşte bu niyetle vazifesini yaparken ölürse o zaman şehid olmuştur. Çünkü kutsal bir vazife uğrunda can vermiştir.

Şehid, al kanlarile, kanlı elbiselerile gömülür; onları yıkamak, başka bir kefene sarmak lâzım değildir. Namazı yıkanmadan kılınır. Yalnız üzerindeki silâhı, kürk ve palto gibi fazla dış elbisesi varsa onlar alınır işte o kadar.

Peygamberimiz (S. A.) efendimiz «Şehidleri al kanlarile, kanlı elbiselerile gömünüz. Allah yolunda yaralanan kimselerin kıyamet gününde damarlarından kan akar, onların rengi kan rengidir. Fakat kokusu mis kokusudur» buyurmuştur.

Yalnız talim ederken, nöbet beklerken, yahut hastahanede veya bir vazifede ölerek şehid olan asker, yıkanır ve kefene sarılır.

Allah yolunda can veren şehidlerin bütün günahlarını Allah tealâ hazretleri affeder; yalnız alacaklının hakkı varsa o kalır. Helâl ettirmedikçe kul hakkı insanın üzerinde kalır. Onun için kul hakkına da çok dikkat etmek lâzımdır. Denizde şehid olanın her günahı mağfiret olunur.

Bir şehid; kendi hısım ve akrabasından yetmiş kişiye şefaat edeceğini Peygamberimiz efendimiz haber vermiştir.

Anladınız ya, şehidlik rütbesi bu kadar büyüktür. Artık bu kadar büyük bir rütbeye nâil olacak, bu derece yüksek bir mevkie çıkacak olan bir insan kıtasından veyahut muharebe meydanından kaçar mı? Böyle bir insan düşmandan korkar, düşmanın çokluğundan ürker mi? Asla!.

Peygamber efendimizin şu mübarek sözlerine dikkat et:

1— *Öldükten sonra Allah'ın cennetlerini gören, nimetlerine kavuşan hiç bir insan yoktur ki yine dünyaya dönmeyi istesin. Lâkin şehid böyle değildir. O, şehitliğin ne kadar yüksek bir rütbe olduğunu gördüğünden yine dünyaya gelip de tekrar tekrar şehid olmayı ister.*

2— *Kıyamet gününde Allah'ın huzuruna cennetten bir şehid getirilir ve ona "Ey âdemoğlu; yerin nasıl„ diye sorulur.*

— "Ey benim Rabbim! Yerim; en yüksek bir yerdir„ cevabını verir. Bunun üzerine Hak teâlâ: «Benden daha ne dilersin» buyurur. O da:

— Yarab, hiç bir dileğim yok, hiç bir şey istemiyorum; yalnız dünyaya on kere dönüp de senin yolunda on kere şehid olmayı dilerim; der.

3— *Şehid, âhirette hısım ve akrabasından yetmiş kişiye şefaat eder ve onların cennete girmelerine sebep olur.*

ŞEHİD [1]

Ey bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdat inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe„ desem; sığmazsın?
Herc-ü merc ettiğin edvara da yetmez o kitap...
Seni ancak ebediyyetler eder istiap.
"Bu taşındır.„ diyerek Kâbeyi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, rida namile,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecramile;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyayı uzatsam oradan;
Sen bu avizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtabı getirsem yanına,
Türbedarın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile avizeni lebriz etsem;
Tüllenen magribî akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hatırana.
Sen ki, son ehli salibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili Sultanı Salâhaddinini
Kılıcarslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki islâmı kuşatmış, boğuyorken husran,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
San ki ruhunla beraber gezer ecramı adın;
Sen ki, âsara gömülsen taşacaksın.. heyhat,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu
Ey şehid oğlu şehid isteme benden makber,
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber!

Mehmed Âkif

[1] Çanakkale Şehidleri — Birinci Dünya Harbinde.

Görüyorsunuz ya, büyük şair, Mehmed Âkif, ölmediklerini Allahın söyledikleri şu şehidler için yer yüzünün hiçbir yerinde ne münasip bir mezar, ne de bir mezar taşı bulamıyor. En mukaddes makamların bile ona mezar ve mezar taşı olamıyacaklarını söyledikten sonra bunları Peygamberin kucağına veriyor. Bu mısraları Allahın arşı ilhamından aldığında şüphe olmıyan şair, bununla büyük bir hakikate tercüman olmuştur. Çünkü şehid, canını ancak Cennet mukabili vermiştir. Bu uğurda feda edilen vücudun Cennetten başka bir karşılığı yoktur. Canını Allaha teslim eder etmez onları Peygamber kucaklar ve lâyık oldukları yüksek ve ebedî makama götürür; artık onlar hep Onunla beraberdir. Ne mutlu onlara!

Kur'an, bunu ne güzel tasvir etmiştir:

"Hakikat, Allah mü'minlerden canlarını, mallarını Cennet muhakkak onların olmak bahasına satın aldı, onlar Allah yolunda çarpışacaklar, öldürecekler ve ölecekler, (gazi ve şehid olacaklar) bu, çarpışırken öldürmelerine ve ölmelerine mukabil Cenneti hak etmeleri hakkındaki vaad, O'nun (Allah'ın) Tevrat'ta da, İncil'de de, Kur'an'da da taahhüt buyurduğu bir vaaddir; artık Allah'tan ziyade ahdini yerine getirebilen kim?. O halde yapmış olduğunuz şu alış veriştен dolayı (Ey mü'minler) size müjdeler olsun, ve işte O, evet gazilere ve şehidlere vâdedilmiş olan o cennet, daha büyüğü düşünülemiyen bir kurtuluş; ebedî bir saadettir.,,

(Kur'an, Tevbe sûresi, Âyet: 111)

PEYGAMBER EFENDİMİZİN ŞU VECİZE VE DUALARINI DA HATIRINDEN ÇIKARMA:

1— Peygamberliğimin gayesi ancak ahlâkı yükseltmektir.

2— Güzel ahlâk (dünya ve âhiret işlerini iyileştiren) cennet alâmetlerindendir.

3— Güzel ahlâk dini muhafaza eden bir kaptır.

4— Güzel ahlâk dinin yarısıdır.

5— Mü'min bir kulun terazisine konacak güzel ahlâktan daha ağır ve değerli bir şey yoktur. Muhakkak ki güzel ahlâk sahibi bununla herhalde namaz ve oruç sahibinin derecesini bulur.

6— Kıyamet gününde mü'minin terazisinde güzel ahlâktan daha ağır bir şey yoktur. Muhakkak ki Allah ağzı bozuk kötü huylu ve utanmazlara buğz eder ve onları sevmez.

7— Her işinde doğruluktan ayrılmayan bir mü'min güzel ahlâkı ve yüksek seciyesi ile daimî oruç ve namazla meşgul olanın derecesini herhalde bulur.

8— Bir kul ibadet cihetinden zayıf olduğu halde güzel ahlâkile âhiret derecelerinin en yükseklerine erişir. Daima ibadet eden bir kul da kötü ahlâkı yüzünden cehennemi boylar.

9— Güzel ahlâktan ayrılma; çünkü ahlâk yönünden nâsın en güzeli, din bakımından en güzelleridir.

10— İyi ve hayırlı olanınız; ahlâkı en güzel olanınızdır, ki onlardan kimse incinmez. Kötüleriniz de çok geveze, kendini beğenen ve konuşurken dudaklarını büken, avurtlarını dolduran ve tekellüfle konuşandır.

11— Mü'mine verilen nimetlerin en hayırlısı, güzel ahlâktır. Biçimi güzel bir insanın kötü bir kalbe malik olması onun en kötü bir nasibidir.

12— Su kırağıyı nasıl eritirse güzel ahlâk da günahları yok eder. Sirke balı nasıl bozarsa kötü ahlâk da iyi işleri öyle bozar.

13— Kötü ahlâk (sahibini vahim âkıbetlere sürükleyen) bir şeâmettir. En kötünüz, ahlâk bakımından en çirkin olanınızdır.

14— Allahım şikaktan (birliği bozacak hertürlü şeyden) nifak (içi dışına uymamak) tan ve her türlü kötü huylardan sana sığınırım.

15— Allahım kılığımı ve görünüşümü nasıl güzel yapmış isen ahlâkımı da güzelleştir.

16— Allahın faydasız ilimden, halis olmıyan işten, kabul olunmayan duadan sana sığınırım.

17— Allahım fakirlikten, azlıktan, zelîl ve hakir olmaktan, zulüm yapmaktan ve zulüm görmekten sana sığınırım. Bunlardan beni koru.

18— Allahım dinim ve dünyam için çoluğum, çocdğum ve malım için senden af ve âfiyet isterim. Kimsenin görmesini istemediğim şeylerimi ört. Ve korktuğumdan emin eyle. Allahım önümden, arkamdan, sağımdan ve solumdan, yukarıdan ve aşağıdan gelecek her türlü musibetlerden beni muhafaza eyle Allahım

19— Allahım her türlü hastalıklardan sana sığınırım.

20— Gelecek için gam çekmekten, geçmişe kederlenmekten, tenbellikten, pintilikten, acizden, korkaklıktan, borç altında kalmaktan, insanların zulüm ve tasallutlarından, azdıran zenginlikten, azdıran fakirlikten, ölürken gelecek fitnelerden, kabir azabından sana sığınırım. Beni bunlardan muhafaza buyur Allahım.

21— Bana pürüzsüz bir yaşayış, hayatımın sonuna tatlı ve rahat rahat ermek, âhirette rüsvay olmayarak huzuruna çıkmak ihsan eyle Allahım.

22— Allahım bana doğru yolu göster; ahlâkımı ve maişetimi temiz kıl, haram şeylerden uzaklaştır, kimseye muhtaç etme.

23— Allahım, senden işlerde sebat, doğru dil, selim bir kalb isterim.

24— Allahım; bana ihsan eylediğin rızkı ihtiyarlığımda ve ömrümün sonunda genişlet.

25— Kötü huylardan, kötü amellerden, kötü arzulardan dinime, dünyama hüzün verecek her şeyden sana sığınırım Allahım.

26— Allahım, amellerin ve ahlâkın en güzeline ulaşmak, bunları nefsimde toplamak için bana yol göster. Çünkü ahlâkın en iyilerine ulaştıracak ve kötülerini benden uzaklaştıracak olan ancak sensin.

27— Allahım, ey bizi yaratan ve terbiye eden Rabbimiz. Bize dünyada ve âhirette dirlik, düzenlik, iyilik ve güzellik ver. Ve bizi cehennem azabından koru.

64. DERS

Müslümanlığın haram ve yasak eylediği şeyler

Allah teâlâ hazretlerinin herhangi bir şeyi yasak etmesinde herhalde bir hikmet, bunları yapmamakta insanların dünya ve âhiretine ait bir fayda ve maslahat vardır. Binaenaleyh, bunlardan birini yapmak, Allahın emirlerine karşı gelmek, itaatsizlik etmektir. Bu emirlere karşı gelmekte bazan doğrudan doğruya bu itaatsizliği yapanların kendilerine, bazan da diğer fertlere veyahut cemiyete birer zarar da vardır. İşte bunun içindir ki bunlardan birini yapmak haramdır, bunu yapanlar günah işlemiş olurlar. Bunlar dünya ve âhirette muhtelif cezalara çarptırılır. Müslümanlığın haram kıldığı işlerin bazılarını aşağıya yazıyorum:

1) Allaha şerik koşmak, ona ortak, oğul ve kız isnat etmek, küfür etmek (bunlar affedilmiyecek kadar büyük bir günahtır. Meğer ki bunları bırakıp tevbe ve istiğfar etmiş olsun.)

2) Anaya ve babaya itaatsiz olmak, karşı gelmek (bu da insanın dünyasını ve âhiretini mahveden büyük günahlardandır.)

3) Peygamberlerin bazısına îman edip bazısına etmemek. (Böylesi müslüman sayılmaz. Çünkü müslüman, peygamberlerin hepsine îman eder.)

4) Haksız yere insan öldürmek, zulüm yapmak.

5) Başkasının namusuna ve malına tecavüz etmek; yalan şahitliği yapmak; yalan yere yemin ederek bir kimsenin zararına sebep olmak.

6) Kötülük ve hayasızlığın (fuhşiyatın) gizli ve aşikâr her türlüsü.

7) İnsanı sarhoş eden, akla ve mala zararı olan her çeşit içki; afyon, esrar ve bunlara benzeyen sair şeyler kullanmak.

8) Kumarbazlık. tefecilik ve faizcilik.

9) Hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekârlık, yankesicilik, hakkı varken inkâr etmek, yalan şahidi bularak birinin malını almak, alışverişte hainlik etmek, ihtikâr yapmak ve bunlara benzer meşru olmıyan bir suretle başkasının malını almak veya bol kazanç sağlamak.

10) Allah'dan başkasının namına boğazlanan, (kesilirken üstüne Allah'dan başkasının ismi çekilen) hayvan böyle bir hayvan manevî bakımdan pistir.)

11) Boğularak ölen (yani gerek takıldığı iple ve gerek kement ile ve gerek el ile, gerek ağaç ve taş arasına sıkışarak ne suretle olursa olsun) böyle bir şey ile ölen hayvanı yemek.

12) Kendiliğinden veyahut bir tarafına vurularak öldürülmüş olan hayvanı.

13) Yüksekten veya bir kuyuya düşmek suretile veyahut bir hayvanın süsmesi veya çiftesi ile ölen.

14) Akmış kan ve domuz etini, (bunlar Kur'andaki yasakların en açık olanlarındandır.)

15) Dikili taşlar ve putlar üzerinde kesilen kurbanı.

16) Yırtıcı bir hayvan tarafından telef edilen, parçalanan hayvanı yemek.

17) Her ne suretle olursa olsun sıhhatine zararı olduğu anlaşılmış olan şeyleri yemek veyahut içmek.

18) Zina veya livata etmek.

19) Dili ile birinin namusuna tecavüz etmek, yani namuslu bir kadına iftira edip namusunu lekelemek.

20) Büyü yapmak ve büyücülerin sözlerini kabul ve tasdik etmek, onlara inanmak. (Bunu yapmak da, yaptırmak da en büyük günahlardandır.)

21) Başkasının arkasından - duyduğu zaman hoşlanmıyacağı ayıplarını ve eksiklerini - söylemek. (Gıybet).

22) Başkalarile her ne suretle olursa olsun alay etmek; onlara kötü lâkap takmak.

23) Başkasına iftira etmek (yani yapmamış ve söylememiş olduğu bir şeya yaptı veya söyledi diye bühtanda bulunmak.)

24) Hasedetmek, kin gütmek, günlerce, aylarca dargın durmak.

25) Yalan söylemek, vara yoğa yemin etmek.

26) Askerlikten kaçmak, askere gitmemek için hileli yollara sapmak, harp meydanında düşmandan yüz çevirmek.

27) Vatana hıyanet etmek.

28) Elile veyahut dilile başkalarına zarar vermek.

29) Yetimlerin mallarını korumıyarak yemek veya israf etmek.

30) Tartıları ve ölçüleri alırken fazla, verirken noksan yapmak.

31) Allaha, Peygambere ve emanetlere hıyanet etmek.

32) Ahdinde durmamak.

33) Kendisine tevdi olunan bir sırrı ifşa etmek, dile vermek.

34) İnsanlar arasına nifak saçmak; insanları birbirine düşürmek.

35) Yeryüzünde ya doğrudan doğruya kendisi veya başkaları vasıtasile fesat çıkarmak, ortalığı karıştırmak.

36) Eliyle veyahut diliyle komşularını rahatsız etmek.

37) Daima başkalarının ayıplarını ve eksiklerini araştırmak.

38) Elinde olan malını uluorta saçmak veyahut büsbütün pinti ve cimri olmak.

39) Başkasının evine, obasına ve odasına tecavüz etmek veya habersiz girmek.

40) Kendisini büyük görüp başkalarını hiçe saymak ve halktan yüz çevirmek, (kibirli ve mağrur olmak).

41) Zenginliğine ve maddî kudretine güvenip Allah'ı unutmak.

42) Kur'an âyetlerini zâhir mânasından çıkararak kendi arzusuna göre tevil etmek (Allah'a iftira.)

43) İyice bilmediği bir şey hakkında hüküm vermek.

44) Sûizanda bulunmak (başkaları hakkında iyice bilmeden, görmeden şüpheye düşmek, onu kötü sanmak ve ufak bir şüphe ile ona kötülük isnat etmek.)

45) İki yüzlü olmak (içi bir türlü, görünüşü başka türlü olmak, birine bir türlü, diğerine başka türlü söyleme; yüzüne karşı iyi deyip arkasından kötü demek.)

46) Kötü, günahkâr, karıştırıcı ve yalancı insanlarla düşüp kalkmak.

47) Başkasının anasına, babasına lânet okuyarak kendi ana ve babasına lânet ettirmek.

48) Başka din sahiplerinin taptıkları şeylere sövmek, kaba ve çirkin sözlerde bulunmak.

49) İbadetini, yahut yaptığı iyilikleri Allah için değil, gösteriş için, başkalarına yaranmak için yapmak.

50) Zulme ve fenalığa yardım etmek.

İşte bunlar ve bunlara benzer bir takım şeyler vardır ki müslümanlık onları yasak etmiştir, haram kılmıştır.

Müslümanlığın yasak eylediği bu gibi şeylerden birini yapmak, yahut söylemek Allahın emirlerine karşı gelmek olduğu için günahtır. Bunlarda ferdî ve içtimaî, maddî ve manevî zararlar da bulunacağı şüphesizdir. Bununla beraber bu yasakları tanımamanın, derecelerine göre, dünya ve âhirette cezaları da vardır. Şüphe yok ki iyiliğin de, fenalığın da dereceleri vardır. Faydası büyük olan bir iyiliğin Allah yanında ecir ve sevabı, mükâfatı da büyüktür. Faydası büyük olmıyanın seva-

bı da elbette bundan az olur. Zararı geniş ve şümullü olan kötülükler de insanı helâke sürükleyen büyük günahlardandır. İşte bunun içindir ki: Bu saydığımız şeylerden bazıları diğerlerine nisbetle hafif veyahut ağır olabilir. Meselâ: Her ne suretle olursa olsun yalan, ahlâk ve terbiyeye uygun olmıyan bir harekettir. Müslümanlık bunu yasak etmiştir. Fakat bir kişiyi veyahut bir milleti zarara sokacak olan bir yalan, böyle bir zarar getirmiyecek olan yalandan daha büyük günah, ve cezası daha ağırdır. Maamafih, ahlâkan yükselebilmek için müslümanlığın yasak eylemiş olduğu şeylerin hepsinden sakınmak ve uzak kalmak üzerimize farzdır. Şurası da muhakkaktır ki: Küçük bir günah, onu işlemekte ısrar edildikçe küçüklükte kalmıyarak büyük günahlar sırasına geçer. Tevbe ve istiğfar ile, yaptığına pişman olmak ile de büyük günahlar affolunur. Ancak kul hakkı olursa sahibile helâllaşmak lâzımdır.

65. DERS

Kuran ahlâkı ile ahlâklanmış bir müslüman nasıl olmalı

Kur'anı Kerimden öğrendiğimize göre hakikî ve Kur'an ahlâkı ile tam ahlâklanmış bir müslümanın vasıfları şunlardır:

1) Allahın birliğine ve ondan başka Tanrı olmadığına,

2) Allah'ın meleklerine,

3) Peygamberlerine,

4) Hazreti Muhammed «Aleyhisselâm» Allahın kulu ve Peygamberi olduğuna,

5) Peygamberlere indirilen kitaplara,

6) Âhiret gününe,

7) Tekrar dirilmeye,

8) Hayır ve şer Allah'ın yaratmasile olduğuna şüphesiz bir surette inanır ve dili ile de bunları ikrar eder.

9) Allah'ın emreylediği ve Hazreti Muhammed «Aleyhisselâm» ın gösterdiği şekilde namazını kılar, orucunu tutar, malının zekâtını verir, bundan başka olarak yetimlere, yoksullara, muhtaçlara, hısım ve akrabalarına, yolda kalmışlara mal ile seve seve yardımda bulunur.

10) Mühim ve tehlikeli durumlarda asla sarsılmaz, gevşeklik göstermez, Allah'a itimat eder.

11) Felâketleri metanetle karşılar, bunları muvaffakıyetle atlatabilmek için bütün kudretini sarfeder ve nihayet çaresizliğe karşı sabır ve tahammül gösterir, Allah'tan da ümidini kesmez.

12) Ana ve babaya, büyüklerine itaat eder, onların kalblerini kıracak en ufak sözlerde ve işlerde bulunmaz.

13) Sözünde durur, ahdinde sadık kalır.

14) Her ne suretle olursa olsun emanete hıyanet etmez.

15) Üzerine aldığı her türlü vazifeleri en iyi bir surette yapmaya çalışır.

16) Üstünü başını, oturup yattığı yeri, kabını kacağını kirden pastan, kafasını kötü fikirlerden, kalbini fena huylardan, dilini çirkin ve kaba sözlerden temizler. Cismen ve ruhan temizliğile herkese örnek olmaya çalışır.

17) Allah'ın ve Peygamberin emirlerine itaat eder ve ahlâkî vazifelerini eksiksiz olarak yapar.

18) İnsanlar arasında fesat çıkarmaz, insanları birbirine düşürecek sözlerden ve işlerden sakınır.

19) Kimsenin ayıplarını, gizli hallerini araştırmaz ve ortaya dökmez.

20) Kumarcı, içkici, düzenci, oyuncu, atlatıcı; dalkavuk ve hilekâr olmaz.

21) Bilmediği bir şey hakkında hüküm vermez.

22) Başkalarına karşı kibirlenmez, büyüklük satmaz.

23) Kötülüğün, hayasızlığın her türlüsünden, gizlisinden ve açığından, büyüğünden, küçüğünden sakınır. Halkın iyiliğine çalışır. Maliyle, caniyle, sözleri ve işlerile elinden geldiği kadar herkese yardım eder.

24) Özü sözüne, içi dışına uygun ve dosdoğru olur.

25) Her nerede olursa olsun, velevki kendi aleyhinde bile olsa, doğruyu söylemekten, hak ve adaletten ayrılmaz.

26) Düşmanlarına karşı da adaleti, insafı bırakmaz, onların düşmanlıkları dolayısile adaleti çiğnemez.

27) Yalan söylemez, dedikodu yapmaz, lüzum olmadıkça yemin etmez, yalan yere yemin etmez, yalan şahitliği yapmaz, haksızlığa karşı nefret duyar.

28) Alçak ve süflî arzulara uyarak doğru yoldan sapmaz, kötülerle düşüp kalkmaz.

29) İsraftan ve cimrilikten sakınır. Muhtaçlara yardımdan çekinmez.

30) Ne eliyle, ne diliyle hiç bir kimseyi incitmez.

31) Komşularını çok sayar ve onları hiç bir suretle gücendirmez.

32) Varlık zamanında da, darlık zamanında da başkalarına elinden geldiği kadar yardımda bulunur.

33) Öfkelerini yenerek kusur ve kabahatleri affeder, intikam sevdesına düşmez.

34) Bir kötülük işlemek ister veya bir haksızlık yapacak olursa hemen Allah'ını hatırlayarak o gibi şeylerden uzaklaşır ve Allah'tan af ve mağfiret diler, yaptığına pişman olur.

35) Her iyi işe arka çıkar, maddî ve manevî yardımda bulunur, insanlara iyiliği tavsiye eder, fenalığa ve zulme asla yardımcı olmaz, kötüleri korumaz ve herkesi kötülükten çevirmeye çalışır.

36) Dargınları barıştırmak için çalışmayı kendisine vazife bilir, kin gütmez, kimseye hasedetmez, umuma faydalı bir insan olmağa özenir.

37) Fartlerin ve milletlerin nasıl yükseldiklerini, nasıl gerilediklerini ve nasıl düştüklerini, ahlâkî düşgünlüğün doğuracağı elîm âkıbetleri tetkik ederek onlardan ibret alır ve bu suretle başkalarının düştükleri hatalara düşmemiye çalışır.

38) Kim söylerse söylesin hakkı kabul eder, ilim ve hüneri, hikmet ve hakikati nerede bulursa alır ve bunda taassup göstermez.

39) Olgun ve kâmil müslüman tenbel değildir. Dünya için ölmiyecekmiş gibi çalışır, yarın ölecekmiş gibi de âhirete hazırlanır; her iki vazifesini eksiksiz yapar.

40) Allah yolunda, millet ve memleket uğrunda elinden

gelen fedakârlıklardan, yerine göre canını feda etmekten çekinmez.

41) Yapacağı bir işin önünü sonunu düşünmeden hatırına gelir gelmez hemen yapmaya kalkışmaz, ibadetinde acele ederek eksik bırakmaz, hayırlı işlerde geriye kalmayıp daima ileri koşar.

42) Müslümanların derdini kendisine dert edinir ve onların iyiliğine çalışır: Hastalarını arayıp sorar, sıkıntılarını gidermiye özenir, cenazelerine gider, kendisinden büyük olanları, hele ihtiyarları sayar, küçüklere acır ve her canlıya karşı şefkatli olur.

43) Hayvanlara karşı da merhametlidir, hayvan hakkını gözetir, onlara merhametsizlik yapmaz.

44) Mü'minleri ve bütün insanları kardeş bilir ve başkalarının hayatlarını, haklarını kendisininki gibi muhterem sayar.

45) Kimse ile alay etmez, başkalarına kötü bir lâkap takmaz, dilini gıybetten, iftira etmekten, yalan söylemekten ve her türlü kaba ve çirkin lâkırdılardan muhafaza eder.

46) Herkesle hoş geçinir, dargınları barıştırmaya çalışır, üç günden ziyade dargın dumaz.

47) Sevdiğini Allah için (yani bir karşılık beklemiyerek) sever, sevmediğini de Allah için sevmez.

48) Kendisi için sevdiğini başkaları için de sever, kendisi için sevmediğin başkaları için de sevmez.

49) İşlerinde tereddüde ve evhama düşmez. Bir işin husulü için zarurî olan her türlü sebeplerine yapıştıktan sonra Allaha tevekkül eder.

50) Allah ve Peygamber sevgisini her şeyden üstün tutar. Allah sevgisi ve Allah korkusu onun iliklerine kadar işlemiştir.

51) Her ne suretle olursa olsun, şüpheli şeylerden sakınır.

52) Bir müslüman için en büyük ülkü (gaye) hakikî bir müslüman olmaya çalışmak, müslümanlığın gösterdiği, bildir-

diği faziletleri yaşamak, yaşatmak ve bu suretle bütün insanlara örnek olmaktır.

Artık bu dersi de İslâm dininin bütün esaslarını içinde toplayan ve insanlara hakikî insanlık ruhunu aşılayan bazı âyetlerin mânalarile bitirmeyi muvafık buluyoruz:

"Yüzlerinizi kâh doğu, kâh batı tarafına çevirmeniz iyilik ve erginlik değildir. Kemâle eren o kimselerdir ki: Allaha, âhiret gününe, meleklere, kitaba ve bütün peygamberlere îman edip inanır; hısımlarına, öksüzlere, yoksullara; yolda kalmışa; ihtiyacından dilenenlere ve esirleri esaretten kurtarıp hürriyete kavuşturmak uğrunda seve seve mal verir, namazını doğru kılar, zekâtını verir, bir de antlaştıkları vakit ahitlerini yerine getirenler, hele sıkıntılı ve hastalıklı hallerinde ve harbin şiddetli zamanında sabır ve sebat edenler, işte sadık olanlar bunlardır, Allah'dan korkanlar bunlardır [1].

---

[1] Bakara sûresinin, yani ikinci sûrenin (178) inci âyetidir. Bu âyetli kerime, islâmın en mühim hakikatlerini talim buyurmaktadır. Âyeti kerimeden anlaşılıyor ki: Bir insan yalnız abdest almak, yalnız şöyle böyle bir namaz kılmak ve oruç tutmakla îmanını kemâle erdirmiş, tam müslüman olmuş sayılamaz. Tam ve hakikî bir müslüman olmak, îmanın ve insanlığın kemâline ermek için her şeyden evvel sahih ve sağlam bir îmana, mükemmel ve sarsılmaz bir itikada sahip olacak; yani yukarıda izah eylediğimiz itikat esaslarına îman edip inanacak. Allah nasıl emretmiş, Peygamber ne suretle kılmış ise namazını öylece kılacak, orucunu tutacak, malının -varsa - zekâtını verecek, daha sonra ahlâkî vazifelerini de tamamile yapacak. İşte bu suretledir ki bir insan tam müslüman sayılır. En büyük islâm düşmanlarının da itiraf ettikleri veçhile bu âyet, beşerî ve insanî bütün kemâlâtı camidir. Çünkü insanlığın kemâli hulsatan üç şey ile kaimdir: Sahih ve sağlam bir itikat, nefsini güzel ahlâk ile tehzib, insanlarla güzel geçinmek. İşte bu âyet, sarahatile, delâletile, işaretile bütün bunları ihtiva etmektedir. Bunun içindir ki: Peygamberimiz «Her kim bu âyetle amel eder, bunun gösterdiği gibi olursa imanını kemâle erdirmiş olur» buyurmuşlardır.

«Rabbin şunları kat'î ferman buyurdu: İbadeti ancak ona ediniz, babaya ve anaya iyilik yapınız. Birisi, yahut ikisi de yanında ihtiyarlık haline gelirse sakın onlara üf deme ve onlara darılma, ikisine de ikramlı söz söyle, ikisine de merhametten döşenerek kanat indir (şefkat kanadını yay) ve de ki: Rabbim! İkisine de merhamet buyur, nasıl ki beni küçük iken terbiye ettiler. Gönüllerinizdekini Rabbiniz daha iyi bilir, eğer siz ehli salâh iseniz o da çok müracaat edenlere (kendisine dönenlere) muhakkak gafurdur, onları yarlıgar; yakın hısımlara da, miskine de, yolda kalmışa da hakkını ver; bununla beraber saçıp savurma. Şüphesiz saçıp savuran şeytanın kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine nankördür. Eğer Rabbinden ümidettiği bir rahmeti aramak için onlardan sarfınazar etmek mecburiyetinde isen o vakit de onlara yumuşak bir söz söyle. Hem elini bağlayıp boynuna asma, hem de onu büsbütün açıp saçma ki pişman olursun, açık kalırsın. Hakikat Rabbin dilediğine rızkı genişletir, dilediğine darlaştırır, herhalde o, kullarının yaptıklarından haberdardır, onları görür. Hem züğürtlük korkusile evlâdınızı öldürmeyin, onlara da, size de rızkı biz veririz. Şüphe yok ki onları öldürmek bir cinayettir. Zinaya da yaklaşmayın, şüphe yok ki o pek çirkindir ve pek fena gidiştir. Allah'ın haram eylediği nefsi öldürmeyin, meğer ki hak sebebile olsun ve her kim mazlûm olarak öldürülürse onun velisi için biz bir tesallüt hakkı verdik, o da öldürmekte ileri gitmesin, çünkü o, yardım görmüştür. Yetim malına da yaklaşmayın, meğer ki rüşdüne erinceye kadar en güzel olan surette olsun. Ahdi de yerine getirin, çünkü ahitten mesuliyet muhakkaktır. Ölçtüğünüz vakit de tam ölçün ve doğru terazi ile tartın, bu hem hayırlı, hem de âkıbetçe daha güzeldir. Hiç bilmediğin bir şeyin ardına da düşme, herhalde kulak, göz, gönül, bunların her biri ondan mesuldür. Hem yeryüzünde azametle yürüme, çünkü sen ne tabanınla yeri yarabilirsin, ne boyca dağlara yetişebilirsin. İşte bütün bunların menhi ve

yasak olanı Allah yanında mebguzdur, yani Allahın hiç sevmediği şeylerdir. İşte bunlar Rabbin sana vahyettiği hikmetlerdendir. Sakın Allah ile beraber diğer ilâh uydurma, sonra melûn ve matrut olarak Cehenneme atılırsın [1].»

«Onlara de ki: Geliniz size Rabbiniz neleri haram kıldı okuyayım: Allaha şerik koşmayın, babanıza, ananıza iyilikten ayrılmayın; yoksuzluk yüzünden çocuklarınızı öldürmeyin; sizin de, onların da rızkını biz veririz; hayasızlığa (fuhşiyata) açığına da, gizlisine de yaklaşmayın; Allahın haram (muhterem) kıldığı nefsi haksız yere öldürmeyin (yani haksız yere adam öldürmeyin); işittiniz ya, işte size O, bunları tavsiye etti, ferman buyurdu (kuvvetli bir surette mredip ahit verdi) tâ ki akledip düşünesiniz, düşünerek haram olan bu şeylerin fenalığını anlayasınız.)

Yetim malına da yaklaşmayın. Meğer ki kendilerine gelinceye kadar en güzel bir surette (yani mallarını korumak maksadile) ola; ölçeği ve tartıyı tam ve denk tutun; biz hiç bir kimseye elinden gelenden başkasını teklif etmeyiz; söz sahibi olduğunuz vakit (bir mesele hakkında hüküm vermek, yahut şahitlik yapmak mevkiinde bulunduğunuz vakit hısım ve akraba da olsa, adaleti gözetin; Allah'ın ahdini de yerine getirin; işittiniz ya işte O, size bunları ferman buyurdu, gerektir ki düşünür tutarsınız.»

«Bir de şu (yani yukarıdan beri izah edilen îman ve tevhit esasları ile bu iki âyette tavsiye edilen emirler ve nehiyler Benim (Allahın) dosdoğru yolumdur, dinimin esasıdır. Öyle ise siz de hep Benim gösterdiğim bu yolu bırakmayınız, başka yollara da sapmayın da sizi O'nun (Allah'ın) yolundan saptırıp da parçalamasınlar. İşte O (Allah) size bunu tavsiye ve ferman buyurdu ki fenalıklardan korunarak tevhit dairesinde

[1] İsrâ sûresi; âyet: 22-39.

bulunabilesiniz [1].»

Bakara, En'am ve İsrâ sûrelerinden meallerini yukarıya yazmış olduğumuz bu âyetler, ahlâkî faziletlere teşvik ve bedene, mala, ırza, akla ve dine zararı olan her türlü kötülüklerden meneden âyetlerin en büyüklerinden ve en cemiyetlilerindendir. Hayatta bu âyetleri rehber edinenler, hiç şüphe yok ki dünya ve âhirette saadet ve selâmete erişeceklerdir. Nasıl ki Allah teâlâ şu âyeti kerimde bunu vaad buyurmuşlardır: «Ey mü'minler! Allah'dan ittika ederseniz, Allah'ın emrettiklerini yapmamaktan ve yasak ettiklerini yapmaktan sakınırsanız O, size (hayır ve şerri, faydalı ve zararlı şeyleri ayırdeden) bir nur verir, kötülüklerinizi de örter, sizi de yarlıgar, muhakkak kî Allah büyük bir inayet sahibidir.» Enfal sûresi: âyet: 29.

Bu âyet takvâ ile olan vasiyetlerin en şumüllüsüdür. Çünkü mühim esasları câmî bir asıldır. Buradaki furkan kelimesi, takvâ kelimesi gibi pek geniş mânaları ihtiva eden bir kelimedir. Âyetin mânası şu demektir: «Ey mü'minler! Eğer siz Allah'ın vazeylemiş olduğu din ve şeriatin, kâinatta carî olan kavanini ilâhiyenin muktezasına göre sakınılması vacip olan şeylerin hepsinde Allah'dan korunur ve ittika üzere bulunursanız, nefsinize ve kendi cinsiniz olan insanlara zararı olan şeylerden sakınır, kemâl mertebesine yükselmenize dünya ve âhiret saadetine mâni olan her türlü sebeplerden çekinir, küçük büyük bütün günahlardan sakınır ve kudretinizin yettiği kadar ibadât ve tâât ile meşgul olursanız, bu takvanız ve bu korunmanız ile Allah sizde ilim ve hikmetten mürekkep bir nur, bir meleke yaratır; siz o nurun aydınlığı ile hakkı bâtıl-

[1] En'am sûresinin, yani altıncı sûrenin 152, 153 ve 154 üncü âyetlerindeki bu on vasiyet, emirler ve nehiyler bütün enbiyanın şeriatlerinde muhkem olarak vardır. Bu teklif ve vasiyetlerin beşi emir, diğer beşi de nehiy suretindedir.

dan, zararlı olanı faydalı olandan, nuru zulmetten ayırdedersiniz. Böylelikle daima hakdan ayrılmazsınız; Allah da yapmış olduğunuz kötülükleri siler, o nurun tesirile böyle kötülük yapmak sevdası gelmez, yaptıklarınızdan ötürü de Allah size azap etmeyip fazlü keramile onları örter.» Demek oluyor ki insan sahih ve sağlam bir itikatla dinî ve ahlâkî vazifelerini devamlı bir surette yaptıkça ruhan yükselecek, Allahın inayetile onun kalbi parlıyacak ve bu parlak kalp, ki «vicdan dediğimiz işte asıl budur» mıknatıslı bir ibre gibi ona daima doğruyu gösterecek ve böylelikle bu insan haktan ayrılmıyacaktır. İşte bu son âyet de bize bu yüksek hakikati göstermiş bulunuyor.

* * *

Allahım! Unuttuk veyahut kastimiz olmıyarak bir hata yaptıksa bizi muahaze etme, bizi rahmetinle yarlığa!.

Ulu Tanrımız! Bizden evvelkilere yüklediğin ağır yükü bizlere yükleme; Rabbimiz! Takat getiremiyeceğimiz yükü de bizlere yükleme, Rabbimiz! Takat getiremiyeceğimiz yükü de sensin Mevlâmız. Kâfirlere karşı bize yardım et! [1] «Rabbimiz! Bizi doğru yola götürdükten sonra kalplerimizi oradan ayırma, bize kendi yanından bir rahmet de bağışla, çünkü istemeden bağışlayan ancak sensin [2].»

Hamdü senâ ancak Rabbil'âlemîn Allaha; salâtü selâm Ulumuz ve Peygamberimiz Muhammed «aleyhisselâm» a dır.

[1] Bakare sûresi. âyet: 287
[2] Âl'imran sûresi. âyet: 8.

NAMAZDA OKUNACAK BAZI SÛRELERLE DUALAR

Sübhâneke

1— Sübhâneke Allahümme ve bihamdike ve tebârekesmüke ve teâlâ ceddüke ve lâ ilâhe gayrük.

Eûzü Besmele

2— Eûzü billâhi mineşşeytanirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.

Fâtiha sûresi

3— Elhamdülillâhi rabbilâlemîn. Errahmânirrahîm. Mâliki yevmiddîn. İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn. İhdinassırâtalmüstakîm. Sırâtallezîne en'amte aleyhim gayrilmağdûbi aleyhim veleddâllîn. (Âmîn)

Kevser sûresi

4— İnnâ a'taynâ k-e-l kevser. Fesallilirabbike venhar. İnne şânieke hüvel'ebter.

İhlâs sûresi

5— Kul hüvallahü ehad. Allahüssamed. Lem yelid ve lem yûled ve lemyekün (*) lehû küfüven ehad [1].

Ettahiyyatü

6— (Ettahiyyatü lillâhi vessalevâtü vettayyibât, esselâmü

(*) Tecvid kaidesile (ve lem yeküllehû) okunur.

[1] Klişe halinde bastırdığımız ufak sûreleri, bazı noksanları dolayısile, buraya koyamadık. Namazda okunan diğer sûreleri istiyenler Kurandan veyahut bilenlerden öğrenip ezberlesinler. Bilmeyenler için bunları okumak kâfidir.

aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullahi ve berekâtüh, esselâmü aleyna ve alâ ibadillâhissalihîn, eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh.)

Salâvat

7— (Allahümme salli alâ, seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte, alâ İbrahîme ve alâ âli İbrahîm, inneke hamidün mecîd.) (**)

8— (Allahümme barik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kema bârekte alâ İbrahîme ve alâ âli İbrahîm, inneke hamidün mecîd.) (**)

Dua

9— (Rabbenâ âtina fiddünya haseneten ve fil'âhireti haseneten vekına azabennâr.)

Namaz bittikten sonra:

Sübhânellahi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illâllahü vallahü ekber velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil'aliyyil'azîm.

denilir. Sonra (Âyetelkürsî) denilen (Allahülâilâhe...) âyeti okunur. Bu da bitince:

33 kere (Sübhânellah), 33 kere (Elhamdü lillâh), 33 kere (Allahü ekber) denilir ve:

Lâ ilâhe illâllahü vahdehû lâ şerike leh, lehülmülkü ve lehülhamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr.

denilerek eller açılır ve kendisi, ailesi, milleti için Cenabı Hakka dua edilir.

(**) Tecvid kaidesile (Hamidümmecid) okunur.

66. DERS

Öğütler

1— İlk vazifen, seni yaradan Allahı bilip ona iman etmektir, Allahı kalbinden çıkarma ki Allah da seni unutmasın!

2 — Her iyiliğin başı Allah sevgisi ve Allah korkusu olduğunu unutma!

3 — Dinini, peygamberini, kitabını iyi belle ve çocuklarına da bellet.

4 — Allahın ve peygamberin yap dediklerini yap, yapma dediklerini yapma ki, selâmeti bulasın.

5 — Dünya âhiretin bir tarlası olduğunu, burada ne ekersen âhirette onu biçeceğini unutma!

6 — Dünyada yaptıklarından hesaba çekileceğin günü düşün ve işlerini ona göre yap!

7 — Hangi çeşit olursa olsun, vazifelerini sevgi ile ve en iyi yapmaya çalış, vazifede gevşek ve dikkatsiz olma!

8 — Kanunlara aykırı iş yapma.

9 — Ananıza, babanıza ve büyüklerinize karşı itaatli ve saygılı, küçüklere şefkatli olunuz!.

10 — Vatan, en aziz ve millî anamız olduğunu unutma ve onu aşkla sev.

11 — Vatan için silâh altına çağırıldığın zaman seve seve git!

12 — Komutanlarının emirlerine ve talime dikkat et!

13 — Seve seve nöbet bekle ve bunun bir ibadet olduğunu unutma!

14 — Yalandan hasta olup ta talimden ve nöbetten kaçma, nöbet beklerken uyuma!

15 — Korkak olma, muharebe yerinden kaçmanın en büyük günah olduğunu hatırından çıkarma!

16 — Bir adım ileri atıp da düşman toprağından bir mezara malik olmak, geri çekilip de düşmanı vatanın içlerine sokarak böylece yüz sene yaşamaktan hayırlı olduğunu düşün.

17 — Çokluğunuza ve kuvvetinize mağrur olup da Allahı unutmayın. İyi biliniz ki bir ordunun düşmana galip gelmesi çokluğundan ziyade talim ve terbiyesine, maneviyatının yüksekliğine bağlıdır.

18 — Maneviyatı bozuk bir ordu, maddiyatı ne kadar kuvvetli olursa olsun, muzaffer olamaz.

19 — Düşman kurşununun korkanlarla, saklananlara erişeceğini unutma.

20— Harpte aldığın esirlere eziyet etme!.

21 — Mağlûpların gözlerini oymak, burnunu ve kulağını kesmek gibi hallerden sakın.

22 — Harp ile ilgisi olmayan, hiçbir suretle harbe iştirak etmemiş olan ihtiyarlara, kadınlara, din adamlarına ve çocuklarına ilişme!

23 — Fesat çıkaranların, fitnecilik yapanların yanına sokulma, onlara âlet olma!

24 — Başkalarının kazandığı şöhreti çekememezlik etme!

25 — Hırsızlık, dolandırıcılık ve yağmacılık gibi şeylerin en büyük günahlardan olduğunu hatırından çıkarma.

26 — İçkinin her türlüsünden ve kumarbazlıktan kendini koru. Çoğu sarhoş edenin azından da sakın!

27 — Kimseye iftirada bulunma, ırz ve namusa tecavüz etme. Namusa tecavüz edenin dünya ve âhirette cezası çok ağır olduğunu unutma!

28 — İnsanları birbirine düşürecek sözlerden ve işlerden uzak ol!

29 — Birinden lâf alıp başkasına götürme.

30 — Dargınları barıştır.

31 — Kötü insanlarla düşüp kalkma.

32 — Ahlâksızlığın bulaşık hastalığa benzediğini unutma!

33 — Arkadaşlarınla iyi geçin, geçimsiz olma!

34 — Kimseye kaba ve çirkin sözler söyleme!

35 — Terbiyenin başlı başına bir güzellik olduğunu unutma!

36 — Kimsenin ayıplarını ve gizli hallerini araştırma. Başkalarının ayıplarını ortaya dökenleri, Allah, âleme rüsvay eder; en gizli hallerini ortaya çıkarır.

37 — Komşularını incitme! Kimsenin aleyhinde dedikodu yapma!

38 — Emanete hiyanet etme, sana emanet edilen millet malını muhafaza et.

39 — Gizli kalması gereken şeyleri başkalarına açma!

40 — Doğruluktan ayrılma, yalan söyleme, yalan şahidliği yapma!

41 — Fena niyetler besleme, kötü arzular peşinde koşma!

42 — Kimseye karşı intikam besleme, kin tutma, hased etme!

43 — Nefsinize sahip olun, olur olmaz şeylere kızmayın!

44 — Büyüklere karşı saygılı, küçüklere karşı şefkatli ve merhametli olun ki büyüklerin sevgisini, küçüklerin saygısını kazanasınız.

45 — Yetimleri ve dul kadınları koruyun!

46 — Kimsesizlere ve muhtaçlara daima elinizden gelen yardımı esirgemeyin!

47 — İnsanlara yardım edenlere Allahın yardımcı olduğunu unutmayın!

48 — Temizliğe çok dikkat edin! Üstünüz, başınız, kalbiniz ve diliniz hep temiz olsun!

49 — Yemekten evvel ve yemekten sonra ellerini ve ağzını yıkamayı unutma!

50 — Sıhhatine dikkat et, vücudünü zehirleyecek ve seni hasta yapacak şeylerden sakın!

51 — Tutumlu ol, elinde ve avucunda olanı dağıtıverme!

52 — Cimriliğin de, ulu orta dağıtma kadar, kötü bir huy olduğunu hatırından çıkarma!

53 — Harcını ve masrafını gelirine göre yap ki dünyada sıkıntı çekmiyesin!

54 — Evine, yurduna, hükûmet ve milletine sadık ol!

55 — Karar vermezden önce iyi düşün ve iyi bir şey hakkında verdiğin sözden dönme!

56 — Hayatın, sağlığın, varlığın ve gençliğin kadrini bil ve bunları boş yere harcama!

57 — Bugünün işini yarına bırakma!

58 — Utanmak duygusundan mahrum olanlar, her faziletten mahrum demektir.

59 — Yemeklere başlarken «bismillâh» demeyi, yemekten kalkarken Allaha şükür etmeyi unutma ki nimetin asıl sahibini daima hatırlamış olasın!

60 — İnsan, ancak yüksek ve nezih duygularla insandır.

61 — Din duygusu, namus duygusu, vatan ve millet duygusu en yüksek duygulardır.

62 — Tavırlarına, hareketlerine dikkat et, çünkü bunlar, çok zaman, insanın terbiyesini açığa vurur.

63 — Bilmediğin, görmediğin, anlayamadığın şeylere olamaz deme!

64 — Tek başına kalsan da doğruluktan ve faziletten ayrılma; çünkü elmasın az mikdarda olması, onun kıymetini düşürmez.

65 — Kendi nefsiniz için sevdiğiniz ve istediğiniz şeyi başkaları için de isteyin; kendiniz için sevmediğiniz ve hoş görmediğiniz bir şeyi başkası için de istemeyin!

SON SÖZ KAHRAMAN ASKERİNDİR [1]

Hak için savaşan kahraman asker! Unutma ki Ulu Tanrı bizimle beraberdir. Gökte şehidler el açmış, Allah'a yalvarıyorlar, hakkın zaferi için dua ediyorlar, kabirlerimizi düşmana çiğnetmeyin diyorlar.

Haydi yavrularım! Daima harekete hazır ol. Kalkınız. Vatanımızı çiğnemek, hakkın sesini boğmak isteyen zalimlere haddini bildirelim; yıldırımlar, yanardağlar gibi ateşler püskürelim!. Kasırgalar, fırtınalar gibi dehşet saçalım!. Düşman ordusuna zelzeleler, râşeler verelim!. Şevketimiz âfakı tutsun!. Mukaddes bayrağımız şanlar içinde dalgalansın. Can verelim, şan alalım!. Düşman, bizi esir etmek, tahakküm altında yaşatmak istiyorsa, bütün dünya bilsin ki biz esaretin ne olduğunu bilmeyen hür bir milletiz. Biz, ölüm meleğinin müşfik kanatları altında müsterihane ve fakat şerefle ölmeyi esaret altında yaşamağa tercih eden bir milletin çocuklarıyız; bizim için böyle bir ölüm ebedî bir saadettir.

Asker evlâtlarım!. Vazifemiz çok ulvîdir; haydi! Nice düşman ordularını tarümâr etmiş, nice kaleleri hâk ile yeksân eylemiş olan dedelerimizin, atını denize sürmüş olan Fatih'lerin ruhlarını şâd edelim. Şan ve şerefimizi yıldızlara kadar yükseltelim. Şehidler mezarı olan yurdumuzu düşmanın sefil ayakları ile çiğnetmeyeceğiz.

Evlâtlarım! Biz yalnız hak için savaşan, haktan, adaletten,

---

[1] Birinci dünya harbinde şehid düşen yüzbaşı M. V. nin not defterinden alınmıştır.

hürriyetten başka bir şey istemeyen bir milletiz. Taptığımız Hak, hedefimiz Haktır. Nefsinize itimat edin, Allah'ınıza dayanarak hakkınızı müdafaaya koşun; bugün necât günü, sevinç günüdür. Hiç şüphe etmeyiniz ki bize zincir vurmak isteyen zalimlerin zincirleri kırılacak, zulüm ve istibdat temelleri üzerine kurulmuş olan saltanatları yerlere serilecektir.

Allah yardımcın olsun, ileri, daima ileri.. Biz dünyaları fetheden gazilerin evlâtlarıyız.

Ordunun duası

Yılmam ölümden, Yaradan, askerim
Orduma; "Gazi„ dedi Peygamberim.
Bir dileğim var, ölürüm isterim:
Yurduma tek düşman ayak basmasın
Âmin! desin hep birden yiğitler,
"Allahü Ekber!„ gökten şehidler.
Âmin, âmin, Allahü Ekber.

Türk eriyiz, silsilemiz kahraman...
Müslümanız, Hakka tapan Müslüman.
Putları Allah tanıyanlar, aman
Mescidimin boynuna çan asmasın.
Âmin! desin hep birden yiğitler,
"Allahü Ekber!„ gökten şehidler;
Âmin, âmin, Allahü Ekber.

Millet için etti mi ordum sefer
Kükremiş arslan kesilir her nefer
Döktüğü kandan göğe vursun zafer
Toprağa bir damlası boş akmasın.
Âmin! desin hep birden yiğitler,
"Allahü Ekber!„ gökten şehidler;
Âmin, âmin, Allahü Ekber; Allahü Ekber;

Ey ulu Peygamberimiz nerdesin?
Dinle minaremde öten gür sesin!
Gel, bana yâr ol ki cihan titresin
Kimse dönüp süngüme yan bakmasın.
Âmin! desin hep birden yiğitler,
"Allahü Ekber!„ gökten şehidler;
Âmin, âmin, Allahü Ekber; Allahü Ekber.

Mehmed Âkif

«Ordunun Duası» merhumun Millî Mücadele yıllarında yazdığı eserlerdendir. (Ali Rıfat Bey) merhum bu eseri bestelemiş ve eser ile bestesi Millî Mücadele yıllarında Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetince kabul olunarak orduya tamim olunmuştur. — Ö. R. (Safahat, sahife: 497)

ASKERE DİN KİTABI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ: 3—4
Genelkurmay Başkanlığının tezkeresi.

İSTİKLÂL MARŞI (Şiir): 5—6

1. Ders: 7—14
ASKERİN DUYGUSU

Talim etmek ve nöbet beklemek bir ibadettir, Düşman karşısında nöbet beklerken ölenler şehidlik mükâfatını kazanırlar, Teğmenle Hasan Çavuş, Türk askerinin vatan sevgisi, Türk askerinin tabiatında neler olur, Damarlarında neler çakar, Dilinde, üstünde, elinde, fikrinde neler bulunur?, İlk duygu - Anne ninnisi, Allah bu çiçekli dağlarımızın düşman toplarile dağıldığını göstermesin, Askere giderken Hasan çavuşa babasının öğütleri, Kılıcına kısa deme bir adım atılınca uzar, Mehmet onbaşıya babasının öğütleri, Hayatını ucuza değil pahalıya sat, Ölüm cana değil tene gelir, Allah yolunda ölenler ölü değil diridirler, Cennet kılıçların gölgesi altındadır, Türk vatanı, Vatan duası (şiir).

2. Ders: 15—17
İSLÂM DİNİ

İslâm dini ne demektir, Dünyada en doğru din hangi dindir, İslâm dini insanlara neler öğretiyor, Her topluluğun bir dini vardır, Dinler insanları saadete ve Allaha ulaştırır, İslâm

dini bir güneş gibidir, Peygamberler din yolunun kılavuzlarıdır, İslâm dini en son ve en geniş bir dindir, İslâm dini geldikten sonra başka dinlerin hükmü kalmamıştır, Müslümanlıkta en yüksek mertebe Şehidlik ve Gazilik mertebesidir, İslâm dini zararlı şeyleri yasak etmiştir.

3. Ders: 18—21

Müslümanlığın İtikat Kökleri

İMAN

İmanın şer'î mânası, İmanın ikinci mertebesi, Müslümanlığın temelleri ve şartları, İmanın rüknü, İmanın en kısa düsturu, Kelimei Tevhid ve türkçesi, İmanın uzunca düsturu, Amentü ve türkçesi, İslâmın şartları, Müslümanlığın amelî esasları.

4. Ders: 22—31

ALLAH TEÂLÂ HAZRETLERİNE İMAN

Müslümanlığın ilk esas temeli Allah teâlâ hazretlerine inanmaktır, Allaha ne suretle îman edilir, Biz neyiz nenin nesiyiz, Hiç bir şey kendiliğinden var olmamıştır ve olamaz, Her şeyi yaratan Allah'dır, Allah teâlânın sıfatları, Yücelerden yücedir kimse bilmez nicedir' Kur'anı Kerimden bazı âyetlerin türkçeleri.

5. Ders: 32—35

ALLAH SEVGİSİ, ALLAH KORKUSU

Her iyiliğin başı Allah korkusudur, Kork Allah'dan korkmayandan, Yüreklerdeki Allah korkusu, Allah sevgisi insanda fazilet, vazife ve yurt sevgisi doğurur, Kur'anı Kerimden iki âyetin türkçesi, Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden.

6. Ders: 36—41

MELEKLERE İMAN ETMEK

Meleklere inanmak îmanın şartlarından ikincisidir, Melek

dediğimiz nedir, Melekler nerede bulunurlar, Melekleri neden göremiyoruz, Göremediğimiz şeyleri inkâr etmek doğru mudur, Melekler ruhanî ve nûranî varlıklardır, Meleklerin sıfatları, Meleklerin ululari: Cebrail, Azrail, Mikâil, İsrafil, Melekler hatırımıza gelenler gibi değildirler, Dikkat edilecek mühim noktalar, varlık âlemi gördüklerimizden ibaret değildir.

7. Ders: 42—44

ALLAHIN KİTAPLARINA İMAN

Allahın kitaplarına inanmak müslümanlığın üçüncü inanç temelidir, Allah kitaplar gödermiştir, Büyük kitaplar dörttür: Tevrat, Zebur, İncil, Kur'anı Kerim, Bu kitapların hepsi hak mıdır, Kur'an geldikten sonra diğerlerinin hükmü kalmamıştır, Kur'anı Kerimin hükmü kıyamete kadar bakîdir.

8. Ders: 45—48

KUR'ANI KERİM

Kuran nasıl bir kitaptır, Kur'an Peygamberimize nasıl geldi, Bir âyet veya bir sûre geldiği zaman Peygamberimiz ne yapardı, Vahiy, Vahiy kâtipleri, Kur'anın tertibi, Kur'anın bir araya getirilmesi, Kur'an dünyanın her tarafında bir, Kur'an insanlara dünya ve âhireti öğretir, Kur'anı Kerimden bazı âyetlerin türkçeleri.

9. Ders: 49—52

PEYGAMBERE İMAN

Peygamber dediklerimiz kimlerdir, İnsan çalışmakla peygamber olabilir mi, Neden olamaz? Peygamberlik Allah vergisidir, Peygamberler de bizim gibi birer insan değil mi? En önce gelen Peygamberle en sonra gelen Peygamber, Hazreti Âdem ve Peygamberimiz, Peygamberimizden sonra yeni bir peygamber ve yeni bir din gelecek mi? İnsanlara kaç Peygam-

ber gelmiştir, Kur'anı Kerimde adları geçen Peygamberler, Peygamberlerin dereceleri vardır.

10. Ders: 53—57

Hz. MUHAMMED ALEYHİSSELÂM

Peygamberimiz ne zaman ve nerede dünyaya geldi, Peygamberimizin babası ve anası ne zaman öldüler, Peygamberimizin süt anası kimdir, Anası öldükten sonra Peygamberimize kim baktı, Peygamberimize kaç yaşında ve nasıl peygamberlik geldi, Peygamberimizin Mekkede insanları dine daveti, Peygamberimizin Medineye hicreti, Medine hayatı, Peygamberin yaşı, Peygamberimizin mübarek dualarından.

11. Ders: 58—61

PEYGAMBER EFENDİMİZİN AHLÂKI

Peygamberimiz güzellikçe ve ahlâkça en yüksek mertebededir, Peygamberimiz ömründe hiç yalan söylememiştir, Yalanla îman bir yerde birleşemez, Üç günden fazla küs kalmak müslümanlığa yakışmaz, Peygamberimiz boş lâflarla vakit geçirmezdi, Peygamberimiz afifdi, müstakimdi, ailesile iyi geçinirdi, Çocuklarını çok severdi, Peygamberimiz cesurdu, Büyüklere karşı saygılı, küçüklere merhametli idi, Yetimleri, dul kadınları korurdu, Peygamberimiz kemâl ve fazilet örneğidir, Hayatı ahlâk ve faziletin tam bir tecelligâhıdır.

12. Ders: 62—66

PEYGAMBER EFENDİMİZİN VERDİĞİ TERBİYE

İnsanların ahlâkını düzeltenler Peygamberlerdir, Peygamberimiz insanları her hususta yola getirdi, İnsanlık iyilik namına neye malikse O'na borçludur, Kur'an bir terbiye ve ahlâk kitabı, Peygamberimizin mescidi bir terbiye okulu ve halkevi idi, Peygamberimiz zamanının en iyi atıcısı, en iyi binicisi, en iyi nişancısı idi, Peygamberimiz her işi tam ehline verirdi,

Kur'an terbiyesile dağınık cemaatler bir noktaya toplandı, Peygamberimizin verdiği sivil ve askerî terbiye, sıhhî, iktısadî, ahlâkî terbiyenin üstünlüğü, Peygamberimizi Allah terbiye etti, Peygamberimizin verdiği terbiyeden bütün dünya faydalandı, Peygamberimizin mübarek sözlerinden.

13. Ders: 67—81
PEYGAMBERİMİZİN ASKERLİĞİ

Peygamberimiz en büyük askerdi, Hak, adalet ve hürriyet uğrunda 23 yıl uğraştı, Bedir ve Uhud muharebeleri, Peygamberimizin askerî yüksek idaresi, Hazreti Hamzanın şehadeti, Peygamber Efendimizin yaralanması, Kıssadan hisse, Küçük dua (şiir).

14. Ders: 82—83
PEYGAMBER SEVGİSİ

Her müslümanın tâ çocukluktanberi Allah adı ile yanyana gördüğü mübarek isim, Her gün beş vakitte minarelerde ve namazda Muhammed adı anılır, Mevlid manzumesi ve Süleyman Çelebi.

15. Ders: 84—92
ÂHİRET GÜNÜNE İMAN

İmanın beşinci kökü âhirete inanmak, Öldükten sonra dirilmek, Haşir neşir, hesap, sual, Mizan, sırat, cennet, cehennem, Âhirete inanmak islâm itikadının temellerindendir, İyiler cennete, kötüler cehenneme gidecektir; Âhirete inanmıyanların hali yumurta içindeki civcive benzer, Kur'anı Kerim her ne haber vermiş ise hepsi haktır, Kur'anı Kerimden bazı âyetlerin mânaları, Peygamberimiz Efendimizin mübarek sözlerinden.

16. Ders: 93—96
KABİR VE ÂHİRET

Kabir suali ve kabir azabı, Berzah ahvali, Münker ve Ne-

kir melekleri, Münker ve Nekirin ölüyü suale çekmeleri, dini bütün müslümanlara korku yok, Kabir azabı kötüleredir. Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe, yahut cehennem çukurlarından bir çukur, Kabir azabının çoğu temizliğe dikkatsizlikten, koğuculuktan, insan çekiştirmekten, dil ile başkalarını incitmektendir.

17. Ders: 97—100
KIYAMET

Bu dünyanın bir sonu var, Kıyamet ne zaman kopacak, Kıyametin ne zaman kopacağını Allah bilir, Dünyanın geçen ömrü kalan ömründen daha çok, Nasreddin Hocanın cevabı, Kıyamet kopmadan evvel hazırlıklı ve azıklı olmak lâzım.

18. Ders: 101—106
CENNET VE CEHENNEM BU DÜNYADA KAZANILIR

İyilerin yeri cennet, kötülerinki cehennemdir, Cennet de Cehennem de dünyada kazanılır, Dünya âhiretin tarlasıdır, Ne ekersen onu biçersin, Sadakai cariye, Dünyadaki hiç bir amel kaybolmaz.

19. Ders: 107—116
KADER, HAYIR VE ŞER ALLAHTAN OLDUĞUNA İMAN

Müslümanlığın itikat köklerinden altıncısı Kader, hayır ve şer Allah'tan olduğuna inanmaktır, Kadere îman eli kolu bağlı kalmak değildir, Çalışmak bizden, yaratmak Allah'tan, Ecel gelmeden insan ölmez, Hazreti Halidin ölüm döşeğindeki sözleri, Gedikler muharebesi, Alay müftüsü Çorumlu Hacı Hafız Rüştü Efendinin ibretli hayatı.

20. Ders: 117—120
HASTALIKTAN KORUNMAK

Hastalık yeryüzünde Allah'ın kamçısıdır, Pisten pislikten, bulaşık hastalıklardan kaçınmalıyız, Her hastalığın bir devâsı var yalnız ihtiyarlık ve ölümün ilâcı yok.

21. Ders: 121—126

TEVEKKÜL

Tevekkül tenbel tenbel oturmak değildir, Peygamberimiz tevekkülü nasıl anlardı, Deveni evvelâ köstekle sonra Allah'a tevekkül et, Tevekkül kalbe kuvvet ve ye'se nihayet verir, Peygamberimizin mübarek sözlerinden.

22. Ders: 127—131

ÇALIŞMAK

Ziraat, Ticaret, Sanat

Dünya için hiç ölmeyecekmiş gibi, âhiret için de yarın ölecekmiş gibi çalışmak, En faziletli iş helâlından para kazanmak, Ailesini helâl mal ile geçindirmek için uğraşanlar Allah yolunda cihad edenler gibidir, Dünya için namusluca çalışanlar şehidler derecesindedir, Rızık kapısı Arşı âlâdan yerin altına kadar açıktır, Ticaret, Rızkın onda dokuzu ticarettedir, Muhtekirler Allahın rahmetinden uzaktır, Ziraat mübarek bir iştir, Sanat, kazancın en iyisi el emeğidir, Allah hüner sahiplerini sever, Çocukları yaşayacakları zaman için yetiştirmek lâzım.

23. Ders: 132—133

İSLÂM İTİKADININ HULÂSASI

Dinimiz islâm, Kitabımız Kur'an, Peygamberimiz Hazreti Muhammed aleyhisselâm, İtikadda mezhebimiz, Allah yolu Kur'an yolu, Allah birdir, Ondan başka Tanrı yoktur, Yaratan yaşatan, öldüren O'dur, En yüksek ve en büyük vasıflar onundur, Hazreti Muhammed Allah'ın kulu ve Resulü, Kur'an Allah sözüdür, Kur'anın haber verdiği şeyler hak ve gerçektir, Melekler, Melekler Allah'ın nûranî ve ruhanî mahlûklarıdır, Allah kullarına Peygamberler göndermiş ve o Peygamberlerle kitaplar indirmiştir, Peygamberlerden birincisi Hz. Âdem, en sonuncusu Hz. Muhemmed aleyhisselâmdır, Ondan sonra ne bir Peygamber, ne de başka bir din gelmemiş ve gelmeyecek, İslâm dini kıyamete kadar bakîdir, Öldükten sonra dirilmek hak ve gerçektir, İyiler cennete, kötüler de Cehenneme gidecektir.

İKİNCİ BÖLÜM
İSLÂM İBADETİ

24. Ders: 124—137
MÜKELLEF VE MÜKELLEF İNSANLARIN İŞLERİ

Mükellef kime derler, âkil ve bâliğ ne demektir, İnsan kaç yaşında kendine gelir, Farz neye derler, Kaç kısımdır, Haram neye derler, Sünnet ve kısımları.

25. Ders: 138—141
İSLÂMIN ŞARTLARI

İslâm beş şey üzerine kurulmuştur, İslâmın şartı kaçtır ve nelerdir.

26. Ders: 142—146
İBADET VE TEMİZLİK

İbadet nedir, İbadet yapmakla elimize ne geçer, Müslümanlıkta ibadet ne suretle olur, Müslümanlıkta temizlik nedir, Namazın şartlarından olan temizlik kaç suretle olur, Müslümanlık temizliğe çok ehemmiyet vermiş midir, Allaha yapılacak ibadetin en büyüğü namazdır, Temizlik, her hastalık pislikten gelir, Pislik insanın dünyasını da yıkar, âhiretini de, hadesten taharet ne demektir, Peygamberimizin müzarek sözlerinden, Temizlik îmanın yarısıdır.

27. Ders: 147—152
ABDEST

Abdest namazın şartlarındandır, Abdestin farzları, Denizde yıkanmak abdest yerine geçer mi, Abdest nasıl alınır, Mesh nasıl olur, Meshin müddeti, Abdest azalarından birinin üzeri sargılı ise ne yapmak lâzım, Bir abdestle bir kaç namaz kılınabilir mi, Abdest ne gibi şeylerle bozulur, Abdestin çok faydası var, Abdestin manevî faziletleri.

28. Ders: 153—157
GUSÜL - BOY ABDESTİ

Gusül ne demektir, Guslün farzları, Cünüp iken denize düşüp çıkan kimse temizlenmiş sayılır mı, Gusül nasıl yapılır,

Gusül kimlere farz, Cünüp olanlar neler yapamaz, Büyük hekimler diyorlar ki...

29. Ders: 158—160

TEYEMMÜM

Teyemmüm neye derler, Teyemmüm nasıl olur, Teyemmümde niyet, Toprağa vurup meshetmek nedir, Teyemmüm ne zaman yapılır, Teyemmümü ne gibi şeyler bozar.

30. Ders: 161—166

İSLÂM DİNİ, TEMİZLİK DİNİDİR

Müslümanlık temizlik demektir, Namaz için ilk şart temizliktir, Üst baş temizliği, Temizlik rızkı genişletir, Peygamberimiz hem sivillere, hem de askerlere temizliğin her çeşidini yaptırırdı, Teğmen Cevadın anlattıkları, Asker ocağı terbiye ocağıdır, Tarihlerde okuyoruz ki, Temiz olmayanın dini yarı yarıya eksiktir.

31. Ders: 167—182

NAMAZ

Kelimei şehadetten sonra İslâmın birinci şartı namazdır, Günde beş vakit namaz her müslümana farzdır, Beş vakit namazın farzları, Sünnetleri, Rek'atları, Namaz nasıl kılınır, Sabah namazı, Öğle namazı, İkindi namazı, Akşam namazı, Yatsı namazı, Vitir namazı, Namazın on iki şartı, Namazın şartları ne demektir, Namaz vakitleri, Namaz kılmak için mekruh olan vakitler, Namazın vacipleri, Sehiv secdesi, nasıl olur, Vaktinde kılınmayan namazların kazası, Namaz ne ile bozulur, Namaz insanın ahlâkını güzelleştirir, Namaz mü'minin miracıdır, Namaz gönlümüzde bir bekçidir, Namazı inkâr edenler dinden çıkarlar, Namazı Allah emretmiş, Peygamberimiz nasıl kılınacağını öğretmiştir, Namazın şartları, Hadesten taharet, Necasetten taharet, Setri avret, İstikbali kıble, Vakit, Niyet, İftitah, Kıyam, Kıraat, Rükû, Sücûd, Teşehhüd, Namazda se-

hiv secdesini gerektiren haller, Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden.

32. Ders: 183—188

CEMAATLE KILINAN NAMAZLARIN FAZİLETİ

Cemaatle kılınan namaz, yalnız kılınan namazdan yirmi yedi derece efdaldir, İslâm dini vahdet ve birlik dinidir, Cemaatle namaz nasıl kılınır, Çok mühim bir nokta.

33. Ders: 189—194

CUMA, BAYRAM, TERAVİH, CENAZE NAMAZLARI

Cuma namazı nasıl bir namazdır ve nasıl kılınır, Cuma kimlere farzdır, Bayram namazı nedir ve kimlere vaciptir, Bayram namazları kaç rek'attır ve nesıl kılınır, Bayram namazında hutbe nedir, Teravih namazı kaç rek'attır ve nedir, Teravih namazı ne zaman ve nasıl kılınır, Kaç rek'atta selâm verilir, Cenaze namazı nedir ve nasıl kılınır, Ölüm döşeğindeki hastalara kelimei şehadeti hatırlatmak lâzımdır, Ölünün kefenlenmesi, İnsan ergeç dünyaya veda eder, Ölülerimizin cenazesine koşmak bir vazifedir, Ölülerimiz için Allah'tan mağfiret dilemeliyiz, Cenazeye karşı saygılı olalım.

34. Ders: 195—200

TÜRK ASKERLERİNDE MÜSLÜMANLIK VE KAHRAMANLIK DUYGULARI

Müslümanlığın altıncı şartı Cihaddır, askerliktir, Peygamberimiz en büyük asker ve kumandandır, Bir teğmen anlatıyor, Askerlik hikâyeleri, Sivastopolda İspartalı Halil, Plevne muharebesi ve Gazi Osman Paşa.

35. Ders: 201—216

ORUÇ

İslâmın beş temelinden birisi de oruçtur, Oruç nasıl tutulur, Niyet, Orucu bozan şeyler, Orucu bozmayan şeyler, Gnüne gün kaza, Kefaret, Oruç bir ibadettir, bizim faydamız için farz olmuştur, Oruç şefkat ve yardım duygularını uyandırır; Oruç nimetin kadrini bildirir; Oruç Oruç sabır ve tahammüle alıştı-

rır, Orucun sıhhate çok faydası var, Orucun her mevsimde gelmesinin hikmeti, Allahın her işinde hikmet var, Oruç senenin her mevsiminde nefse hâkim olmağa ve sıkıntıya katlanmağa alıştırır, Oruç ayı ve Ramazan, Ramazan çok mukaddes bir aydır, Ramazanda oruç tutmamayı veya tutulan orucu bozmayı gerektiren haller, Kaza ve kefaret, Kadınlara ait hükümler, Yemin kefareti, Orucun kısımları.

36. Ders: 217—218
VAZİFEYİ VAZİFE OLDUĞU İÇİN VE EN İYİ ŞEKİLDE YAPMALIDIR

Dünyada en kötü şey vazifeyi benimsememektir, Hakikî ibadet insanı fenalıktan alıkor, İbadeti duya duya yapmalıdır.

37. Ders: 219—221
DİNİN MİSAFİR DEDİĞİ KİMLERDİR

Misafirliğin şartı, Müslümanlığın misafir hakkındaki hükümleri.

38. Ders: 222—229

İslâmın beş temelinden birisi de Zekâttır, Zekât mal ile yapılan bir ibadettir, Zekât verecek zengin kimlerdir, Zekât kimlere verilir, Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar, Zekâtta büyük hikmetler var, Zekât muhtaçlara yardım müessesidir, Fitre, Müslümanlıkta muhtaçlara yardım teşkilâtı, Dinimiz insanlığa hizmet gayesini güden bir dindir, Vakıf imarethaneler, Hususî hastahaneler, Sular, Çeşmeler, Vakıf mektepler, Vakıf kitap ve kütüphaneler, Medreseler, Yollar, Köprüler, Kuyular..

39. Ders: 230—233
HAC

İslâmın beşinci temeli Hacdır, Hac Kâbeyi ziyaret ve Arafatta vakfedir.

İKİNCİ BÖLÜMÜN HULÂSASI

Hangi dindensin, İslâmın şartı, Namazda Kur'andan bir

âyet okumak nedir, Rükû nedir, Secdeye varmak nedir, Günde beş vakit namazın farz olduğu ne ile malûmdur, Günde beş vakit namaz ne zaman farz olmuştur, Bir iş üzerinde herkesin birleşmesine ne denir, Oruç nedir, Ne zaman farz kılınmıştır, Zekât nedir, Hac nedir, Türkçe ezan.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

40. Ders: 234—237

AHLÂK VE VAZİFE

Üzerinde Allah'a ait hak var, nefsine ait hak var, misafirliğe ait hak var, Her hak sahibine hakkını ver, Kendin için sevdiğin şeyi başkaları için de sev. Sizden biriniz nefsi için istediği hayrı kardeşi ve başkaları için de istemedikçe esahtan mü'min değildir, Allah'a ait vazifeler, Nefsimize ait vazifeler, Aile vazifeleri, Memleket vazifeleri, İçtimaî ve insanî vazifeler, kıyamette insan en önce sıhhatini muhafaza edip etmediğinden sorguya çekilecek, Müslümanlıkta intihar haramdır, Peygamberimizin mübarek sözlerinden, Allah'tan âfiyet isteyin, Çünkü hiç birinize îmandan sonra vücut sağlığı kadar büyük bir nimet verilmemiştir.

41. Ders: 238—246

İÇKİNİN ZARARLARI

Dinimiz vücuda zararlı olan şeyleri haram kılmıştır, Mekke müşriklerinin câhilâne âdetleri, Her şeyin başı vücut sağlığı, Sarhoşluk veren her şey haram, İçki insanlara zarardır, Büyük doktorlar diyolar ki, İçki ne gıdadır, ne de deva, İçki insana iştiha vermez, İçki her fenalığın anası; Her kötülüğün başıdır; İçkinin nesiller üzerinde de fena tesirleri var.

42. Ders: 247—248

KUMAR

Allah Kur'anı Kerimde içki ile kumarı bir arada zikrediyor, Kumar içkiden aşağı kalır bir belâ değil, Kumar büyük bir musibet.

43. Ders: 249—257
RUH TERBİYESİ

Dinimiz ruh terbiyesine büyük ehemmiyet vermiş, İtikadı düzeltmek, Ruhu evham ve hurafelerden temizlemek, Dimağı iyi bilgilerle doldurmak, Kalbi güzel ahlâk ile bezemek, İşte ruh terbiyesi.. Hususî maksatlarla yazılmış kitaplar insanı tehlikelere düşürür, Maddî ve manevî hastalığın başı bilgisizlik, Teğmen Cevdet ile Veli Çavuş, Veli Çavuşun fala inanması, Fala inanmak insanı tehlike ve felâketlere sürükleyebilir, Sakın ha fallara inanmayın, Yüzbaşı Cevdet ile Hasan Çavuş, Peygamberimiz aldığı esirlerden, mü'minlere okuma, yazma öğretenleri serbest bırakırdı, Asker ocağı okuma, yazma ocağıdır, Diyorlar ki, Türk köylüsü ve öğetmenler, Türk köylüsü çok cömerttir.

44. Ders: 258—263
KALBİMİZİ GÜZEL HUYLARLA BEZEMEK

İnsana ilimle beraber güzel ahlâk da lâzım, İlim iki tarafı keskin silâh gibidir, Müslümanlık ahlâk güzelliği demektir, Peygamberimizin Allaha duası, Peygamberimiz Allah'tan güzel ahlâk isterdi, Güzel ahlâk Allah'ın yarattığı en büyük şeydir, Güzel ahlâk Cennete yaraşan amellerdendir, Güzel ahlâk dinin kabıdır, Bir kimsenin dini ahlâkının güzelliği ile ölçülür, Kıyamette amel terazisine konulacak şeyler içinde ahlâktan ağırı yok, Dinden sonra aklın başı, Güzel ahlâktan ayrılma, Müslümanlık güzel ahlâktan ibarettir, Güzel ahlâklı olanlar Peygamberin sevgilileri ve yakınlarıdır, İman bakımından en olgun mü'min, Allah güzel ve yüksek ahlâkı sever, Sirke balı bozduğu gibi kötü ahlâk da insanın iyi amellerini bozar, Güzel ahlâk günahları kar gibi eritir, Kötü ahlâk insanı Allah'dan uzaklaştırır, Merhameti olmayan merhamet görmez, Ahlâk hakkında Peygamberimizin binlerce sözü var, Peygamberimiz diyor ki: Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderil-

dim, Güzel ahlâk ve şahsî faziletler, Sözü ve işleri doğru olmak, Hilekâr olmamak, İçi dışı bir olmak, Emin olmak, Hayakâr olmak, Dil ve el ile kimseyi incitmemek, Afif olmak, Şecaatli, sabırlı ve sebatlı olmak, Mütevazı olmak, Kanaatkâr olmak, Güler yüzlü ve tatlı dilli olmak, Sözde durmak, Herkesle hoş geçinmek, Boşboğaz olmamak, Komşuları incitmemek, Hısım ve akrabaya ve büyüklere sevgi ve saygı, Allah'ın mahlûklarına karşı merhamet, Herkese iyilik etmek, Haset etmemek, Cömert olmak, Muktasıt olmak, Öfkeyi yenmek, Başkalarının ayıplarını meydana dökmemek, Daima Allah'tan korkulu olmak, Adaletten ayrılmamak, Hakka saygı göstermek..

45. Ders: 264—271
AİLE VAZİFELERİ
Ana, Baba, Çocuk, Kardeş, Hısım ve Akraba

Rabbin kat'î olarak ferman buyurdu ki, Aile insanın içinde doğup büyüdüğü ufak bir cemiyettir, Çocukların ana ve babalara karşı vazifeleri, En büyük günah Allah'a küfür, sonra ana ve babaya itatsizliktir, İyilik edilmeğe en ziyde lâyık olan kimdir? Anan, sonra baban, Çocuklarımıza karşı vazifelerimiz, Kardeşlerin birbirlerine karşı vazifeleri, Büyüklere karşı vazifelerimiz, Hocalarımıza karşı vazifelerimiz, Hizmetçilere karşı vazifelerimiz, Peygamberimizin mübarek sözlerinden, Büyüklere saygı, küçüklere şefkat göstermeyenler bizden değildir, Cennet anaların ayakları altındadır, Çocuklarınız Allahın size en güzel hediyesi, Evlât kokusu Cennet kokusu, Babanın çocuklarına bırakacağı en büyük miras onu güzel terbiye etmek.

46. Ders: 272—274
KARI KOCA

Karı ile kocanın birbirlerine karşı dinî ve ahlâkî vazifeleri var, Peygamber Efendimizin mübarek sözlerinden, sizin hayırlınız ailesine hayırlı olanınızdır, Kadınlar erkeklerin ya-

rısıdır, Evlenen îmanının yarısını kemâle erdirmiş, korumuştur; diğer yarısını da helâl rızık aramakla korusun, Evlenin, boşanmayın; çünkü talâktan Arşı âlâ titrer, Evlilik bereket, çocuk da rahmettir, Evlinin iki rek'at namazı bekârın yetmiş rek'atından evlâdır.

47. Ders: 275—278

HÜKÛMET VE MEMLEKETE KARŞI VAZİFELERİMİZ

Allaha, Peygambere ve ülülemre itaat, Koyun çobansız, millet hükûmetsiz olmaz, Hükûmete vergi vermek bir vazifedir, Mal vergisi, can vergisi, Vergiler verilmezse memleket mamur olmaz, Hükûmetin kanunlarına itaat lâzım; Askerlik can vergisidir.

48. Ders: 279—284

KUR'ANI KERİM VATAN MÜDAFAASINI EMREDER

Düşmanlarımıza karşı gücümüz yettiği kadar kuvvet hazırlayacağız, Kuvvet atmaktır, Kuvvet atmaktır, Kuvvet atmak, Su uyur düşman uyumaz, Düşmanın karınca da olsa küçümseme, Hür yaşamak için kuvvetli olmak lâzım.

49. Ders: 285—288

ASKERLİK

Dinimizde askerliğin mertebesi çok yüksek, Ölenler şehid, kalanlar gazi, Cihad müslümanlığın esaslarından, Asker kaçakları âhirette cezalandırılacaklar, Cenk şarkısı (şiir).

50. Ders: 289—292

ASKERLİKTE İTAAT

Askerin en büyük vazifesi üstüne itaattir, Âmire karşı gelmek Peygambere karşı gelmektir, İtaat hakkında bir iki misal, Amr ibnilas, Ebû Ubeyde, Ebubekir ve Ömer, Sen bana uymazsan ben sana uyarım, Her kim ateş yakarsa onu yaktığı ateşin içine atarım, Peygamber onu bize kumandan tayin etti, Kumandanın işine karışılmaz, Asker şarkısı (Cenge giderken), Ben bir Türküm dinim cinsim uludur.

51. Ders: 293—296
TALİME ÇIKMAK, NÖBET VE KARAKOL BEKLEMEK BİR İBADETTİR

İlimsiz, talimsiz bir şey olmaz, Çiftçilik de böyle, terzilik de, İslâm dinine göre talim bir ibadettir, İki gözeateş dokunmayacak: Biri Allah korkusile ağlayan, öteki Allah yolunda gece karakol bekleyen, düşmanı gözleyen göz, Allah rızası için bir gece nöbet beklemek gecesi namaz, gündüzü oruçla geçen bin geceden hayırlıdır, Kıyamet gününde her göz ağlayacak yalnız harama bakmayan, Allah yolunda nöbet bekleyerek uyumayan, bir de Allah korkusundan yaş döken göz ağlamıyacak, sevinecektir.

52. Ders: 297—303
ŞECAAT VE CESARET

Korkaklıkta âr, ileri gitmekte şeref ve izzet var, Asker hürmetkâr ve dindar olmalı, Bizi sevk ve idare eden kuvvet ilâhî kuvvettir, Kumandanı âzam ancak Cenabı Haktır, Şecaat ve cesaret, Asker demek kahraman demektir, Ölüm adama bir kere gelir, Korku ölmekten hem zor, hem acıdır, Düşman mermileri korkanlara ve saklananlara erişir, ulvî cisimlere maddî, süflî maddeler erişemez.

53. Ders: 304—354
ŞECAAT VE KAHRAMANLIK MENKIBELERİ

Uhud muharebesi, Hazreti Ali, İbni Nadr, Ebu Dücane, Sa'd ibni Ebi Vakkasın kahramanlıkları, Kahraman İslâm kadınları, Hazreti Ayşe, Ümmüsüleym, Ümmüsüleyt, Hazreti Safiyenin soğukkanlılığı, Bir islâm kadınının Peygamber Efendimize hitabı: Sen selâmette olduktan sonra her felâket hiçtir, Yaralı mü'minlerin tekrar harbe koşuşları, Mısırın fethi, dört bin kişiye bedel dört kişi Zübeyr, Mıkdad, Ubade, Mesleme, Ya içeri gireceğim ya Allah yolunda can vereceğim, Zübeyr kaleye atladı, Ebu Dücanenin mancılıkla kaleye atılması,

Kanije muhasarası Koca Sinan Çavuş, Malatya Erenleri, Hüseyin ve Battal Gazinin maceraları, Alparslan, Alparslanın 15 bin kişi ile 300,000 kişilik Rum ordusunu mağlûp etmesi, Alparslan ve Kayser Romanus (şiir), Hereke kalesi Gazi Ali Bey, Dinini devletini seven arkamdan ayrılmasın, Mora muharebeleri ve Reşit Paşa, Kanije muhasarası, Sırp Sındığı, Hacı İl Bey, Kosova muharebesi, Kadir oğlu Sadıkın Çanakkalede yaptığı, Kerevizderede Mustafa Çavuş düşman mitralyözü karşısında, Ben bunu gidip getürürüm, Alın şu uğursuzu bana pahalıya oturdu, Üsteğmen Zahidin kahramanca şehadeti, Gözcü Ali onbaşı Galiçyada, Yüz metre daha uzalt elli metre daha kısalt, Tam isabet grup ateşi, Tayyareci yüzbaşı Fadıl, Ebedî kahraman Muzaffer Bey can verirken, Bölük intikamını alsın, Kıble ne tarafta, Bir çocuğunda bu kadar asîl heyecanlar yaşatmağa muvaffak olan bir tarih devam edecektir, Millî Mücadelede Alemdar ve Ahmet Kaptan.

54. Ders: 355—357

MÜSLÜMANLIKTA HER FERT ASKERDİR

İslâmda yalnız erkekler değil kadınlar da askerdir, İslâm kadınları, Yarab bu kahraman fedakârları bana Cennette komşu eyle, Erzurumlu Kara Fatma.

55. Ders: 358—361

ARKADAŞLARLA İYİ GEÇİNMEK

Düşman karşısında muhkem bir kale gibi dik ve sağlam durmak, Arkadaşlarla iyi geçinmek, Huzeyfenin harp meydanında yaralılara su yetiştirmesi, Ben istemem ona ver, İşte müslümanlık, işte insanlık, Peygamberimizin mübarek sözlerinden.

56. Ders: 362—366

MİLLET MALI BİR EMANETTİR

Emanetleri ehline veriniz, Millet işleri bir emanettir, Hazreti Alinin emanete riayeti, Ömer ibni Abdülâzizin çocuklarına

mühim bir hitabı, Gözlerimle gördüm ki, Sakın millet malına hiyanet etme, Peygamberimizin mübarek sözlerinden, Münafıkın alâmeti üçtür: Yalan söyler, emanete hıyanet eyler, sözünde durmaz, Emanete hıyanet edenin îmanı kâmil değildir, Emanet ve emniyet kalktığı zaman kıyameti bekleyin.

57. Ders: 367—374

YALANCILIK EN KÖTÜ BİR HUYDUR.

Yalanla îman bir arada durmaz, İki kişinin arasını bulan üçüncü adam yalancı değil, Peygamberimizin mübarek sözlerinden, Doğruluktan ayrılma, Doğruluk insanı iyiliğe iyilik de Cennete götürür, Yalancıdan son derece sakın, Yalan insanı Cehenneme götürür, Yalancılık münafıklık alâmetidir, Yalancılık kalbi karartır, Kendi zararına da olsa doğruluktan ayrılma, Mustafanın hilesi, Ülen çözün beni gomutana bir diğeceğim var, Eyvallah eyvallah diye bağrıştılar, Döndüm gukkuk diye bağırdım.

58. Ders: 375—379

ASKER ARASINDA FESAT ÇIKARACAK HÂREKETLERDEN SAKINMAK VE SIRLARI SÖYLEMEMEK

Yeryüzünde fesat çıkarma, fesada âlet olma, Allah fesatçıları sevmez, Asılsız havadis uydurmak müslümanlıkta haramdır, Kur'anı Kerim fesat çıkarmaktan ve fesada âlet olmaktan menediyor, Ebu Lübabenin tevbesi, Allaha ve Peygambere hıyanet ettim diye ağlamağa başladı, Kıssadan hisse, Ey müminler Allaha ve Peygambere hıyanet etmeyiniz.

59. Ders: 380—385

DİNİ BÜTÜN BİR ASKER DÜŞMANDAN KAÇMAZ

Düşmana arka çevirenler Allahın gadabına uğrarlar, Düşman karşısında bir saat bulunmak altmış senelik ibadetten efdaldir, Dinimiz bize diyor ki: Sebat eden kazanır, etmeyen kaybeder, Ölürse şehid, kalırsa gazi, Dindar bir Türk bir müslüman harp meydanından kaçmaz, Çanakkale Boğaz harbi (şiir), Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz (şiir).

60. Ders: 386—389

HIRSIZLIK, YAĞMACILIK, IRZ VE NAMUSA TECAVÜZ HARAMDIR

Hırsızlık, yağmacılık haramdır, ırz ve namusa tecavüz de böyle, Dinimiz esirlere iyi muameleyi emreder, Düşman esirleri en iyi muameleyi her vakit bizden gördü, Hazreti Ebubekirin kumandanlarına verdiği öğütler, Kiliselere kapanmış rahiplere ilişme, Harbe katılmayan çocuklara dokunma, Harbetmeyen kadını öldürme, Meyvalı ağacı kesme, Ganimet mallarına hıyanet etme, Harp işinde korkaklık gösterme, Sözünde dur, Zulüm yapma, Şehirleri harap etme.

6. Ders: 390—421

ZAFER SABIRLA, SEBATLA ELDE EDİLİR

Ey mü'minler sabredin, düşmanlardan ziyade sebat gösterin, daima da muharebeye hazır bulunun, Allah'dan her zaman korkun, Sabır ve sebat zaferin anahtarıdır, Sabrı tevekkül gibi yanlış anlamamalı, Sabru sebat sahibi mü'minler on kat düşmanı yenerler, Azın çoğa galebesi, Yermuk harbi, 46 bin kişinin 300,000 kişi ile çarpışması, Hazreti Halidin celâdeti, Kat'î zafer sebatla elde edilir, Kur'anı Kerimin bir âyetinin türkçesi, Garraf kahramanlarından Memik Çavuş, Memik Çavuşun yüksek idaresi, Memik Çavuş endişede, Boğaz boğaza savaşlar, Seydişehirli Halil, Adsız kahramanlar, Kasap Ramazan ve İki Çavuşlar.

62. Ders: 422—427

SANCAK

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak.., Sancak kutsal bir alâmettir, Sancak hürriyet ve istiklâl remzidir, Askerin en mukaddes malı sancaktır, Muvte muharebesi, Üç bin kişilik bir islâm ordusunun yüz bin kişilik Rum ordusuna karşı durması, Müslümanların sancağı yere düşürmemek için gösterdikleri şehamet, Hazreti Zeyd Hz. Cafer ve Hz. Abdullahın şehadetleri, Halid b. Velid, Hz. Halidin yüksek askeri idaresi, Yüzbinlerce güneşlerin uğrunda battığı mukaddes hilal, Türk bayrağı (şiir)

63. Ders: 428—437

ŞEHİDLİK RÜTBESİ

Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayın, Ölüm cana değil tene gelir, Şehidlik ve gazilik, Şehidlik peygamberliğin bir rütbe aşağısıdır, Allah yolunda şehidliğin zevki çok yüksek, Şehidlerin bütün günahları af olunur, Şehid (şiir) ,Kuranı kerimden bir ayetin türkçesi, Peygamberimizin şu mübarek sözlerini ve düalarını hatırdan çıkarma:

64. Ders: 438—442

MÜSLÜMANLIĞIN HARAM VE YASAK ETTİĞİ ŞEYLER

Allah'ın bir şeyi haram eylemesinde hikmet var, Müslümanlığın haram kıldığı şeyler.

65. Ders: 443—451

KUR'AN AHLÂKI İLE AHLÂKLANMIŞ BİR MÜSLÜMAN NASIL OLMALI

Kur'an ahlâkı ile ahlâklanan müslümanların vasıfları, İmanın esaslarını tasdik, Namaz kılmak, Oruç tutmak, Zekât vermek, Sebat ve Allaha itimat, Cismen ve ruhan temizlik, Allah'ın ve Peygamberin emirlerine itaat, Fesat çıkarmaktan ve tecessüsten içtinap, Kur'andan bazı âyetin türkçeleri.

452—453

NAMAZDA OKUNACAK BAZI SÛRELERLE DUALAR

Sübhâneke, Euzü Besmele, Fâtiha sûresi, Kevser sûresi, İhlâs sûresi, Ettahiyyatü, Salâvat, Dua, Tesbihler.

66. Ders: 454—460

ÖĞÜTLER

İlk vazife Allah'a îman, Allah'ı kalbinden çıkarma ki O da seni unutmasın, Her iyiliğin başı Allah sevgisi, Allah korkusu, Dinini iyi belle, çocuklarına da bellet, Allah'ın ve Peygamberin yap dediklerini yap, yapma dediklerini yapma, Dünyada ne ekersen âhirette onu biçersin, Kanunlara aykırı iş yapma, Vatan aziz anadır, Vatan için askerliğe seve seve git, Komutanlara itaat et, ... Son söz kahraman askerindir, Ordunun duası (şiir).

MÜELLİFİN BASILMAMIŞ ESERLERİ:

1 — *Köy ilmihali.*
2 — *Yavrularımıza din dersleri (Üçüncü kitap).*
3 — *Yavrularımıza din dersleri (Dördüncü kitap).*
4 — *ihlâs tefsiri (ibni Sînanın ihlâs tefsirinin tercümesi ve şerhi).*
5 — *Îman ve irade kuvveti.*
6 — *Namaz ve Kur'an (bunlar basılmak üzeredir).*
7 — *Kur'anı kerim ve gramofon.*
8 — *Ölüm nedir?.*
9 — *Ölüm korkusu. (ibni Sînanin bir eserinin tercümesi)*
10 — *Aşk (ibni Sînanın bir eserinin tercümesi).*
11 — *Vicdan ve bülbül.*
12 — *Kudreti ilâhiye ve iradeyi eüz'iye.*
13 — *Hızır hakkında (Sağ mıdır, ölmüş müdür?).*
14 — *işlâmda resmin hükmü.*
15 — *Ahlâkî Umdeler.*
16 — *Ruh ve ruhun edebiyeti.*
17 — *Vaızlara.*
18 — *Kurban nisabı hakkında.*
19 — *Tacül'arus Tercümesi (Tantavi-el cevherinin bir kitabı).*
20 — *Teravih Namazı.*
21 — *islâmda Talâkın Mahiyeti.*

MÜELLİFİN BASILMIŞ ESERLERİ:

1 — *Ulemâyi islâmiyeden bir sual*
2 — *Dinî Dersler Birinci kitap.*
3 — *Dinî Dersler ikinci kitap.*
4 — *Dinî Dersler üçüncü kitap.*
5 — *İslâm dîni fıtridir.*
6 — *Garanik meselesi ve Hâtemülenbiya.*
7 — *Mezâhibin Telfiki.*
8 — *Ahlâk dersleri.*
9 — *Vel'asri Sûresinin Tefsiri*
10 — *Askere din dersleri.*
11 — *Köylüye din dersleri.*
12 — *Çacuklarıma Armağan.*
13 — *Armağan,*
14 — *İslâmda iktisat ve tasarruf.*
15 — *Peygamberimiz Hazreti Muhammet.*
16 — *Yeni Hutbelerim.*
18 — *İslâm dîni.*
19 — *Yavrularımıza din dersleri (birinci kitap).*
20 — *İslâm tabii ve umumî bir dindir.*
21 — *Gazalinin ruh nazariyesi (Mahfil mecmuasında çıktı)*
22 — *Akaidi islâmiye (Sebilürreşadda çıktı).*
23 — *islâmda taaddüdü zevcenin mahiyeti (Sebilürreşad mecmuasında çıktı).*
24 — *ibni Sina felsefesi (ruhiyat ve metafizik kısmı ibni Sina adlı kitapta çıktı).*
25 — *Bulgaristan mektupları.*
26 — *Askere din kitabı.*
27 — *Yavrularımıza din dersleri (ikinci kitap).*
28 — *Bir misyonerle musahebe (sebilürreşadda neşrolundu)*
29 — *Dînî makalelerim (sebilürreşadda neşrolundu).*
30 — *Bazı Âyetlerin tefsirleri (sebilürreşadda neşrolundu).*
31 — *Peygamberimizin vecizeleri.*

Author Akseki

Title Askere

FORM 214

MCl

~~Binder~~